

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2022

„ZELENÁ ZPRÁVA“

*Zprávu o stavu zemědělství ČR za rok 2022 zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky
a informací pod gescí Ministerstva zemědělství.*

OBSAH

Použité zkratky	VI
Vysvětlivky k použitým číselným údajům	XII
Úvod.....	XIII
Souhrn ke Zprávě o stavu zemědělství za rok 2022	1
1 Obecné podmínky vývoje agrárního sektoru a venkova ČR	17
1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru	17
1.1.1 Vývoj národního hospodářství	17
1.1.2 Pozice agrárního sektoru	18
1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor	20
1.3 Podnikatelské prostředí.....	24
2 Podpory agrárního sektoru a venkova	28
2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství.....	28
2.1.1 Program rozvoje venkova ČR	28
2.1.2 Operační program Rybářství	32
2.1.3 Podpory agrárního sektoru z ostatních operačních programů a zdrojů	33
2.2 Přímé platby	35
2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU	35
2.2.2 Přejížděné vnitrostátní podpory	38
2.2.3 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)	39
2.3 Národní podpory a opatření	41
2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu	49
2.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova	51
2.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení	51
2.5.2 Programové zabezpečení	53
3 Zemědělství a rozvoj venkova	56
3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení.....	56
3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	58
3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	61
3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace	62
4 Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat.....	64
4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí.....	64
4.2 Ochrana zvířat.....	72
4.3 Ekologické zemědělství	73
5 Spotřeba, bezpečnost a kvalita potravin	75
5.1 Distribuce potravin	75
5.2 Spotřeba potravin	77
5.3 Výdaje za potraviny	79
5.4 Spotřebitelské ceny potravin.....	82
5.5 Kvalita potravin	87

5.6	Bezpečnost potravin.....	88
6	Strukturální vývoj agrárního sektoru	100
6.1	Podnikatelská struktura zemědělství.....	100
6.2	Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin	102
6.3	Dodavatelská odvětví.....	104
6.4	Úvěry a pojišťovací služby	113
6.5	Výzkum, vzdělávání, poradenství a digitalizace agrárního sektoru	117
6.6	Agrární trh práce	123
6.6.1	<i>Pracovní síly v zemědělství</i>	<i>123</i>
6.6.2	<i>Mzdy v zemědělství.....</i>	<i>125</i>
7	Půda a vlastnické vztahy k půdě.....	127
7.1	Pozemkové úpravy.....	127
7.2	Trh s půdou	129
7.3	Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy.....	132
7.4	Využití a stav zemědělského půdního fondu	134
7.4.1	<i>Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití</i>	<i>134</i>
7.4.2	<i>Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství</i>	<i>136</i>
8	Agrární produkce a její bilance	151
8.1	Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit.....	151
8.1.1	<i>Obiloviny.....</i>	<i>151</i>
8.1.2	<i>Cukrová řepa – cukr.....</i>	<i>160</i>
8.1.3	<i>Brambory a bramborový škrob</i>	<i>164</i>
8.1.4	<i>Olejniny.....</i>	<i>167</i>
8.1.5	<i>Chmel.....</i>	<i>172</i>
8.1.6	<i>Ovoce</i>	<i>174</i>
8.1.7	<i>Zelenina.....</i>	<i>179</i>
8.1.8	<i>Réva vinná – víno.....</i>	<i>184</i>
8.1.9	<i>Okrasná produkce</i>	<i>186</i>
8.1.10	<i>Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR).....</i>	<i>187</i>
8.2	Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	188
8.2.1	<i>Skot – mléko, hovězí maso</i>	<i>188</i>
8.2.2	<i>Prasata – vepřové maso.....</i>	<i>199</i>
8.2.3	<i>Drůbež – drůbeží maso, vejce</i>	<i>204</i>
8.2.4	<i>Ovce, kozy – skopové a kozí maso</i>	<i>211</i>
8.2.5	<i>Rybářství</i>	<i>213</i>
8.2.6	<i>Včelařství</i>	<i>216</i>
8.3	Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů	218
8.4	Obnovitelné zdroje energie	221
8.4.1	<i>Využití zemědělské produkce v energetice</i>	<i>223</i>
8.4.2	<i>Využití zemědělské produkce v dopravě.....</i>	<i>225</i>
9	Ceny a trhy agrárních produktů a vstupů do zemědělství.....	228
9.1	Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU	228
9.2	Agrární zahraniční obchod.....	233

9.2.1	<i>Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním zahraničním obchodě</i>	233
9.2.2	<i>Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	234
9.2.3	<i>Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	235
9.3	<i>Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství</i>	237
	<i>Vývoj cen materiálových vstupů do zemědělství</i>	239
10	Ekonomické výsledky agrárního sektoru	240
10.1	<i>Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)</i>	240
10.2	<i>Ekonomické výsledky zemědělských podniků</i>	244
10.2.1	<i>Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků</i>	245
10.2.2	<i>Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu FADN EU za období 2020–2022</i>	246
10.2.3	<i>Investiční rozvoj zemědělství</i>	252
10.2.4	<i>Shrnutí ekonomických výsledků</i>	254
10.3	<i>Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny</i>	255
10.3.1	<i>Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a hlavních oborů</i>	255
10.3.2	<i>Práce a mzdy v potravinářském průmyslu</i>	259
11	Souhrnné hodnocení agrární politiky	261
P1	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za účetní rok 2020	264
P2	Tabulková příloha	267

POUŽITÉ ZKRATKY

a. s.	akciová společnost
AEKO	Agroenvironmentální a klimatické opatření
AEO	agroenvironmentální opatření
ANC	Areas with Natural Constraints (Oblasti s přírodním znevýhodněním) – dříve LFA
AWU	Annual Work Unit (roční pracovní jednotka)
AZO	agrární zahraniční obchod
b. c.	běžné ceny
BPEJ	bonitovaná půdně-ekologická jednotka
BPS	bioplynové stanice
BTPM	bez tržní produkce mléka
CLLD	Community-Led Local Development (komunitně vedený místní rozvoj)
Cp.Pp	Faktor ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření
CPV	ceny průmyslových výrobců
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností v ČR NACE – Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (Klasifikace ekonomických činností)
CZV	ceny zemědělských výrobců
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČMSCH	Českomoravská společnost chovatelů, a. s.
ČNB	Česká národní banka
ČPH/AWU	Čistá přidaná hodnota / Annual work unit
ČPI	Česká plemenářská inspekce
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČSV, z. s.	Český svaz včelařů
ČŠS	Český škrobářenský svaz
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
ČZU	Česká zemědělská univerzita v Praze
č. ž.	čisté živiny
DDE	dichlorodiphenyldichloroethylene
DDT	dichlor-difenyl-trichlorethan (dichlor-difenyl-trichlormethyl-methan)
DG AGRI	Directorate General for Agriculture and Rural Development (Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova)
DPB	dílčí půdní blok
DPH	daň z přidané hodnoty

EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIB	Evropská investiční banka
EK	Evropská komise
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund)
EP	Evropský parlament
ERDF	European Regional Development Fund (Evropský fond pro regionální rozvoj)
ERÚ	Energetický regulační úřad
ES	Evropské společenství
EU 15	Evropská unie po roce 1994 (vč. Rakouska, Finska, Švédska)
EU 25	Evropská unie od 1. 5. 2004
EU 27	Evropská unie od 1. 1. 2007 (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko) a Evropská unie od 1. 1. 2021 (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko)
EU 28	Evropská unie od 1. 7. 2013 Belgie (1952), Bulharsko (2007), Česká republika (2004), Dánsko (1973), Estonsko (2004), Finsko (1995), Francie (1952), Chorvatsko (2013), Irsko (1973), Itálie (1952), Kypr (2004), Litva (2004), Lotyšsko (2004), Lucembursko (1952), Maďarsko (2004), Malta (2004), Německo (1952), Nizozemsko (1952), Polsko (2004), Portugalsko (1986), Rakousko (1995), Rumunsko (2007), Řecko (1981), Slovensko (2004), Slovinsko (2004), Spojené království (1973), Španělsko (1986), Švédsko (1995)
€	euro = oficiální platidlo v 19 z 28 států Evropské unie (tzv. eurozóně) a v šesti dalších zemích mimo EU, v devizové podobě platí od 1. ledna 1999, ve valutové podobě od 1. ledna 2002
Eurostat	Statistický úřad Evropské unie
eurozóna	euro oblast, území Evropské unie, na kterém se užívá společná evropská měna euro (Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko)
EZ	ekologické zemědělství
FADN	Farm Accountancy Data Network (Zemědělská účetní datová síť)
FAME	Fatty Acid Methyl Ester (skupina esterů mastných kyselin)
FOB	Free on Board (vyplaceně na palubu lodi), dodací doložka INCOTERMS 2010
FQD	Fuel Quality Directive

FROV JČU	Fakulta rybářství a ochrany vod, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
DZES	Dobry zemědělský a environmentální stav půdy
GHG	Greenhouse gas
GJ	gigajoule (jednotka energie)
GM	geneticky modifikované
GMO	geneticky modifikované organismy
GWh	gigawatthodina
HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HRDP	Horizontal Rural Development Plan (Horizontální plán rozvoje venkova)
HS	Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží
CHKO	chráněná krajinná oblast
ILO	International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)
Intrastat	statistický systém sběru a zpracování dat sledující pohyb zboží mezi členskými státy EU, tj. i mezi ČR a ostatními členskými státy EU
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Integrovaná prevence a omezování znečištění)
IZR	Integrovaný zemědělský registr
j. hm.	jatečná hmotnost
JPÚ	jednoduché pozemkové úpravy
KoPÚ	komplexní pozemkové úpravy
kt	kilotuna
kW	kilowatt
LAU	Local Administrative Units (místní samosprávné jednotky; LAU 1 – okres, LAU 2 – obec)
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (Vazba mezi akcemi hospodářského rozvoje venkova) – název iniciativy EU 1991–2006 a osy IV v PRV
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti), nyní ANC
LPIS	Land Parcel Identification System (Systém pro identifikaci pozemků)
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MJ	měrná jednotka
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPa	megapascal, jednotka tlaku
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MV	Ministerstvo vnitra
MWh	megawatthodina, jednotka energie
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Natura 2000	Evropská ekologická síť chráněných území
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NČZ	nové členské země (země v EU od roku 2004)
NH	národní hospodářství
NM	normalizovaný moštoměr (množství cukru v kg/100 l moštu)
NO ₃ ⁻	dusičnany
NP	národní park
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics (nomenklatura územních statistických jednotek; NUTS 0 – stát, NUTS 1 – území, NUTS 2 – region, NUTS 3 – kraj)
NV	nařízení vlády
o. p.	orná půda
OP PI	Operační program Podnikání a inovace
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OP	Operační program
OP RVMZ	OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP Zemědělství)
OPVZ VN Švihov	Ochranné pásmo vodních zdrojů vodárenské nádrže Švihov
OR	ochrana rostlin
OSVČ	Osoby samostatně výdělečně činné
OU ČR	Ovocnářská unie ČR
OZE	obnovitelné zdroje energie
p. b.	procentní bod
PAH	polycyklické aromatické uhlovodíky (polyaromatické uhlovodíky)
PCB	polychlorované bifenylly
PFO	podniky fyzických osob
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.
PHM	pohonné hmoty a mazadla
PJ	petajoule (= 1 000 000 GJ)
PMO	Povodí Moravy, s. p.
POR	Přípravky na ochranu rostlin a rostlinných produktů
PP	Přímé platby
PPH	povinné požadavky na hospodaření
PPO	podniky právnických osob

PRV	Program rozvoje venkova ČR
PVP	přechodné vnitrostátní podpory
PZO	Podnik zahraničního obchodu
s. c.	stálá cena
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SAPS	Single Area Payment Scheme (zjednodušená přímá platba na plochu)
Sb.	sbírka zákonů
SEUROP	Klasifikace jatečně upravených těl prasat a skotu (třídy S, E, U, R, O, P)
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí ČR
SHR	Samostatní hospodářští rolníci
SISPO	Svaz pro integrované systémy pěstování ovoce
SNM30	směsná nafta motorová obsahující min. 30 % biosložky (FAME)
SOT	společná organizace trhu
Spojené království / Velká Británie	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
SPÚ	Státní pozemkový úřad
SR	Státní rozpočet
Strategie MZe 2030	Strategie rezortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030
SVB	Sdružení pro výrobu bionafty
SVS ČR	Státní veterinární správa ČR
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SZÚ	Souhrnný zemědělský účet
TIS ^{ČR} SZIF	Tržní informační systém České republiky SZIF
TJ	terajoule (= 1 000 GJ)
TP	travní porosty (podle zákona o zemědělství; LPIS)
TPM	tržní produkce mléka
TTP	trvalé travní porosty (podle katastrálního zákona; ČÚZK)
ÚKOZ	Ústřední komise pro ochranu zvířat
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
USDA	United States Department of Agriculture (Ministerstvo zemědělství USA)
ÚSKVBL	Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VaV	výzkum a vývoj
VCS	Voluntary coupled support (Dobrovolná podpora vázaná na produkci)
VDJ	velká dobytčí jednotka
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
VNSPA	Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu

VOZPVU	Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely
VPM	volné pracovní místo
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VÚLHM	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.
VÚRV	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
VÚPP	Výzkumný ústav potravinářský Praha, v. v. i.
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.
VÚVeL	Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v. v. i.
VÚZT	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.
VÚŽV	Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
VV a S	vlastní výrobky a služby
z. p.	zemědělská půda
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZMB	Zentrale Milchmarkt Berichterstattung GmbH
ZMP	Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle GmbH Bonn
ZOD	zranitelné oblasti dusičnany
ZPF	zemědělský půdní fond
ž. hm.	živá hmotnost

VYSVĚTLIVKY K POUŽITÝM ČÍSELNÝM ÚDAJŮM

Údaje použité ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2022 (Zpráva 2022) pocházejí z různých zdrojů. Základním zdrojem jsou statistická data ČSÚ, dále údaje rezortní statistiky MZe, výběrového šetření FADN, výročních zpráv některých institucí, např. PGRLF, SZIF, data mezinárodních organizací atd. Zdroje použitých údajů jsou u každé tabulky uvedeny.

Ukazatele v tabulkách, u nichž to datové zdroje umožnily, jsou převážně prezentovány v časové řadě 2018–2022. Meziroční index, kde není uvedeno jinak, je meziroční srovnání posledních dvou let (2022/2021).

U tabulek a údajů vztahujících se k zažádaným, schváleným a vyplaceným dotacím (včetně počtu žádostí a případných výměr) z obou Programů rozvoje venkova (tzn. PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020) je důležité rozlišovat, za které roky se dané údaje uvádějí. Některé tabulky uvádějí pouze dotace podané rok předem (tj. 2021) a vyplacené v roce 2022. Jiné tabulky pak uvádějí dotace zažádané během všech relevantních let (tj. počínaje rokem 2021 a dříve).

Uzávěrka všech dat pro Zprávu 2022 byla s ohledem na daný termín zpracování její konečné verze stanovena na 30. 3. 2023. Ve Zprávě 2022 jsou proto uvedeny pouze údaje, které byly dostupné k tomuto termínu. Většina údajů za marketingový rok 2022/23 i za kalendářní rok 2022 má charakter předběžných dat. Pokud jsou použity kvalifikované odhady ÚZEI, je na to upozorněno. Vzhledem k tomu, že i v předchozích Zprávách měly údaje za analyzovaný rok předběžný charakter, nemusí být vždy hodnota téhož ukazatele za určitý rok ve všech Zprávách stejná. Ve Zprávě 2022 se to týká především údajů za rok 2021, které jsou zde uváděny ve své zpřesněné podobě, zatímco ve Zprávě 2021 byly použity předběžné nebo odhadované hodnoty. Údaje z výběrového šetření FADN obsahují definitivní výsledky za rok 2020.

Vzhledem k počítačovému zpracování (Microsoft Excel) obsahují tabulky zaokrouhlené ukazatele (součty, procenta apod.). Proto součtové ukazatele nemusí vždy přesně odpovídat součtům jednotlivých položek.

V číselné části tabulek jsou kromě významových hodnot použity i následující symboly:

- údaj se nevyskytuje;
- . údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý;
- x údaj není smysluplný;

0 nebo 0,0 údaj existuje, ale jeho výše je nevýznamná nebo nulová.

ÚVOD

Zpráva o stavu zemědělství za rok 2022 představuje komplexní statistickou prezentaci a hodnocení vývoje českého zemědělství a potravinářství za období 2021 a 2022 s důrazem především na vlivy opatření zemědělské politiky a meziročních změn klimatických a tržních podmínek.

Podmínky pro agrární sektor v roce 2022 již byly výrazně méně než v předchozích letech ovlivněny pandemií COVID-19, projeví se ale důsledky války na Ukrajině, která začala na konci února. Konflikt se negativně promítl do zvýšení cen energií (plyn, elektřina, PHM) a návazně do zvýšení cen zemědělských komodit a potravin a také do agrárního zahraničního obchodu.

Podzim roku 2021 lze hodnotit jako suchý, podprůměrné množství srážek spadlo také v březnu roku 2022. Naopak srážkově nadnormální byly v tomto období měsíce červen a září 2022. Pokud jde o teplotní vývoj v období září 2021–září 2022 se průměrné měsíční teploty vzduchu na území ČR většinou pohybovaly nad nebo blízko hodnot normálu. Po teplotně nadnormálním září 2021 následovaly teplotně normální říjen a listopad. Zatímco prosinec 2021 byl hodnocen jako teplotně normální, leden a únor 2022 byly teplotně nadnormální. Po teplotně normálním březnu následoval velmi chladný duben. Během března a v prvních dvou dekádách dubna byla často zaznamenána denní minima teploty vzduchu pod bodem mrazu na téměř celém území ČR. Květen už byl naopak teplý a červen dokonce silně teplotně nadnormální. Na začátku července se vyskytla delší poměrně chladná epizoda, pak ale následovalo teplé období. V srpnu se střídala teplejší a chladnější období. Září bylo poměrně chladné.

Meziroční vývoj cen zemědělských výrobců byl relativně příznivý, v meziročním srovnání stouply na 131,5 % úroveň roku 2021. Zároveň vzrostl ale i celkový index vstupů do zemědělství – na 124,2 %. Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku proti roku 2021 stouply o více než 22 % a spotřebitelské ceny potravin se v průměru zvýšily téměř o 17 %.

Celkové registrované výdaje na podporu agrárního sektoru v roce 2022 meziročně klesly o 6,2 % na 70,9 mld. Kč. Z celkových výdajů se podpory přímo zemědělským podnikům snížily o 3,2 % na 47,9 mld. Kč. V důsledku ukončení kompenzací COVID-19 výrazně klesly podpory potravinářství (meziročně o 64,4 %). Podíl podpor na obecné služby (výzkum, vzdělávání, poradenství, informatika ad.) se udržuje na úrovni 23 % celkových registrovaných výdajů, což je významná pozitivní charakteristika české zemědělské politiky.

Podíl zemědělství včetně lesnictví a rybolovu na HPH v základních běžných cenách meziročně mírně vzrostl na 2,3 %, což platí i pro samotné zemědělství (2,0 %). Podíl potravinářského průmyslu se nepatrně zvýšil na 2,12 %. Podíl zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství na celkovém počtu zaměstnanců se výrazně nezměnil a činil 2,28 %.

Podle předběžných údajů Souhrnného zemědělského účtu bylo v roce 2022 dosaženo nejvyšší hodnoty produkce zemědělského odvětví za posledních pět let (199 mld. Kč v základních běžných cenách) stejně jako nejvyšší hodnoty výsledného ukazatele podnikatelského důchodu (28 mld. Kč). Parita mezd v zemědělství vůči národnímu hospodářství se udržuje na téměř 80 % a je tak jednou z nejvyšších v EU. Podnikatelský důchod

(„zisk“) zemědělství se meziročně zvýšil z 21 mld. Kč na 28 mld. Kč a dosvědčuje vysokou příjmovou úroveň sektoru a také naprosté většiny zejména větších podniků.

Pasivní bilance českého AZO se v roce 2022 opět meziročně zhoršila, a to o 2,8 mld. Kč na 46,4 mld. Kč. Ve vývozu se tak nadále prosazují zemědělské suroviny na úkor výrobků s vyšší přidanou hodnotou. S výjimkou např. prasat, drůbeže, vajec, ovoce, zeleniny a brambor však míra potravinové soběstačnosti u ostatních hlavních komodit nadále převyšovala 100 %.

Ve struktuře zemědělských podniků přetrvává vysoký podíl velkých právnických osob na obhospodařované z. p., zatímco fyzické osoby charakteru rodinných farem, které tvoří téměř 90 % všech subjektů, hospodaří zhruba na 30 % z. p. Přestože se v režimu ekologického zemědělství nachází přes 16 % z. p. (z toho však čtyři pětiny na trvalých travních porostech), problémy ve vztahu zemědělství k životnímu prostředí a venkovu přes zvýšené politické úsilí nadále přetrvávají.

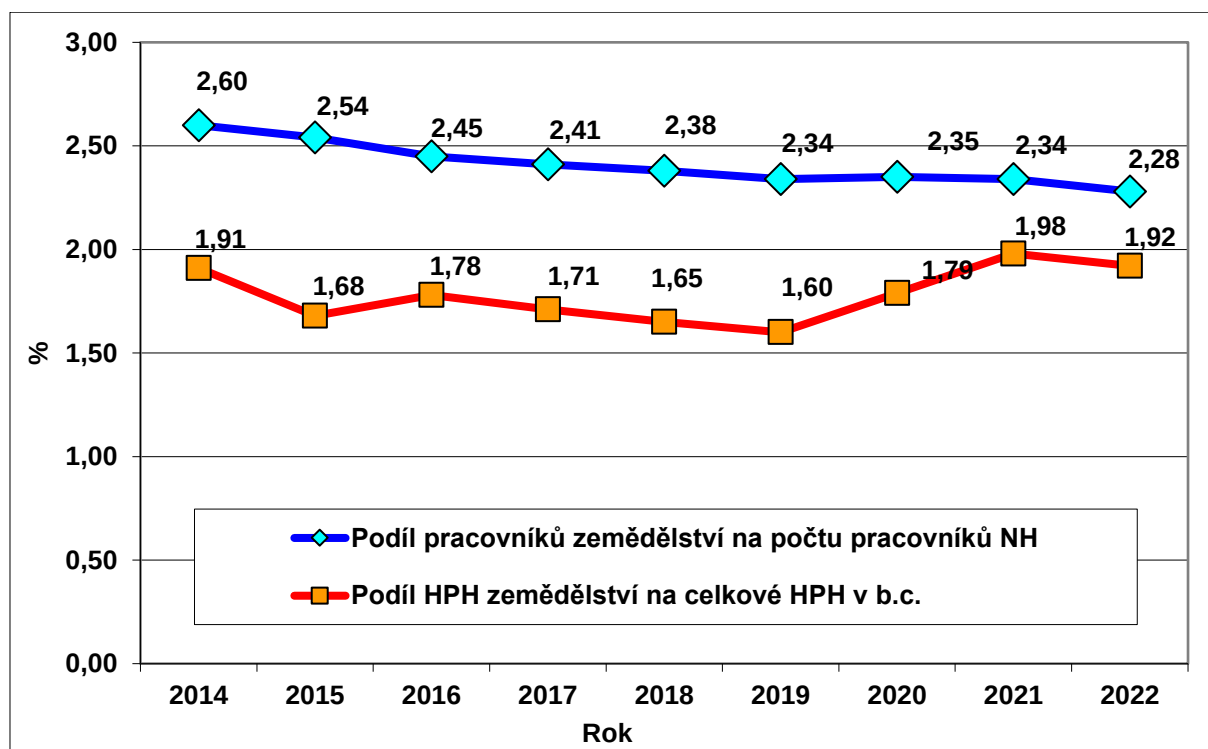
SOUHRN KE ZPRÁVĚ O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ZA ROK 2022

• Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

Rok 2022 byl poznamenán energetickou a potravinovou krizí v důsledku vypuknutí války na Ukrajině. Snížení závislosti na zdrojích energie z Ruska a růst cen potravin vyvolaly prudký růst inflace. Hrubý domácí produkt (HDP) očištěný o cenové vlivy a sezónnost vzrostl o 2,4 %. Reálný růst HDP byl přesto v roce 2022 v ČR nižší, než jaký vykázaly státy EU 27 jako celek (5,3 %).

Počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se ve sledovaném roce 2022 proti roku 2021 podle údajů ČSÚ velmi mírně snížil o 1,4 % a činil 91,5 tisíc zaměstnanců. Podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců se ovšem výrazně nezměnil a činil 2,28 %. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) se snížil na 76,9 tisíc, jejich podíl na celkovém počtu zaměstnanců národního hospodářství činí 1,92 %. Indikativní ukazatel – podíl průměrné mzdy v zemědělství na průměrné mzdě v ČR – v roce 2022 dosáhl 79,8 %. Meziroční růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 7,4 %, a mírně předstihl růst nominální mzdy NH, který činil 6,5 % v 2022/2021.

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2022 na celkové tvorbě HPH v základních b. c. 1,99 %, což představuje po korekci roku 2021 meziroční navýšení o 0,29 p. b. V případě potravinářského průmyslu se jeho podíl na celkové tvorbě HPH nepatrně zvýšil na 2,12 %. Na zvýšení podílu zemědělství na tvorbě HDP se podílel podle předběžných údajů především výrazný nárůst cen zemědělských výrobců v roce 2022, který vykázal meziročně 32% růst, nicméně výrazně stouply i ceny vstupů do zemědělství meziročně o 24 %.

Podíl zemědělství, včetně obecných služeb na výdajích státního rozpočtu se v roce 2022 opět snížil o 0,13 p. b. na 3,23 % v důsledku dalšího navýšení veřejných výdajů státního rozpočtu. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v důsledku společenských a makroekonomických okolností (opatření související s epidemií COVID-19, řešení migrační krize) v roce 2022 meziročně zvýšily o 4,1 %, výdaje

státu do odvětví zemědělství ve srovnání s rokem 2021 zůstaly na téměř shodné úrovni (+0,4 %) a v absolutní hodnotě představovaly 68,6 mld. Kč.

● **Podpory agrárního sektoru a venkova**

Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020, prodloužený o roky 2021 a 2022 tzv. přechodného období, navazuje na dřívější PRV na období 2007–2013 a čerpá prostředky pro zemědělství a venkov ze zdrojů EAFRD. Dokument PRV 2014–2020 byl schválen vládou dne 9. 7. 2014, aktuálně v platné verzi 10 schválené 25. 7. 2022. Spolufinancování z národních zdrojů bylo usnesením vlády ČR ze dne 20. srpna 2015 č. 681 stanoveno na 35 %. Nařízením EP a Rady (EU) č. 2020/2220 byl dále navýšen rozpočet o finanční prostředky přechodného období 2021–2022 a nástroje EURI.

Operační program Rybářství na období 2014–2020

OP Rybářství 2014–2020 slouží k čerpání podpory z Evropského námořního a rybářského fondu a navazuje na předchozí OP Rybářství 2007–2013. Program podporuje cíle Společné rybářské politiky a vytvořen byl v souladu s Víceletým národním strategickým plánem pro akvakulturu. OP Rybářství 2014–2020 se zaměřuje na zvýšení konkurenceschopnosti tradiční akvakultury, zvýšení produkce ryb z recirkulačních zařízení, zvýšení podílu zpracovaných ryb a na propagaci akvakultury a konzumace sladkovodních ryb. Obecně se program snaží zlepšit udržitelnost a konkurenceschopnost akvakultury. Na sedmileté programové období OP byla ČR vyčleněna z ENRF částka 31,11 mil. €, což je navýšení o 1,35 mil. €, než bylo vyčleněno pro předchozí období 2007–2013. V roce 2022 byla v rámci programu realizována poslední 21. výzva zaměřená na opatření 2.2. záměr a) Investice do akvakultury. Nadále byly realizovány kontinuální výzvy ostatních opatření. Poslední žádosti o podporu z OP Rybářství 2014–2020 jsou přijímány v opatření 3.2, a to do 21. 4. 2023. Od počátku OP Rybářství 2014–2020 proběhlo celkem 21 výzev příjmu žádostí o podporu.

OP Rybářství 2021–2027 byl schválen usnesením vlády č. 66 ze dne 2. 2. 2022. Evropská komise schválila OP Rybářství 2021–2027 dne 20. 6. 2022. Na OP Rybářství 2021–2027 půjde do roku 2027 přibližně 1 miliarda korun (z toho 30,01 mil. € z ENRF). Podpora z OP Rybářství 2021–2027 je rozdělena v poměru 70 % z ENRF a 30 % ze státního rozpočtu. Vlastní spolufinancování příjemce u investičních aktivit zůstalo na úrovni 50 %. První výzvy programu na aktivitu 2.1.2 Investice do akvakultury a 2.2.2 Zpracování produktů byly spuštěny v říjnu 2022. V roce 2022 bylo žadatelům z OP Rybářství 2014–2020 vyplaceno celkem 128,33 mil. Kč, což představuje významný pokles o 39,1 % oproti roku 2021. Největší podíl vyplacené sumy (72,6 %) připadá jako obvykle na prioritu 2, a to především na podporu produktivních investic do akvakultury. Meziročně se snížilo čerpání této priority o 60,4 mil. Kč. K výraznému poklesu oproti roku 2021 došlo u opatření 5.3 (19,7 mil. Kč) a u opatření 2.6, ze kterého nebyly v roce 2022 čerpány žádné finanční prostředky (pokles o 46,3 mil. Kč).

Od roku 2016 do roku 2022 bylo v rámci OP Rybářství vyplaceno žadatelům celkem 843 mil. Kč. Rozhodující podíl (tj. 83,1 %) z této sumy byl čerpán rybářskými subjekty v rámci priority 2. V rámci této priority bylo nejvýznamnější opatření Produktivní investice do akvakultury. Dále bylo 10,9 % vyplaceno v rámci priority 5 (především na investice do zpracování produktů) a pouze 2,4 % bylo čerpáno na prioritu 3, resp. na opatření sledovatelnost produktů. Zbylá suma z celkové podpory připadla na technickou pomoc (3,7 %).

Přímé platby

Období let 2021–2022 bylo v rámci SZP označeno za tzv. „přechodné období“, ve kterém byly podmínky poskytování přímých plateb a VCS shodné s podmínkami stanovenými pro období 2015–2020. Obdobně jako pro roky 2015–2020, byla také v průběhu přechodného období, tj. v roce 2021 a 2022, jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS) nejvýznamnější složkou přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU a reprezentovala zhruba 55 % celkové obálky určené na přímé platby. Platba SAPS je poskytována zemědělcům na hektar způsobilé a oprávněné zemědělské půdy. Poskytnutí finanční podpory žadateli je podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy a dodržováním standardů kontroly podmíněnosti (Cross Compliance). Pro rok 2022 byl pro Českou republiku celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS stanoven ve výši 464,8 mil. €, což při stanoveném kurzu 24,549 Kč/€ představovalo celkovou částku 11 409,5 mil. Kč a sazbu na ha 3 213,9 Kč. Celkem o tuto platbu požádalo 30,3 tis. zemědělských subjektů na plochu 3,53 mil. ha z. p.

Platba pro mladé zemědělce

Platba je od roku 2015 poskytována fyzickým i právnickým osobám, které mají nárok na podporu v rámci SAPS. Podmínkou přiznání podpory pro mladého zemědělce je, aby věk žadatele v prvním roce podání žádosti nepřevyšoval hranici 40 let. Platba je udělována danému žadateli na maximální výměru do 90 ha po dobu nejvýše pěti let. V roce 2022 o ni požádalo celkem 2,6 tis. zemědělských subjektů a celková výměra představovala 59,3 tis. ha.

Dlouhodobá podpora vázaná na produkci

Od roku 2015 jsou prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS Voluntary Coupled Support) podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory. Z celkové obálky přímých plateb je na VCS vyčleněno zhruba 15 %. Podpořena jsou taková odvětví zemědělské výroby, která čelí určitým obtížím, a přitom jsou mimořádně významná z hlediska hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů.

V České republice je podpora alokována pro následující komodity: brambory pro výrobu škrobu, konzumní brambory, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, telata masného typu, krávy s tržní produkcí mléka a na pasené ovce a kozy. V roce 2022 byla v rámci podpory VCS alokována na vybraná odvětví celková částka 3 115,3 mil. Kč, z toho nejvýznamnější podíl (40 %) připadl opět sektoru krav s TPM.

Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů. V roce 2022 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 6 679,4 mil. Kč, což je o 846,8 mil. Kč více než v předchozím roce (meziroční nárůst o 14,5 %). Suma podpor poskytnutých ze zdrojů EU se v roce 2022 zvýšila oproti předchozímu roku o 293,7 mil. Kč, tj. o 66,8 %. Největší část podpor tvoří platby spojené se zemědělskými BPS a fotovoltaickými elektrárnami. Podpora je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na BSP a fotovoltaické elektrárny poklesla v roce 2022 oproti předchozímu roku o 50,0 mil. Kč.

V roce 2022 byly v rámci mimořádných opatření vyplaceny podpory chovatelům dojníc (1 431 žádostí), prasnic (230 žádostí), kuřat na maso (116 žádostí), dále pěstitelům jablek (227 žádostí) a konzumních brambor (555 žádostí). Podpora byla vyplacena odvětvím, která se nacházela v obtížné situaci z důvodu vysokých vstupních nákladů, jakými byly růst cen energií, krmiv a pohonných hmot. Platební agentura

Státní zemědělský intervenční fond vyplatila žadatelům z titulu Mimořádné podpory na přizpůsobení pro producenty v zemědělských odvětvích v roce 2022 podporu v celkové výši 831 mil. Kč.

Dále připadl v roce 2022, stejně jako v roce 2021, vysoký podíl výdajů v rámci společné organizace trhu na projekt Ovoce a zelenina do škol (288,1 mil. Kč) a na obnovu vinic (118,8 mil. Kč). Finance na obnovu vinic pocházely z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě podpory ve formě Ovoce a zelenina do škol na podporu Mléka do škol. U celkového objemu vyplacených podpor Mléko do škol došlo v roce 2022 k meziročnímu nárůstu (o 20,6 mil. Kč na 296,2 mil. Kč).

Podpory včelařům byly v roce 2022 vypláceny ve stejné výši z národních i evropských zdrojů (tj. Evropského zemědělského záručního fondu). Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. Dotaci mohl získat chovatel včel evidovaný podle plemenářského zákona, případně způsobilý včelařský spolek. Finanční podpora směřuje na financování opatření technické pomoci, na boj proti varroáze, na racionalizaci kočování včelstev, na úhradu nákladů na rozборы medu a na opatření podporující obnovu včelstev. V roce 2021 dosáhly výše 57,4 mil. Kč, v roce 2022 tyto podpory vzrostly na úroveň 75,4 mil. Kč.

● Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat

Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2022 více než polovinu celkové výměry ČR (53,2 %), v porovnání s rokem 2021 se zmenšil o 2,1 tis. ha. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,4 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,6 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v předchozích letech (34,0 %).

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2022 byla 1 114,96 tis. ha, tj. 14,14 % celkové rozlohy ČR.

Ke dni 1. 8. 2022 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 345 členů s výměrou ovocných výsad 9 321 ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 115 žádostí z roku 2021 na výměru 1,6 tis. ha ovocných sadů. V roce 2022 bylo podáno 33 žádostí na plochu 1,3 tis. ha na ovocné sady a v navazujícím opatření integrované produkce ovoce bylo podáno 222 žádostí s výměrou 6,7 tis. ha.

K 13. 12. 2022 bylo evidováno 139 členů Spolku EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 3,8 tis. ha a v systému ekologického zemědělství na 1,4 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2022 podáno 141 žádostí na výměru 3,2 tis. ha a v navazujícím opatření integrované produkce révy vinné bylo podáno 476 žádostí na 8,4 tis. ha vinic. Do opatření ekologické zemědělství s kulturou vinice bylo celkem podáno 43 žádostí na výměru 201 ha. V navazujícím opatření byl počet podaných žádostí 100 na 826 ha vinic.

Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci odboru živočišných komodit a ochrany zvířat oddělení ochrany zvířat, dále odborný poradní orgán ministra zemědělství – Ústřední komisi pro ochranu zvířat (ÚKOZ) a výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely (VOZPVU). Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektoři krajských veterinárních správ SVS.

V institutu celoživotního vzdělávání VETUNI absolvovalo 32 veterinárních lékařů zaměstnanců KVS kurs k získání osvědčení o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání podle § 26 zákona na ochranu zvířat. Na VETUNI i na dalších školicích pracovištích proběhly kursy k získání kvalifikace k navrhování pokusů a projektů na pokusných zvířatech, provádění pokusů na pokusných zvířatech a péče o ně včetně jejich usmrcování, k získání osvědčení pro řidiče a průvodce silničních vozidel, i jiné kursy stanovené právními předpisy ČR a EU v oblasti ochrany zvířat. Celkem bylo v roce 2022 v různých odbornostech na úseku ochrany zvířat proti týrání proškolen v 55 kursech 1 243 osob.

Na VETUNI úspěšně proběhla 29. konference s mezinárodní účastí „Ochrana zvířat a welfare“. Témata vztahující se k dobrým životním podmínkám zvířat byla obsahem i 37. ročníku odborného semináře „Aktuální otázky bioklimatologie zvířat“ na MENDELU.

Situace na úseku ochrany zvířat v ČR v roce 2022 je detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS „Informace o Programu ochrany zvířat – situace v roce 2022“. Program ochrany zvířat SVS je realizován již od roku 1993.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2022 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 6 753 kontrol (z toho u hospodářských zvířat 2 782 kontrol), při 1 325 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 223 267 zvířat (z toho u hospodářských zvířat při 442 kontrolách u 218 345 zvířat).

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za trestné činy týkající se týrání zvířat v roce 2022 stíháno 54 fyzických osob (odsouzeno 24) a 2 právnické osoby (odsouzena 1).

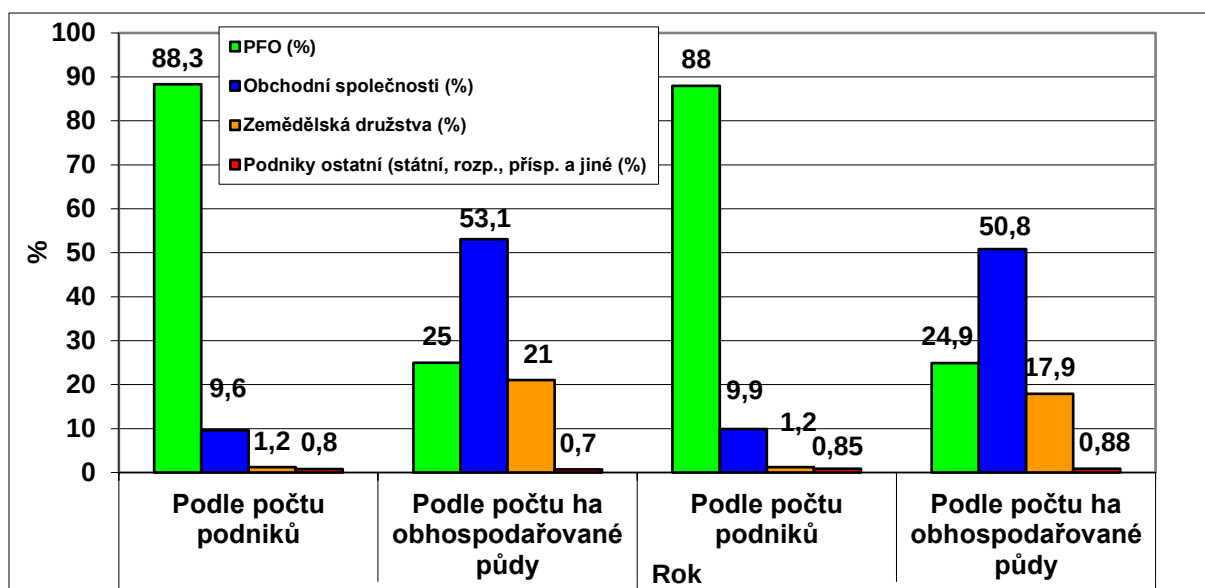
Ekologické zemědělství

K 31. 12. 2022 působilo v ČR 5 050 ekologických zemědělců a 990 výrobců biopotravin. Podíl ekologicky obhospodařované půdy v LPIS k celkové výměře zemědělské půdy v LPIS činil 16,2 %.

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2021 vyprodukováno 112 347 t obilovin, 4 259 t okopanin, 3 448 t olejnin a 1 394 t zeleniny. Z trvalých kultur bylo sklizeno 5 731 t ovoce a 3 278 t hroznů. Produkce biomléka v roce 2021 činila 36 883 tis. l (v tom 35 866 tis. l kravského, 845 tis. l koziho a 171 tis. l ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v jatečné hmotnosti 8 224 t hovězího, 294 t skopového (jehněčího), 183 t vepřového, 196 t drůbežího masa a 333 t vajec.

● Podnikatelská struktura zemědělství a zpracovatelů agrárních surovin

Koncem roku 2022 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno 42,7 tis. zemědělských subjektů.

Pramen: ČSÚ – Zemědělský registr

Většina evidovaných zemědělských subjektů (95 %) vykazovala alespoň minimální výměru z. p. a tyto podniky hospodařily na 3,51 mil. ha z. p. (z toho 2,47 mil. ha o. p.).

Orná půda se na zemědělské půdě podílela ze 70,3 %.

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat se významně podílely PPO. Jejich podíl na stavech skotu byl 74 % (v rámci toho z 91 % na dojených kravách), na stavech prasat 95 % a na drůbeži 94 %.

Podíl PFO na obhospodařované půdě v tomto období celkově mírně narůstal a proti roku 2005 se v roce 2022 zvýšil o 1 p. b. na úkor podílu PPO. Počet PFO oproti roku 2005 klesl o 4,4 %. U PPO nárůst počtu subjektů v roce 2022 celkově představoval 74 % proti roku 2005.

● Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství

V roce 2022 byla posledním rokem v platnosti Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2016–2022. Jejím účelem je nastavit principy a cíle pro formování nové SZP, pro oblasti potravinářství, lesního a vodního hospodářství a rozvoje venkova včetně optimalizace procesů strategického řízení v resortu MZe. Pro naplnění Koncepce jsou definovány tři oblasti: Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji, Udržitelné zemědělství a lesnictví a Udržitelná produkce potravin. Tyto jsou realizovány prostřednictvím devíti výzkumných směrů: Půda, Voda, Biodiverzita, Lesnictví a navazující odvětví, Rostlinná produkce a rostlinolékařství, Živočišná produkce a veterinární medicína, Produkce potravin, Zemědělská technika a Bioekonomie.

V roce 2022 bylo řešeno 183 programových projektů v rámci Programu aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025 – ZEMĚ, na nějž bylo poskytnuto 598 455 tis. Kč. Tematicky byly projekty zaměřeny na celou šíři oborů v působnosti resortu. Údaje o projektech jsou k nalezení v Centrální evidenci projektů (Informační systém VaVaI – CEP) na www.vyzkum.cz.

Precizní zemědělství

Inovace a zavádění moderních technologií do zemědělské praxe je jednou z aktuálních priorit Ministerstva zemědělství. V druhé polovině roku 2022 vznikl na Ministerstvu zemědělství nový odborný útvar – Oddělení precizního zemědělství, a to v rámci Odboru precizního zemědělství, výzkumu

a vzdělávání. Jedním z prvních kroků tohoto oddělení bylo vytvoření specializované pracovní skupiny, ve které je zastoupená široká skupina zemědělců, výrobců zemědělských technologií, vědeckých institucí a dalších zainteresovaných osob. V rámci této platformy je průběžně diskutována problematika precizního zemědělství v návaznosti na další agendy Ministerstva zemědělství.

V Konceptu výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2023–2032 je „smart zemědělství“ jednou ze tří klíčových oblastí. Dalším tématem je vzdělávání a poradenství v oblasti využití moderních technologií v zemědělství. Pro tyto účely je využívána již existující infrastruktura vzdělávacích a poradenských programů, ve kterých dochází k akcentaci témat spojených s využitím moderních technologií pro zemědělství v praxi. Zavádění technologií precizního zemědělství do běžného provozu se věnuje také Strategický plán Společné zemědělské politiky na období 2023–2027.

Vzdělávání organizované pro odbornou veřejnost v rámci Ročního vzdělávacího plánu MZe bylo v roce 2022 zaměřeno pouze na děti a mládež. Uskutečnilo se 157 akcí v rámci 11 druhů vzdělávacích aktivit, kterých se účastnilo 18 532 dětí, mládeže a studentů.

● **Pracovní síly a trh práce v zemědělství**

V posledních letech se počet pracovníků v zemědělství pohybuje mírně pod hranicí 100 tis., v roce 2022 činil počet pracovníků v zemědělských podnicích 96,6 tis. a proti roku 2021 poklesl o 1 %. Jejich podíl v celkové struktuře zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 1,9 %, a meziročně se nezměnil.

Dle dat o pracovním vstupu v sektoru zemědělství v roce 2022 připadalo 70,2 % AWU na placenou pracovní sílu, zbylých 29,8 % tvořily neplacené pracovní síly (majitelé a vypomáhající členové rodiny majitelů).

Z hlediska typů výrobního zaměření v rámci všech zemědělských subjektů (dle dat ČSÚ získaných v rámci Integrovaného šetření v zemědělství 2020) připadá nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti v zemědělství ČR na subjekty provozující pouze odvětví rostlinné výroby, tedy bez chovu hospodářských zvířat.

Věková skladba pracovníků agrárního sektoru v ČR byla následující: ve 4. čtvrtletí 2022 vykazovali dle VŠPS nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (45,3 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (28,5 %); nižších podílů dosahovali pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (12,6 %) a pracovníci ve věku 60 a více let (13,6 %). Celkově se podíl pracovníků ve věku 45 let a více meziročně zvýšil v agrárním sektoru o 0,3 p. b. (na 58,9 %), v průmyslu (vč. stavebnictví) o 0,6 p. b. (na 47,7 %) a v celém NH o 1,1 p. b. (na 49,8 %). Nadále však zůstává podíl starších pracovníků v agrárním sektoru výrazně vyšší než v NH, resp. průmyslu vč. stavebnictví, což spolu s nízkým podílem mladých pracovníků v agrárním sektoru (o 2,0 p. b. nižší podíl pracovníků do 29 let než v průmyslu vč. stavebnictví) a obecně nízkému zájmu mladých o práci v sektoru působí problémy při obměně pracovních sil.

Meziroční změny ve vzdělanosti pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to s ročním zpožděním. V roce 2021 mělo 49,8 % zaměstnanců střední vzdělání s výučním listem, 27,5 % střední vzdělání s maturitní zkouškou, 11,6 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného, bakalářského) a 9,2 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání). Meziročně se mírně navýšily podíly pracovníků se středním vzděláním s maturitou (o 0,3 p. b.) a se základním vzděláním (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání) o 0,6 p. b. Naopak poklesl podíl u kategorie pracovníků se středním vzděláním s výučním listem (o 0,6 p. b.) a s vysokoškolským vzděláním (o 0,1 p. b.). Ve srovnání s průmyslem je v agrárním sektoru nadále vyšší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s výučním listem (o 7,4 p. b.) a obráceně nižší podíl jak v případě zaměstnanců

se středním vzděláním s maturitní zkouškou (o 5,2 p. b.), tak i vysokoškolským vzděláním, vč. vyššího odborného (o 2,1 p. b.).

Většina pracovníků v resortu zemědělství ČR (tj. v zemědělství včetně lesnictví a rybářství) získává příjem ze své pracovní činnosti ve formě mezd. Průměrné mzdy zde přitom dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem. V roce 2022 ekonomiku, trh práce a mzdový vývoj negativně ovlivňovaly silné faktory, jež se v zemědělství projevovaly mnohdy výrazněji než v některých jiných odvětvích. V průměru za celý rok 2022 pobírali zaměstnanci v zemědělství 32 191 Kč, v průmyslu to bylo 39 426 Kč a v národním hospodářství celkem 40 353 Kč (rozdíl mezi průměrnou mzdou v průmyslu a v NH klesl pod 1 tis. Kč). Resort zemědělství dosáhl meziročního nárůstu mezd o 7,4 %, což byl vyšší nárůst než v národním hospodářství celkem (6,5 %), avšak nižší než v průmyslu (8,0 %). Relativní růsty nominálních mezd tak nevyznívají pro zemědělství nijak nepříznivě, méně uspokojivý obraz se však projeví při porovnání absolutních meziročních hodnot nárůstu: v zemědělství vzrostla mzda o 2 218 Kč, nárůst v NH celkem (2 450 Kč) byl vyšší o více než 200 Kč, v průmyslu (2 923 Kč) pak dokonce o cca 700 Kč. Ve stavebnictví vzrostly mzdy o 8,1 % (obdobně jako v průmyslu), a to na 34 713 Kč při nárůstu počtu zaměstnanců o 0,5 %. Vývoj zemědělských mezd v roce 2022 tak prakticky nijak nepomohl zemědělským podnikům úspěšněji zvládat naléhavě potřebnou generační obměnu zaměstnanců (tedy zejména v podnicích právnických osob, v nichž dominuje zaměstnanecký vztah, přičemž právě takové podniky jsou z hlediska zemědělské zaměstnanosti a generování pracovních míst ve venkovském prostoru ČR klíčové).

Mzdová disparita resortu zemědělství vůči průmyslu se prohloubila na 81,6 %, vůči národnímu hospodářství se o 0,7 p. b. zmírnila a posunula těsně ke hranici 80 % (79,8 %; samotné zemědělství, tj. bez lesnictví a rybářství, skončilo v roce 2022 na 77,3 % vůči NH a 79,1 % vůči průmyslu, zde jsou tedy obě relace pod hranicí 80 %, což je způsobeno vyššími mzdami v lesnictví a rybářství, přičemž tento rozdíl stále narůstá a překonal již částku 6 tis. Kč).

● **Půda a vlastnické vztahy**

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2022 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 197 tis. ha, tj. 53,2 % z rozlohy státu. Na jednoho obyvatele připadá 0,40 ha zemědělské půdy a 0,28 ha orné půdy. Proti roku 2021 došlo ke snížení výměry z. p. o cca 2,1 tis. ha, tj. o 0,05 %, a dochází tak ke stálému snižování výměry zemědělského půdního fondu v ČR.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2022 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 11 247 ha, což je úbytek vyšší o 1 479 ha proti roku 2021 a ubývání orné půdy oproti loňskému roku se opět zrychlilo. Výměra orné půdy přechází nejvíce do trvalých travních porostů, zahrad a lesní půdy, rozšířila se i vodní plocha. Trend relativního nárůstu zastavěné půdy se v roce 2022 oproti roku 2021 zastavil a zastavěná plocha roste stejně jako v roce 2021 (621 ha). Výměra druhu pozemku trvalé travní porosty se zvýšila o 6 270 ha, tedy o 369 ha více než v roce 2021 a jejich výměra se od roku 1990 neustále zvyšuje. Rozšířila se výměra lesní půdy o 1 568 ha a oproti minulému roku se snížila výměra v kategorii „ostatní plochy“ o 1 596 ha.

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2022 byla její celková výměra ve výši 3 548 tis. ha, tj. o 6 021 ha nižší než v roce 2021 a poprvé tak došlo k významnému poklesu výměry v LPIS. Z údajů vyplývá, že výměra zemědělské půdy v LPIS klesá rychleji než výměra ZPF podle ČÚZK.

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 648 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur).

● Agrární produkce

Rostlinná produkce

Z celkové sklizňové plochy obilnin v ČR v roce 2022/23, tj. 1 386,0 tis. ha (proti předchozímu roku větší o 3,0 %), zaujímaly největší podíl pšenice (61,7 % celkové plochy), ječmen (24,1 %) a kukuřice (5,8 %). Z dlouhodobého hlediska se celková osevní plocha obilnin příliš nemění. Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2022/23, dosáhla výše 8 218,4 tis. t, což je zhruba na úrovni loňského roku (-0,1 %). Sklizeň obilovin v ČR v roce 2022/23 byla vyšší, než je průměr za posledních pět let, a to o 8,9 %.

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2022/23 meziročně poklesla o 1,6 p. b. na 157,0 %. Česká republika je v celkové produkci obilovin dlouhodobě zcela soběstačná. Celková nabídka obilovin pro marketingový rok 2022/23 je 9 853,1 tis. t, a ve srovnání s minulým rokem se zvýšila, a to o 1,8 %. Objem konečných zásob se meziročně zvýšil o 13,5 % na 1 458,0 tis. t.

V marketingovém roce 2022/23 činila sklizňová plocha pšenice v České republice 854,4 tis. ha, meziročně o 8,9 % větší, z níž ozimé odrůdy zaujímaly 801,6 tis. ha (tj. 93,8 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 52,9 tis. ha (meziročně se jedná o pokles jejich výměry o 29,7 %).

Průměrný hektarový výnos pšenice 6,07 t/ha byl oproti předchozímu roku nižší o 4,0 %. K meziročnímu snížení hektarového výnosu došlo u pšenice ozimé o 0,31 t/ha (-4,8 %) a u pšenice jarní pak o 0,2 t/ha (-4,1 %). Produkce pšeničného zrna byla nadprůměrná a dosáhla výše 5 188,7 tis. t, meziročně vzrostla o 4,6 %, oproti pětiletému průměru pak o 10,1 %.

Odhadovaná výše počátečních zásob pšenice v marketingovém roce 2022/23 ve srovnání s minulým rokem vzrostla o 18,1 % a činí 583,1 tis. t. Celková nabídka pšenice se meziročně zvýšila o 6,0 % na 5 841,8 tis. t z důvodu zvýšení produkce, dovozu i počátečních zásob. Objem vývozu se odhaduje na 2 260,0 tis. t, je tedy o 1,3 % vyšší než v předchozím roce.

V marketingovém roce 2022/23 činila sklizňová plocha ječmene 334,5 tis. ha a meziročně došlo k jejímu navýšení o 2,4 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 122,6 tis. ha (36,7 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 211,9 tis. ha (63,3 %). Průměrný hektarový výnos ječmene dosáhl hodnoty 5,61 t/ha a byl tak meziročně o 4,9 % vyšší. Produkce zrna se oproti minulému roku zvýšila o 7,3 %, a to na 1 877,4 tis. t.

Ječmen patří mezi nezbytné komodity v krmivářském sektoru. Převážná většina ječmene určeného pro potravinářské užití slouží jako surovina k výrobě sladu. Značná část vyrobeného sladu je také předmětem vývozu do zahraničí.

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrna v ČR v marketingovém roce 2022/23 se meziročně snížila o 21,4 % na 80,5 tis. ha. Kukuřice ve sklizňovém roce 2022/23 zaznamenala výrazný pokles produkce. Produkce se meziročně snížila o 35,3 %, a to na 639,5 tis. t. Na sklizni kukuřice se podepsal nepříznivý průběh počasí během letních měsíců, především sucho. Hektarový výnos 7,95 t/ha byl meziročně nižší o 17,6 %. Důvody poklesu lze hledat především v méně příznivých klimatických podmínkách v průběhu roku, kdy kukuřici postihlo výrazné sucho, které mělo za následek výrazné snížení hektarového výnosu. V dlouhodobém srovnání se dá tato úroveň sklizně přirovnat ke sklizňovému ročníku 2019/20. U celkové nabídky kukuřičného zrna v marketingovém roce 2022/23 je meziročně odhadován pokles o 21,6 % na 1 208,4 tis. t. Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 628,0 tis. t, meziročně o 2,6 % nižší zejména v souvislosti s nižším objemem spotřeby na potraviny, osiva a krmiva. V roce 2022/23 je do ČR předpoklad dovozu celkem 190,0 tis. t kukuřice na zrna, a to převážně z Polska, Ukrajiny a Slovenska. Výše vývozu kukuřice je odhadována na úrovni 291,0 tis. t. Značná část vývozu

směřovala do Rakouska, Německa a na Slovensko. Odhadovaná míra soběstačnosti u zrnové kukuřice značně poklesne, a to ve srovnání s předchozím rokem o 51,4 p. b. na 101,8 %.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2022/23 pěstovala podle definitivních údajů na ploše 57,0 tis. ha. Sklizňová plocha tak meziročně klesla o 1,7 %. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti oproti roku 2021/22 vzrostl o 5,6 % a dosáhl hodnoty 71,99 t/ha. Cukernatost meziročně klesla z 18,2 % na 16,7 %. Plocha pro nepotravinářské využití cukru se proti roku 2021/22 snížila o 25,4 % na 4,4 tis. ha. Průměrná délka kampaně trvala 123 dnů, celková délka kampaně trvala 143 dnů. Výroba cukru se v ČR v roce 2022/23 snížila o 5,7 % na 588,2 tis. t.

V ČR produkční plocha brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2022 proti roku 2021 klesla o 4,2 % na 27,7 tis. ha. Plocha raných brambor (včetně odhadu za domácnosti) se meziročně zvýšila o 61,9 % a dosáhla 1,9 tis. ha.

Produkce brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) meziročně klesla o 2,3 % na 793,2 tis. t. K výraznému zvýšení produkce o 62,2 % na 35,4 tis. t došlo u raných brambor. V kategorii brambor „mimo raných a sadbových“ se snížila produkce ve srovnání s rokem 2021 o 4,3 % na 700,8 tis. t (včetně odhadu za domácnosti). Tato kategorie brambor zahrnuje brambory konzumní pozdní, u kterých se produkce meziročně téměř nezměnila (pokles byl o pouhých 0,2 % na 385,4 tis. t). U brambor pro výrobu škrobu byl pokles produkce o 8,5 % na 197,3 tis. t. V roce 2022 se snížila produkce sadbových brambor o 0,9 % na 57,0 tis. t.

Sklizňová plocha olejnin v ČR v marketingovém roce 2022/23 opakovaně poklesla a celkem činila 437,1 tis. ha (pokles o 1,2 %). Sklizňová plocha olejnin dle údajů ČSÚ tvoří 17,6 % z celkové plochy orné půdy. Tradičně nejvyšší podíl na sklizňových plochách olejnin v České republice měla řepka (78,7 %), značně menší podíl pak sója (6,5 %), mák (6,0 %), slunečnice (5,1 %), hořčice (3,0 %) a len (0,4 %).

Řepka olejná se v marketingovém roce 2022/23 sklídila v ČR z téměř stejné produkční plochy jako v předchozím roce, a to 344,0 tis. ha (nárůst o 0,5 %). Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem vzrostl o 13,8 % na 1 166,4 tis. t při meziročně o 13,2 % vyšším průměrném výnosu 3,39 t/ha. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin v ČR činil 87,8 %.

Oproti předcházejícímu roku došlo k mírnému poklesu sklizňové plochy chmelnic v ČR. K datu 20. 8. 2022 evidoval ÚKZÚZ pěstelskou plochu chmelnic 4 942,6 ha (o 0,58 % méně než v loňském roce). Majoritní odrůdou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ). V roce 2022 jím bylo osázeno 83,7 % celkové pěstelské plochy v ČR (u této odrůdy došlo v roce 2022 k mírnému poklesu osázené plochy oproti předchozímu roku). Z hybridních odrůd chmele zaujímá největší výměru Sládek (397,4 ha), dále pak Premiant (213 ha), Agnus (71 ha) a další. ÚKZÚZ evidoval v ČR celkem 121 pěstitelů chmele (stejně jako v roce 2021).

Celková produkce ovoce včetně jahod v ČR (včetně dopočtu domácností) v roce 2022 podle údajů ČSÚ dosáhla 343,3 tis. t a byla v porovnání se sklizní ovoce v roce 2021 o 7,5 % vyšší. Meziročně vzrostla produkce u slív, renklód a mirabelek (o 45,2 % na 12,4 tis. t), rybízu (o 16,4 % na 11,7 tis. t), angreštu (o 8,3 % na 3,0 tis. t), švestek (o 8,2 % na 30,6 tis. t), jabloní (o 7,8 % na 223,5 tis. t), třešní (o 7,3 % na 8,8 tis. t), hrušní (o 4,1 % na 21,4 tis. t) a jahod (o 1,5 % na 5,9 tis. t). Produkce klesla především u višní (o 11,4 % na 6,9 tis. t), merunek (o 6,3 % na 6,5 tis. t) a broskvoní (o 1,9 % na 5,6 tis. t).

V roce 2022 se v ČR celková výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu domácností) meziročně snížila o 5,5 % a dosáhla 15 124 ha. Největší podíl zaujímaly následující druhy zeleniny, a to hrách dřeňový (11 %), cibule (14 %), mrkev (8 %), zelí a okurky nakládačky (shodně 7 %) a rajčata (5 %). Plocha se snížila u téměř většiny sledovaných zeleninových druhů. K nejvýznamnějšímu snížení ploch v roce 2022 došlo u květáku o 17 % na 337 ha, česneku o 16 % na 456 ha, rajčat o 14 % na 774 ha,

ostatní zeleniny o 13 % na 3 365 ha a hlávkového zelí o 10 % na 1 063 ha. Největší nárůst ploch byl zaznamenán u skupiny ředkviček o 123 % na 666 ha, póru o 84 % na 59 ha, celeru o 8 % na 502 ha a okurek nakládaček o 3 % na 1 005 ha.

Živočišná produkce

Zatímco stavy skotu a z toho krav v roce 2022 v převážné většině členských zemích EU klesaly, v České republice se podle Soupisu hospodářských zvířat (ČSÚ) k 1. 4. 2022 meziročně zvýšily o 1,1 % (tj. o 14,8 tis. ks) a dosáhly 1 421,3 tis. ks. Stavy krav celkem ale vzrostly jen nepatrně (o 0,3 %) na 587,9 tis. ks, zatímco počet dojených krav stagnoval na úrovni předchozího roku, tj. na 358,3 tis. ks, stavy krav BTM opět meziročně stouply, a to o 1,1 % (2,4 tis. ks) na 229,6 tis. ks. Ke konci roku 2022 (k 31. 12.) došlo proti stejnému období roku 2021 opět k nárůstu stavů skotu, a to o 2,3 %, a z toho stavů krav celkem o 0,9 %. Česká republika se v roce 2022 podílela na celkovém počtu skotu chovaném v EU 27, stejně jako v předchozích letech, necelými 2,0 %.

Průměrná CZV mléka, kterou vykazaly mlékárny v ČR, dosáhla podle výkazu Mlék (MZe) 6–12 úrovně 11,40 Kč/l. Průměrný obsah tuku a bílkovin činil 3,89 %, resp. 3,44 %. V růstu CZV mléka se projevil deficit mléka na evropském i světovém trhu. Průměrná roční CZV dosáhla historicky nejvyšší hodnoty, současně i průměrná měsíční hodnota CZV mléka v prosinci ve výši 13,19 Kč/l byla v ČR bezprecedentním maximem. První kupující včetně zahraničních subjektů zaplatili chovatelům v ČR v průměru 11,59 Kč/l. Ve výběrovém šetření ÚZEI o nákladech na výrobu mléka byla podle předběžných odhadů dosažena realizační CZV 11,38 Kč/l a převýšila tak predikované náklady, které se odhadují ve výši 10,30 Kč/l. K ceně mléka však chovatelé dle odhadu obdrželi v přepočtu 1,87 Kč/l formou přímých a nepřímých podpor. Odhaduje se, že téměř všechny nákladové položky meziročně vzrostly. Podíl nákladů na krmiva na celkových nákladech mléka se předpokládá ve výši 44,5 %, z toho podíl na vlastní krmiva 22,8 %. Vlivem mimořádně vysoké CZV mléka však podle předběžného odhadu ÚZEI dosáhli chovatelé v ČR v průměru 10,5% nákladové rentability.

V České republice byl rok 2022 v odvětví hovězího a telecího masa na rozdíl od většiny členských zemí odlišný, neboť došlo k mírnému vzestupu stavů skotu i krav celkem a vzrostl také objem hrubé výroby. Příznivý vývoj cen živého skotu a hovězího masa na globálním a evropském trhu se promítl i do úrovně tuzemských cen.

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2022 zabývalo chovem skotu v ČR celkem 18,2 tis. podniků, což byl téměř shodný počet jako v roce 2021. Téměř 60 % z celkové populace skotu bylo chováno v 746 podnicích s počtem zvířat nad 1 tis. ks. Na chov krav BTM se zaměřovalo celkem 9,6 tis. podniků s tím, že téměř 70 % z celkových stavů bylo chováno v podnicích s koncentrací od 11 do 200 ks.

Celková výroba vepřového masa (produkce ze zemědělských podniků včetně domácích porážek) v roce 2022 meziročně poklesla o 5,7 % na 217,0 tis. t j. hm. (281,9 tis. t j. hm.). Její podíl z celkové produkce vepřového masa EU 27 se nijak nezměnil a dosahoval necelé 1,0 %, podíl z produkce NČZ 13 představoval 6,4 %. Český masný zpracovatelský průmysl vyrobil celkem 208,6 tis. t j. hm. vepřového masa (včetně dovezených jatečných prasat), což představovalo meziročně mírný pokles o 3,9 %. Podle údajů SVS bylo v České republice poraženo celkem 2,28 mil. ks prasat, což bylo o 4,5 % (o 108,1 tis. ks) méně než v roce 2021. Průměrná porážková hmotnost jatečných zvířat podle ČSÚ se meziročně nezměnila a zůstala na úrovni 121 kg/ž. hm. (tj. 93 kg v j. hm.).

Podle soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2022 (ČSÚ) klesly stavy drůbeže v ČR o 3,3 % na 23,0 mil. ks. Stavy kuřat na výkrm klesly o 1,9 % na 11,2 mil. ks. Stavy kuřat na chov poklesly o 5,2 % na 3,2 mil. ks. Stavy slepic se snížily o 6,4 % na 7,6 mil. ks. U ostatní drůbeže vzrostl počet krůt (o 17,5 %

na 299,7 tis. ks), zvýšil se také počet kachen (o 13,9 % na 518,5 tis. ks) a klesl počet hus (o 25,7 % na 14,4 tis. ks).

Vývoz drůbežího masa z ČR se zvýšil o 25,2 % na 28,0 tis. t j. hm. Nejvíce dovezlo Slovensko 39 %, Německo 16 %, Maďarsko 15 %, Rakousko 12 %, Polsko 5 % a Nizozemsko 5 %. Podíl masa čerstvého nebo chlazeného na vývozu drůbežího masa byl 52 % a podíl kuřecího masa na vývozu drůbežího masa 89 %. Významnou položkou bylo především dělené kuřecí maso vykostěné zmrazené (5,4 tis. t za 53,46 Kč/kg). Zhruba stejně vysoký vývoz zaznamenala celní statistika u položky „kuřata 65 %“, čerstvá nebo chlazená (5,2 tis. t za 54,33 Kč/kg). Celková vývozní cena drůbežího masa dosáhla 59,78 Kč/kg.

Ve vývozu z ČR má větší význam spíše živá drůbež než maso. Z ČR se v roce 2022 vyvezlo 118,6 mil. ks živé drůbeže, tedy meziročně o 8,8 % více.

Celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, dosáhla podle ČSÚ 2 224,3 mil. ks (v přepočtu 127,8 tis. t), tj. přibližně 85,0 % celkové výroby.

V České republice výrazně klesly celkové stavy ovcí i koz a snížil se i počet kusů v základních stádech. K 1. 4. 2022 bylo v ČR evidováno 174,2 tis. ks ovcí, což je 4,9% pokles celkových stavů, z toho bylo evidováno 109,2 tis. ks bahnic a 3,7 tis. ks zapuštěných jehnic, což znamená meziroční pokles základního stáda o 6,0 %. Nadále tak pokračoval rychle klesající trend stavů, znatelný v posledních sedmi letech.

● **Obnovitelné zdroje energie**

V roce 2022 představoval platnou právní úpravu pro veřejnou podporu výstavby a provozu zařízení na výrobu obnovitelných energií z biomasy a bioplynu novelizovaný zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, odpovídající prováděcí vyhlášky a Cenové rozhodnutí ERÚ č. 11/2022 ze dne 30. září 2022, kterým se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie.

Zákon č. 382/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie (dále jen „novela ZPOZE“) s účinností od 1. ledna 2022 se dotkl i bioplynových stanic. Nejvýraznější změny představuje zavedení provozní podpory výroby biometanu (§ 27a – § 27f) a provedení evropské Směrnice RED II ohledně kritérií udržitelnosti a úspor emisí skleníkových plynů (§ 47b). Provozovatelů starších bioplynových stanic (uvedených do provozu do roku 2015) se týká rovněž ověřování přiměřenosti čerpané podpory - tzv. řešení „finanční překompenzace“.

Výroba elektřiny z kapalných biopaliv dosáhla v roce 2021 jen malého podílu na elektrině vyrobené z OZE (0,05 %). V případě výroby tepelné energie byl tento podíl 0,01 %.

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu bionafty FAME se v roce 2020 ustálila na 340 tis. t. Byla tedy stejná jako v roce předešlém. Výrobu certifikovaného FAME v roce 2022 z nakupovaných surovin pro tuzemskou spotřebu a vývoz zajišťovaly společnosti Chemoprojekt, a.s. (pracoviště Ústí n. L.), Preol, a.s., Lovosice, Primagra, a.s., Milín, Temperator, s.r.o. Liberec a Glycona s.r.o. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2022 dosáhlo 71 % (o 1 % méně než v roce předešlém).

● **Cenový vývoj na agrárním trhu**

V roce 2022 byly ceny zemědělských a potravinářských produktů i ceny vstupů do zemědělství výrazně ovlivněny válkou Ruska na Ukrajině, která mj. vyvolala v globálním měřítku zejména prudký nárůst cen energií (plyn, elektřina, PHM), ale také cen obilovin a olejnin. To mělo dopad na ceny zemědělských produktů v celé tuzemské výrobní vertikále, které výrazně posílily. Ceny zemědělských výrobců

v ČR se meziročně zvýšily téměř o 32 %. Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku proti roku 2021 stouply o více než 22 % a spotřebitelské ceny potravin se v průměru zvýšily téměř o 17 %. Také ceny vstupů do zemědělství se meziročně zvýšily o více než 24 %.

Ceny zemědělských výrobců u rostlinných komodit celkem se v roce 2022 meziročně zvýšily o 36 %. Hlavním důvodem byl pokles nabídky na globálním trhu zapříčiněný omezením vývozu obilovin z Ukrajiny v důsledku blokáce černomořských přístavů ruskou armádou. Druhý největší meziroční nárůst byl evidován u CZV olejnin, a to 40 %, rovněž z důvodů omezení vývozu především slunečnice z Ukrajiny. Významně (o 39 %) se meziročně zvýšila také cena konzumních brambor v důsledku slabší sklizně a stoupla i cena zeleniny a květin (o 18 %). Proti roku 2021 se prakticky nezměnila CZV cukrové řepy, zatímco u ovoce klesla meziročně o 2,9 %.

V České republice se v roce 2022 průměrná CZV živočišných komodit zahrnující hospodářská zvířata a živočišné výrobky ve srovnání s rokem 2021 zvýšila o více než 24 %. V porovnání s komoditami rostlinné výroby však byl tento nárůst mírnější (o 11,6 p. b.). K navýšení ceny došlo prakticky u všech hlavních živočišných komodit, z toho nejvýrazněji posílila cena vajec (o 28,2 %), o něco mírněji se zvýšila CZV mléka, jatečného skotu a jatečných prasat. Nejslabší meziroční vzestup ceny pak zaznamenali chovatelé drůbeže (o 18,9 %).

● **Agrární zahraniční obchod (AZO)**

Obrat českého AZO se v roce 2022 meziročně zdatněji navýšil o 19,9 % na 595,8 mld. Kč, vzhledem ke zvýšení hodnot jak na straně exportu, tak na straně importu. V roce 2022 se zvýšila hodnota vývozu o 48,0 mld. Kč, tj. o 21,1 %, na 274,7 mld. Kč a hodnota dovozu se zvýšila meziročně o 50,8 mld. Kč, tj. o 18,8 %, na 321,1 mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2022 opět meziročně zhoršila, a to o 2,8 mld. Kč na 46,4 mld. Kč. Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době zvýšil o 1,7 p. b. na 85,6 % a podíl schodku na vývozu se snížil o 2,3 p. b. na 16,9 % (zlepšení obou hodnot). V členění na obchod s EU 27 a s třetími zeměmi lze v prvním případě konstatovat meziroční pokles bilančního schodku na 17,0 mld. Kč, tj. o 26,4 %, a ve druhém případě pak mnohem výraznějším navýšením schodku na 28,4 mld. Kč, tj. o 41,6 %. Meziročně větší výkyvy bilance vykazuje český agrární obchod s třetími zeměmi než obchod s Uníí.

Více než jednu polovinu veškerého agrárního zboží vyváží ČR do Německa (24,6 % v roce 2022), na Slovensko (20,1 %) a do Polska (10,1 %).

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází zejména z Německa a Polska (v roce 2022 dohromady 35,7 %) a dále z Itálie, Nizozemska a Slovenska. Více než 4% podíl zaujímaly v roce 2022 ještě Španělsko a Maďarsko. V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Čína, Ukrajina, Norsko, Spojené království, Spojené státy, Turecko, Brazílie a Vietnam (s podíly v rozmezí 1,7 % až 0,6 %). Meziročně se zvýšila hodnota dovozů v prvních 25 zemích, nejvíce z Brazílie (o 65,0 %), Číny (o 46,2 %) a Itálie (o 37,2 %), jejich podíly na dovozu tvoří 0,8 %, resp. 1,7 %, resp. 7,1 %.

Mezi nejvíce dovážené zboží do ČR v roce 2022 patřily „vepřové maso“ (s téměř 6% podílem, tj. nárůst podílu o 0,3 p. b. v meziročním porovnání), „přípravky používané k výživě zvířat“, „pekařské výrobky“, „potravinové přípravky jiné“, „sýry a tvaroh“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „káva“, „maso a droby drůbeže“, „cigarety“ a „tabák určený ke vdechování“.

Meziročně došlo v roce 2022 k nejvýraznějšímu zhoršení pasivní bilance u „vepřového masa“ (o 3,3 mld. Kč, významný nárůst dovozu zejména ze Španělska a Německa), „živočišných a rostlinných tuků a olejů“ (o 1,7 mld. Kč, nárůst dovozu z Polska, Nizozemska a Ukrajiny), „kávů“ (o 1,3 mld. Kč), „drůbežího masa a droby“ (o 1,2 mld. Kč), dále pak „másla“ (o 750,7 mil. Kč) a „sójových pokrutin“ (o 698,4 mil. Kč). Zlepšení pasivní bilance nastalo především u „jablek, hrušek a kdoulí“

(o 224,4 mil. Kč, pokles dovozu hlavně z Německa a Polska), „cibule, šalotky, česneku a póru“ (o 155,9 mil. Kč), „těstovin vařených i nadívaných“ (o 142,7 mil. Kč), „ostatního skořápkového ovoce“ (o 106,3 mil. Kč) a „zmrzliny, eskyma apod.“ (o 102,6 mil. Kč).

● **Ekonomické výsledky agrárního sektoru**

Souhrnný zemědělský účet (SZÚ) je hlavním nástrojem pro sledování a hodnocení ekonomického vývoje zemědělského sektoru, který poskytuje výsledky srovnatelné s ostatními zeměmi EU. Výsledky SZÚ pro rok 2022 potvrzují nárůst hodnot většiny hlavních ukazatelů nejen proti předchozímu roku, ale i proti časovému období posledních pěti let, a to především díky velmi výraznému růstu hodnoty zemědělské produkce (PZO).

Hodnota produkce zemědělského odvětví (PZO) byla v roce 2022 nejvyšší za posledních pět let (198,9 mld. Kč). Meziročně došlo k nárůstu hodnoty rostlinné produkce z 103,7 mld. Kč v roce 2021 na 120,8 mld. Kč v roce 2022. Po delším úseku stagnace také znatelně narostla hodnota produkce živočišné výroby a to z 53,7 mld. na 66,1 mld. Kč. I přes nárůst ocenění mezispotřeby (MZS), která byla v roce 2022 nejvyšší za posledních 5 let (132,1 mld. Kč), došlo k výraznějšímu růstu výsledného ukazatele podnikatelského důchodu (DU2) na 27,9 mld. Kč, což byla nejvyšší hodnota tohoto ukazatele za posledních 5 let.

Meziročně došlo k nárůstu hrubé i čisté přidané hodnoty. Hrubá přidaná hodnota (HPH) stoupla z 59,4 mld. Kč v roce 2021 na 66,8 mld. Kč v roce 2022 a čistá přidaná hodnota (ČPH) z 36,5 mld. Kč na 42 mld. Kč. Důchod z faktorů (DU1) vzrostl na 76,5 mld. Kč a byl tak nejvyšší za celé sledované období. Tento výsledek byl dosažen i přes mírné meziroční snížení ostatních dotací na výrobu do sektoru o více než 0,4 mld. Kč na 35,6 mld. Kč.

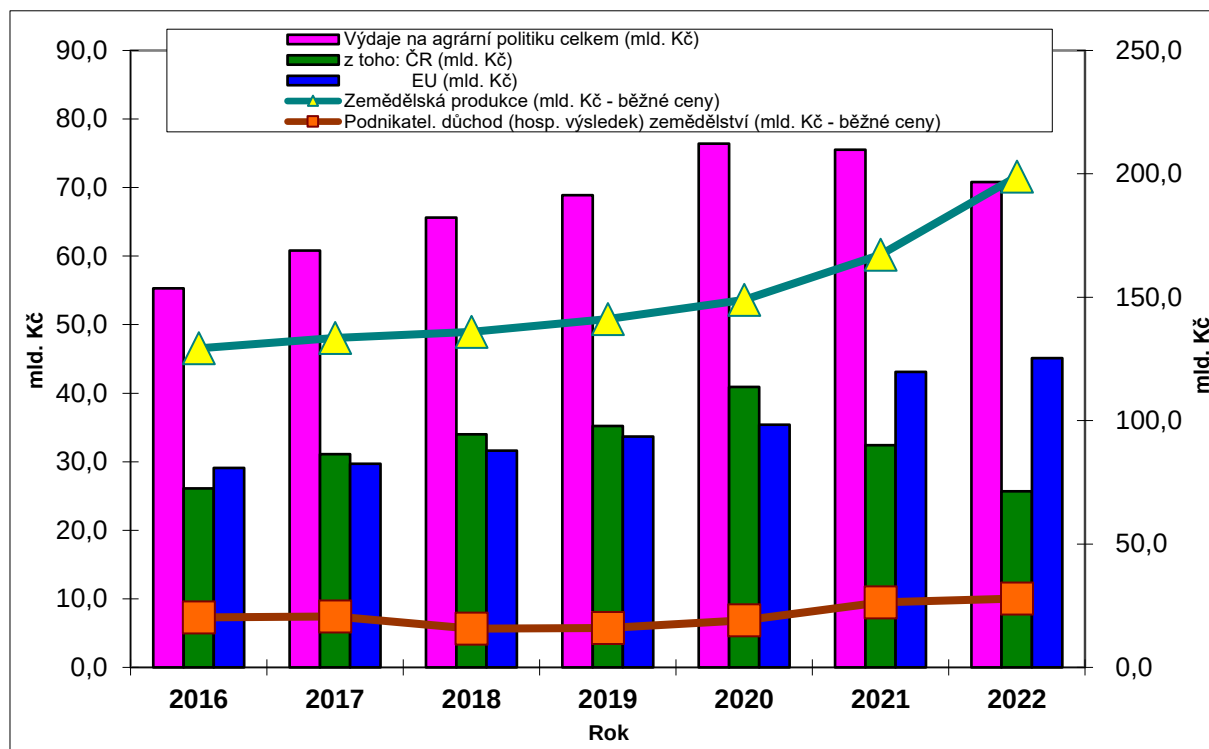
V roce 2022 je patrné značné zlepšení ekonomické situace zemědělského odvětví, především ve srovnání s předchozími lety. Mimo pravidelného meziročního nárůstu rostlinné produkce, který je pozorován za posledních 5 let, došlo v roce 2022 i k významnému nárůstu živočišné produkce. Roste mezispotřeba a také hrubá i čistá přidaná hodnota. Celková výše podnikatelského důchodu narostla do nejvyšších zaznamenaných hodnot ve sledovaném období. Výrazný podíl na tomto výsledku měl nárůst ocenění zemědělské produkce.

Hospodářské výsledky zemědělských podniků meziročně kolísají zejména vlivem vývoje cen zemědělských výrobců a v rostlinné výrobě navíc vlivem výkyvů výnosů plodin zejména v důsledku vývoje počasí. V roce 2021 došlo k průměrnému zvýšení cen zemědělských výrobců o 7,9 %. V živočišné výrobě se ceny téměř nezměnily (nárůst o 0,5 %), zatím co v rostlinné výrobě se ceny zvýšily až o 13,2 % (ČSÚ). O příznivý cenový vývoj v rostlinné výrobě se v roce 2021 zasloužilo výraznější zvyšování cen obilovin, průmyslových i krmných plodin nebo zeleniny, výjimkou byly především brambory. V živočišné výrobě nepřevládal jednotící trend ve vývoji cen hlavních komodit. Ceny jatečných prasat výrazněji klesly, ceny jatečných býků a krav se naopak zvýšily. Zvýšila se i cena kravského mléka, konkrétně o 4,7 %.

V roce 2022 se průměrné ceny v zemědělské výrobě zvýšily až o 31,5 %. Mimořádně příznivého meziročního vývoje cen bylo dosaženo v RV. Podle údajů ČSÚ byl zaznamenán 36% nárůst cen, ke kterému přispěl především nárůst cen obilovin, olejnin, luskovin a brambor. Ceny zemědělských výrobců v ŽV se zvýšily o 24,4 %. Za tímto nárůstem stály ceny jatečných býků, krav, prasat i drůbeže. Ceny mléka vzrostly dokonce o více než čtvrtinu.

Prognóza očekávaných hospodářských výsledků za rok 2022 se ukazuje jako pozitivní. Pro rok 2022 je odhadován celkový meziroční nárůst ČPH/AWU až o 24,3 % na 966,1 tis. Kč za soubor podniků bez

specializovaných chovů prasat a drůbeže. Na odhadovaném zlepšení se podílí vyšší hodnota produkce rostlinné i živočišné výroby.

Pramen: ČSÚ – souhrnné zemědělské účty, ÚZEI

● Souhrnné hodnocení agrární politiky

Celkové výdaje na podporu agrárního sektoru v běžných cenách se v roce 2022 meziročně snížily ze 75,5 mld. Kč na 70,9 mld. Kč, tj. o 6,2 %. Na tomto snížení se podílely mírné změny v kurzu Kč vůči EUR, snížení výdajů MZe na národní dotace a zejména ukončování kompenzací podnikům v rámci COVID-19, při podstatně nižších kompenzacích vysokých cen energií podnikům v roce 2022. Ke snížení došlo s výjimkou podpor spotřebitelů a vodního hospodářství u všech ostatních sektorů. Podpory zemědělským podnikům klesly meziročně o 3,2 %, avšak nejvíce (o 64,4 %) se v důsledku ukončení kompenzací COVID-19 snížily podpory potravinářství. Z celkových evidovaných výdajů činil podíl podpor přímo zemědělským podnikům v obou sledovaných letech kolem 66–68 %. Podíl podpor obecných služeb (výzkumu, vzdělávání, poradenství, informatiky ad.), které jsou zaměřeny na podporu dlouhodobého rozvoje a posílení konkurenceschopnosti agrárního sektoru, se udržuje na úrovni 23 % celkových registrovaných výdajů, což je významná pozitivní charakteristika české zemědělské politiky.

V podporách alokovaných přímo zemědělským podnikům (49,5 mld. Kč, resp. 47,9 mld. Kč v roce 2022) se v obou sledovaných letech potvrdila dlouhodobá výrazná orientace zemědělské politiky především na podporu příjmů a produkce (v obou letech podíl těchto podpor převyšující 80 %). Mimořádně významnou součástí podpor příjmů představují nadále provozní podpory zemědělským bioplynovým stanicím, které se pohybují na úrovni 4,9–5,0 mld. Kč ročně. Investiční podpory se na celkových podporách v roce 2021 podílely 10,1 % a v roce 2022 pouze 8,6 %. Přibližně 10–11% podíl na celkových podporách připadl v obou sledovaných letech na tzv. nekomoditní podpory, především na platby za tzv. ekosystémové služby. Zemědělská politika ČR je tedy nadále prostřednictvím přímých plateb spolu s platbami ANC a ostatními provozními podporami orientována výrazně na podporu příjmů zemědělských podniků, a v podobě podpor spojených s produkcí také

na zachování produkce u tzv. citlivých komodit. Tato tendence byla zejména v roce 2021 navíc podpořena mimořádnými národními kompenzacemi za dopady COVID-19.

Lze zdůraznit meziroční mírný pokles podpor z Pilíře 2 Programu rozvoje venkova ze 14,9 mld. Kč na 14,1 mld. Kč v roce 2022, a Pilíře 1 z 22,0 mld. Kč na 21,3 mld. Kč, a výraznější meziroční pokles podpor Ministerstva zemědělství z 12,1 mld. Kč na 10,8 mld. Kč v roce 2022. Podíl výdajů ze zdrojů EU na celkových podporách se meziročně zvýšil z 43,1 % na 45,1 % v roce 2022.

1 OBECNÉ PODMÍNKY VÝVOJE AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA ČR

1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

1.1.1 Vývoj národního hospodářství

Rok 2022 byl poznamenán energetickou a potravinovou krizí v důsledku vypuknutí války na Ukrajině. Snížení závislosti na zdrojích energie z Ruska a růst cen potravin vyvolaly prudký růst inflace. Hrubý domácí produkt (HDP) očištěný o cenové vlivy a sezónnost vzrostl o 2,4 %. Reálný růst HDP byl přesto v roce 2022 v ČR nižší, než jaký vykázaly státy EU 27 jako celek (5,3 %).

T1.1/01 - Vybrané ukazatele vývoje národního hospodářství

Ukazatel	MJ	2021	2022
Hrubý domácí produkt - b. c.	mld. Kč	6 108,7	6 782,8
	meziroční index	107,5	111,0
Hrubý domácí produkt - s. c. (sezónně očištěno)	meziroční index	103,3	102,4
Úroveň HDP na obyvatele	EU 27 = 100	91,3	91,0
Průměrná měsíční mzda (nominální) ¹⁾	Kč	37 839	40 353
	meziroční index	104,8	106,6
Průměrná míra inflace	%	3,8	15,1
Průměrné úrokové sazby z úvěrů nefinančním podnikům ²⁾	%	4,67	7,33
Obchodní bilance ³⁾	mld. Kč	69,0	-99,3
Běžný účet platební bilance	mld. Kč	-168,0	-415,3
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	-310,6	-247,5
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí	mld. Kč	2 566,7	2 997,1
Saldo hospodaření sektoru vládních institucí	% HDP	-5,10	-3,60
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí	% HDP	42,0	44,1
Obecná míra nezaměstnanosti (průměr) ⁴⁾	%	2,8	2,2
Devizový kurz nominální (průměr) - Kč/€	Kč	25,645	24,565
	Kč/\$	21,682	23,360

1) Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

2) Úrokové sazby korunových úvěrů - stav obchodů, průměr za 12 měsíců.

3) Položka 1.A.a-Zboží v platební bilanci ČNB po zavedení manuálu BPM6 v roce 2014.

4) Podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (zaměstnaní spolu s nezaměstnanými), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a ILO.

Pramen: ČSÚ; ČNB; Eurostat

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Podle údajů Eurostatu dosáhla ČR v roce 2022 úrovně 91,0 % průměrného HDP na obyvatele za EU 27 vyjádřeného v paritě kupní síly.

Běžný účet platební bilance v roce 2022 byl podle předběžných údajů ČNB výrazně záporný, a to s nedostatkem ve výši 415,3 mld. Kč. Bilance obchodu se zbožím prudce klesla do záporné hodnoty 99,3 mld. Kč.

Obecná míra nezaměstnanosti v ČR v roce 2022 klesla o 0,6 p. b. a činila 2,2 % a zůstala významně nižší než průměr všech členských států EU (6,2 %), kde v roce 2022 došlo k mírnému poklesu, a to o 0,9 p. b.

Průměrná hrubá nominální měsíční mzda¹ dosáhla v roce 2022 úrovně 40 353 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 6,6 %. Při zohlednění míry inflace reálné mzdy klesly o 7,5 %.

V roce 2022 se saldo hospodaření sektoru vládních institucí vyjádřeno podílem na HDP meziročně zvýšilo o 1,5 p. b. a dosáhlo hodnoty -3,6 %. Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí se meziročně zvýšil o 430,4 mld. Kč na 2 977,1 mld. Kč.

Míra inflace za rok 2022 činila 15,1 %, čímž se meziročně zvýšila o 11,3 p. b. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům také se zvýšily a v průměru za celý rok 2022 dosáhly 7,33 %. V roce 2022 koruna proti euru mírně posílila, a to o 4,4 % v průměru roku 2022 ve srovnání s průměrem roku předcházejícího. Oproti dolaru koruna letos posílila, a to o 7,2 %.

1.1.2 Pozice agrárního sektoru

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2022 na celkové tvorbě HPH² v základních b. c.³ 1,99 %, což představuje po korekci roku 2021 meziroční navýšení o 0,29 p. b. (tab. T1.1/02 a dále příl. tab. 1.1/01). V případě potravinářského průmyslu se jeho podíl na celkové tvorbě HPH nepatrně zvýšil na 2,12 %. Na zvýšení podílu zemědělství na tvorbě HDP se podílel podle předběžných údajů především výrazný nárůst cen zemědělských výrobců v roce 2022, který vykázal meziročně 32% růst, nicméně výrazně stouply i ceny vstupů do zemědělství meziročně o 24 %.

1 Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

2 HDP tvoří HPH a čisté daně na produkty (daně z produktů a dotace na produkty), které ČSÚ zveřejňuje bez přiřazení k jednotlivým odvětvím. Proto se podíl odvětví na HDP vyjadřuje jako podíl HPH daného odvětví k celkové HPH.

3 Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

T1.1/02 - Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství

Ukazatel	2021	2022
Podíl na HPH v základních b. c. - podle statistiky národních účtů (%)		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu	2,03	2,33
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	1,70	1,99
- výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	2,01	2,12
Podíl zemědělství ²⁾ na HDP v základních b. c. - podle SZÚ (%)	1,07	1,09
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu (%)	4,60	4,87
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu (%)	5,86	5,81
Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových spotřebních vydáních domácností ³⁾ (%)	24,3	n.a.
z toho za potraviny a nealkoholické nápoje ³⁾ (%)	20,7	n.a.
Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v NH (%) ⁴⁾		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství	2,34	2,28
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	1,98	1,92
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	2,49	2,46
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství k průměrné měsíční mzdě v NH (%) ⁴⁾	78,89	79,77
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%) - odvětví zemědělství ⁵⁾	3,36	3,23
- MZe (kap. 329)	3,58	3,46
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v b. c. (%)	1,16	1,04

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) Hrubá přidaná hodnota v základních cenách; rok 2021 semidefinitivní údaj, rok 2022 předběžný údaj.

3) Údaj na základě statistiky rodinných účtů ČSÚ. Rok 2022 není v době zpracování zveřejněn.

4) Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby).

5) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapí

Pramen: ČSÚ; MF

Zpracoval: L. Jelínek (ÚZEI)

Agrární zboží se na celkovém zahraničním obchodu ČR podílelo v roce 2022 na straně vývozu 4,87 % a na straně dovozu 5,81 %, a oba ukazatele tak zůstávají meziročně bez výraznějších změn. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2022 v důsledku výraznějšího nárůstu dovozu než vývozu opět meziročně zhoršila, a to o 2,8 mld. Kč na 46,4 mld. Kč. Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době po aktualizaci roku 2021 zvýšil o 1,7 p. b. na 85,6 %.

Podíl výdajů domácností za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových výdajích za zboží a služby zveřejňuje ČSÚ se zpožděním; dostupné údaje za rok 2021 (tab. T1.1/02) ukazují na neměnný meziroční podíl (24% podíl v roce 2020), nicméně oproti roku 2018 došlo ke zvýšení podílu o 1,9 p. b. při současném zvýšení podílu výdajů na samotné potraviny a nealko nápoje o 1,4 p. b.; podíl vydání spotřebitelů za potraviny a nápoje činí 20,7 % jejich příjmů.

Počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se ve sledovaném roce 2022 proti roku 2021 podle údajů ČSÚ⁴ velmi mírně snížil o 1,4 % a činil 91,5 tisíc zaměstnanců. Podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců se ovšem výrazně nezměnil a činil 2,28 %. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) se snížil na 76,9 tisíc, jejich podíl na celkovém počtu zaměstnanců

4 Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.

národního hospodářství činí 1,92 %. Indikativní ukazatel – podíl průměrné mzdy v zemědělství na průměrné mzdě v ČR – v roce 2022 dosáhl 79,8 %. Meziroční růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 7,4 %, a mírně předstihl růst nominální mzdy NH, který činil 6,5 % v 2022/2021.

Podíl zemědělství, včetně obecných služeb na výdajích státního rozpočtu se v roce 2022 opět snížil o 0,13 p. b. na 3,23 % v důsledku dalšího navýšení veřejných výdajů státního rozpočtu. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v důsledku společenských a makroekonomických okolností (opatření související s epidemií COVID-19, řešení migrační krize) v roce 2022 meziročně zvýšily o 4,1 %, výdaje státu do odvětví zemědělství ve srovnání s rokem 2021 zůstaly na téměř shodné úrovni (+0,4 %) a v absolutní hodnotě představovaly 68,6 mld. Kč.

1.2 *Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor*

Úhrny srážek v období od září 2021 do září 2022

Úhrn srážek za období září 2021–září 2022 (654 mm) představuje 88 % normálu 1991–2020. Podzimní měsíce roku 2021 září a říjen byly hodnoceny jako silně podnormální. Silně podnormální byl i březen 2022. Naopak srážkově nadnormální byly v tomto období měsíce červen a září 2022.

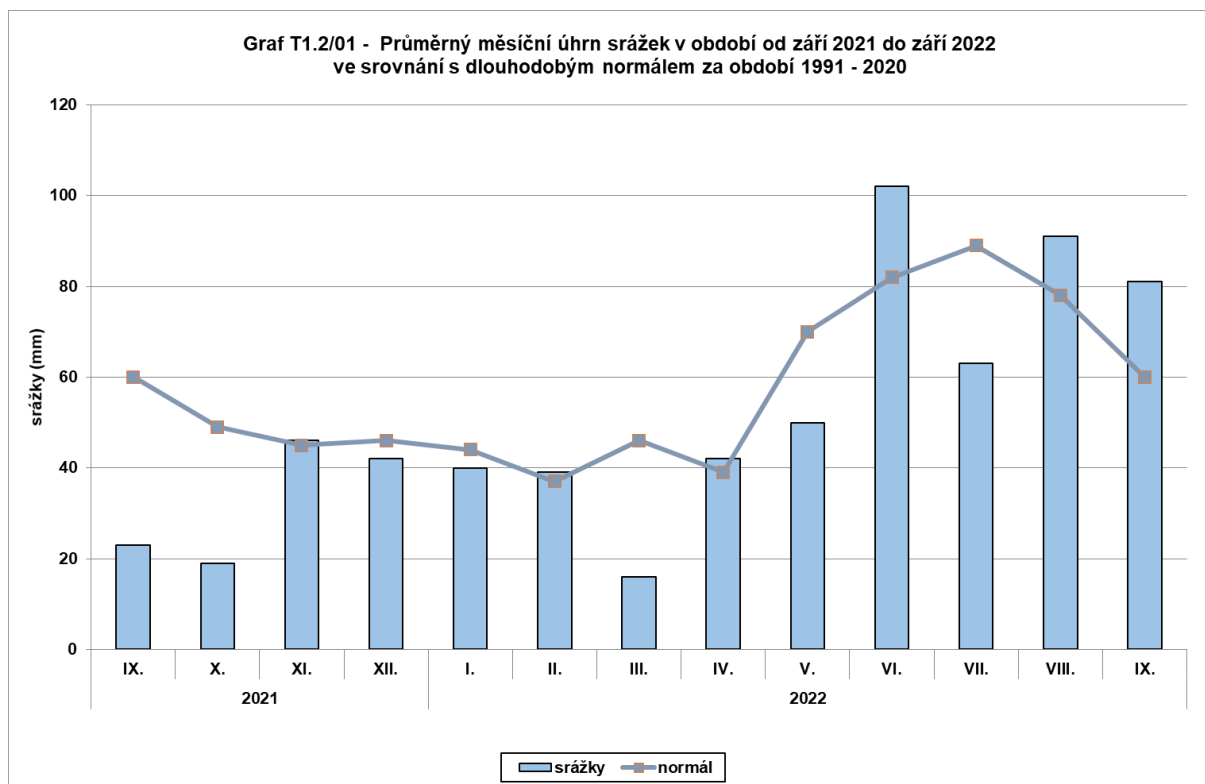
Měsíce září (23 mm, 38 % normálu) a říjen (19 mm, 39 % normálu) byly na území ČR srážkově silně podnormální a listopad (46 mm, 102 % normálu) byl srážkově normální. Za celý podzim spadlo v průměru na území ČR pouze 88 mm srážek (57 % normálu) a jednalo se tak o druhý nejsušší podzim na našem území v období od roku 1961. V září a říjnu se měsíční srážkové úhrny pohybovaly výrazně pod hodnotou normálu po celém území ČR. V listopadu spadlo ve srovnání s normálem nejvíce srážek v krajích Jihomoravském (122 % normálu) a Olomouckém (113 % normálu), naopak nejméně v krajích Pardubickém a Královéhradeckém (80 a 85 % normálu). První významnější sněhová epizoda, kdy nový sníh napadl na větším území ČR, přišla ve dnech 26.–30. 11.

Prosinec byl na území ČR srážkově normální, průměrný úhrn srážek na našem území (42 mm) činil 91 % normálu. Nejvíce srážek ve srovnání s normálem spadlo v kraji Jihomoravském (121 % normálu) a nejméně v krajích Královéhradecký, Karlovarský a Ústecký (méně než 80 % normálu). Srážky se během měsíce vyskytovaly ve formě deště i sněhu. Dne 9. 12. byl nový sníh zaznamenán téměř na celém území ČR, na více než 150 stanicích sítě ČHMÚ napadlo 10 cm nebo více nového sněhu. V lednu spadlo na území ČR v průměru 40 mm srážek (91 % normálu) a v únoru 39 mm (105 % normálu). Prostorové rozložení srážek v těchto měsících bylo opět nerovnoměrné. Nejméně srážek ve srovnání s normálem spadlo v těchto měsících v kraji Jihomoravském (v lednu 59 % normálu, v únoru 48 % normálu). Nejvíce naopak v severní a severozápadní oblasti Čech, kde srážkové úhrny překračovaly 100 %

normálu v obou měsících. Sněžení na většině území ČR včetně nižších poloh se vyskytlo pouze ve dnech 20., 21. a 31. 1.

V březnu na území ČR spadlo v průměru pouze 16 mm srážek (35 % normálu), v dubnu to bylo 42 mm (108 % normálu) a v květnu 50 mm (71 % normálu). V březnu se významnější srážky na našem území vyskytly pouze ve 3 dnech, a to 15., 30. a 31. 3. Většinou se jednalo o srážky dešťové. V dubnu byly vydatnější srážky zaznamenány v Čechách (46 mm, 124 % normálu) než na území Moravy a Slezska (35 mm, 83 % normálu). V první dekádě dubna se vyskytovaly i srážky sněhové, ale spíše ve vyšších polohách. V květnu se srážkové úhrny pohybovaly pod hodnotou normálu ve všech krajích, nejvýrazněji to bylo v Ústeckém a Karlovarském (45 a 46 % normálu). Bohatší na srážky byla druhá polovina měsíce.

Červen byl na srážky poměrně bohatý (102 mm, 124 % normálu). Druhý a třetí letní měsíc hodnotíme jako srážkově normální. V červenci byl však průměrný úhrn srážek na území ČR o poznání nižší normál (63 mm, 71 % normálu) a v srpnu naopak o něco vyšší (91 mm, 117 % normálu). V červnu byly nejvyšší úhrny srážek zaznamenány v kraji Jihočeském (186 % normálu) a Praze a Středočeském kraji (173 % normálu), naopak v Karlovarském kraji spadlo pouze 53 % srážkového normálu. Během června se vyskytovaly silné bouřky spojené s přívalovými srážkami. Nejvyšší srážkové úhrny byly zaznamenány ve dnech 24., 27. a 29. 6. Vydatné srážky se v těchto dnech vyskytovaly především na území Čech a nejvyšší hodnoty denních úhrnů přesahovaly 100 mm. V červenci byly velmi nízké srážkové úhrny na severu a severu a východě Čech, v krajích Ústecký, Liberecký a Plzeňský spadlo v průměru méně než 50 % normálu srážek. I v červenci však bylo zaznamenáno několik dní s vysokými srážkovými úhrny. V srpnu byly úhrny srážek ve většině krajů nad hodnotou normálu. Nejméně srážek bylo zaznamenáno na severu a severovýchodě Čech, v krajích Karlovarském a Ústeckém spadlo v průměru méně než 80 % normálu srážek. Srážky se vyskytovaly především v druhé polovině měsíce a byly často spojené s bouřkovou činností. Ve dnech 19. a 20. 8. byly opět zaznamenány denní úhrny srážek i přes 100 mm.

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: S. Kislingrová (ÚZEI)

Teploty vzduchu v období od září 2021 do září 2022

V období září 2021–září 2022 se průměrné měsíční teploty vzduchu na území ČR většinou pohybovaly nad nebo blízko hodnot normálu 1991–2020. Významně chladnější (alespoň o 1 °C) než normál byly pouze měsíce duben a září 2022. Naopak teplé ve srovnání s normálem byly měsíce září 2021, leden, únor, květen, červen a srpen 2022, které hodnotíme jako teplotně nadnormální a červen dokonce silně nadnormální.

Podzimní měsíce 2021 byl jako celek na území ČR teplotně normální. Po teplotně nadnormálním září s odchylkou průměrné teploty od normálu +1,2 °C, následovaly teplotně normální říjen a listopad (odchylka od normálu -0,2 °C a +0,1 °C). Během těchto měsíců se střídala teplejší a chladnější období. V září byla výrazně teplá období 8. – 16. 9 a 23. – 29. 9, kdy se průměrná denní teplota na území ČR pohybovala výrazněji nad hodnotami normálu. V říjnu se mezi teplejšími obdobími vyskytla výrazně chladná epizoda 8. – 17. 10. s průměrnými denními teplotami na území ČR většinou 2–5 °C pod hodnotou normálu. Ve dnech 10. a 24. 10. klesla denní minima teploty vzduchu pod 0 °C na velké části území ČR, poté až v poslední listopadové dekádě.

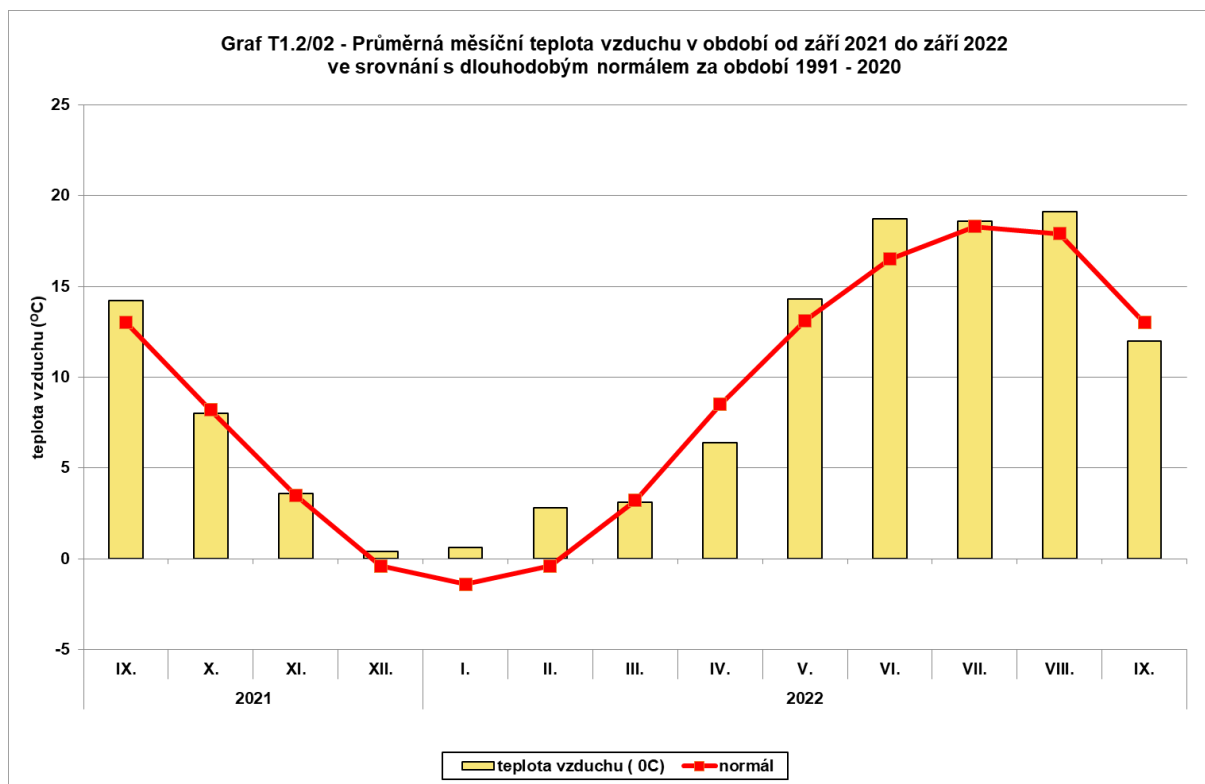
Zima 2021/2022 byla na území ČR velmi teplá. Všechny zimní měsíce měly kladnou odchylku průměrné měsíční teploty vzduchu na území ČR od normálu. Prosinec 2021 byl hodnocen jako teplotně normální (odchylka +0,8 °C). Leden a únor 2022 byly teplotně nadnormální (odchylka +2,0 a +3,2 °C). Velmi teplé bylo období na přelomu prosince a ledna

(30. 12. 2021 – 4. 1. 2022), odchylka průměrné denní teploty na území ČR od normálu v těchto dnech byla vyšší než +7 °C. Nejtepleji bylo 31. 12. a 1. 1., kdy byla naměřena denní maxima teploty vzduchu přes 15 °C. Po teplotně proměnlivém období následovalo dlouhé teplé období (23. 1. – 24. 2.), kdy teplota setrvala nad hodnotou normálu. Nejtepleji bylo 17. 2., kdy denní maxima na několika stanicích na jihu Moravy přesahovala 15 °C.

Jaro 2021 bylo jako celek teplotně normální. Po teplotně normálním březnu (odchylka průměrné teploty od normálu -0,1 °C) následoval velmi chladný duben (odchylka -2,1 °C), květen byl naopak teplý (odchylka +1,2 °C). V březnu byla v porovnání s normálem chladná první dekáda měsíce, zbytek měsíce se průměrná denní teplota vzduchu na území ČR již pohybovala většinou nad nebo kolem hodnot normálu. V některých dnech poslední dekády března denní maxima teploty vzduchu vystoupala až nad 20 °C. V dubnu byla teplota většinou pod hodnotou normálu. Naopak v květnu nad nebo kolem hodnot normálu, až na chladnější konec měsíce. Během března a v prvních dvou dekádách dubna byla často zaznamenána denní minima teploty vzduchu pod bodem mrazu na téměř celém území ČR.

Měsíc červen byl teplotně silně nadnormální (odchylka průměrné teploty od normálu +2,2 °C), červenec byl normální (odchylka +0,3 °C) a srpen nadnormální (odchylka +1,2 °C). V červnu se teplota většinou pohybovala nad hodnotami normálu. Výrazně teplých bylo několik dní v druhé polovině měsíce, kdy denní maxima teploty vzduchu překračovala hodnotu 30 °C. Ve dnech 18., 19. a 30. 6. maxima teploty vzduchu naměřená na našem území přesahovala dokonce 35 °C. V červenci se vyskytla delší poměrně chladná epizoda, ve dnech 6. – 12. 7. denní maxima teploty vzduchu na našem území většinou nedosahovala letních 25 °C. Naopak teplá epizoda se vyskytla mezi 19. – 25. 7., kdy denní maxima na stanicích často přesahovala 30 °C. V srpnu se střídala teplejší a chladnější období. V 15 dnech měsíce byl alespoň na jedné stanici ČHMÚ zaznamenán tropický den, ve 4 dnech byly zaznamenány teploty nad 35 °C.

Září bylo poměrně chladné, s odchylkou průměrné teploty od normálu -1,0 °C se pohybovalo na hranici teplotně podnormálního měsíce. Chladná byla ve srovnání s normálem především druhá polovina měsíce.

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: S. Kislíngrová (ÚZEI)

1.3 Podnikatelské prostředí

Podnikatelské prostředí je utvářeno cenami vstupů a výstupů, inflací, kurzem koruny, a to zejména vůči euru, se kterým je spojen přepočít evropských dotací, dále vývojem zahraničního obchodu, tarifními a netarifními překážkami v zahraničním obchodě, jakož i daňovým zatížením včetně daňových úlev, dostupností úvěrů a mírou podnikatelského rizika a cenou a dostupností zemědělské půdy. Pro zemědělské podnikatele a jejich konkurenceschopnost mají rozhodující význam podmínky a úroveň unijních i národních podpor. Pro české zemědělství je důležitá i dostupnost pracovních sil a možnost nákupu či pachtu zemědělské půdy.

V roce 2022 dále ovlivnila podnikatelské prostředí válka na Ukrajině, která měla dopad na růst cen energií a návazně na zvýšení cen zemědělských komodit a potravin.

Vliv cenového vývoje na agrární trh a podnikatelské prostředí

Celkový index cen výrobků a služeb vstupujících do zemědělství v roce 2022 proti předcházejícímu roku vzrostl na úroveň 124,2. Velmi výrazný růst vykázaly ceny umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků a dále energií a maziv.

Ceny zemědělských výrobců (včetně produkce ryb) v meziročním srovnání vzrostly v roce 2022 na 131,5 % úroveň roku 2021 (podrobněji kap. 9).

Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly v roce 2022 na 116,7 % úroveň předchozího roku.

Daňové zatížení a daňové úlevy

Česká daňová kvóta, tj. suma všech daňových příjmů státu včetně příspěvků na sociální zabezpečení poměřovaná k HDP, představovala 36,0 % a byla tak nižší než průměr EU 28 s hodnotou 40,2 %⁵.

Vývoj zatížení podnikatelských subjektů v rezortu zemědělství předepsanými daněmi v uplynulých pěti letech uvádí příl. tab. 1.3/01.

V roce 2022 ve srovnání s rokem 2021 došlo dle údajů GŘŘ v rámci rezortu zemědělství ke zvýšení předpisu daně z příjmu právnických osob o 41,8 %. Naopak u daně z příjmu fyzických osob podávajících daňové přiznání došlo ke snížení o 6,2 %. Celkově se předpis daně z příjmu právnických osob a podnikajících fyzických osob v rámci rezortu zemědělství meziročně zvýšil o 34,3 %. Naopak předpis daně z nemovitostí v rezortu zemědělství se v roce 2022 meziročně snížil o 3,1 %. U daně z přidané hodnoty došlo v roce 2022 ke zvýšení nadměrného odpočtu (vratky daně) o 40,1 % oproti roku 2021 vzhledem k vyšším cenám zemědělských výrobců.

Vykázaný objem vyplacené vratky spotřební daně za tzv. „zelenou naftu“ se v roce 2022 proti roku 2021 snížil o 10,4 %.

Podle GŘC v roce 2022 dosáhly celkové příjmy spotřební daně z lihu u vybraných subjektů v zemědělství 75,3 mil. Kč, což znamenalo pokles o 80,5 % oproti roku 2021. Pokles může být dán tím, že výroba, nebo případný obchod s lihem není hlavním oborem podnikání těchto subjektů.

Částka spotřební daně z minerálních olejů, která byla vrácena subjektům při uplatnění nároku na vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro výrobu tepla dle § 56 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních (dále jen „zákon o spotřebních daních“) u vybraných subjektů v zemědělství, byla v roce 2022 v porovnání s rokem 2021 vyšší o 2,9 mil. Kč (o 3,0 %). V roce 2022 dosáhly celkové příjmy spotřební daně z minerálních olejů u vybraných subjektů v zemědělství 4,4 mil. Kč, což představovalo nárůst o téměř 3,5 mil. Kč (o 358 %) oproti inkasu v roce 2021.

Co se týče příjmů spotřební daně z vína a meziproductů, ty v roce 2022 dosáhly v zemědělství 92,0 mil. Kč, což představovalo meziroční nárůst o 56,1 mil. Kč (o 156,6 %). Zvýšené příjmy jsou důkazem vzrůstající oblíbenosti vín šumivých, příp. meziproductů. Celkové příjmy spotřební daně z piva dosáhly 5,6 mil. Kč, což znamenalo nárůst o 459 tis. Kč (o 9 %) oproti roku 2021. Nárůst koresponduje s růstem celorepublikového inkasa. Tato data však neukazují na zvýšení spotřeby piva v ČR, spíše se jedná o postupné dorovnání stavu spotřeby na úroveň před zavedením vládních opatření z důvodu pandemie COVID-19.

Ekonomiku zemědělských podniků ovlivňují specifické daňové úlevy, které se v daňovém systému dlouhodobě uplatňují, jedná se především o:

5 Údaj za rok 2020 dle zprávy Evropské komise *Taxation Trends in the European Union 2022*.

- možnost vrácení daně z minerálních olejů spotřebovaných pro zemědělskou prvovýrobu a pro provádění hospodaření v lese podle § 57 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů;
- snížení sazby silniční daně o 25 % u vozidel určených pro činnosti výrobní povahy v rostlinné výrobě, je-li poplatníkem daně osoba provozující zemědělskou výrobu, podle § 6, odst. 5 zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů;
- možnost vyšší odpisové sazby, kdy podniky s převážně zemědělskou a lesní výrobou mohou uplatnit u vybraných skupin strojů v prvním roce odepisování o 20 % vyšší odpisové sazby (za předpokladu, že jsou prvními odpisovateli zmiňované techniky) podle § 31, odst. 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Dlouhodobý význam má i daňové zvýhodnění minerálních olejů s vyšším obsahem FAME, které zvyšuje poptávku po řepce.

Úvěrové služby

V roce 2022 se meziročně mírně zvýšil objem úvěrů do zemědělství, myslivosti a rybolovu v úhrnu o 1,1 % za všechny typy úvěrů a pohledávek za klienty. Největší nárůst vykazaly dlouhodobé úvěry. Při velmi vysoké míře inflace (na úrovni 15,1 %) se v roce 2022 průměrná úroková sazba úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům zvýšila na 8,97 %. Alokaci úvěrů do zemědělství v roce 2022 podporoval PGRLF v rámci investičních programů poskytováním finančních prostředků na snížení úrokového zatížení úročených úvěrů a také přímo poskytováním úvěrů na pořízení investičního majetku (podrobněji kap. 6.4 a kap. 7.2).

Podnikatelské riziko a jeho eliminace

Pro stabilizaci zemědělských příjmů jsou významnými nástroji vedle přímých plateb, které zemědělci získávají bez ohledu na výsledek jejich hospodaření, i zemědělské pojištění a dotace na zmírnění škod. V roce 2022 došlo k narušení situace na trzích v důsledku války na Ukrajině. Zvýšily se meziročně ceny vstupů o 24,2 % a s tím i vstupní náklady (především na energie, krmiva a pohonné hmoty) a byl omezen obchod. Současně se zvýšily ceny zemědělských výrobců, a to meziročně o 31,5 %. Pro přizpůsobení se této mimořádné události byla producentům v zemědělských odvětvích v roce 2022 poskytnuta mimořádná podpora na chov prasnic, kuřat na maso, krav BTM, a dále na pěstování jablek a konzumních brambor. Celkem bylo schváleno 2 559 žádostí ve výši 832 mil. Kč (podrobněji o národních podporách – viz kap. 2).

Přislíbená podpora pojištění plodin a hospodářských zvířat poskytovaná PGRLF se v roce 2022 meziročně zvýšila vlivem nárůstu počtu podaných žádostí a vlivem růstu pojistného (a to i přes mírný pokles sazeb podpory u speciálních a ostatních plodin) a dosáhla 677 mil. Kč. Vyplacená podpora v roce 2022 dosáhla výše 491,2 mil. Kč (podrobněji kap. 6.4).

Trh s půdou

Důležitým faktorem podnikatelského prostředí v zemědělství je fungování trhu s půdou. Podíl propachtované zemědělské půdy na celkové obhospodařované ploše je v českém zemědělství stále jedním z nejvyšších ze zemí EU, třebaže v posledních letech vlivem nákupů půdy zemědělskými podniky poměrně významně klesá. Poslední dostupný údaj z roku 2020 uvádí podíl propachtované půdy ve výši 72,72 %⁶. Ceny zemědělské půdy v ČR v roce 2022 dále rostly⁷. Průměrná výše pachtovného v roce 2021 dosáhla úrovně zhruba 3 511 Kč⁸ za hektar zemědělské půdy při poměrně vysoké variabilitě v závislosti na charakteristikách pronajímaného pozemku, osobě pachtýře a době uzavření pachtovní (nájemní) smlouvy (podrobněji kap. 7.2).

Administrativní zátěž

Odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže je jednou z hlavních priorit činnosti rezortu Ministerstva zemědělství. Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství byla zřízena 20. 4. 2008 v souladu s Programovým prohlášením vlády ČR z důvodu snahy o snížení administrativní zátěže zemědělských podnikatelů a administrativní náročnosti různých typů opatření, postupů, vyhlášek a pravidel, uplatňovaných v rezortu zemědělství. Komise je ustavena ministrem zemědělství, je poradním orgánem ministra a je mu přímo podřízena. Členy komise jmenuje ministr zemědělství a jsou jimi zástupci skupin a organizací zemědělské i nezemědělské veřejnosti a určení zaměstnanci Ministerstva zemědělství.

Předmět činnosti komise, její složení, postup vyřizování podnětů a jednací řád komise jsou upraveny Statutem a jednacím řádem Antibyrokratické komise Ministerstva zemědělství v novelizovaném znění ze dne 1. 12. 2022, který je k dispozici na https://eagri.cz/public/web/file/163750/Statut_a_jednaci_rad_ABK_MZe_1._12._2022.pdf.

Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství se v roce 2022 sešla celkem na 10 jednáních. Hodnocení dosažených výsledků v roce 2022 je zveřejněno na <https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/o-ministerstvu/antibyrokraticka-komise/>.

6 ČSÚ *Integrované šetření v zemědělství za rok 2020*. Dostupné z <https://www.czso.cz/csu/czso/integrované-setreni-v-zemedelstvi-2020>.

7 Dle Zprávy o trhu s půdou společnosti Farmy.cz z ledna 2023 v roce 2022 vzrostly ceny zemědělské půdy proti roku 2021 o 13,5 % na úroveň 33,4 Kč/m². Šetření ÚZEI z vybraných kupních smluv z prvního pololetí 2022 v pěti okresech vykázalo ve srovnání s těmito údaji cenu půdy ve výši 37,2 Kč/m² – více kap. 7.2.

8 Poslední dostupný údaj v databázi FADN CZ za rok 2021.

2 PODPORY AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA

2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

2.1.1 Program rozvoje venkova ČR

Program rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 a v letech 2021–2022

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020, prodloužený o roky 2021 a 2022 tzv. přechodného období⁹, navazuje na dřívější PRV na období 2007–2013 a čerpá prostředky pro zemědělství a venkov ze zdrojů EAFRD. Dokument PRV 2014–2020 byl schválen vládou dne 9. 7. 2014, aktuálně v platné verzi 10 schválené 25. 7. 2022. Spolufinancování z národních zdrojů bylo usnesením vlády ČR ze dne 20. srpna 2015 č. 681 stanoveno na 35 %. Nařízením EP a Rady (EU) č. 2020/2220 byl dále navýšen rozpočet o finanční prostředky přechodného období 2021–2022 a nástroje EURI¹⁰.

Celková výše rozpočtu pro PRV 2014–2022 tak činí 3 075,73 mil. € evropského financování (z toho 2 890,23 mil. € podíl EAFRD a 185,49 mil. € nástroj EURI) a 1 722,59 mil. € z národního kofinancování včetně top up). To odpovídá cca 4 798,32 mil. € celkových veřejných prostředků využitelný pro podporu českého zemědělství, potravinářství a lesnictví. Mimo podpor v rámci opatření PRV 2014–2022 (tab. T2.1/01) byly z jeho rozpočtu hrazeny v letech 2014–2017 některé (zejména víceleté) závazky z obdobných opatření předchozích programů PRV 2007–2013 a HRDP (tab. T2.1/02 a T2.1/03).

9 Podmínky dle nařízení EP a Rady (EU) č. 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z EZFRV a z EZZF v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 1306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

10 European Union Recovery Instrument (Nástroj na podporu členských států EU k zotavení z pandemie COVID-19).

T2.1/01 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč) ^{1), 2), 3), 4)}

Opatření	2021			2022 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Opatření 1 Předávání znalostí a informační akce	1,9	0,9	0,9	6,3	3,2	3,1
1.1 Podpora odborného vzdělávání a získávání dovedností	1,7	0,8	0,8	4,6	2,3	2,3
1.1.1 Vzdělávací akce	1,7	0,8	0,8	4,6	2,3	2,3
1.2 Podpora demonstračních činností a informačních akcí	0,2	0,1	0,1	1,7	0,9	0,9
1.2.1 Informační akce	0,2	0,1	0,1	1,7	0,9	0,9
Opatření 4 Investice do hmotného majetku	2 277,7	1 225,5	1 052,1	1 968,9	1 175,3	793,5
4.1 Podpora na investice v zemědělských podnicích	1 399,3	776,8	622,5	1 341,1	781,6	559,4
4.1.1 Investice do zemědělských podniků	1 399,3	776,8	622,5	1 341,1	781,6	559,4
4.2 Podpora na investice do infrastruktury související s rozvojem, modernizací nebo přizpůsobením se zemědělským produktům	441,2	228,0	213,2	539,6	330,1	209,5
4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů	441,2	228,0	213,2	539,6	330,1	209,5
4.3 Podpora na investice do infrastruktury související s rozvojem, modernizací nebo přizpůsobením se zemědělským produktům a lesnictví	437,2	220,8	216,4	88,2	63,7	24,6
4.3.1 Pozemkové úpravy ⁵⁾	373,1	188,4	184,7	0,0	0,0	0,0
4.3.2 Lesnická infrastruktura	64,0	32,3	31,7	88,2	63,7	24,6
Opatření 6 Rozvoj zem. podniků a podnikatelské činnosti	574,0	289,9	284,1	396,8	189,1	207,7
6.1 Podpora zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce	221,9	112,1	109,8	143,2	61,1	82,2
6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců	221,9	112,1	109,8	143,2	61,1	82,2
6.4 Podpora na investice na založení nebo rozvoj nezemědělských činností	352,1	177,8	174,3	253,6	128,1	125,5
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	281,9	142,3	139,5	212,7	107,4	105,3
6.4.2 Podpora agroturistiky	70,2	35,5	34,7	40,9	20,7	20,3
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opatření 8 Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů	420,4	212,7	207,7	226,2	119,6	106,6
8.1 Podpora zalesňování / zakládání lesů	4,3	1,1	3,3	2,3	0,6	1,7
8.1.1 Zalesňování a zakládání lesů	4,3	1,1	3,3	2,3	0,6	1,7
8.3 Podpora na předcházení poškozování lesů lesními požáry, přírodními katastrofami a katastrofickými událostmi	5,7	2,9	2,8	14,2	7,2	7,0
8.3.1 Zavádění preventivních opatření v lesích	5,7	2,9	2,8	14,2	7,2	7,0
8.4 Podpora obnovy poškozených lesů lesními požáry, přírodními katastrofami a katastrofickými událostmi	83,4	43,6	39,7	58,3	35,4	22,9
8.4.1 Obnova lesních porostů po kalamitách	79,1	41,5	37,7	58,3	35,4	22,9
8.4.2 Odstraňování škod způsobených povodněmi	4,2	2,1	2,1	0,0	0,0	0,0
8.5 Podpora investic ke zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů	140,6	71,0	69,6	131,9	66,6	65,3
8.5.1 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin	22,7	11,5	11,3	15,5	7,8	7,7
8.5.2 Neproduktivní investice v lesích	25,6	12,9	12,7	7,7	3,9	3,8
8.5.3 Přeměna porostů náhradních dřevin	92,3	46,6	45,7	108,7	54,9	53,8
8.6 Podpora investic do lesnických technologií a zpracování lesnických produktů, jejich mobilizace a uvádění na trh	186,3	94,1	92,2	19,6	9,9	9,7
8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství	181,3	91,6	89,8	18,4	9,3	9,1
8.6.2 Technické vybavení dřevozpracujících provozoven	5,0	2,5	2,5	1,2	0,6	0,6
Opatření 10 Agroenvironmentálně-klimatické opatření ^{6), 7), 8)}	3 128,4	782,1	2 346,3	3 174,4	793,6	2 380,8
10.1 Platby na agroenvironmentálně-klimatické závazky	3 128,4	782,1	2 346,3	3 174,4	793,6	2 380,8
10.1.1 Integrovaná produkce ovoce	89,8	22,5	67,3	89,7	22,4	67,3
10.1.2 Integrovaná produkce révy vinné	175,4	43,9	131,5	168,9	42,2	126,6
10.1.3 Integrovaná produkce zeleniny a jahodníku	78,1	19,5	58,6	80,0	20,0	60,0
10.1.4 Ošetřování travních porostů	2 560,0	640,0	1 920,0	2 624,0	656,0	1 968,0
10.1.5 Zatravňování orné půdy, resp. údržba zatravněných dílů půdních bloků	134,2	33,5	100,6	119,6	29,9	89,7
10.1.6 Biopásy	82,1	20,5	61,5	83,3	20,8	62,5
10.1.7 Ochrana čejky chocholaté	7,7	1,9	5,8	7,9	2,0	5,9
10.1.8 Dráhy soustředěného odtoku	1,1	0,3	0,8	1,0	0,3	0,8
Opatření 11 Ekologické zemědělství ^{6), 7), 8)}	1 389,4	347,4	1 042,1	1 506,0	376,5	1 129,5
11.1 Platba na přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	97,1	24,3	72,9	121,0	30,3	90,8
11.1.1 Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	97,1	24,3	72,9	121,0	30,3	90,8
11.2 Platba na zachování postupů ekologického zemědělství	1 292,3	323,1	969,2	1 385,0	346,3	1 038,8
Opatření 12 Platby v rámci sítě Natura 2000 a podle rámcové směrnice o vodě ^{6), 7)}	31,7	7,9	23,8	32,3	8,1	24,2
12.1 Kompenzace za zemědělské oblasti v rámci sítě Natura 2000	31,7	7,9	23,8	32,3	8,1	24,2
12.1.1 Kompenzační platby pro zemědělské oblasti Natura 2000	31,7	7,9	23,8	32,3	8,1	24,2
Opatření 13 Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (LFA - ANC) ^{6), 7)}	4 771,5	1 192,9	3 578,6	4 494,0	1 123,5	3 370,5
13.1 Kompenzace v horských oblastech (ANC-H)	2 081,1	520,3	1 560,8	1 970,2	492,6	1 477,7
13.1.1 Kompenzační platby v horských oblastech (ANC-H)	2 081,1	520,3	1 560,8	1 970,2	492,6	1 477,7
13.2 kompenzace za jiné oblasti, které čelí značným přírodním omezením (ANC-O)	2 405,2	601,3	1 803,9	2 256,6	564,2	1 692,5
13.2.1 Kompenzační platby v oblastech, které čelí značným přírodním omezením (ANC-O)	2 405,2	601,3	1 803,9	2 256,6	564,2	1 692,5
13.3 kompenzace pro ostatní oblasti postižené zvláštními omezeními (ANC-S)	280,4	70,1	210,3	265,0	66,2	198,7
13.3.1 Kompenzační platby v oblastech, které čelí specifickým omezením (ANC-S)	280,4	70,1	210,3	265,0	66,2	198,7
Opatření Platby pro přechodně podporované oblasti s přírodními omezeními	4,8	1,2	3,6	2,2	0,5	1,6
Přechodně podporované oblasti XOA	1,1	0,3	0,9	0,5	0,1	0,4
Přechodně podporované oblasti XOB	3,6	0,9	2,7	1,6	0,4	1,2

T2.1/01 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)^{1), 2), 3), 4)} - pokračování

Opatření	2021			2022 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Opatření 14 Dobré životní podmínky zvířat (DŽPZ)	745,7	665,2	80,5	773,8	393,9	379,9
14.1 Platba na podporu dobrých životních podmínek zvířat	745,7	665,2	80,5	773,8	393,9	379,9
14.1.1 Zvětšení ležacího prostoru v chovu dojníc	61,0	54,5	6,5	62,9	32,0	30,8
14.1.2 Zlepšení stájového prostředí v chovu dojníc	456,5	406,9	49,7	472,5	240,0	232,5
14.1.3 Zajištění přístupu do výběhu pro suchostojné krávy	98,4	86,5	11,9	101,7	51,8	49,9
14.1.4 Zlepšení životních podmínek v chovu prasat - titul Zlepšení životních podmínek pro prasníčky	61,8	55,4	6,5	65,5	33,5	32,0
14.1.4 Zlepšení životních podmínek v chovu prasat - titul Zlepšení životních podmínek pro prasnice	54,4	49,6	4,8	56,8	29,4	27,4
14.1.5 Zvětšení plochy pro odstavená selata	13,5	12,3	1,2	14,5	7,3	7,2
Opatření 15 Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů	58,8	14,7	44,1	39,8	9,9	29,8
15.1 Platby za lesnicko - environmentální závazky a závazky v oblasti klimatu	51,2	12,8	38,4	35,1	8,8	26,4
15.1.1 Zachování porostního typu hospodářského souboru	51,2	12,8	38,4	35,1	8,8	26,4
15.2 Podpora na ochranu a podporu lesních genetických zdrojů	7,7	1,9	5,8	4,6	1,2	3,5
15.2.1 Ochrana a reprodukce genofondu lesních dřevin	7,7	1,9	5,8	4,6	1,2	3,5
Opatření 16 Spolupráce	645,8	326,1	319,7	400,0	202,0	198,0
16.1 Podpora na zřizování a fungování operačních skupin v rámci EP v oblasti zemědělské produktivity a udržitelnosti	5,9	3,0	2,9	4,8	2,4	2,4
16.1.1 Podpora operačních skupin a projektů EIP	5,9	3,0	2,9	4,8	2,4	2,4
16.2 Podpora na pilotní projekty a vývoj nových produktů, postupů, procesů a technologií	489,1	247,0	242,1	345,5	174,5	171,0
16.2.1 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií	86,3	43,6	42,7	48,1	24,3	23,8
16.2.2 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování	402,8	203,4	199,4	297,3	150,2	147,2
16.3 (Ostatní) spolupráce mezi malými hospodářskými subjekty při organizování společných pracovních procesů a sdílení zařízení a zdrojů a pro rozvoj služeb cestovního ruchu	150,6	76,1	74,6	49,6	25,1	24,6
16.3.1 Sdílení zařízení a strojů	150,6	76,1	74,6	49,6	25,1	24,6
16.4 Podpora horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky dodavatelského řetězce k vytvoření a rozvoji krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů a propagačních činností v místním kontextu, které souvisí s rozvojem krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Opatření 19 Podpora místního rozvoje LEADER (CLLD - komunitně vedený místní rozvoj)	712,2	256,4	455,8	936,9	337,3	599,6
19.2 Podpora provádění operací v rámci strategie komunitně vedeného místního rozvoje	709,1	255,3	453,9	936,0	337,0	599,1
19.3 Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin	3,0	1,1	1,9	0,9	0,3	0,6
Opatření 20 Technická pomoc	69,7	35,2	34,5	46,9	23,7	23,2
20.1 Podpora technické pomoci (mimo CSV)	59,3	30,0	29,4	35,1	17,7	17,4
20.2 Podpora pro zřízení a činnost CSV	10,3	5,2	5,1	11,8	6,0	5,8
Celkem PRV 2014–2020	14 827,1	5 356,9	9 470,2	14 002,1	4 755,7	9 246,4

1) údaje poskytnuty k 31. 12. 2022, resp. předpoklad k 30. 6. 2023.

2) Předmět podpor a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

3) Jedná se o podpory podle pravidel PRV 2014–2020, které byly vyplaceny v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2014–2020 (tzv. "nových peněz").

4) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

5) Výdaje bez tzv. předfinancování z veřejné pokladniční správy, tzn. jen výdaje na pozemkové úpravy, odsouhlasené SZIF k 31. 12. příslušného roku.

6) Předmět podpor a výše plateb v Opatřeních ANC, AEKO, EZ, Natura 2000 viz příl. tab. 2.1./01.

7) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2022 byla 24,858 Kč/€. (zdroj: SZIF).

8) Včetně navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření a ekologického zemědělství v roce 2021 a 2022.

Pramen: SZIF

Zpracoval: S. Papoušková (ÚZEI)

V roce 2021 bylo v rámci opatření PRV 2014–2020 vyplaceno celkem 14,8 mld. Kč, z čehož na tzv. plošná opatření, resp. provozní podpory (AEKO, EZ, Natura 2000 a ANC) bylo vyplaceno 9,3 mld Kč a na tzv. investiční opatření (např. Investice do hmotného majetku, Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů) 5,5 mld Kč. V roce 2022¹¹ bylo na provozní podpory vyplaceno 9,2 mld. Kč a na tzv. investiční opatření bylo

11 Podmínky dle nařízení EP a Rady (EU) č. 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z EZFRV a z EZZF v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 1306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

vyplaceno 4,8 mld. Kč. Celkem tedy v roce 2022 bylo v rámci opatření PRV 2014–2020 vyplaceno 14,0 mld. Kč.

Program rozvoje venkova ČR na období 2007–2013

V roce 2022 byly vypláceny podpory na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Převážně se jedná o dobíhající dlouhodobé závazky. Přehled opatření PRV 2007–2013 podle os a čerpání prostředků na tato opatření za rok 2021 a 2022 je uveden v tab. T2.1/02. Pokračující opatření Horizontálního plánu rozvoje venkova (HRDP) z období 2004–2006, hrazená od roku 2008 ze zdrojů obou PRV, jsou uvedena v tab. T2.1/03¹².

T2.1/02 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2007–2013 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)^{1), 2), 3)}

Opatření	2021			2022 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Osa I						
Předčasné ukončení zemědělské činnosti (pro zemědělce staršího 55 let)	34,7	17,5	17,2	22,4	11,3	11,1
Celkem PRV - osa I	34,7	17,5	17,2	22,4	11,3	11,1
Osa II ⁴⁾						
Ošetřování travních porostů, NV č. 79/2007 Sb.	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zalesňování zemědělské půdy	9,8	2,4	7,3	13,2	3,3	9,9
Platby v rámci Natura 2000 v lesích	3,3	0,8	2,5	3,4	0,9	2,6
Lesnicko-environmentální platby	9,4	2,3	7,0	7,7	1,9	5,8
Celkem PRV - osa II	22,3	5,5	16,8	24,4	6,1	18,3
Osa III						
Podpora cestovního ruchu (v obcích do 2 000 obyvatel; min. výdaje 50 tis. Kč)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkem PRV - osa III	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkem PRV	57,0	23,0	34,0	46,8	17,4	29,4

1) údaje poskytnuty k 31. 12. 2022, resp. předpoklad k 30. 6. 2023.

2) Jde o podpory přidělené podle pravidel PRV 2007–2013, které byly vyplaceny v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2014–2020 (tzv. "nových peněz").

3) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

4) Předmět podpor a výše plateb v ose II viz příl. tab. 2.1/02.

Pramen: SZIF

Zpracoval: S. Papoušková (ÚZEI)

T2.1/03 - Podpory v rámci programu HRDP^{1), 2), 3), 4)} hrazené z PRV 2014–2020 (mil. Kč)

Opatření	2021			2022 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	5,8	2,9	2,8	0,8	0,4	0,4
Lesnictví	8,8	2,2	6,6	8,6	2,1	6,4
Celkem HRDP	14,5	5,1	9,4	9,3	2,5	6,8

1) údaje poskytnuty k 31. 12. 2022, resp. předpoklad k 30. 6. 2023.

2) Dotace vyplacené v příslušném kalendářním roce na žádosti, podané i v letech předcházejících.

3) Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1/03.

4) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

Pramen: SZIF

Zpracoval: S. Papoušková (ÚZEI)

Na opatření programů HRDP, PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020 bylo v roce 2022 vynaloženo celkem 14,1 mld. Kč.

12 *Financování opatření z HRDP bylo ukončeno v roce 2008. V roce 2022 byly v rámci HRDP proplaceny dobíhající víceleté závazky ze zdrojů PRV 2014–2020.*

2.1.2 Operační program Rybářství

OP Rybářství 2014–2020 slouží k čerpání podpory z Evropského námořního a rybářského fondu a navazuje na předchozí OP Rybářství 2007–2013. Program podporuje cíle Společné rybářské politiky a vytvořen byl v souladu s Víceletým národním strategickým plánem pro akvakulturu. OP Rybářství 2014–2020 se zaměřuje na zvýšení konkurenceschopnosti tradiční akvakultury, zvýšení produkce ryb z recirkulačních zařízení, zvýšení podílu zpracovaných ryb a na propagaci akvakultury a konzumace sladkovodních ryb. Obecně se program snaží zlepšit udržitelnost a konkurenceschopnost akvakultury.

Na sedmileté programové období OP byla ČR vyčleněna z ENRF částka 31,11 mil. €, což je navýšení o 1,35 mil. €, než bylo vyčleněno pro předchozí období 2007–2013.

V roce 2022 byla v rámci programu realizována poslední 21. výzva zaměřená na opatření 2.2. záměr a) Investice do akvakultury. Nadále byly realizovány kontinuální výzvy ostatních opatření. Poslední žádosti o podporu z OP Rybářství 2014–2020 jsou přijímány v opatření 3.2, a to do 21. 4. 2023. Od počátku OP Rybářství 2014–2020 proběhlo celkem 21 výzev příjmu žádostí o podporu.

OP Rybářství 2021–2027 byl schválen usnesením vlády č. 66 ze dne 2. 2. 2022. Evropská komise schválila OP Rybářství 2021–2027 dne 20. 6. 2022. Na OP Rybářství 2021–2027 půjde do roku 2027 přibližně 1 miliarda korun (z toho 30,01 mil. € z ENRF). Podpora z OP Rybářství 2021–2027 je rozdělena v poměru 70 % z ENRF a 30 % ze státního rozpočtu. Vlastní spolufinancování příjemce u investičních aktivit zůstalo na úrovni 50 %. První výzvy programu na aktivitu 2.1.2 Investice do akvakultury a 2.2.2 Zpracování produktů byly spuštěny v říjnu 2022.

V roce 2022 bylo žadatelům z OP Rybářství 2014–2020 vyplaceno celkem 128,33 mil. Kč, což představuje významný pokles o 39,1 % oproti roku 2021. Největší podíl vyplacené sumy (72,6 %) připadá jako obvykle na prioritu 2, a to především na podporu produktivních investic do akvakultury. Meziročně se snížilo čerpání této priority o 60,4 mil. Kč. K výraznému poklesu oproti roku 2021 došlo u opatření 5.3 (19,7 mil. Kč) a u opatření 2.6, ze kterého nebyly v roce 2022 čerpány žádné finanční prostředky (pokles o 46,3 mil. Kč).

T2.1/04 - Přehled čerpání finančních prostředků z OP Rybářství 2016–2022 (mil. Kč)¹⁾

Priorita/Opatření	2021			2022			2016–2022		
	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem
2.1 Opatření – Inovace	6,99	1,87	8,86	2,08	0,56	2,64	11,80	3,20	15,00
2.2 Opatření - Produktivní investice do akvakultury	65,62	21,87	87,49	65,24	21,75	86,99	388,27	129,42	517,69
2.3 Opatření - Podpora nových chovatelů	0,08	0,02	0,10	0,00	0,00	0,00	2,32	0,77	3,09
2.4 Opatření – Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním	5,50	1,83	7,33	0,00	0,00	0,00	64,82	21,61	86,43
2.5 Opatření – Akvakultura poskytující environmentální služby	2,65	0,88	3,53	2,65	0,88	3,53	24,01	8,00	32,01
2.6 Opatření – Posílení konkurenceschopnosti podniků akvakultury	34,71	11,57	46,28	0,00	0,00	0,00	34,71	11,57	46,28
Priorita 2 Podpora environmentálně udržitelného, inovativního a konkurenceschopného rybolovu založeného na znalostech	115,55	38,04	153,59	69,97	23,19	93,16	525,93	174,57	700,50
3.1 Opatření – Shromažďování údajů	4,93	1,23	6,16	0,00	0,00	0,00	6,84	1,71	8,55
3.2 Opatření – Sledovatelnost produktů	0,29	0,03	0,32	10,05	1,12	11,17	10,34	1,15	11,49
Priorita 3 - Podpora provádění společné rybářské politiky	5,22	1,26	6,48	10,05	1,12	11,17	17,18	2,86	20,04
5.1 Opatření – Plány produkce	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.2 Opatření – Uvádění produktů na trh	5,39	1,73	7,12	5,90	1,94	7,84	16,81	5,43	22,24
5.3 Opatření – Investice do zpracování produktů	23,90	7,97	31,87	9,10	3,03	12,13	52,00	17,33	69,33
Priorita 5 Podpora uvádění na trh a zpracování	29,29	9,70	38,99	15,00	4,97	19,97	68,81	22,76	91,57
Opatření technická pomoc	8,78	2,93	11,71	3,02	1,01	4,03	23,39	7,80	31,19
OPERAČNÍ PROGRAM CELKEM	158,84	51,93	210,77	98,04	30,29	128,33	635,31	207,99	843,30

1) Dotace vyplacené v příslušném kalendářním roce na žádosti, podané i v letech předcházejících.

Pramen: MŽE Řídicí orgán OP Rybářství
Zpracoval: M. Valenta (ÚZEI)

Od roku 2016 do roku 2022 bylo v rámci OP Rybářství vyplaceno žadatelům celkem 843 mil. Kč. Rozhodující podíl (tj. 83,1 %) z této sumy byl čerpán rybářskými subjekty v rámci priority 2. V rámci této priority bylo nejvýznamnější opatření Produktivní investice do akvakultury. Dále bylo 10,9 % vyplaceno v rámci priority 5 (především na investice do zpracování produktů) a pouze 2,4 % bylo čerpáno na prioritu 3, resp. na opatření sledovatelnost produktů. Zbývá suma z celkové podpory připadla na technickou pomoc (3,7 %).

2.1.3 Podpory agrárního sektoru z ostatních operačních programů a zdrojů

Na podporu rozvoje výzkumu se vztahem k tématům agrárního sektoru přispěl Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (dále jen „OP VVV“) na léta 2014–2020. V průběhu roku 2022 byly stále realizovány projekty financované z OP VVV. Řídicí orgán připravil Operační program Jan Amos Komenský na nové programovací období 2021 až 2027. Roli řídicího orgánu stávajícího i budoucího operačního programu plní Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Z OP VVV byly i v roce 2022 financovány projekty podané zejména Českou zemědělskou univerzitou v Praze, Mendelovou zemědělskou a lesnickou univerzitou v Brně, Vysokou školou chemicko-technologickou v Praze a Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích. Více než polovina vyplacených prostředků připadla v roce 2022 na projekty České zemědělské univerzity v Praze.

Prostředky určené na podporu výzkumu v agrárním sektoru směřovaly také v roce 2022 na víceleté projekty započaté v předchozích letech, tj. na financování Výukového centra zpracování zemědělských produktů, na financování Centra pro studium vzniku a transformací nutričně významných látek v potravním řetězci, na excelentní výzkum v oblasti adaptace lesnictví a dřevařství na globální změny. Přibližně deset dalších projektů bylo zaměřeno např. na budování vědeckého týmu univerzity, modernizaci studia nebo mezinárodní mobilitu pracovníků. Zhruba třetina projektů byla připravena odborníky z Mendelovy univerzity v Brně, Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a z Vysoké školy chemicko-technologické v Praze. Mezi podpořené, dlouhodobé, dobíhající projekty patřily např. ty, se zaměřením

na aplikační potenciál nanomateriálů v zemědělské praxi, studium patogenů, rozvoj a zlepšení infrastruktury univerzit, tvorbu studijních programů.

Kromě výše uvedených byly finančně podpořeny dvě desítky projektů, a to Výzkumného ústavu veterinárního lékařství, Výzkumného ústavu rostlinné výroby a zhruba desítky středních škol zaměřených na vzdělávání v oblasti zemědělství. Částky poskytnuté podpory se v těchto případech pohybovaly v řádu stovek tisíc nebo jednotek milionů korun na projekt. Výjimku představoval pouze projekt udržitelné produkce zdravých ryb v různých akvakulturních systémech Výzkumného ústavu veterinárního lékařství. Tento projekt byl v roce 2022 podpořen částkou ve výši přes deset milionů korun.

Z Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (dále jen „OP PIK“) na léta 2014–2020, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu, byl podpořen potravinářský průmysl pro zvyšování jeho konkurenceschopnosti.

Z OP PIK bylo v roce 2022 ukončováno financování projektů v rámci CZ-NACE 10 „Výroba potravinářských výrobků“ a CZ-NACE-11 „Výroba nápojů“. Projekty byly zaměřené zejména na energetické úspory, inovace, vývoj technologií a produktů či pořízení nových technologií, a to především v oblastech výroby pekařských a cukrářských výrobků, výroby piva, destilace, rektifikace a míchání lihovin, výroby nealkoholických nápojů, stáčení minerálních a ostatních vod do lahví a další. Ve srovnání s rokem 2021 byly výdaje v roce 2022 nižší o 55,0 mil. Kč, tj. o 21,7 % (viz tab. T2.1/05).

T2.1/05 - Ostatní opatření a výdaje spolufinancované EU (mil. Kč)

Účel	Zdroj	Předmět podpory	2021			2022 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Výdaje OP VVV	MŠMT	Výdaje OP VVV 2014–2020 na agrární výzkum a inovace.	735	138	597	636	119	517
Výdaje OP PIK	MPO	Výdaje OP 2014–2020 do potravinářského průmyslu	254	0	254	199	0	199
Výdaje OP Životní prostředí	EU	Výdaje OP 2014–2020, aktivita 1.3, 2.2., 3.2, 3.4, 4.1, 4.2, 4.3	115	0	115	73	0	73
Národní plán obnovy	EU	Aktivita 2.6.4 - pozemkové úpravy	64	0	64	235	0	235
Celkem			1 168	138	1 030	1 143	119	1 024

p = předpoklad k 30. 6. 2023, resp. u MŠMT údaje k 15. 3. 2023

Pramen: MŠMT, MPO, SPÚ, MŽP

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

V říjnu 2021 byl schválen Vládou ČR nový Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost na programové období 2021–2027 (dále jen „OP TAK“). Program je strukturován do šesti priorit, z toho pět se zaměřuje na posilování výkonnosti podniků v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a jejich digitální transformaci, na rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků, rozvoj digitální infrastruktury a na posun k nízkouhlíkovému hospodářství a efektivnějšímu nakládání se zdroji. Poslední prioritou je technická pomoc pro zavádění celého programu. V roce 2022 bylo v rámci OP TAK vyhlášeno 7 dotačních výzev začleněných do priority 1 (posilování výkonnosti podniků v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a jejich digitální transformaci) a priority 4 (posun

k nízkouhlíkovému hospodářství). Z hlediska kategorií regionů byly výzvy OP TAK určeny pro méně rozvinuté regiony a pro přechodové regiony. Příjem žádostí o podporu byl zahájen v září 2022.

Dále mohli zemědělci dočerpávat podporu z Operačního programu Životní prostředí na léta 2014–2020, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo životního prostředí. Zprostředkujícím subjektem Operačního programu Životní prostředí je Státní fond životního prostředí, který pomocí krajských poboček poskytuje informace žadatelům a příjemcům podpory. Žadatelé (v členění podle CZ-NACE 01, 02, 10 a 11) čerpali podporu v programovacím období 2014–2020 z prioritní osy 1 – Zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní, z prioritní osy 2 – Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech, z prioritní osy 3 – Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika a z prioritní osy 4 – Ochrana a péče o přírodu a krajinu.

Pro využití je připraven Operační program Životní prostředí na léta 2021 až 2027. Nový program obsahuje aplikaci zjednodušených metod vykazování. V operačním programu je věnována pozornost adaptaci na změnu klimatu, ochraně ovzduší a oběhovému hospodářství. V rámci programu budou např. vyhlášeny projekty zaměřené na prevenci vzniku dalších typů odpadů (včetně potravinového odpadu).

Nové operační programy na nové programovací období (Operační program Jan Amos Komenský na léta 2021 až 2027 s řídicím orgánem MŠMT, Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost na léta 2021 až 2027 s řídicím orgánem MPO, Operační program Životní prostředí na léta 2021 až 2027 s řídicím orgánem MŽP) jsou zaměřeny nejen na konečné příjemce podpory z řad zemědělců a potravinářů.

2.2 Přímé platby

2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU

Období let 2021–2022 bylo v rámci SZP označeno za tzv. „přechodné období“¹³, ve kterém byly podmínky poskytování přímých plateb a VCS shodné s podmínkami stanovenými pro období 2015–2020.

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy

Obdobně jako pro roky 2015–2020, byla také v průběhu přechodného období, tj. v roce 2021 a 2022, jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS) nejvýznamnější složkou přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU a reprezentovala zhruba 55 % celkové obálky

13 Podmínky dle nařízení EP a Rady (EU) č. 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z EZFRV a z EZZF v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 1306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

určené na přímé platby. Platba SAPS¹⁴ je poskytována zemědělcům na hektar způsobilé a oprávněné zemědělské půdy. Poskytnutí finanční podpory žadateli je podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy a dodržováním standardů kontroly podmíněnosti (Cross Compliance, podrobně viz kap. 2.2.3). Pro rok 2022 byl pro Českou republiku celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS stanoven ve výši 464,8 mil. €, což při stanoveném kurzu 24,549 Kč/€ představovalo celkovou částku 11 409,5 mil. Kč a sazbu na ha 3 213,9 Kč. Celkem o tuto platbu požádalo 30,3 tis. zemědělských subjektů na plochu 3,53 mil. ha z. p.

Ozelenění přímých plateb

Nedělitelnou součástí dotačního opatření SAPS je platba poskytovaná za zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí, tzv. ozelenění („greening“). Z celkové obálky určené pro PP bylo v rámci přechodného období vyčleněno na tuto platbu přibližně 30 %. Plnění podmínek ozelenění se nevztahuje na zemědělské subjekty, které splňují hektarové výměry (méně než 10 ha standardní orné půdy, resp. 15 ha orné půdy), a/nebo jsou zaregistrovány jako osoby podnikající v systému ekologického zemědělství v souladu se zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, nařízením Rady (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcím nařízením Komise (ES) č. 889/2008. V roce 2022 bylo podáno celkem 30,3 tis. žádostí na plochu 3,53 mil. ha z. p. a celková částka vyhrazená na ozelenění představovala 6 245,5 mil. Kč.

Platba pro mladé zemědělce

Platba je od roku 2015 poskytována fyzickým i právnickým osobám, které mají nárok na podporu v rámci SAPS. Podmínkou přiznání podpory pro mladého zemědělce je, aby věk žadatele v prvním roce podání žádosti nepřevyšoval hranici 40 let. Platba je udělována danému žadateli na maximální výměru do 90 ha po dobu nejvýše pěti let. V roce 2022 o ni požádalo celkem 2,6 tis. zemědělských subjektů a celková výměra představovala 59,3 tis. ha.

14 V rámci SAPS mohou o podporu požádat zemědělci obhospodařující minimálně 1 hektar zemědělské půdy (tj. orné půdy, travního porostu, vinice, chmelnice, ovocného sadu či jiné kultury), která je vedená v evidenci půdy LPIS.

T2.2/01 - Přímé platby zemědělským podnikům (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2021			2022 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Přímé platby - systém jednotné platby na plochu (SAPS)	2021; 2022: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015, NV č. 566/2020	Základní sazba na 1 ha z. p.: přidělený národní limit (Kč)/celkový souhrn ohlášené z. p. (ha): 2021: 464,8 mil. € x 25,495 = 11 850 mil. Kč, tj. 3 331,68 Kč/ha. 2022: 464,8 mil. € x 24,549 = 11 409,5 mil. Kč, tj. 3 213,91 Kč/ha	11 415	0	11 415	11 355	0	11 355
Finanční disciplína	NK 1259/2014, NV 50/2015 Sb.	V roce 2021 byly vráceny prostředky žadatelům, u kterých byla v roce 2020 uplatněna finanční disciplína	470	0	470	0	0	0
Ozelenění - Greening	2021; 2022: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015, NV č. 566/2020	Pro žadatele při žádosti o podporu SAPS za povinnost dodržovat na všech způsobilých hektarech zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. 2021: 254,4 mil. €; sazba 1 833,32 Kč/ha 2022: 254,4 mil. €; sazba 1 767,75 Kč/ha	6 318	0	6 318	6 246	0	6 246
Platba pro mladé zemědělce	2021; 2022: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015, NV č. 566/2020	Poskytuje se žadatelům do věku max. 40 let na maximální výměru 90 ha z. p. 2021: 1,72 mil. €; sazba 1 665,84 Kč/ha 2022: 1,70 mil. €; sazba 1 606,95 Kč/ha	97	0	97	95	0	95
Přímé platby zemědělským podnikům			18 301	0	18 301	17 696	0	17 696

p = předpoklad k 30. 6. 2023

Pramen: podklady MZe, SZIF a další instituce.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Kompenzace finanční disciplíny

Za rok 2021 byla žadatelům vyplacena kompenzace na základě prováděcího nařízení Komise (EU) 2015/2094, v platném znění, a nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělci a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů. Celkem bylo odesláno příjemcům 18 994 rozhodnutí s přiznanou výší kompenzace a vrácená částka představovala 469,9 mil. Kč (viz tab. T2.2/01). V roce 2022 nebyla vyplacena žádná finanční kompenzace.

Dobrovolná podpora vázaná na produkci

Od roku 2015 jsou prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS Voluntary Coupled Support) podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory. Z celkové obálky přímých plateb je na VCS vyčleněno zhruba 15 %. Podpořena jsou taková odvětví zemědělské výroby, která čelí určitým obtížím, a přitom jsou mimořádně významná z hlediska hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů.

V České republice je podpora alokována pro následující komodity: brambory pro výrobu škrobu, konzumní brambory, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, telata masného typu, krávy s tržní produkcí mléka a na pasené ovce a kozy. V roce 2022 byla v rámci podpory VCS alokována na vybraná odvětví celková částka 3 115,3 mil. Kč, z toho nejvýznamnější podíl (40 %) připadl opět sektoru krav s TPM.

T2.2/02 - Podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS, mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2021			2022 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Podpora na produkci bílkovinných plodin	2021, 2022: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra 1 ha pěstovaných bílkovinných plodin v evidenci, LPIS v období minimálně 1. 1. – 7. daného kal. roku. 2021: 17,0 mil. €; sazba 1 858,56 Kč/ha. 2022: 17,0 mil. €; sazba 1 778,18 Kč/ha.	420	0	420	416	0	416
Podpora na produkci konzumních brambor	2021, 2022: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha orné půdy v evidenci LPIS. 2021: 1,8 mil. €; sazba 4 470,96 Kč/ha. 2022: 1,8 mil. €; sazba 4 441,69 Kč/ha.	45	0	45	45	0	45
Podpora na produkci brambor pro výrobu škrobu	2021, 2022: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na výměru orné půdy, na které jsou pěstovány brambory pro výrobu bramborového škrobu. 2021: 3,1 mil. €; sazba 14 198,88 Kč/ha. 2022: 3,1 mil. €; sazba 14 360,56 Kč/ha.	76	0	76	76	0	76
Podpora na produkci ovoce s velmi vysokou pracností	2021, 2022: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysazeného po roce 1995 v evidenci v LPIS a v registru ÚKZÚZ. 2021: 2,6 mil. €; sazba 11 380,63 Kč/ha. 2022: 2,6 mil. €; sazba 11 063,93 Kč/ha.	63	0	63	64	0	64
Podpora na produkci ovoce s vysokou pracností	2021, 2022: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysazeného po roce 1995 v evidenci v LPIS a registru ÚKZÚZ. 2021: 1,0 mil. €; sazba 7 975,42 Kč/ha. 2022: 1,0 mil. €; sazba 7 658,06 Kč/ha.	24	0	24	25	0	25
Podpora na produkci zeleniny s velmi vysokou pracností	2021, 2022: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy, v případě chřestu 1 ha jiné trvalé kultury, v evidenci LPIS. 2021: 3,1 mil. €; sazba 9 880,78 Kč/ha. 2022: 3,1 mil. €; sazba 9 783,68 Kč/ha.	77	0	77	76	0	76
Podpora na produkci zeleniny s vysokou pracností	2021, 2022: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS. 2021: 0,5 mil. €; sazba 3 230,45 Kč/ha. 2022: 0,5 mil. €; sazba 3 580,07 Kč/ha.	13	0	13	12	0	12
Podpora na produkci cukrové řepy	2021, 2022: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS. 2021: 16,4 mil. €; sazba 6 807,24 Kč/ha. 2022: 16,4 mil. €; sazba 6 924,18 Kč/ha.	408	0	408	401	0	401
Podpora na chov krávy chované v systému s tržní produkcí mléka	2021, 2022: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na krávy v systému s tržní produkcí mléka (dojnice) na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci ke dni 31. března kalendářního roku, plná výše sazby. 2021: 51,0 mil. €; sazba 3 659,99 Kč/VDJ. 2022: 51,0 mil. €; sazba 3 541,83 Kč/VDJ.	1 267	0	1 267	1 249	0	1 249
Podpora na chov telete masného typu	2021, 2022: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů, který na svém hospodářství registrovaném v ústřední evidenci vykázal narození telete masného typu v období od 1. dubna roku, který předcházelo podání žádosti, do 31. března příslušného kalendářního roku. 2021: 24,6 mil. €; sazba 7 979,53 Kč/VDJ. 2022: 24,6 mil. €; sazba 7 809,80 Kč/VDJ.	615	0	615	605	0	605
Podpora na bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech	2021, 2022: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na pasení bahnice, popřípadě kozy v období nejméně od 15. května do 11. září příslušného kal. roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci. 2021: 2,9 mil. €; sazba 4 204,17 Kč/VDJ. 2022: 2,9 mil. €; sazba 4 082,98 Kč/VDJ.	69	0	69	70	0	70
Podpora na produkci chmele	2021, 2022: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na zem. půdu, která je v evidenci podle zákona o zemědělství jako chmelnice a je na ní pěstována aromatická odrůda chmele. 2021: 3,1 mil. €; sazba 15 273,41 Kč/ha. 2022: 3,1 mil. €; sazba 14 789,21 Kč/ha.	78	0	78	76	0	76
Celkem podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci			3 155	0	3 155	3 115	0	3 115

p = předpoklad k 30. 6. 2022

Pramen: podklady MZe, SZIF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

2.2.2 Přechodné vnitrostátní podpory

Také v roce 2022 mohly zemědělské subjekty hospodařící v České republice na základě čl. 37 nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a nařízení EP a Rady č. 2020/2220 žádat o přechodné vnitrostátní podpory (PVP). Výplata PVP pokračovala rovněž v průběhu přechodného období (roky 2021 a 2022), a to za stejných podmínek jako v roce 2020. Přechodné vnitrostátní podpory jsou pokračováním národních doplňkových plateb (tzv. top-up) a jsou vypláceny výhradně z národních zdrojů. Na jejich základě mohou žadatelé získat dotace na následující vybrané komodity: chmel, brambory pro výrobu škrobu, přezvýkavce, na chov ovčí, koz, chov krav BTPM a na zemědělskou půdu. Platby na chmel, škrobové brambory a přezvýkavce jsou vypláceny na základě historických údajů. Pro rok 2022 byla na PVP vyčleněna z národních zdrojů celková suma 532,3 mil. Kč, z toho 77 % bylo určeno na zemědělskou půdu.

T2.2/03 - Přechodné vnitrostátní podpory (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2021			2022 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Platby na zemědělskou půdu	2021, 2022: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2021: sazba 120,51 Kč/ha na plochu zemědělské půdy. 2022: sazba 116,22 Kč/ha na plochu zemědělské půdy.	423	423	0	410	410	0
Podpora chmele	2021, 2022: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	Chmel - decouplovaná podpora vyplácená na ha chmelnice za historické období, tj. k 31. 3. 2007. 2021: sazba 3 255,10 Kč/ha. 2022: sazba 3 159,77 Kč/ha.	18	18	0	17	17	0
Podpora chovu přežvýkavců	2021, 2022: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	Vyplácená na základě dokladu žadatele o chovu přežvýkavců ke dni 31. 3. 2007 na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci podle plemen. zákona. 2021: sazba 65,83 Kč/VDJ. 2022: sazba 63,80 Kč/VDJ.	63	63	0	61	61	0
Podpora chovu krav bez tržní produkce mléka	2021, 2022: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	Vyplácená na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona o počtu krav BTPM, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku. 2021: sazba 74,01 Kč/VDJ. 2022: sazba 71,55 Kč/VDJ.	16	16	0	16	16	0
Podpora chovu ovcí a koz	2021, 2022: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2021, 2022: podpora vyplácená na ovce, popřípadě kozy, na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona prokazující stav ovcí, popřípadě koz, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku. 2021: sazba 45,77 Kč/VDJ. 2022: sazba 44,68 Kč/VDJ.	1	1	0	1	1	0
Platby pěstitelům brambor určených na výrobu škrobu	2021, 2022: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	Platba pěstitelům brambor určených k výrobě škrobu pro hospodářský rok. 2021: hospodářský rok 2020/2021, sazba 1 091,78 Kč/t. 2022: hospodářský rok 2021/2022, sazba 1 056,21 Kč/t.	28	28	0	27	27	0
Celkem přechodné vnitrostátní podpory			549	549	0	532	532	0
Celkem přímé platby (tab. T2.2/01 + T2.2/02 + T2.2/03)			22 005	549	21 456	21 343	532	20 811

p = předpoklad k 30. 6. 2022

Pramen: podklady MZe, SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

2.2.3 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)

V roce 2022 nenastaly v rámci požadavků podmíněnosti, jejichž plněním je podmíněno poskytování plošných zemědělských plateb zemědělcům v plné výši, žádné změny oproti nastavení požadavků z předchozího roku.

I v tomto roce představovaly podmínky podmíněnosti požadavek na plnění 7 standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy a vybraných ustanovení podle 13 nařízení a směrnic EU, které souhrnně upravuje nařízení vlády č. 48/2017 Sb. o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor, ve znění pozdějších předpisů.

Připravovány již byly v rámci čtených jednání s odbornou zemědělskou veřejností, odbornými institucemi a konzultací s Evropskou komisí podmínky pravidel podmíněnosti pro nové období SZP 2023–2027, kdy je systém podmíněnosti začleněn do Strategického plánu ČR za účelem získání podpor unijních fondů.

Výsledky kontrol podmíněnosti v roce 2022

Ke kontrolám podmíněnosti bylo v tomto roce celkem vybráno 8,29 % z celkového počtu žadatelů, kteří v roce 2022 požádali o přímé platby, některé podpory Programu rozvoje venkova nebo platby společné organizace trhu s vínem. Dodržování požadavků na hospodaření a podmínek standardů DZES půdy tak bylo ověřeno celkem u 2 582 žadatelů z počtu 31 130 žadatelů zařazených do výběru pro splnění minimální míry kontrol. Z důvodu pandemické situace COVID-19 bylo na základě nařízení Evropské komise ještě i v tomto roce opakovaně umožněno snížit počet kontrol nebo nahradit návštěvy v terénu a kontroly na místě využitím

vzdáleného přístupu k datům nebo využití jiných dokladů. Naopak u požadavků na označování a evidenci zvířat – prasat, skotu, ovcí a koz (PPH 6 až 8) byla míra kontrol navýšena na základě článku 68 odst. 4 nařízení EU č. 809/2014 z důvodu vyššího počtu zjištěných porušení u těchto požadavků, zejména včasnosti podání hlášení do Ústřední evidence, z předchozích let.

Plnění požadavků podmíněnosti bylo posuzováno při celkem 4 626 kontrolách na místě. V rámci kontrol na místě bylo zjištěno porušení ve 249 případech, to znamená, že ve 94,6 % kontrolovaných případů nedošlo k porušení podmínek podmíněnosti.

Ve 6 případech však nebylo možné posoudit plnění požadavků podmíněnosti z důvodu nesoučinnosti žadatelů, a proto bylo nutné kontrolu hodnotit jako zmařenou. Na základě ustanovení článku 59 odst. 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1306/2013 pak byla žadatelům žádost o podporu nebo o platbu zcela zamítnuta.

Podrobnější údaje o počtech kontrol včetně informace o nejčastěji porušovaných požadavcích obsahují tab. T2.2/04-05.

T2.2/04 - Přehled kontrol DZES¹⁾, PPH²⁾ za rok 2022³⁾

Ukazatel	Počet kontrol celkem ⁴⁾	Neporušeno	Počet kontrol, při kterých bylo zjištěno porušení	Nejčastěji porušované požadavky
Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES)				
DZES 1 Ochranné pásy podél vod	213	212	0+1 zmařena	
DZES 2 Zavlažování	213	213	0	
DZES 3 Ochrana vod před znečištěním	213	210	1+2 zmařené	DZES 3a Zacházení se závadnými látkami
DZES 4 Minimální pokryv	213	213		
DZES 5 Eroze	213	204	9	DZES 5g Nerozdělení plochy 1 plodiny
DZES 6 Organ. složky	213	213	0	
DZES 7 Kraj. prvky + invazivní rostliny	213	210	3	DZES 7a Zrušení, poškození krajinného prvku
Povinné požadavky na hospodaření (PPH)				
1 Nitrátová směrnice	170	170	0	
2 Ochrana ptáků	201	201	0	
3 Ochrana přírodních stanovišť, živočichů a rostlin	114	114	0	
4 Potravinové právo	553	552	1	
5 Zákaz používání některých látek v chovech	56	56	0	
6 Označování a evidence prasat	600	597	3	PPH 6/3 Označování zvířat
7 Označování a evidence skotu	829	664	164+1 zmařena	PPH 7/5 Termín hlášení do ÚE
8 Označování a evidence ovcí a koz	559	512	45+2 zmařené	PPH 8/4 Termín hlášení do ÚE
9 Pravidla prevence přenosných spongiformních encefalopatií (TSE)	253	253	0	
10 Přípravky na ochranu rostlin	322	318	4	PPH 10/4 OPVZ
11 Ochrana telat	66	66	0	
12 Ochrana prasat	52	50	2	PPH 12/3 Materiál pro etologické aktivity PPH 12/8 Podlahy v chovu prasat
13 Ochrana hospodářských zvířat	177	176	1	PPH 13/2 Pravidelná kontrola zvířat
CELKEM	4 626	4 377	3 + 6 zmařených	

1) DZES - dobrý zemědělský a environmentální stav půdy.

2) PPH - povinné požadavky na hospodaření.

3) Stav k 24. 4. 2023.

4) Kontroly DZES: V rámci jedné kontroly na místě (KNM) může být kontrolováno více standardů DZES.

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: H. Šejnohová (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

T2.2/05 - Počet kontrol podle kontrolujících organizací za rok 2022

Instituce	Počet žadatelů ke kontrole	Podíl vybraných žadatelů ke kontrole z celkového počtu žadatelů o dotace ¹⁾	Počet plánovaných kontrol ²⁾	Počet zmařených kontrol	Počet provedených kontrol ⁴⁾
ČIŽP	315	1,01%	315	0	315
ČPI	942	3,03%	1 986	3	1 985
SVS	336	1,08%	467	0	467
SZIF	213	0,68%	263	0	252
SZPI	176	0,57%	179	0	178
ÚKZÚZ ³⁾	872	2,80%	1 003	3	1 429
CELKEM	2 582	8,29%	4 626	6	4 626

1) Počet žadatelů přímých plateb, některých podpor PRV a podpor SOT s vlnem pro výběr ke kontrole 2022 - 31 130.

Každý žadatel je započten pouze jednou, ačkoli může být vybrán více kontrolními orgány.

Z důvodu pandemické situace COVID-19 bylo na základě nařízení Evropské komise umožněno snížit počet kontrol nebo nahradit kontrolní postupy.

2) U jednoho žadatele může být plánováno více dílčích kontrol.

3) V údajích o počtu vybraných žadatelů se nezapočítávají žadatelé vybraní pro podoblast "Dobrý zemědělský a environmentální stav - DZES 1 - ochranné pásy podél vodních toků" a "Dobrý zemědělský a environmentální stav - DZES 3 - ochrana podzemních vod".

4) Údaje k 24. 4. 2023.

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: H. Šejnohová (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

2.3 Národní podpory a opatření

Přehled národních podpor (mimo plateb v rámci kap. 2.2, avšak včetně podpory včel) v období 2021–2022 je uveden v tab. T2.3/01 a T2.3/02.

T2.3/01 - Národní podpory a opatření (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2021	2022 ^p
Dotace MZe podle Zásad (vyplacená částka v mil. Kč - stav k 25. 4. 2023)			5 492	4 161
Podpora včelařství	2021, 2022: Dotační program 1.D.	Zabezpečení opylování zemědělských hmyzosubných plodin. Dotace na včelstvo, které je v příslušném roce zazimováno; 180,- Kč/včelstvo.	105	105
Zvyšování konkurenceschopnosti a zlepšování kvality produkce	2021, 2022: Dotační program 1.I.	Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinních a ve školkách. Maximálně 72 tis. Kč/ha vybudované závlahy.	26	3
Dotace na restrukturalizaci ovocných sadů	2021, 2022: Dotační program 1.R.	Restrukturalizace ovocných sadů, resp. zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce; 60 - 240 tis. Kč podle druhu a počtu sazenic/ha.	55	-
Podpora restrukturalizace ovocných sadů v režimu ekologického zemědělství	2021, 2022: Dotační program 1.V.	Podpora nezbytného zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce (do 60 000 Kč/ha sadba ušlechtilých odrůd ovocných keřů, do 240 000 Kč/ha sadba ovocných stromů).	11	6
Udržování a zlepšení genetického potenciálu hospodářských zvířat	2021, 2022: Dotační program 2.A.	Neinvestiční dotace na zlepšování a udržování genetického potenciálu a šlechtění vybraných hospodářských zvířat dle plemenářského zákona č. 154/2000 Sb. Ověřování původu, plemenné knihy, kontrola užitkovosti.	255	241
Genetické zdroje	2021, 2022: Dotační program 6	Neinvestiční dotace na konzervaci, hodnocení, dokumentaci a udržení genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů pro výživu a zemědělství a jejich poskytování dalším uživatelům. Podpora na koordinaci	79	81
Ozdravování polních a speciálních plodin	2021, 2022: Dotační program 3	Podpora zvýšení kvality rostlinné produkce náhradou chemického ošetření a prevence šíření karanténních virových a bakteriálních chorob.	250	263
Nárazový fond - podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz	2021, 2022: Dotační program 8.F	Ozdravování chovu prasat a drůbeže.	1 579	1 568
Podpora poradenství a vzdělávání (organizační, ekonomické a odborné)	2021, 2022: Dotační program 9.A	Speciální poradenství pro ŽV a RV (semináře, školení, publikace, výstavy, průřadové zkoušky apod.), školní závody, podpora poradenství. Podpora na výzkum a transfer technologií v chovu drůbeže.	83	59
	2021, 2022: Dotační program 9.E	Školní závody - spolupráce firem a středních škol.	5	9
	2021, 2022: Dotační program 9.F	Podpora poradenství v zemědělství - přenos všeobecných informací v zemědělství (vstupní konzultace, webové stránky, odborné/výukové materiály, semináře, workshopy, webináře a kurzy) a poradenství v zemědělství a lesnictví (odborné konzultace) a demonstrační farmy.	42	32
	2021, 2022: Dotační program 9.H	Podpora marketingu a propagace na vybraných mezinárodních veletrzích v zahraničí.	1	5
	2021, 2022: Dotační program 9.I	Podpora zlepšování praktické výuky v produkčním rybářství (výše dotace do 100 % skutečné vynaložených uznatelných nákladů).	1	0
	2021, 2022: Dotační program 9.J	Podpora zlepšování praktické výuky ve včelařství (dotace k výsledku hospodaření). Výše dotace: do 3 000 Kč/včelstvo, do 200 000 Kč/provoz a údržba včelnice, do 100 000 Kč/provoz jednoho doplňkového včel. provozu.	3	3
Podpora integrace nevládních organizací, podpora technologických platform v působnosti rezortu MZe	2021, 2022: Dotační program 10.D a 10.E	Podpora evropské integrace nevládních organizací. Podpora činnosti České technologické platformy pro potraviny, pro využití biosložek v dopravě a chemickém průmyslu a pro ekologické zemědělství.	38	37
Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu	2021, 2022: Dotační program 13	Dotace na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku. Dotace do 50 % přijatelných nákladů na projekt, max. do 60 mil. Kč na každý jednotlivý projekt a subjekt.	642	55
Mimoprodukční funkce rybníků	2021, 2022: Dotační program 15	Částečná kompenzace újm rybářským subjektům za mimoprodukční funkce rybníků. Výše dotace do 1 000 Kč na 1 ha katastrální plochy rybníka.	78	84
Podpora mimoprodukčních funkcí rybářských revírů	2021, 2022: Dotační program 17	Cílem je zlepšení biologické diversity rybích populací v povrchových vodách (do 800 Kč na 1 ha revíru).	23	23
Podpora činnosti potravinových bank a dalších subjektů s humanitárním zaměřením	2021, 2022: Dotační program 18	Cílem je přispět ke snížení plýtvání potravinami (podpora a distribuce potravin lidem na hranici hmotné nouze). Výše dotace: do vydání 199 t potravin = max. 4 mil. Kč, od 200-599 t potravin = max. 5 mil. Kč, od 600-999 t = max. 7,5 mil. Kč, nad 999 t potravin = max. 13 mil. Kč. Výše dotace u podpory výstavby a rekonstrukce skladů max. 1 mil. Kč.	83	100
Podpora na účast producentů a zpracovatelů zemědělských produktů v režimech jakosti Q CZ	2021, 2022: Dotační program 19	Podpora producentům a zpracovatelům mýka na částečnou úhradu nákladů spojených s dobrovolným zapojením do režimu jakosti Q CZ (max. výše 3 000 EUR na žadatele).	283	308
Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat	2021, 2022: Dotační program 20	Podpora napájení dojmů v zimním období, podpora provádění diagnostiky - původce nesdíly, podpora snížení patogenních mikroorganismů ve stájích, podpora opatření ke snížení stresu dojmů v letním období. Zlepšení životních podmínek v chovu drůbeže, chovu prasat a skotu chovaného bez tržní produkce mléka.	1 163	1 060
Centra odborné přípravy	2021, 2022: Dotační program 21	Podpora na vybavení center odborné přípravy učebními pomůckami.	61	64
Péče o zvířata umístěná do náhradní péče	2021, 2022: Dotační program 23	Podpora obcím na náklady spojené s péčí o zvířata, která jsou umístěná do náhradní péče podle zákona na ochranu zvířat proti týrání.	1	4
Zmínění eroze a omezení aplikace POR v OPVZ VN Švihov	2021, 2022: Dotační program B4	Platby zemědělským podnikům v OPVZ VN Švihov s účasti v programu B4.	50	51
Zmínění škod způsobených přírodními pohromami v rostlinné a živočišné výrobě a potravinářství na území Jihomoravského a Ústeckého kraje v roce 2021	2021: Dotační program P.1.1.	Způsobily pro podporu jsou hmotné škody, které žadatelé vznikly přímo v důsledku přírodní pohromy v Jihomoravském a Ústeckém kraji (vyjmenovaných katastrof) dne 24. 6. 2021 a 25. 6. 2021 na pěstovaných plodinách, trvalých kulturách, hospodářských zvířatech, krmivech, stělivých, zásobách, souvisejících, budovách, halách a stavbách včetně skleník, foliovníků, nosných konstrukcí apod.	575	x
Ostatní výdaje MZe			6 611	6 645
Prevence záplav, odstranění povodňových škod, odstranění usazenin, rekonstrukce rybníků	Náklady MZe	Podpora finančních nástrojů ve vodohospodářské oblasti. V roce 2021 a 2022 (programy 129 260, 129 280, 129 300, 129 310, 129 330, 129 340, 129 370, 129 390, 129 400, 129 410, 129 420, 129 360, 129 180, 229 310).	4 183	4 407
Výdaje MZe na rezortní výzkum (rozpočtová kapitola MZe)	Výdaje MZe	Institucionální a účelová podpora.	1 163	1 182
Servisní činnosti pro MZe	Rozpočet MZe	Neinvestiční příspěvky a transfery resortním příspěvkovým organizacím. Výdaje na účelové činnosti výzkumných ústavů a dalších institucí (vč. ČZV, ÚZEI, Národní zemědělského muzea a NH Kladruhy n.Labem).	783	798
Výdaje na majetkovou újmu	Rozpočet MZe	Náhrady podle zákona č. 326/2004 Sb. o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů. Náhrady podle zákona 166/1999 Sb., o veterinární péči.	209	186
Příspěvek Vlnářskému fondu	Výdaje MZe	Národní podpora.	36	39
Výdaje MZe určené ÚKZUZ	Výdaje MZe	Veterné výdaje na vedení knih povolených odrůd (hodnoty ve stovkách tisíc Kč, rok 2021 - 164 000 Kč, rok 2022 - 164 000 Kč).	0	0
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	9	11
AGRICOVER POTRAVINÁŘSTVÍ	Dotace MZe pro výrobce potravin nebo zemědělské podnikatele	Nárok na dotaci vzniká, pokud žadatel produkuje potraviny určené pro provozovatele stravovacích služeb, dále pokud mu klesly příjmy o více než 25 % za rozhodné období, tj. od 1. 3. 2020 do 30. 11. 2020, resp. od 1. 12. 2020 do 28. 2. 2021. Dotace byly vyplaceny v 1. a 2. čtvrtletí 2021.	206	0
Výdaje na LRS	Výdaje MZe	Výdaje MZe na provoz geografického informačního systému LRS.	22	22
Dotace PGRLF			1 337	1 641
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - zemědělství	Podpory úvěrů na investice	Programy ZEMĚDĚLEC, PUDA. Příjemce podpory je zemědělským podnikatelem, zemědělským prvovýrobcem, který dosahuje stanovených příjmů ze zemědělské prvovýroby a je malým či středním podnikem.	410	455
Programy Zpracovatel dřeva, dále program Zpracovatel, program Lesní hospodář a program Lesní školka	Podpora formou subvence úroků z investičních úvěrů na nákup techniky a technologií v režimu de minimis	Příjemci podpory mohou být podnikatelé, kteří se zabývají oblastí lesního hospodářství a zpracování zemědělských produktů.	22	25
Program investiční úvěry Zemědělec a Lesnictví	Podpora k poskytnutým úvěrům ve formě snížení jistiny úvěru	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel. Podpora zemědělských prvovýrobců, kteří jsou řazeni do kategorie malých a středních podniků, na pořízení zemědělské půdy jako přímého výrobního prostředku. V rámci programu investiční úvěry jsou poskytovány určené úvěry na pořízení	183	120
Subvence úroků z úvěrů na nákup půdy - de minimis	Podpora nákupu půdy	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel. Podpora nákupu půdy ve formě finančních prostředků určených pro snížení úrokových zatížení úvěrů na nákup zemědělské půdy, která není ve vlastnictví státu.	42	37
Program Provoz 2020, Provoz 2022, Provoz - Potravináři	Snížení jistiny úvěru	Snížení jistiny úvěru, který je určen pro malé a střední podniky v oblasti zemědělské prvovýroby, jejichž podnikání bylo negativně ovlivněno v souvislosti s COVID-19 a agresí Ruska vůči Ukrajině.	22	513
Podpora zemědělského pojištění vyplácená PGRLF	Dotace PGRLF na pojištění plodin a hospodářských zvířat, produkce lesních školek a lesních porostů.	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel, má příjmy ze zemědělské prvovýroby, je malým či středním podnikem.	658	491

p = předpoklad k 30. 6. 2023, z dotací MZe podle zásad stav k 28. 2. 2023
Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF, SPÚ a další instituce
Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

T2.3/02 - Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2021	2022 ^p
Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů			18 052	15 087
Řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty	Vratka spotřební daně (st.rozpočet)	Vratka spotřební daně podle standardů spotřeby nafty. Rok 2022 - jedná se o objem vyplacené vratky spotřební daně za tzv. zelenou naftu k 31. 12. 2022.	2 979	2 670
Daňové úlevy pro malé nezávislé pivovary	Platby podle NV č. 353/2003 Sb.	Velikostní skupiny podle výroby v hl ročně (snižené sazby daně z piva v Kč/hl za každé celé hmotnostní procento extraktu původní mladiny): < 10 000 (16,00 Kč), 10 001–50 000 (19,20 Kč), 50 001–100 000 (22,40 Kč), 100 001–150 000 (25,60 Kč), 150 001–200 000 (28,80 Kč).	59	42
Vrácení spotřební daně z piva (za zdaňovací období květen až prosinec 2020; za velikostní skupiny pivovarů: do 10 000 hl/rok, od 10 000 - 50 000 hl/rok, od 100 000 - 150 000 hl/rok, nad 200 000 hl/rok).	Podle § 89 odst. 4 Zákona o spotřebních daniích č. 353/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů	Suma vrácené spotřební daně u piva původně uvedeného do volného daňového oběhu a poté vráceného zpět do režimu podmíněného osvobození od daně za účelem přepracování nebo likvidace.	7	1
Zvýhodnění záruky, úvěry a finanční příspěvky	Programy MPO a Jihočeského kraje realizované Národní rozvojovou bankou (dříve ČMZRB, a.s.) pro střední a malé podniky v potravinářství	Nezemědělské podniky do 249 zaměstnanců, podnikatelský záměr akceptovaný bankou, odsouhlasený bankou, realizace záměru v ČR (Součástí částky v roce 2022 je také podpora formou programu Záruka a Záruky EXPANZE s výší zaručovaných úvěrů 356,6 mil. Kč a s výší poskytnutých záruk 261,2 mil. Kč. Dále NRB poskytla 12 úvěrů ve výši 53 mil. Kč a finanční příspěvky ve výši 9,7 mil. Kč).	318	314
Subvence úroků půjček u prodeje státní půdy	Výdaje SPÚ	Národní podpora.	59	43
Subvence úroků půjček u převodu majetku státu (zemědělství)	Výdaje SPÚ	Národní podpora podle Zákona č. 92/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů.	9	6
Výdaje na zemědělský výzkum v rámci GA ČR a TA ČR	Výdaje GA ČR a TA ČR	Výdaje na projekty, které jsou zaměřeny primárně na zemědělství.	307	250
Veřejné výdaje na vysoké školství (na příslušné fakulty 5 univerzit ČR)	Výdaje MŠMT	Výdaje na zemědělské, potravinářské a veterinární vysoké školy a univerzity.	3 914	3 853
Veřejné výdaje na střední školství	Výdaje krajů	Výdaje krajů na střední zemědělské, potravinářské a veterinární školy a na některé další střední odborné školy (lesnické, rybářské ad.).	2 859	3 013
Výdaje na kontroly v rámci zákonné působnosti SVS ČR	Výdaje SVS	Výdaje v rámci prvovýroby a u masa pro veterinární prohlídku na jatkách včetně.	416	420
Veterinární dozor	Výdaje SVS	Výdaje na veterinární kontrolu a výdaje spojené s BSE.	276	272
Náhrada za škody způsobené vlivem na hospodářských zvířatech	Výdaje SR	Náhrady škod vyplacené podle zákona č. 115/2000 Sb. (Zákon o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy).	5	10
Monitoring cizorodých látek	Výdaje jednotlivých institucí (SVS, SZP, ÚKZÚZ, VÚMOP, VÚRV, VÚLHM)	Náklady jednotlivých institucí na provedení požadovaného monitoringu cizorodých látek.	58	65
Výdaje na označování a evidenci zvířat	Výdaje České plemenářské inspekce na kontrolní činnost	Výdaje v rámci kontrolní činnosti dané zákonem č. 154/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v rámci označování a evidence zvířat.	50	53
Výdaje na kontrolu zemědělských výrobků, potravin a surovin k jejich výrobě	Náklady v rámci prvovýroby, financované ze zdrojů SZP	Výdaje v rámci prvovýroby, financované SZP.	554	560
Náklady na posuzování shody a certifikaci zemědělských strojů	Výdaje Státní zkušební zeměd., potravin. a lesnických strojů, a. s.	Podle předpisů EU a norem pro označení výrobků značnou GE a pro schválení technické způsobilosti k provozu na pozemních komunikacích v ČR.	19	25
Výdaje na kontrolu používání léčivých přípravků	Výdaje Ústavu pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv	Výdaje na kontroly v oblastech používání léčivých přípravků při poskytování veterinární péče včetně souvisejících oblastí jako používání zakázaných látek a pravidel pro výrobu a uvádění do oběhu medikovaných krmiv.	96	57
Výdaje související s odbornými a zkušebními úkony, kontrolní a dozorovou činností v oblasti působnosti ÚKZÚZ	Výdaje ÚKZÚZ	Výdaje v rámci odrůdového zkušebnictví, krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby pěstovaných rostlin, trvalých kultur (vinohradnictví a chmelářství), ochrany proti škodlivým organismům a v oblasti přípravků na ochranu rostlin.	841	794
Výdaje spojené s Nitrátovou směrnicí	Výdaje MZe/VÚRV	Monitoring kvality vod, zpracování dat, stanovení zásad správné zemědělské praxe, tvorba akčního plánu, povinný reporting do EU.	17	14
Výdaje na propagaci	Výdaje SZIF a MZe	Výdaje SZIF na propagaci značky Klasa a MZe na propagaci regionálních potravin.	221	172
Veletřhy a výstavy	Výdaje SZIF	Zajištění tuz. veletřhů a výstav mimo marketing (2021 - 475 tis. Kč).	0	1
Podpora včelařství	Výdaje krajských úřadů	Různé typy podpor do různých oblastí (např. výměna nástavků na úlech, léčba nemocí, plošné vyšetření včelího moru apod.).	17	19
Podpora biopotravin a produktů ekologického zemědělství	Výdaje SZIF	Projekt notifikované podpory č. SA.48354 (2017/N) s názvem Propagační kampaň na podporu biopotravin a ekologického zemědělství	35	41
Propagace evropského zemědělství - vnitřní trh	Výdaje SZIF - zdroje EU	Propagační opatření pro zemědělské produkty dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady 1144/2014. Propagační program „Zrozeno v EU“ propaguje evropské zemědělství a jeho produkty.	5	0
Propagace zemědělských a potravinářských výrobků	Výdaje krajských úřadů	Propagace zemědělských a potravinářských výrobků na veřejnosti, včetně podpory výstav a veletřhů pro farmáře a výrobce potravin.	25	30
Náklady na skladování, odpisy a likvidaci zemědělských komodit určených pro potravinovou bezpečnost	Výdaje Správy státních hmotných rezerv	Nakoupené hmotné rezervy potravinářského a agrárního charakteru k využití při krizových stavech.	310	272
Výdaje na údržbu melioračních zařízení	Výdaje SPÚ	Řízení, služby a opravy melioračních zařízení, včetně čerpacích stanic.	48	48
Výdaje na sledování potřeby obnovy závlahových a odvodňovacích systémů ¹⁾	Výdaje NÁZV, TA ČR, MZe (již zahrnutý v jiných opatřeních)	Výdaje na podporu zemědělských odvodňovacích systémů včetně systému zavlažovacích funkcí, které koordinuje VÚMOP.	7	5
Programy MŽP	Program péče o krajinu, Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny, administrátor Agentura ochrany přírody a krajiny	Program péče o krajinu (neinvestiční podpora zaměřená na udržení biologické rozmanitosti) a Program Podpora přirozených funkcí krajiny (zaměřeno na investiční i neinvestiční podporu, například opatření na zmírnění dopadů klimatických změn na ekosystémy a záchranné programy), Správa státního majetku ve zvláště chráněných územích.	172	145
Ochranná pásma vodních zdrojů	Výdaje Povodí	Kompenzace za hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů.	5	5
Pozemkové úpravy	Výdaje SPÚ	Výdaje na pozemkové úpravy.	2 842	1 473
Pozemkové úpravy	Výdaje Ministerstva dopravy	Výdaje na pozemkové úpravy.	39	81
Pozemkové úpravy	Výdaje měst, obcí, soukrom. subjektů	Výdaje na pozemkové úpravy.	4	6
Antivirus A, A+ (březen až prosinec 2021, leden až únor 2022) Antivirus B (leden až prosinec 2021)	Výdaje SR - náhrada mzdy zaměstnavatelům kvůli uzavření provozu z důvodu epidemiologické situace	Příspěvek zaměstnavatelům (zemědělské podniky - CZ-NAČE 01) na vyplacené náhrady mzdy a odvody z mezd do státního rozpočtu (Antivirus A ve výši 80 % mzdy, Antivirus B ve výši 60 - 100 % mzdy). Příspěvek zaměstnavatelům (potravinářské podniky - CZ-NAČE 10 a 11) na vyplacené náhrady mzdy a odvody z mezd do státního rozpočtu (dto zemědělské podniky).	164	16
Ošetrovné (leden až prosinec 2021, leden až prosinec 2022) zaměstnanců v podnicích - zemědělství a potravinářství	Výdaje SR. Ošetrovné po dobu uzavření škol, školek nebo obdobných zařízení.	Podniky se zaměstnanci, kterým bylo v daném období vyplaceno ošetrovné (zemědělské podniky - CZ-NAČE 01). Podniky se zaměstnanci, kterým bylo v daném období vyplaceno ošetrovné (potravinářské podniky - CZ-NAČE 10 a 11).	102	54
Ošetrovné OSVČ - zemědělství a potravinářství	Výdaje SR. Ošetrovné po dobu uzavření škol, školek nebo obdobných zařízení.	Ošetrovné po dobu uzavření škol, školek nebo obdobných zařízení - pro OSVČ vykonávající zemědělskou činnost (CZ-NAČE 01). Ošetrovné po dobu uzavření škol, školek nebo obdobných zařízení - pro OSVČ vyrábějící potraviny a nápoje (potravinářské podniky - CZ-NAČE 10 a 11).	142	62
Kompenzační bonus - zemědělství a potravinářství	Výdaje SR. Kompenzace pro krizovými opatřeními postížené OSVČ, s.r.o.	Podpora formou kompenzačního bonusu (zemědělské podniky - CZ-NAČE 01). Přímá podpora vyplacená formou kompenzačního bonusu (potravinářské podniky - CZ-NAČE 10 a 11).	134	20
Program podpory pro firmy na zvýšené náklady na zemní plyn a elektřinu v důsledku mimořádné prudkého růstu jejich cen	Výdaje MPO. Výše dotace je stanovena s ohledem na limit podle Dočasného krizového rámce EK.	Oprávněnými žadateli jsou podnikatelské subjekty působící v oblasti zemědělství, lesnictví, těžbě a dobývání a zpracovatelském průmyslu. Způsoblé náklady vznikly v souvislosti s ruskou agresí vůči Ukrajině. (Dotace pro zemědělské podniky - CZ-NAČE 01). Oprávněnými žadateli jsou podnikatelské subjekty působící v oblasti zemědělství, lesnictví, těžbě a dobývání a zpracovatelském průmyslu. Způsoblé náklady vznikly v souvislosti s ruskou agresí vůči Ukrajině. (Dotace pro potravinářské podniky - CZ-NAČE 10 a 11).	x	6
			x	104
Celkem národní podpory (tab. T2.3/01 + T2.3/02)			31 485	27 529

p = předpoklad k 30. 6. 2023

1) Položka se odečítá z celkového součtu výdajů. Hodnota je zároveň uvedena ve výdajích jednotlivých institucí.

Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF, SPÚ, MPSV, ČSSZ, MF, MPO a další instituce

Zpracoval: M. Brišková (ÚZEI)

Od roku 2015 bylo v souladu s metodikou OECD významně rozšířeno sledování národních podpor o podpory tzv. obecných služeb do sektoru zemědělství. Zařazeny byly např. výdaje na projekty zaměřené primárně na zemědělství z Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR, výdaje na vysoké a střední školy s příslušným zaměřením, kontrolní činnosti v rezortu a další obecné služby směřující do zemědělství.

V tabulce T2.3/02 jsou kromě celé škály ostatních národních podpor rezortu ministerstva zemědělství a dalších rezortů, již třetím rokem sledovány podpory pro zemědělské podniky a podnikatele v zemědělství a pro výrobce potravin, jejichž hospodářská činnost byla zasažena přijatými vládními opatřeními na pomoc zmírnění šíření viru COVID-19 mezi obyvatelstvem. V této souvislosti byl přijat Národní plán obnovy, jehož obsahem je plán reforem a investic ČR.

Vláda ČR dne 14. září 2022 schválila Program podpory pro firmy na zvýšené náklady na zemní plyn a elektřinu v důsledku mimořádně prudkého růstu jejich cen. Oprávněnými žadateli mohly být podnikatelské subjekty působící v zemědělství, lesnictví, těžbě a dobývání a zpracovatelském průmyslu.

V tabulce T2.3/02 jsou uvedeny náklady na nakoupené hmotné rezervy potravinářského a agrárního charakteru k využití při krizových stavech. Ze zásob Správy státních hmotných rezerv ČR byla v roce 2022 vydána potravinová humanitární pomoc pro Ukrajinu. Jednalo se o dodávky sušeného mléka odtučněného (43,5 t), sušeného mléka plnotučného (43,5 t), těstovin (16 t) a vepřové paštiky s játry (20 t)¹⁵.

Celkový objem všech sledovaných národních podpor a opatření se v roce 2022 meziročně snížil o 4,0 mld. Kč na 27,5 mld. Kč, přičemž největší podíl zaujímají ostatní národní podpory. Mimo výdaje na vybrané školy bylo v rámci těchto podpor v roce 2022 stejně jako v roce 2021 nejvíce vyplaceno na vratce spotřební daně z minerálních olejů používaných v zemědělské prvovýrobě nebo pro provádění hospodaření v lese (2,670 mld. Kč). Uplatnění této vratky upravuje zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Od roku 2019 stát vrací zemědělcům na základě novely zákona o spotřební dani část spotřební daně z nafty odstupňovanou podle intenzity chovu hospodářských zvířat. Ve výši vratky se odráží skutečnost, zda farmář pěstuje i vinnou révu nebo citlivé plodiny, např. ovoce či zeleninu.

V roce 2022 byla přijata novela zákona o spotřebních daních č. 131/2022 Sb. a novela č. 286/2022 Sb. Novelou č. 131/2022 Sb. se snížila výše pevné částky pro vrácení spotřební daně z minerálních olejů osobám používajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu, a to z částky 8 500 Kč/1000 l minerálních olejů na 7 300 Kč/1000 l minerálních olejů. Tato výše pevné částky pro vrácení daně z minerálních olejů byla novelou č. 286/2022 Sb. prodloužena

15 Jedná se o podporu spotřebitelů mimo území ČR.

do konce roku 2023. Cílem novel zákona o spotřební dani bylo řešení krize v oblasti cen paliv a pohonných hmot způsobených invazí ozbrojených sil Ruské federace na území Ukrajiny.

Kategorie ostatních podpor zahrnuje dále výdaje na propagaci v rámci marketingové činnosti SZIF, výdaje na kontrolní a dozorovou činnost a činnosti rezortních kontrolních a dalších institucí (SVS ČR, SZPI, ÚKZUZ atd.), výdaje na programy MŽP, meliorace a pozemkové úpravy.

Podpory do zemědělství plynou rovněž z rozpočtů krajů. Ty financují zejména střední školy, zemědělské akce, výstavy, propagaci regionálních potravin a dále různé typy podpor určených včelařům.

Druhou nejvýznamnější skupinu sledovaných národních podpor tvořily v roce 2022, stejně jako v roce 2021, dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2022. Na konečné částce této skupiny podpor (k 25. 4. 2023 ve výši 4,2 mld. Kč) se výrazněji podílela podpora zaměřená na zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat v rámci dotačního titulu 20 (v roce 2022 ve výši 1 060 mil. Kč) a podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz v rámci Nákazového fondu v celkové výši 1 568 mil. Kč (viz tab. 2.3/01).

Vývojově významné je zaměření podpor i na zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu. V roce 2022 byly projekty v dotačním programu 13 podpořeny částkou 55 mil. Kč (stav k 25. 4. 2023).

V roce 2022 byl do Zásad¹⁶ přidán 1 nový dotační program. V rámci dotačního programu 8.F. „Podpora vybraných činností a opatření zaměřených proti šíření nákaz prasat a ozdravování chovů drůbeže zvýšením biologické bezpečnosti“ byl zahájen v roce 2022 nový dotační program 8.F.a. „Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasnic“.

Dotační programy vyhlášené v roce 2022 navazují svým obsahem na programy vyhlášené v uplynulých letech.

Na základě změny zákona č. 252/1997 Sb. o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů a změny zákona č. 256/2000 Sb. o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, přešla od roku 2020 administrativní činnost dotačních programů dle Zásad plně do SZIF. Proto v roce 2022 vyplácelo MZe podpory prostřednictvím své platební agentury, tj. SZIF.

Podnikatelé v oblasti zemědělství a výroby potravin měli možnost získat v roce 2020, 2021 a 2022 finanční prostředky na podporu činnosti z podpůrných programů určených na zmírnění dopadů přijatých opatření proti šíření onemocnění COVID-19 (např. Antivirus, Kompenzační bonus, Ošetřovné, AGRICOVID POTRAVINÁŘSTVÍ) v rámci programů

16 Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2022 na základě § 1, § 2, § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstva financí, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zemědělství, Ministerstva průmyslu a Ministerstva pro místní rozvoj. V roce 2022 dobíhala platnost programu Antivirus A (kompenzace nákladů zaměstnavatelům, jejichž zaměstnancům byla nařízena karanténa nebo museli částečně či úplně omezit provoz), a to do konce února 2022. Program Antivirus B byl zastaven již na konci roku 2021. Z programu AGRICOVID POTRAVINÁŘSTVÍ byla dotace žadatelům vyplacena v rámci 1. a 2. kola výzvy, tj. do konce pololetí roku 2021.

Zákon o kompenzačním bonusu pro rok 2022 č. 519/2021 Sb. navázal svým obsahem na předchozí právní úpravu zákona č. 95/2021 Sb., o kompenzačním bonusu pro rok 2021. Subjektem kompenzačního bonusu byla osoba samostatně výdělečně činná podle zákona o důchodovém pojištění. Subjektem kompenzačního bonusu byla i fyzická osoba, která je společníkem společnosti s ručením omezeným založené za účelem dosažení zisku. Podstatnou změnou oproti původnímu kompenzačnímu bonusu bylo možné uplatnění snížení poklesu tržeb z 50 % na 30 %. Odpovědnou institucí za tuto podporu je Ministerstvo financí.

V roce 2022 potravináři a zemědělci mohli čerpat podpory v rámci programu Antivirus A (program dobíhal do konce února 2022) a dávku tzv. Ošetřovné. Osoby samostatně výdělečně činné a společníci společností s ručením omezeným čerpali přímou podporu formou Kompenzačního bonusu ve výši uvedené v tabulce T2.3/02.

Projevy pandemie COVID-19 se v roce 2022 zmírnily. Proto byla vyplacena v rámci programu Antivirus A, formou náhrady mzdy zaměstnavatelům ze zemědělských podniků, celková suma 16 mil. Kč a zaměstnavatelům z potravinářských podniků celková suma 25 mil. Kč, za období leden až únor 2022.

Dávka Ošetřovné byla vyplacena zaměstnancům zemědělských podniků ve výši 54 mil. Kč a zaměstnancům potravinářských podniků ve výši 62 mil. Kč, v období leden až prosinec 2022. Vyplacená suma obsahuje veškeré dávky Ošetřovného, vyplacené za uvedené období.

Přímou podporu vyplacenou formou Kompenzačního bonusu za období od ledna do prosince 2022 čerpaly osoby samostatně výdělečně činné a společníci společností s ručením omezeným. Tyto subjekty v zemědělských podnicích získaly na základě schválených žádostí o podporu 20 mil. Kč a v potravinářských podnicích 40 mil. Kč.

Ministerstvo zemědělství rozdělilo v roce 2022 mezi potravinové banky o 20 milionů korun více než v předchozím roce. Mezi hlavní důvody patřila zhoršující se finanční situace sociálně slabších skupin obyvatel a důsledky ruské invaze na Ukrajinu. Potravinová pomoc byla určena pro opuštěné obyvatele, osoby se zdravotním postižením, další sociální skupiny, např. pro osoby prchající před válkou apod. Potravinové banky využívají podpory na pronájmy, rekonstrukce a budování nových skladů, na vybavení chladícím a mrazícím zařízením, na nákup automobilů vhodných pro svoz potravin a na režijní náklady. Ministerstvo zemědělství

spolupracuje s potravinovými bankami od roku 2016. Podporu tyto subjekty získávají ještě od Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva životního prostředí.

Českomoravská záruční a rozvojová banka (ČMZRB) zahájila v roce 2021 činnost v souladu s novou bankovní strategií jako Národní rozvojová banka (NRB). NRB poskytla v roce 2022 celkem 69 záruk potravinářským podnikům v národním programu Záruka, v celkové výši 130,2 mil. Kč. Výše zaručovaných úvěrů dosáhla částku 185,9 mil. Kč.

Národní rozvojová banka poskytovala v roce 2022 záruky v programu Záruky EXPANZE. V rámci této podpory bylo poskytnuto 11 záruk, v celkové výši 131,0 mil. Kč, výše zaručovaných úvěrů činila 170,7 mil. Kč. Program Záruky EXPANZE usnadňuje malým a středním podnikatelům přístup k provozním a investičním úvěrům poskytovaným komerčními bankami. Program je hrazen z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů pomocí vytvořeného nástroje, tj. Operačního programu podnikání a inovace pro konkurenceschopnost.

Celkem poskytla Národní rozvojová banka (dříve Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s.) podnikům potravinářského průmyslu 80 záruk ve výši 261,2 mil. Kč, výše zaručovaných úvěrů činila 356,6 mil. Kč.

V roce 2022 poskytla Národní rozvojová banka potravinářským podnikům v rámci OP PIK, z programu Úvěry-Expanze celkem 6 úvěrů v celkové výši 37,7 mil. Kč, z programu Úvěry-Úspory energie dva úvěry ve výši 1,8 mil. Kč. Mezi další poskytnuté úvěry ze strany NRB patřily v roce 2022: čtyři poskytnuté úvěry ve výši 13,6 mil. Kč (produkt S-podnik – úvěr pro sociální podnikatele).

Podpory PGRLF

Stejně jako v předešlém roce se PGRLF v roce 2022 zaměřil při poskytování investičních a provozních úvěrů zvláště na podporu malých a středních podniků. Prostřednictvím PGRLF jsou poskytovány podpory formou finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení komerčních úvěrů, přímé podpory určené na úhradu nákladů spojených s platbou pojistného a v neposlední řadě formou úvěrů poskytovaných PGRLF s možností podpory snížení jistiny úvěru.

PGRLF poskytuje úvěry s možností snížení jistiny úvěru v rámci programů Investiční úvěry Zemědělec (pro zemědělské prvovýrobce) a Investiční úvěry Lesnictví (pro podnikatele v oblasti lesního hospodářství, vlastníky a pachtýře lesa a pro podnikatele provozující lesní školky).

Hlavním a nejčastěji využívaným programem PGRLF je program Zemědělec, ve kterém je poskytována podpora ve formě subvence úroků komerčních investičních úvěrů zejména na nákup techniky do zemědělské prvovýroby, na výstavbu, pořízení nebo vylepšení nemovitého majetku v zemědělských závodech a dále na nákup plemenných zvířat za účelem zlepšení genetické hodnoty stáda. Podpurný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s. stanovil

základní sazbu podpory u programu Zemědělec ve výši 3,5 % p. a. pro žádosti přijaté v období od 1. 10. 2021 do 30. 9. 2022, přičemž u mladých zemědělců do 40 let věku je podpora navýšena o jeden procentní bod. V roce 2022 činila podpora 450 mil. Kč.

Zemědělským prvovýrobcům je určen i program Podpora nákupu půdy, jehož cílem je zpřístupnit pořízení zemědělské půdy, která není ve vlastnictví státu. Podpora formou subvence úroků z úvěrů je v rámci dalších programů PGRLF poskytována také podnikatelům v oblasti zpracování zemědělských produktů, lesního hospodářství, těžby nebo zpracování dřeva. PGRLF, a.s. vyhlásil dne 1. 6. 2022 příjem žádostí do programu Podpora nákupu půdy. Nový program Podpora nákupu půdy je sestaven pro malé a střední podniky zabývající se zemědělskou prvovýrobou. Podpora je poskytována v režimu de minimis (maximální výše podpory je korunový ekvivalent částky 20 000 €). Poskytnutá podpora je ve formě finančních prostředků určených pro snížení úrokového zatížení úvěrů poskytnutých podnikatelům v odvětví zemědělství.

V roce 2022 byla vyhlášena dvě kola u programů na podporu snížení jistiny úvěru Provoz 2022 – snížení jistiny úvěru a Provoz – Potravináři. Zemědělci se mohli přihlásit o podporu v rámci jednoho nebo druhého kola, tak aby se podpora dostala k nejširšímu okruhu zemědělských prvovýrobců. Výše podpory na snížení jistiny úvěru činila až 50 % z úvěru, do maximální výše 250 000 Kč u programu Provoz 2022 a 1 250 000 Kč u programu Provoz – Potravináři.

Již třetím rokem se podařilo u programů Lesní hospodář, Zpracovatel dřeva a Zpracovatel navýšit sazby podpor. V roce 2022 došlo k výraznému navýšení sazby podpory u programů Lesní hospodář, Zpracovatel dřeva a Zpracovatel z 2–2,5 % v předchozích letech až na 3,5 %.

PGRLF stanovil sazby podpory pojištění pro rok 2022. Finanční podpora pojištění je poskytována proto, aby mohli podnikatelé v zemědělství a lesnictví nabízenou pojistnou ochranu využívat. Podpora je poskytována ve formě úhrady části pojistného, a to v rámci jednotlivých programů podpor. Výše podpory v rámci jednotlivých programů se pohybovala mezi 46 % až 58 % (např. u speciálních plodin) uhrazeného pojistného. V roce 2022 PGRLF vyplatil v rámci programu Podpora pojištění, určeného na podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat, podpory ve výši 491 mil. Kč. Podrobné členění podpor PGRLF je uvedeno v tab. T2.3/03.

T2.3/03 - Podpory PGRLF, a. s., podle typu podniků a programů - stav v roce 2022

Podle typu organizace	Počet žádostí	Z toho schváleno	Výše podporovaných úvěrů (tis. Kč)	Přislíbené podpory (tis. Kč)	Dosud vyplacené podpory (tis. Kč)
SHR	3 831	3 002	3 800 118	750 646	549 792
s.r.o.	1 262	915	2 461 027	355 135	230 995
a.s.	597	448	1 945 969	228 013	131 622
ZD	526	407	1 682 019	243 626	113 058
Ostatní	23	20	52 258	5 867	4 716
ČR celkem	6 239	4 792	9 941 391	1 583 287	1 030 182
<i>Podle typu programu</i>					
Provoz 2020	0	0	0	0	300
Provoz 2022	2 348	1 985	1 074 091	493 154	396 577
Provoz - Potravináři	250	167	356 758	174 975	115 811
I - zemědělec	3 164	2 512	8 113 338	885 332	449 697
I - půda	0	0	0	0	5 629
Podpora nákupu půdy (od r. 2013)	306	29	101 982	12 275	37 306
Zpracovatel Dřeva (Dřevozpracující provozovny)	13	3	5 866	290	498
Lesní hospodář (Lesy stroje)	142	93	266 754	15 290	20 768
Lesní školkař (Školkařské provozovny)	0	0	0	0	4
Zpracovatel (od r. 2015)	16	3	22 602	1 971	3 591
Celkem	6 239	4 792	9 941 391	1 583 287	1 030 182
Mláďí ¹⁾	528	468			

1) Tyto programy nejsou zahrnuty do součtu ČR celkem.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů. Srovnání prostředků vyplacených v rámci Společné organizace trhu (SOT) v letech 2021 a 2022 uvádí tab. T2.4/01.

T2.4/01 - Výdaje na Společnou organizaci trhu a ostatní tržní regulace (mil. Kč)

Komodita	2021			2022 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Mléko						
Mléko do škol	275,6	218,7	56,9	296,2	250,7	45,5
Podpora soukr. skladování mlékářenských výrobků	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Mimořádné podpory na přizpůsobení pro producenty v zemědělských odvětvích v roce 2022 ¹⁾	x	x	x	831,0	554,0	277,0
Víno						
Restrukturalizace a přeměna vinic	68,6	0,0	68,6	118,8	0,0	118,8
Podpory v rámci SOT vínem	58,2	0,0	58,2	36,8	0,0	36,8
Včelařské produkty - zlepšení výroby	57,4	28,7	28,7	75,4	37,7	37,7
Ovoce a zelenina						
Organizace producentů ovoce a zeleniny ²⁾	109,1	0,0	109,1	133,1	0,0	133,1
Ovoce a zelenina do škol ³⁾	309,1	195,3	113,8	288,1	203,4	84,7
Propagace zemědělských produktů	4,5	0,0	4,5	0,0	0,0	0,0
Zemědělské BPS a fotovoltaické elektrárny	4 950	4 950	0,0	4 900	4 900	0,0
Celkem ⁴⁾	5 832,6	5 392,7	439,9	6 679,4	5 945,8	733,6

p = předpoklad k 30. 6. 2023

1) Mimořádné podpory byly vyplaceny na základě Nařízení vlády č. 156/2022 Sb.

2) Včetně předběžně uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny.

3) Údaje za marketingový rok.

4) V roce 2021 a 2022 nebyly vypláceny žádné subvence na vývoz.

Pozn.: Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

Pramen: SZIF, FADN

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

V roce 2022 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 6 679,4 mil. Kč, což je o 846,8 mil. Kč více než v předchozím roce (meziroční nárůst o 14,5 %). Suma podpor poskytnutých ze zdrojů EU se v roce 2022 zvýšila oproti předchozímu roku o 293,7 mil. Kč, tj. o 66,8 %. Největší část podpor tvoří platby spojené se zemědělskými BPS a fotovoltaickými elektrárnami. Podpora je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na BSP a fotovoltaické elektrárny poklesla v roce 2022 oproti předchozímu roku o 50,0 mil. Kč.

V roce 2022 byly v rámci mimořádných opatření vyplaceny podpory chovatelům dojníc (1 431 žádostí), prasnic (230 žádostí), kuřat na maso (116 žádostí), dále pěstitelům jablek (227 žádostí) a konzumních brambor (555 žádostí). Podpora byla vyplacena odvětvím, která se nacházela v obtížné situaci z důvodu vysokých vstupních nákladů, jakými byly růst cen energií, krmiv a pohonných hmot. Platební agentura Státní zemědělský intervenční fond vyplatila žadatelům z titulu Mimořádné podpory na přizpůsobení pro producenty v zemědělských odvětvích v roce 2022 podporu v celkové výši 831 mil. Kč.

Dále připadl v roce 2022, stejně jako v roce 2021, vysoký podíl výdajů v rámci společné organizace trhu na projekt Ovoce a zelenina do škol (288,1 mil. Kč) a na obnovu vinic (118,8 mil. Kč). Finance na obnovu vinic pocházely z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě podpory ve formě Ovoce a zelenina do škol na podporu Mléka do škol. U celkového objemu vyplacených podpor Mléko do škol došlo v roce 2022 k meziročnímu nárůstu (o 20,6 mil. Kč na 296,2 mil. Kč).

Podpory včelařům byly v roce 2022 vypláceny ve stejné výši z národních i evropských zdrojů (tj. z Evropského zemědělského záručního fondu). Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. Dotaci mohl získat chovatel včel evidovaný podle plemenářského zákona, případně způsobilý včelařský spolek. Finanční podpora směřuje na financování opatření technické pomoci, na boj proti varroáze, na racionalizaci kočování včelstev, na úhradu nákladů na rozборы medu a na opatření podporující obnovu včelstev. V roce 2021 dosáhly výše 57,4 mil. Kč, v roce 2022 tyto podpory vzrostly na úroveň 75,4 mil. Kč.

2.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova

2.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení

Všeobecně uznávanou mezinárodní definicí venkovských oblastí je vymezení OECD, které je založeno na podílu obyvatelstva, jež žije na území s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel/km². Podle této metodiky jsou venkovské oblasti definovány na dvou úrovních. Na úrovni lokální (tj. obce) je venkov definován jakožto sídla s hustotou menší než 150 obyvatel/km². Na regionální úrovni pak definice vymezuje regiony do tří kategorií: převážně venkovské, kde více než 50 % obyvatel regionu žije ve venkovských obcích, významně venkovské, kde ve venkovských obcích žije 15–50 % obyvatel regionu a výrazně městské, kde ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel regionu. Tato definice však nebere v úvahu obyvatelstvo žijící v hustě osídlených venkovských oblastech a je někdy obtížně aplikovatelná s ohledem na místní (národní) specifika. Je proto užívána spíše pro mezinárodní srovnávání. Podle tohoto vymezení náleží do venkovského prostoru 91,8 % obcí, které představují 78,8 % výměry České republiky a žije v něm přibližně 32,8 % obyvatel. Na evropské úrovni je vytvořeno vymezení venkova nařízením Evropského parlamentu a Rady EU TERCET, kterým se řídí i výkaznictví ČSÚ. Na národní úrovni je venkov vymezen Konceptí rozvoje venkova.

MZe a další ministerstva se podílí na rozvoji venkova zejména formou poskytování účelových dotací. Současně část podpory poskytují pro své regiony příslušné kraje. Na rozvoji venkova se přímo i nepřímo podílí celá řada dalších institucí, které podporují vzdělání, služby, podnikání a péči o životní prostředí.

V Česku existuje několik forem spolupráce obcí, a to například na bázi dobrovolných svazků obcí, místních akčních skupin, soukromých podnikatelských subjektů i neziskových organizací. Významným prvkem spolupráce v území je přeshraniční spolupráce. Univerzity i výzkumné ústavy se stále více zapojují do národních i nadnárodních projektů.

Celostátní síť pro venkov

Celostátní síť pro venkov (dále také jen „Síť“ nebo CSV) byla v České republice zřízena Ministerstvem zemědělství již v roce 2008 jako komunikační platforma Programu rozvoje

venkova, která seskupuje organizace a správní orgány podílející se na rozvoji venkova a zemědělství. Síť je podřízena společné Evropské síti pro rozvoj venkova, která zahrnuje i oblast hodnocení politiky rozvoje venkova a spolupracuje se Sítí evropského inovačního partnerství.

CSV během programovacího období 2014–2020 (s rozšířením o přechodné období do roku 2023) následuje struktury vybudované v předcházejícím programovacím období. V CSV jsou zahrnuty aktivity navázané na Evropské inovační partnerství, které jsou řešeny v rámci struktury CSV formou trvalé tematické pracovní skupiny pro inovace, zajišťující zejména podporu zakládání a činnosti Operačních skupin v rámci Evropského inovačního partnerství. Síť zajišťuje přenos informací k tomuto tématu z evropské na národní úroveň.

Organizační struktura Sítě je rozdělena na centrální a regionální úroveň. Řídící orgán Sítě (Ministerstvo zemědělství, odbor Řídící orgán PRV) zajišťuje funkci rozhodovací a kontrolní, Sekretariát Sítě (Regionální pracoviště Sítě s centrální koordinační jednotkou) má funkci výkonnou. Poradní funkci zastává Koordinační skupina MZe (koordinace aktivit v rámci rezortu) a Koordinační výbor Sítě (složený ze zástupců partnerů z řad vládních a nevládních organizací), který na svém každoročním zasedání projednává roční prováděcí plány Sítě a je informován o výsledcích dosud realizovaných aktivit. Na centrální úrovni se jedná o projekty s celorepublikovým dopadem, na regionální úrovni se aktivity stanovují dle priorit po konzultaci s partnery na úrovni regionů NUTS 2.

Regionální aktivity Sítě zajišťují pracovníci SZIF. K aktivitám Sítě, které přispívají k naplňování Informační a komunikační strategie PRV, patří setkávání partnerů CSV, exkurze pro potenciální žadatele o dotace za příklady dobré praxe v ČR i v zahraničí, činnost tematických pracovních skupin, pořádání konferencí na centrální úrovni (např. národní konference Venkov) a regionální/krajské úrovni. Dále se k nim řadí aktivity v rámci soutěže Vesnice roku („Ocenění Oranžová stuha“), provoz webového portálu Venkov či facebookové stránky Sítě, prezentace PRV, Sítě a jejích partnerů na veletrzích a výstavách na centrální i regionální/krajské úrovni (např. výstava Země živitelka v Českých Budějovicích, Agrokomplex na Slovensku) a další. V tab. T2.5/01 je uveden celkový přehled projektů a plánovaných finančních prostředků na provoz Sítě.

V roce 2022 bylo zaregistrováno 21 projektů Celostátní sítě pro venkov v hodnotě cca 21,8 mil. Kč. Z toho bylo zaregistrováno 13 projektů v hodnotě 6,3 mil. Kč na centrální úrovni a 8 projektů v hodnotě 15,5 mil. Kč na úrovni regionální. Počet projektů a alokované prostředky se v roce 2022 vrátily na úroveň stavu před pandemií COVID-19. Přitom část projektů realizovaných v roce 2022 byla přesunuta z předchozího roku. Také celková přiznaná podpora aktivit byla nejvyšší za tři roky, i když ve srovnání s rokem 2019 bylo proplaceno o 12 % méně finančních prostředků.

T2.5/01 - Přehled projektů a finančních prostředků Celostátní sítě pro venkov v letech 2020 až 2022

Podopatření	rok	Finanční prostředky alokované		Finanční prostředky vyplacené			
		počet projektů	finanční prostředky (tis. Kč)	schválené projekty (počet)	přiznaná podpora celkem (tis. Kč)	EU (tis. Kč)	ČR (tis. Kč)
Centrální aktivity	2020	4	5 229	10	1 949	965	984
Regionální aktivity		10	15 673	5	3 138	1 553	1 585
Celkem CSPV ČR		14	20 902	15	5 087	2 518	2 569
Centrální aktivity	2021	9	5 204	7	5 776	2 859	2 917
Regionální aktivity		9	15 945	8	4 561	2 258	2 303
Celkem CSPV ČR		18	21 149	15	10 337	5 117	5 220
Centrální aktivity	2022	13	6 353	7	6 012	2 976	3 036
Regionální aktivity		8	15 478	9	5 801	2 871	2 930
Celkem CSPV ČR		21	21 831	16	11 813	5 847	5 966

Pramen: MZe

Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

LEADER a Místní akční skupiny (MAS)

MAS je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejné moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů pro svůj region metodou LEADER. MAS na svém území realizují strategii komunitně vedeného místního rozvoje a jsou důležitým článkem rozvoje venkova v České republice, podobně jako tomu je v dalších zemích EU.

V České republice bylo pro období 2014–2020 schváleno celkem 178 strategií komunitně vedeného místního rozvoje, které pokrývají 94 % obcí ČR a téměř celou venkovskou populaci (95,6 %). Strategie CLLD se mohou realizovat na území obcí s počtem obyvatel menším než 25 000.

Pro programové období 2021–2027 bylo standardizováno 180 MAS a schváleno 180 koncepčních částí strategií CLLD. Tyto MAS se v roce 2022 připravovaly na předložení svých Akčních plánů do programového rámce SP SZP.“

2.5.2 Programové zabezpečení

Regionální rozvoj lze vyjádřit jako ekonomický, sociální, kulturní, společenský a environmentální rozvoj určitého území, který je podpořen formou národních cílů tak, aby docházelo ke snížení velikosti regionálních rozdílů nebo zvýšení konkurenceschopnosti regionů. Pro Českou republiku byly Dohodou o partnerství na roky 2014–2020 vyčleněny prostředky ve výši přes 25 mld. €. Fondy Evropské unie zahrnují celou škálu nástrojů finanční pomoci. V programovém období 2014–2020 (v případě PRV s rozšířením o přechodné období do roku 2023) jsou v České republice nastavena společná pravidla pro pět fondů, které dohromady tvoří Evropské strukturální a investiční fondy (ESIF).

Pro rozvoj venkova je možné využít také národní zdroje, které podporuje Česká republika prostřednictvím cílených programů s řadou potřebných aktivit včetně údržby a obnovy kulturních a venkovských prvků.

Financování MAS a aktivit v území MAS probíhá z vlastních i cizích zdrojů. Co se týká vlastních zdrojů, jedná se hlavně o příspěvky, které MAS vybírají od svých členů. Cizí zdroje jsou zdroje národní a EU, tj. Operační programy, které jsou v gesci MZe, MŽP, MPSV, MMR. Vícezdrojové financování MAS při realizaci strategie (SCLLD) umožňuje rozšířit záběr aktivit na venkově. V programovém období 2014–2020 byly strategie MAS podporovány z operačních programů IROP, PRV, OPZ a OPŽP. V programovém období 2021–2027 jsou podporovány z operačních programů IROP, SP SZP, OP TAK, OPŽP a OPTP. Integrovaný regionální operační program (IROP, řízený MMR) a PRV (nově Strategický plán SZP, řízený MZe), jsou dva výrazné finanční zdroje pro aktivity v území MAS. IROP integruje rozvojové priority obcí při zohlednění jejich specifik a požadavků na tematickou a územní koncentraci. Operační program Životní prostředí (OP ŽP, řízený MŽP) je zaměřený na environmentální aktivity v místě působení MAS, zejména ozelenění v krajině a v obcích. Operační program Zaměstnanost (OPZ, řízený MPSV) se zabýval zvýšením zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech. Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK, řízený MPO) nahrazuje OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost a je zaměřený na inovace, výzkum a vývoj, energetické úspory, obnovitelné zdroje nebo digitalizaci. Operační program Technická pomoc (OP TP, řízený MMR) poskytuje podporu administrativních a animačních činností místních akčních skupin při realizaci strategií CLLD. Gestorem a koordinátorem implementace integrovaných nástrojů, a tedy i CLLD je Ministerstvo pro místní rozvoj, odbor strategií a analýz regionální politiky a politiky bydlení.

Program rozvoje venkova 2014–2022

Na období 2014–2022 je podpora obyvatel venkova v rámci PRV pokryta Prioritou 6 – Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech. V tomto období byla pro podporu z PRV 2014–2022 vybrána opatření k usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků a pracovních míst a posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech a komunitně vedený místní rozvoj (CLLD), který je realizován MAS.

Prioritní oblasti 6A s názvem Usnadnění diverzifikace, vytváření malých podniků a pracovních míst se snaží usnadnit diverzifikaci do nezemědělských činností a stimulovat tak vytváření pracovních míst. Typické možnosti diverzifikace představuje venkovská turistika, zpracování obnovitelných zdrojů energie, obnova řemeslné výroby apod. Prioritní oblast 6B s názvem Posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech směřuje k iniciativě LEADER

a nabízí díky metodě implementace místní rozvojové strategie zdola nahoru řadu příspěvků k prioritním oblastem rozvoje venkova.

Plánované aktivity priority 6 a plnění opatření za období 2016–2022 a rok 2022 jsou uvedeny v tab. T2.5/02. V roce 2022 bylo v rámci operace 6.4.1 Investice do nezemědělských činností proplaceno 218 žádostí v celkové požadované výši 210 mil. Kč. V operaci 6.4.2 Podpora agroturistiky bylo proplaceno 14 žádostí, ve výši 41 mil. Kč.

Ke konci roku 2017 bylo ukončeno schvalování strategií komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) pro programové období 2014+. Všech 178 schválených SCLLD je zaměřeno i na PRV. Schválené MAS vyhlásily v roce 2022 v rámci PRV 191 výzev, celkově již 1 041. V roce 2022 bylo proplaceno 2 678 projektů ve výši dotace téměř 936 mil. Kč. Celková výše plánovaných prostředků v Kč je vlivem kurzového rozdílu nižší oproti přechozímu roku, celková obálka na opatření v € se však nezměnila. U operace 6.4.2. došlo k modifikaci programového dokumentu a snížení počtu plánovaných projektů.

T2.5/02 - Přehled projektových opatření priority 6 a jejich rozpočet a plnění v letech 2016 až 2022

Opatření priority 6	Plánovaný rozpočet 2014–2022 celkem		Plnění 2022		Plnění 2016–2022		% plnění	
	počet projektů	mil. Kč	počet projektů	mil. Kč	počet projektů	mil. Kč	projektů	Kč
M06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti								
6.4.1 Investice do nezemědělských činností (záměry a, b)	826	1 483	218	209,6	855	991	104%	67%
6.4.2 Podpora agroturistiky	198	501	14	40,9	133	310,5	67%	62%
M19 LEADER								
19.2 Podpora provádění operací v rámci místní rozvojové strategie	N/A	5 235	2 678	935,7	8 783	3 314	N/A	63%
19.3 Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin	N/A	168	1	0,3	8	7,8	N/A	5%

Pramen: MZe

Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

LEADER ve strategickém plánu 2023+

V roce 2022 byl schválen Strategický plán SZP pro období 2023–2029. Intervence 52.77 LEADER bude zavedena i v novém programovém období. Cílem intervence je podnítit aktivitu na venkově a zlepšit kvalitu života. V rámci strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) budou podporovány projekty připravené a realizované konečnými příjemci, které naplňují cíle SCLLD, budou vybrané příslušnou MAS a zároveň budou v souladu se Strategickým plánem SZP. Dalším záměrem intervence je posílit rozvoj území pomocí projektů spolupráce MAS, jejichž výstupy překračují hranice území jedné MAS.

Aktivity realizované prostřednictvím MAS budou zaměřeny na následující oblasti:

- zemědělství a lesnictví, včetně precizního a udržitelného zemědělství, zemědělská infrastruktura,
- zpracování produktů a jejich uvádění na trh, zkrácení dodavatelského řetězce místních podniků,
- nezemědělské podnikání včetně řemeslné výroby a cestovního ruchu,
- neproduktivní investice (infrastruktura) v krajině, např. naučné stezky a odpočinková místa,

- kulturní a přírodní dědictví – zejména drobné památky,
- občanská vybavenost – drobná infrastruktura a základní služby ve venkovských oblastech,
- spolková (volnočasová) a kulturní činnost, komunitní centra,
- obecní knihovny,
- spolupráce MAS.

Celkové alokované prostředky pro období 2023–2029 činí 201,5 mil. EUR z toho příspěvek Unie činí 70,5 mil. EUR.

3 ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA

3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení

Dle vymezení venkovských obcí tradičně využívaného v Zelených zprávách (jako obcí do 2 000 obyvatel) bylo v roce 2022 venkovských obcí 5 543, což představovalo 88,6 % všech obcí ČR a 72,6 % rozlohy ČR. Žilo zde 27,4 % obyvatel státu (blíže tab. T3.1/01). Ve srovnání s předchozím rokem se počet venkovských obcí snížil o 2 obce (z 5 545 na 5 543 obcí).

T3.1/01 - Venkovské obce a jejich obyvatelé podle velikostních kategorií obcí v ČR v roce 2022¹⁾

Populační velikost obce	obce	obce (%)	obyvatelé	obyvatelé (%)
do 99	402	6,4	28 473	0,3
100-199	985	15,7	144 628	1,4
200-499	2 003	32,0	657 116	6,2
500-999	1 375	22,0	972 131	9,2
1 000-1 999	778	12,4	1 081 260	10,3
Celkem venkov	5 543	88,6	2 883 608	27,4
Celkem ČR	6 258	100,0	10 516 707	100,0

1) Meziroční srovnání populačního stavu v obcích na základě Malého lexikonu obcí ČR, tak jak je každoročně prezentováno v Zelených zprávách, ukázalo mezi roky 2021 a 2022 výraznější pokles počtu obyvatel (o 185 tis. osob). Do této skutečnosti se však promítla aktualizace počtu obyvatel na základě provedeného Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB 2021). Toto jednorázové „skokové“ zpřesnění celkového počtu obyvatel ČR se samozřejmě projevilo i v datech za menší územní celky i jednotlivé obce, čímž pro tento rok znemožnilo hodnocení meziročního vývoje přímo na úrovni obcí a jejich velikostních kategorií podle dosud užívané metodiky.

Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2022; ČSÚ 2021. Data k 1. 1. 2022.

Zpracoval: M. Takáč (ÚZEI)

Podle bilance demografických událostí navazující na stav zjištěný posledním sčítáním¹⁷ měla populace Česka na počátku roku 2021 necelých 10,495 milionu bydlících obyvatel s registrovaným pobytem v ČR. Během roku 2021 jejich počet vzrostl o 21,9 tisíce na 10,517 milionu (obrovské saldo zahraničního stěhování čítající 50 tis. osob překonalo nejhlubší úbytek populace přirozenou měnou od roku 1919 ve výši 28,1 tisíce ovlivněný epidemií COVID-19 a vysokým počtem zemřelých¹⁸).

¹⁷ V letech mezi SLDB 2011 a 2021 se používaly odhady počtu obyvatel založené na bilancích demografických událostí navazujících na výsledky SLDB 2011. Počínaje rokem 2021 demografická statistika obyvatel ČR nově vychází z výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 26. březnu 2021. Původní odhad použitý těsně před SLDB 2021 k 1. 1. 2021 byl o něco vyšší (10 701 777 obyvatel) než údaj vzešlý ze SLDB 2021 (10 516 707 obyvatel, upřesněný k 31. 12. 2021).

¹⁸ Vývoj obyvatelstva České republiky – 2021, 2022, Obyvatelstvo – roční časové řady. ČSÚ 2022.

V roce 2022 se o celkový přírůstek obyvatel ČR ve výši 16,7 tis. obyvatel opět zasloužilo kladné migrační saldo (37,1 tis. obyvatel), přirozenou měnou ČR obyvatele ztratila (20,4 tis. obyvatel)¹⁹, přičemž ve vzájemné bilanci těchto ukazatelů existují meziregionální rozdíly. K přirozenému úbytku obyvatel došlo ve všech kategoriích regionů podle venkovskosti²⁰ i ve všech krajích ČR kromě Hl. m. Prahy, v osmi krajích ČR však přírůstek stěhováním úbytek obyvatel přirozenou měnou nevyrovnal. V těchto regionech tak došlo k celkovému poklesu počtu obyvatel. Dle zmiňované typologie Evropské komise se jedná zejména o všechny přechodné regiony s výjimkou Jihomoravského kraje (Moravskoslezský kraj s nejvyšším úbytkem přirozenou měnou i nejvyšším počtem vystěhovalých, dále kraje Ústecký, Karlovarský, Liberecký a Královéhradecký) a některé převážně venkovské regiony (kraje Zlínský, Vysočina a Olomoucký). Z převážně venkovských krajů nejvyšší celkový přírůstek obyvatel v roce 2022 zaznamenal kraj Plzeňský (1,8 tis. obyvatel), což je však výrazně méně ve srovnání s převážně městskými regiony (Hl. m. Praha i Středočeský kraj s celkovými meziročními přírůstky přes 10 tis. obyvatel). Pohyb obyvatel má výrazný vliv na věkovou strukturu v obcích a regionech, v souhrnném vyjádření za kategorie území dle venkovskosti ČR se však řada rozdílů poněkud stírá.

Z hlediska věkové struktury obyvatelstva se mezi venkovskými obcemi do 2 000 obyvatel jako celek a městy zásadní odlišnosti nevyskytují²¹. Stárnutí populace se projevuje ve městech i na venkově pokračujícím mírným poklesem zastoupení obyvatel v produktivním věku (15–64 let) na obyvatelstvu (na 63,7 % na venkově a 63,1 % ve městech). Podíl obyvatel nad 65 let se na venkově mírně zvýšil na 19,4 %, čímž se více přiblížil zastoupení seniorů ve městě (21,1 %). Podíl věkové skupiny dětí do věku 15 let je na venkově vyšší (16,9 % oproti 15,8 % ve městech).

Dlouhodobě rostoucí index stárí, tedy počet obyvatel nad 65 let věku na sto mladších 15 let, se k počátku roku 2022 dále navýšil na 128,1²² (na 114,8 na venkově oproti 133,5 ve městech). Nejméně příhodná zůstává stále situace v nejmenších obcích (do 99 obyvatel), v nichž na 100 dětí připadá cca 147,1 seniorů (poslední roky hodnota indexu klesá), venkovské obce nad 1 000 obyvatel mají podíl seniorské a předproduktivní složky populace nejpříznivější (index stárí činil 110,7).

19 Pohyb obyvatel (absolutní údaje) v regionech soudržnosti, krajích a okresech v roce 2022, ČSÚ 2023. Předběžné údaje (nezahrnují osoby s udělenou dočasnou ochranou v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace).

20 Typologie regionů Evropské komise vymezuje na úrovni NUTS 3 regiony převážně městské, smíšené (či přechodné) a převážně venkovské. Mezi převážně venkovské jsou řazeny kraje Jihočeský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Zlínský a Kraj Vysočina, převážně městským regionem je vedle Hl. města Prahy i Středočeský kraj. Ostatní kraje spadají do kategorie regionů smíšených (přechodných).

21 Malý lexikon obcí ČR 2022; ČSÚ 2022. Data k 1. 1. 2022.

22 Malý lexikon obcí ČR 2022; ČSÚ 2022. Data k 1. 1. 2022.

3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 31. 12. 2021²³ bylo dle údajů ČSÚ v ČR registrováno celkem 2 976 264 ekonomických subjektů (údaj zahrnuje všechny evidované subjekty, tedy i ty, které v daný okamžik činnost nevyvíjejí, přesto však nezanikly; ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou bylo 1 590 149). Meziročně přibýlo 43,3 tisíce subjektů (k nárůstu došlo ve všech třech kategoriích regionů dle venkovskosti, absolutně i relativně nejvyššímu opět v kategorii převážně městských regionů). Podle velikosti subjektů nadále dominovaly a meziročně svůj podíl mírně navýšily podniky bez zaměstnanců²⁴ (90,6 %) následované mikropodniky²⁵ s podílem 7,5 % na celkovém počtu podniků, přičemž jejich podíl meziročně mírně poklesl v důsledku absolutního úbytku o cca 2 tis.

Ve struktuře podniků podle počtu zaměstnanců nejsou v průměrech za jednotlivé typy regionů dle venkovskosti (typologie EU) výrazné rozdíly, což platí především při porovnání převážně venkovských a přechodných regionů (v obou skupinách činí podíl podniků bez zaměstnanců 90,7–91,0 %, mikropodniků 7,0–7,3 %, malých podniků²⁶ kolem 1,5 % a podniků s 50 a více zaměstnanci zhruba 0,5 %). Převážně městské regiony pak vykazují i nadále jen mírně nižší podíl podniků bez zaměstnanců (90,0 %), a na druhé straně vyšší podíl mikropodniků (8,0 %).

Počty registrovaných mikropodniků připadající na tisíc obyvatel kraje se v roce 2021 pohybovaly v převážně venkovských i přechodných regionech v rozmezí zhruba 14,6–17,9 (na spodní hranici rozmezí se dlouhodobě nachází kraj Ústecký), tento rámec překračuje pouze Jihomoravský kraj (téměř 22), což je významně ovlivněno Brnem. Meziročně došlo ve většině krajů k mírnému nárůstu, jenž pak byl nejvýraznější v Hl. m. Praze (po úbytku v roce předchozím), kde je zaregistrován trojnásobek (téměř 45) hodnoty ukazatele za již zmíněný kraj Ústecký. Při souhrnném hodnocení kategorií regionů je zřejmé, že průměrný nárůst v krajích převážně venkovských jen mírně převyšoval nárůst v krajích přechodných; zmíněná výrazná pozitivní změna v Hl. m. Praze pak silně ovlivnila i celkový nárůst za převážně městské regiony, jenž násobně převyšoval hodnoty nárůstu zaznamenané v obou zbývajících kategoriích regionů.

23 Shodné období (rok 2021) je použito též při dále uvedeném hodnocení zaměstnanosti a tvorby HPH (kde se jedná o neaktuálnější dostupné údaje).

24 Včetně bez udání počtu zaměstnanců (takové podniky v registru převažují, jejich podíl činil za ČR celkem 57,7 %).

25 Na základě doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků, je mikropodnik definován jako podnik, který zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jehož roční obrát a/nebo roční celková účetní rozvaha nepřekračují 2 mil. €.

26 Na základě definice malých a středních podniků, která platí od 1. 1. 2005 (§ 2, odst. (2) písm. a), b) a c) Obchodního zákoníku) je malý podnik definován jako podnik s 10–50 zaměstnanci, ročním obrátem v rozmezí 2–10 mil. € nebo aktivy ve výši 2–10 mil. €.

Výraznější odlišnosti mezi jednotlivými typy regionů pak vykazuje struktura podniků dle odvětví. Podíl podniků v agrárním sektoru je nejvyšší v regionech převážně venkovských (6,7 %) a klesá se stupněm venkovskosti regionů (na 5,0 % v přechodných a 2,8 % v převážně městských regionech). Obdobně je tomu v případě zastoupení průmyslových i stavebních podniků (zde však při velmi malých rozdílech mezi převážně venkovskými a přechodnými regiony). Naopak svými podniky všeobecně nejpočetněji zastoupené odvětví služeb, tj. velkoobchod a maloobchod (včetně oprav motorových vozidel), zaznamenává nejvyšší podíl ve struktuře podniků v regionech převážně městských, nejnižší v převážně venkovských. Uvedené relace platí jak pro podniky celkem, tak pro mikropodniky; v nich podíl zmíněného obchodu dosáhl v převážně venkovských oblastech 18,3 %, v přechodných 19,3 % (meziročně se hodnoty prakticky nezměnily), v převážně městských pak 23,6 %. Po všeobecných úbytcích v předchozím roce se tak situace v tomto odvětví v roce 2021 již stabilizovala. Podniky vyšších velikostních kategorií pak vykazují zcela odlišnou odvětvovou strukturu – mezi nimi zaujímá nejvyšší podíl průmysl, jenž má dokonce ve skupině největších podniků (250 a více zaměstnanců) nadpoloviční zastoupení v převážně venkovských (58,6 %) i přechodných regionech (51,4 %), naproti tomu jejich podíl v převážně městských regionech činil aktuálně jen 20,9 %.

Úhrn hrubé přidané hodnoty (HPH) dle regionálně členěných údajů ČSÚ dosáhl za rok 2021 za ČR celkem hodnoty 5 550,8 mld. Kč (při meziročním nárůstu o 6,8 %), z toho v převážně městských 2 149,9 mld. Kč, v přechodných 1 920,2 mld. Kč a v převážně venkovských regionech 1 480,7 mld. Kč. Převážně venkovské regiony byly skupinou regionů, jež meziročně zaznamenala nejnižší nárůst (5,4 %); ten byl výraznější v regionech převážně městských (7,1 %) a nejvyšší pak v regionech přechodných (7,7 %). V rámci všech krajů ČR dosáhl nejnižšího nárůstu (v roce předchozím naopak nejvyššího) Kraj Vysočina (2,5 %), řazený do regionů převážně venkovských, nejvyššího nárůstu pak Moravskoslezský (10,4 %), spadající do regionů přechodných. Podíl jednotlivých sektorů na tvorbě HPH se při porovnání převážně venkovských a přechodných regionů příliš neodlišoval; v obou skupinách minimálně polovinu tvoří služby (55,0 %, resp. 59,2 %) a významný podíl si uchovává průmysl včetně stavebnictví (41,6 %, resp. 38,7 %). Obecně nízký podíl zemědělství (včetně lesnictví a rybářství) v ČR byl pak jednoznačně vyšší v převážně venkovských (3,4 %) než v přechodných regionech (2,1 %), nejnižší pak v převážně městských regionech (1,0 %), kde naopak služby tvoří více než tři čtvrtiny HPH. Podíl zemědělství na tvorbě HPH poklesl meziročně ve všech kategoriích, nejvýrazněji pak ve skupině převážně venkovských regionů (což se projevilo i ve výše zmíněném Kraji Vysočina).

Celkový počet zaměstnaných v ČR v průměru za rok 2021 dosáhl dle údajů ČSÚ 5 213,4 tis., ve srovnání s předchozím rokem jich ubylo o 21,5 tis., relativně o 0,4 % (což byl mírnější úbytek, než v roce předchozím). Snížení rozsahu zaměstnanosti postihlo v úhrnu kategorii regionů převážně venkovských (při relativním úbytku o 0,5 %) a přechodných

(s úbytkem o 1,0 %), v převážně městských regionech došlo ke zvýšení (o 0,6 %). Nejhlubší pokles počtu zaměstnaných (o 3,6 %) zaznamenal opět kraj Karlovarský (přechodný region) a dále Kraj Vysočina (o 2,1 %), patřící mezi převážně venkovské regiony. Naopak nejvíce vzrostla zaměstnanost v Hl. m. Praze (o 1,4 %). Na celkové zaměstnanosti v ČR se i nadále nejvíce podílejí přechodné regiony (40,9 %; u převážně venkovských regionů je to 32,2 %, přičemž tyto ve svém podílu meziročně nezaznamenaly změnu). V odvětvové struktuře zaměstnanosti převládaly ve všech typech regionů služby, přičemž jejich podíl dosahoval od 53,4 % v převážně venkovských regionech přes 57,7 % v přechodných až po 73,6 % v převážně městských regionech (v nichž je zároveň nejnižší podíl průmyslu, a to 25,0 %). Meziroční změny v uvedených sektorech nebyly nijak výrazné, což se týká i zemědělství; oslabil zaměstnanost v kategorii převážně venkovských regionů na 3,9 % a regionů přechodných na 2,2 % (v kategorii převážně městských regionů došlo naopak k mírnému posílení na 1,4 %).

V roce 2021 se již regiony ČR z hlediska vývoje ekonomických aktivit úspěšněji vyrovnávaly s pandemií COVID-19 než v roce předchozím. Nicméně k celkovému oslabení zaměstnanosti opět došlo, avšak již mírnějším; postihlo pouze skupinu převážně venkovských a přechodných regionů (převážně městské regiony zaznamenaly nárůst). Hrubá přidaná hodnota již meziročně vzrostla; ve skupině převážně venkovských regionů však mírnějším tempem než ve zbývajících kategoriích regionů. Zemědělství, jež má v regionech ČR obecně velmi slabou a dlouhodobě zhoršující se pozici, sehrálo v roce 2020 roli určitého stabilizátoru či bufferu vůči negativním faktorům spojeným se zdravotní krizí a obstálo lépe než mnohá jiná odvětví. V roce 2021 však opět pozice zemědělství v regionálních ekonomikách oslabovala; jeho podíl na HPH poklesl meziročně ve všech kategoriích regionů, nejvýrazněji v kategorii převážně venkovských (podobně tomu bylo ve vývoji zemědělské zaměstnanosti). Bohužel ani prognóza pro následující období není z tohoto hlediska příznivá. V roce 2022 (a nejvýrazněji v posledním čtvrtletí) poklesla výroba hovězího, vepřového i drůbežího masa. Co se rostlinné výroby týče, odklon od náročných (a zároveň produktivních) komodit se projevuje aktuálně i v likvidaci některých ovocných sadů aj. Pokles produkce se samozřejmě projeví i v rozsahu zemědělské, potažmo venkovské zaměstnanosti. Navíc na samotné zemědělské výrobě je dále závislá významná část průmyslu a služeb na vstupu a výstupu ze sektoru (přičemž průmyslové podniky sehrávají významnou roli v ekonomice zejména regionů převážně venkovských a přechodných).

Na podporu malých soukromých podniků a mikropodniků na venkově (tvoří významnou příležitost pro podnikání a zaměstnávání lidí včetně inovačního potenciálu) byla v rámci PRV v období 2007–2013 zaměřena opatření spadající pod prioritní osu III (tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání obnovitelných zdrojů). Poslední závazek z tohoto programového období byl proplacen v roce 2017. Od roku 2016 započalo podávání žádostí v navazujícím programu PRV 2014–2020, který je zaměřen nejen na obnovu, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství, ale i na investice do konkurenceschopnosti

a inovace zemědělských podniků a podporu vstupu mladých lidí do zemědělství. V rámci prioritní oblasti 6A (podpora diverzifikace, zakládání a rozvíjení malých podniků a tvorby pracovních míst) byla podporována čtyři opatření: 6.1.1 Zahájení činností mladých zemědělců, 6.4.1. Investice do nezemědělských činností, 6.4.2. Podpora agroturistiky a 6.4.3. Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů. Cílem bylo napomoci generační obnově v zemědělství, usnadnit diverzifikaci do nezemědělských činností, stimulovat vytváření pracovních míst na venkově a podporovat agroturistiku. Podpora měla zároveň udržet a posílit ekonomický potenciál v regionu a celkově přispět ke stabilizaci venkovského prostředí. Program PRV byl prodloužen a pro roky 2021–2022 bylo stanoveno dvouleté přechodné období. V roce 2022 činila výše proplacených prostředků celkem 397 mil. Kč (tab. T3.2/01).

T3.2/01- Počet přijatých, schválených a proplacených projektů - PRV opatření 6.1 a 6.4

PRV	Počet přijatých žádostí		Počet schválených z přijatých ^{1), 2)}		Počet proplacených projektů ³⁾		Čerpání prostředků (mil. Kč) ³⁾	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Priorita: 6A Usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků, jakož i pracovních míst								
6.1.1 Zahájení činností mladých zemědělců	161	0	.	.	.	.	222	143
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	535	22	.	.	.	.	282	213
6.4.2 Podpora agroturistiky	0	0	.	.	.	.	70	41
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	0	0	.	.	.	.	0	0

1) Za konkrétní rok není údaj dostupný.

2) Ze všech žádostí, tedy i v předchozích letech registrovaných žádostí, bylo v roce 2021 schváleno 469 žádostí a 471 žádostí v roce 2022.

3) Jedná se o platby za projekty realizované na základě žádostí registrovaných v předchozích letech.

Pramen: SZIF

Zpracoval: L. Podzemná (ÚZEI)

3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

V roce 2022 byl na MZe vyhlášen národní program 129 660 (Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků), který zahrnuje pouze podprogram 129 662 zaměřený na údržbu a obnovu stávajících kulturních prvků venkovské krajiny. Podprogramy 129 664 (Podpora údržby a obnovy historických zemědělských strojů a zařízení) a 129 666 (Údržba a oprava polních cest) nebyly v roce 2022 vypsány.

Podpora v rámci podprogramu 129 662 je určena na údržbu a obnovu stávajících památných staveb a objektů kulturně-historických hodnot (včetně kulturních památek) v extravilánu i intravilánu obcí do 2 000 obyvatel nebo v obci od 2 001 do 5 000 obyvatel, přičemž předmět dotace se nachází v místní části obce do 500 obyvatel.

Dotaci lze čerpat na objekty jako jsou kaple (kaplička), křížová cesta, zvonička, boží muka, smírčí a jiné kříže, exteriérové sochy a sousoší, hřbitovy a hřbitovní zdi. Předmět dotace musí být zpřístupněný veřejnosti a nesmí sloužit k podnikatelské činnosti. Žadatelem může být obec, spolek (sdružení) a nadace, zájmové sdružení právnických osob, obecně prospěšná společnost, vlastník objektu, vlastník pozemku, na němž objekt stojí, uživatel pozemku, na němž objekt stojí.

Příjem žádostí byl ukončen v únoru 2022 z důvodu vyčerpání alokované částky. V roce 2022 byly schváleny žádosti za 47 mil. Kč. Úspěšnost žadatelů byla 88 %.

V roce 2022 probíhala výplata dotací u žádostí podaných v roce 2022 a 2021 (jen podprogram 129 662).

Maximální výše poskytnuté dotace u žádostí podaných v roce 2022 byla oproti předchozímu roku zvýšena na 300 tis. Kč, výše dotace činí maximálně 70 % vynaložených, způsobilých výdajů. Celkem bylo proplaceno necelých 37 mil. Kč, z toho téměř 80 % činily platby na projekty podané v roce 2021 (viz T3.3/01).

T3.3/01 - Počet přijatých a schválených žádostí, přehled čerpání v roce 2022 - NP 129 660

Program 129 660	Počet přijatých žádostí v roce 2022	Počet schválených z přijatých v roce 2022	Úspěšnost žadatelů	Výše schválených prostředků v roce 2022 (mil. Kč)	Počet proplacených projektů v roce 2022	Z toho projekty podané v roce 2021	Výše proplacených prostředků 2022 (mil. Kč)	Z toho na projekty podané v roce 2021 (mil. Kč)
129 662 Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny	299	264	88	47	264	49	37	29

Pramen: MZe k 31.12.2022

Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace

Zaměstnanost na venkově

Ve 4. čtvrtletí 2022 činila míra zaměstnanosti²⁷ (zde podíl zaměstnaných na obyvatelstvu starším 15 let) v ČR 58,8 %, oproti předchozího roku došlo k jejímu velmi mírnému nárůstu o 0,1 p. b., hodnoty ve 4. čtvrtletí 2019 (před vypuknutím pandemie) zatím nedosáhla. Nejvyšší míru zaměstnanosti si udržují převážně městské regiony Hl. m. Praha (64,1 %) a Středočeský kraj (60,5 %), z převážně venkovských krajů má dlouhodobě nadprůměrnou zaměstnanost kraj Plzeňský (60,0 %). Ve většině regionů ČR míra zaměstnanosti republikového průměru nedosahovala, v sedmi krajích dokonce zaměstnanost meziročně poklesla (z venkovských krajů se jednalo o kraje Jihočeský, Plzeňský a Pardubický). Nejnižší podíl zaměstnaných vykazovaly kraje Ústecký (56,0 %), Moravskoslezský (56,2 %) a Královéhradecký (56,8 %), přičemž právě kraj Ústecký zaznamenal i největší meziroční pokles zaměstnanosti.

Na venkově se projevují specifika z hlediska odvětvové zaměstnanosti, tj. zejména vyšší podíly pracovníků v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) ve srovnání s obcemi většími (resp. městy). To potvrzují i výsledky SLDB 2021 v členění dle velikostních kategorií obcí, přičemž na venkově jsou dále vyšší podíly zaměstnaných v průmyslu a stavebnictví.

Nezaměstnanost a volná pracovní místa na venkově

Míra nezaměstnanosti na základě dat Eurostatu v ČR dlouhodobě zůstává nejnižší v celé EU (dle dat z prosince 2022 tato dosáhla 2,2 % oproti 6,0 % v EU).

27 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2022), ČSÚ 2023.

Nezaměstnanost vyjádřená na základě dat MPSV průměrným podílem nezaměstnaných osob (PNO) se v roce 2022 snížila na 3,4 % při meziročním poklesu o 0,4 p. b., k poklesu PNO došlo ve všech krajích ČR. K nejvyššímu snížení nezaměstnanosti (o 1,2 p. b.) došlo v Karlovarském kraji (nezaměstnanost zde obvykle více meziročně kolísá), dále pak v Moravskoslezském kraji a v Hl. m. Praze (shodně pokles o 0,6 p. b.), v Pardubickém a Královéhradeckém kraji klesla nezaměstnanost meziročně jen mírně (o 0,1, resp. 0,2 p. b.).

Podle údajů MPSV bylo na úřadech práce v ČR v roce 2022 evidováno v průměru 252,3 tis. uchazečů o práci, z toho počet dosažitelných uchazečů o práci (DU) činil 229,0 tis., což odpovídá průměrnému meziročnímu poklesu o 29,8 tis. osob, tj. 11,5 %. Jejich průměrný počet se tak v roce 2022 více přiblížil stavu před začátkem koronavirové krize.

Průměrný počet volných pracovních míst (VPM) se oproti roku 2021 však také snížil, a to na 323,9 tis. (pokles o 6,6 %, tj. cca o 22,8 tis. VPM). I když nabídka volných pracovních míst od února 2022 setrvale klesala, vlivem současného poklesu počtu dosažitelných uchazečů se hodnota ročního průměru ukazatele počtu dosažitelných uchazečů připadajících na jedno volné pracovní místo (DU/VPM) meziročně nezměnila a zůstala i v roce 2022 na úrovni 0,7. Podobně jako v minulých letech celková nabídka VPM každý měsíc roku 2022 převyšovala celkové počty dosažitelných uchazečů o práci v ČR, během roku se však převis VPM nad počty uchazečů postupně snižoval.

Porovnání meziročních změn na trhu práce na úrovni měst a venkovských obcí²⁸ (obcí do 2 000 obyvatel) na základě měsíční statistiky MPSV o počtech nezaměstnaných (zde dosažitelných uchazečů o práci) a volných pracovních míst v obcích ČR má bohužel svá dlouhodobá i některá aktuální metodická úskalí²⁹, v letošním roce se proto soustředíme pouze na nabídku a poptávku po pracovních místech v agrárním sektoru.

Z celkového počtu 319,1 tis. nabízených volných pracovních míst na úřadech práce v červnu 2022 připadalo na sektor zemědělství, lesnictví a rybářství (skupina A dle CZ-NACE) 7 191 VPM, tj. 2,3 %. Jelikož velká část evidovaných VPM (134,1 tis.) není specifikována z hlediska sektorů či oborů činností a povinnost zaměstnavatelů hlásit uvolněná pracovní místa na úřady práce pominula, skutečná poptávka po obsazování pracovních míst v agrárním sektoru byla pravděpodobně vyšší. Počty dosažitelných uchazečů za celý agrární sektor ČR k dispozici bohužel nemáme, samostatně tak lze porovnat pouze nabídku práce a disponibilní uchazeče v samostatné třídě 6 CZ ISCO, kterou tvoří kvalifikovaní zemědělní dělníci (často ošetřovatelé

28 Počet dosažitelných uchazečů o práci dle měsíčně aktualizovaných údajů MPSV bývá pro jednotlivé obce vztažen k počtu jejich obyvatel ve věku 15–64 let k 1. 1. daného roku na základě dat *Malé lexikonu obcí ČR*.

29 Údaje na úrovni jednotlivých obcí nemáme k dispozici o všech dosažitelných uchazečích, v případě VPM není možné na úrovni obcí specifikovat dokonce více než čtvrtinu z nich. Porovnání meziročního vývoje ukazatelů nezaměstnanosti na úrovni venkovských obcí a měst je v letošním roce navíc komplikováno jednorázovou aktualizací počtu obyvatel na základě SLDB 2021 (ovlivňuje skrze početní velikost skupiny obyvatel ve věku 15–64 hodnoty ukazatele PNO pro rok 2022).

hospodářských zvířat a kvalifikovaní dělníci v rostlinné výrobě). K 30. 6. 2022 bylo v této třídě v ČR evidováno celkem 1 798 uchazečů o práci (téměř 60 % tvořily ženy), přičemž počet nabízených pracovních míst činil 4 018, což v průměru odpovídá necelým 0,5 DU/VPM u této skupiny pracovníků v ČR při značných rozdílech na regionálních trzích práce (od 0,2 DU/VPM ve Středočeském a Plzeňském kraji po 2,3 DU/VPM v Libereckém kraji).

4 ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, OCHRANA ZVÍŘAT

4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Vliv zemědělského hospodaření na krajinu a životní prostředí prezentují indikátory uvedené v tab. T4.1/02. Tyto indikátory jsou podle zaměření rozděleny do tří oblastí – způsob využití krajiny a hospodaření na zemědělské půdě (1 až 15), vstupy do zemědělství a emise ze zemědělství (16 až 29), výsledky monitoringu ekosystémů (30 až 35).

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2022 více než polovinu celkové výměry ČR (53,2 %), v porovnání s rokem 2021 se zmenšil o 2,1 tis. ha. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,4 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,6 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v předchozích letech (34,0 %).

T4.1/01 - Přehled výměr chráněných ploch k 31. 12. 2022 (ha)

Ukazatel	Výměra z. p. (bez L, M, B)	Výměra TTP	Výměra R	Výměra U	Výměra G
Národní parky (NP)	7 701,04	7 407,37	186,35	0,00	94,91
Chráněné krajinné oblasti (CHKO)	295 862,57	187 853,68	99 507,59	886,58	2 894,44
Maloplošné chráněná území (MCHÚ)	7 754,55	7 149,19	486,59	7,22	26,73
MCHÚ mimo NP, CHKO ¹⁾	5 310,58	4 748,75	460,32	6,81	26,23
ZCHÚ celkem bez vzájemných překryvů ²⁾	308 817,83	199 953,43	100 154,26	893,39	3 015,58
Ptačí oblasti	121 956,68	82 461,03	35 384,36	470,88	984,63
Evropsky významné lokality	104 592,55	91 345,69	11 554,17	96,57	803,67
Natura 2000 celkem bez vzájemných překryvů	189 908,69	141 886,76	42 818,85	507,62	1 506,28
Oblasti chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb. celkem bez překryvů (ZCHÚ, Natura bez překryvů)	391 865,64	256 864,16	124 499,39	1 217,87	3 674,38

1) MCHÚ = národní přírodní parky, národní přírodní rezervace, přírodní parky, přírodní rezervace.

2) ZCHÚ = MCHÚ a NP a CHKO.

Pramen: MZe

Zpracoval: S. Papoušková (ÚZEI)

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2022 byla 1 114,96 tis. ha, tj. 14,14 % celkové rozlohy ČR. Tab. T4.1/01 uvádí přehled výměr chráněných ploch v ČR v roce 2022. Další souvislosti ochrany ZPF jsou uvedeny v kap. 7.4.

V roce 2022 bylo v systému integrované produkce zeleniny a jahodníku evidováno 86 pěstitelů s plochou 6,4 tis. ha. Podáno bylo 26 žádostí na rozlohu 2,0 tis. ha zeleniny vč. jahodníku (4 žádosti na plochu 16 ha). Pro navazující agroenvironmentálně-klimatické opatření bylo podáno za integrovanou produkci zeleniny a jahodníku 60 žádostí na plochu 4,4 tis. ha.

Ke dni 1. 8. 2022 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 345 členů s výměrou ovocných výsadeb 9 321 ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem

v rámci EAFRD proplaceno 115 žádostí z roku 2021 na výměru 1,6 tis. ha ovocných sadů. V roce 2022 bylo podáno 33 žádostí na plochu 1,3 tis. ha na ovocné sady a v navazujícím opatření integrované produkce ovoce bylo podáno 222 žádostí s výměrou 6,7 tis. ha.

K 13. 12. 2022 bylo evidováno 139 členů Spolku EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 3,8 tis. ha a v systému ekologického zemědělství na 1,4 tis. ha³⁰. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2022 podáno 141 žádostí na výměru 3,2 tis. ha a v navazujícím opatření integrované produkce révy vinné bylo podáno 476 žádostí na 8,4 tis. ha vinic. Do opatření ekologické zemědělství s kulturou vinice bylo celkem podáno 43 žádostí na výměru 201 ha. V navazujícím opatření byl počet podaných žádostí 100 na 826 ha vinic.

Ve srovnání s rokem 2021 došlo ke zvýšení spotřeby minerálních hnojiv, a to o 2,51 %, jednalo se o zvýšení na 106,8 kg č. ž./ha z. p. v roce 2022. Celkový vklad čistých živin ze statkových a organických hnojiv se snížil o 1,88 % na 67,9 kg/ha. Celková spotřeba vápenatých hmot se ve srovnání s rokem 2021 zvýšila o 5,97 % na 337 tis. t.

V roce 2022 v zemědělských podnicích mírně vzrostla spotřeba různých druhů energie na 17,6 mil. GJ, což reprezentuje zvýšení o 0,2 % ve srovnání s rokem 2021. Podle VÚZT a ČSÚ bylo v zemědělství spotřebováno 420,8 mil. l motorové nafty, což je o téměř 4 mil. l méně než v roce 2021. Na celkové spotřebě motorové nafty se rostlinná výroba a doprava po vnějších komunikacích podílela z 85,7 % a živočišná výroba z 14,3 %.

Limitní hodnoty 11 sledovaných rizikových prvků³¹ v zemědělských půdách ČR stanovené vyhláškou č. 153/2016 Sb.³² jsou častěji překračovány na lehkých půdách (47 % nadlimitních vzorků) než na půdách ostatních (32,9 %). U lehkých půd nejčastěji překračuje PH chrom (18,3 % nadlimitních vzorků), dále pak arsen (14,7 %), kadmium (12,6 %) a beryllium (12,2 %). V případě půd ostatních je PH překračována nejčastěji u kadmia (10,7 % nadlimitních vzorků), dále pak u arsenu (8,5 %) a zinku (6,8 %).

30 Další údaje o ekologickém zemědělství jsou uvedeny v kapitole 4.3.

31 Jedná se o 11 prvků, které ÚKZÚZ pravidelně sleduje: As, Be, Cr, Cd, Co, Cu, Hg, Ni, Pb, V, Zn.

32 Vstoupila v platnost 1. června 2016.

T4.1/02 – Indikátory pro posouzení vlivu zemědělství na životní prostředí

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2022
1	Výměra ČR, z toho ZPF, lesní pozemek (ha, %), ČÚŽK.	Výměra ČR: 7 887 tis. ha.
		ZPF: 4 196,6 tis. ha, 53,2 % celkové rozlohy ČR.
		Lesní pozemek: 2 680,4 tis. ha, 34,0 % celkové rozlohy ČR.
2	Zornění a zatrávnění (%) na ZPF, ČÚŽK.	Zornění: 69,4 % (2 910,7 tis. ha o. p.).
		Zatrávnění: 24,7 % (1 034,9 tis. ha TTP).
3	Podíl trvalých kultur na ZPF (%), ČÚŽK.	6,0 % z. p. (251,1 tis. ha chmelnic, vlnic, zahrad, ovocných sadů).
4	Podíl ZCHÚ celkem bez překryvů na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Přibližně 1 324,7 tis. ha, 16,8 % celkové rozlohy ČR (velkoplošná ZCHÚ a maloplošná ZCHÚ mimo NP a CHKO). Z toho je přibližně 309 tis. ha z. p.
5	Podíl soustavy Natura 2000 na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Ptačí oblasti: 703,4 tis. ha (8,9 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 122 tis. ha z. p. (Počet oblastí 41).
		Evropsky významné lokality podle národního seznamu: 795,2 tis. ha (10,1 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 104,6 tis. ha z. p. (Počet oblastí 1 113).
6	Celkový podíl území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. na rozloze ČR (ha, %), MZe.	1 725 tis. ha, tj. 21,9 % výměry ČR.
7	Podíl ZOD na ČR rozloze (ha, %), MZe.	3 314,9 ha (42,0 % celkové výměry ČR), 1 855,6 ha z. p. (52,3 % z. p.) podle ČÚŽK ^[1] .
8	Podíl ANC ^[2] – ZPF podle LPIS, (ha, %), MZe.	2 004,7 tis. ha z. p., tj. 56,6 % z. p.
9	Výměra odvodňovacích a zavlažovatelných ploch (ha, %), PMO, ČSÚ.	1 078 tis. ha odvodňovacích ploch (25,7 % z. p.) ^[3] . Skutečně provozované závlahy jsou na rozloze 22,0 tis. ha (0,5 % z. p.) ^[4] .
10	Výměra území potenciálně ohroženého vodní a větrnou erozí (ha, %), VÚMOP.	Potenciálně ohroženo vodní erozí: 2 199 tis. ha (52,4 %)
		bonitované z. p. Potenciálně ohroženo větrnou erozí: 407 tis. ha bonitované z. p. ^[5] .
11	Výměra území potenciálně ohroženého nedostatkem přístupné vláhy (ha, %), VÚMOP ^[6] .	Přibližně 59 tis. ha z. p. dle databáze BPEJ (1,43 % z. p. dle databáze BPEJ).
12	Výměra území potenciálně ovlivněného zasolením a podmáčením (ha, %), VÚMOP.	Slabě zasoleno: asi 6,6 tis. ha (0,2 % z. p. dle databáze BPEJ) ^[7] .
		Podmáčeno: odhaduje se 189,5 tis. ha (4,6 % z. p. dle databáze BPEJ).
13	Podíl ploch, na kterých se pěstují geneticky modifikované plodiny (ha), MŽP, MZe.	GM plodiny se v roce 2022 nepěstovaly. (V EU je pro komerční pěstování povolena jediná GM plodina, kukuřice, označovaná též jako „Bt kukuřice“, v ČR pěstována do r. 2016).
14	Podíl ploch s alternativním způsobem hospodaření (ha, %), MZe (SZIF, SISPO).	Ekologické zemědělství: 575 tis. ha (16,22 % z. p.) včetně ploch v konverzi.
		Integrovaná produkce: 6 426 ha zeleniny, 11 596 ha vinné révy, 9 321 ha ovoce ^[8] .
15	Změny technologie zpracování půdy, VÚRV.	Odhaduje se, že minimalizační technologie ^[9] se používají asi na 1,2 mil. ha o. p. a půdoochranné technologie se používají asi na 245–255 tis. ha o. p.

16	Spotřeba statkových a organických hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 26,4 kg č. ž./ha z. p. P ₂ O ₅ : 15,0 kg č. ž./ha z. p. K ₂ O: 26,5 kg č. ž./ha z. p.
17	Spotřeba minerálních hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 92,0 kg č. ž./ha z. p. P ₂ O ₅ : 10,6 kg č. ž./ha z. p. K ₂ O: 4,2 kg č. ž./ha z. p.
18	Spotřeba vápenatých hmot (tis. t), MZe.	337 tis. t vápenatých hmot.
19	Spotřeba kalů z čištění odpadních vod na z. p. (t), ČSÚ.	Množství kalů aplikovaných do půdy přímou aplikací a rekultivací bylo 66 082 t v roce 2021 ^[10] .
20	Spotřeba přípravků na OR (kg, účinných látek/ha z. p.), ÚKZÚZ.	Celkem aplikováno 3 720 tis. kg, což představuje 1,05 kg účinných látek/ha z. p.
21	Spotřeba přípravků na OR na bázi mikroorganismů (kg), ÚKZÚZ.	Celkem 92 258 kg.
22	Biologická ochrana rostlin, ÚKZÚZ.	Ošetřeno přibližně 49 905 ha kulturních plodin.
23	Havarijní znečištění vod zem. původu (%), ČiŽP.	1,9 % z celkového počtu havárií evidovaných na ČiŽP.
24	Spotřeba energie v zemědělství (GJ), VÚZT.	Odhaduje se 17,6 mil. GJ ^[11] .
25	Odhad spotřeby PHM v zemědělství (mil. l), VÚZT.	Přibližně 420,8 mil. l motorové nafty ^[12] .
26	Stavy hospodářských zvířat (ks), ČSÚ.	Skot: 1 421 tis. ks, prasata: 1 433 tis. ks, ovce: 174 tis. ks, kozy: 25 tis. ks, drůbež: 23 026 tis. ks, koně: 37 087 ks.
27	IPPC (počet rozhodnutí o vydání integrovaného povolení), MŽP.	V rezortu zemědělství bylo vydáno celkem 8 rozhodnutí.
28	Integrovaný registr znečišťování (MŽP).	Emise do ovzduší (kg/rok): amoniak (NH ₃): 9 085 765,88; oxid dusíku (NO _x /NO ₂): 50 508 068,73; oxid uhelnatý (CO): 150 308 154,04 (data za ohlašovací rok 2021) ^{[13], [14]} .
29	Emise amoniaku ze zem. činnosti (kt), VÚZT.	Přepokládaná produkce amoniaku ^[15] z ustájení hospodářských zvířat je pro rok 2022 27 kt (v 2021 26,94 kt), z aplikace statkových hnojiv 14 kt za rok 2022 (v 2021 13,53 kt) a z pastevního způsobu chovu hospodářských zvířat 2 kt za rok 2022 (v 2021 2,03 kt). Předběžný odhad emisní hodnoty amoniaku pocházející z aplikace minerálních hnojiv je pro rok 2022 18,9 kt (v roce 2021 19,22 kt). Pro rok 2022 se očekávají emise z digestátů, kompostů a kalů ve výši 1,90 kt (v roce 2021 1,86 kt).
30	Monitoring cizorodých látek v agrárním ekosystému, ÚKZÚZ.	Sledování zemědělských půd na ÚKZÚZ: Preventivní hodnota je překračovaná nejčastěji u PAH, nevyhovělo celkem 6 vzorků, z toho 1 vzorek z CHÚ. Dále je překročena u PCB na 3 plochách orné půdy, u DDT nevyhověly 3 vzorky ornice, 1 vzorek chmelnice a 1 vzorek TTP, uhlovodíky C10-C40 jeden vzorek.
31	Monitoring cizorodých látek v lesním ekosystému, VÚLHM.	Stav v roce 2021: Vzorky hub (14 vzorků): zvýšený obsah kadmia u 29 % vzorků (4 vzorky). ^[16] Stav v roce 2022 není znám.

32	Monitoring cizorodých látek ve vodním ekosystému, VÚMOP.	Malé vodní nádrže: Koncentrace těžkých kovů v malých vodních nádržích byly v roce 2021 celkově nízké, většina vzorků odpovídala I. třídě jakosti vod. Pouze u As spadala přibližně polovina vzorků do II. třídy jakosti vod. Naopak u Hg, Cu a Ni byla zaznamenána vysoká koncentrace, u Hg dokonce nejvyšší koncentrace za dobu monitoringu. Stav za rok 2022 není znám. Drobné vodní toky: Z hlediska těžkých kovů je jakost vod drobných vodních toků uspokojivá, relativně vysoká je pouze koncentrace PAU. Ve 12 případech došlo k překročení hodnoty NEK NPK. PCB se v těchto vodách roce 2021 nevyskytovaly v měřitelných hodnotách ^[17] . Stav za rok 2022 není znám.
33	Monitoring znečištění podzemních vod – mělké vrty (% vzorků překračujících limit), ČHMÚ.	Dusičnany – 13,2 %, dusitany – 0,0 %, amonné ionty – 21,8 %, CHSKMn ^[18] – 26,2 %, chloridy – 5,1 %, suma pesticidů – 56,7 %.
34	Monitoring jakosti povrchových vod podle nitrátové směrnice (% vzorků překračujících limitní hodnoty), PMO.	Zranitelné oblasti: celkem 4,0 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ -/l, 29,9 % rozborů překročilo limit 25 mg NO ₃ -/l. Nezranitelné oblasti: 0,7 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ -/l, celkem 10,2 % rozborů překročilo hranici 25 mg NO ₃ -/l.
35	Kontrola zemědělského hospodaření s ohledem na nařízení vlády č. 103/2003 Sb., ÚKZÚZ.	Uskutečněno 175 kontrol u 175 podniků v ZOD. V rámci kontrol nitrátové směrnice nebylo zjištěno žádné porušení pravidel a nebylo uděleno žádné nápravné opatření ^[19] .

[1] Rozloha platná od 1. 7. 2020.

[2] Redefinice LFA na ANC (Areas with Natural Constraints).

[3] Poslední dostupný údaj z roku 1993.

[4] Integrované šetření v zemědělství 2020.

[5] Počítáno pouze z kategorií erozní ohrožitelnosti půdy nejohroženější, silně ohrožené a ohrožené.

[6] Do roku 2015 se vysychavé půdy identifikovaly pouze podle databáze BPEJ, kde v roce 2015 byla výměra 59,7 ha.

Nově je výměra BPEJ ještě redukována na plochu považovanou za „zemědělsky

obhospodařovanou“. Jedná se o odhad z roku 2009, údaj se dále neaktualizuje.

[8] Plochy ovocných sadů a školek k 1. 8. 2022.

[9] V roce 2010 vstoupil v platnost systém Kontrol podminěnosti, a to 10 standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC). Jeden z těchto standardů je zaměřen na prevenci eroze půdy používáním minimalizačních technologií.

[10] Údaje za rok 2022 nebyly k uzávěrce dat Zprávy k dispozici. Údaj je za rok 2021.

[11] Zahnuje energii vyrobenou z tuhých a kapalných paliv a zemního plynu.

[12] Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, ani spotřeba související s nezemědělskými činnostmi podniků.

[13] Údaje za ohlašovací rok 2022 nejsou dosud k dispozici (ohlašování do IRZ za rok 2022 probíhá do 31. 3. 2022 a data v agregované podobě tedy nejsou k dispozici).

[14] Nadlimitní množství látky je takové množství, které je ohlášeno striktně dle zákona č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Prahová hodnota pro úniky amoniaku do ovzduší je 10 000 kg/rok, pro oxidy dusíku 100 000 kg/rok a pro oxid uhelnatý 500 000 kg/rok.

[15] V roce 2022 byla provedena revize a přepočet emisí amoniaku pocházejících ze zemědělství mezi roky 1990–2021 z důvodu rozdělení vykazování emisí amoniaku pocházejících z chovů hospodářských zvířat a skladování a aplikace statkových hnojiv na zemědělskou půdu. Použití metodiky TIER 2.

[16] Limit kadmia 2 mg/kg a limit rtuti 5 mg/kg v sušině.

[17] PAU (Polycyklický aromatický uhlovodík), PCB (Polychlorovaný bifenyl) a NEK-NPK (norma environmentální kvality pro povrchové vody-nejvyšší přípustná hodnota 34 µg/l).

[18] Chemická spotřeba kyslíku (manganová).

[19] Bez ohledu na výsledky kontrol je potřeba se během kontrol zaměřit na problematiku správného uložení hnojiv na zemědělské půdě podle požadavků na hospodaření ve ZOD.

Pramen: různé zdroje

Zpracoval: S. Papoušková (ÚZEI)

Na životní prostředí měl v roce 2022 významný vliv Program rozvoje venkova pro období 2014–2020, ze kterého je možné využívat finanční prostředky z tzv. Agroenvironmentálních a klimatických opatření. Toto opatření oproti PRV 2007–2013 nezahrnuje opatření Ekologické zemědělství. Přehledy podaných žádostí, požadované výměry a sumy vyplacených dotací jsou uvedeny v tab. T4.1/03 a tab. T4.1/04.

Celkem bylo vyplaceno 4 666 mil. Kč z nárokovaných požadavků roku 2021. V žádostech podaných v roce 2022 je zažádáno o 954 mil. Kč za AEKO a 2 198 mil. Kč za navazující AEKO určené pro přechodné období.

T4.1/03 - Přehled o AEKO - PRV 2014–2020 (EAFRD)¹⁾

AEKO	Podané žádosti o dotace	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2021 ²⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Integrovaná produkce - ovoce	52	2	17	17
Integrovaná produkce - révy vinné	197	4	63	63
- základní ochrana vinic	44	0	4	4
- nadstavbová ochrana vinic	153	3	59	59
Integrovaná produkce - zeleniny a jahodníku	43	3	37	37
Travní porosty	6 518	285	871	808
- obecná péče o extenzivní louky a pastviny	3 727	237	612	597
- mezofilní a vlhkofilní louky hnojené	313	3	13	11
- mezofilní a vlhkofilní louky nehnojené	864	14	66	55
- horské a suchomilné louky hnojené	97	1	5	4
- horské a suchomilné louky nehnojené	344	6	26	20
- trvale podmáčené a rašelinné louky	142	0	9	7
- ochrana modrásků	131	1	4	4
- ochrana chřástala polního	174	3	16	13
- suché stepní trávníky a vřesoviště	64	1	11	11
- druhově bohaté pastviny	662	20	109	88
Zatravňování orné půdy	1 939	13	110	108
- zatravňování orné půdy - běžná směs	1 130	7	60	59
- zatravňování orné půdy - druhově bohatá směs	56	0	4	4
- zatravňování orné půdy - regionální	15	0	1	1
- zatravňování o.p. podél vodního útvaru - běžná směs	695	5	42	42
- zatravňování o.p. podél vodního útvaru - druhově bohatá směs	33	0	2	2
- zatravňování o.p. podél vodního útvaru - regionální směs	10	0	1	1
Biopásy	361	4	69	67
- krmné biopásy	199	3	50	49
- nektarodárné biopásy	162	1	19	18
Ochrana čejky chocholáté	25	0	6	6
Zatravňování drah soustředěného odtoku	6	0	1	1
Navazující AEKO	Podané žádosti o dotace	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2021 ²⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Integrovaná produkce - ovoce	216	7	74	73
Integrovaná produkce - révy vinné	458	8	107	106
- základní ochrana vinic	84	1	5	5
- nadstavbová ochrana vinic	374	7	101	101
Integrovaná produkce - zeleniny a jahodníku	47	4	44	43
Travní porosty	14 466	615	1 979	1 807
- obecná péče o extenzivní louky a pastviny	7 971	472	1 223	1 192
- mezofilní a vlhkofilní louky hnojené	688	11	47	36
- mezofilní a vlhkofilní louky nehnojené	1 967	38	187	154
- horské a suchomilné louky hnojené	194	2	8	5
- horské a suchomilné louky nehnojené	776	11	50	37
- trvale podmáčené a rašelinné louky	291	1	16	14
- ochrana modrásků	294	2	8	7
- ochrana chřástala polního	442	8	42	34
- suché stepní trávníky a vřesoviště	87	2	17	16
- druhově bohaté pastviny	1 756	68	382	312
Údržba zatravněných dílů půdních bloků	612	4	11	11
- základní údržba zatravněných dílů půdních bloků	347	2	5	5
- údržba zatravněných dílů půdních bloků podél vodního útvaru	265	2	6	6
Biopásy	105	1	16	16
- krmné biopásy	95	1	15	15
- nektarodárné biopásy	10	0	1	1
Ochrana čejky chocholáté	18	0	2	2
Údržba zatravněných drah soustředěného odtoku	1	0	0	0
Celkem	25 064	950	3 407	3 165

1) Údaje k 31. 12. 2022.

2) Všechny vyplacené dotace ze žádostí podaných 2021.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Papoušková (ÚZEI)

T4.1/04 - Přehled o EZ - PRV 2014–2020 (EAFRD)¹⁾

EZ	Podané žádosti o dotace	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2021 ²⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	958	5	25	24
- travní porosty	557	3	6	6
- orná půda	332	2	15	15
- ovocné sady	53	0	3	3
- vinice	16	0	1	1
- chmelnice	0	0	0	0
Zachování postupů ekologického zemědělství	2 894	166	507	485
- travní porosty	1 443	119	259	250
- orná půda	1 199	45	226	219
- ovocné sady	217	1	18	12
- vinice	33	0	4	4
- chmelnice	2	0	0	0
Navazující EZ	Podané žádosti o dotace	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2021 ²⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	2 016	25	102	97
- trvalý travní porost	1 211	14	32	30
- standardní orná půda	731	11	69	66
- trvalá kultura ovocný sad	47	0	1	1
- vinice	27	0	1	1
- chmelnice	0	0	0	0
Zachování postupů ekologického zemědělství	4 658	354	923	895
- trvalý travní porost	2 707	308	671	650
- standardní orná půda	1 450	42	205	202
- trvalá kultura ovocný sad	442	3	32	28
- vinice	57	1	15	15
- chmelnice	2	0	0	0
Celkem	10 526	549	1 558	1 501

1) Údaje k 31. 12. 2022.

2) Všechny vyplacené dotace ze žádostí podaných 2021.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Papoušková (ÚZEI)

Na zemědělskou krajinu měly vliv i ostatní finanční nástroje podporované jinými rezorty, např. v rámci dotací MŽP. V roce 2021 bylo vyplaceno z Programu péče o krajinu – podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí celkem 60 mil. Kč, a na opatření v zemědělském sektoru bylo využito cca 75 % této sumy (44,86 mil. Kč). Z podprogramu pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptáčích oblastí a evropsky významných lokalit bylo Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR v roce 2021 profinancováno 150,5 mil. Kč, přičemž na zemědělské činnosti připadalo 88,38 mil. Kč. Informace o vyplacených finančních prostředcích za rok 2022 není známa.

Dalším nástrojem MŽP, zaměřeným na péči o zemědělskou krajinu, je program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Do zemědělského sektoru bylo z něho prostřednictvím Agentury ochrany přírody a krajiny ČR vyplaceno v roce 2021 32,74 mil. Kč, podpora byla nejčastěji směřována na výsadbu dřevin, obnovu remízků a alejí. Informace o vyplacených finančních prostředcích za rok 2022 není známa.

V roce 2021 bylo podle § 58 zákona č. 114/1992 Sb. požadováno 157,4 mil. Kč za újmu, která vznikla omezením hospodaření na zemědělské půdě, a 20,1 mil. Kč za omezení hospodaření na rybnících. V průběhu roku 2021 bylo uznáno a proplaceno 96,2 mil. Kč na

zemědělské půdě a 14,2 mil. Kč na rybnících. Žádáno bylo zejména z důvodu omezení aplikace rodenticidů na orné půdě v souvislosti s výskytem ZCHD. Informace o vyplacených finančních prostředcích za rok 2022 není známa.

Příjem žádostí o náhradu újmy za omezení hospodaření, které mělo vzniknout v roce 2021, byl ukončen 31. března 2022. Žádosti došlé v prvním čtvrtletí 2022 budou v průběhu roku posuzovány a propláceny. Informace o výši náhrad újmy za rok 2022 není známa.

Výše finanční podpory na Národní podprogram Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat za rok 2022 klesla z 1 163 mil. Kč na 1 060 mil. Kč. Na podporu restrukturalizace ovocných sadů bylo v roce 2021 vyplaceno 55 mil. Kč, což je o 21 mil. Kč více než v roce 2020. Informace za rok 2022 není známa. Podpora včelařství v roce 2022 činila 105 mil. Kč, což je stejné jako roce předchozím. Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků vzrostla z 77,5 mil. Kč na 84 mil. Kč.

Celkově se podpory poskytované podle § 2 zákona č. 252/1997 Sb. zvýšily v roce 2021 na 4,9 mld. Kč (oproti 4,9 mld. Kč v roce 2020). Informace za rok 2022 není známa.

V průběhu roku 2022 došlo ke změně ohledně náhrad za omezené používání pozemků v ochranných pásmech vodních zdrojů. Byly vyplaceny 45 zemědělským subjektům a byly o 315,8 tis. Kč nižší než v roce 2021, tj. 4,6 mil. Kč. Lesním subjektům v roce 2022 nebyly vyplaceny žádné náhrady.

Na podporu ochrany životního prostředí na zemědělské půdě přispívají také programy OP ŽP³³ a komunitní program LIFE³⁴.

4.2 Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci odboru živočišných komodit a ochrany zvířat oddělení ochrany zvířat, dále odborný poradní orgán ministra zemědělství – Ústřední komisi pro ochranu zvířat (ÚKOZ) a výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely (VOZPVU). Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektoři krajských veterinárních správ SVS.

V institutu celoživotního vzdělávání VETUNI absolvovalo 32 veterinárních lékařů zaměstnanců KVS kurs k získání osvědčení o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání podle § 26 zákona na ochranu zvířat. Na VETUNI i na dalších

33 Jedná se o Operační program Životní prostředí, který běží v gesci Ministerstva životního prostředí ČR.

34 Jedná se o finanční nástroj úzce zaměřený na životní prostředí. V roce 2020 skončilo programové období 2014–2020 a nyní jsou předmětem debat podmínky pro stanovení nového nařízení o programu LIFE. Program LIFE bude nově spadat pod Evropskou výkonnou agenturu pro klima, infrastrukturu a životní prostředí (CINEA). Více informací naleznete na webu Evropské komise.

školicích pracovištích proběhly kursy k získání kvalifikace k navrhování pokusů a projektů na pokusných zvířatech, provádění pokusů na pokusných zvířatech a péče o ně včetně jejich usmrcování, k získání osvědčení pro řidiče a průvodce silničních vozidel, i jiné kursy stanovené právními předpisy ČR a EU v oblasti ochrany zvířat. Celkem bylo v roce 2022 v různých odbornostech na úseku ochrany zvířat proti týrání proškolen v 55 kursech 1 243 osob.

Na VETUNI úspěšně proběhla 29. konference s mezinárodní účastí „Ochrana zvířat a welfare“. Témata vztahující se k dobrým životním podmínkám zvířat byla obsahem i 37. ročníku odborného semináře „Aktuální otázky bioklimatologie zvířat“ na MENDELU.

Situace na úseku ochrany zvířat v ČR v roce 2022 je detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS „Informace o Programu ochrany zvířat – situace v roce 2022“. Program ochrany zvířat SVS je realizován již od roku 1993.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2022 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 6 753 kontrol (z toho u hospodářských zvířat 2 782 kontrol), při 1 325 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 223 267 zvířat (z toho u hospodářských zvířat při 442 kontrolách u 218 345 zvířat).

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za trestné činy týkající se týrání zvířat v roce 2022 stíháno 54 fyzických osob (odsouzeno 24) a 2 právnické osoby (odsouzena 1).

4.3 Ekologické zemědělství

Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, a vyhláškou č. 16/2006 Sb., dále nařízením Rady (EU) č. 2018/848 a jeho prováděcími nařízeními Komise (EU) č. 2020/464, (EU) č. 2021/279, (EU) č. 2021/1165, (EU) č. 2021/2307 a (EU) č. 2021/2119. Všechny subjekty registrované v systému ekologického zemědělství jsou nad rámec komplexního systému křížových kontrol státních orgánů podrobeny pravidelné každoroční kontrole jednou z akreditovaných soukromých kontrolních organizací, s níž má daný subjekt uzavřenu smlouvu o kontrole. V současné době jsou pověřeny výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství 4 akreditované kontrolní organizace (KEZ o.p.s., ABCERT AG, BIOKONT CZ, s.r.o. a Bureau Veritas Czech Republic, s.r.o.).

K 31. 12. 2022 působilo v ČR 5 050 ekologických zemědělců a 990 výrobců biopotravin. Podíl ekologicky obhospodařované půdy v LPIS k celkové výměře zemědělské půdy v LPIS činil 16,2 %.

T4.3/01 - Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR dle LPIS

Plochy	Výměra 2021		Výměra 2022		Meziroční index
	ha	%	ha	%	
Orná půda ¹⁾	102 800	18,42	111 966	19,46	108,92
Trvalé travní porosty	448 703	80,39	457 015	79,42	101,85
Trvalé kultury - vinice	1 083	0,19	1 111	0,19	102,57
Trvalé kultury - sady	3 559	0,64	3 258	0,57	91,53
Trvalé kultury - chmelnice	12	0,00	25	0,00	213,01
Trvalé kultury - jiné	1 605	0,29	1 675	0,29	104,34
Ostatní plochy ²⁾	361	0,06	414	0,07	114,71
Celkem	558 124	100,00	575 464	100,00	103,11

1) V rámci orné půdy je kromě standardní orné půdy (R) zařazena také kultura úhor (U) a kultura tráva na orné půdě (G) dle LPIS.

2) Do ostatních ploch jsou zahrnuty školky, zalesněná půda, plochy RRD, mimoprodukční plochy, jiná kultura a rybníky.

Pramen: MZe

Zpracoval: S. Papoušková (ÚZEI)

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2021 vyprodukováno 112 347 t obilovin, 4 259 t okopanin, 3 448 t olejnin a 1 394 t zeleniny. Z trvalých kultur bylo sklizeno 5 731 t ovoce a 3 278 t hroznů. Produkce biomléka v roce 2021 činila 36 883 tis. l (v tom 35 866 tis. l kravského, 845 tis. l koziho a 171 tis. l ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v jatečné hmotnosti 8 224 t hovězího, 294 t skopového (jehněčího), 183 t vepřového, 196 t drůbežního masa a 333 t vajec.

Detailní informace o systému ekologického zemědělství v ČR jsou každoročně zpracovány do Ročenky ekologického zemědělství, zprávy Statistická šetření ekologického zemědělství a Zprávy o trhu s biopotravinami v ČR.

Akční plán pro rozvoj ekologického zemědělství

Akční plán pro ekologické zemědělství je dlouhodobě hlavním strategickým dokumentem v oblasti rozvoje EZ a produkce biopotravin.

V současné době je v platnosti Akční plán ČR pro rozvoj EZ v letech 2021–2027, který byl schválen Vládou ČR v květnu 2021. Navržené cíle a opatření vycházejí z vyhodnocení plnění předchozích Akčních plánů (na období 2004–2010, 2011–2015 a 2016–2020) a ze zkušeností získaných při jejich implementaci.

Hlavními strategickými cíli a prioritními oblastmi aktuálního akčního plánu je zlepšení ekonomické životaschopnosti ekofarek (prostřednictvím zvýšení efektivity produkce), zlepšení dostupnosti biopotravin na trhu, zejména domácího původu (prostřednictvím zlepšení dostupnosti zpracovatelských kapacit, posílení spolupráce v celém dodavatelsko-odběratelském řetězci a zavádění biopotravin ve veřejném stravování), zvýšení spotřeby biopotravin, zejména domácího původu (prostřednictvím zvyšování povědomí a důvěry spotřebitelů = propagace a osvěta), zvýšení povědomí o přínosech EZ pro životní prostředí a prosazovat EZ v environmentálně citlivých oblastech (prostřednictvím hodnocení vlivu EZ na životní prostředí a welfare zvířat a zveřejňování výsledků), zvýšení dostupnosti odborných

znalostí a využití poznatků výzkumu a inovací (prostřednictvím zajištění poradenství, poskytování odborného vzdělávání na školách, realizace výzkumu).

Co se týče kvantifikace těchto strategických cílů, záměrem je dosáhnout 22% podílu ekologických ploch na celkové zemědělské půdě ČR (16,2 % v roce 2022), dosáhnout 30% podílu orné půdy na celkové výměře půdy v EZ (19,46 % v roce 2022), dosáhnout 10% navýšení rozlohy trvalých kultur³⁵ v EZ (4 369 ha v roce 2022, poč. stav 4 669 ha v r. 2019), dosáhnout 4% podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů (1,6 % v roce 2021), dosáhnout 5% podíl biopotravin ve veřejném stravování, zajistit financování výzkumu a poradenství v EZ v rozsahu odpovídajícím podílu ploch EZ na celkové zemědělské půdě.

Podpora ekologického zemědělství

Dotace jsou ekologickým zemědělcům vypláceny již od roku 1998 formou dotací na plochu zařazenou do EZ nebo přechodného období. Vyplácení podpory ekologickým zemědělcům na plochu bylo dále zajištěno v rámci PRV pro roky 2007–2013, kde bylo EZ podporováno jedním z tzv. agroenvironmentálních opatření v rámci Osy II PRV. V následujícím programovém období PRV na roky 2014–2020 byla již podpora EZ realizována v rámci samostatného opatření M.11 Ekologické opatření, kde jsou financována opatření „Ekologické zemědělství“ a „Navazující ekologického zemědělství (NEZ)“. Tato podpora byla způsobilá pouze pro ekofarmy, které nehospořádaly souběžně v režimu konvenční produkce na zemědělské půdě v případě zemědělských kultur, které jsou způsobilé pro dotaci na EZ.

5 SPOTŘEBA, BEZPEČNOST A KVALITA POTRAVIN

5.1 Distribuce potravin

Nejvýznamnějším faktorem ovlivňujícím nákupní chování spotřebitelů v roce 2021³⁶ byla pokračující pandemie COVID-19. Celková spotřeba domácností byla v roce 2021 pozitivně ovlivněna růstem reálných mezd o 2,2 % (především díky vládním podporám), přesto indikátor spotřebitelské důvěry poklesl. Spotřebitelé zaujímali k vývoji ekonomiky negativní postoje a nebyli ochotni zbytečně utrácet. Nakupující při pořizování rychloobrátkového zboží³⁷ v roce 2021 více než dříve kontrolovali ceny nakupovaných produktů a vyčkávali na promoce. Za účelem snížení útraty domácnosti zmenšily objem nákupního košíku, snažily se méně plýtvat potravinami a přecházely k levnějším nákupním kanálům či levnějším značkám. Lidé si více doma sami vařili a přestali si kupovat speciální dražší produkty.

35 Sadů a vinic, tj. dle LPIS kultur sad (S) a vinice (V).

36 Analýza je provedena na základě výsledků studie #Shopper GFK vydané v květnu 2022, proto jsou údaje uváděny s ročním zpožděním.

37 Potraviny, nápoje, zboží osobní péče, péče o domácnost, výživa pro děti a zvířata.

V roce 2021 poklesly jak výdaje vynaložené na rychloobrátkové zboží (o 1,0 %), tak i objem prodeje (o 2,7 %), avšak obě hodnoty stále zůstaly nad úrovní před pandemií.

Většina výdajů za rychloobrátkové zboží byla v roce 2021 realizována na moderním trhu³⁸, který pokryl již téměř tři čtvrtiny českého maloobchodu. Nejvyšší část výdajů domácností na rychloobrátkové zboží zachytily stejně jako v roce 2020 hypermarkety³⁹ (29,7 %). Diskonty⁴⁰ dosáhly 26,3% podílu výdajů domácností na rychloobrátkové zboží, následovaly supermarkety⁴¹ (17,7 %). Zbývající část trhu pokryly malé obchody, specialisté⁴² a ostatní obchody.

Stejně jako v předchozím roce zaujímal (z hlediska výdajů domácností) maso a masné výrobky spolu s mléčnými výrobky a vejci téměř třetinu nákupního košíku. U obou uvedených potravinových skupin došlo k meziročnímu snížení jak ve výdajích (o 4,7 p. b., resp. 1,3 p. b.), tak i v nakoupeném objemu (o 3,5 p. b., resp. 5,2 p. b.). Více než desetinu nákupního košíku dále představovaly polotovary, u této položky došlo k významnému zvýšení výdajů (o 3,5 p. b) při snížení objemu. Zvýšení útraty při snížení nakoupeného množství bylo zaznamenáno i u alkoholických nápojů s podílem 9,6 %. Vysoké zastoupení (8,9 %) v nákupním koší zaujala kategorie ovoce a zelenina, kde nastal pokles výdajů i objemu. Další důležitou položkou v nákupním košíku bylo v roce 2021 pečivo (7,7 %), u této skupiny potravin došlo ke stagnaci hodnoty vydaných finančních prostředků, ale snížilo se množství nákupu (o 3,8 %). Nákupní košík doplňovaly položky s nižším podílem výdajů (např. sladkosti a pochutiny (6,5 %), studené a nealko nápoje (4,8 %) a další kategorie potravin).

V roce 2021 pokračoval dlouhodobý posun k větším nákupním misím, snížila se nákupní frekvence a zvýšila se hodnota nákupu. Z hlediska segmentace nakupujících tvořily v roce 2021 největší podíl zákazníci domácnosti bez dětí, naopak nejméně zastoupenou skupinou byly rodiny s teenagery. Po poklesu v předchozích čtyřech letech se zvýšily podíly nákupů s reklamními letáky i s věrnostními kartami či aplikacemi, a to jak z hlediska objemu, tak i hodnoty nákupu.

Pokračující pandemie COVID-19 měla v roce 2021 nadále vliv na oblibu nakupování rychloobrátkového zboží přes internet. Online formu při pořizování tohoto sortimentu sice využívala stejně jako v předchozím roce zhruba třetina českých domácností, avšak hodnota jejich útraty i frekvence nakupování se zvýšily.

38 Zahrnuje hypermarkety, supermarkety a diskonty.

39 Obvykle větší obchody s potravinami i nepotravinovým sortimentem. Typickými zástupci jsou Globus, Tesco Hypermarkety, Tesco extra, Kaufland, Albert Hypermarket.

40 Prodejny s omezeným sortimentem značkových výrobků. Typickými představiteli jsou Penny Market a Lidl.

41 Samoobslužné prodejny s více než 3 pokladnami. Většina sortimentu je orientována na potraviny. Typickými zástupci jsou Billa, Albert Supermarket, Tesco Supermarket, Tesco Express.

42 Obvykle samoobslužné prodejny s až 2 pokladnami nebo pultovým prodejem. Typickými představiteli jsou COOP, Jip, Flop.

V roce 2021 vzrostl podíl promočních nákupů, představoval téměř polovinu všech výdajů za rychloobrátkové zboží a ve srovnání se státy EU zůstal nadprůměrný. Pokračoval i dlouhodobý růst podílu privátních značek, zejména v diskontech.

Do spotřebitelských nálad českých domácností se v období leden až duben 2022 negativně promítla stále probíhající pandemie COVID-19, ale i obavy lidí z válečného konfliktu na Ukrajině. Důsledkem bylo zhoršení spotřebitelského klimatu, zejména růst inflace. Čeští spotřebitelé tak v nejisté době kladli při nakupování větší důraz na výhodnou cenu za produkty, jejich bezpečnost, kvalitu a zemi původu. Spotřeba domácností stagnovala při změně její struktury za účelem snížení průměrných placených cen. Přesto si nákupní koš zachoval v roce 2022 podobnou skladbu kategorií potravin jako v roce 2021. Zatímco celkové výdaje nakupujících zůstaly k dubnu 2022 srovnatelné s předchozím obdobím (leden až duben 2021), zakoupený objem zboží se snížil o 5,5 p. b. Nárůst podílu v hodnotě byl způsoben především zvýšením cen daného sortimentu.

Podíly nákupů v promocích i privátních značek se zvýšily. V období leden až duben 2022 došlo ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku k zásadní změně v chování nakupujících při pořizování rychloobrátkového zboží: zvýšila se frekvence nákupních misí a zároveň se snížila hodnota výdajů za jeden nákup.

Svoji pozici na trhu v první části roku 2022 nejvíce posílily diskonty na úkor supermarketů a malých prodejen. Z hlediska hodnoty výdajů domácností za rychloobrátkové zboží dále upevnilly své postavení hypermarkety, které stále představují největší podíl na trhu.

Obliba nakupování on-line se na začátku roku 2022 již nezvyšovala, počet kupujících přes internet naopak meziročně klesl na čtvrtinu českých domácností. Zatímco nákupní frekvence mírně vzrostla, hodnota jednoho nákupu poklesla, přitom loajalita zákazníků k e-shopům zůstala zhruba na úrovni roku 2021.

5.2 Spotřeba potravin

Celková spotřeba potravin vyjádřená ve stálých cenách (odhad ÚZEI) se v roce 2022 snížila (-1,5 %). Výraznější pokles spotřeby byl zaznamenán u potravin rostlinného původu (-2,3 %) než u produktů živočišného původu (-0,4 %). Ceny potravin v maloobchodě se v roce 2022 meziročně zvýšily o 17,3 %, tj. více, než činila míra inflace (15,1 %).

Vývoj spotřeby vybraných potravinových skupin, resp. potravin v roce 2021 a 2022 (odhad ÚZEI) je uveden v tab. T5.2/01.

T5.2/01 - Spotřeba potravin v ČR (kg/os./rok)

Potravinová skupina	2021	2022 ¹⁾	Meziroční index
Maso celkem v hodnotě na kosti	86,0	85,5	99,4
v tom - hovězí	9,4	9,2	97,9
- telecí	0,1	0,1	100,0
- vepřové	44,6	44,4	99,6
- drůbež	29,9	29,9	100,0
- ostatní	2,1	1,9	90,5
Ryby celkem	5,6	5,8	103,6
Sýry (včetně tvarohů)	19,1	18,7	97,9
Čerstvé mléčné výrobky	95,6	95,2	99,6
Vejce	14,6	13,3	91,1
Máslo	5,3	5,2	98,1
Sádlo	4,3	4,4	102,3
Rostlinné tuky a oleje	17,0	16,8	98,8
Cukr rafinovaný celkem	36,3	35,5	97,8
Obiloviny celkem v hodnotě mouky bez rýže	102,7	101,9	99,2
Brambory celkem	70,1	69,5	99,1
Luštěniny	3,6	3,4	94,4
Zelenina celkem v hodnotě čerstvé	96,8	94,2	97,3
Ovoce mírného pásma v hodnotě čerstvého	51,2	49,8	97,3
Jižní ovoce	39,4	38,7	98,2

1) Odhad ÚZEI na základě statistických údajů o tržní produkci, ostatním prodeji, salda zahraničního obchodu s potravinami (z dat platných v březnu 2023), odhad MZe.

Pramen: ČSÚ - Spotřeba potravin v roce 2021; výpočty ÚZEI z údajů Statistiky zahraničního obchodu ČSÚ a Statistiky Mlék (MZe)

Zpracoval: I. Dolanová, I. Mrháková (ÚZEI)

Celková spotřeba masa a masných výrobků v roce 2022 meziročně mírně poklesla (-0,6 %). Nejvyšší snížení spotřeby z hlavních druhů mas nastalo u hovězího masa (-2,1 %), přitom zdražení tohoto druhu masa bylo výraznější než vepřového masa, jehož spotřeba poklesla o 0,4 %. Nejvíce se meziročně zvýšila cena drůbežího masa, přesto jeho spotřeba stagnovala. Konzumace z kvantitativního hlediska méně významných druhů mas (skopové, králíci, koňské, zvěřina) v úhrnu poklesla (-9,5 %).

Konzumace ryb a rybích výrobků naopak proti předchozímu roku vzrostla o 3,6 % při zvýšení jejich cen.

Za skupinu mléko a mléčné výrobky byla pro rok 2022 (stejně jako v předchozích letech) propočtena spotřeba čerstvých mléčných výrobků a sýrů (včetně tvarohů), jak je vykazuje statistika EU (Eurostat)⁴³. V roce 2022 spotřeba čerstvých mléčných výrobků v úhrnu poklesla

43 Vzhledem k připomínkám o možnosti srovnání výpočtů spotřeby mléka a mléčných výrobků v hodnotě mléka bez másla, vyjádřené v kg/obyt./rok, uvádíme údaje o spotřebě v členění, jaké je publikováno v Eurostatu. Při výrobkové bilanci se vychází z údajů o potravinářské výrobě. Problém přepočtu na surovinu může nastat u přírodních sýrů, a to jak vyrobených v ČR, tak zejména z dovozu. Ve výrobě či dovozu mohou být značné rozdíly v sortimentu, vliv má i zohlednění konečných zásob. Proto EU uvádí jen spotřebu čerstvých mléčných výrobků (tj. veškerých mléčných výrobků bez sýrů, tvarohů a mléčných

(-0,4 %) při růstu cen těchto produktů. U nejdůležitějšího zástupce skupiny, konzumního mléka, došlo k mírnému navýšení spotřeby (+1,9 %) navzdory výraznému růstu jeho ceny. Podstatně vyšší spotřeba byla zaznamenána u kysaných mléčných výrobků (+14,9 %), vzrostla také spotřeba tvarohových dezertů (+6,9 %), i přes navýšení cen těchto produktů. Konzumace sýrů vč. tvarohů naopak v souladu s jejich zdražením poklesla (-2,1 %). Nižší spotřeba byla zaznamenána též u jogurtů (-10,4 %) a smetan (-6,3 %). Nejvyšší pokles spotřeby nastal u smetanových krémů (-15,3 %), avšak při nízkém objemu. Ceny jmenovaných produktů, u nichž byla snížena spotřeba, přesáhly úroveň cen předchozího roku.

V návaznosti na výrazný nárůst cen ve skupině tuky a oleje se v roce 2022 snížila spotřeba másla (-1,9 %) i rostlinných tuků a olejů (-1,2 %). Konzumace sádla se naopak mírně zvýšila (+2,3 %).

Spotřeba vajec se v meziročním porovnání rovněž snížila (-8,9 %) při zvýšení ceny.

V souladu s růstem ceny se lehce snížila i spotřeba cukru (-2,2 %).

Přes významný nárůst cen mlýnsko-pekářských výrobků došlo v roce 2022 u produktů z obilovin jen k nepatrnému snížení spotřeby (-0,8 %).

Celková spotřeba zeleniny a zeleninových výrobků v roce 2022 poklesla (-2,7 %). Konzumace brambor se při navýšení jejich ceny snížila (-0,9 %).

Spotřeba ovoce mírného pásma i jižního ovoce se mírně snížila (-2,7 %; resp. -1,8 %). Zatímco cena hlavního zástupce skupiny mírného pásma, jablek, poklesla (-5,2 %), u nejdůležitějších druhů jižního ovoce (pomerančů, citronů, banánů) bylo zaznamenáno meziroční zdražení.

5.3 Výdaje za potraviny

Celkové výdaje na konečnou spotřebu domácností v domácím pojetí⁴⁴ vyjádřené v běžných cenách se v roce 2022 meziročně zvýšily o 16,1 %. Reálně však tyto výdaje ve stálých cenách⁴⁵ o 0,2 % klesly, domácnosti se v prostředí prudkého cenového růstu snažily spotřebu více redukovat. V předchozím roce 2021 výdaje domácností jak v běžných, tak stálých cenách stoupaly (meziročně v běžných cenách o 6,5 %, ve stálých cenách o 3,5 %), na rozdíl od roku 2020, kdy výdaje domácností na konečnou spotřebu vlivem protipandemických opatření v běžných i stálých cenách naopak meziročně klesly (o 6,5 %, resp. o 9,1 %).

V rámci výdajů domácností na konečnou spotřebu z hlediska trvanlivosti se v roce 2022 meziročně nejvíce zvýšily výdaje za služby (o 21,2 % v běžných cenách, ve stálých cenách

konzerv přepočtených na potřebu mléka nezbytnou na jejich výrobu) a spotřebu sýrů (včetně tvarohů) v kg/obyv./rok.

44 Výdaje na konečnou spotřebu domácností jsou výdaje vynaložené na výrobky a služby, které jsou určeny pro přímé uspokojení individuálních potřeb a přání. Domácí pojetí zahrnuje výdaje rezidentů i nerezidentů v tuzemsku.

45 Ceny roku 2015.

o 7,1 %) a výdaje na předměty střednědobé spotřeby (o 18,3 %; ve stálých cenách pokles o 1,7 %). Vydání za předměty krátkodobé spotřeby, kam se řadí i potraviny a nápoje, se v běžných cenách meziročně zvýšily o 13,4 %, avšak ve stálých cenách o 5,6 % klesly. Nejnižší růst nominálních výdajů byl u předmětů dlouhodobé spotřeby (meziročně o 2,5 % v běžných cenách, ve stálých cenách snížení o 10,4 %). Je zřejmé, že u posledních tří jmenovaných skupin se domácnosti snažily spotřebu z části omezovat.

Ve výdajích domácností na konečnou spotřebu z hlediska účelu jsou na prvních dvou pozicích výdaje za bydlení a výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje. Podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních domácností v roce 2021⁴⁶ činil 16,6 %, z toho podíl výdajů jen za potraviny 15,0 %. Meziročně zaznamenaly oba podíly pokles, a to o 0,5 p. b., resp. o 0,4 p. b. Nominální peněžní výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje se však meziročně o 3,5 % zvýšily, z toho výdaje jen za potraviny o 4,0 %. Důvodem progresu nominálních výdajů domácností za potraviny byl jednak mírný meziroční růst hmotné spotřeby některých základních skupin potravin v roce 2021 (vepřového a hovězího masa, chleba, pečiva, ostatních mléčných výrobků a sýrů, vajec, sádla, ovoce, zeleniny, brambor, cukru) společně s meziročním zvýšením spotřebitelských cen potravin (o 0,8 %). Vliv měla i rostoucí příjmová úroveň domácností (meziroční přírůstek nominálních čistých peněžních příjmů domácností v roce 2021 byl 9,6 %⁴⁷).

Mezi domácnostmi, členěnými podle sociálních skupin (statistika rodinných účtů⁴⁸), vykazují nejvyšší nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje a rovněž nejvyšší podíl těchto výdajů na celkových spotřebních vydáních domácnosti důchodců bez pracujících členů (PČ). V roce 2021 se v domácnostech důchodců nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje meziročně zvýšily o 4,7 % a v porovnání s průměrnou domácností byly o 10,9 % vyšší. Podíl těchto výdajů na celkových spotřebních výdajích meziročně vzrostl o 0,9 p. b. a činil 24,3 %, v porovnání s domácnostmi celkem byl podíl o 3,6 p. b. vyšší (tab. T5.3/01). Příčinou tohoto vývoje byly změny v hmotné spotřebě potravin a růst spotřebitelských cen potravin, společně s růstem disponibilních příjmů (meziroční přírůstek čistých peněžních příjmů v domácnostech důchodců bez PČ v roce 2021 byl 4,5 %; v rámci domácností byl nejnižší). Na druhé straně nejnižší nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje i jejich podíl na celkových spotřebních výdajích měly domácnosti zaměstnanců. V těchto domácnostech nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje meziročně sice vzrostly o 7,2 %, ale podíl na celkových vydáních zaznamenal meziroční pokles 0,2 p. b. a činil 19,5 %. Domácnosti

46 Údaje ČSÚ o výdajích domácností na konečnou spotřebu podle účelu, tj. podle skupin výdajů, jsou ke dni zpracování této zprávy pouze za rok 2021. Propočty výdajů na konečnou spotřebu z hlediska účelu jsou v běžných cenách.

47 Příjmy a životní podmínky domácností – 2022, ČSÚ, únor 2023.

48 Údaje statistiky rodinných účtů nejsou srovnatelné s údaji národních účtů (odlišný metodický postup). Jejich využití pro účely této zprávy spočívá ve vzájemném porovnání a hodnocení vývoje výdajů za potraviny v rámci jednotlivých typů domácností.

zaměstnanců měly druhý nejvyšší meziroční přírůstek čistých peněžních příjmů (12,6 %). Značné diference vyplývají z porovnání vydání domácností členěných podle vzdělání a zejména podle výše peněžních příjmů. Podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje u domácností zaměstnanců s nižším vzděláním byl o 2,9 p. b. vyšší než v domácnostech se vzděláním vyšším. Domácnosti s nejnižšími příjmy na osobu měly podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje v roce 2021 o 6,4 p. b. vyšší než domácnosti s příjmy nejvyššími (tento rozdíl se rok od roku prohlubuje, v roce 2020 činil 5,1 p. b., v roce 2019 „jen“ 3,5 p. b.).

T5.3/01 - Vydání za potraviny, nápoje a tabák v domácnostech statistiky rodinných účtů v roce 2021 v členění podle postavení osoby v čele domácnosti a v domácnostech s různou příjmovou úrovní (%)

Ukazatel	Domácnosti celkem	z toho domácnosti				podle příjmové úrovně		
		zaměstnanců			samostatné činných osob	důchodců bez PČ ¹⁾	20 % dom. s nejnižšími příjmy	20 % dom. s nejvyššími příjmy
		celkem	s nižším vzděláním	s vyšším vzděláním				
Spotřební vydání celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z toho: potraviny, nápoje a tabák	24,3	22,9	25,8	21,5	24,4	28,2	27,3	20,7
v tom: potraviny a nealkoholické nápoje	20,7	19,5	21,4	18,5	20,8	24,3	23,8	17,4
alkoholické nápoje, tabák	3,6	3,4	4,4	3,0	3,6	3,9	3,5	3,3

1) PČ - pracující člen.

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, 2022

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Z potravinových agregací vydávaly domácnosti i v roce 2021 nejvíce finančních prostředků za maso a masné výrobky (23,5 % z celkových výdajů za potraviny, meziročně podíl o 0,2 p. b. klesl; nominální výdaje za tuto skupinu však meziročně o 5,3 % vzrostly). Na druhém místě byly (stejně jako v roce předchozím) výdaje za skupinu mléko, sýry, vejce (18,1 %, s meziročním poklesem podílu o 0,5 p. b., přičemž nominální výdaje se zvýšily o 3,4 %) a na třetím místě v pořadí se umístily pekárenské výrobky a obiloviny (17,7 %, s meziročním nepatrným poklesem podílu o 0,1 p. b. a naopak růstem nominálních výdajů o 5,7 %). Na dalším místě se s odstupem umístily výdaje za zeleninu a brambory (podíl činil 10,7 %, meziročně se o 0,2 p. b. zvýšil; nominální výdaje stouply o 8,7 %). Následovala vydání za skupinu cukr, marmeláda, med, cukrovinky, čokoláda a cukrářské výrobky (s podílem 8,4 %) a vydání za ovoce (8,2 %). Za potravinářské výrobky a přípravky vydaly domácnosti 6,9 % z celkových výdajů za potraviny. Nejnižší podíl výdajů z potravinových agregací vykazovaly skupiny oleje a tuky (3,6 %) a ryby (2,8 %).

V zemích EU 27 měl ukazatel podílu vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních domácností dlouhodobě do roku 2019 převážně stagnující až mírně klesající tendenci. V roce 2020 vlivem uplatňování hromadných restrikcí z důvodu světové pandemie COVID-19 zaznamenal podíl výdajů výrazný přírůstek (o 1,7 p. b.) a stoupl na 14,8 %. V roce 2021 podíl mírně klesl (o 0,5 p. b.) na 14,3 %, přesto zůstal na významně vyšší úrovni než v letech před pandemií (2015–2019), kdy se pohyboval v intervalu 13,0 %–13,2 %. Podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na spotřebních vydáních domácností ČR je v celé časové řadě vyšší než průměr zemí Evropské unie. Z hlediska jednotlivých členských zemí EU se v roce 2021 podílu vydání za potraviny a nealkoholické nápoje českých domácností (16,6 %) nejvíce přiblížily domácnosti Itálie s podílem 15,5 % a domácnosti

Maďarska s podílem 17,8 %. Podíl výrazně nižší než v ČR a v rámci Unie nejnížší vykazovaly Irsko (8,3 %) a Lucembursko (9,0 %). Tyto země se nejnížší hodnotou podílu vyznačují dlouhodobě. Relativně nízké podíly měly i domácnosti Rakouska (10,9 %), Dánska a SRN (shodně 11,8 %). Naopak na nejvyšších příčkách se umístily domácnosti Rumunska (24,8 %), s odstupem domácnosti Litvy (20,4 %) a Bulharska (20,1 %). I domácnosti Rumunska a Litvy dosahují nejvyšších podílů těchto výdajů dlouhodobě.

5.4 Spotřebitelské ceny potravin

Dynamika celkového růstu spotřebitelských cen v roce 2022 meziročně výrazně akcelerovala. Průměrná míra inflace (vyjádřená meziroční změnou indexu spotřebitelských cen) v roce 2022 činila podle údajů ČSÚ 15,1 %, což znamená nárůst proti roku 2021 o 11,3 p. b. Z pohledu dlouhodobého vývoje se jedná o nejvyšší hodnotu od roku 1994. Na rozdíl od předchozího roku rostly ceny zboží v úhrnu (o 16,8 %) progresivněji než ceny služeb (o 12,3 %).

Podobně jako v předchozím roce nárůst cen spotřebního zboží a služeb mezi roky 2022 a 2021 vykázaly dle Eurostatu ostatní země EU. V ČR však rostly spotřebitelské ceny úhrnem již osmým rokem v řadě rychleji než v EU jako celku. Zatímco meziroční HICP⁴⁹ dosáhl v roce 2022 v průměru za EU 109,2 %, v ČR tento ukazatel činil 114,8 %. V pořadí zemí s nejrychlejším meziročním růstem spotřebitelských cen se ČR zařadila na 5. místo. Dynamičtěji (v porovnání s ČR) se zvedla cenová hladina jen v pobaltských zemích – v Estonsku (o 19,4 %), Litvě (o 18,8 %), Lotyšsku (o 17,1 %) – a dále v Maďarsku (o 15,2 %). Naopak mezi země s nejnížší úrovní míry inflace, vzhledem k ČR zhruba poloviční, se zařadily Francie (zvýšení SC o 5,9 %), Malta (o 6,1 %) a skandinávské státy Finsko (o 7,2 %) a Švédsko (o 8,0 %).

Vývoj spotřebitelských cen v ČR byl v roce 2022 významnou měrou ovlivněn globálními ekonomickými a politickými vlivy. K těm hlavním patřily přetrvávající problémy v dodavatelsko-odběratelských řetězcích a prudce rostoucí ceny komodit, zejména energií, potravin, ropy a materiálů, umocněné rusko-ukrajinským konfliktem. Ceny paliv na světových trzích pokračovaly ve výrazném růstu z předchozího roku; cena ropy se meziročně navýšila o 43 %⁵⁰ a cena zemního plynu v Evropě stoupla 1,5násobně⁵¹. Obě komodity zaznamenaly v roce 2022 nejvyšší cenovou úroveň za posledních 10 let.

Inflace v ČR byla v roce 2022 určena převážně tržními faktory. Administrativní opatření přispěla k průměrné míře inflace (15,1 %) v rozsahu 2,8 p. b., v jejich rámci byly dominantním

49 *Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) měří srovnatelným způsobem inflaci či cenovou hladinu jednotlivých výdajových skupin členských zemí EU. Mezi strukturou spotřebního koše národního indexu spotřebitelských cen ČR a strukturou spotřebního koše HICP jsou určité rozdíly. Z tohoto důvodu nemusí být hodnoty obou indexů totožné. HICP byl vypočten ÚZEI na základě měsíčních údajů Eurostatu.*

50 *Makroekonomická predikce ČR. MF, leden 2023.*

51 *Makroekonomická predikce ČR. MF, leden 2023.*

faktorem ceny energií. Kromě již výše uvedených faktorů proinflačním vlivem bylo i oslabení koruny vůči dolaru⁵² vedoucí ke zdražení některých dovozů (např. ropy, vstupů do výroby) a v menší míře růst jednotkových nákladů práce. Ve směru nižšího růstu cenové úrovně působily mírný pokles spotřeby domácností, posilování koruny vůči euru a od června roku 2022 lehce i přechodné snížení spotřební daně na pohonné hmoty.

O prudký meziroční nárůst spotřebitelských cen se z jednotlivých oddílů spotřebního koše nejvíce zasloužil růst cen spojených s bydlením; jejich příspěvek k průměrné míře inflace představoval 5,0 p. b. Především z důvodu mimořádného přírůstku cen energií a plynu i nákladů vlastnického bydlení stoupla celková cenová úroveň této skupiny v roce 2022 meziročně o 19,0 %. Dalšími skupinami s výrazným proinflačním vlivem byly potraviny společně s nealkoholickými nápoji (3,0 p. b.) a doprava (1,9 p. b.). Do zvýšení cen dopravy (o 18,1 %) se promítl značný růst spotřebitelských cen pohonných hmot a olejů. K růstu cenové hladiny došlo i u všech ostatních výdajových skupin kromě pošt a telekomunikací, kde ceny stejně jako v předchozím roce v úhrnu prakticky stagnovaly.

Důležitým faktorem růstu inflace v roce 2022 byl – na rozdíl od roku 2021 – vzestup spotřebitelských cen potravin a nealkoholických nápojů. Po zanedbatelném přírůstku v předešlém roce se cenová úroveň této skupiny v meziročním porovnání zvýšila o 16,7 %, což je nejvyšší hodnota od vzniku samostatné ČR. Výrazný růst světových cen potravin, zahájený v polovině roku 2021, se do vývoje cenové úrovně potravinářského zboží v ČR promítl se zpožděním. Nárůst cen potravin v roce 2022 byl do značné míry ovlivněn prudce rostoucími cenami energií, obalových materiálů, vstupních surovin do výroby, pohonných hmot i pracovní síly.

Zatímco v roce 2021 byl meziroční růst cenové hladiny potravin a nealkoholických nápojů v naší republice ve srovnání s průměrem zemí EU pomalejší, v roce 2022 celkový unijní růst výrazně přesahoval (o 5,1 p. b.⁵³) a byl v rámci zemí EU sedmý nejvyšší. Nad průměrem EU se pohyboval nárůst spotřebitelských cen hodnocené skupiny zhruba u poloviny členských zemí. Nejdynamičtěji vzrostly ceny potravinářských výrobků v Maďarsku (o 27,6 %), Litvě (o 25,7 %) Lotyšsku (o 21,6 %) a Bulharsku (o 21,5 %). Naproti tomu Irsko, Lucembursko a Francie, s meziročním cenovým přírůstkem v rozmezí 6,9–7,3 %, pomyslný žebříček zemí uzavíraly. Ze sousedních států byly v roce 2022 zaznamenány meziročně podstatně vyšší ceny potravinářských produktů na Slovensku (o 18,6 %), v Polsku (o 14,4 %) a Německu (o 12,5 %), naopak v Rakousku rostly tyto ceny nižším tempem (o 10,7 %), než činil průměr Unie.

Cenová hladina samotných potravin se v ČR v roce 2022 proti roku 2021 zvedla o 17,3 %, ceny nealkoholických nápojů se zvýšily mírněji, o 11,4 %. Spotřebitelské ceny

52 Makroekonomická predikce ČR. MF, leden 2023.

53 Výpočty ÚZEI z údajů Eurostatu.

potravinářských výrobků rostly v návaznosti na růst cen v předchozích člancích potravinového řetězce. Nejprogresivněji, o 31,5 % (dle ČSÚ), se navýšily CZV komodit; CPV potravin byly meziročně vyšší o 22,6 % a dovozní ceny (DC) potravin vykázaly přírůstek 14,7 %.

T5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Skupina	2021/20	2022/21
Potraviny	100,8	117,3
v tom - maso a masné výrobky	98,2	116,7
- ryby a mořské plody	101,7	108,5
- mléko, mléčné výrobky, vejce	101,1	120,8
- oleje a tuky	112,3	138,6
- pekárenské výrobky, obiloviny	101,9	121,7
- cukr a výrobky z cukru	101,6	114,7
- ovoce a ovocné výrobky	98,6	103,4
- zelenina a zeleninové výrobky, brambory, luštěniny	99,8	110,3
- ostatní potravinářské výrobky a přípravky	101,5	115,4
Nealkoholické nápoje	101,0	111,4
v tom - káva, čaj, kakao	102,2	110,8
- minerální vody, šťávy, ostatní nealkoholické nápoje	100,3	111,9

Pramen: ČSÚ - Indexy spotřebitelských cen, 2022, 2023

Zpracoval: I. Mrhálková (ÚZEI)

Jak je zřejmé z tab. T5.4/01, na rozdíl od předchozího roku, kdy ceny jednotlivých potravinových skupin, s výjimkou olejů a tuků, velmi mírně rostly či dokonce slabě klesly, v roce 2022 vzhledem k roku 2021 znatelně stouply.

Podobně jako v předchozím roce zaznamenaly nejprudší meziroční navýšení cenové úrovně (o 38,6 %) oleje a tuky. Tempo růstu cen této skupiny posílilo ve srovnání s rokem 2021 o 26,3 p. b. K raketovému růstu spotřebitelských cen došlo u všech zástupců skupiny. V porovnání se zvýšením v předchozím roce se zhruba zdvojnásobil přírůstek cen rostlinných jedlých olejů (bez olivového 47,2 %) a tuků (37,2 %). Růst cen RJTO v roce 2022 byl důsledkem zvýšení světových a dovozních cen všech druhů olejů vlivem narušením vývozu slunečnice z Ukrajiny, vzestupu tuzemských CZV olejnin (zejména řepky) i vysokých cen energií. Index světových cen FAO dosáhl u rostlinných olejů v roce 2022 historického maxima a byl nejvyšší z potravinových skupin sledovaných v rámci tohoto indexu. V návaznosti na zvýšení cen zpracovatelů i dovozní ceny se pro spotřebitele mimořádně zvedla i cena másla (o 41,9 %). Z ostatních živočišných tuků po malém navýšení v roce 2021 významně vzrostla cena vepřového sádla (o 21,5 %).

Vysoký a vzájemně srovnatelný přírůstek spotřebitelských cen vykázaly také skupiny mlýnské a pekárenské výrobky vč. obilovin (21,7 %) a mléko, mléčné výrobky, vejce (20,8 %). Do strmého nárůstu spotřebitelských cen mlýnských a pekárenských výrobků se promítl značný vzestup cen zpracovatelů vyvolaný zejména skokovým navýšením cen energií, pohonných hmot i vstupních surovin. Nejdynamičtěji se zvedla spotřebitelská cena mouky a jiných obilovin (o 49,6 %, z toho pšeničná mouka o 60,8 %). Po dvou letech nízkého růstu pro spotřebitele významně vzrostla cena chleba a běžného pečiva (v průměru o 26,2 %). Výrazně

nad úrovní cen předchozího roku (o 28,7 %) byly rovněž ceny těstovin. Mírněji – ve srovnání s uvedenými zástupci – zdražily ostatní pekárenské výrobky (jemné a trvanlivé pečivo, toastový chléb aj., o 13,6 %). V závislosti na pohybu dovozní ceny téměř o pětinu stoupla spotřebitelská cena rýže.

Stabilní cenový vývoj agregované skupiny mléko, mléčné výrobky, vejce v předchozích třech letech vystřídal v roce 2022 růst spotřebitelských cen u všech představitelů skupiny. Zejména z důvodu převisu poptávky nad nabídkou došlo na mezinárodních trzích a následně i v ČR k růstu cen mléka a mléčných výrobků. Spotřebitelská cena konzumního mléka se v návaznosti na vývoj cen výrobců i zpracovatelů mléka navyšovala po celý rok 2022; celkově meziročně vzrostla o 33,4 % u mléka polotučného a o 25,2 % u mléka plnotučného. V rozmezí 13,9 % až 17,5 % se pohyboval přírůstek cen prodejců jogurtů, ostatních mléčných výrobků (tj. tekuté zakysané mléčné výrobky, smetany, mražené smetanové krémy, pomazánkové máslo) a sýrů vč. tvarohů. Růst spotřebitelských cen slepičích vajec (o 29,2 %) korespondoval s pohybem CZV, ale byl hluboce pod úrovní zvýšení dovozních cen této komodity.

V rámci skupiny maso a masné výrobky rostly v meziročním srovnání nejvyšším tempem (128,9 %) spotřebitelské ceny drůbežího masa. Spotřebitelská cena jeho hlavního zástupce, kuchaňského kuřete, stoupla výrazně rychleji (zvýšení o 36,4 %) než rostly jak ceny v předchozích člancích výrobové vertikály, tak i dovozní ceny. Je tedy zřejmé, že vyšší růst cen pro spotřebitele byl u uvedené potraviny důsledkem také vyšší marže obchodníků. V reakci na pohyb cen na světových, resp. evropských trzích vyvolaným vysokou poptávkou ze strany Číny a nižší nabídkou hovězího masa z Austrálie a Brazílie i růstu cen vstupů zaznamenaly značný cenový přírůstek rovněž CZV jatečného skotu a následně i SC hovězího výsekového masa. Po ustáleném vývoji v předchozích čtyřech letech vzrostla spotřebitelská cena tohoto druhu masa o 16,3 %. Po poklesu v předchozím roce vlivem nedostatečné nabídky na zahraničních trzích a rostoucích nákladů na výrobu meziročně zdražilo i vepřové maso (o 15,8 %). Nárůst cen všech druhů masa se promítl do růstu cen uzenářských výrobků (o 10,0 %) a ostatních masných polotovarů (o 15,7 %).

Pod úrovní průměrného růstu cen potravin se v roce 2022 pohyboval meziroční nárůst cen pro spotřebitele u ostatních potravinářských výrobků (o 15,4 %, z hlediska zastoupení ve spotřebním koši se však jedná o nevýznamnou skupinu) a u cukru včetně výrobků z cukru (o 14,7 %). O pohyb cen této skupiny směrem vzhůru se zasloužil enormní meziroční přírůstek spotřebitelských cen cukru, který dosáhl společně s moukou nejvyšší hodnoty z celého spotřebního koše potravin (49,1 %). Cena krystalového cukru v maloobchodě rostla 2,5násobně rychleji než cena zpracovatelů. Cenová hladina výrobků z cukru se zvýšila méně dynamicky, v rozmezí od 8,6 % (u čokolády a čokoládových cukrovinek) do 13,0 % (u džemů, marmelád, medu).

Zvýšení spotřebitelských cen skupiny zelenina vč. brambor a výrobků (o 10,3 %) bylo podpořeno vzestupem cenové úrovně brambor. Po dva roky trvajícím sestupným trendu stoupla

cena konzumních brambor o 20,6 %, přitom tempo růstu CZV i dovozní ceny této okopaniny bylo téměř dvojnásobné. Ceny čerstvé zeleniny (vč. chlazené) rostly (ve srovnání s růstem cen ostatních komodit) pozvolna, v průměru o 7,8 %, avšak při diferencovaném vývoji cen jednotlivých zástupců. Po mírném snížení v předchozím roce v souladu s vývojem CZV meziročně nejprogresivněji zdražila cibule (o 20,2 %). V reakci na růst CZV i dovozní ceny se zrychlilo tempo růstu spotřebitelských cen salátových okurek (na 113,7 %), výrazně vyšší než v roce 2021 byly i ceny ledového salátu (o 18,0 %). Na rozdíl od roku 2021 se významněji zvedla cenová úroveň celeru a hlávkového zelí (shodně o 10,4 %). Naopak pro spotřebitele příznivý vývoj zaznamenaly ceny mrkve (pokles o 10,2 %), rovněž květáku, česneku a paprik.

U ryb a rybích výrobků (zvýšení cen o 8,5 %) se znatelně navýšily ceny zmrazených ryb (o 12,2 %), zatímco ceny čerstvých a chlazených ryb rostly jen velmi mírně (o 4,5 %). Nárůst cen sušených, solených nebo uzených ryb a rybích konzerv byl v intervalu mezi 8–10 %.

Jedinou potravinovou skupinou, jejíž spotřebitelské ceny rostly v roce 2022 jen slabě (v úhrnu o 3,4 %), byly ovoce a ovocné výrobky. Proti vyššímu růstu cen čerstvého ovoce vč. chlazeného (o 2,3 %) působil zejména pokles cen konzumních jablek, vykázaný již druhý rok v řadě. V důsledku nadbytku jablek na evropských trzích, zejména v Polsku, a nižší poptávce klesly jak ceny jejich pěstitelů, tak dovozní i spotřebitelské ceny. Snížení cen této komodity v maloobchodě (o 5,2 %) bylo v porovnání s poklesem CZV i DC nižší. U dalšího zástupce ovoce mírného pásma, stolních hroznů⁵⁴, naopak došlo k významnému meziročnímu zdražení (o 12,5 %). Z jižního ovoce v návaznosti na pohyb dovozní ceny výrazněji stoupla spotřebitelská cena banánů (o 14,6 %), zatímco ceny pomerančů i citronů (navzdory vyššímu přírůstku dovozní ceny) vzrostly jen lehce (o 1,7 %, resp. o 2,4 %). Vysoký nárůst úrovně cen (o 23,5 %) byl opět zaznamenán u konzervovaného ovoce.

V roce 2022 nastal obrat v cenovém vývoji nealkoholických nápojů. Po několikaletém prakticky stagnačním trendu došlo u všech představitelů skupiny k nárůstu cenové hladiny. Potraviny na přípravu teplých nápojů se v úhrnu meziročně zvýšily o 10,8 %. V reakci na zvýšení dovozních cen vzrostla spotřebitelská cena kávy (o 13,3 %) a čaje (o 6,0 %), přitom zvýšení spotřebitelských cen u obou potravin dosahovalo přibližně poloviční úrovně růstu jejich dovozních cen. K nárůstu cenové hladiny došlo i u kakaa (o 7,2 %), přestože se dovozní cena tohoto výrobku mírně snížila. K vyššímu přírůstku cen studených nealkoholických nápojů (o 11,9 %) přispělo zdražení minerálních a pramenitých vod (o 15,4 %), ceny ostatních nealkoholických nápojů a ovocných a zeleninových šťáv rostly mírněji (o 8,0 %, resp. o 8,4 %).

54 Z jednotlivých reprezentantů ovoce mírného pásma publikoval ČSÚ v roce 2021 pouze ceny konzumních jablek a stolních hroznů.

5.5 Kvalita potravin

Zvyšování kvality potravinářských výrobků přispívá i ke konkurenceschopnosti agrární produkce ČR. O výhodách kvalitních potravin je také nezbytné vhodnou propagací, případně výchovou ke správné výživě, přesvědčit spotřebitele. Kvalitní potravinářské výrobky jsou obvykle certifikovány a označovány tak, aby při nákupu umožnily spotřebitelům lepší orientaci na trhu. Patří mezi ně:

Značka KLASA

Projekt národní značky KLASA je od roku 2016 součástí režimu státní podpory „Propagační kampaň na podporu kvalitních potravin“. Prioritou je především nabízet spotřebitelům kvalitní potraviny, které vykazují výjimečné kvalitativní charakteristiky, jež zvyšují přidanou hodnotu a zaručují jedinečnost ve vztahu k běžným výrobkům dostupným na trhu. Hlavním cílem je zejména zvýšit zájem o kvalitu potravin a edukaci veřejnosti v otázce kvality potravin a ovlivnit tím nákupní chování spotřebitelů. Dalším z cílů tohoto projektu je posílit konkurenceschopnost výrobců kvalitních potravin.

Za dobu svojí existence od roku 2003 se stala značka KLASA nejen prestižní záležitostí pro její držitele, ale především si získala důvěru obyvatel ČR.

Značka se uděluje na 3 roky.

Za rok 2022 bylo oceněno 287 výrobků od 107 výrobců.

V roce 2022 byly na propagaci v rámci Propagační kampaně na podporu kvalitních potravin KLASA čerpány finanční prostředky ve výši 124,5 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Další informace, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.eklasa.cz.

Regionální potravina 2022

Značku Regionální potravina uděluje na základě krajských soutěží Ministerstvo zemědělství ve 13 krajích ČR nejkvalitnějším zemědělským nebo potravinářským výrobkům. Výrobky musí být vyrobeny z lokálních surovin a mít vazbu na svůj kraj – ať už tradičním způsobem výroby nebo originální regionální recepturou. Odborné poroty vybírají vždy 1 vítězný výrobek v 9 kategoriích.

V roce 2022 se do soutěže přihlásilo celkem 437 výrobců s 1 708 výrobky a bylo oceněno 114 výrobků.

Oceněné výrobky získávají certifikát ministra zemědělství a právo užívat značku Regionální potravina daného kraje po dobu 4 let. Soutěžit o značku Regionální potravina mohou pouze malé a střední podniky do 250 zaměstnanců. Tento projekt byl spuštěn Ministerstvem zemědělství koncem roku 2009. Od roku 2012 jej administruje SZIF.

V roce 2022 bylo na projekt Regionální potravina vyplaceno celkem 47,7 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Postupy při udělování značky „Regionální potravina“, společně s dalšími informacemi, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.regionálnipotravina.cz.

Biopotraviny

Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a vyhláškou č. 16/2006 Sb., dále nařízením Rady (EU) č. 2018/848 a jeho prováděcími nařízeními Komise (EU) č. 2020/464, (EU) č. 2021/279, (EU) č. 2021/1165, (EU) č. 2021/2307 a (EU) č. 2021/2119. MZe provádí dozor nad dodržováním těchto předpisů, kontrolní a certifikační systém ekologického zemědělství a biopotravin je tak garantován státem.

K 31. 12. 2022 bylo v ČR registrováno 990 výrobců biopotravin.

Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu stoupl v roce 2021 meziročně o 8,6 % na 10,22 mld. Kč⁵⁵. Z toho spotřeba biopotravin v ČR (včetně dovozu) činila 6,15 mld. Kč. Průměrná roční spotřeba na obyvatele vzrostla v roce 2021 na 585 Kč a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činil 1,6 %.

V roce 2022 se konal již 18. ročník informační akce MZe pro spotřebitele „Září – Měsíc biopotravin“. Touto tradiční kampaní chce MZe veřejnosti představit místní biofarmy a výrobce bioproduktů, jejichž nabídka se rok od roku rozšiřuje.

Více informací lze nalézt na internetové adrese www.mesicbiopotravin.cz.

5.6 Bezpečnost potravin

V roce 2022 byla stejně jako v předchozích letech realizována řada aktivit vedoucích k dalšímu posílení zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Současně byly plněny úkoly vyplývající ze Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2030.

Monitoring cizorodých látek v potravních řetězcích

Monitoring cizorodých látek představuje dlouhodobé sledování kontaminace, které na základě získaných dat umožňuje vyhodnocení vývoje zatížení potravního řetězce. Probíhá na základě usnesení vlády č. 369 ze dne 2. října 1991, č. 408 ze dne 10. června 1992, č. 810 ze dne 9. prosince 1998, č. 1 320 ze dne 10. prosince 2001, č. 1 277 ze dne 15. prosince 2004, která MZe stanovují povinnost zajistit sledování cizorodých látek v celé vertikále potravního řetězce, včetně vstupů ovlivňujících přímo či nepřímo zdravotní nezávadnost potravin, krmiv a zemědělských surovin určených k jejich výrobě. Na zajištění monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích resortu zemědělství se v roce 2022 podílely SZPI, SVS, ÚSKVBL, ÚKZÚZ, VÚMOP a VÚLHM.

55 Statistická šetření ÚZEI.

Monitoring SZPI

V roce 2022 bylo SZPI odebráno a analyzováno v rámci monitoringu cizorodých látek 1 857 vzorků. U 25 vzorků bylo zjištěno překročení maximálního limitu, což představuje z celkového počtu odebraných vzorků 1,35 % nevyhovujících vzorků.

Ovoce a zelenina

Stejně jako v předchozích letech tvořily v rámci monitoringu cizorodých látek významný podíl analyzovaných vzorků čerstvé ovoce a zelenina včetně pěstovaných hub, ale i zpracované výrobky z ovoce a zeleniny, neboť tyto komodity zaujímají důležitou část spotřebního koše v ČR.

Dle Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR (předkladatelem a koordinátorem je MZ ČR), který zahrnuje požadavky koordinovaného víceletého kontrolního programu Unie, bylo na přítomnost reziduí pesticidů v roce 2022 vyšetřeno celkem 250 vzorků čerstvé a zmrazené zeleniny včetně čerstvých pěstovaných hub. Největší podíl odebraných vzorků čerstvé a zmrazené zeleniny dle jejich původu tvořily vzorky z EU (69,2 % analyzovaných vzorků). Čerstvá zelenina pocházející z tuzemské produkce zaujímala 16,0 % a zelenina původem ze třetích zemí 12,0 %. U 2,8 % vzorků nebyla země původu uvedena.

Z celkového počtu analyzovaných vzorků čerstvé a mražené zeleniny vč. pěstovaných hub byla v 5 případech překročena hodnota maximálního reziduálního limitu (MRL). Jednalo se o vzorek lilku, zeleninové papriky, rajčat, hlávkového a pekingského zelí. Ve vzorku lilku původem z Kambodži bylo zjištěno nadlimitní množství 6 účinných látek (acephate, chlorfenapyr, ethion, fipronil, methamidophos, profenofos), v zeleninové paprice původem z Albánie nadlimitní množství formetanatu, v rajčatech původem z Maroka byl překročený MRL pro chlorfenapyr. U vzorku hlávkového zelí byl zaznamenán vyšší obsah účinné látky fluazifop-P, u vzorku pekingského zelí účinné látky chlorpyrifos. Oba vzorky zelí pocházely z Polska.

Přítomnost reziduí pesticidů byla ověřována u celkem 204 vzorků čerstvého a sušeného ovoce. Dle země původu představovalo ovoce ze zemí EU největší podíl odebraných vzorků (52,9 %). Ovoce ze třetích zemí zaujímalo 37,3 % z celkového počtu odebraných vzorků. Nejmenší podíl z celkového počtu odebraných vzorků tvořilo ovoce z tuzemska (7,4 %). U 2,4 % odebraných vzorků nebyla země původu deklarována. U téměř 87 % odebraných vzorků ovoce byl zjištěn pozitivní nález účinné látky, z toho byl u 7 vzorků překročen MRL. Vzorek citronů původem z Turecka obsahoval nadlimitní množství prochlorazu, vzorek stolních hroznů původem z Peru nadlimitní množství pyridabenu. Ve dvou vzorcích grapefruitů původem z Turecka bylo zaznamenáno vyšší množství flusiazolu a chlorpyrifosu. MRL pro chlorpyrifos byl překročený ve vzorku limet původem z Brazílie a mandarinek původem z Turecka. V kustovnici původem z Číny bylo zjištěno nadlimitní množství účinné látky dinotefuran.

V rámci monitoringu CL je stanovení dusičnanů dlouhodobě prováděno zejména v listové zelenině jako je salát nebo špenát, ale i v dalších druzích zeleniny, pro které nejsou nařízením Komise (ES) č. 1881/2006 ML stanoveny. V případě listové zeleniny došlo k překročení ML uvedeného v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006 u vzorku špenátu původem z Itálie.

Vzorky sušeného a skořápkového ovoce byly vyšetřeny na přítomnost aflatoxinů B₁, B₂, G₁, G₂, v případě sušeného ovoce bylo provedeno rovněž stanovení ochratoxinu A. Pozitivní nález aflatoxinů nebyl zaznamenán u žádného z celkem 24 odebraných vzorků sušeného ovoce. Z 28 analyzovaných vzorků skořápkových plodů byly aflatoxiny detekovány ve dvou vzorcích para ořechů původem z Bolívie a Brazílie. Zjištěný obsah aflatoxinu B₁ ve vzorku para ořechů původem z Bolívie překročil hodnotu ML v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Brambory a výrobky z brambor

Dle požadavků Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR jsou konzumní brambory jednou z komodit, u které jsou pravidelně sledována rezidua pesticidů. V roce 2022 bylo na stanovení reziduí pesticidů odebráno celkem 11 vzorků konzumních brambor. Brambory původem z ČR představovaly 45,5 % odebraných vzorků, brambory ze států EU 54,5 %. Přestože byla přítomnost reziduí pesticidů potvrzena u 72 % analyzovaných vzorků brambor, MRL nebyl překročen u žádného vzorku.

Bramborové lupínky jsou jednou z komodit, u které jsou pravidelně zjišťovány vyšší obsahy akrylamidu, než je stanoveno nařízením Komise (EU) 2017/2158. Odebráno bylo celkem 13 vzorků bramborových lupínků především od tuzemských výrobců. Zjištěný obsah akrylamidu se pohyboval v intervalu od 73 do 1 649 µg/kg. Porovnávací hodnota pro snížení přítomnosti akrylamidu v potravinách stanovená nařízením Komise (EU) 2017/2158 byla překročena u 4 vzorků bramborových chipsů.

Obilniny a obilné výrobky

Z kontaminujících látek je v obilninách a obilných výrobcích dlouhodobě sledována především přítomnost mykotoxinů a reziduí pesticidů. Pozornost je ale zaměřená i na další kontaminanty jako jsou chemické prvky, námelové a tropanové alkaloidy.

Z jednotlivých mykotoxinů jsou pravidelně v obilovinách a ve výrobcích z obilovin sledovány aflatoxiny, deoxynivalenol, ochratoxin A, zearalenon a T-2 a HT-2 toxin. Celkem bylo vyšetřeno 101 vzorků obilnin včetně rýže a obilných výrobků na přítomnost mykotoxinů.

Z celkového počtu odebraných vzorků byl pozitivní nález některého ze sledovaných mykotoxinů zaznamenán u 24 vzorků obilnin nebo obilných výrobků. Ve vzorcích basmati rýže byly zjištěny pozitivní nálezy aflatoxinu B₁, deoxynivalenolu v pšenici a obilných výrobcích (pšeničné a špaldové mouce) a T-2 toxinu ve vzorcích ovesných vloček a ovesných otrub. Všechny vzorky obilnin a obilných výrobků byly hodnoceny z pohledu platných ML jako vyhovující.

Dle požadavků Víceletého kontrolního plánu pro rezidua pesticidů byla přítomnost reziduí pesticidů ověřována u celkem 58 vzorků obilnin včetně rýže a obilných výrobků. Pozitivní nález reziduí pesticidů byl zaznamenán u téměř 47 % odebraných vzorků obilnin a obilných výrobků. Ve vzorku ječmene původem z ČR bylo zjištěno nadlimitní množství účinné látky prochloraz.

Pekařské výrobky

Ze skupiny pekařských výrobků byla přítomnost akrylamidu sledována v chlebu, sušenkách, perníku, snídaňových cereáliích a krekrovém pečivu. Celkem bylo analyzováno 25 vzorků pekařských výrobků.

Porovnávací hodnota uvedená v nařízení Komise (EU) 2017/2158 byla překročena u jednoho vzorku perníku.

Dětská výživa

V obilných příkrmech jsou ze skupiny mykotoxinů pravidelně sledovány aflatoxin B₁, B₂, G₁, G₂, deoxynivalenol, ochratoxin A, zearalenon, fumonisiny FB₁ a FB₂ a T-2 a HT-2 toxin. V ovocných příkrmech s podílem jablek určených kojencům a malým dětem byla ověřována přítomnost patulinu. Přestože jsou pozitivní nálezy mykotoxinů v potravinách určených pro kojence a malé děti zjišťovány zcela ojediněle, bylo v roce 2022 ve vzorku nemléčné ovesné kaše zjištěno nadlimitní množství ochratoxinu A. Kromě nálezu ochratoxinu A byl zaznamenán pozitivní nález fumonisinů v kukuřičné obilné kaši, nicméně zjištěné množství se nacházelo výrazně pod hodnotou ML uvedeného v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Nápoje

Přítomnost patulinu byla sledována v jablečných šťávách. Nebyly překročeny maximální povolené limity.

Vzorky hroznové šťávy byly podrobeny analýzám na stanovení přítomnosti ochratoxinu A. Všechny vzorky z hlediska platného limitu byly hodnoceny jako vyhovující.

Dle Víceletého kontrolního programu pro rezidua pesticidů byla ve vzorcích pomerančové šťávy ověřována přítomnost reziduí pesticidních látek. Maximální reziduální limit nebyl překročen u žádného ze 7 analyzovaných vzorků.

Lihoviny

Na přítomnost metanolu bylo odebráno 77 vzorků lihovin, u 57 vzorků byla přítomnost metanolu prokázána. Ve vzorku hruškovice od tuzemského výrobce zjištěný obsah metanolu neodpovídal požadavku právního předpisu.

Přítomnost ftalátů byla ověřována především v ovocných destilátech z peckového ovoce, ale i v ovocných destilátech z jiného než peckového ovoce a ostatních lihovinách. Ve dvou vzorcích ovocného destilátu (jablkovice, slivovice) a ve vzorku bylinného likéru byla přítomnost ethylkarbamátu potvrzena.

Masné a rybí výrobky

Polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU) byly sledovány v uzených masných výrobcích, rybích výrobcích v konzervách (uzené šproty v rostlinném oleji) a uzených rybách (uzená makrela). Přítomnost benzo(a)pyrenu a dalších PAU vyjádřených jako suma benzo(a)pyrenu, benzo(a)anthracenu, benzo(b)fluoranthenu a chrysenu byla potvrzena ve všech uzených masných výrobcích, konzervách z ryb a uzených rybách. Zjištěné hodnoty benzo(a)pyrenu a sumy PAU nepřekročily ML uvedený v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Ze skupiny biogenních aminů je pravidelně sledována přítomnost histaminu v konzervovaných rybích výrobcích. Přítomnost histaminu byla v roce 2022 zjišťována u celkem 12 vzorků. Ve dvou vzorcích rybích výrobků (tuňák ve vlastní šťávě, sardelová očka ve slunečnicovém oleji) byla přítomnost histaminu zjištěna. V případě vzorku sardelových oček došlo k překročení limitu pro histamin uvedeného v nařízení Komise (ES) č. 2073/2005.

Koření, káva, čaj

V případě koření je hlavní pozornost zaměřena zejména na mykotoxiny. Ve vzorcích koření jsou pravidelně sledovány aflatoxiny B₁, B₂, G₁, G₂ a ochratoxin A.

Z celkem 30 analyzovaných vzorků koření byl pozitivní nález aflatoxinů zaznamenán u 6 vzorků. Jednalo se vzorky mleté sladké a pálivé papriky, mletého černého pepře a mletého muškátového oříšku.

Stanovení ochratoxinu A bylo provedeno u 32 vzorků koření, především mleté papriky, mletého a celého černého pepře, kurkumy, muškátového oříšku. Pozitivní nálezy byly zaznamenány výhradně v mleté paprice. Zjištěný obsah ochratoxinu A se pohyboval od 3,0 do 14,8 µg/kg. Všechny vzorky byly hodnoceny jako vyhovující, neboť u žádného ze vzorků nebyla překročena hodnota ML 20 µg/kg.

Ve vzorku zeleného čaje původem z Číny bylo zjištěno 27,8 µg/kg ochratoxinu. ML pro ochratoxin A v čajích není právním předpisem stanovený. V případě pražené mleté nebo zrnkové kávy nebyl pozitivní nález ochratoxinu A detekován.

V rámci zesílené úřední kontroly při dovozu čajů ze třetích zemí byly v minulosti zjišťovány zásilky obsahující nadlimitní množství pesticidních látek. Z toho důvodu byly do monitoringu CL zařazeny odběry černých a zelených čajů na stanovení reziduí pesticidů. V roce 2022 byly odebrány 4 vzorky čaje, u 3 vzorků byla rezidua pesticidů byla detekována. U vzorku zeleného čaje původem ze Srí Lanky bylo zjištěno nadlimitní množství acetamipridu, chlorpyrifosu, dinotefuranu a tolfenpyradu.

Oleje, olejnatá semena, luštěniny

Ze skupiny chemických prvků je v máku sledována přítomnost kadmia, arzenu, olova a rtuti. Kadmium bylo detekováno u všech odebraných vzorků máku. Naměřené hodnoty kadmia v máku se pohybovaly od 0,13 do 1,0 mg.kg. Z dalších chemických prvků byly v máku zjištěny rovněž pozitivní nálezy arzenu, olova a rtuti. Z pohledu platných limitů byly všechny vzorky máku hodnoceny jako vyhovující.

Přítomnost pesticidních látek byla ověřována v luštěninách a olejnatých semenech. Z 8 vzorků luštěnin byla rezidua pesticidů prokázána u vzorku čočky a fazolí, oba vzorky byly hodnoceny jako vyhovující. V případě olejnatých semen bylo na stanovení pesticidních látek odebráno 9 vzorků máku a 8 vzorků ostatních olejnatých semen (slunečnice, sezam, len, sójové boby). U máku byl pozitivní nález zaznamenán u 5 vzorků, u jednoho vzorku máku původem z ČR byl překročen MRL pro účinnou látku acetamiprid. Rezidua pesticidů byla detekována rovněž ve dvou vzorcích sójových bobů, vzorku sezamu a slunečnice. Všechny vzorky vyhověly požadavkům nařízení EP a Rady (ES) č. 396/2005.

Biopotraviny

V rámci monitoringu cizorodých látek zaujímaly v roce 2022 biopotraviny z celkového počtu odebraných vzorků potravin 11,1 %. Největší podíl odebraných vzorků biopotravin představovaly biopotraviny z EU (36,4 %), dále biopotraviny původem z třetích zemí (16,0 %) a nejmenší část biopotravin z ČR (8,3 %). U 39,3 % odebraných vzorků biopotravin nebyla země původu uvedena.

Přítomnost kontaminujících látek a reziduí pesticidů byla ověřována u celkem 206 vzorků biopotravin. Bez zjištěného nálezu kontaminantu nebo rezidua pesticidu bylo 67 % analyzovaných vzorků biopotravin. U tří vzorků biopotravin došlo k překročení ML. V nemléčné ovesné kaši bylo zjištěno nadlimitní množství ochratoxinu A, ve vzorku špenátu nadlimitní množství dusičnanů a ve vzorku meruňkových jader byl překročený ML pro kyselinu kyanovodíkovou.

Více informací o činnosti SZPI lze nalézt na internetové adrese www.szpi.gov.cz.

Monitoring Státní veterinární správy a ÚSKVBL

V roce 2022 zajistila Státní veterinární správa (SVS) v laboratořích státních veterinárních ústavů a Ústavu pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv (ÚSKVBL) celkem 96 363 vyšetření na obsah reziduí a kontaminantů (o 1 182 vyšetření více než v roce 2021).

Zastoupení nevyhovujících nálezů bylo celkem 0,06 %, což je nepatrně vyšší procento v porovnání s rokem 2021 (0,04 %).

V krmivech pro hospodářská zvířata nebyly, až na výjimky, zjištěny nevyhovující koncentrace sledovaných analytů ve všech skupinách krmiv včetně krmiv z dovozu. V jednom

vzorku krmné směsi pro dojnice bylo detekováno nadlimitní množství zearalenonu, u krmných směsí pro drůbež byly zjištěny ve čtyřech případech nevyhovující koncentrace doplňkových látek – kokcidistatik. Rezidua nepovolených látek a ostatních veterinárních léčivých přípravků nebyla zjištěna v nadlimitních koncentracích v žádném vzorku kompletních a doplňkových krmiv, včetně krmných směsí pro jednotlivé druhy (králíky, prasata, skot, ryby) a kategorie hospodářských zvířat. Vzorky krmných surovin živočišného původu (kafilerní tuky) neobsahovaly nadlimitní množství polychlorovaných bifenyly (PCB) a dioxinů. Podání nepovolených léčiv cestou vody k napájení hospodářských zvířat nebo v chovu ryb nebylo zjištěno stejně jako v předcházejících letech.

Vzorky syrového ovčího, koziho a kravského mléka vyhověly ve všech případech stanoveným limitům.

Ve vzorcích slepičích vajec nebyla zjištěna rezidua doplňkových látek (antikokcidik) a veterinárních léčivých přípravků.

V medu nebyly prokázány měřitelné koncentrace chlorovaných pesticidů a PCB, insekticidů, pyrethroidů a veterinárních léčivých přípravků včetně zakázaných léčiv (chloramfenikol, nitrofurany). Jeden vzorek nevyhověl v parametru chemických prvků – olova.

Obsahy chemických prvků (kadmia, olova, rtuti a arzenu) ve vzorcích svaloviny, jater i ledvin telat a mladého skotu vyhověly hygienickým limitům. Pouze u jednoho telete byla zjištěna rezidua léčiv benzylpenicilinu a dihydrostreptomycinu v játrech a ledvinách v koncentraci přesahující maximální limit rezidua (MLR). Koncentrace kontaminantů chlorovaných pesticidů a organofosforových insekticidů ve všech případech vyhověly maximálním limitům. V jednom vzorku moči živého býka byla naměřena přítomnost zakázané látky 17-beta-19-nortestosteronu, v moči poražené krávy byla zjištěna přítomnost 17-alfa-19-nortestosteronu. Ledviny převážně starých krav obsahovaly v několika případech nadlimitní koncentrace kadmia.

Ve vzorcích svaloviny, jater a ledvin prasat ve výkrmu nebyly zjištěny nevyhovující koncentrace reziduí veterinárních léčivých přípravků ani ostatních sledovaných látek včetně dioxinů a PCB. Ze skupiny zakázaných látek byl v jednom případě detekován 17-alfa-19-nortestosteron v moči poraženého prasete. Ze skupiny nepovolených látek byla ve dvou vzorcích stanovena přítomnost chloramfenikolu (jednou v plazmě poraženého a jednou v moči živého prasete). Maso prasat ve výkrmu bylo podle výsledků vyšetřování reziduí a kontaminantů zcela bezpečné, zdravotně nezávadné. Také všechny vzorky svalů, jater a ledvin odebraných v rámci plánovaného vyšetřování u prasnic vyhověly až na jednu výjimku stanoveným limitům. Výjimkou byla prasnice se zbytky benzylpenicilinu ve svalovině, játrech a ledvině v hodnotách nad stanovené maximální limity.

V chovech sladkovodních ryb (pstruh, siven, kapr) byla rezidua nepovolené látky – malachitové zeleně, respektive její leukoformy zjištěna v nadlimitní koncentraci ve dvou chovech pstruhů.

U drobné pernaté zvěře nebyla zjištěna nadlimitní koncentrace olova ani ostatních sledovaných látek (pesticidů, PCB, ostatních těžkých kovů).

Ve dvou případech byly zjištěny koncentrace olova ve svalovině prasat divokých překračující akční limit (AL – 0,1 mg.kg). Jako důsledek přetrvávající zátěže prostředí chlorovanými pesticidy byla ve 4 vzorcích svaloviny prasat divokých zjištěna nadlimitní koncentrace DDT, chlorovaného pesticidu/insekticidu, který se u nás v zemědělství nepoužívá od roku 1974.

Vzorky ze skupiny potravinářských výrobků, konkrétně masných a drůbežích masných tepelně neopracovaných výrobků, vyhověly požadavkům vyplývajících z právních předpisů ve všech případech sledovaných kontaminantů (chlorované pesticidy, PCB, některé přídatné látky). V případě masných a drůbežích masných tepelně opracovaných výrobků byla u jednoho vzorku masných výrobků (uzená plec) prokázána nadlimitní koncentrace polycyklických aromatických uhlovodíků (PAH), jak pro sumu čtyř indikátorových polyaromátů (PAH4), tak i pro samostatný benzo[a]pyren. Jednalo se o malé výrobní provozy s „klasickou“ technologií uzení. V jednom výrobku (debrecínka) byla zjištěna přítomnost barviva E 120 – košenila, která nebyla deklarována na etiketě výrobku. Výsledky vyšetření masných výrobků s podílem koňského masa vyhověly u všech vzorků. U masných výrobků ze zvěřiny byla zjištěna koncentrace olova nad hranici akčního limitu ve výrobku srnčí maso na guláš.

Všechny vzorky mléčných výrobků (sýry a ostatní mléčné výrobky) bezpečně vyhověly limitům pro všechny sledované kontaminanty, rezidua pesticidů a aflatoxin M₁. Ve třech případech byla u zrajících sýrů zjištěna přítomnost povoleného, ale na obalu nedeklarovaného natamycinu (E 235).

Ve všech vzorcích vaječných výrobků nebyla zjištěna žádná rezidua pesticidů (pyretroidů, organofosforových insekticidů) ani biocidních přípravků (včetně fipronilu).

U uzených sladkovodních ryb byly šetřeny dva případy nadlimitního množství polycyklických aromatických uhlovodíků. Jednalo se o komodity uzený pstruh a uzený siven. Příčinou byly technologické vady při uzení. U mořských ryb obsah polycyklických aromatických uhlovodíků jak pro sumu čtyř indikátorových polyaromátů (PAH4), tak i pro samostatný benzo[a]pyren nepřekročil maximální limit žádný vzorek. U jednoho vzorku byly zjištěny zvýšené hodnoty rtuti a methylrtuti. Tento případ byl navíc vyšetřován jako klamání spotřebitele, jelikož se jednalo o komoditu označenou a uváděnou do oběhu jako uzený úhoř, ale ve skutečnosti se jednalo o žraloka a byl hlášen do systému RASFF (původ ryby Španělsko).

Vzhledem k nízkému procentu záchytu nevyhovujících výsledků lze hodnotit zdravotní nezávadnost surovin a potravin živočišného původu z pohledu obsahu reziduí a kontaminantů

nadále za příznivou. Za podstatná zjištění lze považovat významné snížení počtu případů reziduí veterinárních léčiv – antimikrobik u hospodářských zvířat individuálně ošetřovaných (dojnice, prasnice). Naopak nepříznivé je zjištění reziduí nepovolené látky – malachitové zeleně (a její metabolické formy) k léčení nebo prevenci onemocnění u chovaných ryb, zvláště pstruhů. Vzhledem k tomu, že od 28. listopadu 2022 platí nový limit (4x přísnější), je nutné této problematice věnovat zvýšenou pozornost.

T5.6/01 - Celkový přehled vyšetření na cizorodé látky podle komodit a důvodů vyšetření v roce 2022

Komodita	Vyšetření	Nadlimitní	
	počet	počet	%
Lovná a farmová zvěř a ryby	5 967	16	0,27
- monitoring	5 754	8	0,14
- cílené vyšetření	213	8	3,76
- dovoz	0	0	0,00
Hospodářská zvířata	68 102	21	0,03
- monitoring	68 016	18	0,03
- cílené vyšetření	86	3	3,49
- dovoz	0	0	0,00
Potraviny a suroviny živočišného původu	17 222	18	0,10
- monitoring	17 148	14	0,08
- cílené vyšetření	9	4	44,44
- dovoz	65	0	0,00
Krmiva	5 007	6	0,12
- monitoring	4 998	6	0,12
- cílené vyšetření	9	0	0,00
- dovoz	0	0	0,00
Vody	65	0	0,00
- monitoring	65	0	0,00
- cílené vyšetření	0	0	0,00
Celkem všechny vzorky	96 363	61	0,06
- monitoring	95 981	46	0,05
- cílené vyšetření	317	15	4,73
- dovoz	65	0	0,00

Pramen: SVS

Zpracoval: V. Vlasáková (SVS)

Více informací o činnosti orgánů veterinární správy ČR lze nalézt na internetové adrese www.svs.cz.

Kontrola a monitoring ÚKZÚZ

V roce 2022 prováděl ÚKZÚZ sledování cizorodých zakázaných a nežádoucích látek a produktů v krmivech na základě zjištění v předchozích letech, doporučení Komise k monitoringu a podle dalších právních předpisů.

Úřední odběr vzorků inspektoři ÚKZÚZ provedli u celkem 1 066 šarží krmiv v rámci kontrol běžných, cílených a mimořádných. Nevyhovujících vzorků krmiv bylo zjištěno 110 (10,3 %). Pro odborné posouzení hodnocených krmiv bylo v národní referenční laboratoři

provedeno 26 976 stanovení sledovaných parametrů, nevyhovujících bylo 182 z nich. Nejčastěji nevyhovující byly deklarované obsahy vitamínu A (19 stanovení), železa (18) a zinku (17).

T 5.6/02 - Monitoring krmiv ÚKZÚZ v roce 2022

Materiál	Vzorky		Stanovení		Nedostatky
	celkem	nevyhovující	celkem	nevyhovující	
Kompletní krmné směsi pro hospodářská zvířata	427	35	6 299	48	vit. A (12x); zinek (8x); jód, popel (4x); vápník, metionin, narazin (3x); kobalt, lyzin (2x); měď, železo, vit D3, N-látky, vláknina, amoxicilin, mikroskopie (1x)
Doplňkové krmné směsi pro hospodářská zvířata	118	20	1 651	33	N- Látky (7x); popel (6x); vláknina, methionin (3x); zinek, mangan (2x); sodík, měď, železo, jód, síra, vit. A, vit. E, methionin, močovina, sacharidy (1x)
Krmné směsi pro zvířata určená k produkci potravin	44	7	661	9	vit. A (2x); vit. E, měď, sodík, jód, taurin, N-látky, vláknina (1x)
Minerální krmné směsi	80	15	1 749	27	selen (4x); vit. E (3x); zinek, železo, fosfor, jód, vit. A, vit. E, popel (2x); měď, tryptofan, N-látky, vláknina (1x)
Premixy a doplňkové látky	68	22	963	45	železo 14x; mangan (8x), Selen (6x), zinek (5x); měď (4x); vit. A (2x); vit. E, sodík, vápník, fosfor, jód, popel (1x)
Krmné suroviny	329	11	15 653	20	draslík, N-látky, tuk, popel (2x); sodík, hořčík, threonin, glycerol, MONG, voda, vláknina, vlhkost, N-NH ₄ , etox (1x)
CELKEM	1 066	110	26 976	182	vit. A (19x); železo (18x); zinek (17x); popel (15x); N-látky (12x); mangan, selen (10x); jód (9x); měď, vit. E (8x); vláknina (7x); methionin (6x); vápník, sodík (4x)...

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: J. Fiala (ÚKZÚZ)

Více informací lze nalézt na www.ukzuz.cz.

Monitoring VÚMOP

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy (VÚMOP) v roce 2022 pokračoval ve sledování stavu zátěže půd a rostlin rizikovými látkami v okrese Opava, lokalizovaném v Moravskoslezském kraji. Sledování geograficky navazuje na šetření předchozích let.

VÚMOP pokračoval v monitoringu vybraných cizorodých látek v povrchových vodách drobných vodních toků a malých vodních nádrží. V roce 2022 bylo do monitoringu zařazeno 41 drobných vodních toků (DVT) a 40 malých vodních nádrží (MVN) spadajících do 7 oblastí povodí (OP) pokrývajících celé území ČR.

Koncentrace těžkých kovů v malých vodních nádržích byly v roce 2022 celkově nízké. Vyšší podíl znečištěných vod byl zjištěn v případě arsenu, mědi a niklu. Rok 2022 byl charakteristický velkým rozpětím změřených hodnot koncentrací těžkých kovů ve vodách DVT, kde se vyskytovala převaha vzorků s nízkými hodnotami, ale též nemalý počet extrémně vysokých hodnot, zejména v případě arsenu a niklu a rtuti. Ve všech sledovaných DVT se vyskytují dosti vysoké koncentrace polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU). V roce 2022 došlo ve 22 případech k překročení limitní hodnoty (NEK NPK – norma environmentální kvality vyjádřená jako nejvyšší přípustná hodnota). Velmi silně znečištěné toky látkami PAU se vyskytují zejména v Oblasti povodí Moravy a Dyje.

Naopak polychlorované bifenyly (PCB) se v roce 2022 (a v posledních letech) ve vodách DVT téměř nevyskytovaly v měřitelných koncentracích a ani z dlouhodobého hlediska nepředstavují pro jakosti vod DVT problém.

Více informací lze nalézt na www.vumop.cz.

Monitoring VÚLHM

Monitoring cizorodých látek v lesních ekosystémech byl v roce 2022 zaměřen na zjišťování obsahu vybraných těžkých kovů (TK) v jedlých houbách a na stanovení polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU), organochlorových pesticidů (OCP) a polychlorovaných bifenylnů (PCB).

V průběhu letních a podzimních měsíců 2022 bylo sebráno 14 vzorků hřibovitých hub, zahrnujících 5 druhů – hřib smrkový (*Boletus edulis*), hřib hnědý (*Xerocomus badius*), hřib kovář (*Neoboletus luridiformis*), hřib žlutomasý (*Xerocomellus chrysenteron*) a klouzek obecný (*Suillus luteus*) ve 14 lesních oblastech. Ve všech vzorcích byly analyzovány TK (Cd, Cu, Hg), PAU, PCB a OCP.

V roce 2022 překročily koncentraci kadmia 5 mg.kg sušiny dva vzorky hub, což představuje 14 % z celkového počtu analyzovaných vzorků. Koncentraci Hg 5 mg.kg sušiny překročil jeden vzorek (7 % analyzovaných vzorků hub).

Více informací lze nalézt na www.vulhm.cz.

Vědecké výbory

Vědecké výbory (expertní skupiny) jsou poradními orgány Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Jejich úkolem je zpracovávat vědecké studie, poskytovat odborná stanoviska, připravovat návrhy na přijímání opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti v celém řetězci výroby potravin a krmiv, a spolupracovat na řešení aktuálních otázek. Stanoviska vědeckých výborů jsou využívána jako nezávislá vědecká podpora pro experty podílející se na přípravě právních předpisů Evropského společenství. V rámci rezortu zemědělství působí tyto čtyři vědecké výbory: Vědecký výbor výživy zvířat při Výzkumném ústavu živočišné výroby, Vědecký výbor veterinární při Výzkumném ústavu veterinárního lékařství, Vědecký výbor fytosanitární a životního prostředí a Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva, oba při Výzkumném ústavu rostlinné výroby.

Spolupráce s EFSA

Spolupráce s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA) je především úkolem vědecko-výzkumných organizací a jejich odborníků. Oficiální spolupráci ČR s EFSA zajišťuje i nadále Odbor bezpečnosti potravin MZe.

Od 1. července 2022 se změnilo složení Správní rady EFSA. Podle nových pravidel Správní radu tvoří jmenovaní zástupci členských států, čtyři zástupci občanské společnosti

a zájmů potravinového řetězce (konkrétně spotřebitelských organizací, nevládních organizací zabývajících se ochranou životního prostředí, organizací zemědělců a průmyslových organizací), dva zástupci Evropské komise a dva zástupci Evropského parlamentu. ČR ve Správní radě zastupují Ing. Jindřich Fialka, vrchní ředitel sekce potravinářství MZe. Jeho zástupcem je Ing. Martin Štěpánek, ředitel odboru potravinářského MZe.

Pro zajištění spolupráce mezi EFSA a ČR byla v listopadu 2022 uzavřena nová rámcová dohoda na období let 2023–2027. Ta definuje hlavní oblasti spolupráce, které jsou koordinovány a převážně naplňovány aktivitami Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA (Koordinační místo; EFSA Focal Point). Diskuse o novém rámci a oblastech spolupráce probíhaly v průběhu celého loňského roku. Nově jsou rozděleny do pěti oblastí: management znalostí, informací a podpora vědeckých výstupů; angažovanost, spolupráce, partnerství; budování kapacit; data; komunikace o riziku.

Z hlediska spolupráce s EFSA byly nejvýznamnějšími momenty roku 2022 akce pořádané v ČR v rámci předsednictví ČR v Radě EU. Jednalo se o 85. zasedání Poradního sboru EFSA (25.–26. 10. 2022) a především mezinárodní konference „European Agri-Food Sustainability&Innovation“ (28. – 29. 11. 2022).

Informace týkající se činnosti EFSA a výše uvedených aktivit jsou dostupné v příslušné kategorii na webu www.bezpecnostpotravin.cz.

Aktivity informačního centra bezpečnosti potravin (ICBP)

Informační centrum bezpečnosti potravin je součástí Odboru bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství České republiky, a je jeho informačním centrem pro komunikaci se širokou veřejností. Prostřednictvím webových stránek www.bezpecnostpotravin.cz, www.foodsafety.cz, www.viscojis.cz, speciálních webových stránek pro děti a mládež www.viscojis.cz/teens, vložených aplikací, Slovníku „Bezpečnost potravin A-Z“, e-mail listu a pomocí sociálních sítí Facebook a Twitter podává kompletní informace z oblasti bezpečnosti potravin a zdravé výživy, které jsou určeny odborné i laické veřejnosti. ICBP dále informuje registrované uživatele webové stránky www.bezpecnostpotravin.cz o závadných potravinách zachycených v české tržní síti. ICBP spolupracuje s dozorovými orgány na rychlé informovanosti spotřebitelů v době veřejných kauz, které řeší klamání, ale hlavně zdravotní ohrožení spotřebitelů.

U internetových stránek www.bezpecnostpotravin.cz byly v průběhu roku 2022 zajištěny všechny základní funkce, denní plnění RS, odesílání e-mail listů včetně informací o závadných potravinách zachycených v české tržní síti a průběžná aktualizace slovníku Bezpečnost potravin A-Z.

Webové stránky www.viscojis.cz jsou určeny spotřebitelské veřejnosti, webové stránky www.viscojis.cz/teens jsou primárně koncipovány pro žáky základních a středních škol a jejich pedagogy a slouží především jako podpora výukového programu „Výživa ve výchově

ke zdraví“. V průběhu roku 2022 byla u obou těchto webových aplikací zajištěna průběžná aktualizace dat.

V roce 2022 byla realizována pravidelná zábavně vzdělávací akce pro děti „Za tajemstvím potravin aneb Víš, co jíš?“, která proběhla v Národním zemědělském muzeu Praha od 7. 10. – 8. 10. 2022.

Během roku 2022 se Informační centrum bezpečnosti potravin spolupodílelo v regionech na třech akcích MZe „Poznej svého farmáře. Dále byla zajištěna účast na výstavě Země živitelka 2022 v Českých Budějovicích, na pražských Dožínkách na Letné (3. 9. 2022) a Jarmarku chuti od 23. do 24. 9. 2022 v Teplicích.

E-learningový kurz „Výživa ve výchově ke zdraví“ byl aktualizován a spuštěn 1. 10. 2022. Kurz je určen pro pedagogy a studenty středních škol s potravinářským zaměřením, středních zdravotnických škol a gymnázií.

Během roku 2022 byly v rámci činnosti ICBP realizovány 2 publikace: Zdravě po šedesátce (Floriánková, M., 2022) a Pesticidy. Použití, přínosy, rizika (Prokinová, E., 2022).

6 STRUKTURÁLNÍ VÝVOJ AGRÁRNÍHO SEKTORU

6.1 Podnikatelská struktura zemědělství

Koncem roku 2022 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno 42,7 tis. zemědělských subjektů. Tyto evidované subjekty jsou rozděleny na podniky právnických osob (PPO) a podniky fyzických osob (PFO). PPO zahrnují zemědělské obchodní korporace, a to obchodní společnosti a družstva, a jiné právnické osoby. PFO zahrnují zemědělské podnikatele podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, i fyzické osoby provozující drobné pěstelské a chovatelské činnosti a nepodléhající evidenci zemědělského podnikatele. Drobní pěstelé nebo chovatelé bez podnikatelského osvědčení tvořili 33 % počtu evidovaných zemědělských subjektů. 2,2 tis. zemědělských podniků (5 % z celkového počtu) bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu a hospodařilo bez zemědělské půdy.

Většina evidovaných zemědělských subjektů (95 %) vykazala alespoň minimální výměru z. p.⁵⁶ a tyto podniky hospodařily na 3,51 mil. ha z. p. (z toho 2,47 mil. ha o. p.). Orná půda se na zemědělské půdě podílela ze 70,3 %.

Celkovou výměru obhospodařované zemědělské a orné půdy v rozdělení podle různých právních forem zemědělských subjektů ke konci roku 2022 uvádí tab. T6.1/01.

56 Jedná se o subjekty s těmito požadovanými parametry: výměra od 1 ha obhospodařované zemědělské půdy, 1 500 m² pěstovaných intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny), 1 000 m² vinic, 300 m² skleníků a pařenišť, chov od 1 ks skotu, 2 ks prasat, 4 ks ovcí a koz, 50 ks drůbeže, 100 ks králíků.

T6.1/01 - Podnikatelská struktura fyzických a právnických osob v zemědělství¹⁾, stav koncem roku 2022

Právní forma	Počet podniků	Obhospodařovaná zemědělská půda		Obhospodařovaná orná půda		Průměrná výměra ²⁾	
		ha	%	ha	%	ha z. p.	ha o. p.
Fyzické osoby celkem	37 645	1 064 629	30,3	615 103	24,9	28,3	16,3
z toho - zemědělští podnikatelé³⁾	24 852	972 496	27,7	564 273	22,9	39,1	22,7
Právnické osoby celkem	5 115	2 449 222	69,7	1 854 259	75,1	478,8	362,5
v tom - obchodní společnosti celkem	4 234	1 786 325	50,8	1 317 581	53,4	421,9	311,2
z toho - spol. s r. o.	3 457	935 640	26,6	627 956	25,4	270,7	181,6
- a. s.	742	835 707	23,8	678 720	27,5	1 126,3	914,7
- družstva	515	631 799	18,0	519 076	21,0	1 226,8	1 007,9
- ostatní⁴⁾	366	31 098	0,9	17 602	0,7	85,0	48,1
Celkem	42 760	3 513 851	100,0	2 469 362	100,0	82,2	57,7

1) Zemědělsky aktivní subjekty s velikostními parametry dle vyhlášky č. 126/2001 Sb., kterou se stanoví kritéria pro zápis do zemědělského registru.

2) Vypočteno za podniky obhospodařující zemědělskou půdu.

3) Zaevidování zemědělští podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

4) Státní podniky, příspěvkové organizace aj.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat se významně podílely PPO. Jejich podíl na stavech skotu byl 74 % (v rámci toho z 91 % na dojených kravách), na stavech prasat 95 % a na drůbeži 94 % (tab. T6.1/02).

T6.1/02 - Struktura početních stavů hospodářských zvířat podle právních forem podniků, stav koncem roku 2022

Právní forma	Skot				Prasata		Drůbež	
	celkem		z toho dojené krávy					
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
Fyzické osoby celkem	367 540	25,80	31 558	8,84	73 434	5,15	1 493 676	5,83
z toho - zemědělští podnikatelé¹⁾	337 775	23,71	27 884	7,81	54 996	3,86	1 372 830	5,36
Právnické osoby celkem	1 056 961	74,20	325 497	91,16	1 351 748	94,85	24 139 757	94,17
v tom - obchodní společnosti celkem	691 234	48,52	189 847	53,17	1 174 639	82,42	22 846 127	89,13
z toho - spol. s r. o.	287 394	20,18	42 685	11,95	207 922	14,59	12 347 122	48,17
- a. s.	401 310	28,17	146 982	41,17	950 543	66,70	10 498 934	40,96
- družstva	350 760	24,62	131 493	36,83	167 802	11,77	1 252 387	4,89
- ostatní	14 967	1,05	4 157	1,16	9 307	0,65	41 243	0,16
Celkem	1 424 501	100,00	357 055	100,00	1 425 182	100,00	25 633 433	100,00

1) Zaevidování zemědělští podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Velikostní strukturu zemědělských podniků v ČR podle výměry obhospodařované zemědělské půdy a v rozdělení na PFO a PPO ukazuje tab. T6.1/03; velikostní strukturu rozhodujících typů zemědělských obchodních korporací uvádí příl. tab. 6.1/01.

T6.1/03 - Velikostní struktura podniků fyzických a právnických osob obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2022

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Podniky celkem ¹⁾				Podniky fyzických osob ¹⁾				Podniky právnických osob ¹⁾			
	počet		výměra		počet		výměra		počet		výměra	
	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%
>0-<5	20 388	47,68	33 851	0,96	19 396	51,52	32 130	3,02	992	19,39	1 721	0,07
5-<10	4 691	10,97	33 755	0,96	4 364	11,59	31 402	2,95	327	6,39	2 354	0,10
10-<50	9 455	22,11	221 544	6,30	8 655	22,99	202 076	18,98	800	15,64	19 468	0,79
50-<100	3 022	7,07	214 239	6,10	2 678	7,11	189 393	17,79	344	6,73	24 845	1,01
100-<500	3 498	8,18	755 524	21,50	2 354	6,25	447 552	42,04	1 144	22,37	307 972	12,57
500-<1000	843	1,97	606 738	17,27	158	0,42	108 276	10,17	685	13,39	498 462	20,35
1000-<2000	594	1,39	832 024	23,68	35	0,09	41 545	3,90	559	10,93	790 480	32,27
2000 a více	269	0,63	816 176	23,23	5	0,01	12 256	1,15	264	5,16	803 920	32,82
Celkem	42 760	100,00	3 513 851	100,00	37 645	100,00	1 064 629	100,00	5 115	100,00	2 449 222	100,00

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Vývoj podnikatelské struktury českého zemědělství v období od roku 2005 zachycující zemědělské podniky s výměrou od 3 ha zemědělské půdy⁵⁷ je uveden v příl. tab. 6.1/02.

Podíl PFO na obhospodařované půdě v tomto období celkově mírně narůstal a proti roku 2005 se v roce 2022 zvýšil o 1 p. b. na úkor podílu PPO. Počet PFO oproti roku 2005 klesl o 4,4 %. U PPO nárůst počtu subjektů v roce 2022 celkově představoval 74 % proti roku 2005.

6.2 Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin

Podle údajů z registru ČSÚ počet podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a NACE 11) v posledních letech trvale roste. Celkový počet subjektů obou výrobních odvětví v roce 2022 dosáhl 31 390 jednotek. Meziročně je tento počet jednotek vyšší o 1 148 firem. Subjekty zařazené do registru nejsou všechny ekonomicky aktivní, což platí zejména pro fyzické osoby. Skladba využívaných právních forem se meziročně mění jen mírně, přičemž v roce 2022, obdobně jako v roce 2021, nejvíce narostl počet firem fyzických osob.

U jednotlivých sledovaných právních forem CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 se jejich počet meziročně vyvíjel takto:

- celkový počet fyzických osob, z nichž většina podniká podle živnostenského zákona, avšak nezapsaných v obchodním rejstříku, se v roce 2022 dále meziročně rozšířil, a to o 925 subjektů na 24 253 osob. Dosahovaný trend u těchto subjektů je důsledkem sílící poptávky po různých druzích potravin. Z pohledu výrobních oborů pak tato skupina výrobců zahrnuje zejména drobné výrobce pečiva a cukrářských výrobků či masných výrobků. Z pohledu zakládání firmy jde o poměrně rychlou a kapitálově nenáročnou formu podnikání;
- početně výrazně zastoupenou právní formou u obchodních korporací i v roce 2022 byly s. r. o., což může být dáno tím, že v porovnání s jinými korporacemi je vznik této právní formy jednodušší. V roce 2022 se tato forma podnikání uplatňovala u 6 707 firem, což představuje další rozšíření této právní formy. Meziroční nárůst činil 398 společností;
- počet akciových společností v posledních letech mírně klesá. V roce 2022 podnikalo touto právní formou 373 a. s.;
- v právní formě družstva podnikalo v roce 2022 jen 57 subjektů.

Výrobci potravin a nápojů využívají k podnikání i jiné právní formy, jako je komanditní společnost aj., avšak ani v hodnoceném roce 2022 nebyly příliš zastoupeny.

57 Z důvodu dlouhodobé srovnatelnosti údajů od roku 1995 (viz Zprávy o stavu zemědělství ČR do roku 2010), kdy byly v Agrocentru prahovou hodnotou 3 ha obhospodařované z. p. V Agrocentru 2000 a v následujících zemědělských strukturálních šetřeních byla základní prahová hodnota snížena na 1 ha z. p., ale v šetřeních z roku 2010 a dalších byla zvýšena na 5 ha.

Z údajů ČSÚ vyplývá, že z hlediska velikosti (sleduje průměrné počty subjektů se 100 a více zaměstnanci), převládaly v roce 2022, obdobně jako v minulých letech, podniky od 100 do 199 zaměstnanců. Potravinářský průmysl v ČR se vyznačuje tím, že s rostoucí velikostí podniků jejich počet klesá. Meziroční změny u sledovaných subjektů jsou zachyceny v tab. T6.2/01, která poskytuje podrobnější údaje.

T6.2/01 - Velikostní struktury potravinářských podniků se 100 a více zaměstnanci

Počet zaměstnanců	Průměrný počet podniků		Meziroční index
	2021 ¹⁾	2022	
100 - 199	114	116	101,8
200 - 499	87	86	98,9
500 - 999	20	24	120,0
1000 - 1999	DSÚ	DSÚ	-
2000 - 2999	DSÚ	DSÚ	-
Celkem	221	226	99,2

1) Údaje za rok 2021 byly zpřesněny; DSÚ = důvěrný statistický údaj.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty se 100 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Výkonnostně nejvýznamnější velikostní kategorií (posuzováno podle absolutního objemu tržeb bez DPH z prodeje výrobků, služeb a zboží) představovaly v roce 2022 podniky s 200 až 499 zaměstnanci, s objemem těchto tržeb 134,3 mld. Kč. Další kategorií podle uvedeného ukazatele byly v roce 2022 podniky od 500 do 999 zaměstnanců, a to s objemem 81,6 mld. Kč. Tyto dvě kategorie podniků se na výše uvedených tržbách u výroby potravinářských výrobků a výroby nápojů (CZ – NACE 10 a CZ – NACE 11) podílely nejvíce.

Počty potravinářských podniků s 50 a více zaměstnanci v roce 2022 v meziročním porovnání podle oborů jsou uvedeny v tab. T6.2/02. Obdobně jako v minulých letech vykazuje nejvyšší počet výroba pekařských a cukrářských výrobků.

Početnou kategorií je také výroba ostatních potravinářských výrobků, která je svým výrobním zaměřením velmi členitá a jejímž základem jsou především výroby využívající suroviny rostlinného původu (výroba cukru a také kakaa, čokolády a cukrovinek) i produkce vyššího stupně zpracování agrárních surovin – výroba hotových pokrmů, polévek, dietních potravin aj., po nichž je stále větší poptávka, či zpracování čaje a kávy a výroba koření a aromatických výrobků.

Mezi obory s vyšším počtem podniků lze zařadit i zpracování masa a výroby masných výrobků, který zahrnuje i výrobu a zpracování drůbeže. Některé obory jsou poměrně koncentrované (výroba olejů a tuků, průmyslová krmiva), nebo mají převážně regionální charakter (zpracování ryb a z důvodu ochrany dat byl tento obor zpracovateli dat z ČSÚ připojen k průmyslovým krmivům).

Z meziročního porovnání vyplývá, že u většiny oborů u této kategorie podniků s 50 a více zaměstnanci se počet firem v letech 2021 a 2022 příliš neměnil a u některých oborů zůstal ve stejných počtech. Celkově byl zaznamenán mírný pokles v důsledku obtížných podnikatelských podmínek (zejména zvýšení cen) vstupů v roce 2022.

T6.2/02 - Průměrný počet podnikatelských subjektů podle výrobních oborů

Ukazatel	2021 ¹⁾	2022	Meziroční index
Zpracování masa a výroba masných výrobků	70	66	94,3
Zpracování a konzervování ryb	DSÚ	DSÚ	-
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	18	19	105,6
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	5	5	100,0
Výroba mléčných výrobků	38	37	97,4
Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků	17	17	100,0
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	108	108	100,0
Výroba ostatních potravinářských výrobků	76	80	105,3
Výroba průmyslových krmiv a Zpracování ryb	26	27	103,8
Výroba nápojů	55	51	92,7
Průmysl potravinářský celkem	413	410	99,3

1) Údaje za rok 2021 byly zpřesněny; DSÚ = důvěrný statistický údaj.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty s 50 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

6.3 Dodavatelská odvětví

Osivo a sadba

V roce 2022 bylo dle zákona č. 219/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, evidováno, případně registrováno, celkem 1 198 právnických a fyzických osob s oprávněním pro výrobu, dovoz a uvádění do oběhu osiva polních plodin a zelenin, sadby brambor a sazenic zelenin. V roce 2022 došlo oproti předchozímu roku k mírnému poklesu velikosti přihlášených množitelských ploch, a to u všech sledovaných plodin. V rámci jednotlivých skupin plodin byl meziroční pokles přihlášených množitelských ploch nejvýraznější u trav, jednoletých píceňin a ostatních krmných plodin (-15,0 %), olejnin a přadných rostlin (-8,0 %), brambor (-7,8 %), dále pak u jetelovin a obilovin (včetně kukuřice) shodně (-6,5 %) a u luskovin (-5,7 %). Výkyvy v poptávce po certifikovaném osivu jsou významně ovlivněny trhem s jednotlivými plodinami v rámci ČR i EU a tomu odpovídá i meziroční kolísání výměry množitelských ploch.

Celkově se ve sklizňovém roce 2021 vyrobilo v ČR téměř 215 tis. tun osiva zemědělských plodin (nárůst o 3,4 % oproti 2020) a 53 tis. tun sadbových brambor (pokles o 7,5 %). Osivo cukrové řepy se v ČR nemnoží a produkce je závislá na dovozu.

T6.3/01 - Přihlášené množiteléské plochy v ČR

Plodina	Přihlášené množiteléské plochy (ha)	Vyrobené osivo, sadba (t)	Přihlášené množiteléské plochy (ha)	Meziroční index výměry přihlášených množ. ploch
	2021		2022	
Obiloviny (vč. kukuřice)	54 793	171 358	51 220	93,5
Luskoviny	11 404	20 008	10 753	94,3
Olejníky a přadné rostliny	13 234	10 031	12 175	92,0
Brambory	2 666	52 742	2 457	92,2
Jeteloviny	14 094	4 835	13 183	93,5
Trávy a jednoleté pícniny, ostatní krmné plodiny	14 399	8 621	12 240	85,0

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: A. Vorlíčková (ÚZEI)

Minerální hnojiva a přípravky na ochranu rostlin

V roce 2022 pokračovala registrace hnojiv (včetně rostlinných biostimulantů, pomocných půdních látek a substrátů) podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech. Kromě registrace jsou hnojiva a pomocné látky uváděné do oběhu evidovány také v režimu ohlášení (dle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemného uznávání (podle Nařízení EP a Rady (ES) č. 2019/515) a nově od července 2022 také CE hnojiva (podle Nařízení EP a Rady (ES) č. 2019/1009). CE hnojiva jsou však evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce, resp. dodavatele, protože tato hnojiva ze své podstaty žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají. Jedná se o obdobný systém jako u hnojiv ES (podle Nařízení EP a Rady (ES) č. 2003/2003), která bylo možné uvádět do oběhu (a případně zveřejnit v Registru hnojiv) do července 2022.

Za rok 2022 bylo celkem vydáno 547 rozhodnutí o registraci hnojiv a pomocných látek, ohlášeno bylo 393 hnojiv a v režimu vzájemného uznávání bylo evidováno 116 výrobků. Dále bylo evidováno 18 hnojiv ES a 61 CE hnojiv.

V rámci odborného dozoru bylo odebráno celkem 277 vzorků, v tom 169 registrovaných hnojiv a pomocných látek, 18 ohlášených hnojiv, 64 hnojiv ES, 10 vzájemně uznaných výrobků a 16 hnojiv určených k aplikaci na vlastní pozemky. Na základě nevyhovujících výsledků analýz vzorků byla zrušena 4 rozhodnutí o registraci a 1 ohlášení hnojiva. Důvodem bylo kromě nevyhovujících jakostních ukazatelů také překročení limitu rizikových prvků. Dále bylo zahájeno správní řízení u 4 hnojiv ES a 1 vzájemně uznaného výrobku.

Od roku 2021 patří do působnosti ÚKZÚZ také schvalování programů použití kalů podle zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech. Nejčastějším důvodem zamítnutí programů bylo zamýšlené použití kalů na půdách s velmi vysokou zásobou fosforu a v ochranných pásmech vodních zdrojů.

Ve srovnání s rokem 2021 došlo v roce 2022 k mírnému zvýšení spotřeby živin v minerálních hnojivech. Celková spotřeba čistých živin dodaných minerálními hnojivy činila 106,8 kg na 1 ha zemědělské půdy. Přitom bylo na základě informací ČSÚ v roce 2022 počítáno s výměrou tzv. „využívané zemědělské půdy“ 3 530 423 hektarů.

V roce 2022 bylo statkovými a organickými hnojivy dodáno 26,4 kg N, 15,0 kg P₂O₅ a 26,5 kg K₂O na hektar využívané zemědělské půdy. Celkový vnos čistých živin ze statkových a organických hnojiv byl 67,9 kg/ha.

Ochrana rostlin

Spotřeba účinných látek obsažených v POR a pomocných prostředcích na ochranu rostlin v roce 2022 se na zemědělské půdě meziročně mírně snížila o 1,3 % a činila celkem 3 720,2 tis. kg. Na 1 ha zemědělské půdy se spotřebovalo 1,05 kg účinných látek obsažených v POR a pomocných prostředcích na ochranu rostlin. Celková výměra ošetřená POR a pomocnými prostředky na ochranu rostlin v roce 2022 činila 14 907,4 tis. ha (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy).

Celková spotřeba POR a pomocných prostředků v ČR v roce 2022 dosáhla 10 852,2 kg (včetně spotřeby POR a pomocných prostředků mimo pozemek, tj. na mořících stanicích a ve skladech rostlinných produktů), z toho celková spotřeba POR a pomocných prostředků aplikovaných na pozemku (na zemědělské půdě a ve sklenících) byla 10 586,6 tis. kg. Herbicidy a desikanty se podílely na celkové spotřebě POR a pomocných prostředků na ochranu rostlin (včetně spotřeby POR mimo pozemek) 45,6 %, fungicidy 28,7 %, regulátory růstu a vývoje 10,3 %, insekticidy 5,5 %, rodenticidy 0,6 % a ostatní prostředky 9,3 %.

V porovnání s rokem 2021 došlo v roce 2022 k nepatrnému zvýšení celkové spotřeby POR a pomocných prostředků aplikovaných na pozemku (zemědělská půda mimo mořící stanice a sklady rostlinných produktů) a to cca o 1,2 %. V jednotlivých kategoriích přípravků na ochranu rostlin nedošlo v meziročním srovnání k příliš velkým změnám ve spotřebě. Výkyvy se zpravidla řídily dostupností přípravků na trhu nebo byl pokles jedné látky kompenzován nárůstem jiné látky ze stejné skupiny v reakci na její zákaz. Počasí v roce 2022 hrálo spíše menší roli. Ačkoliv byl rok 2022 na území ČR teplotně nadnormální o 0,9 °C, srážkově se naopak jednalo o rok normální. Silně srážkově nadnormální byl především měsíc červen, srpen a září, což komplikovalo sklizeň a následné zakládání porostů některých ozimých plodin (především řepky).

Za nepatrným nárůstem spotřeby fungicidů stojí pravděpodobně vlhký průběh léta, který mohl ovlivnit jejich spotřebu v širokořádkových plodinách (cukrová řepa a brambory). V roce 2022 byla ukončena platnost účinných látek thiofanát-methyl a mankozeb, jenž byly součástí řady přípravků do hlavních i minoritních plodin, např. obilniny, cukrová řepa, brambory a zelenina. Kategorie herbicidů zaznamenala zanedbatelné navýšení, což bylo dáno především podobnými nároky na regulaci zaplevelení jako v roce 2021. Situace na podzim 2021 a následně na jaře 2022 vyžadovala podobné postupy v ochranných strategiích, což vyústilo v řadu opravných vstupů do porostů. K většímu poklesu došlo u účinné látky prosulfokarb, hojně využívané v herbicidní ochraně brambor. Propad ve spotřebě byl důsledkem nedostupnosti na trhu (výpadek ve výrobě). Spotřeba přípravků na bázi insekticidních účinných látek se mírně

navýšila, což lze přičítat zákazu účinných látek chlorpyrifos, chlorpyrifos-methyl a imidakloprid v předchozích letech, což se projevilo vyšší spotřebou účinných látek na bázi pyretroidů, které mají nižší účinnost a aplikace se musí opakovat. Zákaz výše zmíněných látek společně s ukončením účinné látky indoxakarb v roce 2022 tak přispívá ke zvýšeným vstupům, neboť v oblasti polních kultur se jedná o látky hojně využívané v ochraně proti hmyzím škůdcům řepky a proti virovým přenašečům v porostech obilnin, jejichž tlak rok od roku stoupá. V současnosti neexistují žádné adekvátní náhrady (na rozdíl od skupin herbicidů a fungicidů). Pokles ve spotřebě moluskocidů byl dán především průběhem podzimního počasí a nevhodných podmínkách pro škodlivé výskyty plžů díky suchému podzimu (říjen a listopad). Za nižší spotřebou moluskocidů stojí i obecně uplatňované technologie dřívějšího výsevu řepky, která pak lépe konkuruje napadení slimáků koncem léta a na podzim. Spotřeba přípravků na bázi biopreparátů se meziročně zvýšila o 21 %, což svědčí o širším využití nechemických alternativ ochrany, které se neustále rozšiřují díky nově registrovaným přípravkům na bázi mikroorganismů. Biologická ochrana se uplatňuje především v řepce a v minoritních plodinách (zelenina, ovoce a réva vinná). V roce 2022 byla spotřeba rodenticidů srovnatelná s rokem 2021, tedy nižší v porovnání s roky předchozími. Nástup gradace se začal projevovat až koncem roku 2022, což se projeví zvýšenou spotřebou v roce 2023.

Spotřeba biologických přípravků na bázi mikroorganismů na zemědělské půdě byla meziročně vyšší o 26,3 % a činila 92 258 kg (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy). Spotřeba účinné látky na 1 ha u těchto přípravků činila 0,076 kg/ha, a to na celkové ploše (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy) 49,9 tis. ha. Nejvíce ploch ošetřených biologickými přípravky na bázi mikroorganismů (bez dopočtu) v roce 2022 připadlo na řepku ozimou (29,7 tis. ha), révu moštovou (5,4 tis. ha), pšenici setou ozimou (2,3 tis. ha) a jablň plodovou (1,3 tis. ha).

V roce 2022 byla přípravky „Bioagens na bázi makroorganismů“ ošetřena plocha v polních kulturách (v kukuřici) 25,9 tis. ha (s dopočtem k celkové výměře kukuřice), což představuje meziroční snížení o 5,8 %. Vzhledem k tomu, že sběr dat o spotřebě POR v roce 2022 je zaměřen na vybrané zemědělské plodiny podle čl. 4 směrnice 2009/128/ES a celková ošetřená výměra u biologických přípravků na bázi makroorganismů je k dispozici pouze pro skupiny plodin, nelze u ostatních konkrétních plodin ošetřenou plochu biologickými přípravky „Bioagens na bázi makroorganismů“ kvalifikovaně odhadnout.

Evropská komise v roce 2022 rozhodla o neschválení účinných látek benfluralin, 1,3-dichlorpropen a chloropikrin. Důvodem neschválení byly zejména nepříjemné účinky na zdraví lidí. V případě 1,3-dichlorpropenu a chloropikrinu žadatel sám požádal o stažení žádosti z dalšího projednávání. Žádná z uvedených látek nebyla v roce 2022 nabízena na trhu v České republice.

Dne 22. června 2022 předložila Evropská komise k projednání v Radě EU legislativní návrh Nařízení EP a Rady (EU) o udržitelném používání přípravků na ochranu rostlin. Tento

návrh byl v době českého předsednictví v Radě Evropské unie ve druhé polovině roku projednáván v prvním čtení v pracovní skupině Rady EU Working Party on Pesticides/Plant Protection Products a následně předán švédskému předsednictví. Cílem návrhu je nahradit současnou Směrnicí EPO a Rady (ES) č. 128/2009 o udržitelném používání pesticidů a vytvořit předpoklady pro plánované snížení objemu používaných přípravků na ochranu rostlin v EU o 50 % do roku 2030. Zároveň má být dosaženo redukce 50 % u nejrizikovějších přípravků. Hlavním výstupem českého předsednictví v Radě EU v této oblasti je oficiální požadavek na Evropskou komisi na doplnění dopadové studie k tomuto předpisu.

Průmyslová krmiva

V roce 2022 dosáhla celková výroba krmných směsí pro hospodářská a ostatní zvířata 2 384 tis. t, což je meziročně o 5,6 % (140,7 tis. t) méně.

Nejvíce krmných směsí bylo vyrobeno pro drůbež (1 039 tis. t) a prasata (708 tis. t), méně pro skot (588 tis. t) a ostatní zvířata (49 tis. t). Do kategorie ostatních zvířat patří od roku 2016 směsi pro ovce, kozy, králíky a ryby. Meziroční pokles výroby v roce 2022 nastal téměř u všech kategorií krmných směsí. Výroba krmných směsí pro prasata poklesla o 11,1 % (o 88,6 tis. t), pro drůbež o 3,0 % (o 32,3 tis. t) a pro skot o 1,6 % (o 9,7 tis. t). Meziročně poklesla i výroba krmných směsí pro ostatní zvířata určená k produkci potravin, a to o 4,9 % (10,0 tis. t).

T6.3/02 - Výroba krmných směsí v ČR (tis. t)

Druhy zvířat	2021	2022 ¹⁾	Meziroční index
Krmné směsi pro hospodářská a ostatní zvířata²⁾	2 525	2 384	94,4
z toho: skot celkem	598	588	98,3
prasata celkem	796	708	88,9
drůbež celkem	1 071	1 039	97,0
Krmné směsi pro domácí a ostatní zvířata³⁾	326	327	100,3
Celkem	2 850	2 711	95,1

1) Odhad.

2) Ostatní zvířata - zde ovce, kozy, králíci a ryby.

3) Ostatní zvířata - zde koně, lesní zvěř, kožešinová zvířata, laboratorní zvířata a zvířata v zoologických zahradách.

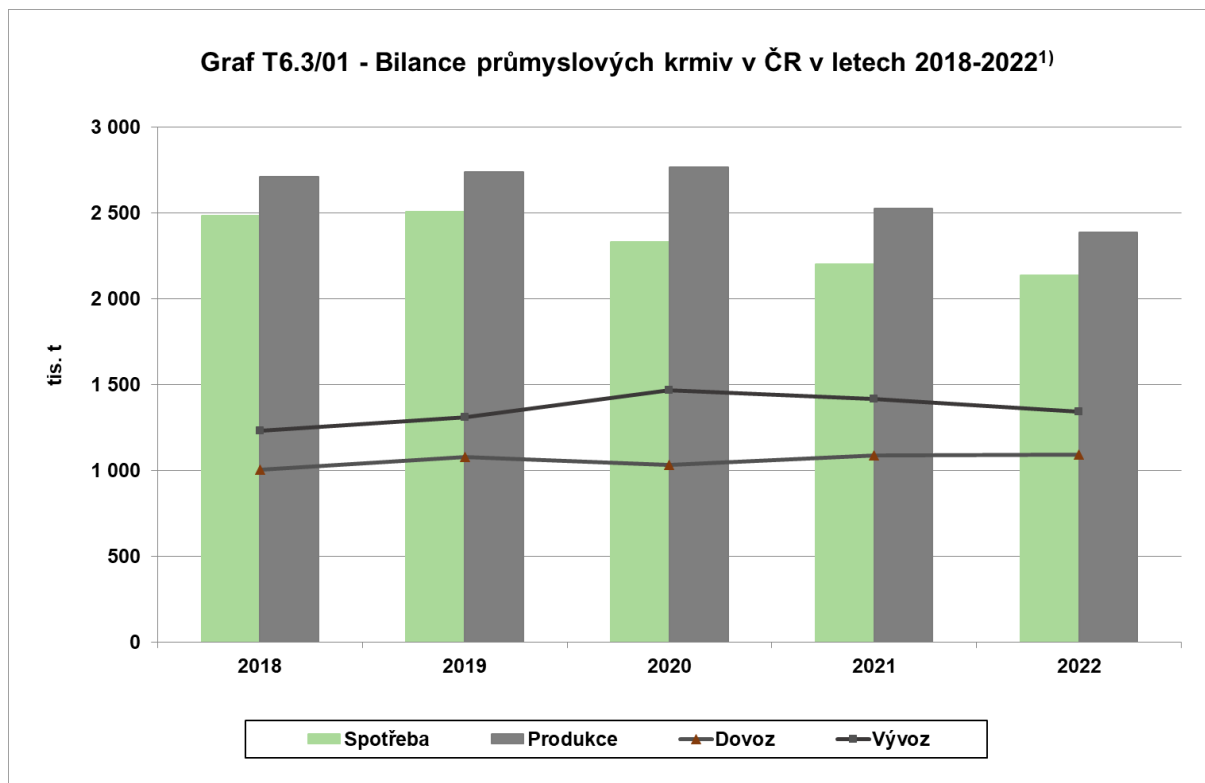
Pramen: MZe - Roční výkazy o výrobě průmyslových krmiv

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), J. Saksún (MZe)

V roce 2022 bylo do ČR dovezeno celkem 1 093 tis. t průmyslových krmných surovin a krmných směsí, tedy meziročně o 0,4 % více, a vyvezeno 1 340 tis. t (tj. meziroční pokles o 5,2 %). Celkové saldo za rok 2022 tedy zůstalo kladné: 247 tis. t. Zemí s největším objemem dovozu do ČR je Německo, na které připadlo 41,9 % celkového objemu dovezených krmiv. Dalšími největšími dovozci byly v roce 2022 Polsko (18,6 % celkového dovozu krmiv) a Rakousko (6,8 % celkového dovozu krmiv). Z dovezeného objemu krmiv většinu tvořily odpad po extrahování sójového oleje (388,1 tis. t v ceně 11,50 Kč/kg) a přípravky používané k výživě zvířat (336,9 tis. t v ceně 40,82 Kč/kg).

ČR v roce 2022 vyvezla největší objem krmiv do Německa (37,1 %), na Slovensko (18,3 %) a do Polska (13,5 %). Z vyvezeného objemu krmiv většinu tvořily přípravky používané k výživě zvířat (593,1 tis. t v ceně 35,28 Kč/kg) a odpad po extrahování sójového oleje (326,0 tis. t v ceně 8,09 Kč/kg).

V grafu T6.3/01 je znázorněn vývoj produkce, spotřeby, dovozu a vývozu průmyslových krmiv v ČR v letech 2018–2022.

1) Spotřeba krmných surovin za rok 2022 je odhad.

Pramen: MZe

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

Přehled v tab. T6.3/03 uvádí specifikaci činností v registrovaných nebo schválených krmivářských provozech včetně údajů o počtech distributorů, dodavatelů a dovozců krmiv.

T6.3/03 - Specifikace činností ve schválených a registrovaných provozech k 31. 12. 2022¹⁾

Druh činnosti	Schválené	Registrované	Celkem ČR
Výrobci krmných surovin	15	368	383
Výrobci doplňkových látek	7	7	14
Výrobci premixů	28	7	35
Výrobci medikovaných krmiv	45	0	45
Výrobci krmných směsí	107	277	384
Faremní mícháreny krmiv	0	375	375
Mobilní výroby	0	56	56
Zemědělská prvovýroba – všeobecně	0	28 571	28 571
Dovozci krmiv	75	170	245
Dodavatelé krmiv	206	1 343	1 549
Distributoři	145	818	963
Dopravci krmiv	0	1 590	1 590
Uvádění na trh – krmné suroviny	0	1 662	1 662
Uvádění na trh – krmné směsi	184	1 169	1 353
Uvádění na trh – doplňkové látky	203	228	431
Uvádění na trh – medikovaná krmiva	1	0	1
Uvádění na trh – premixy	161	135	296

1) V rámci jednoho provozu může být prováděno současně i více činností.

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), M. Beránek (ÚKZÚZ)

Veterinární péče

Na začátku roku 2022 bylo evidováno celkem 7 464 provozoven pod státním veterinárním dozorem. Na konci roku 2022 byl počet provozů schválených podle nařízení EP a R (ES) č. 853/2004 vyšší o 65, počet registrovaných maloobchodních zařízení se zvýšil o 143.

V roce 2022 bylo plánováno v dozorovaných provozech celkem 22 103 kontrolních akcí dle jednotlivých zveřejňovaných seznamů. Skutečně bylo v rámci plnění plánu provedeno 20 486 akcí. V 310 provozech došlo k navýšení plánované doporučené frekvence kontrol na základě analýzy rizika, s přihlédnutím k požadavkům článku 9 nařízení EP a R (ES) č. 2017/625. V souladu s metodikou SVS byla v 646 provozech naopak frekvence snížena. Snížení stanovené frekvence se připouští například u sezonně provozovaných subjektů. Z uvedeného počtu plánovaných akcí bylo vykázáno 403 akcí alespoň s jednou závadou. Akcí mimo plán kontrol navazujících na došetření těchto závad, mimořádných kontrol a kontrol v subjektech nezařazených na uveřejňovaných seznamech bylo 20 316, z toho u 827 akcí byla zjištěna alespoň jedna závada. Při plánovaných akcích je zjišťován menší počet závad než při akcích neplánovaných. Neplánované akce jsou důsledkem dříve zjištěných nedostatků a jsou zaměřené cíleně na určitý okruh závad.

V roce 2022 pokračovala kontrola subjektů podnikajících v režimu EKO-BIO, tedy podniků, které produkují potraviny v biokvalitě s označením BIO. V roce 2022 provedla SVS celkem 76 takto zaměřených kontrol. V rámci nich nebylo shledáno porušení legislativy v oblasti podmínek pro produkci potravin v režimu BIO.

Kontrol potravin nesoucích značku kvality KLASA bylo provedeno 56, z toho v 6 případech bylo zjištěno porušení pravidel pro používání přidělené značky KLASA.

Při 540 kontrolách u přímých prodejců mléka (mléčné automaty + přímý prodej ze dvora) byla zjištěna závada ve 13 případech. Závady se týkaly oblasti hygieny provozu. Nebyl zachycen žádný případ přítomnosti reziduí léčiv v mléce.

Nedílnou součástí dozoru je i kontrola zásilek, které opouštějí území ČR, a to jak do jiných členských států, tak do třetích zemí. Vzhledem k tomu, že zásilky do třetích zemí musí být doprovázeny veterinárním certifikátem, zásilka musí být vždy zkontrolována; těchto kontrol bylo v loňském roce 6 358.

Mezi neplánované kontroly patří i kontroly zásilek v místech určení na základě povinného hlášení. Těchto kontrol bylo téměř 5 510, včetně kontrol zásilek ve spolupráci s celní správou či Policií ČR. Závada se při nich vyskytla ve 176 případech. Posouzeno bylo přes 72 tis. tun zboží, neuvolněno na trh bylo 16 tun. Uvedená čísla nezahrnují vejce, která jsou vykazována v kusech. Posouzeno bylo 18,4 milionů kusů vajec a z toho přes 813 tisíc kusů bylo posouzeno jako požitelná po úpravě.

V roce 2022 proběhly 3 mimořádné kontrolní akce:

- Vyšetřování počáteční/pokračovací kojenecké výživy a příkrmů pro kojence a malé děti – dodržování požadavků na kontaminanty jako pesticidy, těžké kovy, mykotoxiny a jiné toxikologicky významné látky;
- Pesticidy – kontrola reziduálních limitů;
- Welfare na jatkách – akce byla zaměřena na jatka porážející do 3 000 kusů domácích kopytníků ročně (skotu, ovcí, koz, prasat a lichokopytníků).

V rámci stálého veterinárního dozoru musí být všechna na jatkách poražená zvířata před uvedením do oběhu povinně prohlédnuta úředním veterinárním lékařem. V roce 2022 provedli veterinární inspektoři veterinární prohlídku před a po porážení u 2 528 002 kusů velkých jatečných zvířat. Z tohoto počtu bylo prohlédnuto 232 527 kusů dospělého skotu, 7 673 telat, 2 278 185 prasat, 8 560 ovcí a jehňat, 998 koz a kůzlat a 59 koní a hříbat. U drůbeže byl proti roku 2021 mírný pokles porážek, nejvíce poklesl počet porážek u kuřat. Hrabavé drůbeže včetně krůt bylo v roce 2022 prohlédnuto celkem 118 075 844 kusů. Vodní drůbeže bylo prohlédnuto 3 707 204 kusů. U poražených králíků byl proti roku 2021 zaznamenán pokles (o 16 %), kdy bylo prohlédnuto celkem 646 914 kusů. Běžců bylo prohlédnuto proti roku 2021 více, celkem se jednalo o 1 150 kusů. Farmové zvěře bylo prohlédnuto proti roku 2021 o 53 % méně, a to celkem 1 876 kusů.

SVS na jatkách neprovádí pouze veterinární prohlídku (i když tato je zde hlavní činností), ale rovněž dozor nad klasifikací těl jatečných zvířat. Vlastní kontrolní činnost je zaměřena na kontrolu klasifikace jatečně upravených těl (JUT) skotu a prasat, na dodržování referenční úpravy jatečných těl těchto zvířat, na jejich správné označování, vedení a evidenci klasifikačních protokolů. Nedílnou součástí je i dohled a kontrola nad řádným odesíláním hlášení o klasifikaci v návaznosti na další zpracovávání těchto dat. V roce 2022 provedli

inspektoři 329 kontrol v 38 provozech jatek porážejících skot a zkontrolovali 8 249 jatečně upravených těl skotu. Průměrná chybovost klasifikace skotu byla 5,53 %. U 562 JUT byla zjištěna chybná obchodní úprava, v 5 případech chybné označení. Ve 34 podnicích porážejících prasata bylo provedeno 286 kontrol, zkontrolováno bylo 15 662 JUT prasat a chybovost klasifikace byla 6,70 %. Ve 70 případech byla zjištěna chybná obchodní úprava JUT a u 7 JUT chybné označení. Zjištěná chybovost je zcela v toleranci, která je daná metodikou, proto nebylo nutné zahajovat žádná správní řízení.

Zemědělská technika

Dodávky traktorů se za poslední 3 roky pohybovaly mezi 2 106 ks v roce 2020 a 2 422 ks v roce 2022, oproti roku předchozímu (2 662 ks v roce 2021) se jedná o pokles o 9,0 % (tab. T6.3/04).

Celkem dodávky zajistilo 20 výrobních firem, z toho 1 tuzemská. Podíl traktorů z dovozu činil 90 %, podíl firmy Zetor byl 10 %. Ze zahraničních značek mají největší podíl na dodávkách firmy John Deer, New Holland, CASE IH a Kubota, jejich podíl na celkovém dovozu činí téměř 49 %.

V roce 2022 bylo do zemědělství dodáno celkem 195 sklízecích mlátiček, tj. nárůst proti roku 2021 o 3,2 %. V dodávkách nových sklízecích mlátiček převládají výkonné stroje s vyšším instalovaným výkonem, a tedy i vyšším ročním využitím. Na dodávkách sklízecích mlátiček se podílelo celkem 8 firem. Nejvýznamnějšími dodavateli jsou firmy Claas, New Holland, a John Deer, jejich podíl na trhu je cca 79 %.

V roce 2022 bylo do zemědělství dodáno 44 samojízdných řezaček. To je proti dodávkám v roce 2021 nárůst o 4,8 %. Dodávka samojízdných sklízecích řezaček má oproti předchozí dekádě zvyšující se tendenci. U sklízecích řezaček jsou vývojové trendy dodávek výrazně závislé na změně struktury rostlinné výroby. Za posledních 10 let se začala zvyšovat výměra pícnin na orné půdě, ale i kukuřice na siláž pěstovaná pro energetické účely pro bioplynové stanice, a to se projevilo od roku 2011 i zvýšenými dodávkami výkonných sklízecích řezaček, ale zároveň se projevují výraznější meziroční rozdíly.

T6.3/04 - Vývoj dodávek traktorů, sklízecích mlátiček a samojízdných řezaček do zemědělství (ks)

	2018	2019	2020	2021	2022
Traktory	2 311	2 299	2 106	2 662	2 422
Sklízecí mlátičky	164	150	171	189	195
Samojízdné řezačky	25	38	40	42	44

Pramen: VÚZT v. v. i.

Zpracoval: Z. Nesřal (ÚZEI), Z. Abrham (VÚZT)

Pohonné hmoty

V roce 2022 se podle odhadu VÚZT spotřebovalo v zemědělství v podnicích s 20 a více pracovníky 17 575 TJ tuhých a kapalných paliv a zemního plynu. Na této spotřebě se tuhá paliva (černé a hnědé uhlí, koks a brikety) podílela 1,1 %, kapalná paliva, zejména motorová nafta, 86,5 % a zemní plyn 12,4 %. Kromě toho se v roce 2022 spotřebovalo v těchto podnicích 817 000 MWh elektrické energie.

T6.3/05 - Spotřeba motorové nafty v zemědělství v podnicích s 20 a více zaměstnanci (mil. l)

Odvětví	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Rostlinná výroba ¹⁾	375,81	376,90	363,87	360,68	99,12
Živočišná výroba	62,64	62,82	60,64	60,11	99,12
Celková spotřeba v zemědělství	438,45	439,72	424,51	420,80	99,12

1) Včetně dopravy vnější po veřejných komunikacích.

Pramen: VÚZT, v. v. i.; ČSÚ

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), R. Pražan (VÚZT)

Podle propočtů VÚZT a ČSÚ se v roce 2022 spotřebovalo v zemědělství 420,80 mil. litrů motorové nafty (tab. T6.3/05). Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, a spotřeba vzniklá při nezemědělské činnosti podniků.

6.4 Úvěry a pojišťovací služby

Úvěry v zemědělství, myslivosti a rybolovu

Stavy bankovních úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu se k 31. 12. 2022 (tab. T6.4/01) ve srovnání s předcházejícím rokem mírně zvýšily, celkově o 0,8 %. Nárůst vykázaly ale pouze úvěry dlouhodobé (o 2,3 %). U střednědobých úvěrů (od 1 do 5 let) došlo k poklesu o 0,5 %. Klesl i objem krátkodobých úvěrů do 1 roku, a to dokonce o 7,0 %. Objem poskytnutých investičních úvěrů se také mírně snížil (o 0,9 %).

T6.4/01 - Struktura úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu - stav k 31. 12. (mil. Kč)

Ukazatel	2021	2022	Meziroční index
Úvěry a pohledávky za klienty celkem	61 961,7	62 459,0	100,8
v tom - krátkodobé (do 1 roku)	7 751,0	7 207,0	93,0
- střednědobé (1-5 let)	7 157,2	7 121,0	99,5
- dlouhodobé (nad 5 let)	47 053,5	48 131,0	102,3
z toho - investiční úvěry celkem	37 429,0	37 083,0	99,1

Pramen: ČNB

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

V rámci podpory komerčních úvěrů pro zemědělce, zpracovatele zemědělských produktů a podnikatele zabývající se lesním hospodářstvím nebo zpracováním dřeva působí dlouhodobě PGRLF. V roce 2022 byly formou podpory subvence úroků z investičních úvěrů poskytnutých komerčními subjekty, snížení úrokového zatížení komerčních úvěrů na nákup zemědělské půdy nebo vydávání garancí na zajištění úvěrů poskytovaných komerčními bankami a jinými financujícími subjekty. Programy pro podporu úroků z komerčních úvěrů byly zaměřeny na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s cílem restrukturalizace a zvýšení efektivity, modernizace, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a dalšího rozvoje. Jednalo se o programy: „Zemědělec“, „Podpora nákupu půdy“, „Lesní hospodář“, „Zpracovatel dřeva“, „Lesní školkař“ a „Zpracovatel“. V roce 2022 dále probíhala administrace a vyplácení finančních prostředků v rámci podpůrných programů, jejichž poskytování bylo ukončeno v minulých letech.

Podle údajů PGRLF v roce 2022 činila celková výše podporovaných úvěrů v rámci všech vyhlášených programů 9 941 mil. Kč. Celkových přislíbených podpor ve výši 1 583 mil. Kč na všechny programy nejvíce využili zemědělské podnikatelé – fyzické osoby (47 %) a dále společnosti s r. o. (22 %) následované zemědělskými družstvy (15 %) a akciovými společnostmi (14 %).

PGRLF dále poskytoval úročené úvěry v rámci programů „Investiční úvěry Zemědělec“ a „Investiční úvěry Lesnictví“. V rámci programů úročených úvěrů bylo za rok 2022 celkem podáno 1 297 žádostí a schváleno bylo 722 žádostí. Celkem byly schváleny úvěry v objemu 486 mil. Kč. Dále byla v roce 2022 prováděna administrace a vypláceny finanční prostředky v rámci programů podpory formou úvěrů s možností snížení jistiny úvěru, jejichž poskytování bylo ukončeno v minulých letech.

Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu

V roce 2022 podle předběžných údajů ČNB činily přímé zahraniční investice do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu 367,7 mil. Kč a představovaly tak 0,16 % z celkových přímých zahraničních investic do ČR, což je méně, než je dlouhodobý podíl přímých zahraničních investic do tohoto sektoru (ten je na úrovni 0,24 %). Srovnání přílivu přímých zahraničních investic do zemědělství, lesnictví a rybářství za roky 2021 a 2022 uvádí tab. T6.4/02.

T6.4/02 - Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu (mil. Kč)

Název	2021	2022 ⁴⁾
Základní kapitál¹⁾	841,1	42,6
Reinvestovaný zisk²⁾	345,8	325,1
Ostatní kapitál³⁾	-207,4	0,0
Celkem	979,4	367,7

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

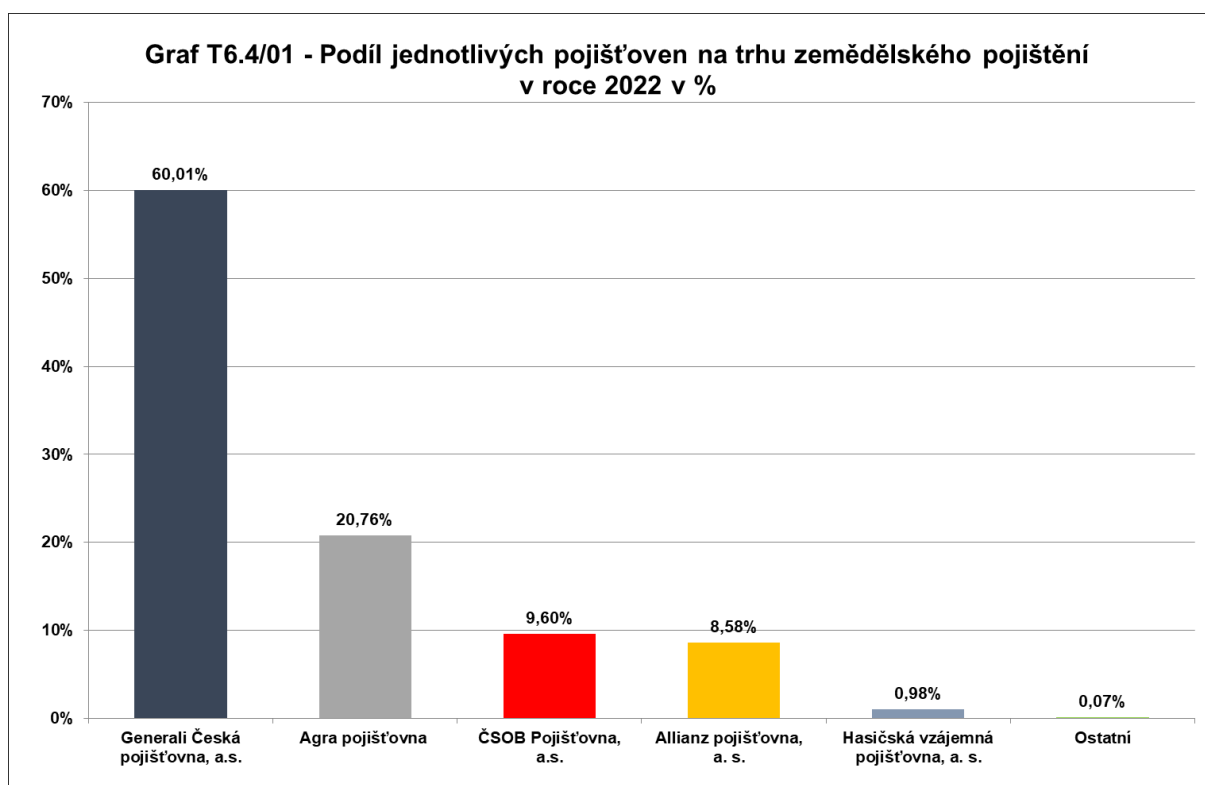
Pramen: ČNB

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

Podle předběžných údajů ČNB dosáhly v roce 2022 tuzemské investice do zahraničí do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu hodnoty necelých 0,52 mil. Kč. Objemy odlivu tuzemských investic do zahraničí jsou však v tomto sektoru relativně velmi nízké. V roce 2022 představovaly 0,0009 % a v dlouhodobém průměru potom 0,08 % tuzemských investic do zahraničí.

Zemědělské pojištění

V roce 2022 provozovalo soukromé zemědělské pojištění v ČR celkem sedm komerčních pojišťoven. Nejpestřejší výběr pojišťovacích produktů nabízela Generali Česká pojišťovna, která umožňovala například pojištění hospodářských zvířat, lesních školek, lesních porostů, speciálních a ostatních plodin. Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění podle objemu pojistného za zemědělské pojištění uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF dokumentuje graf T6.4/01.

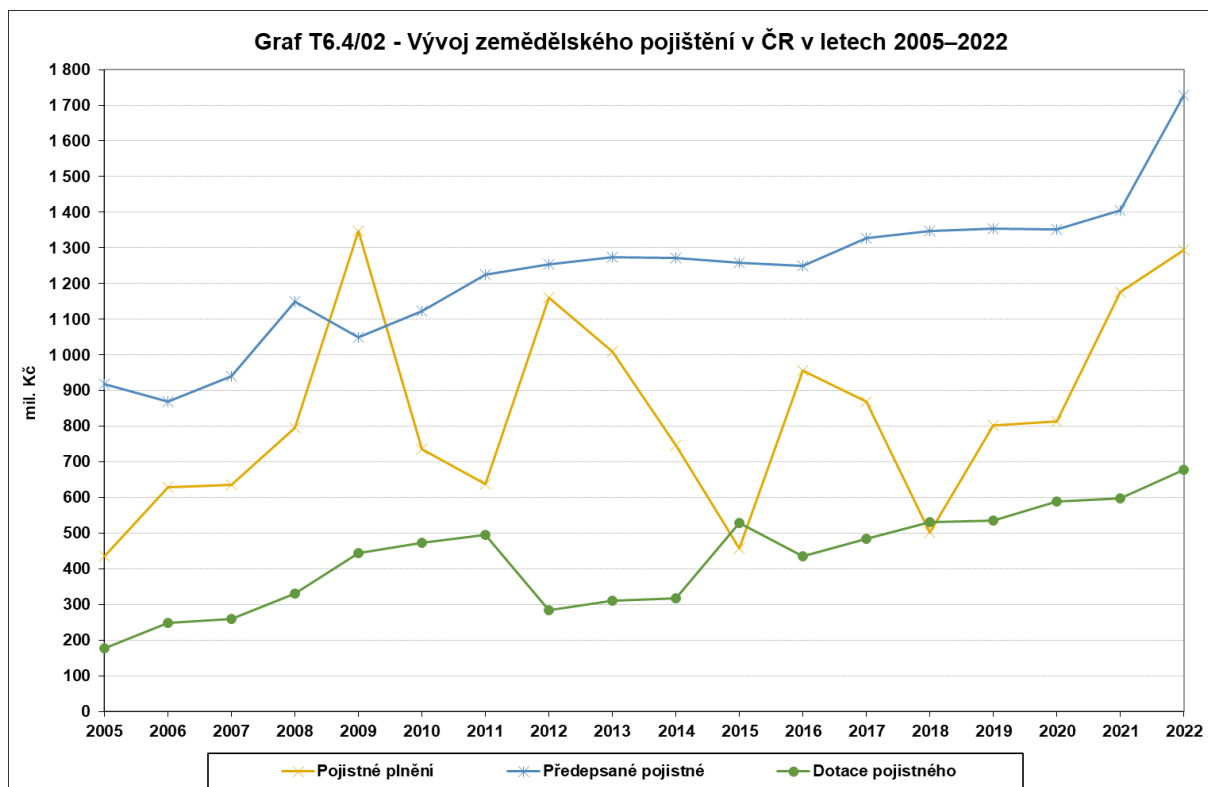

Pramen: PGRLF

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

V rámci zemědělského pojištění nabízejí komerční pojišťovny produkty pojištění plodin a hospodářských zvířat, které se vztahují na vybraná živelní rizika, nakažová rizika a případně i některá další rizika ohrožující rostlinnou a živočišnou produkci. Některá rizika zůstávají v podmínkách ČR nepojistitelná, a to, vedle cenových rizik, především až na výjimky riziko sucha a riziko deště znemožňujícího sklizeň. V rámci programu „Podpora pojištění“ poskytuje PGRLF podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat, dále lesních školek a lesních porostů. Úroveň podpory v roce 2022 činila 58 % z prokázaných nákladů na pojištění speciálních plodin⁵⁸ na ztráty způsobené přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy či škůdci rostlin, 46 % nákladů na pojištění ostatních plodin a 50 % nákladů na pojištění hospodářských zvířat pro případ ztráty způsobené chorobami zvířat, přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy. Vývoj celkového objemu dotace, předepsaného pojistného a plnění ze zemědělského pojištění v letech 2005 až 2022 ukazuje graf T6.4/02.

⁵⁸ Trvalé kultury vč. školek, tj. réva vinná, chmel, ovoce; jahody, brambory, cukrová řepa, zelenina, okrasné rostliny vč. školek a léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR), přadné rostliny (len a konopí), produkce trav a jetelovin pěstovaných na semeno.

Pramen: PGRLF, ČAP, Agra pojišťovna

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Výměra pojištěných plodin na orné půdě, chmelnicích, vinicích a sadech představovala v roce 2022 zhruba 1,8 mil. ha. Předepsané pojistné za zemědělské pojištění a pojistné plnění za roky 2021 a 2022 v rozdělení na pojištění zvířat a pojištění plodin uvádí příl. tab. 6.4/01.

6.5 Výzkum, vzdělávání, poradenství a digitalizace agrárního sektoru

Věda a výzkum

V roce 2022 byla posledním rokem v platnosti Koncepte výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2016–2022. Jejím účelem je nastavit principy a cíle pro formování nové SZP, pro oblasti potravinářství, lesního a vodního hospodářství a rozvoje venkova včetně optimalizace procesů strategického řízení v resortu MZe. Pro naplnění Koncepte jsou definovány tři oblasti: Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji, Udržitelné zemědělství a lesnictví a Udržitelná produkce potravin. Tyto jsou realizovány prostřednictvím devíti výzkumných směrů: Půda, Voda, Biodiverzita, Lesnictví a navazující odvětví, Rostlinná produkce a rostlinolékařství, Živočišná produkce a veterinární medicína, Produkce potravin, Zemědělská technika a Bioekonomie.

Dne 24. 8. 2022 schválila vláda ČR Koncepti výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství ČR na období 2023–2032.

Na přípravě resortních výzkumných programů se podílí Česká akademie zemědělských věd (ČAZV) jako poradní orgán MZe. ČAZV se také spolupodílí na vyhodnocování a zveřejňování výsledků VaVaI jejich publikováním v 11 vědeckých časopisech.

V roce 2022 bylo řešeno 183 programových projektů v rámci Programu aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025 – ZEMĚ, na nějž bylo poskytnuto 598 455 tis. Kč. Tematicky byly projekty zaměřeny na celou šíři oborů v působnosti resortu. Údaje o projektech jsou k nalezení v Centrální evidenci projektů (Informační systém VaVaI – CEP) na www.vyzkum.cz.

Na dlouhodobý koncepční rozvoj byly v roce 2022 MZe poskytnuty institucionální finance 20 resortním výzkumným organizacím (7 veřejných výzkumných institucí, 2 státní příspěvkové organizace, 11 soukromých výzkumných ústavů) v celkové výši 585 072 tis. Kč.

Údaje o výši institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací jsou předávány do Centrální evidence aktivit (Informační systém VaVaI – CEA) na www.vyzkum.cz.

Pokračovala mezinárodní spolupráce v rámci iniciativy BIOEAST, která má za cíl mapovat a podporovat rozvoj bioekonomiky. ČR je dále aktivním členem Stálého výboru pro zemědělský výzkum. Pro rozvoj biohospodářství byla schválena Koncepce biohospodářství v České republice z pohledu resortu Ministerstva zemědělství na léta 2019–2024. Bioekonomika je i jednou z klíčových oblastí Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství ČR na období 2023–2032.

Pro efektivnější realizaci výsledků výzkumu byly zpracovány na konci řešení projektů plány uplatnění výsledků s uvedením uživatelů výsledků výzkumu, termínů a způsobů, jakými budou tyto výsledky využity. Přenos nových poznatků do praxe je rovněž podporován prostřednictvím poradenské a vzdělávací sítě MZe. Informace o výsledcích státem podporovaných výzkumných aktivit jsou předávány do Rejstříku informací o výsledcích (Informační systém VaVaI – RIV) na www.vyzkum.cz. Výsledky jsou rovněž dostupné v Knihovně Antonína Švehly ÚZEI.

Vzdělávání

Vzdělávání organizované pro odbornou veřejnost v rámci Ročního vzdělávacího plánu MZe bylo v roce 2022 zaměřeno pouze na děti a mládež. Uskutečnilo se 157 akcí v rámci 11 druhů vzdělávacích aktivit, kterých se účastnilo 18 532 dětí, mládeže a studentů. Mezi pravidelné aktivity patří soutěže odborných znalostí a dovedností žáků středních škol a učilišť s resortním zaměřením, mistrovství ČR v zahradnickém oboru „Kopidlenský kvítek“, propagace a popularizace zemědělského resortu pro děti a mládež „Škola na farmě“ a „Příběh vědy – Mladý výzkumník“. Dále se jednalo o popularizaci potravinářské chemie „Den otevřených dveří VÚPP“, veterinární vědy a ekologických trendů ve společnosti „Festival vědy 2022 – VÚVeL“, ekologického zemědělství „Exkurze na ekologicky hospodařících farmách“

a rybářství a ochrany přírody „Ve vodě nežijí jen vodníci“. Nově byl podpořen projekt zaměřený na zdravý životní styl, správnou výživu, stravovací návyky a pohyb „Jarmark chutí Teplice 2022“ a také příměstský tábor pro mladé fanoušky veterinárního lékařství.

MZe dle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, je správním orgánem pro ověřování výsledků dalšího vzdělávání v resortních činnostech (autorizující orgán). Autorizaci k provádění zkoušek z profesních kvalifikací v rámci systému Národní soustavy kvalifikací (NSK) získávají právnické a fyzické osoby, které splňují požadované materiálně-technické podmínky a jejichž autorizovaní zástupci splnili podmínky požadovaného vzdělání a délky praxe v povolání podle hodnotícího standardu dané profesní kvalifikace. K 31. 12. 2022 bylo evidováno 157 autorizovaných osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o autorizaci u 276 profesních kvalifikací. K uvedenému datu bylo vydáno 10 267 osvědčení o získání profesních kvalifikací.

V návaznosti na zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, pověřil Odbor vědy, výzkumu a vzdělávání 50 vzdělávacích institucí ke konání kurzů a doplňujících školení pro získání odborné způsobilosti pro zacházení s přípravky na ochranu rostlin. MZe ve spolupráci s ÚZEI uspořádalo webinář pro odborné školitele k aktuální problematice v ochraně rostlin. Dále se uskutečnily webináře v oblasti vzdělávání učitelů odborných předmětů: „Možnosti elektronické komunikace s úřady“, „Aktuální informace o chovu drůbeže“, „Precizní zemědělství“. Pro žáky 3. a 4. ročníků středních odborných škol se zemědělským zaměřením se konala exkurze na Mendelovu univerzitu v Brně a Českou zemědělskou univerzitu v Praze.

Uznávání kvalifikací občanů EU a evropského hospodářského prostoru pro výkon regulovaných povolání v ČR probíhalo dle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v rámci správního řízení. V ČR je evidováno 331 regulovaných povolání, z toho 34 je v kompetenci MZe. Největší zájem o uznání odborné kvalifikace v roce 2022 byl u dvou regulovaných povolání: „Odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin“ a „Provádění pokusů na zvířatech“.

V rámci podpory odborné výchovy byly v roce 2022 podpořeny z národního dotačního programu 9. E. – Školní závody subjekty, které vytvořily na svých pracovištích podmínky pro odborné vzdělávání ve vybraných zemědělských, lesnických a potravinářských učebních oborech. Dále byla poskytnuta z programu 129 710 Centra odborné přípravy podpora ve výši 64 333 tis. Kč na pořízení moderních učebních pomůcek pro zvýšení kvality odborného vzdělávání žáků a studentů středních a vyšších odborných škol s resortním zaměřením.

Poradenství

Poradenský systém MZe dle Koncepce poradenského systému MZe na období 2017–2025 zahrnuje konzultační, individuální a odborné poradenství. Ke zlepšení transferu výsledků výzkumu a vývoje do praxe, přenosu informací o realizaci SZP v souladu s regionálními prioritami k šíření informací o opatřeních PRV byly v roce 2022 podpořeny z národních dotací dva programy:

- a) 9.F.e. Regionální přenos informací. Cílem byl přenos všeobecných informací na území ČR mikro, malým a středním podnikům působících v odvětví zemědělské prvovýroby a zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh formou vstupních konzultací, webových stránek, odborných/výukových materiálů, instruktážních videí, seminářů, workshopů a kurzů.
- b) 9.F.i. Odborné konzultace. Cílem byla podpora poradenství v zemědělství a lesnictví formou odborných konzultací na pracovišti konzultanta rezortně orientovaných výzkumných ústavů a univerzit.

Odborné individuální poradenské služby byly poskytovány kromě poradců a poradenských firem i nadále poradci akreditovanými MZe, kteří jsou uvedeni v Registru poradců akreditovaných MZe. V roce 2022, stejně jako v předchozích letech, nebylo poradenství z PRV 2014–2020 podpořeno a alokované finance byly přesunuty do opatření Předávání znalostí a informační akce, operace Vzdělávací akce. Individuální poradenské služby byly poskytovány bez finanční podpory z veřejných zdrojů.

V roce 2022 se uskutečnila reakreditace 20 poradců, kterým skončila platnost akreditačního certifikátu. Celkem se reakreditovalo 16 poradců v oblasti zemědělství, 2 poradci v oblasti lesnictví a 2 poradci v oblasti rostlinolékařství. Akreditováno bylo 5 nových poradců pro oblast zemědělství, podoblast rostlinná výroba, 2 poradci pro oblast lesnictví a 4 žadatelé v oblasti zemědělství, podoblast ekologické zemědělství úspěšně absolvovali test a pohovor před akreditační komisí a v roce 2023 je čeká obhajoba akreditačního projektu. K 31. 12. 2022 bylo v Registru vedeno 154 poradců.

Poradci se i v tomto roce účastnili nepovinných registrovaných vzdělávacích akcí i povinných akcí k prioritním tématům organizovaných správcem Registru (ÚZEI) ve spolupráci s odborníky z výzkumných institucí. Prezentováno bylo 21 webinářů / seminářů tematicky zaměřených na lesnictví, rostlinolékařství, environmentální opatření, nitrátovou směrnici, implementaci DZES, Strategický plán SZP atd.

Úlohu informační podpory plní též webové poradenství určené pracovníkům vykonávajícím resortně zaměřené činnosti i k obecnému využití s cílem zjednodušení přístupu k poradenským informacím. Jedná se o zpřístupňování informací v oblastech zemědělství, lesnictví, ekologického zemědělství, potravinářství, rybářství, myslivosti, vodního hospodářství a rozvoje venkova, metodik, formulářů či doporučení pro praxi.

Důležitým prvkem poradenského systému je i odborné poradenství, jakožto podpora přenosu výsledků výzkumu mezi vědecko-výzkumným pracovištěm a praxí v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního hospodářství a lesnictví a zajištění informační a propagační činnosti sloužící ke zviditelnění cílů, aktivit a výsledků vědy a výzkumu.

V rámci šíření nejnovějších poznatků vědy a výzkumu, sdílení a využívání odborných informací a posílení komunikace mezi podnikatelskou sférou a akademickým sektorem na principu veřejně-soukromého partnerství byl v roce 2022 realizován a podpořen z národních dotací program 10.E.e Podpora české technologické platformy pro zemědělství⁵⁹.

Digitalizace agrárního sektoru

Rozvoj senzorických systémů a informačních a komunikačních technologií vede k tomu, že při hospodaření na půdě a v lese lze získávat množství užitečných dat o činnosti techniky a o vlastnostech okolního prostředí (půda, rostliny atd.). Data lze také získávat snímáním čidly při práci zemědělských strojů nebo při dálkovém průzkumu Země. Proto se v tzv. Smart zemědělství⁶⁰ uplatňují prvky digitalizace, automatizace, robotizace, precizního zemědělství, technologií dálkového průzkumu Země a zjišťování stavu lesa a využití senzorů.

V souladu se záměrem Implementačního plánu programu Digitální Česko – Digitální ekonomika a společnost byl v rámci dílčího cíle DES 2.13 – Podpora digitalizace zemědělství vypracován dokument s názvem „Strategie digitalizace resortu Ministerstva zemědělství“, který byl předložen a prezentován na jednání Digitální rady resortu MZe dne 15. prosince 2022.

Dokument stanovil čtyři základní cíle:

- Snížení administrativní zátěže klientů (jednotná klientská zóna, úplné elektronické podání, automatizace získávání dat, modernizace LPIS),
- Efektivně pracující resort (portál úředníka, daty podpořené rozhodování, efektivní interní systémy),
- Precizní a udržitelné zemědělství (modelování a predikce pro účely udržitelného zemědělství, podpora přínosů precizního zemědělství),
- Podpora lokálního zemědělství a produkce (podpora lokálního malého a středního zemědělství, zkracování obvyklých řetězců pro lokální produkci).

Pro naplnění těchto cílů a úspěšnou digitalizaci je potřeba zejména:

- Řízení digitalizace a architektura (enterprise architektura, metodika sběru požadavků a definice zadání, řízení vztahu s dodavateli a standardy smluv, vybudování potřebných kompetencí a sdílení know-how),

59 Od roku 2020 je administrace dotačních programů 9.E, 9.F.e, 9.F.i a 10.E.e plně v kompetenci SZIF.

60 Smart zemědělství = „chytré zemědělství“.

- Udržitelný a efektivní ekosystém pro digitalizaci resortu (sdílená digitalizační platforma resortu, integrační platforma, propojený datový fond a datová základna, optimální technologická infrastruktura),

- Přívětivá a spolehlivá role interního IT (odborný partner digitalizace, komunikace směrem k organizaci, efektivní interní systémy).

Z pohledu úrovně řízení, realizace a dopadů opatření v rámci digitalizace v oblasti zemědělství je proto nutné realizovat činnosti spojené s optimalizací a digitalizací:

- Pořizování a zpracování dat, zvyšování efektivity interních systémů (sdílení dat, geografická prezentace dat, mobilita, dostupnost, uživatelská přívětivost),

- Zajištění aplikace principů a zásad Digitálně přívětivé legislativy,

- Výkon svěřených agend v návaznost na povinnosti, vyplývající z ustanovení zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

- Uvádění do praxe výstupů vědecko-výzkumných projektů v oblasti využívání nových technologií (digitalizace, automatizace, autonomní robotizace, internetu věcí, monitorování půdy, dálkového průzkumu zemského povrchu aj.).

Precizní zemědělství

Inovace a zavádění moderních technologií do zemědělské praxe je jednou z aktuálních priorit Ministerstva zemědělství. V druhé polovině roku 2022 vznikl na Ministerstvu zemědělství nový odborný útvar – Oddělení precizního zemědělství, a to v rámci Odboru precizního zemědělství, výzkumu a vzdělávání. Jedním z prvních kroků tohoto oddělení bylo vytvoření specializované pracovní skupiny, ve které je zastoupená široká skupina zemědělců, výrobců zemědělských technologií, vědeckých institucí a dalších zainteresovaných osob. V rámci této platformy je průběžně diskutovaná problematika precizního zemědělství v návaznost na další agendy Ministerstva zemědělství.

V Koncepti výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2023–2032 je „smart zemědělství“ jednou ze tří klíčových oblastí. Dalším tématem je vzdělávání a poradenství v oblasti využití moderních technologií v zemědělství. Pro tyto účely je využívána již existující infrastruktura vzdělávacích a poradenských programů ve kterých dochází k akcentaci témat spojených s využitím moderních technologií pro zemědělství v praxi. Zavádění technologií precizního zemědělství do běžného provozu se věnuje také Strategický plán Společné zemědělské politiky na období 2023–2027.

6.6 Agrární trh práce

6.6.1 Pracovní síly v zemědělství

V posledních letech se počet pracovníků v zemědělství pohybuje mírně pod hranicí 100 tis., v roce 2022 činil počet pracovníků v zemědělských podnicích 96,6 tis. a proti roku 2021 poklesl o 1 %⁶¹ (tab. T6.6/01). Jejich podíl v celkové struktuře zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 1,9 % a meziročně se nezměnil⁶².

T6.6/01 - Vývoj počtu pracovníků v zemědělství¹⁾

Podnikatelská forma	Průměrný evidenční počet pracovníků (fyzické osoby)				
	2018	2019	2020	2021	2022 ²⁾
Podniky právnických osob	74,8	73,8	73,4	72,4	71,3
Podniky fyzických osob ³⁾	25,4	25,2	25,4	25,4	25,3
Celkem	100,2	99,0	98,8	97,8	96,6

1) Bez souvisejících služeb a myslivosti.

2) Předběžné údaje.

3) Odhad včetně námezdních pracovníků a pomáhajících rodinných příslušníků.

Pramen: propočty podle ÚZEI

Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.–4. čtvrtletí 2018–2022, ČSÚ 2019–2023;

Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 1.–4. čtvrtletí 2018–2022, ČSÚ 2018–2023

Zpracoval: J. Drlik, M. Delín (ÚZEI)

Struktura zaměstnanosti podle právních forem podnikání je v podstatě stabilizovaná, v podnicích fyzických osob dlouhodobě pracuje přibližně čtvrtina pracovníků.

Dle dat o pracovním vstupu v sektoru zemědělství⁶³ v roce 2022 připadalo 70,2 % AWU na placenou pracovní sílu, zbylých 29,8 % tvořily neplacené pracovní síly (majitelé a vypomáhající členové rodiny majitelů). Z publikovaných dat zde zatím meziročně nevyplývá změna (tyto předběžné výsledky bývají však později upřesňovány).

Z hlediska typů výrobního zaměření v rámci všech zemědělských subjektů (dle dat ČSÚ získaných v rámci Integrovaného šetření v zemědělství 2020) připadá nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti v zemědělství ČR na subjekty provozující pouze odvětví rostlinné výroby, tedy bez chovu hospodářských zvířat. V nich pracuje zhruba 36 % pracovníků přepočtených na AWU (podíl na celkové obhospodařované zemědělské půdě je ještě vyšší, a to cca 38 %), podílu přesahujícího 35 % dosahuje i zaměstnanost v subjektech zaměřených na chov hospodářských zvířat. Menší podíl (28 %) pak připadá na subjekty se smíšenou výrobou (rostlinnou i živočišnou), přičemž tyto podniky jsou z hlediska počtu pracovníků (8,1 AWU v průměru na

61 Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

62 Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (1.–4. čtvrtletí 2022), ČSÚ 2022, 2023.

63 Souhrnný zemědělský účet – předběžné výsledky – 2022, ČSÚ 2023.

podnik) násobně větší při srovnání se subjekty specializovanými na RV či ŽV (2,2, resp. 3,5 AWU).

Ve 4. čtvrtletí 2022 činil podíl žen ve struktuře zaměstnanosti v agrárním sektoru dle VŠPS⁶⁴ 29,8 %. V celém agrárním sektoru je průměrný podíl žen dlouhodobě nižší než v celku NH (44,4 % v roce 2022) i než v zemědělství EU-27⁶⁵ (31,4 % ve 4. čtvrtletí 2022).

Věková skladba pracovníků agrárního sektoru v ČR byla následující: ve 4. čtvrtletí 2022 vykazovali dle VŠPS nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (45,3 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (28,5 %); nižších podílů dosahovali pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (12,6 %) a pracovníci ve věku 60 a více let (13,6 %). Celkově se podíl pracovníků ve věku 45 let a více meziročně zvýšil v agrárním sektoru o 0,3 p. b. (na 58,9 %), v průmyslu (vč. stavebnictví) o 0,6 p. b. (na 47,7 %) a v celém NH o 1,1 p. b. (na 49,8 %). Nadále však zůstává podíl starších pracovníků v agrárním sektoru výrazně vyšší než v NH, resp. průmyslu vč. stavebnictví, což spolu s nízkým podílem mladých pracovníků v agrárním sektoru (o 2,0 p. b. nižší podíl pracovníků do 29 let než v průmyslu vč. stavebnictví) a obecně nízkému zájmu mladých o práci v sektoru působí problémy při obměně pracovních sil.

Meziroční změny ve vzdělanosti pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to s ročním zpožděním⁶⁶. V roce 2021 mělo 49,8 % zaměstnanců střední vzdělání s výučním listem, 27,5 % střední vzdělání s maturitní zkouškou, 11,6 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného, bakalářského) a 9,2 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání). Meziročně se mírně navýšily podíly pracovníků se středním vzděláním s maturitou (o 0,3 p. b.) a se základním vzděláním (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání) o 0,6 p. b. Naopak poklesl podíl u kategorie pracovníků se středním vzděláním s výučním listem (o 0,6 p. b.) a s vysokoškolským vzděláním (o 0,1 p. b.). Ve srovnání s průmyslem je v agrárním sektoru nadále vyšší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s výučním listem (o 7,4 p. b.) a obráceně nižší podíl jak v případě zaměstnanců se středním vzděláním s maturitní zkouškou (o 5,2 p. b.), tak i vysokoškolským vzděláním, vč. vyššího odborného (o 2,1 p. b.).

Obecně nižší vzdělanostní úroveň pracovníků v sektoru souvisí se skutečností, že většina z nich se uplatňuje v manuálních profesích. Podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO) byla dle VŠPS profesní struktura v agrárním sektoru ve 4. čtvrtletí 2022 následující: 35,7 % tvořili kvalifikovaní zemědělství pracovníci, 21,0 % obsluha strojů a zařízení, 8,9 % techničtí a odborní pracovníci, 10,5 % pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, 7,0 % úředníci, 6,3 % řemeslníci a opraváři, 3,2 % řídicí pracovníci, 4,4 % specialisté a 3 % pracovníci ve službách a prodeji.

64 *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 4. čtvrtletí 2022, ČSÚ 2023.*

65 *Pramen: Eurostat, 2023 (poslední dostupná data).*

66 *Pramen: Struktura mezd zaměstnanců 2021, ČSÚ 2023. U 1,9 % zaměstnanců není jejich vzdělání uvedeno.*

Podíl pracovníků sloučených technickohospodářských profesí (CZ-ISCO 1–4) meziročně poklesl o 0,8 p. b. a tvoří téměř čtvrtinu (23,5 %). Meziroční nárůst podílu byl zaznamenán především u manuálních kvalifikovaných pracovníků v zemědělství (o 3,6 p. b.). Naopak pokles podílu nastal u pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (o 4 p. b.) a úředníků (o 1,4 p. b.).

Regionální rozložení zaměstnanosti v agrárním sektoru se podle dat VŠPS meziročně výrazně nezměnilo. Nejvyšší podíl pracovníků sektoru na celkové zaměstnanosti kraje vykazoval ve 4. čtvrtletí roku 2022 opět Kraj Vysočina (6,9 %), následovaný krajem Jihočeským (4,1 %). Nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti v sektoru byl v Kraji Vysočina (13,3 %), následovaný krajem Středočeským (12,6 %).

Nezaměstnanost v agrárním sektoru a komparace s celkem NH je sledována dlouhodobě pomocí signální míry nezaměstnanosti⁶⁷. Ve 4. čtvrtletí roku 2022 byla na základě dat VŠPS hodnota této míry v agrárním sektoru 1,7 % a meziročně se zvýšila o 0,5 p. b. V celku NH dosahovala, podle stejně konstruované míry nezaměstnanosti, ve 4. čtvrtletí 2022 hodnoty 1,8 % a meziročně se nezměnila.

Potíže zemědělských podniků při získávání pracovníků v roce 2022 přetrvávaly, v posledních třech čtvrtletích se však evidentně mírnily, což dokládá aktuální míra volných pracovních míst v sektoru (6,9 %)⁶⁸. Hodnota tohoto ukazatele je zhruba o polovinu vyšší ve srovnání s průmyslem (4,7 %) i NH celkem (4,3 %), přičemž i zde se projevil v uvedeném období setrvalý pokles. Na vývoji v zemědělství se podílelo i snižování rozsahu produkce některých pracovně náročnějších komodit.

Poptávku po pracovnících ze strany zemědělských či lesnických podniků dokládá i rostoucí počet zaměstnanců s jiným než českým státním občanstvím. Dle údajů ČSÚ⁶⁹ bylo k 31. 12. 2022 na úradech práce evidováno 23 tis. cizinců pracujících v zemědělství, lesnictví a rybářství (2,9 % pracujících v ČR). Ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku jejich počet narostl o 1 tis. Nadpoloviční část (12,3 tis.) je tvořena pracovníky ze zemí mimo EU-27. Z hlediska zemí původu byli nejpočetnější skupinou Ukrajinci (9,2 tis.), z občanů členských zemí EU (celkem 10,8 tis.) pak občané Slovenska (4,4 tis.).

6.6.2 Mzdy v zemědělství

Většina pracovníků v resortu zemědělství ČR (tj. v zemědělství včetně lesnictví a rybářství) získává příjem ze své pracovní činnosti ve formě mezd. Průměrné mzdy zde přitom

67 Signální míra agrární nezaměstnanosti je relativním vyjádřením, kdy v čitateli je celkový počet nezaměstnaných podle kritérií ILO, uvolněných z třídy CZ-NACE A, kteří navíc v posledních 8 letech pracovali, a ve jmenovateli je součet hodnoty čitatele a celkového počtu zaměstnaných ve třídě CZ-NACE A. Signální míry agrární nezaměstnanosti i srovnatelně vyjádřené nezaměstnanosti v NH uváděné v textu mají pouze orientační charakter.

68 Pramen: Ukazatele sociálního a hospodářského vývoje České republiky – 4. čtvrtletí 2022, ČSÚ 2023.

69 Pramen: Cizinci v ČR 2021, 2022. ČSÚ 2022, 2023.

dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem (tab. T6.6/02). V roce 2022 ekonomiku, trh práce a mzdový vývoj negativně ovlivňovaly silné faktory, jež se v zemědělství projevovaly mnohdy výrazněji než v některých jiných odvětvích.

V průměru za celý rok 2022 pobírali zaměstnanci v zemědělství 32 191 Kč, v průmyslu to bylo 39 426 Kč a v národním hospodářství celkem 40 353 Kč (rozdíl mezi průměrnou mzdou v průmyslu a v NH klesl pod 1 tis. Kč). Resort zemědělství dosáhl meziročního nárůstu mezd o 7,4 %, což byl vyšší nárůst než v národním hospodářství celkem (6,5 %), avšak nižší než v průmyslu (8,0 %). Relativní růsty nominálních mezd tak nevyznívají pro zemědělství nijak nepříznivě, méně uspokojivý obraz se však projeví při porovnání absolutních meziročních hodnot nárůstu: v zemědělství vzrostla mzda o 2 218 Kč, nárůst v NH celkem (2 450 Kč) byl vyšší o více než 200 Kč, v průmyslu (2 923 Kč) pak dokonce o cca 700 Kč. Ve stavebnictví vzrostly mzdy o 8,1 % (obdobně jako v průmyslu), a to na 34 713 Kč při nárůstu počtu zaměstnanců o 0,5 %. Vývoj zemědělských mezd v roce 2022 tak prakticky nijak nepomohl zemědělským podnikům úspěšněji zvládat naléhavě potřebnou generační obměnu zaměstnanců (tedy zejména v podnicích právnických osob, v nichž dominuje zaměstnanecký vztah, přičemž právě takové podniky jsou z hlediska zemědělské zaměstnanosti a generování pracovních míst ve venkovském prostoru ČR klíčové).

T6.6/02 - Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem na přepočtené počty zaměstnanců (Kč)

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022 ¹⁾
Zemědělství, lesnictví a rybářství	25 386	27 278	28 734	29 973	32 191
Průmysl	32 017	33 963	34 537	36 503	39 426
Národní hospodářství	31 868	34 111	35 662	37 903	40 353
Relace zem./průmysl (%)	79,3	80,3	83,2	82,1	81,6
Relace zem./NH (%)	79,7	80,0	80,6	79,1	79,8

1) Předběžné údaje.

Pramen: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.–4. čtvrtletí 2018–2022, ČSÚ 2019–2023

Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

Mzdová disparita resortu zemědělství vůči průmyslu se prohloubila na 81,6 %, vůči národnímu hospodářství se o 0,7 p. b. zmírnila a posunula těsně ke hranici 80 % (79,8 %; samotné zemědělství, tj. bez lesnictví a rybářství, skončilo v roce 2022 na 77,3 %⁷⁰ vůči NH a 79,1 % vůči průmyslu, zde jsou tedy obě relace pod hranicí 80 %, což je způsobeno vyššími mzdami v lesnictví a rybářství, přičemž tento rozdíl stále narůstá a překonal již částku 6 tis. Kč). Absolutní schodek v průměrné měsíční mzdě v resortu zemědělství vzrostl vůči průmyslu na 7 235 Kč, vůči NH pak již přesáhl hranici 8 tis. Kč (8 162 Kč). Rozdíl ve mzdách je přitom nižší u nekvalifikovaných pracovníků a narůstá s úrovní vzdělání a pracovní pozicí; nejvyšší je pak u řídicích pracovníků (tito v resortu zemědělství pobírají v posledních letech mzdu jen o málo vyšší než poloviční ve srovnání s řídicími pracovníky v průmyslu).

70 Data ČSÚ za rok 2022, nepublikováno.

Spotřebitelské ceny vzrostly v roce 2022 o 15,1 % (v roce 2021 o 3,8 %). Došlo tak k nebývalému poklesu reálných mezd jak v národním hospodářství (o 7,5 %), tak v resortu zemědělství (o 6,7 %) i v průmyslu (o 6,2 %). V předchozím roce byl zaznamenán ještě kladný vývoj reálných mezd, v posledním čtvrtletí však již bylo zřejmé, že se situace bude zhoršovat (což bylo avizováno v ZZ za rok 2021).

Celkový objem mzdových prostředků (bez ostatních osobních nákladů) v resortu zemědělství vzrostl meziročně o 5,9 %, což je nižší hodnota ve srovnání s celým národním hospodářstvím (s nárůstem 7,4 %) a s průmyslem (s nárůstem 8,0 %). Podíl použitých mzdových prostředků v resortu zemědělství na celkových mzdových prostředcích v ČR dosáhl 1,82 % (1,85 % v roce 2021). Meziročně tak opět poklesl a potvrdil se dlouhodobý trend meziročních poklesů tohoto ukazatele (sotva znatelně byl přerušený pouze v roce 2020).

Vývoj mezd v resortu zemědělství v roce 2022 se v podstatě nijak zásadně neodlišoval od vývoje v průmyslu či národním hospodářství ČR celkem. K negativům patří zejména to, že došlo k nárůstu absolutního schodku v průměrných mzdách v obou srovnáních, prohloubil se i schodek vůči příbuzným odvětvím v rámci resortu, tj. lesnictví a rybářství. Relativní ukazatel mzdové disparity zemědělství vůči průmyslu se pak prohloubil, relace vůči národnímu hospodářství se zmírnila, avšak nijak podstatně. Nepříznivou odlišností byla cesta ke zvýšení průměrné mzdy – v zemědělství to bylo částečně na úkor rozsahu zaměstnanosti (jenž poklesl), zatímco v průmyslu počet zaměstnanců stagnoval a v NH vzrostl. To se projevilo v objemu celkových mzdových prostředků, jenž v zemědělství rostl nejpomaleji (a dále klesl podíl resortu na celkových mzdových prostředcích v NH ČR). Všeobecným nepříznivým fenoménem roku 2022 byl výrazný pokles reálných mezd v ČR, jenž plně postihl též zemědělství.

7 PŮDA A VLASTNICKÉ VZTAHY K PŮDĚ

7.1 Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy naplňují preambuli zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úradech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého se pozemkovými úpravami ve veřejném zájmu uspořádávají vlastnické vztahy k pozemkům tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na ochranu a tvorbu krajiny a životního prostředí. Pozemkovými úpravami se zpřesňuje katastr nemovitostí a vzniká nová digitální katastrální mapa, čímž se stávají jedním z nástrojů obnovy katastrálního operátu.

Pozemkové úpravy se výrazně podílejí na odstraňování negativních dopadů klimatických změn, zejména v oblasti snižování nepříznivých účinků povodní a sucha a řešení odtokových poměrů v krajině. Napomáhají rovněž realizaci záměrů územního plánování a umožňují

využívání finanční podpory z fondů EU. Provedení pozemkových úprav je pro některé obce zásadním krokem pro jejich další rozvoj.

V současné době jsou komplexní a jednoduché pozemkové úpravy provedeny na 39,6 % výměry zemědělského půdního fondu, na dalších zhruba 12,4 % této půdy jsou pozemkové úpravy v současnosti v řešení.

Tab. T7.1/01 znázorňuje stav provádění pozemkových úprav ke konci roku 2022 a změnu stavu provádění pozemkových úprav v průběhu roku 2022.

T7.1/01 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2022

Typ pozemkových úprav	Ukončené				Rozpracované	
	počet		výměra (ha)		počet celkem	výměra (ha)
	za rok 2022	celkem	za rok 2022	celkem		
Komplexní pozemkové úpravy	123	2 955	53 564	1 338 247	1 048	508 049
Jednoduché pozemkové úpravy	7	2 997	86	312 110	69	7 873

1) Zákonem č. 139/2002 Sb. došlo ke změně definice JPÚ, na jejímž základě dochází každoročně od roku 2004 k aktualizovanému zpřesnění evidence JPÚ.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Celkový rozsah ukončených pozemkových úprav a realizovaná společná zařízení v krajině, v členění podle jednotlivých krajů (NUTS 3), uvádí tab. T7.1/02.

T7.1/02 - Stav provádění pozemkových úprav a realizace společných zařízení k 31. 12. 2022 podle krajů

Kraje	Ukončené komplexní pozemkové úpravy				Ukončené jednoduché pozemkové úpravy				Protier. opatření	Ekolog. opatření	Vodohosp. opatření	Budování cest
	v roce 2022		celkově k 31. 12. 2022		v roce 2022		celkově k 31. 12. 2022					
	počet	ha	počet	ha	počet	ha	počet	ha				
Středočeský kraj a Praha	14	4 565	439	183 563	0	0	162	14 318	66	310	62	541
Jihočeský kraj	19	11 432	432	177 062	1	18	357	48 094	95	58	62	603
Karlovarský kraj	3	1 235	103	31 151	0	0	491	44 093	2	33	8	120
Píseňský kraj	10	4 323	359	134 022	0	0	187	13 457	259	122	56	271
Liberecký kraj	5	1 421	81	33 573	0	0	127	5 834	15	16	8	111
Ústecký kraj	13	6 520	169	77 767	0	0	169	26 816	22	54	15	218
Královéhradecký kraj	17	5 711	249	104 163	0	0	162	14 276	57	132	60	333
Pardubický kraj	8	3 577	205	103 287	1	25	91	21 471	86	103	49	267
Jihomoravský kraj	10	5 856	305	187 781	0	0	718	92 745	82	231	115	569
Zlínský kraj	7	2 576	137	65 268	0	0	109	4 075	58	86	196	184
Kraj Vysočina	8	3 129	210	95 249	0	0	102	10 594	44	36	24	335
Olomoucký kraj	6	1 949	182	83 092	5	43	99	5 760	74	486	102	277
Moravskoslezský kraj	3	1 272	84	62 269	0	0	223	10 578	25	193	35	113
ČR celkem ¹⁾	123	53 564	2 955	1 338 247	7	86	2 997	312 110	885	1 861	793	3 944

1) Součet původních nezaokrouhlených hodnot.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Pozemkové úpravy se zpracovanými návrhy efektivnější struktury vlastnické držby podílejí na rozvoji trhu s půdou. Provedení pozemkových úprav je také pro některá katastrální území (obce) přímo podmínkou jejich dalšího rozvoje. Vzhledem k časové a investiční náročnosti procesu pozemkových úprav však jejich postup stále neodpovídá potřebám obcí, vlastníků, uživatelů půdy a zainteresovaným orgánům státní správy. Situaci komplikuje především skutečnost, že během privatizace státní půdy nebyla v některých katastrálních územích ponechána dostatečná rezerva státní půdy pro realizaci společných zařízení. K 31. 12. 2022 bylo komplexními pozemkovými úpravami a jednoduchými pozemkovými úpravami dotčeno 4 539 z celkového počtu 13 076 katastrálních území v ČR. V dokončených katastrálních územích se podle potřeb a dostupnosti finančních prostředků postupně realizují jednotlivá opatření plánů společných zařízení.

Pozemkové úpravy jsou hrazeny jak ze státního rozpočtu (Všeobecná pokladní správa (VPS), Státní pozemkový úřad (SPÚ), Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD)) a Národního plánu obnovy (NPO), tak i z financí, které plynou z fondů EU (PRV 2014–2020, Operační program Životní prostředí). Prostředky ze státního rozpočtu jsou určeny jak na zpracování návrhů pozemkových úprav, tak i na realizace společných zařízení v rámci schválených návrhů pozemkových úprav (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření), z evropských zdrojů je financována především realizační část procesu pozemkových úprav. Celkový objem prostředků na podporu pozemkových úprav v roce 2022 dosáhl 1,8 mld. Kč, z toho na realizace společných zařízení bylo využito téměř 1,4 mld. Kč. Struktura zdrojů rozpočtu je uvedena v tab. T7.1/03.

T7.1/03 - Vývoj alokace finančních prostředků na pozemkové úpravy (JPÚ + KoPÚ) (mil. Kč)

Zdroj	2018	2019	2020	2021	2022
VPS	700,0	700,0	700,0	1 972,1	27,9
SPÚ ¹⁾	262,6	200,0	657,7	869,7	1 445,1
PRV ²⁾	1 050,6	958,3	134,2	34,6	4,2
ŘSD	48,1	52,9	54,9	39,3	80,7
NPO ³⁾	-	-	-	64,3	234,9
OPŽP	-	21,0	3,6	24,1	5,0
Ostatní ⁴⁾	0,5	0,5	0,3	3,8	5,8
Celkem⁵⁾	2 061,9	1 932,8	1 550,6	3 008,0	1 803,6

1) Státní pozemkový úřad (od 1. 1. 2013 převzal financování pozemkových úprav po sloučení pozemkových úřadů včetně Ústředního pozemkového úřadu MZe a PF ČR).

2) Celkové prostředky vyčleněné na předfinancování převážně realizačních projektů pozemkových úprav (PRV 2007–2013, PRV 2014–2020).

3) Národní plán obnovy.

4) Rozpočty obcí, měst, příp. dalších subjektů.

5) Součet původních nezaokrouhlených hodnot.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

V roce 2022 bylo zhruba 75 % finančních prostředků využito pro realizaci prvků plánů společných zařízení, z toho: 750 mil. Kč na výstavbu cest, 54 mil. Kč na protierozní opatření, 352 mil. Kč na hydrologická opatření, 88 mil. Kč na ekologická opatření a 109 mil. Kč na ostatní provozní a technické činnosti. Na neinvestiční činnosti, především návrhy pozemkových úprav a vytyčování pozemků po pozemkových úpravách, bylo v roce 2022 vynaloženo více než 450 mil. Kč, což představuje cca 25 % z celkem využitých finančních prostředků. Celkové náklady na činnost pozemkových úřadů od zahájení jejich činnosti v roce 1991, včetně nákladů na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy, dosáhly 40,5 mld. Kč.

7.2 Trh s půdou

Z dlouhodobého sledování vyplývá, že se v ČR ročně zobchoduje přibližně plocha 1,5–2 % ZPF. Tab. T7.2/01 uvádí vývoj podílu a objemu zobchodované zemědělské půdy v časové řadě, přičemž odhad pro rok 2022 vychází ze získaných dat za 1. pololetí roku 2022.

T7.2/01 - Vývoj zobchodované zemědělské půdy v ČR

Ukazatel	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ¹⁾
Podíl na ZPF (%)	2,27%	1,84%	1,56%	1,51%	1,81%	1,44%
Absolutní zobchodovaná výměra (tis. ha)	95,3	77,2	65,7	63,5	76,2	60,5

1) Kvalifikovaný odhad pro rok 2022 z disponibilních dat o převodech v 1. pol. 2022.

Pramen: Databáze úplatných převodů pozemků ČÚZK

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Rozsah úplatně převedené státní zemědělské půdy do soukromého vlastnictví od 25. 5. 1999 představuje 573 tis. ha, což činí 98 % celkem převedených ploch. Kromě převažujících úplatných převodů bylo 11,9 tis. ha, tj. necelá 2 % z celkově převedené výměry státní zemědělské půdy, převedeno bezúplatně na obce, veřejné vysoké školy a výzkumné instituce. Převedeno tak bylo úplatně a bezúplatně 97 % z celkové výměry zemědělské půdy o rozsahu přibližně 600 tis. ha, která byla určena k převodu do soukromého vlastnictví. Ke konci roku 2022 zůstalo k dispozici přibližně 111 tis. ha státní zemědělské půdy ve správě SPÚ.

Nákup nestátní zemědělské půdy podporuje v rámci svého programu PGRLF. Program Podpora nákupu půdy je zaměřen na financování části úroků z úvěru poskytnutého komerčním subjektem⁷¹. Žadatelé v programu PGRLF musí splňovat řadu podmínek, a mj. také podmínky pro poskytnutí podpory v režimu de minimis⁷². V roce 2022 dále probíhala administrace v rámci podpůrných programů, jejichž poskytování bylo ukončeno v minulých letech. Od roku 2004 bylo v programech PGRLF zaměřených na nákup soukromé půdy schváleno 5 088 žádostí s celkovou výší úvěrů 9,26 mld. Kč a s podporou bylo nakoupeno téměř 103,4 tis. ha půdy za průměrnou cenu 9,9 Kč/m².

V rámci hodnocení trhu půdy je prováděno sledování vývoje tržních cen. V tab. T7.2/02 je uvedeno srovnání časových řad o vývoji tržních cen zemědělské půdy podle různých zdrojů za období let 2017–2022. Podle nashromážděných údajů je evidentní trend pozvolného růstu cen zemědělské půdy, což dokladují informace čerpané z většího počtu nezávislých zdrojů.

T7.2/02 - Vývoj cen zemědělské půdy podle různých zdrojů (Kč/m²)

Databázový zdroj	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ČSÚ ¹⁾	15,3	18,6	20,9	24,1	26,4	.
ÚZEI obchodní smlouvy ²⁾	20,4	23,4	27,7	27,7	32,9	37,2
PGRLF ³⁾	18,6	21,1	24,7	25,7	23,8	33,6
Farmy.cz ⁴⁾	23,5	24,1	24,4	25,4	29,4	33,4

1) Do roku 2017 vychází ČSÚ z údajů o přiznání k dani z nemovitostí FÚ. Od roku 2018 je administrativním zdrojem informací o ceně z. p. ČSÚ ČÚZK.

Za rok 2021 uveden odhad a za rok 2020 upřesněný odhad. Odhady vychází vždy z disponibilního vzorku údajů pro dané roky (aktualizované údaje ČSÚ březen 2023).

2) Reprezentativní šetření obchodních smluv se zemědělskou půdou v okresech Havlíčkův Brod, Klatovy, Olomouc, Praha-východ, Znojmo.

Šetření obchodních smluv prováděných v ÚZEI se metodicky specializuje na hodnocení prodejů takových pozemků, u nichž se předpokládá budoucí zemědělské využití. Pro rok 2022 uvedena předběžná hodnota vypočtená z disponibilních dat za 1. pololetí 2022.

3) Podprogram Půda - snížení jistiny úvěru zahájený v roce 2015 byl ukončen v roce 2020. Pokračuje podprogram "Podpora nákupu půdy" od roku 2013.

Údaje zpětně aktualizovány dle zpřesněných odhadů PGRLF.

4) Farmy.cz: Zpráva o trhu s půdou leden 2022 (www.farmy.cz).

Pramen: ČSÚ; ÚZEI; PF ČR; SPÚ; PGRLF; Farmy.cz

Zpracoval: V. Voltr, M. Hruška (ÚZEI)

71 <https://www.pgrlf.cz/programy/>.

72 Nařízení Komise (EU) č. 1408/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis v odvětví zemědělství. Dne 22. 2. 2019 byla v Úředním věstníku EU zveřejněna novelizace nařízení Komise (EU) č. 1408/2013, díky které od 14. 3. 2019 dochází k navýšení limitu podpory de minimis v oblasti zemědělské prvovýroby pro jeden podnik v rozhodném tříletém období z 15 tis. € na 20 tis. €.

Výše pachtovného je dle výběrového šetření FADN významně diferencována podle výrobních oblastí (tab. T7.2/03). Pachtovné na nejkvalitnějších půdách v kukuřičné nebo řepařské výrobní oblasti je v průřezu jednotlivých let téměř 2× vyšší než v horské výrobní oblasti.

T7.2/03 - Průměrné pachtovné na 1 ha pronajaté půdy podle výrobních oblastí (Kč/ha)¹⁾

Výrobní oblast	Fyzické osoby						Právnícké osoby					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ²⁾	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ²⁾
Kukuřičná	3 637	3 776	3 999	4 142	3 826	3 900	3 392	3 600	3 708	4 324	4 312	4 600
Řepařská	2 353	2 426	2 348	2 744	2 686	2 800	3 687	3 926	4 036	4 335	4 462	4 700
Bramborářská	1 816	1 914	2 036	2 206	2 316	2 500	2 875	3 056	3 238	3 317	3 591	3 800
Bramborářsko-ovesná	1 783	1 919	1 976	2 307	2 320	2 500	2 461	2 698	2 925	3 041	3 056	3 200
Horská	1 369	1 390	1 689	1 934	1 957	2 100	1 903	2 116	2 155	2 213	2 729	3 000
ČR	2 032	2 110	2 165	2 428	2 481	2 600	3 027	3 239	3 400	3 584	3 750	4 000

1) Pachtovné z půdy počítané podle výsledků ze sítě FADN.

2) Kvalifikovaný odhad vývoje výše pachtovného, vlastní propočet.

Pramen: Výběrové šetření FADN CZ

Zpracoval: M. Lekešová, T. Vintr, M. Hruška (ÚZEI)

V průměru je vyšší tempo růstu úrovně pachtovného zjištěno u právnických osob. V roce 2021 bylo u fyzických osob ve výrobních oblastech kukuřičná a řepařská zjištěno dokonce nižší průměrné pachtovné oproti roku 2020. Právnické osoby mají obvykle vyšší objem výroby i intenzitu produkce, jsou tak pravděpodobně ochotnější přistoupit na vyšší cenu pachtovného, protože pro ně nepředstavuje natolik velký podíl nákladů na vyprodukovanou jednotku výroby, jako je tomu u drobného soukromého podnikatele. Současně se převážně u právnických osob častěji vyskytuje diverzifikace činností do výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, což rovněž vede k vyšší intenzitě produkce na ha z. p.

Samostatnou tematickou oblastí je propachtování zemědělské půdy ve vlastnictví státu, kterou spravuje SPÚ (kap. 7.3). U smluv uzavíraných s pachtýřem na dobu neurčitou je stanoveno pachtovné v minimální výši 2,2 % úřední ceny půdy, u pětiletých smluv v rámci PRV pak v minimální výši 3,7 % úřední ceny propachtovávané půdy.

Ceny zemědělské půdy ve vybraných státech EU

Ceny zemědělské půdy se v jednotlivých státech EU významně odlišují, a to i v rámci sousedících regionů. Důvodem jsou jak velmi různorodé půdně-klimatické podmínky, tak velmi nerovnoměrná výměra zemědělské půdy vzhledem k počtu obyvatel, odlišná podnikatelská struktura zemědělství i odlišná ekonomická úroveň jednotlivých států a často i nižších územních jednotek, odlišná efektivnost zemědělských podniků a úroveň podpor vč. různých systémů jejich aplikace. Významnou roli sehrávají i podmínky vyplývající z právních předpisů a úroveň liberalizace trhu se zemědělskou půdou. V tab. T7.2/04 je uvedeno srovnání cen orné půdy a travních porostů ve vybraných státech Evropské unie za období 2018 až 2021.

T7.2/04 - Průměrné ceny orné půdy a travních porostů ve vybraných státech EU (€/ha)

Stát	Orná půda				Travní porost			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Bulharsko	5 011	5 382	5 328	6 096	1 115	1 536	1 368	1 423
Česká republika	7 594	8 095	9 477	10 592	5 080	5 414	8 186	9 540
Dánsko	17 724	17 580	17 491	18 213	8 949	8 876	8 890	8 911
Estonsko	3 174	3 461	3 772	4 383	2 398	2 856	3 087	3 358
Řecko	12 387	12 604	12 599	12 657	4 341	4 333	4 323	4 285
Španělsko	13 023	12 926	12 901	12 938	4 439	4 546	4 432	4 524
Finsko	8 380	8 686	8 524	9 009	.	.	.	.
Francie	6 020	6 000	6 080	5 940	6 020	6 000	6 080	5 940
Chorvatsko	3 282	3 395	3 440	3 661	1 751	1 848	2 160	2 422
Maďarsko	4 662	4 862	4 893	5 187	2 111	2 304	2 384	2 681
Irsko	27 457	28 068	25 724	32 201	13 823	15 558	15 703	13 867
Itálie	30 569	34 156	35 447	.	14 986	15 321	15 896	.
Litva	3 890	3 959	4 127	4 667	2 352	2 533	2 840	3 497
Lucembursko	35 110	37 300	46 500	47 290	34 080	29 615	44 570	41 930
Lotyšsko	3 856	3 922	4 182	4 331	2 117	2 163	2 255	2 752
Nizozemsko	70 320	69 632	.	77 583	56 600	57 622	.	62 818
Polsko	10 414	10 991	10 711	10 937	6 508	6 730	6 871	7 051
Rumunsko	4 914	5 339	7 163	7 601	3 424	3 301	5 154	5 354
Švédsko	8 842	9 019	10 100	12 004	3 441	3 230	3 825	4 465
Slovinsko	18 460	18 752	21 451	22 312	16 946	18 015	19 500	18 992
Slovensko	3 432	3 789	3 984	3 977	2 190	2 107	2 501	2 425
Spojené království	23 412	.	.	.	17 932	.	.	.

Pramen: Eurostat

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

7.3 Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy

Státní pozemkový úřad

SPÚ byl zřízen ke dni 1. ledna 2013 na základě zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a spojil agendy Pozemkového fondu ČR a Ústředního pozemkového úřadu. V rámci restitucí administruje SPÚ nároky na náhrady oprávněných osob (např. za znehodnocení vrácených budov, za odebraný živý a mrtvý inventář) a vypořádání nároků oprávněných osob na převod pozemků. Tyto nároky vypořádává SPÚ bezúplatným převodem jiných pozemků z vlastnictví státu a příslušnosti hospodařit SPÚ do vlastnictví oprávněných osob (tzv. náhradní pozemky) a zápočtem nároků oprávněných osob na převod.

Situace ve vypořádání restitučních nároků

Vyřizování uplatněných restitučních nároků v zemědělství je, až na řešení sporných případů, téměř ukončeno. V rámci správních řízení bylo do 31. 12. 2022 rozhodnuto celkem o 1 807 856,41 ha zemědělské a lesní půdy. Z toho bylo skutečně vydáno 1 296 175,20 ha, nevydáno s nárokem na náhradu prostřednictvím SPÚ bylo 137 975,31 ha. Z důvodů nenaplnění zákonných podmínek pozemkové úřady rozhodly o nevydání 373 705,90 ha.

Tab. T7.3/01 uvádí počty uplatněných restitučních nároků v roce 2022 a jejich srovnání s údaji z roku 2021.

T7.3/01 - Vyřizování restitucí v rezortu zemědělství¹⁾

Ukazatel	k 31. 12. 2021		k 31. 12. 2022	
	počet případů	%	počet případů	%
Uplatněné nároky ²⁾	219 380	100,00	219 380	100,00
Ukončené nebo téměř ukončené restituční případy	219 335	99,98	219 350	99,99
Vydaná správní rozhodnutí ³⁾	441 580	100,00	441 659	100,00
z toho - rozhodnutí v právní moci	433 681	98,21	433 759	98,21

1) Restituční případy ve smyslu zákona č. 229/1991 Sb. v platném znění, vždy k 31. 12.

2) Rozdíl v počtu uplatněných restitučních případů je dán upřesněním evidence.

3) K jednomu restitučnímu případu je možno vydat více rozhodnutí. Počet správních rozhodnutí a podaných odvolání se může lišit u jednotlivých restitučních případů při jejich revokaci, po několika odvoláních apod. Odvolání: v průměru 2/3 k soudům, 1/3 k MZe.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

V tab. T7.3/02 je uvedeno vyčíslení uplatněných nároků a uzavřených vypořádání nároků za rok 2022 a kumulativní údaj stavu průběžného vypořádávání.

T7.3/02 - Vypořádání restitučních náhrad ze státního majetku a půdy

Položka restitučních náhrad	Celkem od počátku vypořádání k 31. 12. 2022		V průběhu roku 2022
	mil. Kč	%	mil. Kč
Nároky na náhrady¹⁾			
- převzato	11 247,40	-	-1,22
- vypořádáno	11 168,77	99,30	3,99
- zbývá vypořádat	78,63	0,70	-
Nároky na náhradní pozemky²⁾			
- převzato	8 514,61	-	-139,78
- vypořádáno	8 047,90	94,52	120,03
- zbývá vypořádat	466,70	5,48	-

1) Uplatněné nároky a uzavřená vypořádání podle § 18a, § 20 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě.

2) Uplatněné nároky a uzavřená vypořádání podle § 11, odst. 2, § 17, odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě (od 14. 4. 2006 podle § 11a zákona o půdě).

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Pronájem půdy Státním pozemkovým úřadem

SPÚ pronajímá státní půdu a ostatní státní majetek v příslušnosti s ním hospodařit. Podle údajů poskytnutých SPÚ bylo z celkové výměry 124 tis. ha státní zemědělské půdy k 31. 12. 2022 pronajato 106 tis. ha, tedy 86 % ploch určených k pronajmutí. Srovnání stavu pronajaté státní půdy ve vztahu k fyzickým a právnickým osobám v letech 2021 a 2022 je uvedeno v tab. T7.3/03.

T7.3/03 - Pronájem státní půdy a ostatního státního majetku

Pronajatý majetek	MJ	k 31. 12. 2021	k 31. 12. 2022	Meziroční index
Zemědělské pozemky k pronájmu celkem	ha z. p.	126 609	123 868	97,8
z toho - pronajato fyzickým osobám (vč. restituentů)	ha z. p.	35 967	35 884	99,8
- pronajato právnickým osobám	ha z. p.	71 683	70 520	98,4
- nepronajato	ha z. p.	18 959	17 464	92,1
Počet uzavřených nájemních smluv¹⁾	počet	56 870	57 147	100,5

1) Pouze smlouvy týkající se nájmu pozemků, budov a staveb, rybníků, nebytových prostor.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

7.4 Využití a stav zemědělského půdního fondu

7.4.1 Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2022 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 197 tis. ha, tj. 53,2 % z rozlohy státu (tab. T7.4/01). Na jednoho obyvatele připadá 0,40 ha zemědělské půdy a 0,28 ha orné půdy. Proti roku 2021 došlo ke snížení výměry z. p. o cca 2,1 tis. ha, tj. o 0,05 %, a dochází tak ke stálému snižování výměry zemědělského půdního fondu v ČR. Podle ČÚZK byl v roce 2022 podíl zornění 69,4 % a meziročně tak opět klesl o 0,2 p. b., zatravnění se proti roku 2021 rovněž zvýšilo o 0,2 p. b. na 24,7 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2022 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 11 247 ha, což je úbytek vyšší o 1 479 ha proti roku 2021 a ubývání orné půdy oproti loňskému roku se opět zrychlilo. Výměra orné půdy přechází nejvíce do trvalých travních porostů, zahrad a lesní půdy, rozšířila se i vodní plocha. Trend relativního nárůstu zastavěné půdy se v roce 2022 oproti roku 2021 zastavil a zastavěná plocha roste stejně jako v roce 2021 (621 ha). Výměra druhu pozemku trvalé travní porosty se zvýšila o 6 270 ha, tedy o 369 ha více než v roce 2021 a jejich výměra se od roku 1990 neustále zvyšuje. Rozšířila se výměra lesní půdy o 1 568 ha a oproti minulému roku se snížila výměra v kategorii “ostatní plochy” o 1 596 ha. Zvyšuje se výměra zahrad (o 3 531 ha) a vodních ploch (o 1 554 ha); dále poklesly plochy ovocných sadů o 519 ha (462 ha v roce 2021). Výměra chmelnic poklesla o 257 ha, tedy méně než v roce 2021 (448 ha), výměra vinic vykázala nárůst o 117 ha, oproti nárůstu o 11 ha v roce 2021.

T7.4/01 - Změny parcel jednotlivých druhů pozemků v roce 2022 podle evidence ČÚZK

Druh pozemku	Výměra (ha)		Rozdíl výměry 2022–2021	Meziroční index 1,00	Rozdíl počtu parcel 2022–2021	Průměrná velikost parcely	
	k 31. 12. 2021	k 31. 12. 2022				31.12.2021	31.12.2022
MJ	ha	ha	ha	-	počet	ha	ha
Orná půda	2 921 945	2 910 699	-11 247	99,62	-81 694	0,5960	0,6061
Chmelnice	9 100	8 843	-257	97,18	-644	0,4332	0,4473
Vinice	20 190	20 307	117	100,58	-1 297	0,2205	0,2237
Zahrady	175 346	178 877	3 531	102,01	33 636	0,0648	0,0640
Ovocné sady	43 560	43 041	-519	98,81	-2 217	0,4289	0,4386
Trvalé travní porosty	1 028 587	1 034 857	6 270	100,61	-17 655	0,3616	0,3638
Zemědělská půda	4 198 728	4 196 624	-2 104	99,95	-69 871	0,3915	0,3940
Lesní pozemky	2 678 804	2 680 372	1 568	100,06	-11 274	1,7492	1,7622
Vodní plochy	168 421	169 974	1 554	100,92	-6 677	0,2614	0,2641
Zastavěné plochy a nádvoří	133 898	134 519	621	100,46	22 778	0,0307	0,0305
Ostatní plochy	707 253	705 657	-1 596	99,77	-8 088	0,1326	0,1328
Nezemědělská půda	3 688 376	3 690 523	2 147	100,06	-3 261	0,3104	0,3105
Celkem	7 887 104	7 887 147	43	100,00	-73 132	0,3488	0,3500

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V roce 2022 poklesl počet vlastnických parcel zemědělské půdy o 70 tis. a tempo poklesu se tak opět zrychlilo (46 tis. v roce 2021), což svědčí o nárůstu výměry parcely vlivem KPÚ, i o koncentraci vlastnictví zemědělských parcel.

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2022 byla její celková výměra ve výši 3 548 tis. ha, tj. o 6 021 ha nižší než v roce 2021 a poprvé tak došlo k významnému poklesu výměry v LPIS.

Z údajů vyplývá, že výměra zemědělské půdy v LPIS klesá rychleji než výměra ZPF podle ČÚZK.

Struktura ZPF v evidenci LPIS je uvedena v tab. T4.7/02. V roce 2022 se výměra orné půdy mírně zvýšila (262 ha), hlavní rozdíl v zastoupení druhů pozemků spočívá v poklesu celkové výměry travních porostů o 8,4 tis. ha. Plocha úhoru oproti roku 2021 stoupla o 3 tis. ha. Podíl trvalých travních porostů T na půdě s oprávněním čerpání plateb SAPS tvoří 29,3 %.

T7.4/02 - Druhy pozemků podle LPIS s oprávněním plateb SAPS (ha)

Kultura, skupina	Podkultura	Výměra		Rozdíl výměry
		2021	2022	
Orná půda	standardní orná půda R	2 442 569	2 442 830	262
	úhor U	10 623	13 634	3 011
	travní porost G	39 836	34 454	-5 381
Orná půda celkem		2 493 027	2 490 918	-2 108
Trvalý travní porost	trvalý travní porost T	1 009 132	1 006 161	-2 971
Trvalý travní porost celkem ¹⁾		1 048 967	1 040 616	-8 352
Trvalá kultura	chmelnice C	5 326	5 278	-48
	vinice V	15 390	15 462	72
	ovocný sad S	14 755	13 867	-888
	jiná trvalá kultura J	4 721	4 747	27
	školka K	2 257	2 155	-102
	porost RRD D	2 599	2 495	-104
Ostatní kultura	rybník R	364	356	-8
	mimoprodukční plocha M	193	211	18
	jiná kultura O	740	832	93
	zalesněná půda L	5 762	5 761	-1
Celkem		3 554 266	3 548 245	-6 021

1) Včetně travního porostu G ve skupině orná půda.

Pramen: MZe, Nařízení vlády č. 72/2015 Sb., LPIS k 31.12.2022, vlastní výpočty

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), M. Dobíhal (MZe)

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 648 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur)⁷³.

V ANC⁷⁴ je podle evidence LPIS k 31. 12. 2022 zařazeno celkem 523,1 tis. ha zemědělské půdy v horské oblasti s oprávněním čerpat podpory, v ostatních méně příznivých oblastech je zařazeno 1 250,4 tis. ha a ve specifických oblastech je oprávněno k čerpání 230,6 tis. ha z. p., které představují celkem oprávněnou plochu 2 004,2 tis. ha (tab. T7.4/03), tj. o 11,6 tis. ha méně než v roce 2021. Změnou od roku 2022 je ukončení plateb poskytovaných pro tzv. přechodně podporované oblasti podle nařízení vlády č. 44/2018 Sb. Jednalo se o oblasti, které do roku 2017 splnily podmínky pro LFA-O a po roce 2018 již nebyly vlivem redefinice zařazeny do ANC. Toto území mělo po 4 roky nárok na přechodnou snižující se platbu, která byla rokem 2021 ukončena.

73 Rozdíl zatravnění podle evidence ČÚZK a LPIS je dán především masivním, většinovým nedodržováním § 37 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí ČR (katastrální zákon), kdy se dotčení vlastníci zemědělské půdy vystavují možným postihům podle tohoto zákona.

74 ANC: (Areas with Natural Constraints – oblasti s přírodním znevýhodněním), původně LFA.

Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy evidované v ANC k celkové výměře zemědělské půdy 56,6 % (tab. T7.4/03).

T7.4/03 – Struktura zemědělského půdního fondu podle jednotlivých typů ANC

Typ oblasti	2022									
	o. p. a úhor		TP na orné půdě		TTP		z. p. ¹⁾		z. p. oprávněná ²⁾	
	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%
Horské oblasti	140,0	5,7	3,4	9,8	378,3	37,6	523,3	14,8	523,1	26,1
Ostatní ANC	753,3	30,7	15,6	45,3	474,2	47,1	1 250,7	35,3	1 250,4	62,4
Oblasti se specifickými omezeními	177,8	7,2	2,8	8,0	48,1	4,8	230,7	6,5	230,6	11,5
ANC celkem	1 071,0	43,6	21,7	63,1	900,6	89,5	2 004,7	56,6	2 004,2	100,0
Nezařazené oblasti celkem	1 384,5	56,4	12,7	36,9	105,5	10,5	1 536,3	43,4	0,0	0,0
Celkem	2 455,5	100,0	34,4	100,0	1 006,1	100,0	3 540,9	100,0	2 004,2	100,0

1) Zahrnuje veškeré kultury evidované v LPIS vyjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha.

2) Platby ANC se poskytují na veškerou z. p. evidovanou v LPIS vyjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha. Rovněž není k platbám LFA oprávněna "jiná kultura", i když je obvykle vykazována jako součást z. p. V přechodných oblastech je platba poskytována na TTP a dále na TP evidované k 30. 9. 2014 jako TP (v tabulce jsou zahrnuty veškeré TP bez ohledu na datum evidence).

Pramen: Nařízení vlády č. 43/2018 Sb. a 44/2018 Sb., LPIS k 31. 12. 2022, vlastní výpočty

Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

Chráněné oblasti představují celkem (bez překryvů) 391,9 tis. ha z. p., tj. 11,0 % výměry ČR evidované v systému LPIS⁷⁵. Celková výměra všech druhů pozemků půdy chráněných oblastí v ČR (bez překryvů) je 1 725 tis. ha půdy, tj. 21,9 % veškeré půdy v ČR.

Na území ČR se nachází celkem 391,9 tis. ha zemědělské půdy ve zvláště chráněných územích, a to převážně na TTP (256,9 tis. ha). Podle LPIS je v soustavě Natura 2000 evidováno 189,9 tis. ha z. p. (tab. T4.1/01).

7.4.2 Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství

Základní podklad pro hodnocení kvality ZPF, jeho stavu a potřebné míry ochrany vychází v ČR z bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ). Kód BPEJ⁷⁶ je každoročně předmětem revize, především při provádění komplexních pozemkových úprav. V roce 2022 proběhla aktualizace BPEJ na 119 katastrálních územích (včetně 20 částí nad 5 ha zařazených do plánu aktualizací 2022 a 6 k. ú. rozložených na 2 roky) o celkové výměře zemědělského půdního fondu 32 108,41 ha. Aktualizace BPEJ byla také provedena na podnět vlastníků pozemků na částech k. ú. ve 273 případech. Dále bylo na žádost vlastníků domapováno 44 lokalit, u kterých nebyl kód BPEJ určen. Pro KoPÚ bylo provedeno 325 kontrol. Práce při domapování, aktualizaci a kontrole KoPÚ jsou obsaženy v tab. T7.4/04. Z tabulky vyplývá ustálený postup prací na bonitaci půdy, i když oproti letům do roku 2014 došlo k mírnému poklesu výměry aktualizace BPEJ.

75 Výměry jednotlivých druhů chráněných území k 31. 12. 2021 jsou uvedeny v kap. 4.

76 Data BPEJ jsou k nahlížení či ke stažení dostupná na adrese <https://www.spucr.cz/bpej/celostatni-databaze-bpej>. Webová aplikace eKatalog bonitovaných půdně ekologických jednotek slouží jako virtuální encyklopedie pro rozklíčování kódu BPEJ a vysvětlení jednotlivých částí kódu (<http://bpej.vumop.cz>).

T7.4/04 - Aktivita při bonitaci půdy od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2022

Činnost	2018	2019	2020	2021	2022
Domapování	97	79	98	103	44
Částečná aktualizace	179	181	234	260	273
Kontroly KoPÚ	279	375	275	243	325

Pramen: SPÚ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), M. Poruba (SPÚ)

Rozdíly v ceně půdy v katastrálních územích na základě porovnání stavu BPEJ před a po rebonitaci⁷⁷ jsou uvedeny v tab. T7.4/05. V roce 2022 došlo v rámci zkoumaných katastrálních území meziročně k navýšení průměrné ceny půdy o 0,5 %. V cenovém vyjádření podle vyhlášky MF č. 441/2013 Sb. je nárůst ceny o 0,03 Kč/m².

T7.4/05 - Změna ceny půdy na katastrálních územích po rebonitaci provedené v roce 2022

Název kraje	Počet hodnocených katastrálních území ¹⁾	Hodnocená výměra před rebonitací ha	Hodnocená výměra po rebonitací ha	Cena půdy před rebonitací tis. Kč	Cena půdy po rebonitací tis. Kč	Průměrná cena podle stejné oceňovací vyhlášky	
						Před rebonitací Kč/m ²	Po rebonitací Kč/m ²
Hlavní město Praha	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Jihočeský kraj	6	11 277 590	11 369 554	48 908 006	56 492 007	4,34	4,97
Jihomoravský kraj	5	24 363 340	23 798 577	312 748 247	286 192 238	12,84	12,03
Karlovarský kraj	5	14 278 871	14 314 302	55 901 035	63 605 774	3,91	4,44
Královéhradecký kraj	9	31 570 795	31 549 538	189 877 368	197 974 413	6,01	6,28
Liberecký kraj	9	23 198 255	23 090 339	117 518 800	117 398 633	5,07	5,08
Moravskoslezský kraj	3	18 324 607	18 360 638	73 439 806	74 390 547	4,01	4,05
Olomoucký kraj	5	20 726 055	20 714 867	63 689 360	81 327 958	3,07	3,93
Pardubický kraj	2	11 018 371	10 874 516	79 950 591	72 598 145	7,26	6,68
Plzeňský kraj	8	31 638 543	31 620 436	158 682 708	161 719 076	5,02	5,11
Středočeský kraj	16	37 495 137	37 320 554	375 179 455	368 753 556	10,01	9,88
Ústecký kraj	9	24 347 260	24 581 533	190 860 755	192 638 664	7,84	7,84
Vysočina	10	32 157 808	32 109 151	143 919 300	139 743 709	4,48	4,35
Zlínský kraj	4	12 194 218	12 168 832	80 094 299	82 335 347	6,57	6,77
Celkem	91	292 590 850	291 872 837	1 890 769 731	1 895 170 067	6,46	6,49

1) Celkový počet rebonitovaných katastrálních území byl 91 z celkového počtu 13 076.

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

7.4.2.1 Zákonné podmínky k zabezpečení kvality půdy

V oblasti ochrany půdy platí zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů (v roce 2021 byl přijat zákon č. 284/2021 Sb.), který řeší zásady změn druhů pozemků půdy a obecná pravidla hospodaření na z. p. a dále platí zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí, ve znění pozdějších předpisů, který specifikuje podmínky použití Fondu pro ochranu a zlepšování životního prostředí (v roce 2021 platil stav podle aktualizace zákona č. 113/2018 Sb.). V roce 2019 vstoupila v platnost vyhláška č. 271/2019 Sb. ze dne 24. října 2019, o stanovení postupů k zajištění ochrany zemědělského půdního fondu, která řeší mj. vyhodnocení předpokládaných důsledků navrhovaného řešení při pořizování a zpracování územně plánovací dokumentace na zemědělský půdní fond.

Pravidla hospodaření s dopady do kvality ZPF byla dále uplatňována v rámci Kontroly podmíněnosti při vyplácení podpor. Kontrola podmíněnosti v roce 2022 zahrnuje dvě části –

⁷⁷ V této změně ceny půdy jsou zahrnuty jak kvalitativní důvody (upřesnění BPEJ), tak kvantitativní změny (vznik a zánik ZPF a doplnění BPEJ).

standardy DZES půdy a PPH. Problematika ochrany půdy je v rámci DZES řešena standardem DZES 4, 5, 6. Podrobně v kap. 2.2.4.

7.4.2.2 Popis stavu půdy

Potenciální ohroženost půd

Zařazení do příslušných pásem a dotčené výměry zpracované VÚMOP v roce 2022 udává tab. T7.4/06 pro erozní ohroženost půd a tab. T7.4/08 pro ostatní omezení kvality půd v ČR⁷⁸.

Problematika ochrany půdy před vodní erozí je v rámci DZES řešena standardem DZES 5. Cílem tohoto standardu je především ochrana půdy před vodní erozí a snaha omezit negativní působení důsledků eroze. Od 1. 1. 2019 došlo k zavedení tzv. redesignu vrstvy erozní ohroženosti. V rámci této akce byly rozšířeny plochy erozní ohroženosti z 10 % na 25 % orné půdy. Zároveň však byl změněn i přístup k možnostem vymezování erozní ohroženosti na jednotlivém DPB. Nově se odvozují kategorie erozní ohroženosti přímo z podkladové vrstvy Maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření Cp.Pp. Vyjádření erozní ohroženosti pro potřeby DZES 5 je nyní vedeno primárně na erozní pozemky vedené v LPIS. Výhodou redesignu je zjednodušení tvaru ploch, snížení jejich roztržitosti a možnost úpravy hranic erozního pozemku s automatickým přepočtem.

Hodnoty faktoru Cp.Pp lze zařadit do 7 kategorií (tab. T7.4/06), z nichž každá kategorie rámcově vyjadřuje osevní postupy, případně osevní postupy s použitím půdoochranných agrotechnik, které splňují požadované hodnoty faktoru Cp.Pp. Bez ohroženosti vodní erozí je v ČR 76 % orné půdy.

Od roku 2019 se potenciální ohroženost větrnou erozí hodnotí podle nové metodiky, založené na využití nových poznatků o půdních faktorech ohroženosti těžkých půd větrnou erozí a nových klimatických údajů napomáhající výskytu větrné eroze. Větrná eroze má pro ohroženost půd stejný význam jako eroze vodní a klíčovým ukazatelem je kombinace klimatického regionu a hlavních půdních jednotek. Bez ohrožení větrnou erozí je v ČR 56,2 % orné půdy.

78 Další informace ke kvalitě půdního fondu jsou k dispozici na odkazu: http://eagri.cz/public/web/file/293635/MZE_prirucka_ochrany_proti_erozi_zemedelske_pudy_2017.pdf.

T7.4/06 - Potenciální erozní ohroženost půd v ČR k 31. 12. 2022

Kategorie ohroženosti	Třídění		Ohroženost	Výměra (ha)	Podíl (%)
Erozní ohroženost vodní eroze dle GAEC 2, výměra podle LPIS	C _p .P _p ¹⁾	do 0,002	Silně erozně ohrožené (SEO)	56 623	2,33
		0,002-0,10	Mírně erozně ohrožené (MEO)	526 512	21,69
		nad 0,10	Neohrožené	1 844 616	75,98
			Celkem	2 427 751	100,00
Maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření (C _p .P _p) – Výměra podle BPEJ ²⁾	C _p .P _p ¹⁾	0,005 a méně	Ochranné zatravnění	481	0,02
		0,006 - 0,020	Víceleté pícniny nebo ochranné zatravnění	11 732	0,48
		0,021 - 0,100	Vyloučení erozně nebezpečných plodin a vyšší zastoupení víceletých pícnin	245 946	10,13
		0,101 - 0,200	Vyloučení erozně nebezpečných plodin a použití půdoochranných technologií	378 026	15,57
		0,201 - 0,240	Pásové střídání plodin nebo vyloučení erozně nebezpečných plodin	127 476	5,25
		0,241 - 0,400	Erozně nebezpečné plodiny pěstovány s půdoochrannými technologiemi	377 503	15,55
		0,401 a více	Bez omezení	1 286 589	53,00
			Celkem	2 427 752	100,00
Erozní ohroženost větrná eroze podle faktoru náchylnosti, výměra podle LPIS ³⁾	FN ⁴⁾	16,0 a více	Půdy nejohroženější	101 197	4,14
		13,1 - 16,0	Půdy silně ohrožené	120 766	4,94
		9,1 - 13,0	Půdy ohrožené	184 919	7,57
		6,1 - 9,0	Půdy mírně ohrožené	405 946	16,62
		4,1 - 6,0	Půdy náchylné	255 966	10,48
		4,0 a méně	Půdy bez ohrožení	1 373 611	56,24
			Celkem	2 425 273	100,00

1) $C_p \cdot P_p$ u vodní eroze je maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření podle univerzální rovnice USLE (Wischmeier, Smith 1978). Jeho hodnota udává požadovaný ochranný vliv vegetace a protierozních opatření vzhledem k přípustné průměrné roční ztrátě půdy (-).

2) Výměra BPEJ je omezená na půdy podle BPEJ které lze hodnotit z pohledu potenciální ohroženosti vodní erozí.

3) U HPJ 76-78 a částí půdních bloků, které nejsou bonitovány, potenciální ohroženost půdy větrnou erozí hodnocena nebyla.

4) Potenciální ohroženost větrnou erozí na podkladu půdně-klimatických faktorů (Doležal a kol., 2017).

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Monitoring eroze

V roce 2022 došlo oproti roku 2021 k dalšímu poklesu počtu (o 11) i výměry (o 650 ha) evidovaných erozních událostí a počet případů s vyplavením půdy mimo pozemek se snížil o 50. Vyhodnocení monitoringu eroze je uvedeno v tab. T7.4/07. Evidovaná výměra eroze (2 172 ha) je tak nižší než potenciální výměra eroze (celkem 583 tis. ha) a reálné projevy eroze podle monitoringu eroze od roku 2019 stále klesají, byl zaznamenán pozitivní vývoj v oblasti ochrany půd. Podle dosavadní evidence byla největší výměra vodní eroze půdy dosažena v roce 2019, a to na výměře 5 976 ha.

T7.4/07 Vyhodnocení monitoringu eroze v roce 2021 a 2022

Rok	2021			2022		
Název kraje	Počet nahlášených případů	Výměra eroze (ha)	Počet případů se splavením půdy mimo pozemek	Počet nahlášených případů	Výměra eroze (ha)	Počet případů se splavením půdy mimo pozemek
Hlavní město Praha	0	0,00	0	0	0,00	0
Jihočeský kraj	56	462,46	30	42	311,07	19
Jihomoravský kraj	23	285,55	17	25	240,66	10
Karlovarský kraj	4	6,77	3	1	0,58	0
Královéhradecký kraj	12	71,30	5	29	204,97	5
Liberecký kraj	16	43,30	12	20	155,50	14
Moravskoslezský kraj	58	908,13	41	11	27,83	1
Olomoucký kraj	16	90,22	13	5	31,50	4
Pardubický kraj	15	226,29	12	8	225,10	1
Plzeňský kraj	10	75,44	8	13	144,54	9
Středočeský kraj	4	88,48	4	39	317,69	24
Ústecký kraj	0	0,00	0	1	10,38	0
Vysočina	57	479,36	32	65	477,55	35
Zlínský kraj	6	84,56	1	7	24,59	6
ČR celkem	277	2 821,86	178	266	2 171,97	128

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Ostatní nepříznivé vlivy

Výměra podmačených půd je tvořena trvale zamokřenými půdami a periodicky zamokřenými půdami. Podle evidence BPEJ se vyskytují trvale zamokřené půdy na 190 tis. ha. Území ovlivněné nedostatkem vláhy vymezené na základě vysychavých půd zaujímají plochu 59 149 ha (1,43 % ZPF podle databáze BPEJ).

V tab. T7.4/08 jsou uvedeny faktory ovlivňující produkční schopnost půd a vztah k životnímu prostředí.

T7.4/08 - Potenciální omezení kvality půd v ČR k 31. 12. 2022

Kategorie ohroženosti	Ohroženost	Výměra bonitace celkem (ha)	Podíl (%)
Zranitelnost půd acidifikací podle kvality BPEJ	zanedbatelná	209 187	5,08
	nízká	536 835	13,03
	nižší střední	403 036	9,79
	vyšší střední	1 001 726	24,32
	vysoká	1 908 317	46,33
	nehodnoceno	59 774	1,45
	celkem	4 118 875	100,00
Zranitelnost půd utužením podle kvality BPEJ	zanedbatelná	811 263	19,70
	nízká	972 101	23,60
	nižší střední	886 761	21,53
	vyšší střední	697 779	16,94
	vysoká	665 247	16,15
	nehodnoceno	85 726	2,08
	celkem	4 118 875	100,00
Zamokřené půdy podle kvality BPEJ	trvale zamokřené půdy	189 523	4,60
	dočasně zamokřené půdy	658 898	16,00
	celkem včetně nezamokřených půd	4 118 875	100,00

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Stav zemědělské půdy podle agrochemického zkoušení půd

Stav ZPF je sledován ÚKZÚZ, který provádí sledování agrochemických vlastností půd v šestiletých cyklech, za toto období se prozkouší celá výměra ČR. Z výsledků agrochemického zkoušení zemědělských půd za období 2005–2021 vyplývají následující hlavní skutečnosti.

Průměrná hodnota výměnné půdní reakce zemědělské půdy v ČR je 6,0 pH, tedy slabě kyselá. Půda s extrémně kyselou, silně kyselou a kyselou půdní reakcí (tj. s pH do 5,5) zaujímá 34,6 % prozkoušené výměry. Pravidelně vápnit (alespoň udržovací dávkou) by bylo třeba celkem na téměř 73 % zemědělské půdy. Podíl alkalických půd s pH nad 7,2 zaujímá 11,5 % výměry zemědělské půdy. Z dlouhodobého šetření je patrný trend nárůstu silně kyselých a kyselých půd jako následek nedostatečného vápnění pozemků.

Průměrná zásoba přístupného fosforu na zemědělské půdě ČR činí 89 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného fosforu dlouhodobě klesá a také srovnání podle kritérií hodnocení má negativní trend. Průměrný obsah přístupného fosforu na orné půdě ČR je 91 mg.kg⁻¹. Podíl orných půd s nízkým obsahem fosforu tvoří téměř 26,50 %, naopak vysoký a velmi vysoký obsah je zastoupen na 24,31 % výměry.

Průměrný obsah přístupného draslíku na zemědělské půdě ČR je v současné době 259 mg.kg⁻¹, v období 2005–2010 to bylo 239 mg.kg⁻¹. U draslíku je obecně patrná stagnace zásobenosti půd touto živinou, i když dlouhodobé snížení spotřeby draselných hnojiv je podobné jako u fosforu.

Průměrný obsah přístupného hořčíku činí 202 mg.kg⁻¹ na zemědělské půdě ČR, od cyklu 2005–2010 se prakticky nemění. Obsah přístupného hořčíku na orné půdě ČR je 198 mg.kg⁻¹.

Podíl orných půd s nízkým obsahem činí 14,08 %, vysoký a velmi vysoký obsah představuje 22,65 % výměry.

Průměrný obsah přístupného vápníku na zemědělské půdě ČR je 2 873 mg.kg⁻¹, mezi lety 2005–2010 byl na stejné úrovni 2 999 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného vápníku postupně od 90. let minulého století mírně klesá. Tento trend je v poslední době stále více výrazný a plně koresponduje s poklesem půdní reakce. Průměrný obsah přístupného vápníku na orné půdě ČR činí 3 013 mg.kg⁻¹. Podíl orných půd s nízkým obsahem vápníku je 12,57 %, vysoký a velmi vysoký obsah je zastoupený 23,04 %.

Současný stav zásobenosti zemědělských půd ČR draslíkem a hořčíkem se projevuje v zužování poměru těchto dvou kationtů, což však při velmi úzkém poměru navozuje problém ve výživě draslíkem a potřebu zvýšeného hnojení touto živinou. V současné době vzájemný poměr těchto prvků činí 1,52. Tab. 7.4/09 hodnotí vývoj změn obsahu přístupných živin a pH podle hodnocených kultur od roku 1990.

T7.4/09 - Porovnání vývoje obsahu přístupných živin v letech 1990–2021 dle druhu pozemku/kultury

Druh pozemku	Cyklus zkoušení	Přezkoušená výměra (ha)	pH	Vážené průměry přístupných živin mg.kg ⁻¹			
				P	K	Mg	Ca
Orná půda	1990-1992	2 727 315	6,4	108	279	178	3 216
	2005-2010	2 696 398	6,2	90	239	185	2 999
	2011-2016	2 489 765	6,1	89	253	193	2 956
	2016-2021	2 233 983	6,1	91	258	198	3 013
	rozdíl	-493 332	-0,3	-17	-21	20	-203
Chmelnice	1990-1992	7 699	7,0	230	569	253	4 300
	2005-2010	5 210	6,5	282	500	301	3 721
	2011-2016	4 531	6,5	302	473	307	3 642
	2016-2021	3 931	6,3	305	486	314	3 551
	rozdíl	-3 768	-0,7	75	-83	61	-749
Vinice	1990-1992	10 157	7,3	129	414	357	7 794
	2005-2010	10 487	7,3	97	303	356	9 387
	2011-2016	3 032	7,2	106	335	316	7 510
	2016-2021	8 576	7,2	95	314	353	8 146
	rozdíl	-1 581	-0,1	-34	-100	-4	352
Ovocné sady	1990-1992	21 417	6,7	143	428	266	4 621
	2005-2010	17 146	6,5	115	352	259	4 219
	2011-2016	13 541	6,4	115	342	235	3 850
	2016-2021	11 958	6,3	117	368	260	3 755
	rozdíl	-9 459	-0,4	-26	-60	-6	-866
TTP	1990-1992	348 529	6,0	77	213	213	2 874
	2005-2010	789 440	6,5	78	231	198	2 146
	2011-2016	257 305	5,5	71	232	199	2 021
	2016-2021	444 448	254,0	79	259	216	2 040
	rozdíl	95 919	248,0	2	46	3	-834

Pramen: ÚKZÚZ

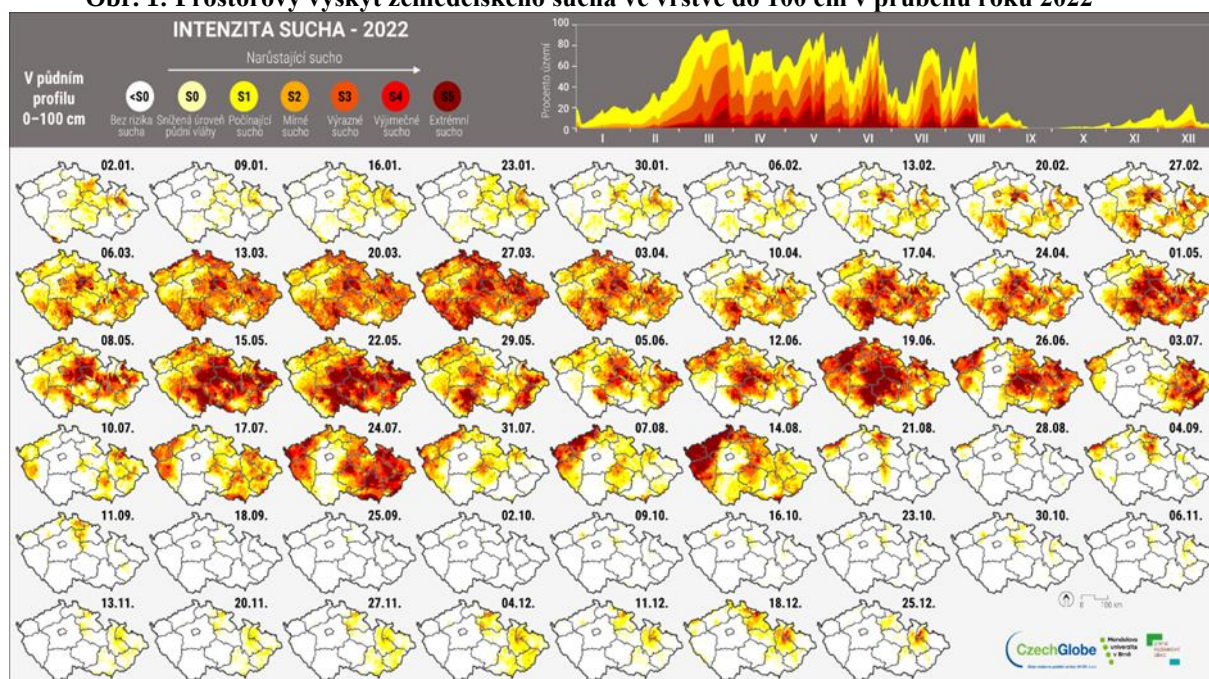
Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), M. Smatanová (ÚKZÚZ)

7.4.2.3 Analýza výskytu zemědělského sucha a jeho dopadů se zaměřením na poslední roky (2015–2022)

Za zemědělské (lesnické) nebo často jako půdní sucho je označován stav, kdy se množství vody v půdě stává limitem pro optimální růst a vývoj rostlin, který často u zemědělských plodin a lesnických dřevin vede k významnému poklesu produkce. Příčinou je nedostatečné množství či nevhodné rozdělení srážek a v posledních letech i významný nárůst teploty a evapotranspirace (výparu). V ČR od roku 2012 půdní sucho v prostorovém gridu 500 m monitoruje a předpovídá komplexní integrovaný systém běžící v reálném čase, jehož výstupy lze najít na www.intersucho.cz. Významná epizoda sucha s dopady do zemědělství a lesnictví

začala v roce 2015, ještě v roce 2020 přetrvávala v zemědělsky intenzivně využívaných oblastech Libereckého, Ústeckého a Karlovarského kraje a její důsledky v oblasti lesnictví (nahodilá těžba, uhlíková bilance, ekonomické dopady) pociťujeme do současnosti. Rok 2021 byl vláhově příznivější, jak z pohledu množství, tak rozdělení srážek, kdy se prakticky v průběhu celého roku významnější zemědělské sucho nevyskytlo, zatímco rok 2022 (obr. 1 a 2) se vyznačoval obecně suchým začátkem, ale poměrně značnými rozdíly (prostorovou variabilitou), kdy se velmi často na našem území na krátkých vzdálenostech střídaly lokality suchem postižené s regiony bez dopadů zemědělského sucha.

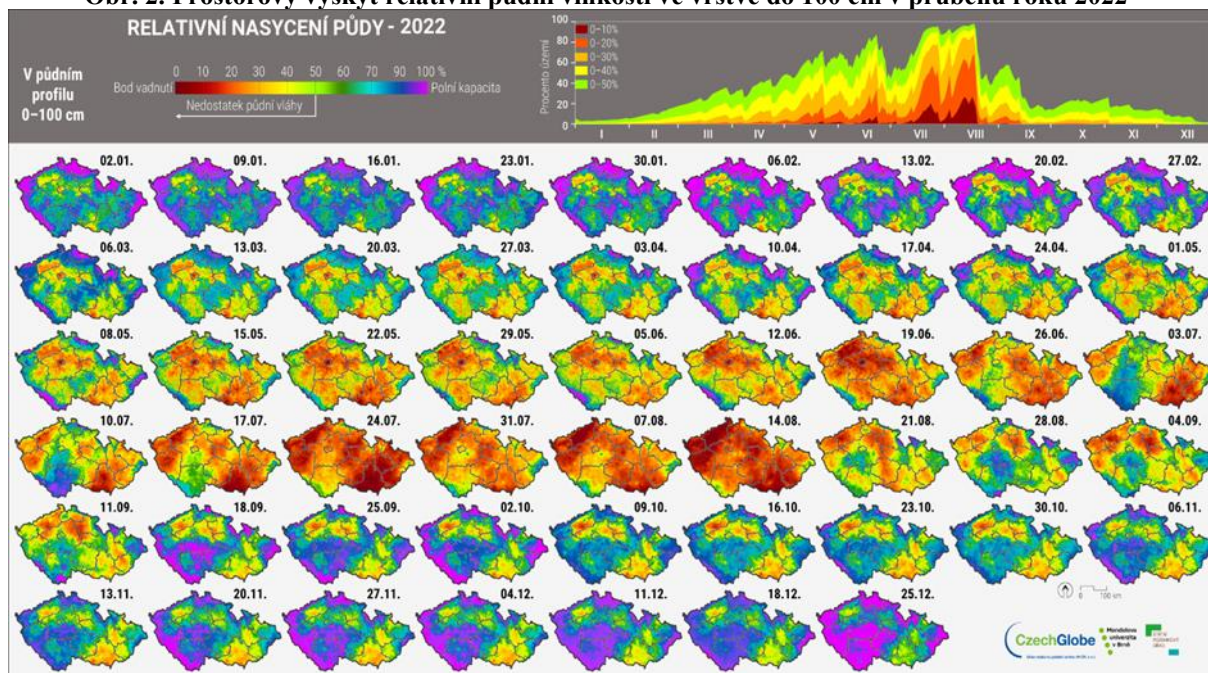
Obr. 1: Prostorový výskyt zemědělského sucha ve vrstvě do 100 cm v průběhu roku 2022

Pramen: intersucho.cz

Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Obr. 2. Prostorový výskyt relativní půdní vlhkosti ve vrstvě do 100 cm v průběhu roku 2022

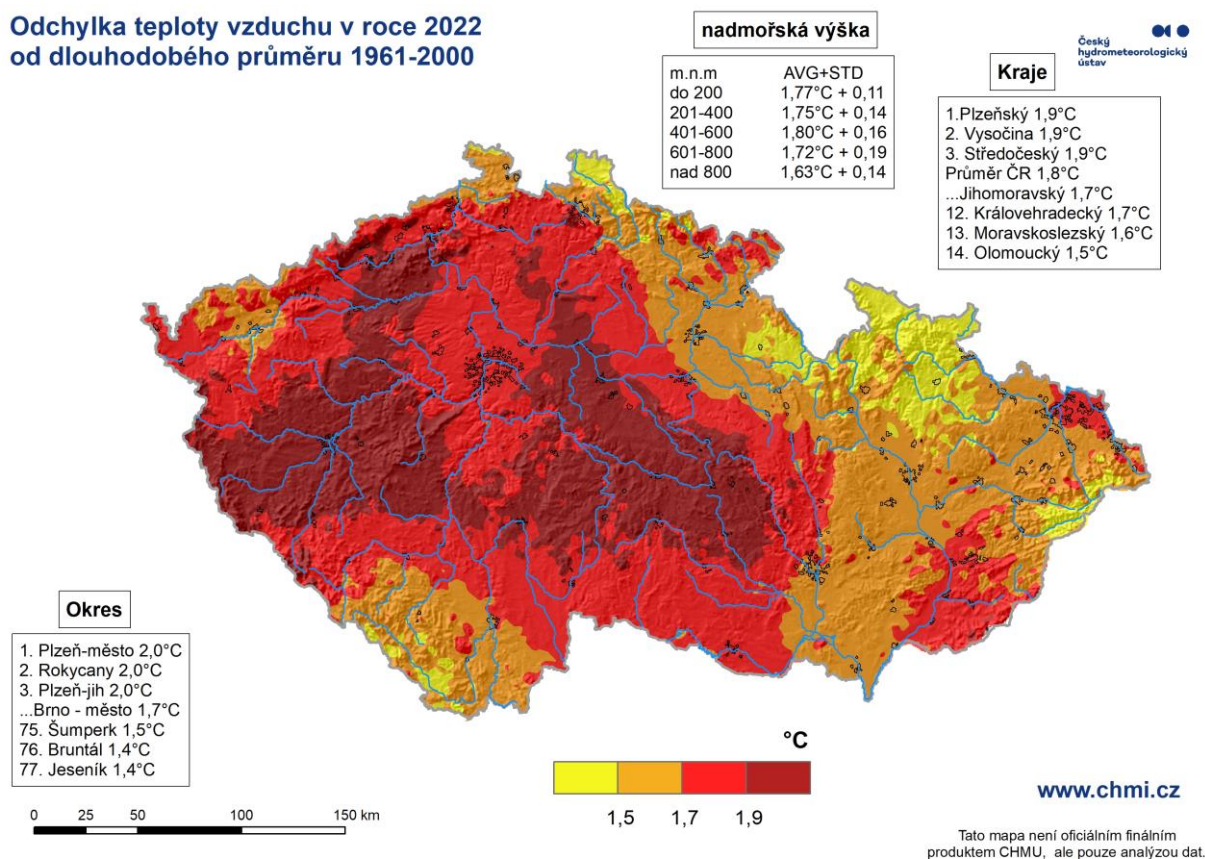
Pramen: intersucho.cz

Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Teploty v roce 2022 byly na celém území ČR v porovnání s průměrem 1961–2000 nadnormální (obr. 3). Neobvyklé bylo, že větší kladná odchylka byla dosažena v Čechách než na Moravě. Výrazně nadnormální srážky (obr. 4) se v roce 2022 vyskytly především v Jihočeském (okresy Písek, Český Krumlov) a Středočeském kraji (okres Příbram).

Obr. 3. Odchylka průměrné teploty vzduchu (°C) za rok 2022 vzhledem k dlouhodobému průměru 1961–2000

**Odchylka teploty vzduchu v roce 2022
od dlouhodobého průměru 1961-2000**

Pramen: Český hydrometeorologický ústav, Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v.v.i.

Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Obr. 4. Podíl srážek za rok 2022 vzhledem k dlouhodobému průměru 1961–2000

**Podíl srážkového úhrnu v roce 2022
vzhledem k dlouhodobému průměru 1961–2000**

58,3 % plochy má podprůměrné srážky
18,5 % plochy má průměrné srážky (+/- 5 %)
23,2 % plochy má nadprůměrné srážky

nadmořská výška

m. n. m	AVG+STD
do 200	91 % + 11
201-400	92 % + 12
401-600	98 % + 12
601-800	96 % + 12
nad 800	100 % + 13

Kraje

1. Praha 116 %
2. Jihočeský 112 %
3. Středočeský 106 %
- Průměr ČR 96 %
- ...Jihomoravský 89 %
12. Ústecký 87 %
13. Moravskoslezský 87 %
14. Zlínský 82 %

Okres

1. Písek 120 %
2. Český Krumlov 119 %
3. Příbram 119 %
- ...Brno-město 86 %
75. Uherské Hradiště 80 %
76. Přerov 79 %
77. Zlín 78 %

0 25 50 100 150 km

17,9 40,4 18,5 13,9 9,3 % plochy

0,85 0,95 1,05 1,15 podíl

www.chmi.cz

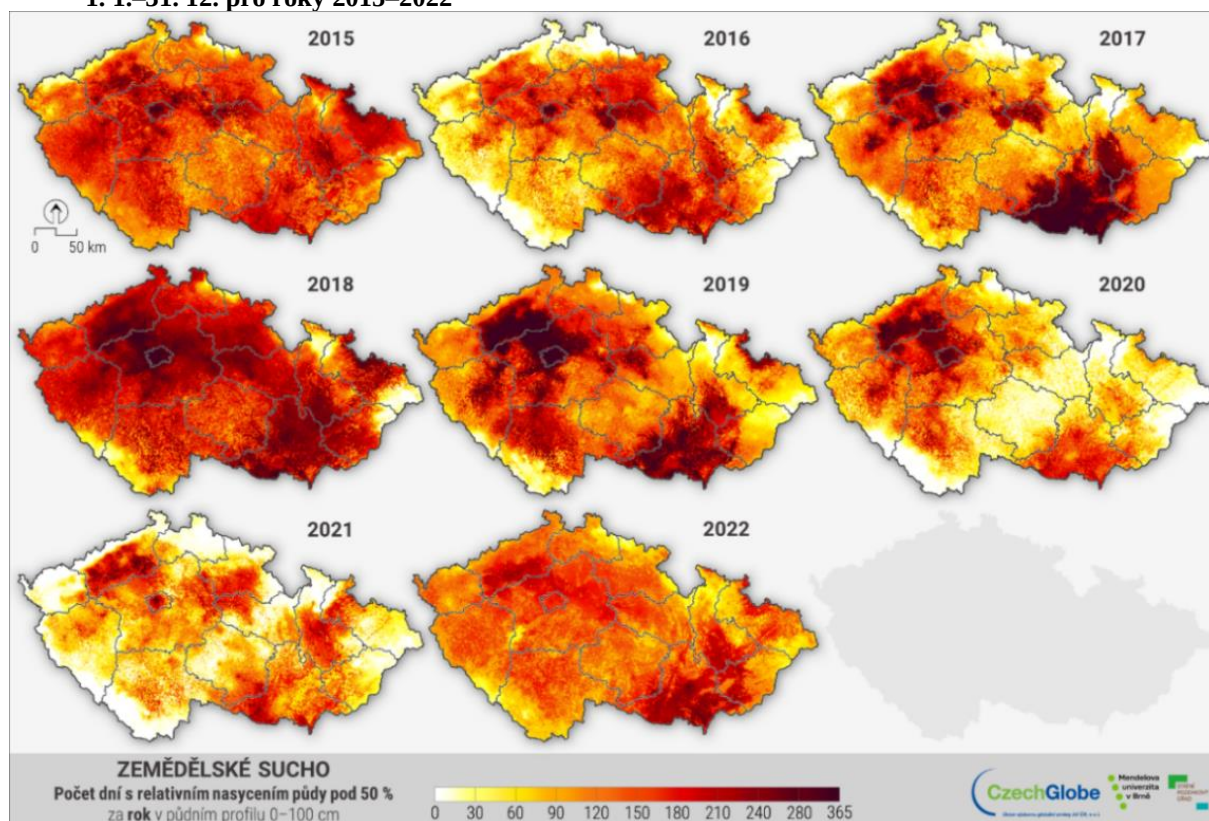
Tato mapa není oficiálním finálním produktem CHMÚ, ale pouze analýzou dat.

Pramen: Český hydrometeorologický ústav, Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v.v.i.)

Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Dopady zemědělského sucha pro jednotlivé roky (2015–2022) dobře dokumentují mapy znázorňující počet dnů s nasycením půdy pod 50 % vzhledem k polní kapacitě půdy. Tato hodnota indikuje již bod snížené dostupnosti vody pro rostliny a upozorňuje na stav sucha. Celkový počet dnů za hodnocené období je jedním z vhodných parametrů, jednoduše popisující výskyt sucha v daném místě a čase. Obr. 5 shrnuje počet dnů s nasycením půdy pod 50 % za celý rok, obr. 6 popisuje stejný parametr pro jarní období a obr. 7 pro období letní.

Obr. 5. Počet dnů s relativním nasycením půdního profilu do 100 cm menším než 50 % za období 1. 1.–31. 12. pro roky 2015–2022

Pramen: intersucho.cz

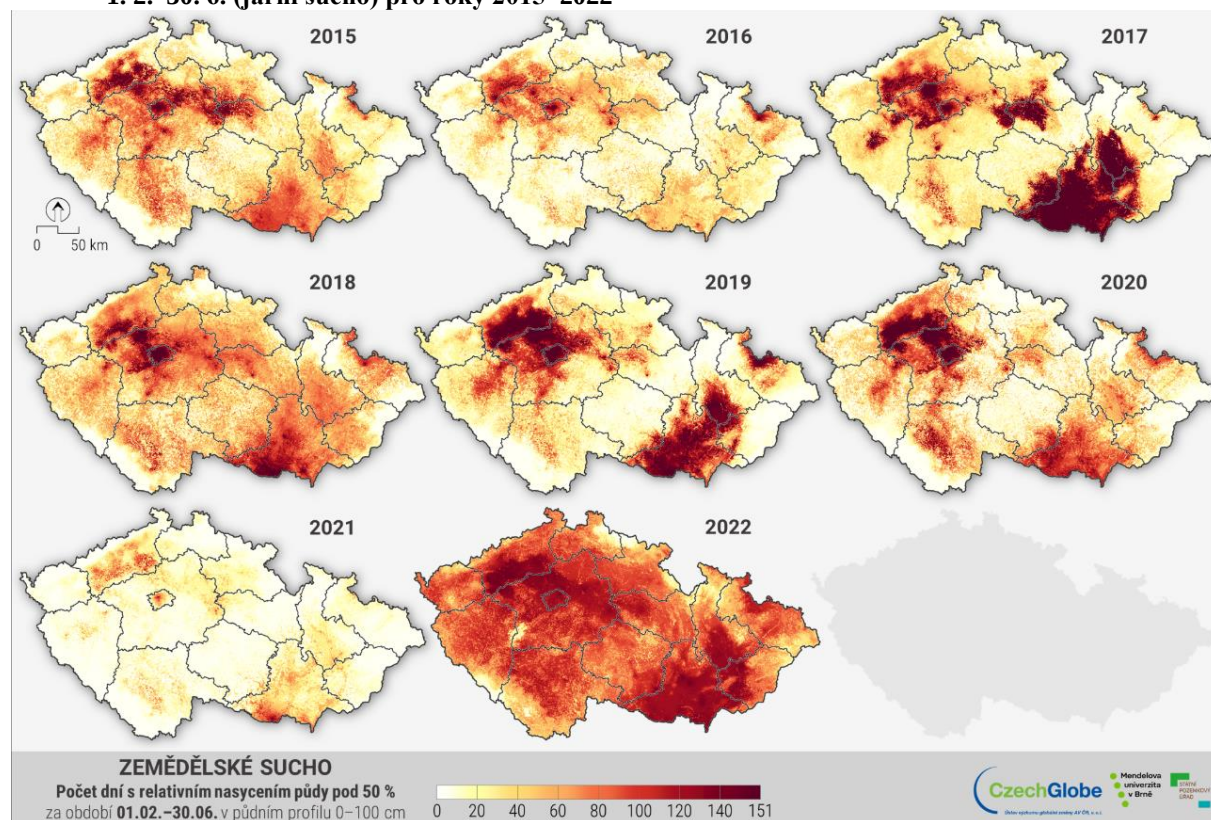
Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Historická epizoda sucha od roku 2015 a její dopady do současnosti

Krajina má historickou paměť a aktuální rok je nutné zasadit do krátkodobé minulosti. V roce 2015 začala epizoda sucha začátkem července a dopady v tomto roce byly především na komodity s delší vegetační dobou (kukuřice, brambory, jablka, cukrová řepa, trvalé travní porosty apod.). Rok 2016 byl velmi suchý především v nižších oblastech. V roce 2017 se epizoda sucha prohloubila již počátkem června a výrazně byla postižena jižní část republiky, extrémně jižní Morava, zatímco severní část země dopady sucha nepocítila. Na rozdíl od roku 2015 byly v daném území poškozeny nejen komodity s delší, ale i kratší vegetační dobou, resp. ty, které jsou dříve sklizeny (např. pšenice, ječmen, řepka). V roce 2018 zasáhlo zemědělské sucho plošně prakticky celé území a jeho začátek lze identifikovat již koncem dubna. Postiženy byly fakticky všechny plošně pěstované plodiny a stejně jako v roce 2015 a 2017 byly poskytnuty na vybrané komodity finanční kompenzace za ztráty způsobené suchem. Do vegetačního období roku 2019 vstupovaly níže položené oblasti s výrazným deficitem a až do konce dubna se extrémní sucho rozšířilo na celé území. Deštivý a chladný květen 2019 nepříznivou situaci na většině území u plodin s dobou sklizně červen/červenec však zvrátil. Celoročně se sucho v 2019 vyskytlo především v severozápadních Čechách, kde došlo k výrazným propadům výnosů všech polních plodin i trvalých travních porostů. V roce 2020

došlo k poškození hlavně ozimé pšenice na lehkých půdách) na počátku jara, ale zbytek roku byl z ohledu sucha bezproblémový stejně jako prakticky celý rok 2021.

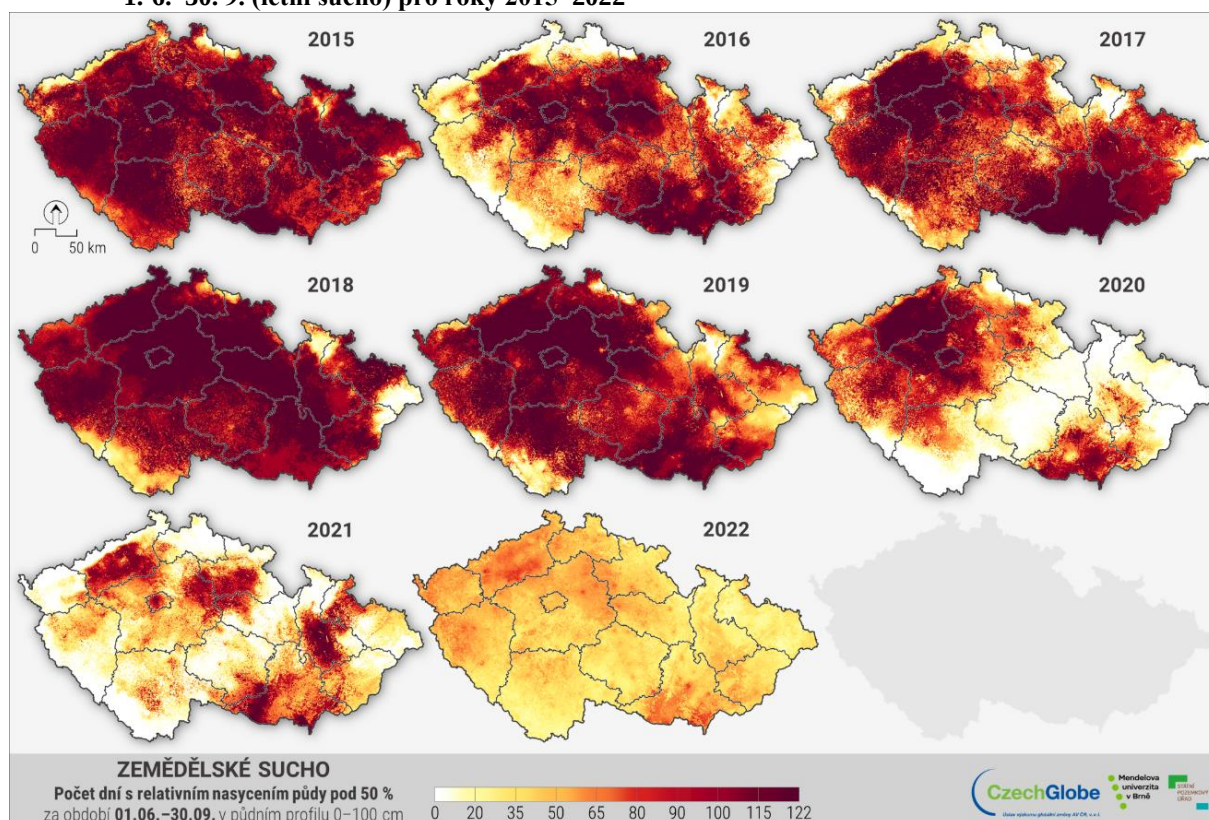
Obr. 6. Počet dnů s relativním nasycením půdního profilu do 100 cm menším než 50 % za období 1. 2.–30. 6. (jarní sucho) pro roky 2015–2022

Pramen: intersucho.cz

Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Obr. 7. Počet dnů s relativním nasycením půdního profilu do 100 cm menším než 50 % za období 1. 6.–30. 9. (letní sucho) pro roky 2015–2022

Pramen: intersucho.cz

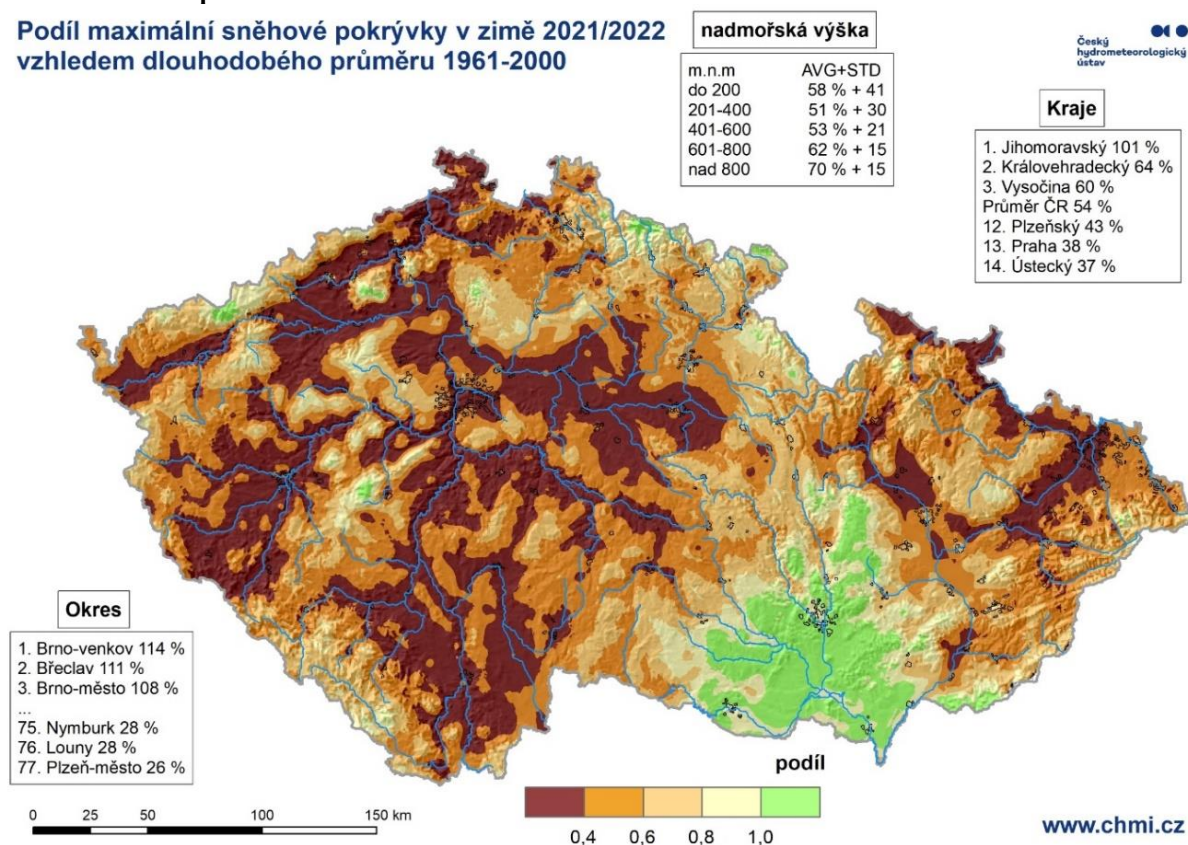
Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Hodnocení sucha v roce 2022

Z pohledu zemědělského sucha lze konstatovat, že v roce 2022 došlo v některých lokalitách k poškození (částečnému zaschnutí) především obilnin (pšenice ozimá). Jednalo se o kombinaci lehkých půd a raných odrůd, které jsou paradoxně pěstovány za účelem využití zimní vláhy, která však hlavně kvůli minimu sněhu a jarních srážek v nižších polohách absentovala (obr. 8). Srážky, které přišly později (druhá polovina dubna) napomohly spíše odrůdám pozdním. V prvním půlroce 2022 se vyskytovalo velmi intenzivní sucho, i když s velkou prostorovou variabilitou, tedy se značnými rozdíly na krátkou vzdálenost. Souvisí to s dlouhodobě pozorovaným trendem přesunu srážek bouřkového charakteru, a tedy bodového typu z tradičních prázdninových měsíců na květen a červen. I na stejných půdách se stejnými plodinami se tak v řádech kilometrů střídaly výnosy velmi dobré s podprůměrnými. Mezi nejvíce suchem (ale i vysokými teplotami) postižené lokality patřilo Žatecko a Ústecko, což způsobilo nejnižší výnos chmele za posledních deset let.

Obr. 8. Podíl maximální sněhové pokrývky za zimu 2021/2022 (prosinec, leden, únor) vzhledem k dlouhodobému průměru 1961–2000

Podíl maximální sněhové pokrývky v zimě 2021/2022 vzhledem k dlouhodobému průměru 1961–2000

Pramen: Český hydrometeorologický ústav, Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v.v.i.)

Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Teplota vzduchu 2022 ve srovnání s obdobím 1961–2000 byla na jaře (březen-duben-květen) normální, jen mírně vyšší v rozsahu o +0,1 °C až 0,8 °C, ale současně bylo jaro chudé na srážky především v jižních, ve středních, západních a severních Čechách, resp. na celé Moravě a Slezsku. Díky nižším srážkám nastal v těchto oblastech půdní deficit, což se negativně projevilo na výskytu půdního sucha. Léto (červen-červenec-srpen) bylo na celém území ČR teplotně výrazně nadnormální (odchylky +2,1 až 3,0 °C) a srážkově velmi variabilní. Pokračoval srážkový deficit v severních a západních Čechách, což bylo spolu s vlnou veder a větrem příčinou výskytu požáru v Českém Švýcarsku 23. 7. 2022 – 12. 8. 2022, ale i na střední Moravě, kde letní úhrny nedosáhly ani 80 % normálu. V těchto lokalitách pokračovalo poměrně intenzivní sucho až do konce léta a začátku podzimu, který byl v Čechách srážkově výrazně nadnormální, zatímco na Moravě podnormální. Např. na Domažlicku napadlo 140 % srážkového úhrnu 1961–2000, zatímco v okrese Brno-venkov jen 58 %. I podzim byl teplotně nadnormální, a to v rozsahu +0,8 °C (severní a východní Čechy) až +2,0 °C (Kraj Vysočina a jižní Čechy). Velmi teplý byl v roce 2022 přelom října a listopadu, což způsobilo výrazný až negativní (přerostlé porosty) nárůst nadzemní biomasy ozimů. Z pohledu nasycení půdy vláhou se kvůli nižší evapotranspiraci až na zmíněné lokality jižní a východní Moravy sucho nevyskytovalo. Sníh v polovině prosince a následná vánoční obleva způsobila nasycení

půdního profilu do 40 cm, které přetrvalo do konce ledna 2023. Celkově lze konstatovat v roce 2022 velmi suché jaro a léto, naopak dostatečnou zásobu vody v půdě v druhém půlroce. Ne tak optimistická situace byla z pohledu hydrologického sucha, kde se na mnoha řekách vyskytovaly podprůměrné průtoky až do poloviny prosince 2022.

Rok 2022 byl velmi výjimečný i z toho pohledu, že se ve střední a jižní Evropě (Slovensko, Maďarsko, Německo, Francie, Itálie a další) vyskytlo extrémní sucho označované jako sucho 500leté. Dramaticky v těchto zemích poklesly výnosy zemědělských plodin, produkce krmiv, byly poškozeny lesní porosty a vyskytly se devastující požáry.

Závěr

Na zemědělské sucho, které již bohužel nemůžeme počítat mezi náhodné hydrometeorologické extrémy, se lze adaptovat např. upravenými technologickými postupy pěstování plodin s využitím organické hmoty v půdě, snahou o snížení reálné evapotranspirace (výparu) pomocí mulče, využitím druhově pestrých mezipločin, s novými bezorebnými technologiemi s vyšším zakrytím povrchu půdy, změnou osevní struktury nebo sadby, zvýšením podílu vodních ploch v krajině, závlahami a úpravou melioračních systémů, i využitím vyššího podílu stromů s protierozním dopadem. Možným řešením je v suchem ohrožených oblastech na lehkých půdách více podpořit nejen agrolesnictví, ale i zalesnění. Veškeré souvislosti řešící nejen sucho jako hlavní dopad klimatické změny, ale i uhlíkovou bilanci v zemědělství, problematiku vodní bilance krajiny, požárů, systémových adaptačních opatření apod. řeší komplexní program TransAdapt, jehož koordinátorem je Ústav výzkumu globální změny AV ČR (CzechGlobe). Jedním z jeho zásadních poznatků je, že v suchem ohrožených regionech (povodích) dominuje ztráta vody výparem nad odtokem a z toho plynoucí doporučení, že mnohem větší pozornost by se zde měla věnovat omezení neproduktivního výparu (evaporaci).

8 AGRÁRNÍ PRODUKCE A JEJÍ BILANCE

8.1 Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.1.1 Obiloviny

Celková předpokládaná světová produkce obilovin v marketingovém roce 2022/23 dosáhne 2 774,0 mil. t, což představuje oproti předchozímu roku pokles o 1,3 %. Světově nejvýznamnější obilovinou je v objemovém vyjádření kukuřice, jejíž objem sklizně se v roce 2022 odhaduje na 1 147,5 mil. t (oproti předchozímu roku o 4,9 % méně) a podílí se tak 41,4 % na světové obilnářské produkci. Světová sklizeň pšenice dosáhne dle odhadu úrovně 788,9 mil. t (meziročně o 1,0 % více) s podílem na světové produkci ve výši 28,4 %. Produkce rýže, jako třetí nejvýznamnější obiloviny, se meziročně snížila o 0,8 % a činí 509,8 mil. t, přičemž na ni připadá 18,4% podíl na světové produkci. V marketingovém roce 2022/23 bude

dle odhadu světová produkce obilovin mírně nižší než jejich spotřeba ve výši 2 780,0 mil. t, a to o 0,2 %. Celkový objem světových zásob hlavních obilovin meziročně poklesl o 1,7 % na 586 mil. t (odhad IGC, III 2023). Celková produkce zrna obilovin v EU 27 a Velké Británii v marketingovém roce 2022/23 činila 303,5 mil. t a byla tak o 0,7 % nižší než v předchozím roce při průměrném výnosu 5,48 t/ha, meziročně o 0,4 % nižším (COCERAL, III 2023).

T8.1/01 - Bilance výroby a spotřeby obilovin

Ukazatel	MJ	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	1 338,8	1 352,5	1 344,9	1 345,8	1 386,0	103,0
Hektarový výnos	t/ha	5,21	5,65	6,04	6,11	5,93	97,1
Produkce	tis. t	6 971,0	7 646,2	8 126,7	8 227,1	8 218,4	99,9
Počáteční zásoba²⁾	tis. t	1 312,4	1 365,2	1 342,3	1 173,9	1 284,7	109,4
Dovoz	tis. t	459,4	340,5	285,0	281,2	350,0	124,5
Celková nabídka	tis. t	8 742,8	9 351,9	9 754,0	9 682,2	9 853,1	101,8
Domácí spotřeba	tis. t	5 056,0	5 176,0	5 177,0	5 188,6	5 234,6	100,9
v tom - potraviny	tis. t	2 109,0	2 158,5	2 114,0	2 112,0	2 113,0	100,0
- osiva	tis. t	323,0	322,5	323,0	311,1	334,6	107,6
- krmiva	tis. t	2 406,0	2 477,0	2 522,0	2 547,5	2 544,0	99,9
- technické užití	tis. t	218,0	218,0	218,0	218,0	243,0	111,5
Vývoz	tis. t	2 321,6	2 833,7	3 403,0	3 208,9	3 160,5	98,5
Intervenční nákup	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	7 377,6	8 009,7	8 580,0	8 397,5	8 395,1	100,0
Konečná zásoba²⁾	tis. t	1 365,2	1 342,2	1 174,0	1 284,7	1 458,0	113,5
Soběstačnost³⁾	%	137,9	147,7	157,0	158,6	157,0	-1,6

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

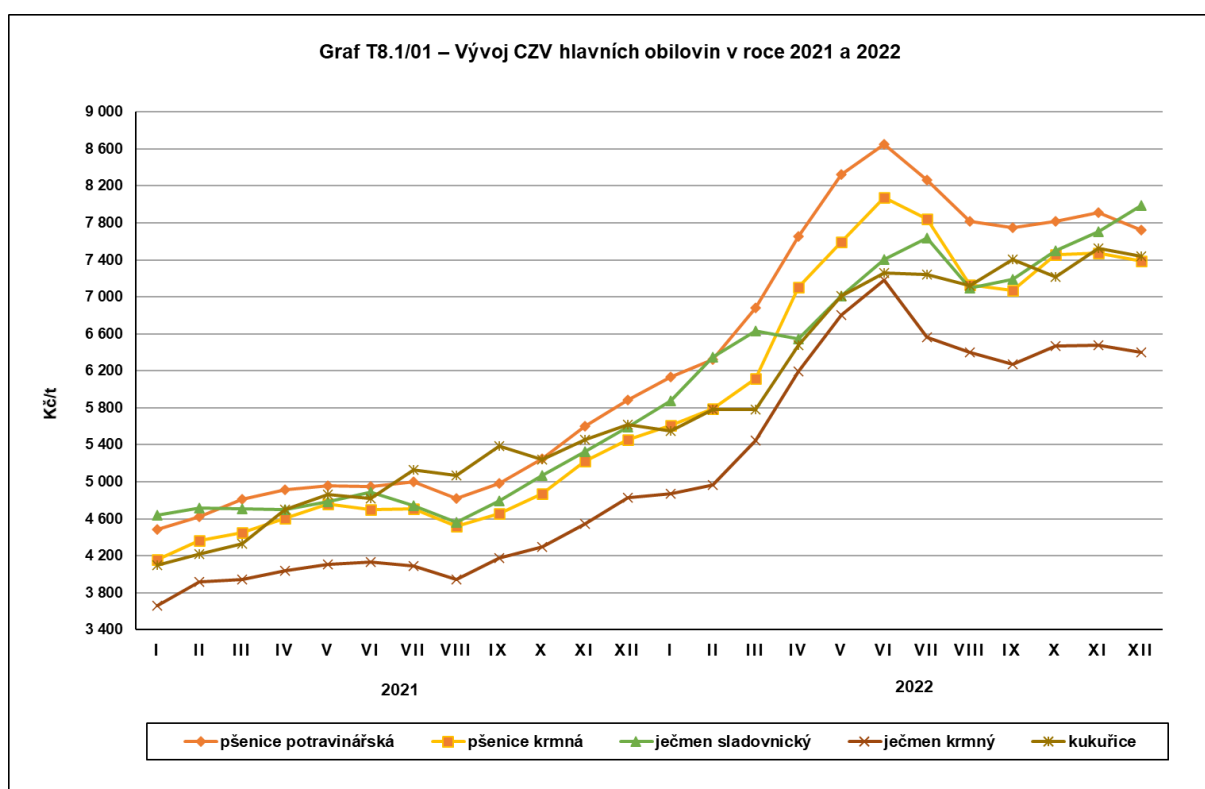
3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF

Zpracoval: A. Vorlíčková (ÚZEI), A. Heřmanská (MZe), F. Küst (MZe)

Z celkové sklizňové plochy obilnin v ČR v roce 2022/23, tj. 1 386,0 tis. ha (proti předchozímu roku větší o 3,0 %), zaujímaly největší podíl pšenice (61,7 % celkové plochy), ječmen (24,1 %) a kukuřice (5,8 %). Z dlouhodobého hlediska se celková osevní plocha obilnin příliš nemění. Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2022/23, dosáhla výše 8 218,4 tis. t, což je zhruba na úrovni loňského roku (-0,1 %). Sklizeň obilovin v ČR v roce 2022/23 byla vyšší, než je průměr za posledních pět let, a to o 8,9 %. Dosažená úroveň produkce znamená také nadprůměrnou sklizeň obilovin ve srovnání s průměrem za posledních 10 let a historicky se řadí na osmé místo celkových sklizní obilovin od roku 1990. Oproti předchozímu marketingovému roku došlo k rozšíření ploch u ozimých odrůd pšenice a ječmene. U pšenice jarní, ovesa a kukuřice na zrna byl zaznamenán jejich meziroční pokles. Odhaduje se mírný meziroční nárůst objemu celkové domácí spotřeby obilovin o 0,9 %, která v roce 2022/23 činí 5 234,6 tis. t. Nejvýznamnější část domácí spotřeby obilovin představuje jejich využití pro potravinářství a krmivářství. V rámci technického užití jsou obiloviny zpracovávány na bioetanol, etanol a případně jako energetická plodina pro výrobu biomasy. Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Míra soběstačnosti u obilovin

celkem v marketingovém roce 2022/23 meziročně poklesla o 1,6 p. b. na 157,0 %. Česká republika je v celkové produkci obilovin dlouhodobě zcela soběstačná. Celková nabídka obilovin pro marketingový rok 2022/23 je 9 853,1 tis. t, a ve srovnání s minulým rokem se zvýšila, a to o 1,8 %. Objem konečných zásob se meziročně zvýšil o 13,5 % na 1 458,0 tis. t. Významná část dovozu i vývozu obilovin je uskutečněna v rámci zemí EU. Z ČR se obiloviny nejvíce vyvážejí do našich sousedních zemí, tedy do Německa, Polska, Slovenska a Rakouska, přičemž mezi hlavní vývozní obiloviny patří pšenice, ječmen a kukuřice. Z obilovin se do ČR dováží zejména vysoce kvalitní tvrdá pšenice a kvalitní žito, největší objem dovozu je opět zaznamenán ze sousedních států. Objem dovozu obilovin do ČR (kromě rýže) je za marketingový rok 2022/23 odhadován na 350,0 tis. t. Výše vývozu obilovin téměř desetinásobně převyšuje dovoz do ČR a předpokládaný exportovaný objem dosáhne výše 3 160,5 tis. t, na němž se ze 71,5 % podílí pšenice. V marketingovém roce 2022/2023 je otevřen intervenční nákup pšenice s množstevním omezením 3 mil. t pro celou EU a minimální množství pro podání jedné nabídky pšenice bude činit 160 t. V případě ČR však není vzhledem k situaci na trhu předpoklad realizace žádného intervenčního nákupu ani prodeje intervenčních zásob.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: A. Vorlíčková (ÚZEI), A. Heřmanská (MZe)

Během roku 2022 došlo k meziročnímu nárůstu cen obilovin o 48,8 %. Ceny obilovin se v České republice zpravidla odvíjejí od vývoje cen na světovém, resp. evropském trhu. CZV jsou ovlivňovány především vývojem na velkých trzích zemí EU, zejména v sousedním Německu a Polsku. Cenový vývoj jednotlivých druhů obilovin byl v průběhu roku 2022

výrazně volatilní. Na počátku roku 2022 byl u většiny obilovin, a to jak v potravinářské, tak krmné kvalitě, sledován postupný nárůst cen způsobený nejistotou na trhu s obilovinami v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu. V první polovině roku, bezprostředně po zahájení invaze, došlo ke skokovému nárůstu cen obilovin. V následující polovině roku ceny obilovin zaznamenaly pokles či stabilitu s menší volatilitou, stále však byly vyšší v porovnání se stavem před invazí. Vysoká cena obilovin částečně kompenzovala výrazné zdražení některých zemědělských vstupů, zejména hnojiv a energií.

Pšenice

Pšenice v ČR dlouhodobě patří mezi nejdůležitější a nejpěstovanější obilninu. Nejvýznamnější plodinou mezi obilovinami je svou výměrou a velikostí produkce pšenice ozimá. Podstatná část pšenice je pěstována s cílem dosáhnout potravinářské kvality.

V marketingovém roce 2022/23 činila sklizňová plocha pšenice v České republice 854,4 tis. ha, meziročně o 8,9 % větší, z níž ozimé odrůdy zaujímaly 801,6 tis. ha (tj. 93,8 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 52,9 tis. ha (meziročně se jedná o pokles jejich výměry o 29,7 %). Průměrný hektarový výnos pšenice 6,07 t/ha byl oproti předchozímu roku nižší o 4,0 %. K meziročnímu snížení hektarového výnosu došlo u pšenice ozimé o 0,31 t/ha (-4,8 %) a u pšenice jarní pak o 0,2 t/ha (-4,1 %). Produkce pšeničného zrna byla nadprůměrná a dosáhla výše 5 188,7 tis. t, meziročně vzrostla o 4,6 %, oproti pětiletému průměru pak o 10,1 %. Tato úroveň sklizně je podobná sklizňovému ročníku 2015/16 (5 274,3 tis. t). Sklizeň zrna ozimých odrůd pšenice dosáhla výše 4 938,6 tis. t (tj. meziroční nárůst o 7,6 %) při průměrném výnosu 6,16 t/ha. Sklizeň jarní pšenice dosáhla 250,1 tis. t, při průměrném výnosu 4,73 t/ha. V zásadě se nebude celkový charakter tuzemského vnitřního trhu měnit (vzhledem k neustále nízké domácí spotřebě), trh bude mít stále rysy převažující nabídky nad poptávkou, ale s poptávkou po kvalitní surovině.

Odhadovaná výše počátečních zásob pšenice v marketingovém roce 2022/23 ve srovnání s minulým rokem vzrostla o 18,1 % a činí 583,1 tis. t. Celková nabídka pšenice se meziročně zvýšila o 6,0 % na 5 841,8 tis. t z důvodu zvýšení produkce, dovozu i počátečních zásob. Dovoz pšenice celkem do ČR se v roce 2022/23 předpokládá na úrovni 70,0 tis. t. Pšenice byla dovezena především ze Slovenska, Polska a z Ukrajiny. Objem vývozu se odhaduje na 2 260,0 tis. t, je tedy o 1,3 % vyšší než v předchozím roce. Z ČR se vyvážela především pšenice potravinářská do zemí EU, nejvíce pak do Německa, Rakouska a do Polska. Celkový objem spotřeby pšenice v marketingovém roce 2022/23 se odhaduje o 1,2 % vyšší než minulý rok, tedy 2 731,5 tis. t. Výše konečných zásob se odhaduje na 850,3 tis. t, což je proti předchozímu roku zvýšení o 45,8 %. Odhadovaná míra soběstačnosti stoupla o 6,1 p. b. na 190,0 %. Průměrné CZV pšenice v tuzemsku meziročně vzrostly, a to o 51,4 % na 7 605 Kč/t u pšenice potravinářské a o 49,9 % na 7 054 Kč/t u pšenice krmné.

Průměrné náklady na jednotku produkce pšenice ozimé se meziročně zvýšily o 37,6 %. Míra nákladové rentability potravinářské pšenice vzrostla o 24,4 p. b. na 49,8 %, míra souhrnné rentability pak o 18,8 p. b. na hodnotu 70,1 %.

T8.1/02 - Bilance výroby a spotřeby pšenice celkem a ekonomika pšenice ozimé

Ukazatel	MJ	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	819,7	839,4	798,6	784,8	854,4	108,9
Hektarový výnos ²⁾	t/ha	5,39	5,73	6,14	6,32	6,07	96,0
Produkce	tis. t	4 417,8	4 812,2	4 902,4	4 960,9	5 188,7	104,6
Počáteční zásoba ³⁾	tis. t	636,8	638,0	508,8	493,7	583,1	118,1
Dovoz	tis. t	51,0	61,1	64,0	56,6	70,0	123,7
Celková nabídka	tis. t	5 105,6	5 511,3	5 475,2	5 511,2	5 841,8	106,0
Domácí spotřeba ⁴⁾	tis. t	2 685,0	2 765,0	2 685,0	2 698,0	2 731,5	101,2
v tom - potraviny	tis. t	1 250,0	1 270,0	1 200,0	1 200,0	1 210,0	100,8
- osiva	tis. t	165,0	165,0	165,0	193,0	211,5	109,6
- krmiva	tis. t	1 200,0	1 260,0	1 250,0	1 240,0	1 240,0	100,0
- technické užití	tis. t	70,0	70,0	70,0	65,0	70,0	107,7
Vývoz	tis. t	1 782,6	2 237,5	2 296,5	2 230,1	2 260,0	101,3
Intervenční nákup ⁵⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	4 467,6	5 002,5	4 981,5	4 928,1	4 991,5	101,3
Konečná zásoba ³⁾	tis. t	638,0	508,8	493,7	583,1	850,3	145,8
Soběstačnost ⁶⁾	%	164,5	174,0	182,6	183,9	190,0	6,1
Ekonomika pšenice ozimé (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁷⁾	Kč/ha	22 891	23 557	24 568	25 256	31 276	123,8
Hektarový výnos pšenice ozimé	t/ha	5,76	5,94	6,67	6,85	6,16	89,9
Náklady jednotkové	Kč/t	3 975	3 964	3 681	3 688	5 076	137,6
Realizační cena	Kč/t	3 981	4 076	3 916	4 624	7 605	164,5
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 593	6 650	7 052	6 542	6 347	97,0
Podpory jednotkové	Kč/t	1 145	1 119	1 057	955	1 030	107,9
Nákladová rentabilita ⁶⁾	%	0,2	2,8	6,4	25,4	49,8	24,4
Souhrnná rentabilita ⁶⁾	%	29,0	31,1	35,1	51,3	70,1	18,8

1) Pro rok 2022/23 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Hektarový výnos - pramen ČSÚ.

3) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

4) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

5) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

6) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: A. Vorlíčková (ÚZEI), A. Heřmanská (MZe), F. Kůst (MZe)

Ječmen

Ječmen patří mezi nezbytné komodity v krmivářském sektoru. Převážná většina ječmene určeného pro potravinářské užití slouží jako surovina k výrobě sladu. Značná část vyrobeného sladu je také předmětem vývozu do zahraničí.

V marketingovém roce 2022/23 činila sklizňová plocha ječmene 334,5 tis. ha a meziročně došlo k jejímu navýšení o 2,4 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 122,6 tis. ha (36,7 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 211,9 tis. ha (63,3 %). Průměrný hektarový výnos ječmene dosáhl hodnoty 5,61 t/ha a byl tak meziročně o 4,9 % vyšší. Produkce zrna se oproti minulému roku zvýšila o 7,3 %, a to na 1 877,4 tis. t. Z celkového sklizeného množství je 751,2 tis. t ječmene ozimého a 1 126,2 tis. t ječmene jarního. Počáteční zásoba marketingového roku 2022/23 meziročně vzrostla o 34,9 %, a to na hodnotu 156,8 tis. t. V roce 2022/23 je předpoklad růstu dovozu, a to meziročně o 37,0 % na 63,0 tis. t. Dovoz ječmene byl převážně zaznamenán z Rakouska, Slovenska a Polska. Celková nabídka ječmene v marketingovém roce 2022/23 je odhadována ve výši 2 097,2 tis. t, meziročně tedy o 9,7 % vyšší. Vývoz ječmene v marketingovém roce 2022/23 je předpokládán meziročně o 44,4 % vyšší na úrovni 486,0 tis. t. Nejvíce se ječmen vyvezl do Německa, až přes 252,5 tis. t, dále podstatně méně do Rakouska a na Slovensko. Míra soběstačnosti v ČR za marketingový rok 2022/23 je u ječmene odhadována meziročně vyšší o 7,4 p. b. na úrovni 130,7 %.

Průměrná roční CZV ječmene celkem za rok 2022 vzrostla oproti minulému roku o 47,1 %. Průměrná roční CZV ječmene sladovnického za rok 2022 činila 7 078 Kč/t, meziročně vzrostla o 45,1 %. CZV potravinářského ječmene byla 6 776 Kč/t, tedy meziročně o 58 % vyšší, a průměrná roční CZV krmného ječmene meziročně vzrostla o 49,0 % na 6 170 Kč/t. Ječmen, především jarní, určený ke sladovnickému zpracování, patří dlouhodobě k polním plodinám s nejvyšší rentabilitou. Došlo u něj k meziročnímu nárůstu celkových nákladů o 21,5 % a jeho realizační cena se zvýšila o 51,6 % na 7 078 Kč/t. Nákladová rentabilita dosáhla u sladovnického ječmene hodnoty 47,6 % při meziročním nárůstu o 27,5 p. b., míra souhrnné rentability pak hodnoty 72,8 % při meziročním nárůstu o 21,2 p. b.

T8.1/03 - Bilance výroby a spotřeby ječmene celkem a ekonomika ječmene jarního

Ukazatel	MJ	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	324,7	319,6	331,9	326,7	334,5	102,4
Hektarový výnos	t/ha	4,95	5,38	5,47	5,35	5,61	104,9
Produkce	tis. t	1 606,0	1 718,1	1 816,2	1 749,1	1 877,4	107,3
Počáteční zásoba³⁾	tis. t	221,2	181,4	257,6	116,2	156,8	134,9
Dovoz	tis. t	105,4	70,4	42,6	46,0	63,0	137,0
Celková nabídka	tis. t	1 932,6	1 969,9	2 116,4	1 911,3	2 097,2	109,7
Domácí spotřeba²⁾	tis. t	1 475,0	1 455,0	1 470,0	1 418,0	1 436,1	101,3
v tom - potraviny	tis. t	710,0	730,0	750,0	750,0	750,0	100,0
- osiva	tis. t	110,0	110,0	110,0	68,0	76,1	111,9
- krmiva	tis. t	650,0	610,0	605,0	595,0	605,0	101,7
- technické užití	tis. t	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	100,0
Vývoz	tis. t	276,2	257,3	530,2	336,5	486,0	144,4
Intervenční nákup⁴⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	1 751,2	1 712,3	2 000,2	1 754,5	1 922,1	109,6
Konečná zásoba³⁾	tis. t	181,4	257,6	116,2	156,8	175,1	111,7
Soběstačnost⁵⁾	%	108,9	118,1	123,6	123,3	130,7	7,4
Ekonomika ječmene jarního (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem⁶⁾	Kč/ha	19 774	20 386	20 773	20 965	25 479	121,5
Hektarový výnos ječmene	t/ha	5,17	5,08	5,43	5,39	5,31	98,5
Náklady jednotkové	Kč/t	3 822	4 015	3 824	3 888	4 794	123,3
Realizační cena	Kč/t	4 518	4 874	4 404	4 668	7 078	151,6
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	7 088	6 724	7 125	6 619	6 419	97,0
Podpory jednotkové	Kč/t	1 370	1 324	1 312	1 227	1 208	98,5
Nákladová rentabilita⁵⁾	%	18,2	21,4	15,2	20,1	47,6	27,5
Souhrnná rentabilita⁵⁾	%	54,1	54,4	49,5	51,6	72,8	21,2

1) Pro rok 2022/23 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

4) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: A. Vorlíčková (ÚZEI), A. Heřmanská (MZe), F. Kůst (MZe)

Kukuřice

Kukuřice na zrno patří mezi plodiny, v jejichž produkci je ČR soběstačná. Kukuřice je využívána v potravinářství, kde musí splňovat specifické kvalitativní požadavky zpracovatelského průmyslu. Kukuřice je hojně využívána v krmivářství. V ČR je však omezená výměra vhodných pěstebních oblastí a pěstování kukuřice je do značné míry závislé na povětrnostních podmínkách.

Dle údajů ČSÚ byla osevní plocha kukuřice na zrno v roce 2022/23 na úrovni 80,5 tis. ha. Při nepříznivých agrometeorologických podmínkách (např. suchu) je část původní plochy kukuřice na zrno sklizena na siláž, naopak při příznivých podmínkách bývá část ploch kukuřice na siláž ponechávána pro sklizeň na zrno. Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrno v ČR

v marketingovém roce 2022/23 se meziročně snížila o 21,4 % na 80,5 tis. ha. Kukuřice ve sklizňovém roce 2022/23 zaznamenala výrazný pokles produkce. Produkce se meziročně snížila o 35,3 %, a to na 639,5 tis. t. Na sklizni kukuřice se podepsal nepříznivý průběh počasí během letních měsíců, především sucho. Hektarový výnos 7,95 t/ha byl meziročně nižší o 17,6 %. Důvody poklesu lze hledat především v méně příznivých klimatických podmínkách v průběhu roku, kdy kukuřici postihlo výrazné sucho, které mělo za následek výrazné snížení hektarového výnosu. V dlouhodobém srovnání se dá tato úroveň sklizně přirovnat ke sklizňovému ročníku 2019/20. U celkové nabídky kukuřičného zrna v marketingovém roce 2022/23 je meziročně odhadován pokles o 21,6 % na 1 208,4 tis. t. Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 628,0 tis. t, meziročně o 2,6 % nižší zejména v souvislosti s nižším objemem spotřeby na potraviny, osiva a krmiva. V roce 2022/23 je do ČR předpoklad dovozu celkem 190,0 tis. t kukuřice na zrno, a to převážně z Polska, Ukrajiny a Slovenska. Výše vývozu kukuřice je odhadována na úrovni 291,0 tis. t. Značná část vývozu směřovala do Rakouska, Německa a na Slovensko. Odhadovaná míra soběstačnosti u zrnové kukuřice značně poklesne, a to ve srovnání s předchozím rokem o 51,4 p. b. na 101,8 %.

T8.1/04 - Bilance výroby a spotřeby kukuřice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	81,9	74,8	87,2	102,4	80,5	78,6
Hektarový výnos	t/ha	5,98	8,29	9,46	9,65	7,95	82,4
Produkce	tis. t	489,2	620,3	825,5	988,0	639,5	64,7
Počáteční zásoba³⁾	tis. t	376,4	466,1	456,9	387,2	378,9	97,9
Dovoz	tis. t	284,7	175,3	157,5	166,3	190,0	114,3
Celková nabídka	tis. t	1 150,3	1 261,7	1 439,9	1 541,5	1 208,4	78,4
Domácí spotřeba²⁾	tis. t	523,0	553,0	623,0	645,0	628,0	97,4
v tom - potraviny	tis. t	15,0	15,0	15,0	18,0	17,0	94,4
- osiva	tis. t	18,0	18,0	18,0	22,0	21,0	95,5
- krmiva	tis. t	400,0	430,0	500,0	510,0	495,0	97,1
- technické užití	tis. t	90,0	90,0	90,0	95,0	95,0	100,0
Vývoz	tis. t	161,2	251,8	429,7	517,6	291,0	56,2
Celkové užití	tis. t	684,2	804,8	1 052,7	1 162,6	919,0	79,0
Konečná zásoba³⁾	tis. t	466,1	456,9	387,2	378,9	289,4	76,4
Soběstačnost⁴⁾	%	93,5	112,2	132,5	153,2	101,8	-51,4
Ekonomika kukuřice (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem⁵⁾	Kč/ha	27 859	29 065	31 255	32 144	38 121	118,6
Hektarový výnos kukuřice	t/ha	6,02	7,85	9,91	9,93	7,95	80,1
Náklady jednotkové	Kč/t	4 624	3 703	3 155	3 236	4 796	148,2
Realizační cena	Kč/t	3 804	3 807	3 633	4 638	6 816	147,0
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 593	6 925	6 581	6 038	5 872	97,3
Podpory jednotkové	Kč/t	1 094	882	664	608	739	121,5
Nákladová rentabilita⁴⁾	%	-17,7	2,8	15,1	43,3	42,1	-1,2
Souhrnná rentabilita⁴⁾	%	5,9	26,6	36,2	62,1	57,5	-4,6

1) Pro rok 2022/23 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: A. Vorlíčková (ÚZEI), A. Heřmanská (MZe), F. Küst (MZe)

Průměrná roční CZV zrna kukuřice krmné kvality za rok 2022 činila 6 816 Kč/t, což představuje meziroční nárůst o 38,8 %. Jednotkové náklady kukuřičného zrna v roce 2022 se meziročně zvýšily o 48,2 %. Míra nákladové rentability poklesla o 1,2 p. b. na 42,1 %, míra souhrnné rentability dosáhla 57,5 % (meziročně nižší o 4,6 p. b.).

Žito

Žito je nepřilíš náročnou obilninou, která má nezastupitelné místo v osevních postupech v méně úrodných oblastech, převážně na písčitých půdách, kde umožňuje větší stabilitu výnosu než ostatní obilniny. Žito je využíváno v potravinářství a při výrobě bioetanolu, méně pak v krmivářském průmyslu. Meziroční snížení osevních ploch je způsobeno nezájmem o pěstování žita, přičemž hlavním důvodem je poměrně nízká cenová úroveň. Pokud není žito využito v potravinářství, nenachází uplatnění ani v krmivářství, a to z důvodu využití vhodnějších krmných obilovin potřebných k výrobě krmných směsí. K navýšení pěstebních ploch žita by vedla změna stravovacích návyků, která by zvýšila poptávku po žitném chlebu.

Sklizňová plocha žita se v marketingovém roce 2022/23 oproti minulému roku snížila na 24,1 tis. ha, došlo tedy k meziročnímu snížení o 4,1 %. Produkce se meziročně zvýšila o 1,3 %, a to na 128,2 tis. t při meziročně vyšším hektarovém výnosu 5,31 t/ha (+ 5,6 %). Počáteční zásoby v marketingovém roce 2022/23 byly na úrovni 4,4 tis. t, jedná se tedy o meziroční pokles zásob o 80,2 %. Celková nabídka žitného zrna kvůli nižším počátečním zásobám pravděpodobně meziročně poklesne, a to o 4,6 % na 148,6 tis. t. Dovoz je předpokládán ve výši 16,0 tis. t, a to především z Polska, Slovenska a Ukrajiny. Odhadovaná tuzemská spotřeba žita 111,0 tis. t je oproti minulému roku nižší (o 3,9 %), a to z důvodu poklesu domácí spotřeby žita na potraviny o 4,5 %. Objem vývozu žita je předpokládán ve výši 21,0 tis. t, meziročně o 41,5 % nižší. Vývoz směřoval zejména do sousedních států, a to do Německa, Rakouska a Polska. Celkové užití zrna dle odhadu meziročně pokleslo o 12,8 % na 132,0 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti v roce 2022/23 činila 115,5 %, což představuje meziroční nárůst o 5,9 p. b. Průměrná roční CZV žita za rok 2022 vzrostla proti předchozímu roku o 67,8 %, a to na 6 838 Kč/t.

Oves

Oves je pěstován zejména pro svou krmnou hodnotu. Výměra sklizňové plochy ovsa v marketingovém roce 2022/23 se meziročně snížila o 21,8 % na 45,2 tis. ha. Produkce ovsa činila 168,0 tis. t (meziročně o 13,7 % nižší). Průměrný hektarový výnos ve výši 3,72 t/ha byl meziročně vyšší o 10,4 %. Jedná se o třetí nejvyšší hektarový výnos za 20leté období. V marketingovém roce 2022/23 je celková nabídka ovsa odhadována na 262,2 tis. t, tj. meziročně o 6,3 % nižší. Domácí spotřeba je odhadována na 118,0 tis. t a ve srovnání s minulým rokem se tak snížila o 3,4 %. Odhadovaná míra soběstačnosti se v roce 2022/23 snížila na 142,4 %, meziročně tedy poklesla o 17,1 p. b. Průměrná roční CZV ovsa krmné

kvality meziročně vzrostla o 41,3 % na 5 275 Kč/t, průměrná CZV ovsa potravinářské kvality vzrostla na 7 120 Kč/t, meziročně tedy o 0,9 %. V roce 2022/23 se předpokládá dovoz do ČR na úrovni 1,0 tis. t ovsa, a to především ze Slovenska, Polska a Dánska. Odhaduje se zvýšení celkové hladiny vývozu na 70,0 tis. t. Nejvíce ovsa se vyvezlo do Německa, dále do Švýcarska a Rakouska.

Triticale

Triticale (jiným názvem žitovec) je hybridní obilnina vzniklá křížením pšenice a žita, která je využívána výhradně ke krmným účelům. Sklizeň triticale v roce 2022/23 činila 207,6 tis. t a byla ve srovnání s předchozím rokem o 7,3 % vyšší. Na meziročně téměř stejné ploše 40,6 tis. ha (pokles o 0,7 %) bylo dosaženo průměrného hektarového výnosu 5,12 t/ha (meziročně o 8,3 % více). V marketingovém roce 2022/23 se předpokládá domácí spotřeba triticale o 10,8 % vyšší, a to v objemu 205,0 tis. t. Je odhadováno celkové užití ve výši 229,5 tis. t, meziročně o 17,1 % vyšší. Při odhadovaném dovozu 1,0 tis. t se očekává vývoz 24,5 tis. t. Dovoz i vývoz byl převážně uskutečněn mezi sousedními státy, a to především s Německem, Rakouskem a Polskem. Odhadovaná míra soběstačnosti je kvůli vyšší spotřebě meziročně nižší o 3,2 p. b. a v roce 2022/23 tak činí 101,3 %. Průměrná roční CZV činila 6 107 Kč/t a byla meziročně o 49,6 % vyšší.

Ostatní obiloviny

Do skupiny ostatních obilnin patří proso, lesknice kanárská, čirok, pohanka a další okrajové obiloviny. Tyto obilniny jsou důležitou surovinou k výrobě potravin i nezbytnou součástí některých speciálních krmiv. Minoritní druhy obilnin se v ČR v marketingovém roce 2022/23 podle odhadu pěstovaly na ploše 5,6 tis. ha, meziročně o 18,4 % menší. Sklizeň zrna této skupiny plodin v roce 2022/23 dle odhadu činila 7,9 tis. t (meziroční pokles o 25,3 %) při odhadovaném průměrném výnosu 1,40 t/ha. Celkové užití ostatních obilovin je odhadováno na 13,0 tis. t, z toho domácí spotřeba činí 5,0 tis. t. Zahraniční obchod je dlouhodobě poměrně stabilní, objem vývozu za rok 2022/23 je odhadován na 8,0 tis. t, dovoz pak na 6,0 tis. t. Mezi nejvýznamnější vývozní komodity z této skupiny obilovin patří proso a pohanka.

8.1.2 Cukrová řepa – cukr

Světová výroba surového cukru pro hospodářský rok 2022/23 podle odhadu USDA z listopadu 2022 činila 183,2 mil. t surového cukru (168,5 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Předpokládaná spotřeba ve světě se očekává ve výši 176,4 mil. t surového cukru (162,3 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Spotřeba cukru ve světě se meziročně mírně zvýšila o 1,8 %. Došlo ke zvýšení světového dovozu o 2,7 % na 57,4 mil. t surového cukru (52,8 mil. t v přepočtu na bílý cukr). K mírnému zvýšení došlo u vývozu surového cukru o 2,0 % na 69,3 mil. t

(63,7 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Celkové zásoby cukru ve světě klesly o 5,9 mil. t (15,4 %) na 38,6 mil. t (35,5 mil. t v přepočtu na bílý cukr).

V hospodářském roce 2022/23 byla podle předběžných údajů sklizena cukrová řepa v EU 27 z plochy 1 348 tis. ha (pokles proti roku 2021/22 o 3,6 %). Průměrný výnos bílého cukru dosáhl 11,0 t/ha (pokles proti roku 2020/21 o 6,0 %). Produkce cukru se snížila na 15,0 mil. t (pokles proti roku 2021/22 o 9,6 %). Počáteční zásoba cukru dosáhla 1,5 mil. t, dovoz 2,9 mil. t. Celková nabídka cukru činila 19,4 mil. t (snížení proti roku 2021/22 o 3,6 %). Spotřeba cukru se snížila na 14,9 mil. t (pokles proti roku 2021/22 o 1,8 %). Vyvezlo se 3,2 mil. t cukru. Konečná zásoba cukru v EU 27 se meziročně snížila o 10,7 % a dosáhla 1,4 mil. t. Nejvyšší podíl na výrobě cukru v EU 27 v roce 2022/23 měla Francie (28,0 %; 4,21 mil. t), Německo (26,8 %; 4,03 mil. t) a Polsko (13,7 %; 2,06 mil. t). Česká republika pokrývala výrobu cukru EU 27 z 3,7 %, tj. 560,0 tis. t. Podle definitivních údajů se průměrná cena cukrové řepy v roce 2022/23 lišila podle regionů. Do regionu 1⁷⁹ spadá i ČR, průměrná cena cukrové řepy byla 25,3 €/t, v regionu 2⁸⁰ 25,9 €/t a v regionu 3⁸¹ 27,7 €/t. Celková průměrná cena v EU v roce 2022/23 dosáhla 25,8 €/t.

Průměrná prodejní cena bílého cukru v EU (CPV) se v roce 2022 zvýšila o 24,4 % a dosáhla 500 €/t (12 282 Kč/t). Cena cukru v regionu 1 dosáhla 490 €/t, 482 €/t v regionu 2 a 620 €/t v regionu 3.

Průměrná dovozní cena bílého cukru ze zemí ACP⁸² do EU 27 od ledna do srpna roku 2022 dosáhla 493 €/t (12 143 Kč/t), cena surového cukru 518 €/t (12 758 Kč/t).

V ČR se v roce 2021/22 podle definitivních údajů cukrová řepa pro výrobu cukru pěstovala na ploše 58,0 tis. ha. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti dosáhl hodnoty 68,2 t/ha. Cukernatost řepy se zvýšila na 18,2 %. Sklizňová plocha na potravinářské využití cukrové řepy činila 5,9 tis. ha. Výroba cukru v ČR v roce 2021/22 dosáhla 623,7 tis. t. Výnos polarizačního cukru dosáhl 12,43 t/ha a výnos bílého cukru 10,75 t/ha.

79 EU: Region 1 země vyrábějící cukr v AT, CZ, DK, FI, HU, LT, PL, SE, SK.

80 EU: Region 2 země vyrábějící cukr v BR, DE, FR, UK, NL.

81 EU: Region 3 země vyrábějící cukr v BG, ES, GR, HR, IT, PT, RO.

82 Země ACP: vybrané africké, karibské a tichomořské státy.

T8.1/05 - Bilance výroby a spotřeby cukru a ekonomika cukrové řepy¹⁾

Ukazatel	MJ	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ²⁾	Meziroční index
Sklizňová plocha cukrové řepy^{3), 5)}	tis. ha	60,2	57,5	59,9	58,0	57,0	98,3
Hektarový výnos cukrové řepy⁵⁾	t/ha	58,06	60,85	62,56	68,16	71,99	105,6
Zpracovaná řepa^{3), 5)}	tis. t	3 495	3 501	3 744	3 953	4 107	103,9
Cukernatost řepy⁵⁾	%	18,13	16,91	15,84	18,24	16,71	91,6
Sklizňová plocha cukrové řepy pro jiné využití	tis. ha	6,0	3,1	2,4	5,9	4,4	74,6
Bilance cukru							
Počáteční zásoba	tis. t	114,4	61,6	69,8	59,1	62,3	105,4
Výnos bílého cukru⁵⁾	t/ha	9,52	8,85	8,46	10,75	10,31	95,9
Výroba cukru ČR⁴⁾	tis. t	572,8	509,1	506,3	623,7	588,2	94,3
Dovoz celkem	tis. t	382,3	350,1	355,0	409,1	431,0	105,4
v tom - dovoz cukru	tis. t	97,4	127,3	130,0	101,8	115,0	113,0
- dovoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	284,9	222,8	225,0	307,3	316,0	102,8
Celková nabídka	tis. t	1 069,5	920,7	931,1	1 092,0	1 081,5	99,0
Domácí spotřeba	tis. t	515,4	390,1	422,0	478,7	430,0	89,8
Vývoz celkem	tis. t	492,5	460,9	450,0	551,0	567,0	102,9
v tom - vývoz cukru	tis. t	303,6	272,8	270,0	339,8	342,0	100,6
- vývoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	188,9	188,1	180,0	211,2	225,0	106,5
Celková poptávka	tis. t	1 007,9	851,0	872,0	1 029,7	997,0	96,8
Konečná zásoba	tis. t	61,6	69,8	59,1	62,3	84,5	135,7
Soběstačnost¹¹⁾	%	111,1	130,5	120,0	130,3	136,8	6,5
Sklizňová plocha celkem (potr. a nepotr. využití)	tis. ha	66,2	60,6	62,2	63,9	61,4	96,1
Množství zprac. cukrové řepy pro jiné využití	tis. t	311,2	188,5	142,0	397,1	313,4	78,9
Výnos bůlev pro výrobu kvasného lihu¹⁴⁾	t/ha	52,3	68,5	.	.	.	.
CZV při skutečně dosažené cukernatosti¹³⁾	Kč/t	820	693	700	768	771	100,4
Ekonomika cukrové řepy (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady celkem^{6), 7)}	Kč/ha	57 975	59 956	60 918	64 837	76 079	117,3
Hektarový výnos cukrové řepy	t/ha	63,57	64,00	64,76	67,78	71,17	105,0
Náklady jednotkové	Kč/t	912	937	941	957	1 069	111,7
Realizační cena cukrové řepy⁸⁾	Kč/t	797	729	753	780	771	98,8
Cukernatost řepy⁵⁾	%	18,24	17,06	15,63	18,20	16,71	-1,5
Hektarový výnos cukrové řepy při 16% cukernatosti	t/ha	74,50	69,20	62,90	79,00	75,00	94,9
Náklady jednotkové cukrové řepy při 16% cukernatosti	Kč/t	778	866	968	820	1014	123,7
Základní, resp. minimální cena cukrové řepy EU	Kč/t	.	.	.	.	.	.
	€/t	.	.	.	.	.	.
Podpory celkem^{9), 10)} - SAPS (základní platba + greening + oddělená platba na cukr); VCS; PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	17 700	14 829	16 913	15 373	14 546	94,6
Podpory jednotkové při 16% cukernatosti	Kč/t	237	214	269	194	194	100,0
Nákladová rentabilita při 16% cukernatosti^{11), 12)}	%	2,5	-15,8	-22,2	-4,9	-24,0	-19,1
Souhrnná rentabilita při 16% cukernatosti^{12), 13)}	%	32,9	8,9	5,6	18,8	-4,9	-23,7

1) V letech 2017/18–2022/23 trvá hospodářský rok od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku.

2) Odhad do konce hospodářského roku.

3) Údaj SZIF.

4) V roce 2022/23 jsou údaje o sklizni cukrové řepy a výrobě cukru za hospodářský rok 2022/23 jsou definitivní, dovoz a vývoz je odhad.

5) Cukrová řepa pro výrobu cukru.

6) Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, 2022 odhad ÚZEI. V nákladech není zohledněn podíl pěstitelů na výrobní dávce a některé další náklady (např. náklady na nákup dodatečné kvóty cukru). Náklady vč. vratky zelené nafty a pojištění.

7) Přepočet v letech 2018/19 až 2022/23 je proveden na základě hektarového výnosu vypočteného na 16% cukernatost řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, v roce 2022 na základě odhadu hektarového výnosu 71,2 t/ha a cukernatosti řepy (16,7 % podle MZe).

8) Za léta 2017–2021 průměrná realizační cena cukrové řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, za rok 2022 cena ČSÚ (CZV).

9) Oddělená platba za cukr je částečnou kompenzací snížených příjmů pěstitelů cukrové řepy po reformě SOT v odvětví cukru, od roku 2016 není vyplácena.

10) V roce 2022 byla sazba přechodné vnitrostátní podpory na zemědělskou půdu ve výši 116,22 Kč/ha, výše sazby SAPS = 3 213,91 Kč/ha.

Sazba VCS v roce 2022 byla stanovena na 6 924,18 Kč/ha, sazba greening = 1 767,75 Kč/ha.

11) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

12) Zpracovaná řepa a výnos bůlev jsou za příslušný rok přepočteny na 16% cukernatost.

13) Údaje za kalendářní rok dle ČSÚ.

14) Podle rozhodnutí dotové komise MZe nebude výnos bůlev pro výrobu kvasného lihu od roku 2020/21 stanovován.

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; Českomoravský cukrovarnický spolek,

Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI 2016–2020, 2021 (odhad)

Zpracoval: H. Deyl Baudisová (ÚZEI), J. Suková, D. Froněk (MZe)

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2022/23 pěstovala podle definitivních údajů na ploše 57,0 tis. ha. Sklizňová plocha tak meziročně klesla o 1,7 %. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti oproti roku 2021/22 vzrostl o 5,6 % a dosáhl hodnoty 71,99 t/ha. Cukernatost meziročně klesla z 18,2 % na 16,7 %. Plocha pro nepotravinářské využití cukru se proti roku 2021/22 snížila o 25,4 % na 4,4 tis. ha. Průměrná délka kampaně trvala 123 dnů, celková délka kampaně trvala 143 dnů. Výroba cukru se v ČR v roce 2022/23 snížila o 5,7 % na 588,2 tis. t. V roce 2022/23 se zvýšil dovoz bílého

cukru o 13,0 % na 115,0 tis. t a u výrobků obsahujících cukr a u substituentů cukru došlo ke zvýšení dovozu o 2,8 % na 316,0 tis. t. Celkový dovoz cukru by se tak zvýšil o 5,4 % na 431,0 tis. t. Celková nabídka cukru se v roce 2022/23 snížila o 1,0 % na 1 081,5 tis. t cukru.

Celkový vývoz cukru v roce 2022/23 vzrostl o 2,9 % na 567,0 tis. t, z toho vývoz bílého cukru stoupl o 0,6 % na 342,0 tis. t. U výrobků obsahujících cukr a substituentů cukru se vývoz zvýšil o 6,5 % na 225,0 tis. t.

V kalendářním roce 2022 dosáhla podle údajů ČSÚ průměrná CZV cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti 771 Kč/t. Průměrná CPV krystalového cukru v ČR se v roce 2022 ve srovnání s rokem 2021 zvýšila o 26,2 % na 13,72 Kč/kg. Spotřebitelská cena krystalového cukru meziročně stoupla na 20,58 Kč/kg, tj. o 56,4 %. Podle definitivních údajů Výběrového šetření o nákladech zemědělských výrobků ÚZEI za rok 2021 dosáhly vlastní náklady celkem na pěstování cukrové řepy 64 837 Kč/ha a jako celek se zvýšily proti roku 2020 o 6,4 %. Hektarový výnos respondentů se zvýšil v roce 2021 o 4,7 % na 67,8 t/ha. Pro potřeby srovnání parametrů pěstování cukrové řepy s evropskými státy vyrábějícími cukr je přepočítáván výnos cukrové řepy i náklady na 16% cukernatost řepy (skutečná cukernatost respondentů výběrového šetření ÚZEI v roce 2021 dosáhla 18,2 %). V roce 2021 tak přepočtený výnos dosáhl 79,0 t/ha a nákladové zatížení 820 Kč/t. Realizační cena respondentů v roce 2021 činila 780 Kč/t. Jednotková podpora s ohledem na vyšší hektarový výnos dosáhla 820 Kč/t.

Predikce nákladů na rok 2022 byla ovlivněna výrazným zvýšením přímých materiálových nákladů. Meziročně se očekává jejich růst o 21,2 % na 31 990 Kč/ha. V ostatních sledovaných položkách nákladů došlo u všech ke zvýšení částky na hektar. Zvýšily se náklady na plochu u ostatních přímých nákladů a služeb o 13,5 % na 12 464 Kč, režie se zvýšily o 24,2 % na 10 350 Kč/ha, ke zvýšení o 8,7 % na 11 772 Kč došlo u pracovních nákladů. Celkové vlastní náklady se tak zvýšily o 17,3 % na 76 079 Kč/ha. V roce 2022 se hektarový výnos zvýšil na 71,17 t/ha a v přepočtu na tunu tak vlastní náklady hlavního výrobku činily 1 069 Kč.

Dalším parametrem, který se meziročně zhoršil, byla cukernatost cukrové řepy. Proti roku 2021 se zhoršila o 1,5 p. b. na 16,7 %. V důsledku sníženého výnosu na 75,00 t/ha (při 16% cukernatosti) se zvýšily vlastní náklady cukrové řepy při 16% cukernatosti na 1 014 Kč/t. Na zhoršení rentability měl vliv i pokles realizační ceny cukrové řepy o 1,2 % na 771 Kč/t.

Nákladová rentabilita se v roce 2022 podle předběžných výsledků zhoršila o 19,1 p. b. na -24,0 %. Cukrová řepa je finančně podporována z prostředků EU a ČR. Proti roku 2021 se celková výše podpor snížila o 5,4 % na 14 546,1 Kč/ha. Souhrnná rentabilita (se započtením přímých plateb) se rovněž snížila, meziročně o 23,7 p. b. na -4,9 %.

Podle bilančních ukazatelů v roce 2021/22 dosáhla soběstačnost v komoditě cukr 130,3 %. Ve srovnání s rokem 2020/21 se zvýšila o 10,3 p. b. Předpokládaná soběstačnost

cukru by měla v roce 2022/23 dosáhnout podle předběžných parametrů 136,8 %, tj. meziročně o 6,5 p. b. více.

Spotřeba cukru v roce 2021 podle ČSÚ dosáhla 36,3 kg/obyv./rok, v roce 2022 se odhaduje snížení spotřeby na 35,5 kg/obyv./rok.

8.1.3 Brambory a bramborový škrob

Produkční plocha brambor (kromě brambor sadbových) se v roce 2022 v zemích EU 27 dle Eurostatu ve srovnání s předchozím rokem 2021 snížila o 3,3 % na 1 354,9 tis. ha, z toho země EU (4)⁸³ vypěstovaly brambory na ploše 697,1 tis. ha (51,5 % podíl na produkční ploše EU 27).

Produkce zemí EU (4) ve výši 27 953,7 tis. t se podílela 61,1 % na celkové produkci EU 27, která dosáhla 45 733,4 tis. t. Meziročně se celková produkce brambor v EU 28 snížila o 9,3 %. Odhad průměrného výnosu za rok 2022 z uveřejněných výnosů vybraných zemí EU 27 byl 27,8 t/ha. Odhadovaný výnos zemí EU (4) dosáhl 40,1 t/ha.

V ČR produkční plocha brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2022 proti roku 2021 klesla o 4,2 % na 27,7 tis. ha. Plocha raných brambor (včetně odhadu za domácnosti) se meziročně zvýšila o 61,9 % a dosáhla 1,9 tis. ha. Na produkci sadby bylo využito 2,6 tis. ha sklizňové plochy. V kategorii brambor mimo raných a sadbových⁸⁴, tj. brambory konzumní pozdní a brambory pro výrobu škrobu, bylo zaznamenáno snížení plochy o 7,4 % na 23,3 tis. ha. Brambory konzumní pozdní se pěstovaly na ploše 17,7 tis. ha (včetně odhadu za domácnosti). U brambor pro výrobu škrobu se produkční plocha meziročně snížila o 3,1 % na 5,5 tis. ha.

Celkový výnos za brambory celkem (včetně odhadu za domácnosti) se meziročně zvýšil o 1,8 % na 28,67 t/ha. U brambor konzumních pozdních vzrostl o 7,5 % na 29,73 t/ha, u brambor na výrobu škrobu se výnos snížil o 5,8 % na 35,6 t/ha. Ke zvýšení výnosu došlo u sadbových brambor o 1,0 % na 22,42 t/ha.

Produkce brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) meziročně klesla o 2,3 % na 793,2 tis. t. K výraznému zvýšení produkce o 62,2 % na 35,4 tis. t došlo u raných brambor. V kategorii brambor „mimo raných a sadbových“ se snížila produkce ve srovnání s rokem 2021 o 4,3 % na 700,8 tis. t (včetně odhadu za domácnosti). Tato kategorie brambor zahrnuje brambory konzumní pozdní, u kterých se produkce meziročně téměř nezměnila (pokles byl o pouhých 0,2 % na 385,4 tis. t). U brambor pro výrobu škrobu byl pokles produkce o 8,5 % na 197,3 tis. t. V roce 2022 se snížila produkce sadbových brambor o 0,9 % na 57,0 tis. t.

83 EU(4): Belgie, Německo, Francie, Nizozemsko.

84 ČSÚ.

T8.1/06 - Bilance výroby a spotřeby brambor celkem a ekonomika brambor konzumních ostatních¹⁾

Ukazatel	MJ	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	28,9	28,9	30,0	28,9	27,7	95,8
Hektarový výnos	t/ha	24,69	26,20	27,73	28,15	28,67	101,8
Bilance brambor celkem							
Počáteční zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Výroba	tis. t	713,3	756,3	830,8	812,1	793,2	97,7
Dovoz brambor čerstvých	tis. t	195,8	219,9	174,4	169,0	170,0	100,6
Dovoz ve výrobcích	tis. t	209,8	201,2	195,8	217,8	200,0	91,8
Dovoz brambor v nativním škrobu	tis. t	27,1	21,8	17,8	20,2	20,0	99,0
Dovoz celkem	tis. t	432,7	442,9	388,0	407,0	390,0	95,8
Celková nabídka	tis. t	1 146,0	1 199,2	1 218,8	1 219,1	1 183,2	97,1
Domácí spotřeba ³⁾	tis. t	983,4	1 037,2	1 093,0	1 076,2	1 046,2	97,2
v tom - potraviny	tis. t	650,0	638,3	630,0	630,0	630,0	100,0
- sadba	tis. t	82,0	79,0	77,0	76,0	70,0	92,1
- odpad a skladové ztráty	tis. t	119,6	130,0	162,3	154,5	143,2	92,7
- technické užití - škrob	tis. t	131,8	189,9	223,7	215,7	203,0	94,1
Vývoz brambor čerstvých	tis. t	24,8	21,1	14,1	20,7	18,0	87,0
Vývoz ve výrobcích	tis. t	77,8	77,2	60,6	60,8	62,0	102,0
Vývoz brambor v nativním škrobu	tis. t	60,0	63,7	51,1	61,4	57,0	92,8
Vývoz celkem	tis. t	162,6	162,0	125,8	142,9	137,0	95,9
Celková poptávka	tis. t	1 146,0	1 199,2	1 218,8	1 219,1	1 183,2	97,1
Konečná zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Soběstačnost ⁴⁾	%	72,5	72,9	76,0	75,5	75,8	0,4
Ekonomika brambor konzumních ostatních (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁵⁾	Kč/ha	119 910	126 389	139 492	154 156	179 251	116,3
Hektarový výnos brambor konzumních ostatních	t/ha	24,99	28,87	27,94	27,71	29,48	106,4
Náklady jednotkové	Kč/t	4 799	4 378	4 992	5 562	6 080	109,3
Realizační cena brambor konzumních ost. ⁶⁾	Kč/t	4 090	5 540	4 820	3 859	5 774	149,6
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; VCS; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	16 183	12 351	12 750	12 257	15 199	124,0
Podpory jednotkové	Kč/t	648	428	456	442	516	116,6
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-14,8	26,5	-3,4	-30,6	-5,0	25,6
Souhrnná rentabilita ⁴⁾	%	-1,3	36,3	5,7	-22,7	3,4	26,1
CZV EU 5 brambory konzumní ostatní ⁷⁾	Kč/t	5 635,0	5 916,0	4 384,0	4 623,0	4 826,0	104,4

1) Hospodářský rok u brambor celkem začíná 1. 7. roku sklizně a končí 30. 6. následujícího roku. Do bilance se započítávají rané brambory sklizené, dovezené či vyvezené od 1. 1. do 30. 6. začínajícího hospodářského roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály MZe, ÚZEI a ČŠS.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

6) Realizační cena brambor konzumních ostatních z VŠ, odhad - cena ČSÚ za rok 2022.

7) CZV brambor konzumních ostatních v EU (4, rok 2020 a 2021 - Eurostat, přepočten podle kurzu ČNB. Rok 2022/23 odhad.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Ceny zemědělských výrobků, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; Eurostat; ÚZEI; ČŠS; ČNB

Zpracoval: H. Deyl Baudisová (ÚZEI), J. Žižka (MZe), M. Vávrová (ČŠS), J. Králíček (ČBS)

V roce 2021/22 se celkový dovoz brambor celkem (brambory čerstvé, brambory obsažené ve výrobcích a polotovarech z brambor a brambory přepočtené na nativní škrob) zvýšil proti roku 2020/21 o 4,9 % na 407,0 tis. t brambor celkem. Vývoz brambor celkem v roce 2021/22 dosáhl 142,9 tis. t, což představuje meziroční zvýšení o 13,6 %. V roce 2022/23 se očekává snížení dovozu i vývozu brambor o 4,2 % na 390,0 tis. t, resp. 4,1 % na 137,0 tis. t. Celková nabídka brambor (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2021/22 stagnovala a dosáhla 1 219,1 tis. t brambor. Domácí spotřeba se celkově snížila o 1,5 % na 1 076,2 tis. t. Soběstačnost brambor dosáhla 75,5 % (mírný pokles proti roku 2020/21 o 0,5 p. b.). V roce 2022/23 se očekává snížení celkové nabídky o 2,9 %, domácí spotřeba by se měla snížit o 2,8 %. V roce 2022/23 se předpokládá zvýšení soběstačnosti brambor celkem o 0,4 p. b. na 75,8 %. Pozitivní je skutečnost, že se očekává snížení množství odpadu a skladových ztrát u brambor celkem o 7,3 % na 143,2 tis. t.

Průměrná roční CZV brambor konzumních ostatních se v roce 2022 (podle ČSÚ) ve srovnání s rokem 2021 zvýšila o 38,1 % na 5 774 Kč/t. Spotřebitelská cena dosáhla 14,9 Kč/kg a byla meziročně o 13,2 % vyšší.

Podle konečných výsledků Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI dosáhly vlastní náklady brambor konzumních pozdních v roce 2021 výše 154 156 Kč/ha, resp. 5 562 Kč/t. Podle předběžných výsledků šetření se předpokládá v roce 2022 zvýšení vlastních nákladů o cca 16,3 % na 179 251 Kč/ha, resp. 6 080 Kč/t. Přímé materiálové náklady v roce 2021 byly proti původním předpokladům vyšší a dosáhly 49 301 Kč/ha. Podle předběžných výsledků za rok 2022 se očekává 21% zvýšení přímých materiálových nákladů na 59 480 Kč/ha. Ve všech sledovaných položkách se náklady zvýšily. Respondenti dosáhli v roce 2021 výnosu 27,71 t/ha, v roce 2022 se předpokládá podle posledního odhadu výnos 29,48 t/ha. Předběžné výsledky šetření v roce 2022 signalizují v porovnání s rokem 2021 nejvyšší zvýšení finančních prostředků v položce hnojiva nakupovaná o 87,5 % na 10 685 Kč/ha, u režie o 24,2 % na 27 508 Kč/ha a u osiv nakupovaných o 13,1 % na 20 562 Kč/ha.

Původní předpoklad výše rentabilit se v definitivních datech nepotvrdil. Nákladová rentabilita brambor konzumních ostatních v roce 2021 vlivem poklesu CZV dosáhla -30,6 %. Souhrnná rentabilita se započtením podpor celkem dosáhla -22,6 %. Skutečně dosažená realizační cena respondentů v roce 2021 byla 3 859 Kč/t. Jednotková podpora celkem dosáhla 442 Kč/t. Celkové podpory konzumních brambor v roce 2021 činily 12 257,2 Kč/ha.

Nákladová rentabilita se v roce 2022 zvýšila o 25,6 p. b. na -5,0 % v důsledku nárůstu CZV (u odhadu nákladů se používá cena ČSÚ) na 5 774 Kč/t a vyššího výnosu. Došlo k výraznému zvýšení souhrnné rentability o 26,1 p. b. na 3,4 %. Podpory na pěstování konzumních brambor se meziročně zvýšily o 24,0 % a dosáhly 15 198,7 Kč/ha. Definitivní rentabilita bude stanovena po vyhodnocení konečných výsledků ekonomiky vybraných podniků.

Spotřeba brambor v roce 2021 na obyvatele se meziročně zvýšila o 7,7 % na 70,1 kg/obyv./rok. V roce 2022 se očekává snížení spotřeby brambor na 69,5 kg/obyv./rok.

Brambory na výrobu škrobu

Podle odhadu na rok 2022⁸⁵ se plocha brambor pro výrobu škrobu v ČR meziročně snížila o 3,1 % na 5,5 tis. ha. Na výrobu škrobu v ČR bylo zpracováno 197,3 tis. t brambor, tj. o 8,5 % méně než v roce 2021. Dosažený hektarový výnos 35,6 t/ha v kampani 2022/23 se snížil o 5,8 %. Škrobnatost brambor se proti roku 2021 snížila o 7,8 % na 17,8 %. Produkce škrobu v roce 2022 ve srovnání s rokem 2021 klesla o 7,8 % na 33,2 tis. t. Pěstitelé realizovali svoji produkci brambor na výrobu škrobu dle ČŠŠ v roce 2022 za 2 550 Kč/t.

85 ČŠŠ, ČBS.

Stav počátečních zásob bramborového škrobu z roku 2021/22 ve výši 4,0 tis. t se zvýšil na konci roku na 4,5 tis. t. Výroba bramborového škrobu zůstala meziročně totožná a dosáhla 38,7 tis. t. Celková nabídka se ve srovnání s rokem 2020/21 zvýšila o 9,3 % na 46,8 tis. t. Zvýšení celkové nabídky ovlivnil i zvýšený dovoz škrobu o 7,9 % na 4,1 tis. t. Meziročně se také zvýšil vývoz škrobu o 4,6 % na 11,3 tis. t. Domácí spotřeba škrobu se meziročně navýšila o 10,7 % na 31,0 tis. t. Celková poptávka se v roce 2021/22 zvýšila o 9,0 % na 42,3 tis. t. Do následujícího roku 2022/23 přešla zásoba škrobu ve výši 4,5 tis. t.

V roce 2022/23 nebyly pro brambory na výrobu škrobu tolik příznivé přírodní podmínky, tak se předpokládá, že by se výroba bramborového škrobu mohla snížit na 33,2 tis. t. Očekává se zvýšení dovozu o 29,3 % na 5,3 tis. t. Snížení výroby škrobu ovlivní i snížení celkové nabídky o 8,1 % na 43,0 tis. t. Snížení objemu výroby bude mít vliv na pokles domácí spotřeby, u které se předpokládá pokles na 27,0 tis. t. Vývoz zůstane přibližně na stejné úrovni jako v předchozím roce, tj. 11,0 tis. t. Pokles celkové poptávky se čeká o 10,2 % na 38,0 tis. t. Konečná zásoba se proti roku 2021/22 zvýší o 0,5 tis. t, tj. na 5,0 tis. t.

8.1.4 Olejnin

Celková světová produkce hlavních druhů olejin⁸⁶ v marketingovém roce 2021/22 dosáhla 607,1 mil. t, což představuje nárůst o 0,6 % oproti sklizni předchozího roku. Předpokládaná produkce v marketingovém roce 2022/23 se očekává ve výši 629,9 mil. t. V roce 2021/22 vykázaly všechny sledované olejnin kromě sójových bobů nárůst světové produkce oproti předchozímu roku. V růstovém trendu z předchozího roku by dle odhadu USDA mělo v roce 2022/23 pokračovat bavlníkové semeno, ořechy palmy olejné a nejvýrazněji řepkové semeno (nárůst o 16,5 %). Proti poklesu v roce 2021/22 by se měla produkce sójových bobů v roce 2022/23 dle odhadu naopak zvýšit. K poklesu světové produkce by mělo v roce 2022/23 dojít u ořechů palmy kokosové, semene podzemnice olejné a slunečnicového semene.

Olejnin jsou skupinou plodin koncentrovaných do relativně malého počtu producentů regionů či zemí, z nichž je nejvíce typická monokulturní produkce sójových bobů (Brazílie, Spojené státy americké, Argentina, Čína) a ořechů palmy olejné (Indonésie a Malajsie). Nejvýznamnějšími světovými producenty olejin byly v marketingovém roce 2021/22 Brazílie s objemem produkce 134,3 mil. t (meziročně o 6,7 % méně), Spojené státy americké s produkcí 131,4 mil. t (meziročně o 5,5 % více), Čína s produkcí 62,3 mil. t (meziročně o 5,3 % méně), Argentina s produkcí 49,7 mil. t (meziročně o 3,0 % méně) a Indie s produkcí 41,3 mil. t (meziročně o 7,0 % více). Dle odhadu USDA pro marketingový rok 2022/23 je očekávána drobná změna v pořadí největších světových pěstitelů, a to přesun Argentiny na poslední místo z pěti největších pěstitelů olejin, čímž dojde k posunu Indie na místo předposlední. Dle odhadu je v roce 2022/23 očekáván meziroční nárůst produkce

86 Hlavní světové olejnin (dle objemu produkce 2021/22): sójové boby, řepkové semeno, slunečnicové semeno, semeno podzemnice olejné, bavlníkové semeno, ořechy palmy olejné a palmy kokosové (USDA).

v Brazílii (až o 18,0 %), Číně (+8,3 %) a Indii (+1,3 %), naopak k poklesu objemu produkce pravděpodobně dojde u Argentiny (-22,6 %) a Spojených států amerických (-4,1 %). Řádově největším světovým dovozcem olejnin, a to i přes relativně vysokou vlastní produkci, zůstává v marketingovém roce 2021/22 Čína se 94,5 mil. t (52,5 % světového importu). USDA očekává, že Čína první pozici obhájí i v následujícím marketingovém roce 2022/23. Pozici největšího světového vývozce olejnin zaujímá Brazílie se 79,5 mil. t (44,4 % světového vývozu), následovaná Spojenými státy americkými s objemem 59,7 mil. t (33,4 %).

Světová sklizeň semene řepky olejné byla v marketingovém roce 2021/22 na úrovni 74,0 mil. t a meziročně se tedy téměř nezměnila (+0,2 %). V zemích EU 27 bylo v marketingovém roce 2021/22 sklizeno 17,2 mil. t, v Číně 14,7 mil. t, v Kanadě 13,8 mil. t a v Indii pak 11,0 mil. t. I přes vysokou domácí produkci dovezla nejvíce řepkového semene EU (celkem 5,6 mil. t, 40,1 % světového dovozu), Japonsko (2,1 mil. t, 15,2 %) a Čína (1,7 mil. t, 11,9 %). Ve vývozu řepkového semene je dominantním světovým hráčem Kanada s objemem 5,2 mil. t, tedy 34,5 % z celkového světového vývozu (USDA, III 2023).

Sklizňová plocha hlavních olejnin (řepky, slunečnice a sóji) v EU 27 v roce 2022 činila 12,3 mil. ha, což je o 3,4 % více než v předchozím roce. Produkční plocha řepky, nejdůležitější olejnin v EU, se meziročně zvýšila o 3,4 % a činila 6,1 mil. ha (49,6 % z celkové sklizňové plochy olejnin). Při meziročně nižším průměrném výnosu 3,27 t/ha (pokles o 2,4 %) byla dosažená produkce řepkového semene meziročně téměř na stejné úrovni (o 0,6 % vyšší) a dosáhla objemu 19,9 mil. t. Objem produkce slunečnicového semene je výrazně nižší než u řepky olejné a v roce 2022 činil 11,2 mil. t, což je o 20,1 % více než v předchozím roce. Hlavními producenty slunečnicového semene v roce 2022 dále zůstává Rumunsko (2,8 mil. t), Maďarsko (2,2 mil. t), Bulharsko (2,1 mil. t) a Francie (1,9 mil. t). Produkce sójových bobů meziročně vzrostla o 26,5 % na 2,7 mil. t (COCERAL, III 2023).

Olejnin v ČR jsou po obilovinách druhou nejrozšířenější zemědělskou plodinou. Jsou pěstovány zejména pro svůj vysoký obsah rostlinných olejů, jsou plnohodnotným krmivem a nalézají uplatnění i v dalších odvětvích. Sklizňová plocha olejnin v ČR v marketingovém roce 2022/23 opakovaně poklesla a celkem činila 437,1 tis. ha (pokles o 1,2 %). Sklizňová plocha olejnin dle údajů ČSÚ tvoří 17,6 % z celkové plochy orné půdy. Tradičně nejvyšší podíl na sklizňových plochách olejnin v České republice měla řepka (78,7 %), značně menší podíl pak sója (6,5 %), mák (6,0 %), slunečnice (5,1 %), hořčice (3,0 %) a len (0,4 %). K výraznému snížení plochy, oproti roku předešlému, došlo u máku, mírný propad zaznamenala hořčice. Sklizňová plocha řepky olejné byla zhruba na úrovni minulého marketingového roku. Naopak výrazně vzrostly plochy sóji, mírný nárůst byl u slunečnice a lnu. Další pěstované olejnin, mezi které patří lnička a sezam, lze považovat za minoritní plodiny. Podíl výměry olejnin na celkové ploše orné půdy by se měl v souladu se Strategií MZe do roku 2030 snížit na 400 tis. ha, u řepky by pěstební plocha neměla tvořit více než 80 % z celkové plochy olejnin. Průměrný hektarový výnos olejnin meziročně vzrostl na 3,04 t/ha a jejich celková produkce

proti sklizni roku 2021/22 vzrostla o 13,0 % na 1 329,1 tis. t, a to zejména díky vyšší produkci řepky. Nejdůležitějšími vývozními komoditami ČR z této skupiny komodit jsou řepkové, hořčičné a makové semeno.

Řepka olejná je po pšenici ozimé druhou nejpěstovanější zemědělskou plodinou v ČR. Řepka je využívána především v potravinářství, kde je zpracovávána na jedlé oleje. Řepkové semeno je také důležitou surovinou pro výrobu krmiv a uplatňuje se při výrobě biopaliv. Členské státy EU mají v odvětví dopravy do roku 2030 povinnost zajistit podíl OZE ve výši min. 14 %. Ačkoliv byla v ČR od 1. 7. 2022 zrušena povinnost přimíchávání biopaliv do pohonných hmot, je to nadále jedním z nejjednodušších a nejvýhodnějších řešení. Řepkový olej, který je díky skladbě mastných kyselin a vyššímu procentu omega-3 považován za jeden z nejvyššího jakostních olejů, je však mezi českými spotřebiteli stále nedoceněn.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2022/23 sklídila v ČR z téměř stejné produkční plochy jako v předchozím roce, a to 344,0 tis. ha (nárůst o 0,5 %). Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem vzrostl o 13,8 % na 1 166,4 tis. t při meziročně o 13,2 % vyšším průměrném výnosu 3,39 t/ha. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin v ČR činil 87,8 %. V produkci řepky je ČR soběstačná, míra soběstačnosti je v roce 2022/23 odhadována na 108,4 %. Podstatná část vývozu a dovozu řepkového semene je uskutečňována v rámci zemí EU. V roce 2022/23 je z ČR na zahraniční trhy, zejména do EU, odhad vývozu na úrovni 193,2 tis. t a dovozu na 367,8 tis. t. Vývoz z ČR směřoval primárně do Německa, Polska a na Slovensko. S výraznou převahou bylo nejvýznamnějším dovozcem do ČR Rumunsko, poté Slovensko a Ukrajina. Průměrné náklady na jednotku produkce řepky olejné se meziročně zvýšily o 13,1 %. Míra nákladové rentability řepky olejné vzrostla o 30,9 p. b. na 28,7 %, míra souhrnné rentability pak o 27,0 p. b. na hodnotu 43,0 %.

T8.1/07 - Bilance výroby a spotřeby řepky olejné a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	411,8	379,8	368,2	342,3	344,0	100,5
Hektarový výnos	t/ha	3,43	3,05	3,38	2,99	3,39	113,2
Produkce	tis. t	1 410,8	1 157,0	1 245,3	1 024,9	1 166,4	113,8
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t	126,7	189,3	92,9	135,0	4,5	3,3
Dovoz	tis. t	327,6	261,1	319,3	274,3	367,8	134,1
Celková nabídka	tis. t	1 865,1	1 607,3	1 657,6	1 434,2	1 538,7	107,3
Domácí spotřeba	tis. t	1 250,0	1 230,0	1 240,0	998,0	1 076,0	107,8
z toho - FAME ²⁾	tis. t	346,9	414,1	424,1	361,1	294,5	81,6
Vývoz	tis. t	425,9	284,4	282,6	431,7	193,2	44,8
Celková poptávka	tis. t	1 675,9	1 514,4	1 522,6	1 429,7	1 269,2	88,8
Konečná zásoba	tis. t	189,3	92,9	135,0	4,5	269,5	5 988,9
Soběstačnost ³⁾	%	112,9	94,1	100,4	102,7	108,4	5,7
Ekonomika řepky (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁴⁾	Kč/ha	34 168	35 325	36 274	36 466	45 122	123,7
Hektarový výnos řepky	t/ha	3,56	3,18	3,61	3,10	3,39	109,4
Náklady jednotkové	Kč/t	9 602	11 110	10 054	11 767	13 306	113,1
Realizační cena řepky	Kč/t	9 231	9 352	9 882	11 512	17 132	148,8
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 682	6 742	7 146	6 635	6 436	97,0
Podpory jednotkové	Kč/t	1 878	2 121	1 980	2 141	1 898	88,7
Nákladová rentabilita ³⁾	%	-3,9	-15,8	-1,7	-2,2	28,7	30,9
Souhrnná rentabilita ³⁾	%	15,7	3,3	18,0	16,0	43,0	27,0

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Sdružení výrobců bionafty.

3) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

4) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku, rok 2020 odhad.

5) Dovoz a vývoz semene řepky v roce 2022/23 je silně ovlivněn invazí Ruska na Ukrajinu.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, MPO, Statistika zahraničního obchodu;

Sdružení pro výrobu bionafty

Zpracoval: A. Vorlíčková (ÚZEI), A. Heřmanská (MZe)

Průměrná cena zemědělských výrobců řepkového semene v ČR během roku 2022 vzrostla z ročního minima 15 534 Kč/t v lednu až na maximum 19 887 Kč/t dosažené v červnu. Průměrná CZV za rok 2022 pak byla s hodnotou 17 132 Kč/t o 42,4 % meziročně vyšší. Před začátkem ruské invaze na Ukrajinu došlo v lednu roku 2022 k výraznému nárůstu cen řepky, a to nad 15 tis. Kč/t. Cena řepky poté výrazně skokově vzrostla bezprostředně po invazi a v březnu roku 2022 cena řepky již přesahovala 16 tis. Kč. Během dubna a května CZV nadále výrazně rostla a přiblížila se 19 tis. Kč/t. Na konci marketingového roku 2021/22 pak cena řepky dosahovala téměř 20 tis. Kč/t. Se začátkem nového marketingového roku 2022/23 ceny řepky mírně poklesly, ke konci roku 2022 byla CZV semene řepky na úrovni 15 720 Kč/t.

Ceny rostlinných komodit se v ČR zpravidla odvíjí od vývoje cen na evropském, příp. světovém trhu. V roce 2022 došlo vlivem silných výkyvů na světových trzích souvisejících s ruskou invazí na Ukrajinu ke skokovému nárůstu cen u všech olejnin kromě máku. V první polovině roku 2022 byly ceny na vysoké úrovni, ve druhé polovině byl zaznamenán jejich pokles případně došlo k jejich stabilizaci, přičemž zůstávaly stále na vyšší úrovni než před započítáním konfliktu. Vysoká cena olejnin částečně kompenzovala výrazný nárůst nákladů zemědělských vstupů, zejména hnojiv a energií. Česká republika, stejně jako další země EU, musela ke konci roku 2022 čelit vysokému přílivu dovozů některých zemědělských komodit z Ukrajiny, především řepky. Ukrajina ani Rusko pro ČR nejsou

v oblasti olejnin významným obchodním partnerem. Specifický byl problém s vývozem českého máku na ruský a ukrajinský trh, jehož tam směřuje 30 % tuzemské produkce.

Vedle řepky olejné jsou nejvýznamnějšími olejninami v ČR slunečnice, mák setý, hořčice setá a sója, v zanedbatelném objemu pak len olejný.

Mezi olejninu je zařazena i sója luštinatá. Sójový olej je druhým nejpoužívanějším olejem na světě. Sójové boby, ale i pokrutiny z jejich lisování, mají své využití v krmivářství. Díky schopnosti vázání vzdušného dusíku v půdě se výměra sóji neustále zvyšuje. Pozitivní trend zvyšování výměry sóji pokračoval v České republice i v roce 2022 a sója se stala druhou nejpěstovanější olejninou v ČR v roce 2022/23. Z pěstebních ploch sóji o rozloze 28,5 tis. ha (meziročně o 45,0 % vyšší) bylo v ČR v marketingovém roce 2022/23 sklizeno 65,5 tis. t sójových bobů (meziročně o 27,4 % více). Průměrný výnos meziročně poklesl na 2,30 t/ha. Vysoká produkce se díky velkému potenciálu sóji dá očekávat i do budoucna. Mezi hlavní země, podílející se na dovozu sóji do ČR, patří Německo (přes 10 tis. t), dále Slovensko a Ukrajina. V roce 2022 celkový dovoz sójových bobů do ČR dosáhl úrovně 19,7 tis. t. K výraznému zvýšení došlo u vývozu sójových bobů z ČR, a to až na 22,7 tis. t, přičemž se jednalo o meziroční nárůst 89 %. Sójové boby byly vyvezeny převážně do Německa (přes 17 tis. t), Rakouska a na Slovensko.

Slunečnice byla dříve tradičně druhou nejpěstovanější olejninou v ČR. Slunečnicový olej je čtvrtým nejpoužívanějším olejem na světě. Slunečnice v marketingovém roce 2022/23 zaznamenala v ČR nárůst plochy o 25,0 % na 22,5 tis. ha. Produkce slunečnicového semene byla 59,7 tis. t (meziroční nárůst o 14,5 %) při průměrném výnosu 2,65 t/ha (meziroční pokles o 8,6 %). Slunečnicové semeno se do ČR z větší části dováží, v roce 2022 bylo dovezeno 191,5 tis. t slunečnicového semene především ze Slovenska, Maďarska a Rakouska. Vývoz slunečnicového semene byl v roce 2022 na úrovni 28,1 tis. t, přičemž největší část vývozu z ČR směřovala do Německa (přes 10,7 tis. t), Rakouska a Nizozemska. Průměrná roční CZV slunečnicového semene meziročně vzrostla o 24,2 % na 13 857 Kč/t.

Mák je velmi specifická plodina ze skupiny olejnin pěstovaných v ČR. Naše země patří dlouhodobě mezi hlavní světové pěstitele máku pro potravinářské využití. Potravinářská kvalita českého máku je na velmi vysoké úrovni oproti dováženému technickému máku se sníženou kvalitou. Pro potravinářské účely se v ČR využívá semeno olejného typu máku setého, a to pouze z odrůd, které obsahují nejvýše 0,8 % morfinanových alkaloidů v sušině makoviny, přičemž maximální limit nesmí překročit 20 mg/kg semene. Čeští pěstitelé a producenti máku a makových produktů mohou využít známku chráněného zeměpisného označení „Český modrý mák“ a registrace makových výrobků pod Českou cechovní normu. Po osmi letech, kdy byl mák velikostí plochy druhou nejpěstovanější olejninou v ČR, jeho sklizňová plocha meziročně poklesla. Ke snížení ploch máku došlo pravděpodobně kvůli válečnému konfliktu a z něj plynoucí obavě tuzemských pěstitelů o možnostech odbytu jejich produkce, jelikož značná část je vyvážena do Ruska. Sklizňová plocha máku v ČR dosáhla v roce 2022 hodnoty 26,1 tis. ha,

jedná se o meziroční pokles o 40,4 %. Při meziročně o 23,5 % vyšším průměrném výnosu 0,84 t/ha se objem produkce makového semene meziročně snížil na 22,0 tis. t (o 26,0 %). CZV makového semene v roce 2022 dosáhla v průměru 49 479 Kč/t (meziroční nárůst o 19,4 %). V posledních letech je většina produkce máku v ČR vyvážena, přičemž jeho vývoz výrazně převyšuje jeho dovoz. V roce 2022 dosáhl dovoz máku 3,8 tis. t především z Číny, Slovenska a Estonska. Vývoz máku v roce 2022 dosáhl úrovně 23,9 tis. t a byl směřován do Polska, Ruska a Rakouska.

Hořčice je v ČR pěstována převážně pro potravinářské využití. Produkce hořčičného semene v ČR v marketingovém roce 2022/23 při meziročním snížení sklizňových ploch z 15,3 tis. ha na 13,0 tis. ha poklesla na 12,2 tis. t (pokles o 15,7 %), a to při průměrném výnosu na úrovni srovnatelné s předchozím rokem (0,94 t/ha). Průměrná roční CZV hořčičného semene v roce 2022 překročila hranici 25 tis. Kč/t, meziročně o 56 % více, tj. 25 038 Kč/t. Dovoz hořčičného semene do ČR se v roce 2022 meziročně zvýšil o téměř 115 % na 1 950 t. Dovozní hodnota se výrazně zvýšila o 16 782 Kč na 38,4 tis. Kč/t. Hlavními dovozními státy byly Rusko, Polsko a Ukrajina. I vývoz hořčice se meziročně zvýšil, a to až o 227 % na 4 108 t. Cílovými státy vývozu byly Německo (téměř 2,6 tis. t), Polsko a Rakousko. Jako u dovozu došlo i u vývozu ke zvýšení hodnoty za tunu, a to o 14 850 Kč na téměř 38 tis. Kč.

Pěstební plocha lnu v ČR dlouhodobě nepřevyšuje 2 tis. ha. Produkce lněného semene v ČR v marketingovém roce 2022/23 dosáhla 2,7 tis. t ze sklizňové plochy 1,9 tis. ha. To představuje meziroční nárůst produkce o 7,3 % při meziročně vyšším hektarovém výnosu 1,41 t/ha. V roce 2022/23 byla plocha lnu nejvyšší za posledních 11 let. Produkce i výnos dosáhl nejvyšších hodnot za 10leté období. Průměrná roční CZV lněného semene se za rok 2022 zvýšila až o 51 %, a to na 24,3 tis. Kč/t. Dovoz lněného semene do ČR byl v roce 2022 meziročně téměř na stejné úrovni (13 tis. t). Více než polovina objemu lněného semene se dovezla z Kazachstánu (7,3 tis. t), kolem 2,2 tis. t se dovezlo shodně z Polska a z Nizozemí. Vývoz lněného semene z ČR byl v téže roce meziročně mírně nižší (7,8 tis. t). Nejvíce lnu se vyvezlo do Polska, Německa a Rakouska.

8.1.5 Chmel

Česká republika náleží mezi největší producenty jemného aromatického chmele na světě. Přes 80 % chmele je každoročně vyváženo, český chmel také tvoří kvalitativní základ českých i světových piv.

V roce 2022 došlo ve světě dle předběžných výsledků firmy Hopsteiner k mírnému poklesu plochy o 776 ha (1,2 %), celková výměra chmelnic tak dosáhla 62 768 ha. Plocha chmele v roce 2022 byla snížena především z důvodu dobře zásobeného trhu a z důvodu obavy před možnou neprodanou sklizní. K mírnému snížení došlo ve Velké Británii, Polsku, České republice, Slovinsku a Německu. Nejvíce plochu chmele snížily USA, a to přibližně o 3,5 %. Výměra chmele v roce 2022 v České republice tvořila 4 943 ha, což představuje 7,9 % světové

plochy a byla na třetím místě mezi světovými pěstiteli chmele po USA s 24 775 ha (39,5 % světové plochy) a Německu s 20 604 ha (32,8 % světové plochy). Na čtvrtém místě byla Čína s 2 693 ha (4,3 % světové plochy).

Celosvětová produkce dosáhla v roce 2022 podle předběžných výsledků Mezinárodního sdružení pěstitelů chmele (IHGC) 105 833 t chmele, což je nejméně od roku 2016. Průměrný světový výnos činil 1,72 t/ha. Nižší výnosy byly zapříčiněny vlivem suchého a horkého počasí zejména v Evropě.

Nepříznivý průběh počasí se negativně projevil i na množství alfa hořkých látek. V roce 2022 dle předběžných výsledků sklizně v jednotlivých státech bylo vyrobeno 11 330 t alfa hořkých kyselin, což je 2 784 t méně než v přechozím roce. Spotřeba alfa hořkých kyselin v pivovarském sektoru byla v roce 2022 odhadována na 9 019 t, což předpokládá vyrovnanou bilanci alfa hořkých kyselin.

Sklizeň v ČR byla v roce 2022 nejnižší od roku 2012, s celkovou produkcí chmele 4 452,34 t. Průměrný výnos 0,90 t/ha byl zároveň nejnižším hektarovým výnosem od roku 2000. Ve srovnání s předchozím rokem, který byl výnosově nadprůměrný, došlo ke snížení produkce chmele o 46,39 % (v roce 2021 bylo sklizeno 8 305,72 t). Největší pokles byl zaznamenán u odrůdy Žatecký poloraný červeňák v Žatecké chmelářské oblasti, kde oproti minulé sklizni výnos poklesl o 55,4 %.

Oproti předcházejícímu roku došlo k mírnému poklesu sklizňové plochy chmelnic v ČR. K datu 20. 8. 2022 evidoval ÚKZÚZ pěstitelskou plochu chmelnic 4 942,6 ha (o 0,58 % méně než v loňském roce). Majoritní odrůdou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ). V roce 2022 jím bylo osázeno 83,7 % celkové pěstitelské plochy v ČR (u této odrůdy došlo v roce 2022 k mírnému poklesu osázené plochy oproti předchozímu roku). Z hybridních odrůd chmele zaujímá největší výměru Sládek (397,4 ha), dále pak Premiant (213 ha), Agnus (71 ha) a další. ÚKZÚZ evidoval v ČR celkem 121 pěstitelů chmele (stejně jako v roce 2021).

Věková struktura porostů chmele je jedním z významných faktorů ovlivňující výnosovou stabilitu a kvalitu chmele. Optimální doba obměny porostů je 10–12 let. Podle údajů MZe se optimální věková struktura porostů chmele zhoršila. V optimálním věku (ve stáří 5–14 let) se nacházelo 49,0 % plochy chmele (o 5,1 % méně než v roce 2021). Porosty starší 15 let činily 28,5 % z celkové plochy chmele (30,8 % v roce 2021). Dalším významným faktorem je stáří konstrukce. Celkem v ČR bylo až 71,1 % konstrukcí chmele evidováno jako starších 20 let (ve skutečnosti toto číslo může být nižší, vzhledem k tomu, že není přihlédnuto na možné celkové opravy chmelových konstrukcí).

Chmel zůstává jednou z nemnoha položek agrárního zahraničního obchodu, u nichž má ČR dlouhodobě kladné saldo. V roce 2022 dle Statistiky zahraničního obchodu bylo vyvezeno celkem 5 091 t chmele. Přes 67 % dodávek z roku 2022 bylo vyvezeno mimo EU. Mezi významné odběratele českého chmele v roce 2022 patřila Čína (1 388 t), Japonsko (1 026 t),

Německo (971 t) a Rusko (467 t). Podle údajů ČSÚ činila průměrná CZV sušeného chmele ze sklizně 258 902 Kč/t, meziročně o 10,5 % více.

Obecně se sektor chmele musí potýkat s mírným poklesem produkčních ploch, nedostatkem pracovní síly především při jarních pracích, které se provádějí pouze ručně, nedostatkem kvalifikované pracovní síly, negativním vlivem klimatických změn (dlouhým obdobím sucha s vysokými teplotami a prudkými intenzivními srážkami), enormním nárůstem cen energií a pohonných hmot a restrikcemi v používání pesticidů.

8.1.6 Ovoce

Produkce jablek dosáhla za rok 2022 v EU přibližně 12,1 mil. t, což je téměř totožná sklizeň jako v předchozím roce. Nejvíce jablek bylo v roce 2022 sklizeno opět v Polsku (4,75 mil. t), v Itálii (2,1 mil. t), ve Francii (1,3 mil. t) a v Německu (1,0 mil. t).

Celková produkce ovoce včetně jahod v ČR (včetně dopočtu domácností) v roce 2022 podle údajů ČSÚ dosáhla 343,3 tis. t a byla v porovnání se sklizní ovoce v roce 2021 o 7,5 % vyšší. Meziročně vzrostla produkce u slív, renklód a mirabelek (o 45,2 % na 12,4 tis. t), rybízů (o 16,4 % na 11,7 tis. t), angreštu (o 8,3 % na 3,0 tis. t), švestek (o 8,2 % na 30,6 tis. t), jabloní (o 7,8 % na 223,5 tis. t), třešní (o 7,3 % na 8,8 tis. t), hrušní (o 4,1 % na 21,4 tis. t) a jahod (o 1,5 % na 5,9 tis. t). Produkce klesla především u višní (o 11,4 % na 6,9 tis. t), meruněk (o 6,3 % na 6,5 tis. t) a broskvoní (o 1,9 % na 5,6 tis. t).

Sklizeň ovoce v produkčních sadech v roce 2022 se proti předchozí úrodě zvýšila (o 23,3 %) na 165,0 tis. t; v porovnání s pětiletým průměrem se jednalo o sklizeň spíše nadprůměrnou. Z hlediska stáří produkčních sadů je v poklesu plodnosti 40,6 % ovocných sadů a 42,2 % sadů je v plné plodnosti. Na počátku plodnosti je 11,0 % produkčních sadů a 6,2 % tvoří mladé neplodné sady. Nejhorší věková struktura přetrvává u broskvoní (68,4 % v poklesu plodnosti), velmi špatná je stále u jabloní (49,8 % sadů v poklesu plodnosti) a u rybízů (v průměru 80,9 % výsadeb v poklesu plodnosti). Za perspektivní ovocné druhy jsou považovány hrušně, slivoně a švestky, třešně a višně.

V roce 2022 podle Registru sadů ÚKZÚZ bylo registrováno v ekologickém režimu celkem 3,5 tis. ha sadů, z toho 2,1 tis. ha produkčních ovocných sadů a 1,4 tis. ha ovocných sadů ostatních.

Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO) bylo k 1. 8. 2022 zaregistrováno 345 členů s celkovou výměrou ovocných sadů a školek 9,3 tis. ha. Největší výměru ovocných sadů s nárokem na udělení známky SISPO zaujímají jabloně (4,8 tis. ha), následují slivoně (1,3 tis. ha) a višně (1,0 tis. ha).

O nákupu čerstvého ovoce ke zpracování jsou k dispozici údaje za rok 2021, kdy bylo nakoupeno ke zpracování celkem 54,3 tis. t ovoce, tj. o 3,0 % více než v roce předchozím. Čerstvého ovoce pro zpracování z tuzemska bylo nakoupeno meziročně více o 6,5 %

v celkovém objemu 31,3 tis. t. Největší podíl ovoce ke zpracovatelským účelům tvořila tuzemská průmyslová jablka, jejichž nákup byl meziročně nižší o 30,2 % v objemu 18,4 tis. t. Nákup čerstvého ovoce ze zahraničí se proti předchozímu roku zvýšil o 47,6 % na 9,9 tis. t. Ovoce zmrazené, sušené či jinak upravené nakoupené pro další zpracování v celkové výši 13,0 tis. t pocházelo z 87 % ze zahraničí.

V ČR bylo v roce 2022 k dispozici celkem 103,3 tis. t skladovacích kapacit pro ovoce, z toho 63,3 % s ULO technologií. Pro sezónu 2021/2022 bylo naskladněno k začátku prosince 53,0 tis. t jablek, což je meziroční pokles o 4 %. Skladovací kapacity tak byly využity jen z 51,3 %.

Podle předběžných údajů bylo v roce 2022 dovezeno do ČR celkem 567,8 tis. t čerstvého a sušeného ovoce za 18,9 mld. Kč. Ovoce mírného pásma včetně ořechů vlašských bylo do ČR dovezeno 135,7 tis. t (meziročně -7,4 %) a na celkovém importu ovoce se podílelo 23,9 %. Import jablek konzumních v roce 2022 činil 57,4 tis. t, tj. meziroční pokles o 11,9 %, u jablek moštových došlo k meziročnímu nárůstu o 15,6 % na objem 1 091 t. Meziroční nárůst byl zaznamenán u černého rybízu (o 16 503,4⁸⁷ % na 19,6 t), dále u višně (o 43,0 % na 51,2 t), meruněk (o 32,9 % na 8 203 t), jahod (o 25,4 % na 13 560,8 t), nektarinek (o 19,5 % na 11 468,8 t) a malin (o 3,7 % na 1 738,8 t). Naproti tomu k poklesu došlo u dovozu bílého rybízu a angreštu (o 17,4 % na 47,4 t), švestek (o 14,6 % na 8 161,9 t), broskví (o 6,2 % na 8 838,3 t) a třešní (o 3,2 % na 652,0 t). Hlavní importéřskou zemí především konzumních jablek bylo v roce 2022 opět Polsko s 24,3 tis. t, Itálie (13,5 tis. t), Slovensko (8,6 tis. t) a Maďarsko (4,9 tis. t).

Vývoz čerstvého a sušeného ovoce včetně reexportu podle předběžných údajů v roce 2022 meziročně vzrostl o 7,3 % na 133,1 tis. t o celkové hodnotě 3,3 mld. Kč. Ovoce směřovalo z 99,9 % na trhy zemí EU. Vývoz ovoce mírného pásma včetně vlašských ořechů v roce 2022 dosáhl objemu 65,0 tis. t v hodnotě 0,8 mld. Kč (meziroční nárůst objemu o 33,7 %). Celkový vývoz jablek meziročně vzrostl o 34,9 % na 54,9 tis. t, z toho 49,9 tis. t byla jablka moštová, a mířil především do Rakouska a Německa.

Výsledná záporná bilance zahraničního obchodu s čerstvým a sušeným ovocem v roce 2022 se v porovnání s předchozím rokem snížila v objemovém vyjádření na 434,7 tis. t, ve finančním se zvýšila na 15,6 mld. Kč.

87 V roce 2021 činil objem dovezeného rybízu černého 118 kg, v roce 2022 byl rybíz černý dovezen v objemu 19 592 kg.

T8.1/08 - Bilance výroby a spotřeby čerstvého ovoce mírného pásma včetně bobulovin a ořechů vlašských¹⁾

Ukazatel	MJ	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	12,9	12,9	12,3	12,2	11,4	93,4
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	13,80	10,07	11,53	10,94	14,43	131,9
Domácí výroba ³⁾	tis. t	384,2	301,2	321,0	319,3	343,3	107,5
z toho - produkční sady ⁴⁾	tis. t	177,8	129,9	141,4	136,8	165,0	120,6
Dovoz ⁵⁾	tis. t	183,4	193,8	149,0	146,5	135,7	92,6
Celková nabídka	tis. t	567,6	495,0	470,0	465,8	479,0	102,8
Čerstvá spotřeba + samozásobení ²⁾	tis. t	451,4	421,6	390,9	391,9	383,7	97,9
Nákup ke zpracování ⁵⁾	tis. t	46,6	22,8	29,4	31,3	30,3	96,8
Vývoz včetně reexportu ⁵⁾	tis. t	69,6	50,6	49,7	48,6	65,0	133,7
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	567,6	495,0	470,0	471,8	479,0	101,5
Soběstačnost ^{6), 7)}	%	77,1	67,8	76,4	76,5	82,9	6,4

1) Marketingový rok u většiny čerstvého ovoce mírného pásma je totožný s kalendářním rokem.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro rok 2022 předběžný údaj.

6) Soběstačnost je počítána bez nákupu ke zpracování, protože v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z ovoce.

7) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; OU ČR; ÚKZÚZ
Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

T8.1/09 - Bilance výroby a spotřeby konzumních jablek v produkčních sadech¹⁾

Ukazatel	MJ	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů ²⁾	tis. ha	6,5	6,5	6,1	6,2	5,7	91,9
Hektarový výnos (produkční sady) ³⁾	t/ha	22,2	15,8	19,3	17,8	24,3	136,5
Produkce ³⁾	tis. t	70,0	62,0	60,0	57,0	70,0	122,8
Dovoz ⁵⁾	tis. t	50,2	85,1	64,7	65,8	55,6	84,5
Celková nabídka	tis. t	120,2	147,1	124,7	122,8	125,6	102,3
Čerstvá spotřeba + samozásobení ⁴⁾	tis. t	114,1	137,3	116,3	114,6	118,4	103,3
Vývoz ⁵⁾	tis. t	6,1	9,8	8,4	8,2	7,2	87,8
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	120,2	147,1	124,7	122,8	125,6	102,3
Soběstačnost ⁶⁾	%	61,3	45,2	51,6	49,7	59,1	9,4

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Podle ÚKZÚZ.

3) Podle OU ČR.

4) Včetně ztrát.

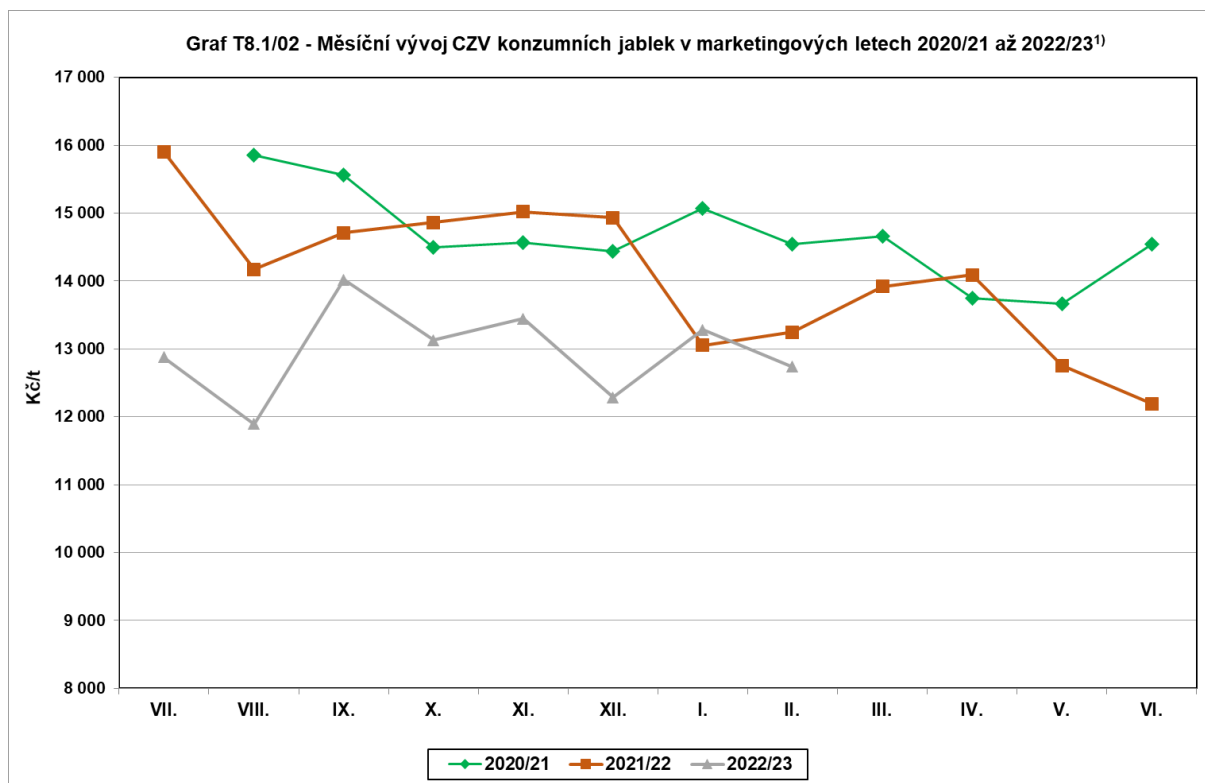
5) Pro marketingový rok 2022/23 předběžný údaj.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; ÚKZÚZ; OU ČR
Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

Spotřeba ovoce včetně jižního vyjádřená v hodnotě ovoce čerstvého, tj. včetně výrobků z ovoce, se v roce 2021 meziročně zvýšila, a to o 2,8 kg/obyv./rok na 90,6 kg/obyv./rok. V roce 2022 se podle odhadu MZe a ÚZEI očekává snížení spotřeby čerstvého ovoce na celkových 88,5 kg/obyv./rok. Index CZV ovoce 2021/22 dosáhl hodnoty 97,1. V porovnání s CZV

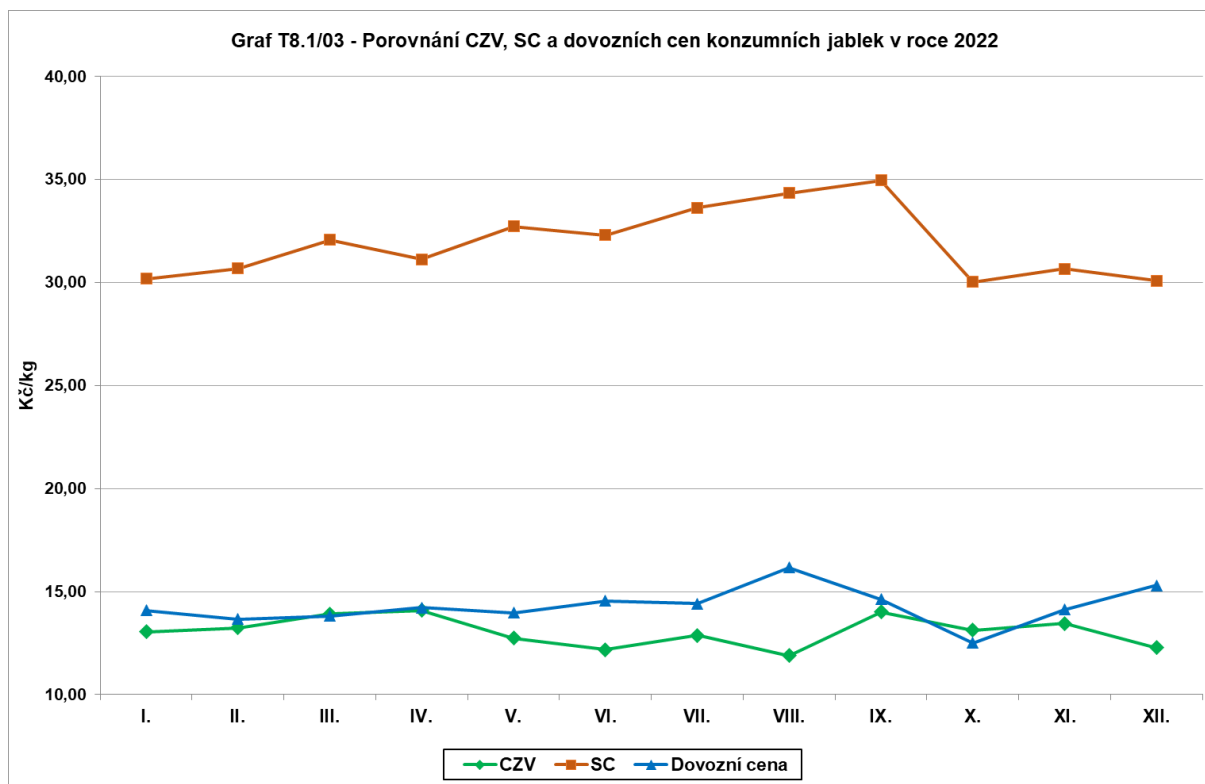
předchozího roku klesly výrazně ceny rybízu červeného a bílého (o 65,7 % na 7 828 Kč/t), jablek konzumních (o 9,5 % na 13 362 Kč/t), třešní (o 8,3 % na 44 768 Kč/t) a hrušek (o 3,3 % na 16 225 Kč/t). Naopak k nárůstu cen došlo u višně (o 41,4 % na 12 312 Kč/t), meruněk (o 40,0 % na 33 485 Kč/t), broskví (o 13,9 % na 23 413 Kč/t) a švestek (o 2,5 % na 14 177 Kč/t). Index spotřebitelské ceny v roce 2022 u jablek konzumních vzrostl o 4,8 p. b. a u hroznů stolních vzrostl o 11,7 p. b. Průměrná cena jablek konzumních v roce 2022 oproti předchozímu roku klesla o 0,45 Kč na 31,90 Kč/kg, průměrná cena stolních hroznů v roce 2022 oproti předchozímu roku vzrostla o 4,05 Kč na 83,28 Kč/kg.

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

Pramen: ČSÚ
Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

K 31. 8. 2022 bylo v ČR 19 schválených organizací producentů ovoce a zeleniny, z toho jedna nadnárodní organizace (Družstvo BRAMKO CZ). V roce 2022 přijal SZIF 17 žádostí o dotace, 17 žádostí o změnu operačního programu a 7 žádostí o schválení nového operačního programu. Za rok 2022 vyplatil SZIF z prostředků EU sumu 133,1 mil. Kč. Výměra pozemků určená pro produkci uznaných produktů činila za rok 2022 celkem 10 297,55 ha.

V roce 2022 mohli ovocnáři čerpat podpory ze zdrojů EU [např. jednotné platby na plochu (SAPS), ozelenění (greening), dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS), PRV 2014–2020]. V rámci VCS mohli ovocnáři žádat o dotace na produkci ovoce s vysokou a velmi vysokou pracností. V rámci PRV mohli pěstitelé čerpat dotace na operace 4.1.1 „Investice do zemědělských podniků“, dále 4.2.1 „Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů“ a případně i na 6.1.1 „Zahájení činnosti mladých zemědělců“. V rámci Operace 10 „Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO)“ měli pěstitelé možnost využít dotaci na integrovanou produkci ovoce. V rámci Operace 11 „Ekologické zemědělství“ měli pěstitelé možnost využít dotaci na ekologickou produkci a na přechod na ekologickou produkci. Z národních zdrojů pak mohli čerpat podpory v rámci přechodné vnitrostátní podpory na zemědělskou půdu a dále prostřednictvím dotačních programů⁸⁸ „Podpora restrukturalizace ovocných sadů“ a „Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech“. Vyplacena byla

⁸⁸ Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2022 na základě § 2a, § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

i mimořádná podpora odvětvím v obtížné situaci, o kterou mohli zažádat pěstitelé jablek v režimu integrované produkce nebo ekologického zemědělství. Celkem bylo proplaceno 227 žádostí na 5 398 ha jabloňových sadů. Sazba byla stanovena na 17 931,62 Kč/ha a celkem bylo pěstitelům vyplacena částka 100 mil. Kč.

Projekt „Ovoce a zelenina do škol“ je administrován v souladu s nařízením EP a Rady (EU) č. 1308/2013, nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/39, prováděcím nařízením Komise (EU) 2017/40 a nařízením vlády č. 74/2017 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a výrobků z nich do škol, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů. Záměrem projektu je trvale přispět ke zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny a vytvoření správných stravovacích návyků u dětí. Od školního roku 2017/2018 došlo na úrovni EU k reformě dvou projektů Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol, které byly spojeny pod jeden společný právní a finanční rámec Školní projekt (Ovoce, zelenina a mléko do škol). Ačkoliv došlo ke spojení i pod jeden finanční rámec, finanční obálky zůstávají pro jednotlivé projekty oddělené.

Ve školním roce 2021/22 se části Ovoce a zelenina do škol účastnilo celkem 928 159 žáků (95,7 % žáků) z 3 992 škol (94,2 % škol). Od školního roku 2017/18 je cílová skupina u ovoce a zeleniny rozšířena i na žáky druhého stupně základních škol. Roční limit na produkty na jednoho žáka činil nakonec 282 Kč, roční limit na doprovodná opatření na žáka byl 45 Kč. Ovoce a zeleninu dostávají děti zdarma. Celková podpora ze zdrojů EU a ČR pro školní rok 2021/22 činila u Ovoce a zeleniny do škol 288,1 mil. Kč (z toho 203,4 mil. Kč z národních zdrojů). Proplaceno bylo u ovoce a zeleniny na produkty 258,2 mil. Kč za 32,1 mil. porcí a 29,2 mil. Kč na doprovodná vzdělávací opatření. Ovoce a zeleninu dodávalo do škol 16 žadatelů. Nejčastěji dodávanými produkty byly jablka, mandarinky, pomeranče, hrušky, rajčata, banány a ovocné šťávy (mošty).

8.1.7 Zelenina

Rok 2022 může být zhodnocen z hlediska průběhu počasí pro pěstování zeleniny jako poměrně příznivý. Jaro bylo spíše chladnější a sušší, v létě se pak v některých částech České republiky sucho prohlubovalo. Podzimní počasí bylo příznivé a umožnilo tak sklizeň podzimních zeleninových druhů. V Evropě byl vývoj počasí lokálně rozdílný s určitými extrémy, produkci zeleniny však nejvíce ovlivnilo zejména výrazné sucho a horko ve státech jižní Evropy. Trh pak byl v roce 2022 ovlivněn zejména dopady pandemie viru COVID-19 z předchozích dvou let (především růstem cen energií a nákladů), ty pak byly ještě zesíleny únorovou agresí Ruska na Ukrajině (zvyšováním cen pohonných hmot, hnojiv a inflace). Produkce zeleniny v EU poklesla. V jednotlivých státech EU se však vyvíjela rozdílně, např. nárůst produkce v Polsku, pokles produkce v Německu a rovněž v ČR. V roce 2022 pokračovalo v ČR snižování množství dovážené zeleniny z tradičních destinací za současného navyšování hodnoty. Na straně vývozu však došlo k mírnému zvýšení, a to jak z hlediska

množstevního, tak i z hlediska hodnoty vývozu. K výraznější změně struktury zahraničního obchodu nicméně nedošlo. Index cen zemědělských výrobců čerstvé zeleniny v roce 2022 posílil, a i index spotřebitelských cen čerstvé zeleniny zaznamenal zvýšení. Ceny jednotlivých druhů čerstvé zeleniny však vykazovaly rozdílný trend. Nadále pokračoval zákaz dovozu ovoce a zeleniny do Ruska.

V roce 2022 se v ČR celková výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu domácností) meziročně snížila o 5,5 % a dosáhla 15 124 ha. Největší podíl zaujímaly následující druhy zeleniny, a to hrách dřeňový (11 %), cibule (14 %), mrkev (8 %), zelí a okurky nakládačky (shodně 7 %) a rajčata (5 %). Plocha se snížila u téměř většiny sledovaných zeleninových druhů. K nejvýznamnějšímu snížení ploch v roce 2022 došlo u kvěťáku o 17 % na 337 ha, česneku o 16 % na 456 ha, rajčat o 14 % na 774 ha, ostatní zeleniny o 13 % na 3 365 ha a hlávkového zelí o 10 % na 1 063 ha. Největší nárůst ploch byl zaznamenán u skupiny ředkviček o 123 % na 666 ha, póru o 84 % na 59 ha, celeru o 8 % na 502 ha a okurek nakládaček o 3 % na 1 005 ha.

Celková produkce zeleniny (včetně dopočtu domácností) se v důsledku poklesu ploch v roce 2022 snížila, a to o 9,1 % na 303,0 tis. t. Nejvýraznější pokles sklizně byl vykázán zejména u salátů (-41 % na 12 283 t), česneku (-29 % na 1 644 t), kvěťáku (-25 % na 4 993 t), kapusty (-22 % na 1 699 t) a ostatní zeleniny (-18 % na 46 409 t). Nejvýrazněji se zvýšila sklizeň u póru (+72 % na 1 687 t), ředkviček (+46 % na 6 077 t), salátových okurek (+18 % na 7 386 t) a okurek nakládaček (+12 % na 24 618 t).

Hektarové výnosy meziročně poklesly téměř u všech sledovaných druhů zeleniny. Největší snížení bylo zaznamenáno u salátů (o 38 % na 18,17 t/ha), ředkviček (o 35 % na 9,13 t/ha), česneku (o 15 % na 3,61 t/ha), kapusty (o 13 % na 16,85 t/ha). Zvýšení hektarového výnosu nastalo u salátových okurek a rajčat (shodně o 22 % na 28,04 t/ha, resp. 31,84 t/ha), okurek nakládaček a petržele (shodně o 9 % na 24,48 t/ha, resp. 17,25 t/ha) a zelí (o 7 % na 40,83 t/ha).

T8.1/10 - Bilance výroby a spotřeby čerstvé zeleniny¹⁾

Ukazatel	MJ	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	14,3	14,0	15,1	16,0	15,1	94,5
Hektarový výnos	t/ha	17,81	20,24	20,56	20,84	20,04	96,2
Domácí výroba	tis. t	254,5	283,5	310,7	333,5	303,0	90,9
Dovoz²⁾	tis. t	626,7	587,8	582,2	574,2	523,6	91,2
Celková nabídka	tis. t	881,2	871,3	892,9	907,7	826,6	91,1
Čerstvá spotřeba + samozásobení	tis. t	728,6	719,5	748,4	762,0	671,7	88,2
Nákup ke zpracování²⁾	tis. t	78,3	78,8	78,5	72,1	68,4	94,9
Vývoz²⁾	tis. t	74,3	73,0	66,0	73,6	86,5	117,5
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	881,2	871,3	892,9	907,7	826,6	91,1
Soběstačnost³⁾	%	31,5	35,5	37,6	40,0	40,9	1,0

1) Marketingový rok u zeleniny je totožný s kalendářním rokem.

2) Pro rok 2022 odhad.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR - MZe

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), V. Němcová (MZe)

V roce 2022 v rámci systému integrované produkce zeleniny v AEKO a NAEKO se počet pěstitelů nezměnil a zůstal na 86 s tím, že plochy se snížily (-11,2 % na 6 426 ha). V roce 2022 žádala již většina (dvě třetiny) žadatelů v rámci přechodných závazků (NAEKO), pouze jedna třetina ještě ve víceletém závazku (AEKO), a to vzhledem k přechodnému období SZP před nástupem SZP 2023+ (z důvodu zpoždění příprav).

Import zeleniny do ČR v roce 2022, podle předběžných údajů, byl meziročně objemově o 8,8 % nižší a jeho finanční hodnota vzrostla o 2,8 %. Dovezeno bylo 523,6 tis. t zeleniny za 13,2 mld. Kč. Dovozní ceny vzrostly u více než poloviny všech sledovaných druhů. Nejvíce se ceny zvýšily u mangoldů, melounů, cuket, zelí a cukrové kukuřice. Největší pokles dovozních cen byl pak vykázán u hrachu, póru, okurek nakládaček, mrkve, česneku a čerstvých/chlazených luštěnin.

Největší objem zeleniny byl v roce 2022 dovezen opět ze Španělska, které se na celkovém importu podílelo 23,4 % (tj. 122,2 tis. t). Ve španělském dovozu převažovaly salátové okurky (23,9 %, tj. 29,2 tis. t), sladká paprika (17,7 %, tj. 21,7 tis. t) a melouny (14,6 %, tj. 17,8 tis. t). Druhým nejvýznamnějším dodavatelem zeleniny zůstalo Nizozemsko s 96,3 tis. t (tj. 18,4% podíl na celkovém dovozu, nárůst v meziročním porovnání o 1,4 p. b.), ze kterého se dovážela zejména cibule (21,4 %, tj. 20,6 tis. t), mrkev (20,2 %, tj. 19,4 tis. t) a rajčata (14,9 %, tj. 14,3 tis. t). Třetí místo v roce 2022 zaujímala Itálie, která vystřídala Německo (10,4 %, tj. 54,5 tis. t, pokles podílu v meziročním porovnání o 1,1 p. b.) s dodávkami melounů (27,5 %, tj. 15,0 tis. t), mrkve (12,5 %, tj. 6,8 tis. t) a kedlubnů (12,1 %, tj. 6,6 tis. t). Čtvrté místo obsadilo již výše zmíněné Německo (8,1 %, tj. 42,5 tis. t), které dodávalo v roce 2022 převážně cibuli (39,8 %, tj. 16,9 tis. t), zelí (20,0 %, tj. 8,5 tis. t) a okurky nakládačky (10,1 %, tj. 4,3 tis. t). Dalším významným dodavatelem bylo Polsko (8,0 %, tj. 41,7 tis. t), ze kterého se dováželo

zejména hlávkové zelí (19,8 %, tj. 8,3 tis. t), mrkev (12,6 %, tj. 5,3 tis. t) a rajčata (8,2 %, tj. 3,4 tis. t).

V roce 2022 se do České republiky nejvíce dovážely melouny (14,0 %, pokles podílu v meziročním porovnání o 1,7 p. b.), rajčata (13,3 %, +0,8 p. b.), cibule (11,6 %, +0,3 p. b.), salátové okurky (9,6 %, -0,3 p. b.), sladká paprika (8,8 %, +0,4 p. b.) a mrkev (7,7 %, -0,5 p. b.).

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu z ČR v roce 2022 vzrostl v množství vyjádření o 17,5 % na 86,5 tis. t zeleniny, v hodnotovém vyjádření významněji o 20,7 % na 2,4 mld. Kč. Z jednotlivých druhů zeleniny se nejvíce vyvážely okurky nakládačky (v meziročním porovnání pokles o 1,2 p. b. na 14,3 tis. t), rajčata (+0,8 p. b. na 8,3 tis. t), cibule (+0,4 p. b. na 5,7 tis. t) a melouny (+1,2 p. b. na 5,5 tis. t). Na Slovensko směřovalo 61,7 % veškerého vývozu zeleniny z ČR (nárůst hodnoty v meziročním porovnání o 2,0 % na 53,3 tis. t), ve vývozu převažovala, cibule, melouny, rajčata, zelí, sladká paprika a mrkev.

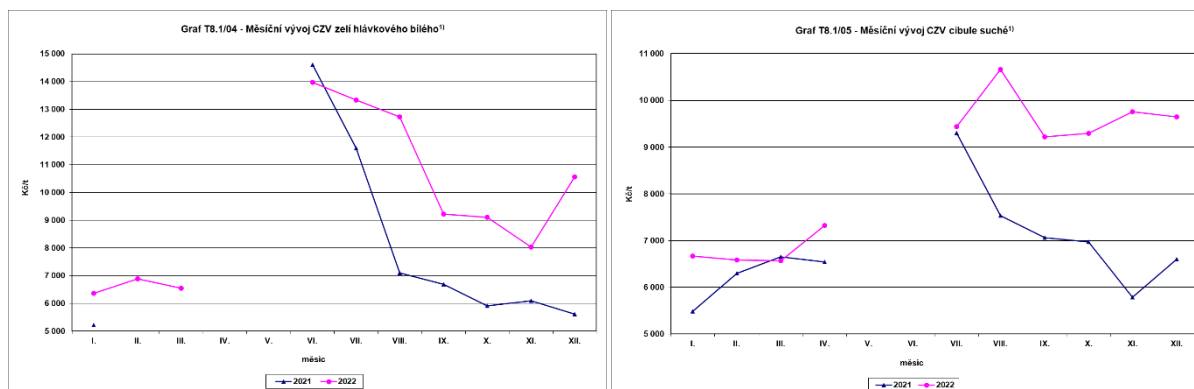
Celková množství záporná obchodní bilance s čerstvou zeleninou se v roce 2022 meziročně zlepšila o 12,7 % na 437,1 tis. t, ve finančním vyjádření o 0,4 % na 10,8 mld. Kč.

Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, se v roce 2021 meziročně zvýšila o 3,6 kg/obyv./rok na 96,8 kg/obyv./rok. Spotřeba se zvýšila u deseti sledovaných druhů, u tří druhů stagnovala a u šesti druhů poklesla. Největší nárůst byl zaznamenán u skupiny „ostatní zelenina“ (+1,6 kg na 14,5 kg/obyv./rok), rajčat (+0,6 kg na 12,6 kg/obyv./rok) a melounů (+0,6 kg na 8,9 kg/obyv./rok). Ke stagnaci spotřeby došlo u hrachových lusků (0,8 kg/obyv./rok), kapusty (0,4 kg/obyv./rok) a zelí (7,5 kg/obyv./rok). Větší pokles spotřeby byl sledován u kedlubnů (-0,3 kg na 2,2 kg/obyv./rok) a okurek nakládaček (-0,3 kg na 2,4 kg/obyv./rok). V roce 2022 se podle odhadu MZe a ÚZEI očekává snížení spotřeby čerstvé zeleniny na 94,2 kg/obyv./rok.

Míra soběstačnosti ČR v produkci čerstvé zeleniny se v roce 2022 zvýšila o 1,0 p. b. na 40,9 % vzhledem ke snížení dovozu.

Ceny zemědělských výrobců v meziročním porovnání výrazněji posílily, index CZV 2022/21 činil 114,6. Meziročně se nejrazantněji zvýšila CZV zejména u hlávkové kapusty (o 117 % na 22 368 Kč/t), méně pak u bílého hlávkového zelí (o 42 % na 9 759 Kč/t), květáku (o 38 % na 24 457 Kč/t), červeného hlávkového zelí (o 28 % na 11 609 Kč/t), hlávkového salátu a cibule (shodně o 22 % na 51 150 Kč/t, resp. na 8 661 Kč/t). CZV se snížila pouze u mrkve s natí (o 10 % na 26 743 Kč/t), petržele bez natě (o 4 % na 23 503 Kč/t) a celeru s natí (o 2 % na 36 000 Kč/t).

Následující grafy znázorňují vývoj měsíčních CZV u hlávkového zelí bílého a cibule suché v roce 2022 a 2021.

1) Údaje u bílého hlávkového zelí za únor až květen 2021 a duben a květen 2022, u cibule za květen a červen 2021 a 2022 nejsou k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Spotřebitelské ceny zeleniny v meziročním porovnání v roce 2022 významněji posílily, index SC 2022/21 byl 107,8. Jednotlivé druhy zeleniny však vykazovaly rozdílný vývoj. Nejvýraznější zvýšení cen nastalo u cibule suché (o 20,2 %), ledového salátu (o 18,0 %), salátových okurek (o 13,7 %), hlávkového zelí (o 10,5 %) a celeru (o 10,4 %). Významnější pokles průměrné roční spotřebitelské ceny byl vykázán u mrkve (o 10,2 %).

V roce 2022 opět mohli pěstitelé zeleniny čerpat podpory ze zdrojů EU a z národních prostředků. Podpory v rámci přímých plateb jsou uvedeny v kapitole 2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU a v kapitole 2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu, příp. v kapitole 8.1.6.

Program rozvoje venkova (dále PRV) nabízel pěstitelům v roce 2022 v rámci Opatření č. 10 – Agroenvironmentálně-klimatická opatření (NV č. 75/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů) možnost požádat o podporu na integrovanou produkci zeleniny se sazbou 426 €/ha (tj. 10 589,51 Kč/ha) na standardní orné půdě. V roce 2022 bylo proplaceno 37 žádostí na 3 271 hektarů v hodnotě 36,5 mil. Kč. V rámci navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření bylo proplaceno 42 žádostí na 3 858 ha v hodnotě 43,0 mil. Kč.

V rámci Opatření č. 11 PRV – Ekologické zemědělství (NV č. 76/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů) platí pro přechodné období na ekologickou produkci sazba 536 €/ha a pro udržení ekologické produkce sazba 466 €/ha (tj. 13 323,89 Kč/ha a 11 583,83 Kč/ha pro rok 2022). V roce 2022 bylo proplaceno 128 žádostí na 2 788 ha v hodnotě 34,4 mil. Kč. V rámci navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření bylo v roce 2022 proplaceno 115 žádostí na 2 240 ha v hodnotě 27,9 mil. Kč.

Z národních dotací MZe bylo zelinářům v roce 2021 vyplaceno v rámci dotačního programu „Biologická a fyzikální ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin“ 5,2 mil. Kč, na podporu testování množitelského materiálu 384,1 tis. Kč, na podporu tvorby rostlinných genotypů 20,5 mil. Kč. Na pořádání seminářů, školení a výstav byly dále poskytnuty dotace ve výši 1,5 mil. Kč. Celkem se jednalo o částku 27,6 mil. Kč. Pěstitelé zeleniny v roce 2022 využili také podpory na pořízení závlah ve výši 59,2 mil. Kč.

8.1.8 Réva vinná – víno

Plocha osázených vinic byla v roce 2022 ve výši 17 885 ha. Další okamžitě využitelná plocha pro výsadbu činila 450,1 ha a plocha, kterou mohou pěstitelé využít na základě žádosti a následného správního řízení, činila 158,6 ha. Z hlediska velikosti vinic dle osázené plochy bylo ke konci roku 2022 v ČR 79 % vinic větších než 5 ha, 10 % v rozmezí 1 až 5 ha, 2 % vinic od 0,5 do 1 ha, 4 % o velikosti 0,2 až 0,5 ha a zbývajících 5 % byly vinice o výměře do 0,2 ha.

V roce 2022 nedošlo ve srovnání s rokem 2021 k výrazným změnám ve věkové struktuře vinic. Ty byly tvořeny z 6 % mladými neplodnými výsadbami ve stáří do 4 let, plodné vinice zaujímaly dvě třetiny ploch vinic a podíl vinic starších 30 let činil 28 % celkové rozlohy vinic.

Odrůdová skladba registrovaných vinic je dlouhodobě stabilní. Více než tři čtvrtiny ploch vinic (75,2 %) byly v roce 2022 osázeny moštovými bílými odrůdami a necelá jedna čtvrtina (24,8 %) moštovými odrůdami modrými. Z hlediska odrůdové skladby zaujímalo největší výměru i v roce 2022 z bílých odrůd Veltlínské zelené (1 533 ha), Ryzlink rýnský (1 341 ha), Müller Thurgau (1 329 ha) a Ryzlink vlašský (1 118 ha), z červených odrůd Frankovka (965 ha) a Svatovavřínecké (855 ha).

Na základě údajů ČSÚ se v roce 2022 v ČR sklídilo z plochy 16,4 tis. ha plodných vinic celkem 91,8 tis. t moštových hroznů při průměrném hektarovém výnosu 5,59 t/ha. V porovnání s předchozím rokem byla tato produkce moštových hroznů obdobná. Průměrná cena čerstvých moštových hroznů byla podle údajů ČSÚ ve výši 17 081 Kč/t.

Podíl modrých moštových hroznů na celkové sklizni roku 2022 v ČR tvořil 22,0 %. Na výrobu růžového vína byla užita pětina sklizených modrých hroznů, tj. 4,4 % celkové produkce moštových hroznů. Podíl červeného vína na tuzemské produkci činil přibližně 20,0 %. Průměrná cukernatost moštových hroznů se v roce 2022 pohybovala okolo 20,6 °NM (o 0,9°NM níže než minulý rok a o 0,1 °NM nižší než desetiletý průměr). Podle provedeného šetření SV ČR se pohybovala průměrná cena moštových hroznů 17,30 Kč/kg (meziročně nižší o 1,50 Kč/kg). Průměrná cena bílých hroznů činila 18,00 Kč/kg a hroznů modrých 15,10 Kč/kg. Cenový rozdíl mezi hrozny bílými a modrými ve výši 2,90 Kč/kg byl oproti předchozímu roku vyšší o 0,40 Kč/kg.

Celková hodnota sklizených moštových hroznů dosáhla 1,75 mld. Kč (meziroční pokles o 90 mil. Kč). Na základě průměrné ceny hroznů a průměrného výnosu hroznů byl rok 2022 ve vinohradnictví ČR opět ztrátový. V roce 2022 byla ztráta 3,50 Kč/kg hroznů. Z hroznů sklizených v ČR lze získat asi 760 tis. hl vína, tedy přibližně 35 % roční spotřeby vína v ČR.

Nedostatek domácí výroby vína byl i v roce 2022 řešen vysokým dovozem, který činil podle předběžných údajů 1 631 tis. hl vína, tj. obdobně jako v roce předchozím, v hodnotě 6,4 mld. Kč. Import bílého vína byl ve výši 865 tis. hl, tj. 53,1 % celkového dovozu, za 2,2 mld. Kč, z toho podíl bílého vína sudového činil 64,5 %. Červeného vína bylo dodáno 480 tis. hl, tj. 29,5 % celkového realizovaného importu, v hodnotě 2,2 mil. Kč. U vína

červeného převažoval z téměř dvou třetin dovoz vína lahvového. V roce 2022 byli největšími dodavateli vína Itálie, Španělsko, Maďarsko a Slovensko.

V roce 2022 vývoz a reexport vína z České republiky klesl na 82,4 tis. hl za 953,3 mil. Kč. Bílého vína bylo vyvezeno 38,7 tis. hl v hodnotě 375,9 mil. Kč a červeného vína 38,2 tis. hl v hodnotě 470,1 mil. Kč. Z více než 90 % tvořilo export vína víno lahvové, a to jak u vína bílého, tak i červeného. Největším odběratelem bylo tradičně Slovensko. Záporná obchodní bilance s vínem se v roce 2022 v množstevním vyjádření mírně zlepšila na 1 548,2 tis. hl, ve finančním vyjádření se však mírně zhoršila na 5,5 mld. Kč.

Podle ČSÚ se celková průměrná spotřeba vína v roce 2021 meziročně zvýšila o 1,0 l/obyv./rok na 20,8 l/obyv./rok. ÚZEI odhaduje, že v roce 2022 se spotřeba vína mírně zvýšila.

T8.1/11 - Bilance výroby a spotřeby vína¹⁾

Ukazatel	MJ	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	Meziroční index
Plocha plodných vinic ²⁾	tis. ha	15,9	16,1	16,1	16,4	16,4	100,0
Hektarový výnos ²⁾	t/ha	6,51	4,23	5,60	5,51	5,59	101,5
Počáteční zásoba k 1. 8.	tis. hl	794	748	575	864	591	68,4
Výroba z domácí produkce ³⁾	tis. hl	681	625	725	720	760	105,6
Dovoz suroviny a vína ⁴⁾	tis. hl	1 404	1 711	1 717	1 719	1 631	94,9
Celková nabídka	tis. hl	2 879	3 084	3 017	3 303	2 982	90,3
Spotřeba ⁴⁾	tis. hl	2 052	2 392	2 058	2 300	2 160	93,9
Vývoz vína ⁴⁾	tis. hl	79	117	95	96	82	85,4
Konečná zásoba k 31. 7. ^{4), 5)}	tis. hl	748	575	864	591	740	125,2
Celková poptávka	tis. hl	2 879	3 084	3 017	3 303	2 982	90,3
Soběstačnost ⁶⁾	%	33,2	26,1	35,2	31,3	35,2	3,9
Rentabilita bez dotací ^{3), 6)}	%	1,3	1,1	1,1	0,9	0,9	0,0

1) Vinařský rok u vína je od 1. 8. do 31. 7.

2) Údaje ČSÚ.

3) Podle SV ČR.

4) Pro vinařský rok 2022/23 předběžný údaj.

5) Pro vinařský rok 2021/22 zásoba podle ÚKZÚZ.

6) Meziroční index u soběstačnosti a rentability je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; SV ČR; ÚKZÚZ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

Vinařský fond podporuje marketing vína, rozvoj vinařské turistiky a informuje veřejnost o vinohradnictví a vinařství. Příjmy Vinařského fondu tvoří především odvody za víno poprvé uvedené do oběhu (0,50 Kč/l), odvody z plochy vinic (350 Kč/ha), dále penále, úroky a dotace z rozpočtu krajů, finanční podpora státu aj. V roce 2022 získal Vinařský fond finanční prostředky ve výši 80,8 mil. Kč, z toho činila podpora státu 48,6 % a odvody za víno 33,8 %. Výdaje Vinařského fondu v částce 75,1 mil. Kč byly určeny především na propagaci vína, 44,7 % bylo využito na komunikační kampaň.

V roce 2022 čerpali vinaři a vinohradníci dotace jak ze zdrojů EU, tak i ČR. Z přímých plateb využili vinohradníci podporu SAPS. V rámci Programu rozvoje venkova, opatření AEKO byly čerpány dotace na tituly Integrovaná produkce révy vinné – základní ochrana a Integrovaná produkce révy vinné – nadstavbová ochrana vinic. V opatření Ekologické

zemědělství byly čerpány prostředky na titul Ekologické zemědělství s kulturou vinice v režimu certifikovaném EZ a na titul Ekologické zemědělství s kulturou vinice v přechodném období. V rámci Společné organizace trhu s vínem byly využity dotační tituly jak pro Restrukturalizaci a přeměnu vinic, tak pro Investice. Z národních podpor byly čerpány prostředky na zavlažování vinic, podporu šlechtění révy vinné, výstavu pěstovaných rostlin, podporu účasti na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí a podporu zpracování.

8.1.9 Okrasná produkce

Okrasné zahradnictví, které zahrnuje květiny a okrasné rostliny, školkařství okrasné a ovocné, je významnou nepotravinářskou složkou rostlinné výroby v ČR. V roce 2022 se podle ČSÚ podílel tento sektor 4,4 % na tuzemské rostlinné produkci a 2,7 % na celkové zemědělské produkci. Produkce tohoto sektoru v roce 2022 meziročně vzrostla o 30,0 % a činila 5,4 mld. Kč.

Květinářství

Produkce květinářství v roce 2021 finančně vzrostla oproti minulému roku o 19 % na 2,75 mld. Kč, údaje o produkci za rok 2022 dosud nebyly k dispozici. Spotřebitelské ceny řezaných květin v ČR meziročně vzrostly u všech sledovaných druhů (karafiát velkokvětý, růže velkokvětá, gerbera velkokvětá, chryzantéma), u hrnkového druhu Saintpaulia cena rovněž meziročně vzrostla.

Bilance zahraničního obchodu květinářských produktů zůstává výrazně pasivní. V roce 2022 vzrostlo záporné saldo o 9,9 % na 4,94 mld. Kč.

Hlavní dováženou komoditou do ČR byly čerstvé řezané květiny. Mezi hlavní dodavatele květin ve všech skupinách patří Nizozemsko, následuje Německo, Ekvádor, Itálie, Kolumbie, Polsko a Slovensko. Vývoz květin z ČR byl realizován především na Slovensko, do Německa, Dánska, Maďarska, Polska, Bulharska a Rakouska.

T8.1/12 - Bilance zahraničního obchodu s květinami

Ukazatel	MJ	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	4 145,0	4 689,0	4 633,0	5 368,0	5 652,0	105,3
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	687,0	635,0	797,0	869,0	709,0	81,6
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-3 458,0	-4 054,0	-3 836,0	-4 499,0	-4 943,0	109,9

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR.

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (Mze)

Okrasné školkařství

Produkce školkařských výpěstků okrasných druhů v ČR stagnuje. Výměra ploch okrasných školkařských výpěstků v roce 2021 činila 1 578 ha, což je meziroční nárůst o 165 ha, údaje o plochách okrasných školkařských výpěstků pro rok 2022 dosud nebyly k dispozici.

Nejvýznamnějšími dodavateli školkařských výpěstků byly Nizozemsko, Německo, Itálie, Slovensko a Polsko. Vývoz školkařských výpěstků z ČR v roce 2022 mírně klesl a byl realizován především na Slovensko, dále do Polska, Maďarska, Rumunska a Německa.

T8.1/13 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky – okrasné školkařství

Ukazatel	MJ	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	781,4	953,3	1 077,5	1 268,1	1 427,2	112,5
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	203,2	189,2	194,3	216,8	207,9	95,9
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-578,2	-764,1	-883,2	-1 051,3	-1 219,3	116,0

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR
Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (Mze)

Ovocné školkařství

Podle předběžných údajů se produkce ovocných výpěstků snížila v roce 2022 na 14,0 mil. ks (tj. snížení o 13,7 %). Nejvíce se v roce 2022 vyprodukovalo jahodníku (7,4 mil. ks, tj. 52,9 % celkové školkařské výroby), s velkým odstupem pak byla školkařská produkce borůvek (1,6 mil. ks), jabloní (1,3 mil. ks), maliníku (693,1 tis. ks) a slivoní švestek (368,1 tis. ks).

Tradičními dovozci do ČR jsou Nizozemsko, Německo, Polsko, Itálie, Maďarsko a Rakousko, export byl realizován především na Slovensko a do Itálie, Francie, Rakouska a Maďarska.

T8.1/14 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky – ovocné školkařství

Ukazatel	MJ	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	32,36	61,45	46,87	72,65	102,98	141,7
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	62,83	81,90	82,21	130,72	169,65	129,8
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	30,47	20,45	35,34	58,07	66,67	114,8

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR
Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (Mze)

8.1.10 Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR)

V roce 2022 se pěstební plocha meziročně zvýšila o 0,6 % na 7 288 ha. Produkce dosáhla 5,6 tis. t (tj. meziroční pokles o 12,1 %) a průměrný hektarový výnos byl ve výši 0,77 t/ha (tj. meziroční pokles o 12,5 %).

Léčivé rostliny se v roce 2022 pěstovaly na výměře 3 471 ha, tj. v meziročním srovnání pokles o 9,7 %. Kořeninové rostliny zaujímaly plochu 3 817 tis. ha, tj. zvýšení proti předchozímu roku o 12,2 %. Z toho na 92,1 % plochy (3 516 ha) byl pěstován kmín kořený.

Bilance zahraničního obchodu LAKR je dlouhodobě záporná v objemovém i finančním vyjádření. Mezi hlavní dovážené komodity patří paprika, zázvor a pepř. Mezi nejvýznamnější dovozce patří Čína, Španělsko, Německo, Polsko, Vietnam a Slovensko.

Českou významnou exportní komoditou je kmín, kterého bylo v roce 2022 vyvezeno 1 635 t v hodnotě 58,2 mil. Kč. Je dodáván především na Slovensko, do Litvy, Maďarska a Rakouska.

8.2 Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.2.1 Skot – mléko, hovězí maso

Mléko

Objem nákupu mléka v EU 27 dosáhl téměř stejné úrovně jako v předchozím roce. Podle EK bylo mlékárnami nakoupeno 144,3 mil. t, což je meziročně o 0,05 % (0,07 mil. t) méně. Minimální meziroční růst produkce Unie byl však výsledkem výraznějších meziročních poklesů či růstů produkce v některých členských zemích. Roční objem nákupu vzrostl nejvíce v Polsku (o 0,3 mil. t), v Nizozemsku (o 0,2 mil. t) a v Belgii (o 0,1 mil. t), což byl růst o 2,1 %, resp. o 1,2 % a 2,6 %. Naopak objem nákupu nejvýrazněji klesl v Itálii, Francii a Španělsku (v každé ze jmenovaných zemí o 0,2 mil. t). Velký nárůst objemu produkce tak nastal ve významných zemích severozápadního pásu EU, zatímco významné produkční země na jihozápadě EU produkci snížily o poměrně velký objem. Největší procentní ústup nastal, bez ohledu na minoritní Kypr, v Chorvatsku a v Maďarsku (o 5,5 %, resp. o 3,2 %), což však činilo pouze 0,06 mil. t, resp. 0,02 mil. t). Největší procentní růst (o 3 %, tj. o necelých 0,1 mil. t) nastal v Rakousku. Vývozy komoditních výrobků včetně sýrů podle EK meziročně oslabily, z toho u některých výrobků byl pokles výrazný. Vývoz SPM do třetích zemí klesl o 20,0 % na 224,6 tis. t, vývoz SOM klesl o 10,0 % na 694,9 tis. t a obdobně tomu bylo i u vývozu másla, jehož objem vývozu klesl o 11 % na 161,5 tis. t. U jmenovaných komoditních výrobků s nižší přidanou hodnotou sehrál roli pokles prodejů do Číny. Na poklesu vývozu sýrů (o 4 %, na 923,5 tis. t) se podílely USA i Švýcarsko, tj. dva ze tří největších odběratelů. Celkový dovoz Číny z EU se meziročně snížil téměř u všech sledovaných komoditních výrobků v rozmezí 6 % až 29 %; výjimku tvořily máslo a laktóza. Průměrná roční CZV mléka v EU podle EK dosáhla 50,22 €/100 kg (12,52 Kč/l), což je meziroční vzrůst o 13,41 €/kg (36,4 %). V přepočtu na koruny vůči Euru vzrostla cena meziročně o 3,34 Kč/l.

V ČR, po výjimečném růstu v předchozím roce, pokračoval dlouhodobý pokles stavů dojníc, vyšší mléčná užitkovost však zajistila mírný růst výroby mléka. Průměrné stavy dojníc dosáhly 357,9 tis., což je meziročně o 0,9 % méně, ale výroba vzrostla o 0,9 % na 3,3 mld. l. Průměrná mléčná užitkovost ve výši 9 084,3 l/dojnici/rok prvně přesáhla hranici devíti tisíc litrů a ukazuje na převažující vysoko-intenzivní chovy, zejména s ohledem na významný podíl kombinovaného plemene v celkovém stáde.

V plemenné struktuře stáda dojených krav pokračoval pozvolný posun směrem k holštýnskému plemeni, zejména na úkor ostatních plemen a kříženek. V kontrole užitkovosti, prováděné Českomoravskou společností chovatelů, a. s., bylo v kontrolním roce 2021/22

(říjen-září) sledováno celkem 95,6 % stavů dojených krav. Z celkového počtu 292,8 tis. krav s ukončenou normovanou laktací bylo 60,5 % krav holštýnského plemene (včetně kříženek z převodného křížení s podílem krve H 50 % a více) a 34,8 % krav českého strakatého plemene. Podíl krav ostatních plemen a kříženek s nižším podílem krve dojných plemen činil 4,7 %. V této kategorii dominovaly kříženky s nízkým podílem krve dojných plemen, z dojných plemen bylo nejpočetněji zastoupeno plemeno Montbéliard v počtu 3,6 tis. ks.

V souladu se strategií podpory živočišné výroby byla zachována přímá podpora producentů mléka. Na základě nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů, byla pro rok 2022 stanovena platba ve výši 3 541,83 Kč/VDJ krávy s tržní produkcí mléka jako dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS). Platba byla diferencována podle podílu příjmů za mléko na celkových příjmech podniku v plné, poloviční či nulové sazbě. Do 30. 6. 2022 bylo z nároku za rok 2021 proplaceno 1 771 žádostí v celkové výši 1 267,3 mil. Kč. Ke stejnému datu bylo podáno 1 775 žádostí o platbu za rok 2022 s celkovým požadavkem ve výši 1 248,5 mil. Kč.

Chovatelé, kteří se v souladu s NV č. 74/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací na opatření dobré životní podmínky zvířat, účastnili opatření PRV na zlepšení dobrých životních podmínek zvířat, obdrželi kompenzační platbu v celkové částce 637,0 mil. Kč. Další podpora výrobců mléka pokračovala v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy, prostřednictvím přechodných vnitrostátních podpor na zemědělskou půdu a přechodných vnitrostátních podpor na chov přežvýkavců se sazbou 63,80 Kč/VDJ. Přehled počtu podaných a vyplacených žádostí je uveden v kapitole 2. Chovatelé dojnic obdrželi rovněž celkem 140,6 mil. Kč (tj. 400 Kč/dojnici) ve formě mimořádné podpory na přizpůsobení pro producenty v zemědělských odvětvích.

Současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a další nepřímé podpory. Na dojnice směřoval dotační titul 19 A „Podpora na účast producentů a zpracovatelů mléka v režimu jakosti Q CZ“ a dotační titul 20 A „Zlepšení životních podmínek v chovu dojnic“ v rámci „Zásad“. Obě zmíněné dotace byly poskytovány na základě pokynů EU ke státní podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech na období 2014 až 2020, část I kapitola 3.4 bod 71 a Nařízení EP a Rady (EU) 2020/2220. V rámci zmíněných dvou titulů byla sektoru přiznána podpora ve výši 301,9 mil. Kč, resp. 253,6 mil. Kč. Další dotační tituly i vyplacené finanční částky jsou uvedeny v kap. 2.3.

Přehled podpor tržních cen je zahrnut v kapitole 2.4. Jejich součástí byly finanční náhrady v rámci školního projektu „Mléko do škol“. Ve školním roce 2021/22 bylo do projektu aktivně zapojeno 12 schválených žadatelů a 847 494 žáků základních škol. Novela NV 228/2021 Sb. zrušila od školního roku 2021/2022 povinnost žadatele mít distributora. Podpora dodávek mléčných produktů činila celkem 272,4 mil. Kč. Doprovodných vzdělávacích opatření se zúčastnilo 706 017 žáků a tato část programu byla podpořena celkovou částkou 23,2 mil. Kč.

Roční limit na produkty a jednoho žáka byl stanoven na 326,00 Kč a limit na doprovodná vzdělávací opatření 45,00 Kč na jednoho žáka. Na propagaci a hodnocení bylo vynaloženo 0,7 mil. Kč.

T8.2/01 - Bilance výroby a spotřeby mléka

Ukazatel	MJ	2018	2019	2020	2021	2022 ¹	Meziroční index
Základní ukazatele produkce mléka							
Průměrný stav dojených krav	tis. ks	361,1	362,7	357,8	361,5	357,9	99,0
Průměrná roční užitkovost	l/ks	8 525,7	8 471,4	8 892,8	8 915,7	9 084,3	101,9
Výroba	mil. l	3 078,4	3 072,8	3 181,8	3 222,9	3 251,4	100,9
Tržní produkce	mil. l	2 978,4	2 974,6	3 083,8	3 125,8	3 160,9	101,1
Bilance zpracování mléka							
Počáteční zásoba	mil. l	83,7	74,3	72,3	68,9	80,9	117,4
Nákup mléka	mil. l	2 525,3	2 497,1	2 614,3	2 645,0	2 665,8	100,8
Dovoz	mil. l	996,4	1 064,9	1 065,5	1 111,9	1 094,6	98,4
Celková nabídka	mil. l	3 605,4	3 636,3	3 752,1	3 825,8	3 841,3	100,4
Domácí spotřeba	mil. l	2 233,9	2 279,8	2 387,2	2 393,0	2 332,2	97,5
Vývoz ²⁾	mil. l	1 297,2	1 284,2	1 296,0	1 352,0	1 441,8	106,6
Intervenční nákup ³⁾	mil. l	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celková poptávka	mil. l	3 531,1	3 564,0	3 683,2	3 745,0	3 774,1	100,8
Konečná zásoba	mil. l	74,3	72,3	68,9	80,9	67,2	83,1
Míra soběstačnosti	%	137,8	134,8	133,3	134,7	139,4	4,7
Ekonomika mléka (náklady, užitkovost a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁴⁾	Kč/dojnici	74 183	77 742	77 304	83 524	95 976	114,9
Průměrná roční užitkovost	l/dojnici	8 711	8 814	8 902	9 182	9 322	101,5
Náklady jednotkové ⁴⁾	Kč/l	8,52	8,82	8,68	9,10	10,30	113,2
Realizační cena mléka ⁵⁾	Kč/l	8,64	8,85	8,52	9,07	11,38	125,5
Podpory přímé ⁶⁾ - platba na krávy chované v systému s TPM (VCS); PVP; zelená nafta; Podpora pojištění ŽV; PRV - DŽP 2014-2020) MZe - dot. titul 19.A, dot. titul 20.A-welfare; zelená nafta, pojištění	Kč/dojnici	7 792	7 995	8 600	7 886	7 621	96,6
Podpory nepřímé - VCS na bílkovinné krmné plodiny; SAPS+greening na plochy krmných plodin; PVP na z.p. - plochy krmných plodin; LFA (TTP nebo z.p.); AEKO (na TTP (jen louky), kompenzace sucho 2015, 2017, 2018; zelená nafta RV; podpora pojištění RV (krmné plodiny).	Kč/dojnici	10 970	9 430	9 722	8 540	9 585	112,2
Podpory celkem	Kč/dojnici	18 762	17 425	18 322	16 426	17 206	104,7
Podpory jednotkové přímé	Kč/l	0,89	0,91	0,97	0,86	0,83	96,5
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/l	1,26	1,07	1,09	0,93	1,04	111,8
Podpory jednotkové celkem	Kč/l	2,15	1,98	2,06	1,79	1,87	104,5
Nákladová rentabilita ⁷⁾	%	1,41	0,34	-1,85	-0,29	10,49	10,8
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁷⁾	%	11,91	10,62	9,27	9,16	18,54	9,4
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁷⁾	%	16,19	12,47	10,72	9,93	20,58	10,7
Souhrnná rentabilita celkem ⁷⁾	%	26,70	22,75	21,85	19,39	28,64	9,3
CZV ČR ⁸⁾	Kč/l	8,57	8,86	8,54	9,04	11,40	126,1
CZV EU ⁹⁾	Kč/l	9,14	9,06	8,93	9,77	13,42	137,4

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Ve vývozu jsou zahrnuty výrobky a syrové mléko, realizované mlékárnami z nákupu mléka.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2022 odhad.

5) Realizační cena respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2022 odhad.

6) Zahrnuje podpory: VCS dojnice, PVP na VDJ přezývkavce a mimořádné balíčky podpor na dojnice a prasnice v letech, kdy vznikl nárok a ostatní uvedené tituly.

7) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

8) CZV mlékárny v ČR.

9) CZV Německo - cena za přirozený obsah složek; pramen AML.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, prasat a drůbeže; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Statistika Mlék (MZe) 6-12;

výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), P. Brožová (MZe)

Tržní produkce mléka dosáhla podle dopočtových údajů ČSÚ celkem 3 160,9 mil. l, což je meziroční růst o 1,1 % a současně 97,2% podíl na celkové výrobě mléka. Množství mléka dodaného k dalšímu zpracování (v ČR i zahraničí) činila podle evidence SZIF celkem 3 211,728 tis. t a přímý prodej spotřebitelům 24,067 tis. t. Objem dodávek ke zpracování byl vykázan meziročně o 1,7 % vyšší, zatímco přímý prodej klesl meziročně o 33,8 %. Zastavil se trend úbytku producentů registrovaných pro prodej ke zpracování a mírně se zvýšil i počet producentů s přímým prodejem. K 31. 12. 2022 bylo evidováno 1 383 producentů dodávajících prvnímu kupujícímu a 461 producentů přímého prodeje. Celkový objem mléka, který dodali výrobci ke zpracování, dosáhl podle SZIF v přepočtu 3 127,3 mil. l, ale tuzemské mlékárny nakoupily podle MZe jen 2 665,8 mil. l, neboť zbývající množství prodali výrobci mléka ke zpracování v zahraničí. Z nakoupeného mléka však zpracovatelé ještě část objemu přesunuli ke zpracování v zahraničí, a celkový objem mléčné suroviny vyvezené výrobci a zpracovateli dosáhl po přepočtu na litry 20,6 % domácí tržní produkce.

V organizaci prodeje syrového mléka bylo k 31. 12. 2022 registrováno celkem 70 prvních kupujících mléka. Z registrovaného počtu prvních kupujících bylo 45 mlékáren. Zbytek tvořilo 25 odbytových organizací, z nichž 19 jich bylo současně uznanými organizacemi producentů. Objem mléka prodaný odbytovými organizacemi i organizacemi producentů dále posílil a zvýšil se i jeho podíl na celkové prodeji mléka. Uzané organizace producentů zprostředkovaly prodej 2 431,5 tis. t mléka, což je 75,7 % množství dodaného k dalšímu zpracování. K tomu bylo prodáno prostřednictvím odbytových organizací 156,1 tis. t mléka. Celkem bylo prodáno prostřednictvím uznaných organizací producentů a odbytových organizací 2 587,6 tis. t, tj. 80,6 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Největší objem prodeje zprostředkovala družstva Mléko.cz, Mlékařské hospodářské družstvo JIH a Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy v celkové výši 1 514,7 tis. t mléka, tj. 47,2 % objemu ke zpracování.

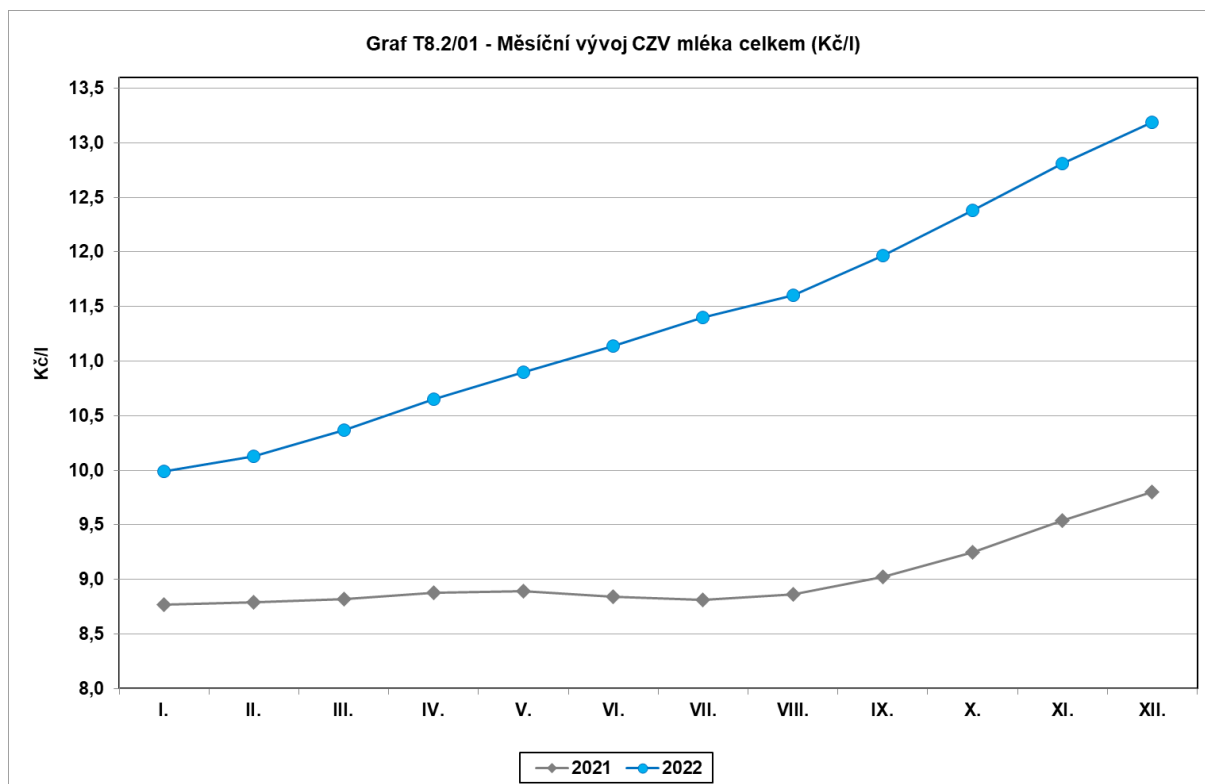
Ve zpracovatelském průmyslu se při zvýšeném nákupu mléka podařilo snížit konverzi suroviny do sušených mlék, zato však výroba trvanlivých mlék posílila. Výroba čerstvých výrobků se zvýšila jen u některých kategorií. Výroba SOM klesla meziročně o 10,3 % na 17,0 tis. t, a výroba SPM o 8,8 % na 11,3 tis. t. Zato trvanlivého mléka bylo vyrobeno 531,1 tis. l, tj. meziročně o 8,9 % více. Uvedená změna struktury produkce byla důsledkem nižší poptávky po sušených mlécích ze třetích zemí a zřejmě i reakcí na mimořádný růst cen energií. Másla bylo vyrobeno 34,3 tis. t, tj. meziročně o 1,6 % více. Z čerstvých výrobků se zvýšila zejména výroba kysaných výrobků (bez jogurtů) a syrovátky. Výroba sýrů a tvarohů celkem vzrostla o 0,4 % na 169,4 tis. t. Z toho 113,3 t bylo sýrů přírodních a 15,6 tis. t sýrů tavených. Tvarohů bylo vyrobeno 41,5 tis. t, což je meziročně o 4,3 % více. Průměrné CPV všech sledovaných mlékárenských výrobků meziročně významně vzrostly. Nejvyšší růst byl vykázan u SOM (o 38,7 %), jehož cena dosáhla 91,03 Kč/kg a u másla ve spotřebitelském balení (o 37,0 %), jehož CPV činila v průměru 177,22 Kč/kg. Více než 30% růst se projevil

ještě u mléka polotučného trvanlivého a sýrů eidamského typu. Růst cen ostatních sledovaných výrobků se pohyboval mezi 7,8 % a (u jogurtu bílého) a 29,9 % (u SPM).

Zahraniční obchod s mlékárenskými výrobky se vyvíjel příznivě. Saldo zahraničního obchodu s mlékárenskými výrobky bez másla v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhlo 347,2 mil. l. Ve srovnání s předchozím rokem se zvýšil vývoz, zatímco dovoz klesl. Zvýšil se zejména vývoz smetan a konzumních mlék (o 45,2 %, resp. o 38,6 %), másla (o 39,3 %) a také vývoz sýrů. Smetan bylo vyvezeno 14,7 tis. t a konzumních mlék 201,6 tis. t. Čerstvých sýrů a tvarohů bylo vyvezeno meziročně o 6,1 tis. t více a jejich vývoz dosáhl 76,3 tis. t. Celkem 40 % vývozu čerstvých sýrů a tvarohů směřovalo do Itálie, dalšími vývozními destinacemi bylo Slovensko a Polsko s podílem ve výši 26 %, resp. 13 %. Oslabil obchod s kondenzovanými mléky. Meziročně výrazně klesl jejich vývoz i dovoz. Nárůst dovozu nastal u konzumních mlék, kysaných výrobků, SPM a tavených sýrů. Balance obchodu s máslem se mírně zlepšila a jeho netto dovoz dosáhl 20,4 tis. t, což jsou dvě třetiny domácí produkce. Meziročně směřovali zemědělci více suroviny domácím zpracovatelům. Při zvýšení tržní produkce mléka současně oslabil její vývoz. Meziročně bylo vyvezeno o 50,2 tis. t (7,0 %) syrového kravského mléka méně.

Růst spotřebitelských cen mlékárenských výrobků se odrazil v poklesu domácí spotřeby. Celková domácí spotřeba mléka a mlékárenských výrobků bez másla v hodnotě mléka klesla o 2,5 %. Podíl dovozu mléka a mlékárenských výrobků na spotřebě v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhl 46,9 %, podíl vývozu na tržní výrobě 45,6 %.

Průměrná CZV mléka, kterou vykázaly mlékárny v ČR, dosáhla podle výkazu Mlék (MZe) 6–12 úrovně 11,40 Kč/l. Průměrný obsah tuku a bílkovin činil 3,89 %, resp. 3,44 %. V růstu CZV mléka se projevil deficit mléka na evropském i světovém trhu. Průměrná roční CZV dosáhla historicky nejvyšší hodnoty, současně i průměrná měsíční hodnota CZV mléka v prosinci ve výši 13,19 Kč/l byla v ČR bezprecedentním maximem. První kupující včetně zahraničních subjektů zaplatili chovatelům v ČR v průměru 11,59 Kč/l. Ve výběrovém šetření ÚZEI o nákladech na výrobu mléka byla podle předběžných odhadů dosažena realizační CZV 11,38 Kč/l a převýšila tak predikované náklady, které se odhadují ve výši 10,30 Kč/l. K ceně mléka však chovatelé dle odhadu obdrželi v přepočtu 1,87 Kč/l formou přímých a nepřímých podpor. Odhaduje se, že téměř všechny nákladové položky meziročně vzrostly. Podíl nákladů na krmiva na celkových nákladech mléka se předpokládá ve výši 44,5 %, z toho podíl na vlastní krmiva 22,8 %. Vlivem mimořádně vysoké CZV mléka však podle předběžného odhadu ÚZEI dosáhli chovatelé v ČR v průměru 10,5 % nákladové rentability. S přispěním přímých a nepřímých podpor se předběžně odhaduje průměrná souhrnná rentabilita ve výši 28,64 %.

Pramen: Mlék (MZe) 6-12

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI)

Hovězí maso

V Evropské unii byl rok 2022 v odvětví hovězího a telecího masa charakterizován pokračujícím poklesem stavů skotu, snížením výroby i porážek jatečných zvířat, ale poměrně významným zvýšením cen. Vysoká poptávka na globálním trhu podpořila již druhým rokem po sobě růst cen živého skotu i hovězího masa ve všech významných exportních zemích, tedy i v EU. Vzhledem k nárůstu cen hovězího masa v EU 27 došlo k mírnému omezení spotřeby, ale také k oslabení vývozu do třetích zemí, zatímco dovoz posílil. Válka na Ukrajině způsobila prudký růst cen vstupů (zejména energií, jaderných krmiv) a ovlivnila negativně ekonomiku produkce.

Stavy skotu v roce 2022 pokračovaly v klesajícím trendu nastartovaném v roce 2016. V EU 27 bylo podle Eurostatu ke konci roku 2022 chováno celkem 74,9 mil. ks skotu, což v meziročním porovnání představovalo snížení o 1,1 % (o 0,8 mil. ks). K poklesu stavů došlo téměř ve všech členských zemích, vyjma Nizozemska, Polska, ČR, Litvy a Malty. Hlavní podíl na úbytku stáda mělo především pět chovatelsky nejvýznamnějších zemí (Francie, Německo, Irsko, Španělsko a Itálie), v nichž klesly celkové stavy skotu o 8,3 %, tj. o 0,8 mil. ks. Obdobný vývoj byl zaznamenán také v chovech krav celkem, jejichž počty se v Unii meziročně snížily o 0,9 % (o 0,3 mil. ks) na 30,5 mil. ks. K výraznějšímu poklesu (o 1,3 %) došlo u stavů krav BTM, zatímco úbytek dojných krav byl mírnější (o 0,6 %). Klesající stavy skotu v EU 27 v předchozích letech se promítaly také v počtu poražených jatečných zvířat. Celkem bylo

v Unii v roce 2022 poraženo 22,7 mil. ks jatečného skotu, což v meziročním porovnání představovalo méně o 1,6 %, tj. o 0,4 mil. ks. Z producentů významných členských zemí byly nižší porážky především v Německu, ve Francii a v Polsku, a to v rozmezí od 4,1 % do 7,8 %, naproti tomu k jejich nárůstu došlo v Irsku, Španělsku, Itálii a v Nizozemsku (v rozmezí od 0,7 % do 6,7 %). Pokles nabídky jatečných zvířat i porážkové hmotnosti se promítl také do nižší výroby hovězího a telecího masa. V EU 27 bylo v roce 2022 vyrobeno celkem 6,6 mil. t, což představovalo v meziročním porovnání snížení o 2,4 % (o 0,2 mil. t). V EU 14⁸⁹ představoval úbytek výroby 2,3 %, v NČZ byl výraznější a dosáhl 3,5 %. Nižší výroba byla zaznamenána celkem ve 24 členských zemích, z toho v producentech významných zemích zejména v Německu (-8,4 %), ve Francii (-4,4 %), v Belgii (-3,6 %), Polsku (-2,6 %) a Nizozemsku (-1,9 %). Naproti tomu meziročně navýšily výrobu především Itálie (+4,5 %) a Španělsko (+2,2 %). Podle odhadu EK dosáhla průměrná roční spotřeba na obyvatele 14,7 kg (v mase na kosti) a meziročně se příliš nezměnila. Míra soběstačnosti v průměru EU 27 se podle odhadu snížila o 2,0 p. b. na 106 %. Bilance zahraničního obchodu s hovězím masem včetně živého skotu v EU byla v roce 2022 opět kladná, avšak v objemovém vyjádření se meziročně zhoršila. Vývoz hovězího masa včetně živého skotu z EU 27 (bez Velké Británie) se meziročně propadl o 16,2 % na 575,2 tis. t zejména vlivem nižší výroby, ale také v důsledku vyšších cen v porovnání s ostatními globálními exportéry. Hlavními tradičními odběrateli živého skotu a hovězího masa byl Izrael, Bosna a Hercegovina, Ghana, Pobřeží slonoviny a Filipíny, kam směřovala celkem třetina unijního vývozu. Meziročně se dodávky do těchto destinací snížily celkem o 11 %. Naproti tomu vývoz do Velké Británie, která nyní znamená pro EU nejvýznamnějšího odběratele, výrazně posílil (o 12,8 %) na 355 tis. t. Ačkoli ceny hovězího masa na globálním trhu rostly, zvýšila EU meziročně dovoz o 11 % na 246,1 tis. t. Více než 75 % dovezeného hovězího masa pocházelo tradičně ze zemí jižní Ameriky. Meziročně vzrostly dodávky do EU 27 od dvou předních obchodních partnerů Argentiny a Brazílie (zvýšení o 22,5 %, resp. o 6,0 %), zatímco dovoz z Uruguaye oslabil o 10 %. Ceny jatečného skotu a hovězího masa v EU 27 reagovaly na vývoj cen na globálním trhu, kde vysoká poptávka zejména Číny a pokles nabídky nejvýznamnějších vývozců (Brazílie, USA a Austrálie) způsobily jejich meziroční zvýšení. CZV jatečných býků R3 v průměru EU 27 meziročně stoupla o 25,7 % na 495 €/100 kg j. hm. (tj. na 12 152 Kč/100 kg), z toho nejvýrazněji posílila v Dánsku (o 34,7 %), Nizozemsku (o 33,5 %), Polsku (o 33,5 %) a ve Španělsku (o 29,8 %).

V České republice byl rok 2022 v odvětví hovězího a telecího masa na rozdíl od většiny členských zemí odlišný, neboť došlo k mírnému vzestupu stavů skotu i krav celkem a vzrostl také objem hrubé výroby. Příznivý vývoj cen živého skotu a hovězího masa na globálním a evropském trhu se promítl i do úrovně tuzemských cen.

89 Údaje bez Velké Británie.

Chov skotu spojený s produkcí masa je v ČR podporován ze zdrojů EU v rámci SZP prostřednictvím přímých plateb zaměřených na citlivé komodity (VCS), ale také z národních zdrojů formou přechodných vnitrostátních podpor (PVP). Roky 2021 a 2022 byly z hlediska SZP stanoveny jako přechodné období⁹⁰, takže pro VCS a PVP platily stejné podmínky jako v období 2015–2020. U dobrovolné podpory vázané na produkci byla v roce 2022 stanovena částka na 1 VDJ masného telete⁹¹ narozené v období od 1. 4. 2021 do 31. 3. 2022, jehož matkou je kráva chovaná v systému BTPM a otcem býk masného plemene evidovaný v registru plemeníků, ve výši 7 809,80 Kč. Sazba PVP na chov přežvýkavců byla pro rok 2022 stanovena ve výši 63,80 Kč/VDJ a na sazba na chov krav bez tržní produkce mléka v částce 71,55 Kč/VDJ krávy BTPM (podrobněji viz kap. 2.2.).

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2022 zabývalo chovem skotu v ČR celkem 18,2 tis. podniků, což byl téměř shodný počet jako v roce 2021. Téměř 60 % z celkové populace skotu bylo chováno v 746 podnicích s počtem zvířat nad 1 tis. ks. Na chov krav BTPM se zaměřovalo celkem 9,6 tis. podniků s tím, že téměř 70 % z celkových stavů bylo chováno v podnicích s koncentrací od 11 do 200 ks.

Zatímco stavy skotu a z toho krav v roce 2022 v převážné většině členských zemích EU klesaly, v České republice se podle Soupisu hospodářských zvířat (ČSÚ) k 1. 4. 2022 meziročně zvýšily o 1,1 % (tj. o 14,8 tis. ks) a dosáhly 1 421,3 tis. ks. Stavy krav celkem ale vzrostly jen nepatrně (o 0,3 %) na 587,9 tis. ks, zatímco počet dojených krav stagnoval na úrovni předchozího roku, tj. na 358,3 tis. ks, stavy krav BTPM opět meziročně stouply, a to o 1,1 % (2,4 tis. ks) na 229,6 tis. ks. Ke konci roku 2022 (k 31. 12.) došlo proti stejnému období roku 2021 opět k nárůstu stavů skotu, a to o 2,3 %, a z toho stavů krav celkem o 0,9 %. Česká republika se v roce 2022 podílela na celkovém počtu skotu chovaném v EU 27, stejně jako v předchozích letech, necelými 2,0 %.

Hrubá výroba hovězího a telecího (prodej živých zvířat ze zemědělských podniků) v ČR byla ovlivněna růstem stavů skotu v posledních dvou letech, ale nezanedbatelný vliv na její vývoj měl rovněž prodej živého skotu do ostatních, především členských, zemí. V meziročním porovnání došlo k nárůstu hrubé výroby o 3,3 % na 91,9 tis. t j. hm. (tj. 170,2 tis. t ž. hm.). Podíl České republiky z celkové hrubé produkce hovězího masa EU 27 představoval 1,3 % a meziročně se nezměnil.

Ačkoli hrubá výroba hovězího a telecího masa rostla, počty poražených zvířat se meziročně snížily. V roce 2022 bylo podle údajů SVS poraženo celkem 240,2 tis. ks skotu, což představovalo v meziročním porovnání snížení (o 4,6 %, tj. o 11,6 tis. ks). Nejvýrazněji se snížil počet poražených jatečných býků včetně volů (o 8,9 %, o 9,4 tis. ks), porážky jatečných

90 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020.

91 Přepočítací koeficient na VDJ telete = 0,40.

krav klesly jen nepatrně (o 0,6 %, tj. o 0,7 tis. ks). Na celkových porážkách skotu v ČR se podílely tradičně jatečné krávy (45 %) a jateční býci (40 %), méně pak jatečné jalovice a telata (12 %, resp. 3 %). Průměrná porážková hmotnost skotu se podle ČSÚ meziročně prakticky nezměnila a zůstala na 577 kg ž. hm./ks, z toho u jatečných býků vzrostla o 3 kg na 678 kg ž. hm., u jatečných krav se zvýšila o 2 kg na 543 kg ž. hm.

Úbytek porážek se odrazil i v nižší produkci tuzemského masného zpracovatelského průmyslu, který vyrobil (čistá výroba) celkem 68,6 tis. t j. hm. hovězího a telecího masa, což ve srovnání s rokem 2021 bylo méně o 5,5 % (4,0 tis. t). Hlavním důvodem nižší nabídky a výroby byl nárůst vývozu živého skotu (jatečného i zástavu) do zahraničí. Vysoké ceny ovlivnily negativně i spotřebu. Celková bilanční spotřeba hovězího a telecího masa v ČR se v meziročním porovnání snížila o 1,1 % a dosáhla 72,4 tis. t j. hm. Průměrná spotřeba hovězího a telecího masa na obyvatele za rok meziročně klesla o 2,1 % a dosáhla odhadovaných 9,3 kg/rok. Míra soběstačnosti se v komoditě hovězí a telecí maso meziročně zlepšila o 5,4 p. b na 127,0 %, neboť hrubá výroba na rozdíl od spotřeby rostla.

T8.2/02 - Bilance výroby a spotřeby hovězího masa¹⁾ a ekonomika výkrmu skotu

Ukazatel	MJ	2018	2019	2020	2021	2022 ²⁾	Meziroční index
Stavy skotu celkem	tis. ks	1 415,8	1 418,1	1 404,1	1 406,4	1 421,3	101,1
z toho - krávy celkem	tis. ks	587,3	590,5	585,9	585,9	587,9	100,3
z toho - krávy BPM	tis. ks	221,9	226,3	226,0	227,2	229,6	101,1
Průměrný přírůstek býci výkrm	kg/ks/den	1,012	1,012	1,010	1,010	1,010	100,0
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	2,8	2,9	2,7	2,6	2,9	109,4
Výroba	tis. t j. hm.	94,0	90,7	89,1	89,0	91,9	103,3
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	42,1	45,7	40,9	44,3	43,3	97,8
Celková nabídka	tis. t j. hm.	138,9	139,3	132,7	135,9	138,1	101,6
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	76,7	74,7	72,0	73,2	72,4	98,9
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	59,3	61,9	58,1	59,9	62,5	104,4
Celková poptávka	tis. t j. hm.	136,4	136,6	130,1	133,1	134,9	101,4
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	2,9	2,7	2,6	2,9	3,2	112,0
Soběstačnost ⁴⁾	%	122,6	121,4	123,8	121,6	127,0	5,4
Ekonomika výkrmu skotu (náklady, přírůstky a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady jednotkové výkrmu býků ⁴⁾	Kč/kg ž. hm.	63,90	66,51	67,44	71,65	82,43	115,0
Realizační cena výkrmu skotu	Kč/kg ž. hm.	46,82	45,61	44,72	46,85	58,83	125,6
Podpory přímé - PVP, zelená nafta, pojištění	Kč/ks	1 090	1 185	1 265	1 425	1 273	89,3
Podpory nepřímé - krmiva (vč. MZe - zelná nafta RV, podpora pojištění)	Kč/ks	12 422	10 264	9 091	8 946	10 228	114,3
Podpory celkem	Kč/ks	13 512	11 449	10 356	10 371	11 501	110,9
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	1,69	1,87	1,96	2,22	1,98	89,1
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	19,29	16,17	14,12	13,94	15,94	114,3
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	20,98	18,04	16,09	16,17	17,92	110,9
Nákladová rentabilita ⁵⁾	%	-26,74	-31,41	-33,69	-34,62	-28,63	5,99
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁵⁾	%	-24,09	-28,61	-30,78	-31,52	-26,23	5,29
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁵⁾	%	3,45	-7,10	-12,75	-15,16	-9,29	5,87
Souhrnná rentabilita celkem ⁵⁾	%	6,10	-4,29	-9,83	-12,06	-6,89	5,17
Cena EU jateční býci ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	379,63	359,92	353,36	394,00	495,0	125,6
Cena ČR jateční býci ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	340,91	332,18	315,42	344,50	419,5	121,8

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,540.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2022 odhad.

5) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Cena = CZV - býci R3 na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS^{ČR} SZIF;

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), K. Hudetzová (MZe)

Bilance zahraničního obchodu živého skotu a hovězího masa byla v roce 2022 opět aktivní a dosáhla 1,8 mld. Kč. Meziročně došlo k jejímu zlepšení o 0,5 mld. Kč. V případě živého skotu byla v roce 2022 bilance tradičně aktivní (+5,7 mld. Kč), naopak s hovězím a telecím masem opět pasivní (-3,9 mld. Kč).

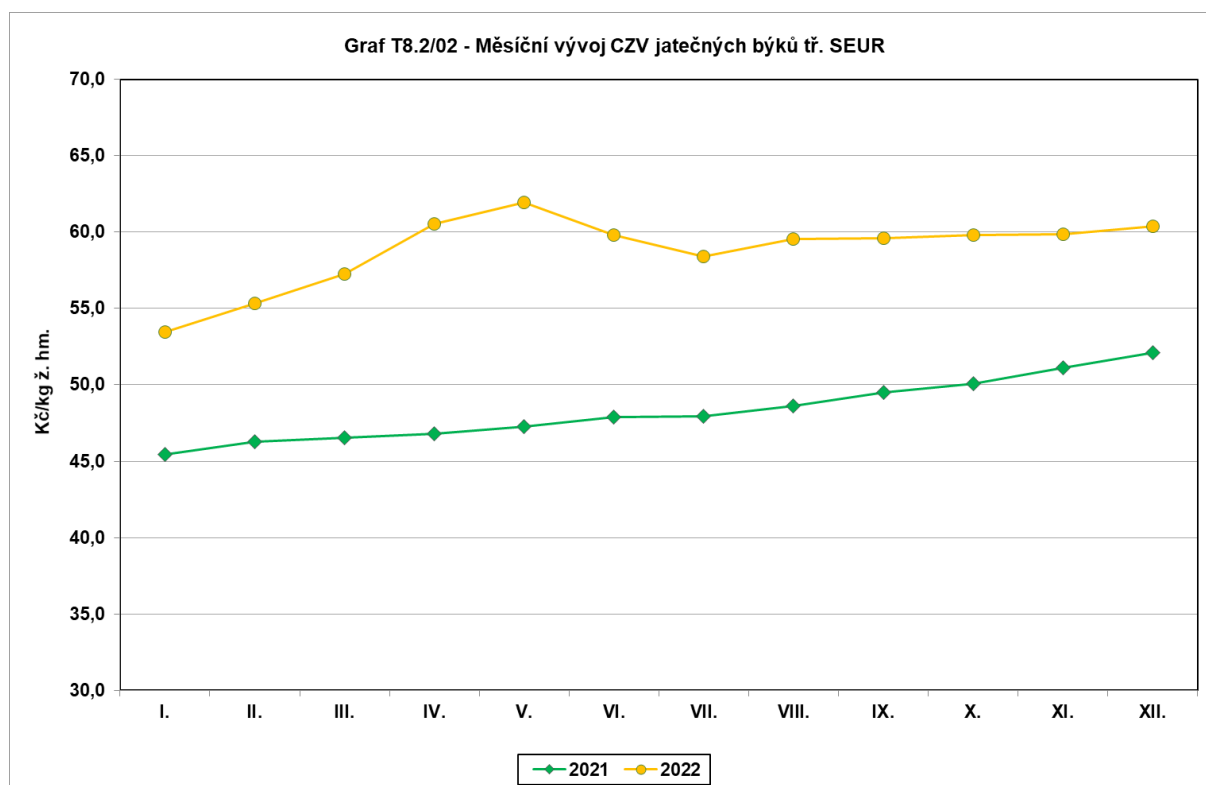
Český zahraniční obchod s živým skotem vykazuje dlouhodobě aktivní bilanci, která v roce 2022 dosáhla 5,7 mld. Kč. Meziročně došlo k jejímu zlepšení o 0,98 mld. Kč především vlivem vyššího počtu vyvezených živých zvířat za vyšší cenu. Naproti tomu dovoz výrazně oslabil. Celkem bylo prodáno do zahraničí 259,4 tis. ks živých zvířat, což představovalo meziroční nárůst o 2,6 tis. ks. Nejvíce, tj. 34 %, se na vývozu podílela telata do 80 kg ž. hm. a dále jatečná zvířata (31 %). Hlavními odběrateli skotu byly členské země, především Španělsko, Rakousko, Německo, Slovinsko a Chorvatsko, kam směřovalo téměř 69 % z celkového vývozu. Ze třetích zemí dominovalo Turecko s odebranými 9 tis. ks, jeho podíl z vývozu skotu České republiky představoval 3,6 %. Dovoz živého skotu byl v porovnání s vývozem opět zanedbatelný a meziročně se snížil téměř šestinásobně (o 5,4 tis. ks) na 1,2 tis. ks. Hlavním odběratelem bylo Slovensko, kam bylo z celkového počtu vyvezeno 78 % zvířat (0,9 tis. ks), méně pak odebralo Německo (0,2 tis. ks).

Zahraníční obchod s hovězím a telecím masem vykazuje v objemovém vyjádření dlouhodobě pasivní bilanci, která v roce 2022 dosáhla -14,8 tis. t. V důsledku nepatrně vyššího dovozu došlo meziročně k jejímu zlepšení o 1,0 tis. t. Do České republiky bylo celkem importováno 43 tis. t hovězího a telecího masa v hodnotě 6,0 mld. Kč. V porovnání s předchozím rokem to představovalo nárůst jen o 0,7 tis. t, v důsledku vyšší ceny však o 1,2 mld. Kč. K nejvýznamnějším dodavatelům patřily, obdobně jako v roce 2021, Polsko, Nizozemsko, Německo a Rakousko. Tyto země se souhrnně podílely na celkovém dovozu hovězího masa více než 73 %. Importy ze třetích zemí, z nichž byla nejvýznamnější Argentina, nebyly pro ČR nijak významné a představovaly pouze 4,4 % z celkového objemu. Vývoz hovězího masa meziročně stoupl o 2,1 tis. t na 14,8 tis. t v hodnotě 2,1 ml. Kč. Předními odběrateli bylo tradičně Slovensko, Nizozemsko, Polsko s podílem 75 % z celkového vyvezeného objemu.

CZV jatečného skotu pokračovaly v růstu nastartovaném v roce 2021, kdy zejména v prvních pěti měsících roku 2022 bylo zvýšení ceny poměrně dynamické. Hlavním důvodem byl obdobný vývoj cen v EU 27 a ve větě. Podle TIS^{ČR} SZIF se průměrná roční CZV skotu celkem meziročně zvýšila o 24,7 %, z toho u jatečných býků tř. SEUR stoupla o 21,8 % (o 10,52 Kč/kg) na rekordních 58,86 Kč/kg ž. hm. CZV jatečných krav tř. EUR posílila ještě výrazněji (o 28,7 %) na 48,34 Kč/kg ž. hm.

Na vývoj ceny jatečného skotu reagovaly i ceny průmyslových výrobců výsekového hovězího masa. Průměrná CPV hovězího masa se zvýšila o 19,7 % na 146,93 Kč/kg. V rámci sledovaných druhů výsekového masa vzrostly ceny v rozmezí od 13,9 % (hovězí svíčková) do

25,7 % (hovězí čtvrtě přední). Spotřebitelské ceny hovězího masa podle ČSÚ v porovnání s rokem 2021 stouply v průměru o 16,3 %.

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Výkrm skotu v ČR vykazuje dlouhodobě ztrátu, neboť nákladová rentabilita (bez započtení všech podpor) i souhrnná rentabilita (včetně všech podpor) dosahují trvale záporné hodnoty. V roce 2022 došlo podle předběžných údajů ÚZEI v meziročním porovnání ke zlepšení nákladové rentability o 6,0 p. b. na -28,63 %. Hlavním důvodem bylo, že realizační cena jatečného skotu stoupla v porovnání s výrobními náklady výrazněji. Při odhadovaném průměrném denním přírůstku 1,01 kg/ks dosáhly celkové náklady výkrmu skotu 82,43 Kč/kg ž. hm., což představovalo proti roku 2021 zvýšení 15,0 % (o 10,78 Kč/kg ž. hm.). Hlavní podíl z celkových nákladů tvořila krmiva a pracovní náklady. U obou položek došlo k meziročnímu nárůstu nákladů o 18 %, resp. o 8 %, Na zvyšování celkových nákladů měly významný podíl ceny energií a také koncentrovaných krmiv. Jejich vývoj byl ovlivněn, obdobně jako v celé EU, válkou Ruska s Ukrajinou. Zároveň se proti roku 2021 zvýšila realizační cena jatečného skotu celkem o 25,6 % (tj. o 11,98 Kč/kg ž. hm.). Při započtení přímých podpor (PVP, DŽPZ - 20.E., zelená nafta, pojištění) vykazoval výkrm skotu opět ztrátu, avšak ta byla meziročně nižší o 5,3 p. b. Při započtení všech podpor (přímých a nepřímých) vyplácených do chovu skotu se souhrnná rentabilita výkrmu skotu podle předběžných údajů ÚZEI meziročně zlepšila, a to o 5,2 p. b., přesto dosáhla opět záporné hodnoty (-6,9 %). Ztráta na jedno vykrmené zvíře (včetně podpor) dosáhla podle předběžných údajů 3 641 Kč, zatímco v roce 2021 to bylo 5 543 Kč.

8.2.2 Prasata – vepřové maso

V roce 2022 bylo odvětví chovu prasat v EU ovlivněno vysokými vstupními náklady a environmentálními omezeními. Kromě toho hrály roli i další faktory – zejména vypuknutí afrického moru prasat (ASF) ve střední Evropě a snížená poptávka po vepřovém masu z Číny. S klesajícím prodejem do Číny vývozci z EU diverzifikovali své vývozní destinace. Tyto alternativní, především asijské trhy, však nedokázaly nahradit ztracené objemy, dodávané do Číny. Navíc spotřeba vepřového masa v EU klesá, zejména v Německu. Tyto negativní tržní faktory společně vedly k výraznému poklesu celkových stavů prasat a prasnic v roce 2022.

Stavy prasat celkem v EU 27 ke konci roku, podle údajů Eurostatu, meziročně poklesly o 5,2 % (7,4 mil. ks) na 134,3 mil. ks. V EU 14⁹² se snížily o 4,3 % (o 5,4 mil. ks), v EU 13 došlo meziročně k většímu relativnímu poklesu, a to o 7,4 % (o 1,6 mil. ks). Z nejvýznamnějších evropských chovatelů vzrostly stavy prasat v Itálii (o 0,4 %), zatímco u ostatních hlavních producentů se snížily. V Německu došlo k poklesu o 10,2 %, v Dánsku o 12,2 %, ve Francii o 5,9 %, v Nizozemsku o 1,5 % a v Polsku o 6,0 %. V EU bylo na konci roku 2022 chováno celkem 10,4 mil. ks prasnic. V meziročním porovnání došlo k redukci stavů o 500,9 tis. ks (o 4,6 %). V EU 14 se počet prasnic mírně snížil o 2,1 % na 9,5 mil. ks, v EU 13 došlo k poklesu o 9,0 % na 1,5 mil. ks.

Produkce vepřového masa v EU 27 v roce 2022 meziročně poklesla o 1 317 tis. t (tj. o 5,6 %) na 22,1 mil. t. V NČZ 13 se produkce meziročně snížila o 8,5 % na 3,1 mil. t, v EU 14 došlo k mírnějšímu poklesu o 5,3 % na 20,2 mil. t. U všech nejvýznamnějších evropských producentů došlo ke snížení produkce vepřového masa. V Německu produkce poklesla o 9,8 %, v Polsku o 9,2 %, v Itálii o 7,2 %, v Dánsku o 6,6 %, ve Španělsku o 2,2 % a v Nizozemsku o 1,1 %. Celkem bylo v EU 27 poraženo 237,0 mil. ks prasat, tj. o 5,1 % (o 12,6 mil. ks) méně než v roce 2021.

V roce 2022 došlo v EU k poklesu exportu vepřového masa do třetích zemí o 15,0 % (o 0,9 mil. t) na úroveň 5,3 mil. t. Unijní vývoz vepřového masa směřoval hlavně do oblastí jihovýchodní Asie, z toho hlavním odběratelem byla Čína. Export EU do této destinace se meziročně snížil o 40 % na 1,5 mil. t z důvodu obnovení čínských chovů prasat a zvýšení objemu produkce. Meziročně méně vepřového masa bylo vyvezeno z EU také do Vietnamu (o 32,1 %), Velké Británie a USA (shodně o 6,1 %). Do ostatních významných destinací se vývoz naopak zvýšil. Do Japonska bylo exportováno o 22,7 % více vepřového masa. Objem vývozu do Filipín se zvýšil o 20,5 %, do Jižní Koreje o 11,9 %, do Austrálie o 19,0 %. Dovoz vepřového masa do EU byl, na rozdíl od vývozu, tradičně zanedbatelný a meziročně došlo k jeho navýšení o 14,5 % na 49,3 tis. t.

Ceny jatečných prasat v EU rostly téměř po celý rok 2022. Nárůst cen byl způsoben především rostoucími náklady na krmiva a energie. CZV jatečných prasat tř. E se v průměru

v EU meziročně zvýšila o 28,8 % (o 41,14 €/100 kg j. hm. nebo 1 010,60 Kč/100 kg j. hm) a dosáhla 184,13 €/100 kg j. hm. (4 523,15 Kč/100 kg j. hm.) K jejímu posílení došlo ve srovnání s předchozím rokem ve všech členských zemích. Z nejvýznamnějších producentů byl největší nárůst ceny zaznamenán v Německu (o 34,1 %), v Polsku (o 36,1 %), v Nizozemsku (o 24,8 %) a ve Španělsku (o 26,0 %).

V České republice bylo v roce 2022 odvětví vepřového masa ovlivněno vývojem trhu EU v této komoditě především z pohledu cen samotného vepřového masa a cen krmiv.

Stavy prasat celkem podle soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2022 oproti předchozímu roku poklesly o 5,6 % (tj. o 86 tis. ks) na 1,43 mil. ks. Stavy prasnic celkem se meziročně snížily o 10,7 %, tj. o 9,7 tis. ks.

Ke konci roku 2022 oproti roku 2021 došlo k poklesu téměř všech kategorií prasat. Počet prasat celkem se snížil o 11,0 % (164 tis. ks), prasnic o 11,8 % (10,2 tis. ks), selat o 10,9 % (51 tis. ks). Počet prasniček spíše stagnoval s mírným poklesem počtu nezapuštěných prasniček o 0,6 % (130 ks) a nárůstem počtu zapuštěných prasniček o 0,7 % (125 ks).

Podle údajů ČMSCH bylo k 31. 12. 2022 v České republice evidováno celkem 345 subjektů s chovem prasat nad 100 ks chovajících 97 % z celkových stavů prasat. Oproti minulému roku se počet subjektů v této kategorii snížil o 46, v kategorii 1-100 ks došlo k poklesu o 109 subjektů na 7 238 subjektů. Počet zemědělských podniků s chovem prasat celkem se snížil o 155 subjektů na 7 583 subjektů, což je výsledkem nepříznivé ekonomické situace v sektoru prasat v roce 2022, kdy došlo k nárůstu cen krmiv a energií. Počet chovatelů prasnic dosáhl 1 695, což meziročně představovalo snížení o 31 podniků. Zde je patrná rostoucí koncentrace zvířat, neboť 66 % ze stavů prasnic v ČR bylo soustředěno ve 35 podnicích (subjekty, chovající více než 500 ks prasnic), zatímco v roce 2021 bylo 64 % stavu prasnic soustředěno ve 39 podnicích (s více než 500 prasnicemi).

V odvětví chovu prasnic dochází dlouhodobě ke zlepšování reprodukčních ukazatelů, tím se čeští chovatelé dostali na úroveň chovatelsky vyspělých evropských zemí, jako jsou např. Německo a Belgie. Meziročně se tyto indikátory mírně zlepšily. V roce 2022 činil ukazatel počtu narozených selat na prasnici 32,6 ks/rok, což bylo o 1,2 % (o 0,4 selete) více než v roce 2021. Současně se zvýšil počet odchovaných selat na prasnici o 1,5 % (o 0,4 selete) na 29,2 ks/ro/rok. Úhyny selat z počtu narozených se meziročně mírně snížily na 10,4 % (o 0,3 p. b.). V roce 2022 bylo v ČR narozeno 3,0 mil. ks selat, což představuje meziroční pokles o 9,2 %. Počet odchovaných selat se též snížil o 8,9 % a činil 2,7 mil. ks.

Celková výroba vepřového masa (produkce ze zemědělských podniků včetně domácích porážek) v roce 2022 meziročně poklesla o 5,7 % na 217,0 tis. t j. hm. (296,5 tis. t ž. hm.). Její podíl z celkové produkce vepřového masa EU 27 se nijak nezměnil a dosahoval necelé 1,0 %, podíl z produkce NČZ 13 představoval 6,4 %. Český masný zpracovatelský průmysl vyrobil celkem 208,6 tis. t j. hm. vepřového masa (včetně dovezených jatečných prasat), což

představovalo meziročně mírný pokles o 3,9 %. Podle údajů SVS bylo v České republice poraženo celkem 2,28 mil. ks prasat, což bylo o 4,5 % (o 108,1 tis.) méně než v roce 2021. Průměrná porážková hmotnost jatečných zvířat podle ČSÚ se meziročně nezměnila a zůstala na úrovni 121 kg/ž. hm. (tj. 93 kg v j. hm.)

T8.2/03 - Bilance výroby a spotřeby vepřového masa¹⁾ a ekonomika výkrmu prasat

Ukazatel	MJ	2018	2019	2020	2021	2022 ²⁾	Meziroční index
Stavy prasat celkem	tis. ks	1 557,2	1 544,1	1 499,3	1 518,4	1 432,8	94,4
Stavy prasnic	tis. ks	92,2	90,9	87,7	90,5	80,8	89,2
Průměrný přírůstek prasata výkrm	kg/ks/den	0,937	0,941	0,960	0,967	0,967	100,0
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	8,8	7,8	7,3	7,3	8,7	119,2
Výroba	tis. t j. hm.	234,1	222,6	226,1	230,2	217,0	94,3
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	287,1	276,6	280,7	290,5	296,5	102,1
Celková nabídka	tis. t j. hm.	530,0	507,0	514,1	528,0	522,2	98,9
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	457,5	437,8	439,9	448,5	449,8	100,3
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	64,7	61,9	66,9	70,8	64,6	91,3
Celková poptávka	tis. t j. hm.	522,2	499,7	506,8	519,3	514,4	99,1
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	7,8	7,3	7,3	8,7	7,8	89,7
Soběstačnost ⁴⁾	%	51,2	50,8	51,4	51,3	48,2	-3,1
Ekonomika výkrmu prasat (náklady a ceny jatečných prasat z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady výkrm prasat	Kč/kg ž. hm.	33,39	34,14	34,04	33,90	41,97	123,8
Realizační cena výkrmu prasat	Kč/kg ž. hm.	27,12	32,47	30,77	26,44	33,48	126,6
Podpory přímé - I. a II. balíček; PRV - Opatření 14.1.4-14.1.5 (welfare); MZe - dot. tit. 8; zelená nafta, pojištění	Kč/ks	499	522	388	521	618,16	118,6
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/ks	103	99	99	85	84,35	99,8
Podpory celkem	Kč/ks	603	621	487	606	702,51	116,0
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	4,19	4,40	3,18	4,30	5,10	118,6
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	0,87	0,83	0,81	0,70	0,70	99,8
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	4,99	5,23	3,99	4,99	5,79	116,0
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-18,78	-4,89	-9,60	-21,98	-20,23	1,76
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁴⁾	%	-6,23	7,99	-0,26	-9,31	-8,08	1,22
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁴⁾	%	-16,17	-2,45	-7,22	-19,92	-18,57	1,36
Souhrnná rentabilita s celkovými podporami ⁴⁾	%	-3,60	10,42	2,12	-7,25	-6,43	0,82
Cena EU prasata tř. E ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	142,04	169,07	160,14	142,99	184,13	128,8
Cena ČR prasata tř. E ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	139,60	167,20	154,78	136,59	179,81	131,6

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost 0,77.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz vepřového masa včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu kejdy, rok 2022 odhad.

6) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu prasat, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS ČR SZIF;

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe, ÚZEI - Výběrové šetření

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), K. Nevečeřalová (MZe)

Celková spotřeba se v meziročním porovnání zvýšila jen mírně o 0,3 % (tj. 1,3 tis. t) a dosáhla 449,8 tis. t j. hm. ČR není ve výrobě vepřového masa dlouhodobě soběstačná. V roce 2022 došlo k dalšímu meziročnímu poklesu míry soběstačnosti, a to o 3,1 p. b. na 48,2 % z důvodu poklesu výroby a růstu spotřeby. V roce 2021 dosáhla spotřeba vepřového masa na obyvatele 44,6 kg/rok, v roce 2022 se podle odhadu ÚZEI zvýšila o 2,1 % na 44,4 kg/obyv./rok.

V zahraničním obchodě vykazuje odvětví vepřového masa záporný výsledek obchodní bilance. Hlavním důvodem je silná konkurence členských zemí na unijním trhu, který byl ve vepřovém mase opět výrazně přebytkový. V roce 2022 dosahoval v ČR finanční schodek obchodní bilance s vepřovým masem při započtení živých prasat -15 374 mil. Kč. V porovnání s rokem 2021 došlo ke zlepšení o 321,7 mil. Kč. Vývoz živých prasat se meziročně snížil

o 18,9 % (o 106,0 tis. ks) na 453,7 tis. ks v celkové částce 1 313,5 mil. Kč. Nejvýznamněji se na exportu podílela jatečná zvířata (téměř 54 %) a dále selata s 45% podílem. Hlavními odběrateli českých živých prasat byly Slovensko, Maďarsko a Rumunsko, kam směřovalo 79 % vývozu. Dovoz živých prasat se meziročně snížil o 29,6 % (tj. o 37,8 tis. ks) a dosáhl 89,8 tis. ks v celkové hodnotě 191,0 mil. Kč. Nakoupená prasata pocházela pouze z EU a hlavní podíl (83 %) z importu představovala zástavová selata, kterých bylo dovezeno 74 tis. ks. Selata byla do ČR dodána pouze z Dánska, Německa a Slovenska. Kromě selat byla importována jatečná prasata (9,6 tis. ks), a to především ze Slovenska a Německa, a dále plemenná zvířata (5,9 tis. ks) pocházející hlavně z Dánska. Saldo zahraničního obchodu v živých prasatech dosáhlo 364 tis. ks (1 122 mil. Kč). Oproti roku 2021 došlo k jeho zhoršení o 16 tis. ks. Ve finančním vyjádření však se saldo zhoršilo jen mírně o 24 mil. Kč hlavně kvůli vyšším cenám vyvezených jatečných prasat a selat.

Vývoz vepřového masa meziročně stagnoval a byl ve výši 37,1 tis. t, ve finančním vyjádření se však zvýšil o 20,5 % (o 330 mil. Kč) na 1,9 mld. Kč. Nejvýznamnějším odběratelem bylo tradičně Slovensko, kam směřovalo 67 % vývozu, z dalších zemí Polsko a Německo. Exportováno bylo především čerstvé nebo chlazené maso (podíl 78 %). Dovoz vepřového masa do ČR v roce 2022 se zvýšil o 2,1 % (tj. o 6,1 tis. t) a dosáhl 294,0 tis. t za 18,4 mld. Kč. Předními dodavateli bylo tradičně Německo a Španělsko, odkud pocházelo souhrnně téměř 58 % (z Německa 34,1 % a ze Španělska 23,9 %) vepřového masa v hodnotě 11,0 mld. Kč. Dále se na dovozu významněji podílely Belgie a Polsko (12,8 % resp. 10,7 % nákupu). Importováno bylo především čerstvé nebo chlazené vepřové maso (podíl 85 %).

Cena zemědělských výrobců jatečných prasat v tuzemsku reagovala na vývoj na evropském trhu a od začátku roku téměř stále rostla. Průměrná CZV jatečných prasat tř. SEU⁹³ se meziročně zvýšila o 26,6 % (tj. o 7,04 Kč) na 33,54 Kč/kg ž. hm. Meziročně se zvýšily i ceny průmyslových výrobců vepřového výsekového masa podle TIS^{ČR} SZIF (zvýšení o 26,0 %, tj. o 14,82 Kč/kg)⁹⁴ na 71,72 Kč/kg. Spotřebitelské ceny vepřového masa (vepřová kýta bez kosti) naopak meziročně poklesly (index 92,6).

Odvětví chovu prasat bylo v ČR podporováno z národních zdrojů⁹⁵ (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, nálezový fond, zlepšení životních podmínek v chovu prasat, aj.) – více v kap. 2.3. V rámci Nálezového fondu byla vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů⁹⁶, která představovala celkovou částku 736,0 mil. Kč, což bylo o 90,2 mil. Kč méně než v roce 2021. Dále obdrželi chovatelé v rámci

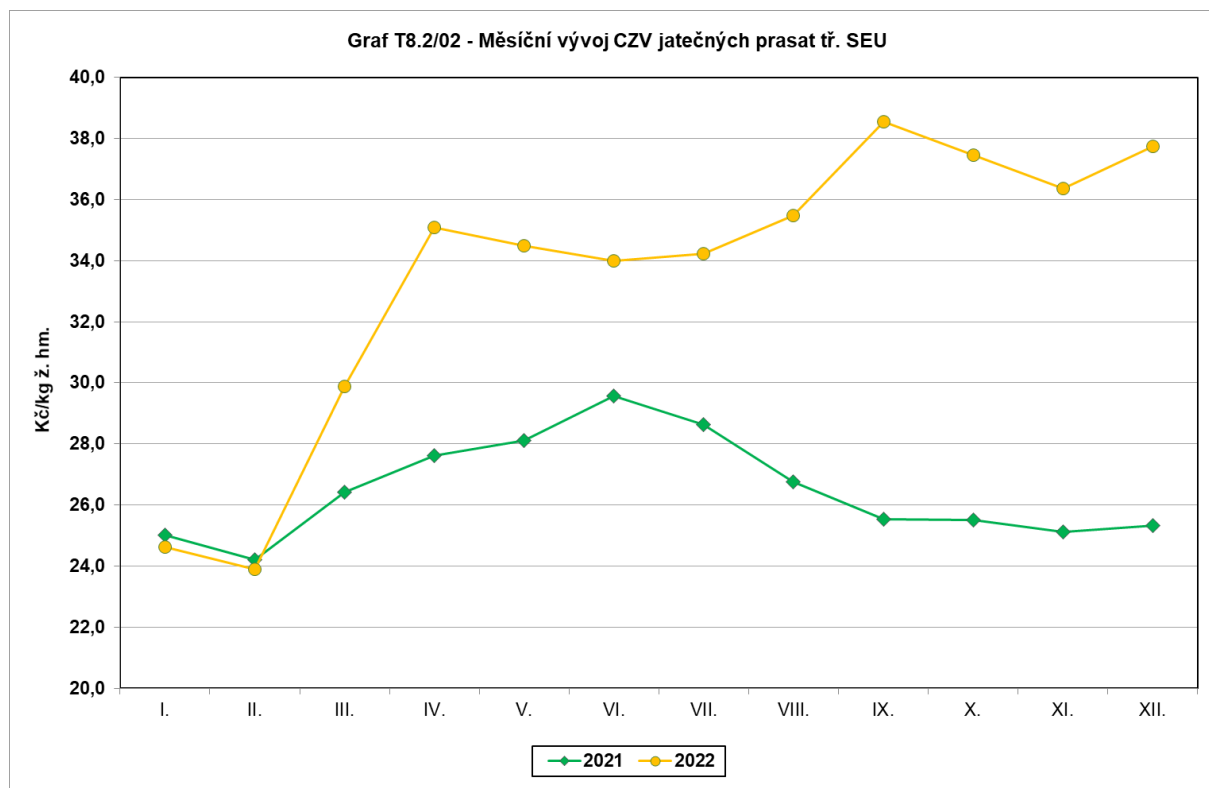
93 V rámci klasifikační stupnice SEUROP, CZV podle TIS^{ČR} SZIF.

94 Propočet průměrné ceny na roční skladbu 2021.

95 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2021 na základě § 2a, § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

96 Dotační program 8. Nálezový fond 8.F.d) Podpora vybraných činností zaměřených proti šíření nález prasat zvýšením biologické bezpečnosti (Kategorie A – Selata do 25 kg; Kategorie B – Plemenné prasničky, kanečci do 8 měs.; Kategorie C – Prasnice).

národního dotačního titulu zaměřeného na zlepšení životních podmínek v chovu prasat⁹⁷ podporu 316,4 mil. Kč. V rámci mimořádné podpory byla chovatelům prasat v roce 2022 vyplacena částka 334,4 mil. Kč ze zdrojů EU a z národních zdrojů.

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

V roce 2022 došlo v meziročním porovnání k mírnému zlepšení ekonomiky výkrmu prasat. Náklady na výkrm byly v roce 2022 vyšší v porovnání s předchozím rokem, současně však došlo k výraznějšímu nárůstu cen jatečných prasat. Výkrm prasat bez započtení podpor byl opět ztrátový. Podle predikce ÚZEI vykázaly podniky s podvojným účetnictvím náklady na výkrm prasat ve výši 46,43 Kč/kg ž. hm. V porovnání s rokem 2021 došlo k jejich zvýšení o 37,0 %, tj. o 12,53 Kč/kg ž. hm. Odhadované náklady na krmiva se podílely na celkových nákladech výkrmu prasat zhruba 69,7 %, meziročně došlo k jejich nárůstu o 33,8 %, tj. o 5,44 Kč/KD. Z ostatních nákladových položek došlo k meziročnímu navýšení u pracovních nákladů (o 8,2 %, tj. 0,16 Kč/KD).

Nákladová rentabilita výkrmu prasat v roce 2022 podle předběžných údajů dosáhla -19,91 %, což představovalo ztrátu 9,24 Kč/kg ž. hm. vykrmeného prasete.

⁹⁷ Dotační program 20.C. Zlepšení životních podmínek v chovu prasat, spuštěný od 1. 3. 2018. Účelem tohoto dotačního programu (i dílčích podprogramů) je zajistit nadstandardní pohodu prasat chovaných v ČR zlepšením jejich životního prostředí nad rámec zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a nad rámec prováděcí vyhláškou stanovených minimálních standardů pro chov prasat.

V porovnání s rokem 2021 došlo k jejímu zlepšení o 2,07 p. b. Přímé podpory⁹⁸ směřované do odvětví chovu prasat meziročně vzrostly o 18,6 % na 5,10 Kč/kg ž. hm a přispěly ke zlepšení souhrnné rentability o 1,2 p. b. Nepřímé podpory (zahrnující plochy vlastních krmiv) reprezentované částkou 0,70 Kč/kg ž. hm. rentabilitu výkrmu ovlivnily jen nepatrně. Celkové podpory (tj. přímé a nepřímé) dosáhly 5,79 Kč/kg ž. hm., tj. 618 Kč na jedno vykrmené prase a díky nim vykazovala souhrnná rentabilita hodnotu -6,43 %. Při jejich započtení vykázal výkrm ztrátu ve výši -2,70 Kč/kg ž. hm. jatečného prasete.

8.2.3 Drůbež – drůbeží maso, vejce

Drůbeží maso

Globální produkce kuřecího masa podle USDA vzrostla v roce 2022 o 0,6 % na 101,1 mil. t j. hm. Na růstu se nejvíce podílely USA a Rusko, a naopak se snížila produkce Číny a Brazílie. Většímu světovému nárůstu produkce bránila zvýšená cena krmiv a energií.

Produkce kuřecího masa EU 27 se podle AMI v roce 2022 zvýšila o 0,2 % na 10,3 mil. t j. hm. Největším producentem bylo Polsko, kde došlo k nárůstu o 6,4 % na 2,2 mil. t j. hm. Ve Španělsku se produkce zvýšila o 2,3 % na 1,4 mil. t j. hm. Naopak ve Francii se snížila o 2,1 % na 1,1 mil. t j. hm. a v Německu klesla o 0,6 % také na 1,1 mil. t j. hm. K většímu poklesu došlo v Itálii, a to o 7,0 % na 1,0 mil. t j. hm.

Vývoz činil podle EK 2,0 mil. t j. hm., a poklesl tedy o 9,8 %. Nejvíce vývozu směřovalo do UK (742,0 tis. t j. hm.), Ghany (156,3 tis. t j. hm.), do Dem. rep. Kongo (125,9 tis. t j. hm.), na Ukrajinu (103,8 tis. t j. hm.), do Saúdské Arábie (74,6 tis. t j. hm.) a Beninu (63,5 tis. t j. hm.). V meziročním srovnání vývoz do UK vzrostl o 2,3 % a výrazně se snížil vývoz do Ghany (31,5 %) i na Ukrajinu (36,0 %). Jednotková hodnota vývozu dosáhla 2,28 €/kg (55,94 Kč/kg).

Dovoz se zvýšil o 9,6 % na 873,2 tis. t j. hm. Nejvyšší dovoz byl z Brazílie (313,7 tis. t j. hm.), UK (208,1 tis. t j. hm.), Ukrajiny (166,2 tis. t j. hm.) a Thajska (135,9 tis. t j. hm.). V dovozu z UK nastal pokles o 24,2 %, který byl kompenzován nárůstem o 24,5 % z Brazílie. Jednotková hodnota dovozu dosáhla 2,48 €/kg (60,59 Kč/kg).

CPV kuřat „65 %“ EU 27 dle EK meziročně vzrostla o 29,1 % na 258,1 €/100 kg (62,24 Kč/kg). EK zachovala většinu cel, celních kvót a opatření minimálních dovozních cen ze třetích zemí, s výjimkou Ukrajiny, u které byla tato opatření na rok pozastavena. Chovy většiny zemí EU 27 zasáhla ptačí chřipka, kvůli čemuž musel být omezen vývoz.

V ČR byl v roce 2022 trh s drůbežím masem charakterizován meziročním poklesem stavů drůbeže celkem a nárůstem výroby, spotřeby, dovozu i vývozu drůbežího masa. Podle soupisu

98 *Přímé podpory: Podpora pojištění ŽV, zelená nafta, PRV 2014–2021 – dobré životní podmínky zvířat, Národní dotace – dotační titul 8 ozdravení chovů prasat, dotační titul 20.C Zlepšení životních podmínek v chovu prasat.*

hospodářských zvířat k 1. 4. 2022 (ČSÚ) klesly stavy drůbeže v ČR o 3,3 % na 23,0 mil. ks. Stavy kuřat na výkrm klesly o 1,9 % na 11,2 mil. ks. Stavy kuřat na chov poklesly o 5,2 % na 3,2 mil. ks. Stavy slepic se snížily o 6,4 % na 7,6 mil. ks. U ostatní drůbeže vzrostl počet krůt (17,5 % na 299,7 tis. ks), zvýšil se také počet kachen (13,9 % na 518,5 tis. ks) a klesl počet hus (25,7 % na 14,4 tis. ks).

Produkce jatečné drůbeže v ČR se v roce 2022 dle ČSÚ zvýšila o 0,5 % na 258,5 tis. t ž. hm. Domácí porážky činily odhadem 3,5 tis. t ž. hm. Celkem a přepočteno na jatečnou hmotnost dosáhla produkce drůbežího masa 196,5 tis. t j. hm.

Dovoz drůbežího masa do ČR se podle celní statistiky MZe zvýšil o 2,3 % na 123,0 tis. t j. hm. Z toho se dovezlo 63 % z Polska, 9 % z Maďarska, 6 % z Nizozemska, 6 % z Německa, 4 % z Ukrajiny, 3 % ze Slovenska, 3 % z Brazílie a více než 1 tis. t j. hm. ještě z Francie (1 %). Podíl masa čerstvého nebo chlazeného na dovozu drůbežího masa byl 69 % a podíl kuřecího masa na dovozu drůbežího masa 66 %. Nejvíce se dovezlo děleného kuřecího masa vykostěného, čerstvého nebo chlazeného (19,4 tis. t za 93,20 Kč/kg). Druhou největší položkou bylo dělené kuřecí maso vykostěné zmrazené (17,7 tis. t za 44,00 Kč/kg). Třetí nejvyšší dovoz zaznamenala celní statistika u položky „kuřata 65 %“, čerstvá nebo chlazená (13,2 tis. t za 45,43 Kč/kg). Další největší položkou se stala kuřecí prsa, čerstvá nebo chlazená (9,5 tis. t za 97,69 Kč/kg). Mimořádně levně bylo dovezeno dělené kuřecí maso nevykostěné zmrazené (9,0 tis. t za 9,80 Kč/kg). Následující v pořadí nejvyšší dovoz mělo krocaní a krůtí dělené maso, vykostěné, čerstvé nebo chlazené (8,1 tis. t za 122,00 Kč/kg). Stehen a jejich částí se dovezlo 11,1 tis. t za 50,28 Kč/kg. Celková průměrná dovozní cena drůbežího masa dosáhla 67,87 Kč/kg.

Vývoz drůbežího masa z ČR se zvýšil o 25,2 % na 28,0 tis. t j. hm. Nejvíce dovezlo Slovensko 39 %, Německo 16 %, Maďarsko 15 %, Rakousko 12 %, Polsko 5 % a Nizozemsko 5 %. Podíl masa čerstvého nebo chlazeného na vývozu drůbežího masa byl 52 % a podíl kuřecího masa na vývozu drůbežího masa 89 %. Významnou položkou bylo především dělené kuřecí maso vykostěné zmrazené (5,4 tis. t za 53,46 Kč/kg). Zhruba stejně vysoký vývoz zaznamenala celní statistika u položky „kuřata 65 %“, čerstvá nebo chlazená (5,2 tis. t za 54,33 Kč/kg). Celková vývozní cena drůbežího masa dosáhla 59,78 Kč/kg.

Ve vývozu z ČR má větší význam spíše živá drůbež než maso. Z ČR se v roce 2022 vyvezlo 118,6 mil. ks živé drůbeže, tedy meziročně o 8,8 % více. V přepočtu na živou hmotnost činil tento vývoz 49,8 tis. t ž. hm. Směřoval zejména do Polska (15,9 mil. ks; 26,3 tis. t ž. hm.), na Slovensko (45,1 mil. ks; 10,0 tis. t ž. hm.), do Německa (6,8 mil. ks; 11,0 tis. t ž. hm.), na Ukrajinu (26,7 mil. ks; 1,3 tis. t ž. hm.) a do Rumunska (18,4 mil. ks; 0,8 tis. t ž. hm.).

Do ČR bylo dovezeno 6,0 mil. ks živé drůbeže, to znamená meziročně o 32,9 % méně. V přepočtu na hmotnost činil tento dovoz 1,3 tis. t ž. hm. Saldo obchodu s živou drůbeží dosáhlo 48,5 tis. t ž. hm. Záporná hodnota salda drůbežího masa činila 95,0 tis. t j. hm.

T8.2/04 - Bilance výroby a spotřeby drůbežního masa a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2018	2019	2020	2021	2022 ¹⁾	Meziroční index
Stavy drůbeže celkem	tis. ks	23 572,8	22 979,4	24 247,4	23 808,5	23 026,2	96,7
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	4,4	3,6	3,2	4,6	3,5	76,8
Výroba ²⁾	tis. t j. hm.	195,3	199,8	199,9	195,6	196,5	100,5
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	135,5	128,8	132,2	121,7	123,6	101,6
Celková nabídka	tis. t j. hm.	335,1	332,2	335,3	321,8	323,7	100,6
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	271,3	276,2	280,3	264,2	267,3	101,2
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	60,2	52,8	50,4	54,1	53,8	99,3
Celková poptávka	tis. t j. hm.	331,5	329,0	330,7	318,3	321,1	100,9
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	3,6	3,2	4,6	3,5	2,6	72,7
Soběstačnost ⁴⁾	%	72,0	72,3	71,3	74,0	73,5	-0,5
Ekonomika výkrmu kuřat							
Náklady jednotkové ⁵⁾	Kč/kg ž. hm.	22,45	24,98	22,82	25,46	30,92	121,5
Realizační cena výkrmu kuřat	Kč/kg ž. hm.	22,46	22,22	21,37	22,10	27,29	123,5
Podpory celkem	Kč/ks	5,40	5,31	5,61	6,12	7,82	127,8
v tom - Podpory přímé - MZe - dot. tit. 8.F.c, dot. tit. 20.B; pojištění, zelená nafta, Mimořádná podpora 2022	Kč/ks	4,72	4,73	5,08	5,64	7,29	129,3
- Podpory nepřímé - krmiva	Kč/ks	0,69	0,57	0,53	0,48	0,53	110,5
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	2,74	2,66	2,75	2,89	3,70	127,8
v tom - Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	2,39	2,38	2,49	2,67	3,45	129,3
- Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	0,35	0,29	0,26	0,23	0,25	110,5
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	0,08	-11,06	-6,35	-13,19	-11,75	1,4
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁴⁾	%	10,74	-1,55	4,56	-2,71	-0,59	2,1
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁴⁾	%	1,63	-9,91	-5,22	-12,30	-10,93	1,4
Souhrnná rentabilita s celkovými podporami ⁴⁾	%	12,29	-0,40	5,70	-1,82	0,22	2,0
CZV SRN jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,86	0,84	0,79	0,87	1,26	144,8
CZV ČR jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,90	0,90	0,86	0,90	1,11	123,3

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

2) Celková výroba zahrnuje tržní výrobu zemědělských podniků a samozásobení.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu drůbežního trusu, na základě výběrového šetření ÚZEI; rok 2022 odhad.

Pramen: ČSÚ, Chov drůbeže, Ceny a indexy cen, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.; MZe, Celní statistika, Měsíční výkaz o zásobách drůbeže a drůbežích výrobců, výpočty; ÚZEI, šetření, výpočty; SZIF; PGRLF; AMI; ČNB

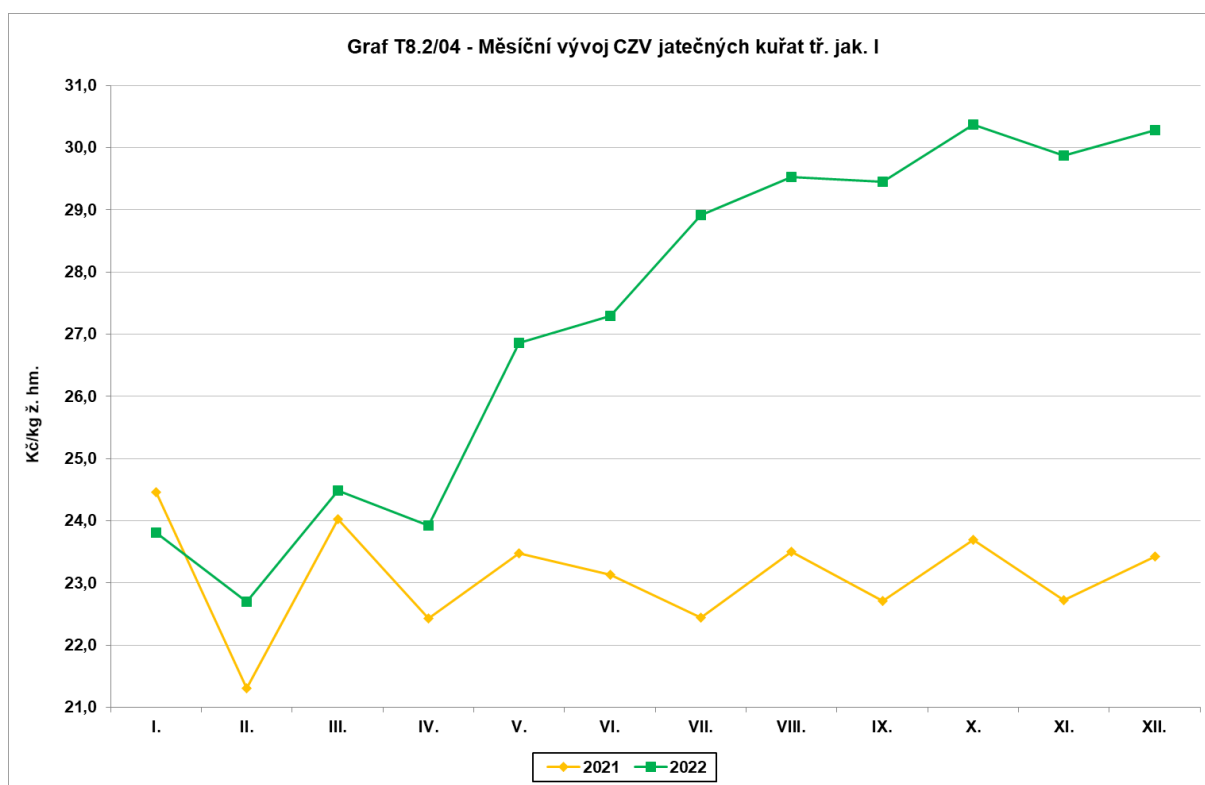
Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI), J. Leiblová (MZe)

Aktivní peněžní saldo obchodu ČR s živou drůbeží se podle celní statistiky MZe zlepšilo o 57,2 % na 1 961 mil. Kč a záporná hodnota pasivního salda obchodu s drůbežím masem se zhoršila o 26,0 % na 6 677 mil. Kč. Celkové saldo obchodu s živou drůbeží a drůbežím masem dosáhlo v záporné hodnotě 4 715,6 mil. Kč (zhoršení o 16,4 %).

Na ekonomice odvětví se odrazil nárůst CPV krmné směsi pro brojlerů o 32,7 % na 11,47 Kč/kg. CZV brojlerů se meziročně zvýšila o 18,1 % na 27,29 Kč/kg. CPV kuřat kuchařských I. tř. vzrostla o 26,7 % na 51,18 Kč/kg (ČSÚ).

Do odvětví byly cíleny dotace z národních zdrojů. V ČR byla v rámci Nákazového fondu vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů drůbeže o celkové částce 711,5 mil. Kč. V rámci dotačního titulu zaměřeného na zlepšení životních podmínek v chovu drůbeže byla vyplacena žadatelům podpora o celkové částce 340,7 mil. Kč. V roce 2022 byla navíc mimořádně vyplacena žadatelům v sektoru kuřat dotace z národních i evropských zdrojů kompenzující rostoucí ceny vstupů ve výši 206,7 mil. Kč.

V roce 2022 se nákladová rentabilita produkce jatečných kuřat podle předběžných výsledků výběrového šetření ÚZEI meziročně zhoršila o 1,4 p. b. na -11,76 % a souhrnná rentabilita (tj. včetně podpor) se meziročně zvýšila o 2,0 p. b. na 0,2 %.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

V roce 2022 zaznamenala SVS v chovech v ČR 20 výskytů vysoce patogenní ptačí chřipky H5N1. Z toho byl postižen jeden komerční chov nosnic s uhynutím či vynucenou útrátou asi 750 000 ks. Dále byly zasaženy komerční chovy kachen na výkrm (utraceno či uhynulo cca 22 000 ks) a kachen (utraceno či uhynulo cca 3 500 ks) a malý komerční chov kachen divokých. Zbytek představovaly malochovy. Ve všech případech kromě útraty drůbeže v postiženém chovu také všichni chovatelé v regionu či v celé ČR ztratili možnost vývozu na 3 měsíce.

Vejce

Celková produkce vajec se podle odhadu EK v roce 2022 v zemích EU snížila o 4,1 % na 6 814 tis. t.

Objem dovezených vajec a vaječných hmot (bez násadových vajec) do EU podle odhadu EK se ve srovnání s předchozím rokem zvýšil o 53,2 %. Největším dovozcem vajec do EU byla Ukrajina (57,8 % celkového dovozu) a Velká Británie (26,1 % celkového dovozu).

Vývoz vajec a vaječných hmot (bez násadových vajec) z EU se v porovnání s rokem 2021 podle předběžných údajů snížil o 17,0 % a dosáhl 169 tis. t. Do Velké Británie bylo vyvezeno 41,5 % celkového množství. Do dalších destinací – Švýcarska a Japonska bylo vyvezeno 18,9 % a 6,5 % celkového množství.

Průměrná CZV vajec na reprezentativních trzích EU⁹⁹ se podle předběžných údajů EK meziročně zvýšila o 46,0 % a dosáhla 190,36 €/100 kg (tj. 2,69 Kč/ks¹⁰⁰). V rámci sledovaných zemí byla nejvyšší cena v Rakousku (154,03 €/100 kg, tj. 3,59 Kč/ks) a nejnižší v Litvě (140,85 €/100 kg, tj. 1,99 Kč/ks). Cena v ČR dle údajů EK dosáhla 158,43 €/100 kg (tj. 2,24 Kč/ks).

Chov nosnic v ČR byl v roce 2022 charakterizován meziročním poklesem průměrných početních stavů nosnic, produkce vajec a průměrné roční užitkovosti nosnic (tab. T8.2/05).

V ČR bylo v průměru evidováno 8,8 mil. ks nosnic v užitkových chovech, což představuje meziroční pokles o 752,9 tis. ks (7,8 %). Z toho tvořily 56,3 % nosnice v zemědělském sektoru, jejichž průměrné stavy za rok 2022 poklesly o 10,6 %, a zbytek představovaly nosnice v domácích hospodářstvích, jejichž průměrné stavy se meziročně snížily o 4,1 %.

Celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, dosáhla podle ČSÚ 2 224,3 mil. ks (v přepočtu 127,8 tis. t), tj. přibližně 85,0 % celkové výroby. Celková výroba vajec představuje součet produkce konzumních vajec v zemědělském sektoru a v domácích hospodářstvích, doplněný o produkci násadových vajec. Celková výroba vajec meziročně poklesla o 16,5 tis. t (o 9,9 %) a činila 149,8 tis. t. Snáška konzumních vajec v zemědělském sektoru se meziročně snížila o 205,8 mil. ks (o 11,9 %) na 1 529,4 mil. ks (87,9 tis. t), v domácích hospodářstvích pak dosáhla 694,9 mil. ks (39,9 tis. t), což je meziročně o 29,8 mil. ks (o 4,0 %) méně. ÚZEI odhaduje na základě dopočtu, že násadových vajec bylo vyrobeno přibližně 382,3 mil. ks (22,0 tis. t). Průměrná roční snáška vajec na nosnici v zemědělském sektoru poklesla na 307,4 ks, v domácích hospodářstvích podle odhadu ČSÚ zůstala na úrovni 180 ks vajec/nosnici/rok. Domácí spotřeba vajec meziročně poklesla o 12,6 % (o 22,9 tis. t). Míra soběstačnosti se meziročně mírně zvýšila vlivem nižší spotřeby o 2,9 p. b. na 94,8 %.

Dovoz vajec a vaječných hmot do ČR se snížil o 0,4 tis. t (o 1,0 %) a dosáhl celkem 40,5 tis. t, z toho bylo 538,3 mil. ks (26,5 tis. t) vajec ve skořápce a 14,0 tis. t vaječných hmot. Oproti minulému roku se zvýšil dovoz vajec ve skořápce o 21,3 % a dovoz vaječných hmot naopak poklesl o 8,0 %. Z dovezených vajec ve skořápce bylo 90,8 % vajec konzumních, jejichž dovezený počet meziročně vzrostl o 28,1 %. Objem dovezených násadových vajec se snížil o 20,7 % na 49,4 mil. ks.

Nejvýznamnějšími dovozci konzumních vajec do ČR byly v roce 2022 Polsko (58,5 %), Lotyšsko (19,2 %) a Slovensko (15,6 %). Na dovozu násadových vajec do ČR se významně podílelo Slovensko, které importovalo 90,0 % celkového objemu dovezených násadových vajec. Dalším dovozcem bylo Nizozemsko (5,0 %). Nejvíce vaječných hmot bylo do ČR

99 Vážený průměr cen členských států průměru hmotnostních kategorií L (47,5–57,5 g) a M (57,5–67,5 g).

100 Přepočet pomocí kurzu ČNB 1 € = 24,565 Kč.

dovezeno z Polska (19,6 %), následuje Lotyšsko (16,9 %), Nizozemsko (11,3 %) a Německo (11,3 %).

Vývoz vajec a vaječných hmot meziročně stoupl o 23,3 % a dosáhl 32,3 tis. t. Na zvýšení vyvezeného množství vajec se podílela konzumní vejce a vaječné hmoty nárůstem o 63,2 % resp. 20,1 %. Vývoz násadových vajec se naopak snížil o 16,0 %.

Nejvýznamnější vývozní destinací pro konzumní vejce bylo Slovensko (37,7 % vyvezených vajec), Německo (30,5 % vyvezených vajec) a Rakousko (14,6 % vyvezených vajec). Větší část násadových vajec směřovala do Ruska (64,9 %), další destinace (Ukrajina, Maďarsko, Kazachstán a řada dalších) měly výrazný odstup. Vaječné hmoty se vyvážely nejvíce na Slovensko (94,0 %).

V roce 2022 byly do odvětví chovu drůbeže cíleny podpory z národních zdrojů¹⁰¹ (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, speciální poradenství, nákazový fond aj.) – viz kap. 2.3. V rámci Nákazového fondu byla vyplacena podpora na ozdravování chovů¹⁰², která představovala celkovou částku 241,9 mil. Kč, což bylo o 22,4 mil. Kč více než v roce 2021.

101 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2021 na základě § 1, § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

102 Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.c) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravování chovů drůbeže zvýšením biologické bezpečnosti: 8.F.c.a - Nosnice – podestýlka, 8.F.c.c. – Nosnice – klece, voliéry, rošty.

T8.2/05 - Bilance výroby a spotřeby vajec a jejich ekonomika

Ukazatel	MJ	2018	2019	2020	2021	2022 ¹⁾	Meziroční index
Průměrný stav slepic	tis. ks	9 194,0	9 440,6	9 204,5	9 588,7	8835,82	92,1
Průměrná roční užitkovost ²⁾	ks/nosnici	309,7	305,9	309,7	311,9	307,4	98,6
Bilance³⁾							
Výroba ⁴⁾	tis. t	153,6	158,8	157,0	166,3	149,8	90,1
z toho domácí hospodářství	tis. t	44,3	43,3	41,5	41,6	39,9	95,9
Dovoz ⁵⁾	tis. t	40,2	42,5	39,0	41,2	40,5	98,3
Celková nabídka	tis. t	193,8	201,3	196,0	207,5	190,3	91,7
Domácí spotřeba	tis. t	170,4	178,8	169,3	181,3	158,1	87,2
Vývoz ⁵⁾	tis. t	23,4	22,5	26,7	26,2	32,2	122,9
Celková poptávka	tis. t	193,8	201,3	196,0	207,5	190,3	91,7
Soběstačnost ⁶⁾	%	90,1	88,8	92,7	91,7	94,8	3,0
Ekonomika vajec (náklady, snášky a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady na nosnici ⁷⁾	Kč/1000 KD	1 397	1 316	1 398	1 624	2 040	125,6
Užitkovost - snáška - přepočet na rok	vajec/nosnici	337	333	337	335	335	100,0
Náklady jednotkové - na vejce vč. amortizace	Kč/vejce	1,93	1,85	1,81	1,82	2,28	125,6
Realizační cena vajec	Kč/vejce	1,86	1,74	1,81	1,85	2,37	128,2
Podpory přímé - MZe - dot. tit. 8.F.c, dot. tit. 20.B; zelená nafta, pojištění	Kč/nosnici	38,10	36,85	24,99	61,83	64,02	103,5
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/nosnici	3,10	4,43	3,24	2,62	2,89	110,4
Podpory celkem	Kč/nosnici	41,20	41,28	28,24	64,45	66,91	103,8
Podpory jednotkové přímé na vejce	Kč/vejce	0,11	0,11	0,07	0,18	0,19	103,5
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva na vejce	Kč/vejce	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	110,4
Podpory jednotkové celkem na vejce	Kč/vejce	0,12	0,12	0,08	0,19	0,20	103,8
Nákladová rentabilita ⁶⁾	%	-3,47	-5,87	-0,26	1,47	3,56	2,1
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁶⁾	%	2,41	0,13	3,83	11,63	11,93	0,3
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁶⁾	%	-2,99	-5,15	0,27	1,90	3,94	2,0
Souhrnná rentabilita celkem ⁶⁾	%	2,89	0,85	4,36	12,06	12,31	0,3
Cena EU vejce L a M	€/100 kg	132,67	131,54	128,55	130,54	190,36	145,8
Cena ČR vejce L a M	€/100 kg	108,40	103,25	105,80	112,79	158,43	140,5

1) Odhad.

2) Užitkovost pouze za zemědělský sektor.

3) Bilance se vztahuje ke konzumním, násadovým vejcím a vaječným hmotám.

4) Od roku 2010 změna metodiky: ČSÚ - výroba uváděna pouze za užitkové chovy, do celkové výroby byla započtena i násadová vejce (odhad ÚZEI).

5) Dovoz a vývoz včetně násadových vajec a vaječných hmot.

Konverzní koeficienty pro přepočet kg na kusy vajec: skořápková vejce 17,4 ks, tekuté vaječné produkty 20 ks, sušené vaječné produkty 72 ks.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu drůbežního trusu, rok 2022 odhad.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže; ČSÚ - Ceny zemědělských výrobců;

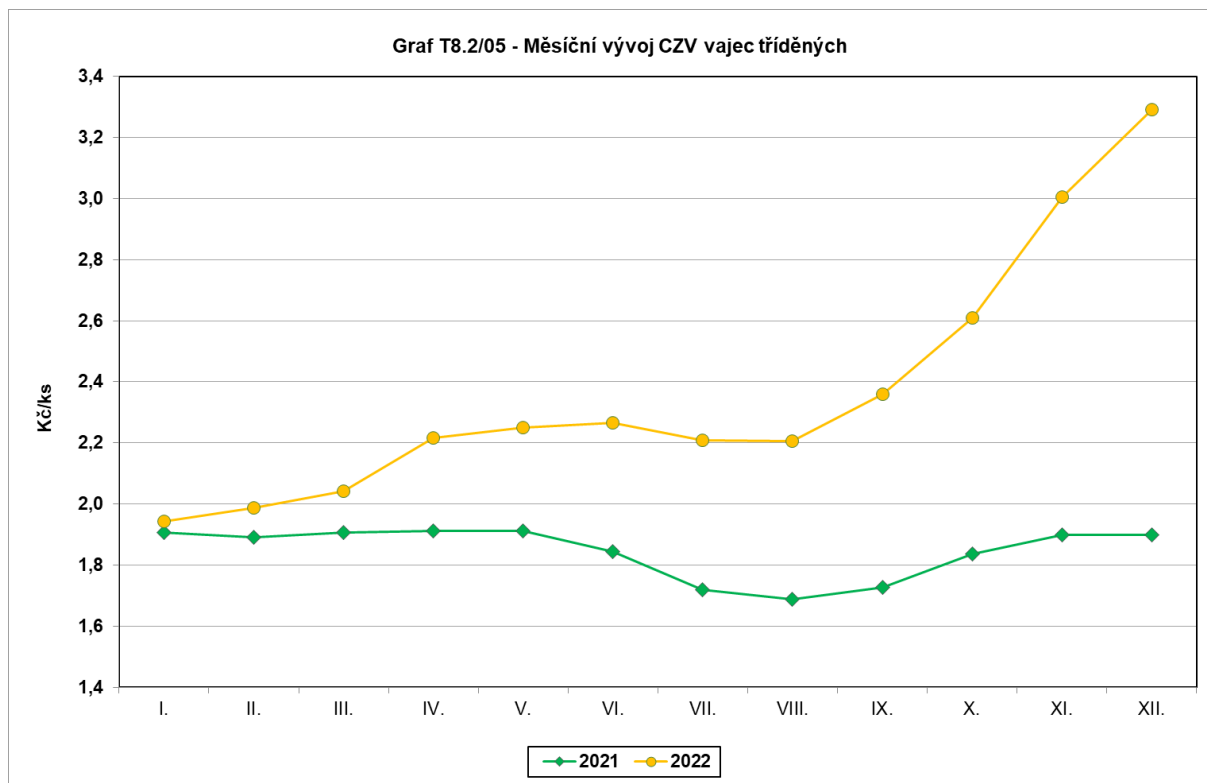
Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Evropská komise; výpočty ÚZEI a MZe.

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), J. Leiblová (MZe)

V roce 2022 došlo podle predikce ÚZEI meziročně ke zlepšení všech ukazatelů rentability produkce vajec v ČR hlavně z důvodu vyšších cen vajec. Nákladová rentabilita (bez zahrnutí podpor) se podle odhadu zvýšila o 2,1 p. b. a dosáhla kladné hodnoty 3,56 %, souhrnná rentabilita s přímými podporami o 0,3 p. b. na 11,93 %, souhrnná rentabilita (včetně přímých a

nepřímých podpor) vzrostla o 0,3 p. b. a činila 12,31 %. Celkové náklady na výrobu vajec v roce 2022 se odhadují ve výši 2,28 Kč/ks, tj. o 25,6 % více než v předchozím roce.

Průměrná roční CZV tříděných vajec dosáhla 2,37 Kč/ks, což je meziroční zvýšení o 0,52 Kč/ks (28,2 %). Spotřebitelské ceny vajec slepičích čerstvých se též zvýšily a jejich průměrná roční hodnota 3,62 Kč/ks byla o 1,07 Kč/ks (41,7 %) vyšší než v předchozím roce. Koncem roku CZV výrazně vzrostla a dosáhla hodnoty 3,29 Kč/ks. Ceny krmných směsí pro nosnice meziročně vzrostly, jejich průměrná roční cena činila 9 069 Kč/t, což je o 38,8 % více než v předchozím roce.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

8.2.4 Ovce, kozy – skopové a kozí maso

Stavy ovcí v EU dosáhly podle EK celkem 57,7 mil. ks, tedy o 0,9 mil. ks (1,5 %) méně než v předchozím roce. Poklesy stavů byly vykázány zejména ve Španělsku (o 0,6 mil. ks) a ve Francii (o 0,4 mil. ks). Naopak v Rumunsku se stavy o 0,4 mil. ks zvýšily. Stavy koz v EU klesly o 2,7 % na 10,9 mil. ks. Hrubá produkce skopového a kozího masa klesla podle odhadu EK meziročně o 0,6 % na 629 tis. t. Současně se odhaduje nárůst spotřeby o 14 tis. t (1,2 %) na úroveň 676 tis. t. Dlouhodobý trend mírného růstu soběstačnosti, která od roku 2017 přesahuje 90% hranici, se tak zastavil a v roce 2022 meziročně klesl o 2,5 p. b. na 93,0 %. Průměrná spotřeba skopového a kozího masa na osobu vyjádřená ve váze maloobchodu dosáhla v EU 1,3 kg.

V České republice výrazně klesly celkové stavy ovcí i koz a snížil se i počet kusů v základních stádech. K 1. 4. 2022 bylo v ČR evidováno 174,2 tis. ks ovcí, což je 4,9% pokles celkových stavů, z toho bylo evidováno 109,2 tis. ks bahnic a 3,7 tis. ks zapuštěných jehnic, což znamená meziroční pokles základního stáda o 6,0 %. Nadále tak pokračoval rychle klesající trend stavů, znatelný v posledních sedmi letech. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. evidováno 24,6 tis. ks, z toho základní stádo koz kleslo o 2,8 % a dosáhlo 16,7 tis. ks. Komoditě konkuruje chov krav bez tržní produkce mléka, a na odvětví současně dopadá vzrůstající výskyt predátorů.

Pokračoval i pokles poražených kusů ovcí i koz. Celkové porážky ovcí včetně odhadu domácích porážek dosáhly podle šetření ČSÚ a odhadu MZe celkem 117,9 tis. ks, z toho 86,8 tis. ks jehňat. Z uvedených počtů bylo podle údajů ČSÚ na jatkách poraženo 7,9 tis. ks ovcí (včetně 5,8 tis. ks jehňat), tj. 6,7 % celkově poražených kusů ovcí včetně jehňat. Průměrná porážková hmotnost jehňat na jatkách dosáhla 37,0 kg ž. hm./ks. Průměrná porážková hmotnost jehňat při zohlednění domácích porážek dosáhla podle odhadu MZe 46,0 kg ž. hm. Porážky koz včetně domácích porážek činily podle odhadu ČSÚ 26,0 tis. ks. Z toho jatka vykázaly 0,5 tis. ks poražených koz. Průměrná porážková hmotnost koz na jatkách dosáhla 17,0 kg ž. hm. Při zohlednění domácích porážek MZe odhaduje dosaženou hmotnost na 18,0 kg ž. hm. Celková domácí výroba skopového a kozího masa klesla o 15,2 %. Pokračující výrazný pokles produkce byl ovlivněn poklesem stavů a pravděpodobně i odklonem spotřebitelské poptávky k levnějším druhům masa v důsledku růstu cen potravin. Domácí spotřeba klesla ještě o něco více než výroba, proto se mírně zvýšila míra soběstačnosti a dosáhla 101,1 %. Průměrná CZV jatečných jehňat v ČR nebyla vykázána. Průměrná cena dovezeného skopového a kozího masa dosáhla podle dat ČSÚ 368,9 Kč/kg, tj. o 57,5 % více než v předchozím roce. Cenový vývoj v ČR se odvíjí zejména od podmínek na neformálním trhu a jen malá část produkce je ovlivněna cenovým vývojem na evropském trhu.

V zahraničním obchodě výrazně vzrostl vývoz živých ovcí. Bylo vyvezeno 9,6 tis. ks živých ovcí, což je více než pětkrát větší vývoz než v předchozím roce a tato položka činila v přepočtu 0,18 tis. t, tj. více než třetinu celkového vývozu komodity. Nizozemsko bylo se 65% podílem na celkovém vývozu dominantní vývozní destinací. Dalšími významnějšími destinacemi byly Malta a Německo. Vývoz skopového masa dosáhl 0,28 tis. t a nejvýznamnější destinací bylo Německo, kam směřovalo 84,1 % vyvezeného množství skopového masa. Vývoz živých koz a vývoz kozího masa byl vykázán v nulové hodnotě.

V dovozu komodity ovce / skopové maso dominoval dovoz masa. Z dovezeného množství 0,43 tis. t skopového masa pocházelo 43,8 % z Nového Zélandu, 21,2 % z Německa a 12,6 % z Irska. Na zbytku dovozu skopového masa se podílelo 12 zemí z Evropy i ze zámoří. Dovož kozího masa byl vykázán v minimální hodnotě. Živých ovcí bylo dovezeno 0,5 tis. ks z Nizozemska a dovoz živých koz nebyl vykázán.

T8.2/06 - Bilance výroby a spotřeby skopového a kozího masa¹⁾

Ukazatel	MJ	2018	2019	2020	2021	2022 ²⁾	Meziroční index
Stavy ovcí celkem	ks	218 915	213 068	203 612	183 145	174 196	95,1
Stavy koz celkem	ks	30 316	29 210	28 919	25 409	24 607	96,8
Výroba	tis. t j. hm.	4,01	4,03	3,68	3,22	2,73	84,8
z toho - domácí hospodářství	tis. t j. hm.	3,78	3,81	3,49	3,03	2,59	85,5
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,44	0,66	0,40	0,36	0,44	122,2
Celková nabídka	tis. t j. hm.	4,45	4,69	4,08	3,58	3,17	88,5
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	3,91	4,21	3,77	3,26	2,70	82,9
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,54	0,48	0,31	0,32	0,47	145,1
Celková poptávka	tis. t j. hm.	4,45	4,69	4,08	3,58	3,17	88,5
Míra soběstačnosti ⁴⁾	%	102,6	95,7	97,6	98,9	101,1	2,2

1) Koeficient přepočtu živé hmotnosti na jatečnou = 0,46.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ; MZe; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Svaz chovatelů ovcí a koz

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), M. Straková, T. Vylítová (MZe)

Chov ovcí a koz je podporován prostřednictvím dobrovolných podpor vázaných na produkci (VCS) i v rámci systému přechodných vnitrostátních podpor. V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1306/2013, který umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanovena pro rok 2022 platba ve výši 4 082,98 Kč/VDJ (tj. cca 612,45 Kč/ks) na chov bahnice nebo chov kozy jako platba na citlivou komoditu. Sazba přechodné vnitrostátní podpory na chov přežvýkavců na rok 2022 činila 63,80 Kč/VDJ a sazba přechodné vnitrostátní podpory směřovaná na chov ovcí a koz byla stanovena ve výši 44,68 Kč/VDJ. Přepočítacím koeficientem 0,15 připadlo na oprávněnou bahnici a kozu v součtu celkem 628,72 Kč. Podpora chovatelů ovcí a koz pokračovala i v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy a současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor (kap. 2.2). Na chov ovcí a koz jsou cíleny podpory, neboť představuje šetrný způsob hospodaření v krajině a zejména v podhorských a horských oblastech nevhodných pro chov skotu je chov těchto zvířat jednou z mála hospodářských alternativ.

8.2.5 Rybářství

V České republice náleží rybářství k dlouhodobě úspěšným odvětvím živočišné výroby. Rybářství je zaměřeno především na chov, zušlechťování, ochranu a lov ryb, popřípadě i jiných vodních organismů a lze jej rozdělit na produkční a sportovní rybářství¹⁰³. Produkční rybářství je charakterizováno jako systematická, cílevědomá a odborná péče o obsádky ryb a jejich ochrana při využití reprodukce. Produkční rybářství v ČR zahrnuje kromě převažujícího

103 Produkční i sportovní rybářství jsou v České republice řízeny zákonem č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) a jeho prováděcí vyhláškou č. 197/2004 Sb.

rybníkářství také chov lososovitých druhů ryb či chov ryb ve speciálních rybochovných zařízeních, a to k zajištění produkce ryb a rybího masa a dále také chov rybí násady. Sportovní rybářství v sobě zahrnuje výkon rybářského práva v rybářských revírech České republiky, které jsou rozděleny na mimopstruhové a pstruhové. Jejich největšími uživateli jsou Český rybářský svaz, z. s., a Moravský rybářský svaz, z. s.

T8.2/07 - Produkce tržních ryb z rybníků a dalších rybochovných zařízení a výlov ryb na udici v tekoucích vodách (tis. t ž. hm.)

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Produkce	21,8	21,0	20,4	21,0	19,3	91,9
Výlov na udici	3,7	3,7	3,7	3,3	3,4	103,0
Vývoz¹⁾	10,3	10,3	11,4	11,8	12,0	101,7
Zpracování	2,2	2,4	2,4	2,4	2,4	100,0
Spotřeba na osobu v kg/rok²⁾	1,3	1,3	1,2	1,2	1,1	91,7

1) Vývoz a zpracování zahrnuje pouze živé sladkovodní ryby vyprodukované v produkčním rybářství.

2) Spotřeba sladkovodních ryb v kg/obyv./rok.

Pramen: Rybářské sdružení České republiky; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: M. Valenta (ÚZEI), P. Chalupa (MZe)

V roce 2022 bylo v ČR vyprodukováno 19,3 tis. t ž. hm. tržních ryb, což představovalo proti roku 2021 snížení o 8,1 % (o 1,7 tis. t ž. hm.), Výlov z rybníků dosahoval 18,4 tis. t ž. hm., ze speciálních zařízení (převážně průtočných systémů s chovem lososovitých ryb) bylo získáno 0,8 tis. t ž. hm. a 29 t bylo vyloveno z přehrad. Druhové zastoupení tržních ryb je u nás dlouhodobě stabilní a ani loni se proti předchozím letům výrazněji nezměnilo, neboť tradičně dominovala produkce kapra. Ta se v roce 2022 meziročně snížila o 6,7 % (o 1,2 tis. t) na 16,4 tis. t ž. hm. Na celkovém objemu produkovaných ryb se podílel kapr 85,3 %, býložravé ryby 3,9 %, lososovité ryby zaujímaly 3,6 %, dravé ryby 1,4 %, výlov lína činil 0,8 % a ostatní druhy ryb představovaly 4,9 %. Objem výlovu ryb na udici z rybářských revírů byl vyšší oproti roku 2021, dosáhl 3,4 tis. t ž. hm. Kapr obecný se na něm podílel ze 78,4 % (2,7 tis. t ž. hm.), z ostatních druhů ryb převažovaly amur bílý, sumec velký, cejn velký, štika a candát (celkem 510 t ž. hm.). V roce 2022 bylo na český trh dodáno z tuzemské produkce 6,4 tis. t živých ryb. Objem zpracovaných ryb byl stejně jako v předchozím roce 2,4 tis. t ž. hm. ryb a reprezentoval 12% podíl z objemu vylovených tržních ryb. Tuzemská spotřeba ryb podle ČSÚ, zahrnující sladkovodní i mořské ryby v roce 2021 klesla o 1,8 % na 5,6 kg/obyv./rok, z toho sladkovodní ryby se na ní podílely pouze 21 %. V roce 2022 jsou odhadovány podobné hodnoty spotřeby ryb jako v roce 2021.

CZV kapra tř. I. se podle ČSÚ v roce 2022 proti roku 2021 výrazně zvýšila o 10,77 Kč/kg (o 21,8 %) na 60,12 Kč/kg ž. hm. CZV živého pstruha zaznamenala nárůst o 10,06 Kč/kg a dosáhla 118,14 Kč/kg ž. hm. Meziročně došlo k nárůstu spotřebitelské ceny kapra chlazeného o 18,53 Kč na 208,70 Kč/kg.

V roce 2022 bylo z ČR vyvezeno celkem 12,00 tis. t ž. hm. ryb z tuzemské produkce¹⁰⁴ v hodnotě 822,1 mil Kč, což představuje meziroční navýšení objemu o 1,7 %, ale navýšení hodnoty o 20,9 % proti roku 2021. Hlavní exportovanou rybou byl tradičně živý kapr, jehož bylo vyvezeno 11,94 tis. t ž. hm. v celkové hodnotě 815,7 mil. Kč. Meziročně se vývoz kapra mírně zvýšil (2,0 % co do hmotnosti) a směřoval hlavně do zemí EU. Předním odběratelem této pro ČR nejvýznamnější sladkovodní ryby bylo nově Polsko, kam bylo prodáno na 3,9 tis. t ž. hm., tj. 32,9 % z celkového vývozu živého kapra (co do hmotnosti). Druhým nejvýznamnějším odběratelem bylo Německo (24,9% podíl), dále následovalo Slovensko (14,0% podíl), Rakousko (8,0% podíl) a Francie (7,9% podíl). Průměrná jednotková vývozní cena kapra v roce 2022 dosáhla 68,32 Kč/kg ž. hm. a byla meziročně vyšší o 11,17 Kč/kg ž. hm. Předním odběratelem živých pstruhů v roce 2022 bylo znovu Rakousko (31,2 t). Průměrná jednotková vývozní cena pstruha meziročně opět klesla, a to o 13,65 Kč na 110,38 Kč/kg ž. hm.

Dovoz živých ryb do ČR dosáhl u sledovaných druhů (tj. kaprů, pstruhů a úhořů) objem 472,0 t ž. hm. v hodnotě 35,2 mil. Kč. Oproti roku 2021 došlo ke snížení objemu dovozu o 176,0 t ž. hm. (27,2 %). Významnější podíl z celkového dovozu živých ryb představovali pstruzi. Jejich podíl na dovozu dosáhl 72,6 % (342,6 t ž. hm.) Předním dodavatelem živých pstruhů na český trh byla Itálie, odkud bylo dovezeno 201,6 t ž. hm., následovalo Rakousko (90,0 t). Průměrná dovozní cena pstruha se meziročně se zvýšila na 68,75 Kč/kg ž. hm (nárůst o 9,10 Kč/kg). Dovoz kaprů v roce 2022 dosáhl objemu 128,8 t ž. hm. (27,3 %). Nejvýznamnějším dodavatelem kaprů na český trh bylo Chorvatsko, odkud bylo importováno 52,8 t ž. hm. za jednotkovou cenu 94,56 Kč/kg ž. hm. K dalším významnějším dodavatelům patřilo Slovensko (39,0 t ž. hm.). Průměrná dovozní cena živého kapra se v roce 2022 významně zvýšila o 32,98 Kč/kg (o 59,1 %) na 88,77 Kč/kg ž. hm.

Produkční rybářství je v ČR podporováno z národních zdrojů a rovněž ze zdrojů EU. Z národních zdrojů v rámci podpory mimoprodukční funkce rybníků bylo za rok 2022 žadatelům vyplaceno cca 83,9 mil. Kč a v rámci podpory mimoprodukčních funkcí rybářských revírů činila vyplaceno cca 22,9 mil. Kč. Podpory z OP Rybářství 2014–2020 jsou hlavním zdrojem investic ze zdrojů EU, který představuje pro členské země ENRF¹⁰⁵ (podrobněji v kap. 2.1.).

104 V uvedených údajích vývozu jsou zahrnuty pouze živé ryby, jejichž celní položky mají označení: 030193–kaprovití; 030191–pstruzi živí; 030192–úhoři živí.

105 ENRF - Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund). ENRF se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle Společné rybářské politiky a Integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.

8.2.6 Včelařství

V České republice se včelařství řadí k významnému odvětví zemědělství. K silným stránkám českého včelařství patří struktura chovatelů včel z hlediska počtu chovaných včelstev (převažují chovatelé do 15 včelstev) a poměrně rovnoměrné rozložení stanovišť včelstev na celém našem území. Další silnou stránkou je také organizovanost včelařů ve spolcích, odborná úroveň podmíněná propracovaným jednotným systémem vzdělávání, organizované tlumení varroázy, povinná vyšetření včelstev. Výskyt vědeckých a školských institucí zaměřených jednak na výzkum v oblasti včelařství, a především nemoci včel, ale zároveň i na vzdělávání chovatelů včel v této oblasti patří rovněž mezi silné stránky. Mezi slabé stránky odvětví patří prohlubující se záporná bilance zahraničního obchodu s medem vlivem levnějších dovozů ze zahraničí. Opatření spojená s koronavirovou pandemií omezila i začátkem roku 2022 počet pořádaných včelařských akcí a školení.

Dle údajů z Ústřední evidence včel (IZR) bylo ke konci roku 2022 v ČR evidováno 65,0 tis. včelařů a 715,5 tis. včelstev. ČR patří dlouhodobě mezi státy s největší organizovaností chovatelů včel na světě, neboť včelaři jsou organizováni zejména prostřednictvím Českého svazu včelařů, z. s. (ČSV), který v roce 2022 sdružoval 56,5 tis. členů (tj. 87 % z celkového počtu chovatelů včel) s 610,2 tis. včelstvy.

V ČR dlouhodobě převažují chovatelé včel do 15 včelstev. Jejich počet v roce 2022 dosáhl 50,6 tis. chovatelů. Díky této struktuře včelařů je optimálním způsobem zajišťováno opylení nejen zemědělských plodin, ale i přírodních ekosystémů, což je zásadní především pro zachování biodiverzity krajiny. Důležitá je i existence větších včelařských provozů v ČR s více než 150 včelstvy, jejichž počet se navýšil z 143 provozů v roce 2021 na 150 provozů v roce 2022.

Produkce medu se v roce 2022 podle ČSV, z. s. meziročně zvýšila o 22 % na 7 426 t, zároveň se zvýšil o 18,5 % (o 1,62 kg) průměrný výnos na včelstvo. Rovněž produkce včelího vosku meziročně stoupla o 2,0 % na 249 t. Převážná část vyprodukovaného medu v ČR je včelaři nabízena přímo spotřebitelům formou „prodeje ze dvora“¹⁰⁶. Část objemu medu je prodávána soukromým společnostem, které jej dále balí a dodávají do obchodní sítě nebo jej exportují. Roční spotřeba medu na obyvatele v roce 2021 podle ČSÚ dosáhla 1,0 kg a meziročně vzrostla o 0,4 kg.

Bilance zahraničního obchodu s medem v roce 2022 byla opět záporná a dosáhla -357,6 mil. Kč. Do ČR bylo dovezeno celkem 5 983,1 t medu v hodnotě 480,9 mil. Kč, což je na stejné úrovni objemu jako v roce předchozím. Největším dovozcem medu byla Ukrajina, odkud pocházelo 41,4 % (tj. 2 476,2 t) za 60,46 Kč/kg. Druhým významným obchodním partnerem bylo Slovensko s podílem na celkovém dovozu

106 Vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.

24,4 % (1 461,1 t za 75,97 Kč/kg), následovaly Argentina se 391,8 t a Německo s 238,0 t. Průměrná dovozní cena medu meziročně vzrostla o 7,11 Kč/kg na 80,38 Kč/kg. V roce 2022 meziročně klesl vývoz medu o 14,5 % na 974,2 t za průměrnou cenu 126,53 Kč/kg (meziroční pokles o 2,69 Kč/kg). Téměř veškerý export směřoval do zemí EU (99,9 %), z nich byl největší objem prodán na Slovensko (517,3 t za 84,47 Kč/kg), do Francie (273,0 t za 67,70 Kč/kg) a do Německa (101,8 t za 473,56 Kč/kg). Mezi další významnější odběratele se řadily Bulharsko, Polsko a Irsko, kam směřovalo celkem 41,2 t. Průměrná vývozní cena medu převyšovala dovozní o 46,15 Kč/kg.

T8.2/08 - Stavby včelstev, produkce a výnos medu v ČR

Ukazatel	MJ	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Počet včelstev celkem	ks	673 041	684 965	694 086	694 363	715 462	103,0
Prům. počet včelstev na včelaře	ks	10,82	11,00	11,00	10,90	11,00	100,9
Produkce medu	t	8 966	8 259	4 997	6 086	7 426	122,0
Výnos medu na včelstvo	kg/rok	14,24	12,00	7,20	8,76	10,38	118,5
Produkce vosku	t	301	296	235	244	249	102,0

Pramen: Český svaz včelařů, Mze - ústřední evidence včel
Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), P. Chalupa (MZe)

Včelařství je v ČR dlouhodobě podporováno jednak prostřednictvím národních podpor¹⁰⁷ a i formou tříletých včelařských programů z fondů EU. V roce 2022 bylo prostřednictvím národní podpory 1. D. podpořeno 49,4 tis. chovatelů včel v celkové částce 104,8 mil. Kč. Podpora na jedno zazimované včelstvo tak dosáhla 156,61 Kč (zatímco v roce 2021 to bylo 160,37 Kč).

Na období 2020–2022 byl v červnu 2019 schválen tříletý Český včelařský program¹⁰⁸ prováděcím rozhodnutím Komise (EU) 2019/974, který byl prodloužen do 31. 12. 2022, a to prováděcím nařízením Komise (EU) 2021/166 ze dne 10. 2. 2021, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2015/1368, pokud jde o prodloužení vnitrostátních programů v odvětví včelařství. V souvislosti s touto změnou byla navýšena finanční podpora do včelařství při zachování koeficientů podpor 50 % z EU a 50 % z ČR. Pro včelařský rok 2022 (od 1. 8. 2021 do 31. 7. 2022) byla z tohoto tříletého programu alokovaná finanční částka ve výši 75,5 mil. Kč. Stejně jako v předchozím období nebyla alokovaná částka zcela vyčerpána.

Od roku 2023 bude podpora odvětví včelařství poskytována prostřednictvím včelařských intervencí zahrnutých do vnitrostátních strategických plánů SZP. Zatímco v rámci nařízení o SOT bylo provádění včelařských programů pro členské státy dobrovolné, od roku 2023 bude povinné. Zařazení včelařství do plánů SZP zvýší viditelnost tohoto odvětví a zajistí, aby byl zohledněn jeho přínos k plnění celkových cílů společné zemědělské politiky. Finanční podpora

107 Podpora na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, národní dotace I. D. směřovaná na zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných rostlin.

108 Celková výše finančních prostředků na včelařská opatření je hrazena z 50 % z rozpočtu EU a z 50 % z rozpočtu ČR.

bude zajištěna stejně jako v předchozím období zachováním koeficientů podpor 50 % z EU a 50 % z ČR.

T8.2/09 - Přehled čerpání tříletého programu dotací podle opatření (v tis. Kč)

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Technická pomoc	25 576	25 050	28 134	36 099	52 713	146,0
Boj proti varroáze	30 155	32 180	13 735	13 808	14 737	106,7
Racionalizace kočování	1 650	1 031	1 641	2 407	3 342	138,8
Obnova včelstev	5 635	5 348	5 397	4 643	4 250	91,5
Rozbory medu	847	726	760	388	422	108,8
Celkem čerpáno	63 863	64 335	49 667	57 345	75 464	131,6
Možnost čerpání	63 863	64 336	64 342	111 346	105 474	94,7
Čerpání v %	100,0	100,0	77,2	51,5	71,5	x

Pramen: SZIF

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), P. Chalupa (MZe)

Včelařství je podporováno také prostřednictvím státní dotační politiky směrem k nestátním neziskovým organizacím. Včelařským spolkům jsou poskytovány finanční prostředky podle „Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím ústředními organizacemi státní správy“, a to na základě předloženého projektu, který je v rámci výběrového řízení posuzován.

8.3 Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů

Podle údajů ČSÚ průmyslová produkce v roce 2022 meziročně vzrostla o 1,7 %. Dosáhla tak úrovně, před pandemií COVID-19, resp. jí mírně překročila. Odvětvová struktura je značně diferencovaná. K růstu průmyslové produkce významně přispěla výroba motorových vozidel.

Index průmyslové produkce (stejně období předchozího roku = 100) za zpracovatelský průmysl dosáhl v roce 2022 na úroveň 102,2, z toho ve výrobě potravinářských výrobků to bylo jen 98,5, avšak u výroby nápojů 106,3.

Tržby (příjmy) bez DPH z prodeje výrobků, služeb a zboží v ČR ve sledovaném roce 2022 za obě hodnocené výroby, tj. potravinářské výrobky (CZ-NACE 10) a nápoje (CZ-NACE 11) celkem, u podniků s 50 a více zaměstnanci meziročně vzrostly o 18,3 %, z toho u potravinářských výrobků o 19,5 %, zatímco u výroby nápojů se zvedly o 13,4 %. Uvedený nebývalý růst tržeb byl výsledkem vysoké cenové hladiny.

Celkový objem tržeb u obou hodnocených potravinářských odvětví za rok 2022 dosáhl 411,5 mld. Kč (za výrobu potravinářských výrobků bylo vykázáno 337,4 mld. Kč a za výrobu nápojů 74,1 mld. Kč).

Ceny výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu v roce 2022 meziročně výrazně vzrostly, a to o 19,5 % při vzestupu cen ropy a zemního plynu až o 70,4 %, ale u potravinářských výrobků, nápojů a tabáku vzrostly o 18,2 %. Ceny u skupiny potravinářských výrobků a souvisejících služeb a prací se zvýšily o 22,6 %. Vzestup cen nastal

zejména ve 4. čtvrtletí 2022. U jednotlivých skupin výrobků byl vývoj diferencovaný. Nejvyššího meziročního růstu bylo dosaženo u skupiny mlýnských a škrobářských výrobků, a to o 46,4 % a u průmyslových krmiv, kde navýšení činilo 30,7 %. Pokles cen nebyl zaznamenán u žádné ze sledovaných potravinářských skupin výrobků. U nápojů se ceny zvedly o 7,6 %.

Jednotlivé potravinářské výrobní obory, resp. jejich skupiny (podle třímístného třídění CZ-NACE 10), reprezentované soubory podniků s 50 a více zaměstnanci se v roce 2022 vyvíjely tak, jak je uvedeno v tab. T8.3/01 - ekonomické ukazatele jsou uváděny v b. c.

Výroba masa a masných výrobků i v hodnoceném roce 2022 patřila ke klíčovým oborům potravinářské výrobní struktury. Podíl tržeb (příjmů) v oborové struktuře u této výroby však zaznamenal meziroční propad v důsledku poklesu produkce masa. Objem vytvořené přidané hodnoty u nejvýznamnějších podniků oboru podle ČSÚ však vzrostl.

Zpracování ryb vykazuje ve výrobní struktuře výroby potravin minoritní podíl (a z důvodu ochrany dat byl tento podíl přiřazen k výrobě průmyslových krmiv). Dosud ve spotřebě ryb, a tím i v produkci, přetrvává značná sezónnost. Zpracování ryb bylo i v roce 2022 úzce spojeno s jejich produkcí, zejména v rajonech s rybníčním hospodářstvím. Hlavní chovanou rybou v ČR zůstává kapr.

Zpracování ovoce, zeleniny a brambor jako obor neudrželo v hodnoceném svou pozici v oborové struktuře. V roce 2022 podíl oboru na výrobní struktuře hodnoceného odvětví, měřeno tržbami, činil 2,4 %. Produkce se opírala zejména o domácí sklizeň zeleniny a brambor, ale i o importované suroviny z dovozu, ať již v čerstvém stavu, tak ve formě polotovarů. Pokles byl zaznamenán u sklizně ovoce, včetně jablek. Úroveň přidané hodnoty oboru se však meziročně zvedla u nejvýznamnějších podniků oboru.

Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů v roce 2022 měřeno ukazatelem tržeb svou pozici v oborové struktuře posílila. Výrazně k tomu přispělo zvýšení cen výrobců tuků a olejů. Z hlediska efektivnosti hodnocená výroba při silném růstu tržeb meziročně téměř dvojnásobně zvýšila objem přidané hodnoty u nejvýznamnějších podniků.

Výroba mléčných výrobků měřeno podílem tržeb v oborové struktuře posílila o 0,4 p. b., a zůstává tak jednou z klíčových výrob potravin. Posílení v potravinářské struktuře nastalo při poměrně komplikovaných hospodářských podmínkách a cenovém růstu. Tvorba přidané hodnoty zpracovatelů mléka při sortimentních změnách u mléčných výrobků se u sledovaných nejvýznamnějších podniků meziročně zvýšila.

Výroba mlýnských a škrobářských výrobků, v níž výrazně dominuje mlýnská výroba, v roce 2022 v oborové struktuře posílila svou pozici, měřeno ukazatelem tržeb. Údaje za nejvýznamnější podniky této agregace oborů ČSÚ neuvádí.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků jako jeden z významných oborů ve sledovaném roce 2022 meziročně ve své výkonnosti posílila, měřeno

podílem tržeb v rámci oborové struktury, a to o 0,4 p. b. při růstu cen průmyslových výrobců pečiva a cukrářských výrobků. Významnou roli v hodnoceném roce sehrály i změny v sortimentní skladbě produkce. Výrobci se zaměřili více na prodejní sortiment chleba, pečiva a cukrářských výrobků. Efektivnost oboru, měřeno přidanou hodnotou nejvýznamnějších podniků vzrostla i při náročných podmínkách pro podnikání (růst cen energií, PHM, mezd aj. nákladů).

Výroba ostatních potravinářských výrobků představuje členitou výrobní strukturu založenou především na rostlinné produkci – cukru, kakau a dále čokoládě a cukrovinkách. Patří sem i zpracování čaje a kávy a také výroba především vyšší fáze zpracování jako jsou hotové pokrmy, homogenizované a dietní potraviny aj. Tato skupina svou výkonnost, měřeno podílem tržeb, v hodnoceném roce v oborové struktuře oslabila. Důvodem jsou především složité hospodářské podmínky, vysoká inflace a nižší koupěschopnost spotřebitelů, kteří preferují základní potraviny. Nejvýznamnější podniky oboru dosáhly mírného meziročního růstu tvorby přidané hodnoty.

Výroba průmyslových krmiv podle podílu tržeb v oborové struktuře v roce 2022 mírně oslabila. To nastalo i při růstu ukazatele tržeb. Při cenovém růstu u výrobců průmyslových krmiv tvorba přidané hodnoty se meziročně výrazně zlepšila.

Výroba nápojů (CZ-NACE 11) jako celek meziročně neudržela svou pozici v oborové struktuře sektoru. Projevil se vliv dopadů regulace v restauračním provozu a také odklon části spotřebitelů od této formy konzumace z důvodu vysoké inflace. Zhoršila se také efektivnost, měřeno indikátorem přidané hodnoty, u nejvýznamnějších podniků tohoto odvětví.

T8.3/01 - Oborová a výrobní struktura potravinářského průmyslu podle tržeb

Výrobní obor	Podíl na tržbách v b. c. (%)		
	2021 ¹⁾	2022	rozdíl ²⁾
Zpracování masa a výroba masných výrobků	16,0	15,8	-0,2
Zpracování a konzervování ryb	DSÚ	DSÚ	x
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	2,4	2,4	0,0
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	5,4	5,9	0,5
Výroba mléčných výrobků	13,9	14,3	0,4
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	3,1	3,3	0,2
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	8,9	9,3	0,4
Výroba ostatních potravinářských výrobků	17,7	17,4	-0,3
Výroba průmyslových krmiv a Zpracování ryb	13,8	13,6	-0,2
Výroba nápojů	18,8	18,0	-0,8
Výroba potravin a výroba nápojů celkem	100,0	100,0	x

1) Údaje za rok 2021 byly zpřesněny. DSÚ=důvěrný statistický údaj.

2) Procentní body.

Pramen: ČSÚ: CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11; oborové údaje vlastní výpočty (podniky 50 a více zaměstnanců)

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

8.4 Obnovitelné zdroje energie

V roce 2022 představoval platnou právní úpravu pro veřejnou podporu výstavby a provozu zařízení na výrobu obnovitelných energií z biomasy a bioplynu novelizovaný zákon¹⁰⁹ č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, odpovídající prováděcí vyhlášky a Cenové rozhodnutí ERÚ¹¹⁰ č. 11/2022 ze dne 30. září 2022, kterým se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie.

Zákon č. 382/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie (dále jen „novela ZPOZE“) s účinností od 1. ledna 2022 se dotkl i bioplynových stanic. Nejvýraznější změny představuje zavedení provozní podpory výroby biometanu (§ 27a – § 27f) a provedení evropské Směrnice RED II ohledně kritérií udržitelnosti a úspor emisí skleníkových plynů (§ 47b). Provozovatelů starších bioplynových stanic (uvedených do provozu do roku 2015) se týká rovněž ověřování přiměřenosti čerpané podpory - tzv. řešení „finanční překompensace“.

Na základě získaných rozhodnutí EK k notifikovanému systému národních provozních podpor pro OZE už dříve zavedla ČR tato opatření:

- Revize provozních podpor, které se budou provádět po 10 letech od zahájení provozu, a to zejména ve vztahu k získaným investičním podporám z důvodu možné nadměrné kompenzace (limit vnitřního výnosového procenta – IRR pro BPS byl stanoven na 10,6 %);
- Pro BPS uvedené do provozu v období od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2020 se zavádí v případě poskytnuté investiční podpory redukční vzorec provozní podpory.

Systém podpory platný od 1. 1. 2013 dále stanovuje následující:

- Elektřinu v režimu výkupních cen vykupuje povinně vykupující;
- Zelený bonus hradí OTE a.s. (Operátor trhu s energiemi a.s.);
- Cenu silové elektřiny hradí zvolený obchodník s elektřinou;
- Zelený bonus v režimu povinného výkupu opět hradí OTE a.s.;
- Rozdíl mezi výkupní cenou a zeleným bonusem hradí povinně vykupující;
- Zavádí se tzv. hodinový zelený bonus¹¹¹.

Do roku 2021 měly na podporu podle ZPOZE nárok pouze výroby elektřiny a tepla. Od roku 2022 je možné uplatňovat podporu i na výrobu biometanu. Technologicky jsou pro výrobu biometanu nejvhodnější právě bioplynové stanice, protože produkováný bioplyn je pro výrobu biometanu následně pouze očištěn od oxidu uhličitého. Zavedením této podpory tedy stát vytvořil podmínky pro využití bioplynových stanic při výrobě biometanu, který je vhodnou

109 Zákon č. 382/2021 Sb., 19/2023 Sb.

110 Energetický regulační úřad.

111 Výše zeleného bonusu se mění každou hodinu podle vývoje ceny silové elektřiny. Vzorec pro výpočet hodinového zeleného bonusu stanoví vyhláška č. 408/2015 Sb. o Pravidlech trhu s elektřinou.

alternativou zemního plynu. Na druhou stranu je třeba zmínit, že bioplynové stanice uvedené do provozu od 1. ledna 2022 už nemají nárok na provozní podporu výroby elektřiny.

Novela zákona o podporovaných zdrojích (č. 382/2021 Sb.), která byla přijata 1. ledna 2022, zavádí v České republice kritéria udržitelnosti a úspory skleníkových plynů u elektřiny a tepla z pevné biomasy a bioplynu, na které si výrobce nárokuje veřejnou podporu. Zákon vychází z evropské směrnice (EU) 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, která je v platnosti od července 2021. Pravidla platí pouze pro velká zařízení: bioplynové stanice se jmenovitým tepelným příkonem vyšším než 2 MW a elektrárny a teplárny spalující pevnou biomasu jako je dřevní štěpka nebo sláma s příkonem více než 20 MW a provozovatele bioplynových stanic s elektrickým výkonem vyšším než 800 kW (uvažujeme-li účinnost výroby elektřiny 40 %) a zdroje spalující pevnou biomasu s elektrickým výkonem vyšším než 5 MW. Kritéria udržitelnosti a úspory emisí skleníkových plynů stanoví určité požadavky na biomasu a paliva z biomasy (bioplyn) použité k výrobě elektřiny, tepla a biometanu. Kritéria udržitelnosti se týkají původu použité zemědělské i lesní biomasy. Úspory emisí skleníkových plynů potom vypovídají o celém procesu získání, dopravy, zpracování a využití biomasy a porovnávají emisní zátěž tohoto procesu s výrobou energie z fosilních paliv. Vzhledem k tomu, že se dosud nepodařilo etablovat v České republice certifikační systém schválený Evropskou komisí, lze až do konce roku 2022 (podle Lex OZE I až do poloviny roku 2023) prokazovat plnění obou standardů pomocí čestného prohlášení.

Novela ZPOZE také zavedla povinnost ERÚ upravovat výši výkupních cen na základě monitoringu palivových nákladů. Změna se ovšem v posledním cenovém rozhodnutí ERÚ o stanovení výše podpory na rok 2023 žádným způsobem nepromítla.

Z dalších legislativních změn nad rámec novely ZPOZE je třeba zmínit zrušení § 8 odst. 7 části 45. zákona č. 261/2007 Sb., které osvobozovalo od daně bioplyn určený k použití v dopravě.

Zákon č. 131/2015 Sb. zavedl následující změny:

- Licence na výrobu elektřiny vyžadována až od 50 kW instalovaného výkonu;
- Definice aktivního zákazníka – spotřebovává, sdílí nebo prodává elektřinu vyrobenou ve své výrobně a nejde o jeho hlavní podnikatelskou činnost;
- Definice energetického společenství (společenství pro obnovitelné zdroje) – právnická osoba, která je ovládána svými členy (fyzickými osobami, malými podniky, samosprávami), hlavním účelem není vytváření zisku, ale výroba, sdílení, spotřeba, prodej členům sdružení (členům v blízkosti projektu – kraj);
- Mezi členy může rozdělit max. 33 % zisku – pak činnosti energetického sdružení nejsou prováděné za účelem dosažení zisku;
- Energetické společenství musí požádat ERÚ o osvědčení;
- Provozovateli distribuční soustavy se oznamují odběrná a předávací místa členů;
- Provozovatel distribuční soustavy registruje přiřazení odběrného místa ke sdílení;

- ERÚ může zohlednit v distribuční složce sdílení elektřiny;

Nárůst výroby energie u některých druhů OZE v ČR v letech 2020–2021 ukazuje tab. T8.4/01.

T8.4/01 - Celková energie z OZE v ČR v letech 2020–2021

Zdroje obnovitelné energie	2020		2021		Meziroční index
	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	
Biomasa (mimo domácnosti)	54 783,4	25,5	58 468,4	26,5	106,7
Biomasa (domácnosti)	86 182,2	40,2	87 518,9	39,7	101,6
Vodní elektrárny	7 718,0	3,6	8 670,7	3,9	112,3
Bioplyn	24 814,6	11,6	24 314,1	11,0	98,0
Biologicky rozložitelná část TKO¹⁾	4 012,9	1,9	4 016,3	1,8	100,1
Kapalná biopaliva	15 676,0	7,3	15 117,0	6,9	96,4
Tepelná čerpadla (teplo prostředí)	9 786,6	4,6	11 298,6	5,1	115,5
Solární termální systémy	788,6	0,4	810,0	0,4	102,7
Větrné elektrárny	2 516,7	1,2	2 165,5	1,0	86,0
Fotovoltaické systémy	8 233,3	3,8	8 337,5	3,8	101,3
Celkem	214 512,2	100,0	220 716,9	100,0	102,9

1) TKO = tuhý komunální odpad.

Pramen: OZE v roce 2021; Výsledky statistického zjišťování; MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Podle statistik MPO podíl obnovitelných zdrojů energie v roce 2021 na hrubé výrobě elektřiny dosáhl 12,6 %. Podíl obnovitelné energie na konečné spotřebě energie podle metodiky Eurostat – SHARES v roce 2021 činil přibližně 17,7 %.

Celkově biomasa stále zaujímá největší podíl na energii z obnovitelných zdrojů, tento podíl se meziročně zvýšil z 65,7 % v roce 2020 na 66,1 % v roce následujícím. Navzdory poklesu podílu biomasy v domácnostech na 39,7 % tomu pomohl růst podílu biomasy mimo domácnosti na 26,5 % v roce 2021. U bioplynových stanic došlo k poklesu podílu jimi vyrobené energie stejně jako u kapalných biopaliv, BRKO a větrných elektráren. Více se mezi OZE prosadily vodní elektrárny. U solárních termálních systémů a fotovoltaických systémů se podíl výroby nezměnil. Významný nárůst zaznamenaly podíly výroby energie z tepelných čerpadel.

8.4.1 Využití zemědělské produkce v energetice

Energetické využívání pevné biomasy pro výrobu elektrické a tepelné energie spočívá především ve spalování dřevní hmoty (včetně celulóзовých výluhů) a v malé míře i rostlinné hmoty, a to jak samostatně, tak spolu s neobnovitelnými palivy za účelem výroby elektřiny a tepla především ve větších energetických provozech.

Pro výrobu elektrické i tepelné energie je dále využíván bioplyn vyrobený v bioplynových stanicích.

Výroba elektřiny z kapalných biopaliv dosáhla v roce 2021 jen malého podílu na elektřině vyrobené z OZE (0,05 %). V případě výroby tepelné energie byl tento podíl 0,01 %.

T8.4/02 - Výroba energie z biomasy mimo domácnosti v roce 2021

Typ biomasy	Rok	Výroba elektrické energie			Výroba tepelné energie		
		výroba elektřiny (GWh)	prodej elektřiny (GWh)	spotřeba paliva (tis. t)	hrubá výroba tepla (TJ)	přímé dodávky cizím subjektům (TJ)	spotřeba paliva (tis. t)
Palivové dřevo	2021	0,1	0,0	0,0	300,8	31,7	28,7
	2020	0,0	0,0	0,0	458,2	37,7	42,6
Odpad, štěpka	2021	1 430,2	1 106,1	1 377,3	15 083,7	6 877,9	1 812,8
	2020	1 247,0	974,4	1 176,2	13 320,9	5 815,9	1 573,2
Celulóznové výluhy	2021	889,0	166,2	506,8	11 175,3	826,3	1 299,3
	2020	915,4	178,6	537,1	11 010,5	840,9	1 262,9
Rostlinné materiály	2021	104,9	93,8	104,3	837,9	418,5	74,9
	2020	99,0	88,3	98,5	585,2	402,6	57,7
Brikety a pelety	2021	239,2	190,6	146,4	1 085,9	801,8	76,5
	2020	236,3	190,5	144,4	1 069,4	745,9	75,2
Ostatní biomasa	2021	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2020	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapalná biopaliva	2021	1,2	0,5	0,3	2,5	0,0	0,1
	2020	1,3	0,6	0,3	2,3	0,0	0,1
Biomasa celkem	2021	2 664,6	1 557,2	2 135,2	28 486,1	8 956,2	3 292,4
	2020	2 499,0	1 432,4	1 956,4	26 446,5	7 843,0	3 011,6

Pramen: Statistiky MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

V roce 2021 bylo (tab. T8.4/02) vyrobeno celkem 2 664,6 GWh elektřiny spalováním biomasy (meziroční nárůst o 6,6 %) a bylo na to spotřebováno celkem 2 135,2 tis. t biomasy, z toho neupravené (neaglomerované) rostlinné materiály představovaly 104,3 tis. t (tj. 4,9 %).

Výroba tepelné energie spalováním biomasy (mimo domácnosti) v roce 2021 dosáhla 28 486,1 TJ (meziroční nárůst o 8 %), z toho většina byla opět spotřebována ve vlastním závodě. Z celkového množství spalovaného paliva (3 292,4 tis. t) činil podíl neaglomerovaných rostlinných materiálů 74,9 tis. t (meziroční nárůst o 29,9 %). Zdaleka největší podíl spotřebovávaného paliva (tzn. biomasy) tvořil dřevní odpad, piliny, kůra, štěpka a zbytky po lesní těžbě (1 812,8 tis. t, podíl 55 % na celkové spotřebě paliva) a celulóznové výluhy (1 299,3 tis. t, podíl 39 % na celkové spotřebě paliva).

Pro domácnosti odhaduje MPO v roce 2021 množství získaného tepla ze spotřebované biomasy na výrobu tepla 65 639,1 TJ (meziročně nárůst o 1,6 %). Pelety, brikety a rostlinné materiály představují zatím pouze menší část této spotřeby, nicméně i jejich spotřeba stále roste.

Energeticky využívaný bioplyn vzniká při anaerobní fermentaci jak v komunálních a průmyslových čistírnách odpadních vod jako skládkový plyn, tak i při fermentaci zemědělských odpadů a produktů. Vyrobená energie je využívána pro výrobu tepelné energie (především pro vlastní potřebu provozů, např. čistíren odpadních vod) i pro výrobu elektrické

energie, především v případě zemědělských bioplynových stanic, jejichž počet se v posledních letech výrazně nemění.

Podle statistik MPO bylo v roce 2021 k energetickým účelům využito celkem 1 303,6 mil. m³ bioplynu, což je více než v roce předchozím (1 301,0 mil. m³, meziroční nárůst o 0,2 %). Výroba nejvíce poklesla v kategorii komunální ČOV (o 2,8 %), dále poklesla u skládkového plynu (o 1,7 %). Nejvyšší nárůst zaznamenaly průmyslové ČOV (8,2 %). Produkce bioplynových stanic vzrostla o 0,3 %. Celkem bylo do statistiky výroby bioplynu pro energetické účely zahrnuto 454 bioplynových stanic. Hlavní podíl bioplynu (90 %) byl vyroben v bioplynových stanicích.

V celkem 436 bioplynových stanicích (o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 321 MW) bylo v roce 2021 vyrobeno 2 404,2 GWh (z toho dodáno do sítě 2 035,9 GWh, tj. 84,7 %). Dále bylo v těchto stanicích vyrobeno celkem 4 655 024,0 GJ tepla, vlastní spotřeba včetně ztrát dosáhla 4 071 631,0 GJ (tj. 87,5 %).

Rozvoj výroby bioplynu k energetickým účelům v roce 2021 se oproti roku předchozímu mírně snížil. Celkově bylo dosaženo podílu bioplynu 11,0 % na energii OZE.

8.4.2 Využití zemědělské produkce v dopravě

V souladu se zákonem o podporovaných zdrojích energií a změně některých zákonů č. 382/2021 s platností od 18. 10. 2021 musí dodavatelé pohonných hmot zajistit:

- aby v jimi dodaných pohonných hmotách bylo za kalendářní rok obsaženo minimální množství pokročilých biopaliv 0,22 % energetických (e. o.) od 1. ledna 2022 do 31. prosince 2024 a 1,07 % e. o. od 1. ledna 2025 a v následujících letech. Do plnění povinnosti lze zohlednit čisté pokročilé biopalivo, bio LPG a biomethan. V případě, že překročí minimální množství biopaliv, může toto nadměrné množství biopaliv převést do plnění povinnosti v následujícím kalendářním roce. Za nesplnění uvedené povinnosti je dodavateli pohonných hmot udělena pokuta 2 Kč za každý MJ nedodaného pokročilého biopaliva. Do splnění povinnosti jsou zohledněna pouze biopaliva splňující kritéria udržitelnosti. Pokročilá biopaliva se do podílů zohledňují dvojnásobně.
- aby v jimi dodaných pohonných hmotách bylo za kalendářní rok obsaženo minimální množství energie z obnovitelných zdrojů 9,5 % energetických od 1. ledna 2030. Do plnění povinnosti lze zohlednit biopaliva ve všech formách, elektrinu z obnovitelných zdrojů, obnovitelná kapalná nebo plynná paliva z nebiologických zdrojů a recyklovaná paliva. V případě, že překročí minimální množství biopaliv, může toto nadměrné množství biopaliv převést do plnění povinnosti v následujícím kalendářním roce. Za nesplnění uvedené povinnosti je dodavateli pohonných hmot udělena pokuta 1 Kč za každý MJ nedodané energie z obnovitelného zdroje. Pokročilá biopaliva, biopaliva z použitých kuchyňských olejů nebo kafilerních tuků se do podílu zohledňují dvojnásobně.

T8.4/03 - Současné národní závazky¹⁾ a opatření pro využívání energie z OZE v odvětví dopravy v ČR

Rok	Podíl energie z obnovit. zdrojů energie ¹⁾ (% e.o.)	Podíl pokročilých biopaliv, biomethanu a bioLPG ¹⁾ (% e.o.)	Povinnost snižovat emise GHG z pohonných hmot ¹⁾ (%)	Minimální úspora emisí GHG biopaliva ^{2a)} , biomethanu a obnovit. kapalných a plyných paliv ^{2b)} (%)	Dvojnásobné započítávání ¹⁾
2021	-	-	6 ⁴⁾	50 ²⁾ kapacity uvedené do provozu do 5. 10. 2015	Ano platí pouze pro podíly pokročilých biopaliv suroviny IX.A, pro biopaliva suroviny IX.B a pro pokročilý biomethan a bioLPG
				60 ²⁾ kapacity uvedené do provozu od 6. 10. 2015	
2022		0,22 ³⁾		do 31. 12. 2020	
2025		1,07 ³⁾		65 ^{2a)} & 70 ^{2b)} kapacity uvedené do provozu od 1. 1. 2021	
2030	9,5 ⁵⁾				

1) Podle zákona o podporovaných zdrojích energie a změně některých dalších zákonů č. 382 Sb., s platností od 18. 10. 2021 a 1. 7. 2022.

2a, b) Podle směrnice EP a Rady 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů.

POKUTY:

3) 2 Kč za každý MJ nedodaného pokročilého biopaliva. Lze zohlednit biomethan, bioLPG.

4) 10 Kč za každý kg snížených emisí GHG.

5) 1 Kč za každý MJ nedodané energie z obnovitelných zdrojů.

Pramen: VÚZT - SVB Praha

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Nařízení vlády č. 107/2022 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 189/2018 Sb., o kritériích udržitelnosti biopaliv o snižování emisí skleníkových plynů z pohonných hmot, ve znění nařízení vlády č. 492/2020 Sb. bylo schváleno 6. dubna 2022. Mimo jiné specifikuje suroviny pro výrobu pokročilých biopaliv a podmínky pro zohlednění recyklovaných paliv s obsahem uhlíku a kapalných a plyných paliv z obnovitelných zdrojů nebiologického původu. Od 1. července 2022 bylo vládním návrhem novely zákona o ochraně ovzduší (vypuštěním celého §19) zrušeno povinné přimíchávání biopaliv do motorového benzínu a motorové nafty. Přehled v současnosti platných národních závazků a opatření pro využívání OZE v sektoru dopravy uvádí tab. T8.4/03.

V tab. T8.4/04 jsou uvedeny kapacity, termín zahájení provozu a základní použita surovina pro výrobu bioetanolu. V roce 2022 zajišťovaly výrobu jen závody Tereos TTD, a. s., Dobrovice a Ethanol Energy, a. s., Vrdu.

T8.4/04 - Výrobní kapacity bioetanolu v ČR v roce 2022

Společnost	Zahájení výroby	Roční produkční kapacita		Základní použita surovina
		hl	t	
Tereos TTD, a. s. Dobrovice	2006	1 000 000	79 000	cukrová řepa
Ethanol Energy, a. s. (lihovar Vrdu)	2007	700 000	55 200	obiloviny, kukuřice
CELKEM		1 700 000	134 200	

Pramen: VÚZT - SVB, Svaz lihovarů ČR

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výrobu, dovoz, vývoz a hrubou spotřebu bioetanolu, dovoz bio-ETBE a hrubou spotřebu E85 ve vozidlech k takovému palivu určeným („flexi fuel vehicles“) v ČR v roce 2022 a pro porovnání v letech 2019 až 2021 uvádí tab. T8.4/05.

T8.4/05 - Bilance výroby, zahraničního obchodu a spotřeby bioetanolu (t)

	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Výroba	75 096	93 040	85 688	88 545	80 538	91,0
Dovoz	3 055	22 502	15 886	31 352	25 320	80,8
Vývoz	3 071	18 476	13 036	36 591	9 197	25,1
Hrubá spotřeba	79 835	93 195	83 532	85 491	88 150	103,1
Bio-ETBE pro přimíchávání	26 497	51 228	55 590	58 714	73 000	124,3
Spotřeba E85	2 865	1 575	357	4	2	50,0

Pramen: VÚZT - SVB, Praha, P. Jevíč

Zpracoval: Z. Nesřáal (ÚZEI)

Tuzemská výroba bioetanolu ve výši cca 81 tis. t byla v roce 2022 o 9 % nižší než v roce předešlém. Dovoz i vývoz se snížily o 19 %, resp. 75 % oproti předchozímu roku. Hrubá spotřeba bioethanolu se na trhu v ČR zvýšila z 86 tis. t v roce 2021 na 88 tis. t, což představuje 3% nárůst. K 24% nárůstu výroby došlo u etyl-tertio-butyl-ether (ETBE). Hrubá spotřeba paliva Ethanol E85 rok od ukončení daňové podpory opět klesala z 0,004 tis. t na cca 0,002 tis. t. (tj. o 50 %).

Pro výrobu bioetanolu se v roce 2022 spotřebovalo 383,5 tis. t technické cukrovky a 153,3 tis. t zrna kukuřice. Při výnosu cukrovky 69,64 t/ha a 7,95 t/ha zrna kukuřice dosáhla odpovídající sklizňová plocha u cukrovky 5,5 tis. ha a u kukuřice 19,3 tis. ha. Podíl plochy cukrovky technické zpracované na bioetanol z celkové sklizňové plochy této plodiny dosáhl 9,5 %, v případě kukuřice na zrna se jednalo o podíl 24,0 %. Na výrobu 1 litru bioetanolu se tak spotřebovalo cca 9,1 kg cukrovky, resp. 2,5 kg zrna kukuřice. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2022 dosáhlo 60 % (o 6 % méně než v roce předešlém).

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu bionafty FAME se v roce 2020 ustálila na 340 tis. t. Byla tedy stejná jako v roce předešlém. Výrobu certifikovaného FAME v roce 2022 z nakupovaných surovin pro tuzemskou spotřebu a vývoz zajišťovaly společnosti Chemoprojekt, a.s. (pracoviště Ústí n. L.), Preol, a.s., Lovosice, Primagra, a.s., Milín, Temperator, s.r.o. Liberec a Glycona s.r.o. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2022 dosáhlo 71 % (o 1 % méně než v roce předešlém). Bilanci výroby FAME v ČR, vývoz, dovoz a hrubou spotřebu uvádí tab. T8.4/06.

T8.4/06 - Balance výroby FAME a SMN30

Položka	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Výroba FAME celkem (t)	194 278	248 418	258 647	244 794	242 048	98,9
Výroba SMN30 celkem (t)	0	15	0	0	0	-
Dovoz FAME (t)	110 434	98 852	189 402	198 565	158 659	79,9
Vývoz FAME (t)	74 448	107 275	141 760	144 389	132 655	91,9
Hrubá spotřeba (t)	294 664	281 014	292 854	298 489	270 990	90,8
Výrobní kapacity (t)	340 000	340 000	340 000	340 000	340 000	100,0

Pramen: VÚZT - SVB Praha, MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

V roce 2022 bylo vyrobeno cca 242,1 tis. t FAME, což je cca o 1 % méně než v předchozím roce. Hrubá spotřeba FAME se ve stejném období snížila o 9 %. Dovoz FAME se snížil ve srovnání s rokem 2021 o 20 % na 158,7 tis. t a je stále nižší než tuzemská výroba. Vývoz FAME se snížil na 132,7 tis. t, což činí 92 % roku předchozího. Směsná motorová nafta s 30 % V/V MEŘO se v roce 2022 neobchodovala.

Pro výrobu FAME se v ČR v roce 2022 spotřebovalo 294,5 tis. t řepkového zrna, což při průměrném výnosu 3,4 t/ha představuje plochu 86,9 tis. ha, resp. 25,2 % celkové sklizňové plochy řepky olejky v roce 2022.

9 CENY A TRHY AGRÁRNÍCH PRODUKTŮ A VSTUPŮ DO ZEMĚDĚLSTVÍ

9.1 Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU

V roce 2022 byly ceny zemědělských a potravinářských produktů i ceny vstupů do zemědělství výrazně ovlivněny válkou Ruska na Ukrajině, která mj. vyvolala v globálním měřítku zejména prudký nárůst cen energií (plyn, elektřina, PHM), ale také cen obilovin a olejnin. To mělo dopad na ceny zemědělských produktů v celé tuzemské výrobní vertikále, které výrazně posílily. Ceny zemědělských výrobců v ČR se meziročně zvýšily o 31,5 % (tab. T9.1/01). Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku proti roku 2021 stouply o více než 22 % a spotřebitelské ceny potravin se v průměru zvýšily téměř o 17 %. Také ceny vstupů do zemědělství se meziročně zvýšily o více než 24 %.

T9.1/01 - Meziroční souhrnné cenové indexy v ČR

Ukazatel	2021	2022
Ceny zemědělských výrobců ²⁾	107,9	131,5
Ceny průmyslových výrobců potravin, výrobků, nápojů a tabáku ¹⁾	100,4	122,6
Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů	100,8	116,7
Ceny vstupů do zemědělství ²⁾	105,9	124,2

1) Indexy cen průmyslových výrobců podle sekce CZ-CPA.

2) Od roku 2022 podle váhového schématu roku 2020.

Pramen: ČSÚ: Indexy cen zemědělských výrobců, ceny průmyslových výrobců za potravinářské výrobky podle - CZ-CPA
a index spotřebitelských cen v roce 2021 u domácností celkem.

Index cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100).

Zpracoval: H. Deyl Baudisová, M. Abrahamová (ÚZEI)

Ceny zemědělských výrobců u rostlinných komodit celkem se v roce 2022 meziročně zvýšily o 36 % (tab. T9.1/02). Nejvýrazněji stouply v rámci sledovaných komodit ceny obilovin (téměř o 50 %). Hlavním důvodem byl pokles nabídky na globálním trhu zapříčiněný omezením vývozu obilovin z Ukrajiny v důsledku blokace černomořských přístavů ruskou armádou. Druhý největší meziroční nárůst byl evidován u CZV olejnin, a to o více než 40 %, rovněž z důvodů omezení vývozu především slunečnice z Ukrajiny. Významně (o 39 %) se meziročně zvýšila také cena konzumních brambor v důsledku slabší sklizně a stoupla také cena zemědělských výrobců zeleniny a květín (o 18 %). Proti roku 2021 se prakticky nezměnila CZV cukrové řepy, zatímco u ovoce klesla meziročně téměř o 3 %.

T9.1/02 - Meziroční indexy cen rostlinných výrobků v ČR

Ukazatel	2021	2022
Rostlinné výrobky celkem	113,2	136,0
z toho - obiloviny	116,9	148,8
- olejnin	116,3	140,3
- brambory celkem	85,1	139,3
- cukrová řepa	109,6	99,9
- ovoce	97,8	97,1
- zelenina a květiny	112,7	118,0

Pramen: ČSÚ: Index cen zemědělství

Zpracoval: H. Deyl Baudisová, M. Abrahamová (ÚZEI)

V roce 2022 došlo na všech sledovaných trzích (či burzách) u obilovin a olejnin ke značnému nárůstu cen oproti roku 2021. Ze sledovaných obilovin došlo k nejvýraznějšímu meziročnímu zvýšení ceny u pšenice potravinářské v České republice, a to o 58,1 %. V Polsku cena této komodity meziročně stoupla o 49,0 %. Na tuzemském trhu také výrazně meziročně posílila CZV pšenice krmné (o 56,5 %) a krmného ječmene (o 55,6 %). Ze sledovaných členských zemí meziročně vzrostla cena krmné pšenice na polském trhu o 49,6 % a na německém trhu o 44,1 %. Také cena krmného ječmene v Polsku a Německu posílila, a to o 49,9 %, resp. 44,5 %.

CZV potravinářské pšenice se v České republice v roce 2022 pohybovala v intervalu od 6 130 Kč/t v lednu až po 8 654 Kč/t v červnu, kdy dosáhla nejvyšší hodnoty. V roce 2022

dosáhla průměrná CZV potravinářské pšenice 7 605 Kč/t, krmné pšenice pak 7 054 Kč/t. CZV krmné kukuřice na tuzemském trhu činila v průměru 6 816 Kč/t, CZV krmného ječmene pak za 6 170 Kč/t.

Ceny řepkového semene v roce 2022 v ČR korespondovaly s vývojem cen v EU. Cena zemědělských výrobců řepkového semene se v ČR v průběhu roku 2022 pohybovala v intervalu od 15 534 Kč/t v lednu až k maximu 19 887 Kč/t v červnu 2022. Průměrná CZV za rok 2022 byla s hodnotou 17 132 Kč/t meziročně o 42,4 % vyšší. Na evropských burzách byla meziročně průměrná roční cena řepky na burze v Hamburku o 36,6 % vyšší a na burze Matif stoupla o 30,0 %.

V ČR se cena zemědělských výrobců brambor konzumních v roce 2022 meziročně výrazně zvýšila o více než 44 % (o 72 €/t). Rovněž v zemích EU (4) došlo k jejímu nárůstu, ale v porovnání s ČR byl tento vzestup mírnější (o 9,0 %, tj. o 16,2 €/t).

T9.1/03 - Cenový vývoj rostlinných komodit ve vybraných zemích EU (€/t)

Ukazatel	2021	2022	Meziroční index
Pšenice potravinářská			
- Česká republika ¹⁾	195,85	309,60	158,08
- Polsko ³⁾	220,03	327,91	149,03
Pšenice krmná			
- Česká republika ¹⁾	183,48	287,17	156,52
- Německo ²⁾	215,16	310,06	144,10
- Polsko ³⁾	221,19	331,00	149,64
Ječmen krmný			
- Česká republika ¹⁾	161,40	251,18	155,63
- Německo ²⁾	198,38	286,75	144,54
- Polsko ³⁾	186,24	279,19	149,91
Kukuřice krmná			
- Česká republika ¹⁾	191,47	277,48	144,92
- Německo ²⁾	230,32	312,72	135,78
- Polsko ³⁾	212,72	289,75	136,21
Řepka olejná			
- Česká republika ¹⁾	469,09	697,44	148,68
- Hamburk ⁴⁾	568,76	777,00	136,61
- Matif ⁵⁾	558,06	725,40	129,99
Brambory konzumní			
- Česká republika ¹⁾	163,07	235,05	144,14
- EU 4 ⁶⁾	180,25	196,46	108,99

1) ČSÚ - aritmetický průměr z měsíčních obchodních cen, ČNB - průměrný kurz za příslušné roky.

2) Průměrná obchodní cena dle AML.

3) Průměrná obchodní cena dle MRiRW.

4) Průměrná cena na mezinárodní burze v Hamburku, Europe "00", CIF, Oil World.

5) Průměrná cena na mezinárodní burze Matif (Francie).

6) EU 4: Belgie, Francie, Nizozemsko a Německo. Rok 2022 - odhad.

Pramen: ČSÚ; ČNB; AML; MRiRW; USDA Oilseeds: World Markets and Trade, Eurostat

Zpracoval: H. Deyl Baudisová, A. Vorlíčková (ÚZEI)

V České republice se v roce 2022 průměrná CZV živočišných komodit zahrnující hospodářská zvířata a živočišné výrobky ve srovnání s rokem 2021 zvýšila o více než 24 %. V porovnání s komoditami rostlinné výroby však byl tento nárůst mírnější (o 12,7 p. b.). K navýšení ceny došlo prakticky u všech hlavních živočišných komodit, z toho nejvýrazněji posílila cena vajec (o 28,2 %), o něco mírněji se zvýšila CZV mléka, jatečného skotu a jatečných prasat (tab. T9.1/04). Nejslabší meziroční vzestup ceny pak zaznamenali chovatelé drůbeže (o 19,5 %).

T9.1/04 - Meziroční indexy cen živočišných výrobků v ČR

Ukazatel	2021	2022
Hospodářská zvířata a živočišné výrobky celkem	100,5	124,4
z toho - mléko	104,7	125,4
- jatečný skot	104,4	124,0
- jatečná prasata	83,7	124,5
- drůbež	101,4	118,9
- vejce	102,1	128,2

Pramen: ČSÚ: Index cen v zemědělství

Zpracoval: H. Deyl Baudisová, I. Bošková, M. Abrahamová, J. Pokorný, T. Rudinskaya (ÚZEI)

V rámci Evropské unie došlo v roce 2022 k nárůstu cen u většiny živočišných komodit. Průměrná CZV jatečných býků R3 v EU 27 se v roce 2022 proti roku 2021 dynamicky zvýšila, a to o více než 25 %, tj. o 101 €/100 kg na 495 €/100 kg j. hm. Tento vzestup ceny byl podpořen jednak vysokou poptávkou po hovězím masu na globálním trhu především díky nejvýznamnějšímu dovozci, kterým je Čína, ale také nižší výrobou na vnitřním trhu Unie. V rámci členských zemí produkce hovězího masa meziročně klesla celkem o 2,3 %. Meziročně se zvýšily CZV jatečných býků R3 ve většině členských zemí EU. Z předních producentů hovězího masa nejvýrazněji posílily ceny v Dánsku (o 34,7 %), Nizozemsku (o 33,4 %), Polsku (o 33,0 %) a ve Španělsku (o 29,8 %).

T9.1/05 - Cenový vývoj živočišných komodit ve vybraných zemích EU (€/100 kg)

Ukazatel	2021	2022	Meziroční index
Jateční býci R3 v EU¹⁾	394,0	495,0	125,6
- Česká republika	344,5	419,5	121,8
- Francie	391,0	502,0	128,4
- Německo	414,9	519,0	125,1
- Nizozemsko	369,6	493,0	133,4
- Polsko	360,0	479,0	133,0
Jatečná prasata tř. E v EU¹⁾	143,0	184,1	128,8
- Česká republika	136,6	179,8	131,6
- Německo	139,9	187,6	134,1
- Dánsko	147,3	163,5	111,0
- Španělsko	154,1	182,3	118,3
- Polsko	135,6	184,6	136,1
Jatečná kuřata²⁾	199,8	258,1	129,1
- Česká republika	176,9	235,0	132,8
- Německo	302,3	384,6	127,2
- Polsko	138,8	189,1	136,3
Mléko³⁾			
- Česká republika	34,4	46,0	133,6
- Německo	37,1	53,5	144,1
- Polsko	34,5	49,1	142,3
- EU	36,8	50,2	136,5

1) Ceny zemědělských výrobců na reprezentativních trzích EU 27.

2) Ceny průmyslových výrobců na reprezentativních trzích EU 27 - kuřata 65 %.

3) Cena za mléko s přirozeným obsahem složek.

Pramen: Agrimer, EUROSTAT, EK.

Zpracoval: M. Abrahamová, I. Bošková, J. Pokorný, T. Rudinskaya (ÚZEI)

CZV jatečných prasat tř. E v roce 2022 v průměru EU 27 meziročně vzrostla o 28,8 % (o 41,1 €/100 kg j. hm.). K jejímu posílení došlo ve všech členských zemích, z toho u významných evropských producentů (Dánska a Německa) o 11,0 %, resp. o 34,1 %. Nejvýraznější nárůst byl pozorován v Belgii, Rumunsku a v Polsku (shodně o 36,0 %). Hlavním důvodem tohoto vývoje byla klesající výroba vepřového masa v celé Unii (zejména v Německu a v Polsku), vyšší ceny na světovém trhu a rostoucí náklady na krmiva a energie.

Prostý průměr cen vykázaných zemědělskými výrobci (CZV) jatečných kuřat v ČR se v roce 2022 zvýšil o 18,1 % na 27,29 Kč/kg, CZV jatečných krůt vzrostla o 28,1 % na 41,75 Kč/kg a CZV jatečných kachen se zvýšila o 14,9 % na 33,61 Kč/kg. CPV kuřat kuchaňch I. tř. vzrostla o 26,7 % na 51,18 Kč/kg.

CPV průmyslových výrobců kuřat „65 %“ na reprezentativních trzích EU 27 meziročně vzrostla o 29,1 % na 258,1 €/100 kg. V Německu se meziročně zvýšila o 27,2 % na 384,6 €/100 kg. V Polsku po meziročním nárůstu o 36,3 % činila 189,1 €/100 kg. V ČR se zvýšila o 32,8 % na 235,0 €/100 kg (tab. T9.1/05).

Průměrná roční CZV mléka v ČR sledovaná ČSÚ vzrostla meziročně o 25,5 %, nicméně přepočten na € ukazuje dle EK zvýšení o 33,6 %. O něco více se zvýšila průměrná CZV mléka EU (o 36,5 %) i ve vybraných sledovaných zemích. Ve všech zemích EU se CZV meziročně zvýšila, ovšem zjevně v rozdílné výši. Nejvíce v Litvě a v Lotyšsku (o 51,1 %, resp. o 47,7 %),

naopak nejmenší vzrůst ve výši 18 % nastal, při vynechání minoritní Malty a Kypru, ve Francii. Celkový růst cen lze přičítat zřejmě omezené nabídce mléka na světovém i evropském trhu a s tím spojené nedostatečně uspokojené poptávce za současného růstu cen některých vstupů, zejména krmiv a energií.

9.2 Agrární zahraniční obchod

9.2.1 Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním¹¹² zahraničním obchodě

Obrat českého AZO se v roce 2022 meziročně znatelněji navýšil o 19,9 % na 595,8 mld. Kč, vzhledem ke zvýšení hodnot jak na straně exportu, tak na straně importu. V roce 2022 se zvýšila hodnota vývozu o 48,0 mld. Kč, tj. o 21,1 %, na 274,7 mld. Kč a hodnota dovozu se zvýšila meziročně o 50,8 mld. Kč, tj. o 18,8 %, na 321,1 mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2022 opět meziročně zhoršila, a to o 2,8 mld. Kč na 46,4 mld. Kč. Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době zvýšil o 1,7 p. b. na 85,6 % a podíl schodku na vývozu se snížil o 2,3 p. b. na 16,9 % (zlepšení obou hodnot). V členění na obchod s EU 27 a s třetími zeměmi lze v prvním případě konstatovat meziroční pokles bilančního schodku na 17,0 mld. Kč, tj. o 26,4 %, a ve druhém případě pak mnohem výraznějším navýšením schodku na 28,4 mld. Kč¹¹³, tj. o 41,6 %. Meziročně větší výkyvy bilance vykazuje český agrární obchod s třetími zeměmi než obchod s Uníí.

Zastoupení agrárních výrobků v celkovém českém zahraničním obchodu je trvale mírně vyšší na straně dovozu než vývozu (jednotlivé podíly viz T9.2/01). Meziročně se změnila participace agrárního zboží v celkovém exportu a importu do/z EU 27 (nárůst na 5,4 %, resp. nárůst na 8,8 %), a do/z třetích zemích, kde je trvale výrazně nižší (nárůst na 2,7 %, resp. stagnace ve výši 2,3 %).

T9.2/01 - Podíl agrárního zahraničního obchodu na celkovém zahraničním obchodu ČR (%)

Ukazatel	2021	2022	Meziroční index
Obrat agrárního zahraničního obchodu	5,21	5,34	102,5
Agrární vývoz	4,60	4,87	105,9
Agrární dovoz	5,86	5,81	99,1

Pramen: ČSÚ - Databáze pohybu zboží přes hranice

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Významnou měrou ovlivňují výsledky českého AZO tabákové výroby. V roce 2022 jejich podíl na vývozu nepatrně poklesl a podíl na dovozu mírně vzrostl. Při nezahrnutí kapitoly

112 Český statistický úřad změnil od roku 2020 doposud používanou terminologii a způsob prezentování údajů. Přeshraniční pohyb nebude nadále nazýván zahraničním obchodem, ale pohybem zboží přes hranice. Podrobnější metodické informace jsou publikovány na stránkách ČSÚ (<https://www.czso.cz/csu/czso/zo>), ke změně metodiky však nedošlo. V této kapitole bude i nadále používána stávající terminologie. Agrární zboží je definováno kapitolami 01-24 celního sazebníku.

113 Součet obchodu s EU 27 a s třetími zeměmi se nerovná celkovému obchodu, neboť ten obsahuje i obchodní operace, které nejsou v databázi přiřazeny konkrétní zemi. K 31. lednu 2020 vystoupilo Spojené království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie, proto je stát zařazen mezi tzv. třetí země.

HS 24 „tabák a tabákové výrobky“ mezi agrární zboží došlo v roce 2022 v meziročním porovnání na straně exportu k nárůstu hodnoty o 21,1 %, zatímco hodnota dovozu se zvýšila méně, a to o 18,6 %. Záporná bilance se bez zahrnutí „tabáku a tabákových výrobků“ meziročně zhoršila o 3,3 mld. Kč a byla vyšší než s nimi (48,6 mld. Kč).

9.2.2 Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu

Většina agrárního zboží je ČR exportována a importována na/z jednotného trhu EU. Podíl EU 27 na straně vývozu v roce 2022 činil 89,9 % a na straně dovozu 82,4 %, meziročně tak v roce 2022 vzrostl podíl vývozu o 0,2 p. b., podíl dovozu zaznamenal stagnaci. Podíl Unie na AZO ČR je výrazně vyšší než v rámci celkového českého obchodu, kde činil 81,5 % na straně vývozu a 54,9 % na straně dovozu.

Více než jednu polovinu veškerého agrárního zboží vyváží ČR do Německa (24,6 % v roce 2022), na Slovensko (20,1 %) a do Polska (10,1 %). Dalšími významnými odběrateli v pořadí jsou Rakousko, Itálie a Maďarsko (stejně jako v předchozích pěti letech) a z třetích zemí Spojené království (s podílem 1,9 %) a navzdory embargu Rusko (0,9 %), dále Spojené státy (0,8 %), Ukrajina (0,7 %), Japonsko a Egypt (shodně 0,5 %) a Švýcarsko (0,3 %). V roce 2022 se hodnota českého agrárního exportu meziročně zvýšila do Německa a na Slovensko (o 24,3 %, resp. o 15,5 %), do Polska (o 23,4 %), Rakouska vzrostla významně o 29,6 % a Maďarska vzrostla o 16,0 %. Do některých zemí meziročně hodnota českého agrárního vývozu zaznamenala pokles, např. do Ruska klesla o 30,2 %, dále velmi nepatrně do Turecka (o 8,2 %) a Číny (o 33,9 %). Do Chile, Malajsie, Běloruska, Kuvajtu, Kolumbie a Mexika byl taktéž zaznamenán v roce 2022 pokles hodnoty agrárního vývozu, a to v rozpětí od 2,4 % do 30,7 %.

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází zejména z Německa a Polska (v roce 2022 dohromady 35,7 %) a dále z Itálie, Nizozemska a Slovenska. Více než 4% podíl zaujímaly v roce 2022 ještě Španělsko a Maďarsko. V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Čína, Ukrajina, Norsko, Spojené království, Spojené státy, Turecko, Brazílie a Vietnam (s podíly v rozmezí 1,7 % až 0,6 %). Meziročně se zvýšila hodnota dovozů v prvních 25 zemích, nejvíce z Brazílie (o 65,0 %), Číny (o 46,2 %) a Itálie (o 37,2 %), jejich podíly na dovozu tvoří 0,8 %, resp. 1,7 %, resp. 7,1 %.

Ze zemí, které patřily v roce 2022 mezi deset nejvýznamnějších dodavatelů agrárního zboží do ČR, hodnota dovozu meziročně rostla. Spojené království obsadilo 18. místo s růstem hodnoty agrárního dovozu o 9,9 %. Spojené státy obsadily 19. místo s růstem hodnoty dovozu o 23,8 %.

T9.2/02 - Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Země	Vývoz			Země	Dovoz ¹⁾		
	2021	2022	meziroční index		2021	2022	meziroční index
Německo	54 245,5	67 448,0	124,3	Německo	60 881,6	63 321,6	104,0
Slovensko	47 740,3	55 153,7	115,5	Polsko	41 905,3	51 191,7	122,2
Polsko	22 444,6	27 699,6	123,4	Itálie	16 534,9	22 690,5	137,2
Rakousko	13 814,1	17 908,3	129,6	Nizozemsko	18 167,4	21 793,4	120,0
Itálie	13 570,7	15 722,9	115,9	Slovensko	17 977,4	21 423,1	119,2
Maďarsko	9 986,7	11 580,6	116,0	Španělsko	14 917,0	18 824,6	126,2
Nizozemsko	7 688,0	9 458,0	123,0	Maďarsko	11 089,2	13 662,5	123,2
Francie	6 122,5	6 682,0	109,1	Rakousko	9 957,6	12 116,2	121,7
Rumunsko	5 202,1	6 342,9	121,9	Belgie	8 155,1	9 934,2	121,8
Belgie	4 058,0	5 857,0	144,3	Francie	7 764,4	8 805,6	113,4
Spojené království	4 820,4	5 310,8	110,2	Čína	3 798,1	5 551,9	146,2
Španělsko	2 917,6	3 702,2	126,9	Ukrajina	4 020,8	5 052,4	125,7
Chorvatsko	2 214,9	3 079,8	139,0	Rumunsko	6 809,9	4 495,2	66,0
Švédsko	2 303,5	2 664,2	115,7	Norsko	3 084,0	3 902,7	126,5
Ruská federace	3 730,4	2 602,5	69,8	Spojené království	3 319,9	3 648,1	109,9
Bulharsko	1 898,6	2 576,7	135,7	Spojené státy	2 371,8	2 936,3	123,8
Spojené státy	891,4	2 121,8	238,0	Turecko	2 478,0	2 759,7	111,4
Ukrajina	1 420,6	1 969,5	138,6	Brazílie	1 595,5	2 632,9	165,0
Dánsko	1 509,9	1 859,5	123,2	Řecko	2 014,6	2 299,1	114,1
Řecko	1 717,3	1 814,3	105,6	Irsko	1 728,7	2 193,1	126,9
Slovinsko	1 511,1	1 802,5	119,3	Dánsko	1 839,1	2 171,2	118,1
Litva	1 335,9	1 746,0	130,7	Vietnam	1 446,8	1 971,0	136,2
Vybrané země celkem	211 144,3	255 102,9	120,8	Vybrané země celkem	241 857,1	283 377,0	117,2
Podíl na celkovém agrárním vývozu	93,1	92,9	x	Podíl na celkovém agrárním dovozu	89,5	88,2	x

1) Dovoz podle země původu.

2) Země řazeny podle roku 2022.

Pramen: ČSÚ - Databáze pohybu zboží přes hranice

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

9.2.3 Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu

Komoditní skladbu českého agrárního vývozu a dovozu podle kapitol HS¹¹⁴ představuje tab. T9.2/03. V podrobnějším pohledu¹¹⁵ byly hlavními vyváženými komoditami z ČR v roce 2022 „přípravky používané k výživě zvířat“ (podíl na agrárním vývozu 7,9 %), „pšenice“, „cigarety“ (v meziročním porovnání pokračování poklesu podílu o 0,4 p. b. na 5,9 %), „potravinové přípravky jiné“ (HS 2106), „pekařské výrobky“ (tj. pečivo, sušenky, oplatky apod.), „nezahuštěné mléko a smetana“ (ve velké míře surové mléko), „sýry a tvaroh“, „řepkový olej (s nízkým obsahem kyseliny erukové)“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“ a „pivo“.

Mezi nejvíce dovážené zboží do ČR v roce 2022 patřily „vepřové maso“ (s téměř 6% podílem, tj. nárůst podílu o 0,3 p. b. v meziročním porovnání), „přípravky používané k výživě

114 HS – Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží.

115 Členění podle HS 4.

zvířat“, „pekařské výrobky“, „potravinové přípravky jiné“, „sýry a tvaroh“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „káva“, „maso a droby drůbeže“, „cigarety“ a „tabák určený ke vdechování“.

Meziročně došlo v roce 2022 k nejvýraznějšímu zhoršení pasivní bilance u „vepřového masa“ (o 3,3 mld. Kč, významný nárůst dovozu zejména ze Španělska a Německa), „živočišných a rostlinných tuků a olejů“ (o 1,7 mld. Kč, nárůst dovozu z Polska, Nizozemska a Ukrajiny), „kávy“ (o 1,3 mld. Kč), „drůbežího masa a drobů“ (o 1,2 mld. Kč), dále pak „másla“ (o 750,7 mil. Kč) a „sójových pokrutin“ (o 698,4 mil. Kč). Zlepšení pasivní bilance nastalo především u „jablek, hrušek a kdoulí“ (o 224,4 mil. Kč, pokles dovozu hlavně z Německa a Polska), „cibule, šalotky, česneku a póru“ (o 155,9 mil. Kč), „těstovin vařených i nadívaných“ (o 142,7 mil. Kč), „ostatního skořápkového ovoce“ (o 106,3 mil. Kč) a „zmrzliny, eskyma apod.“ (o 102,6 mil. Kč).

Na druhé straně nejviditelnější meziroční zlepšení aktivní bilance bylo zaznamenáno v roce 2022 u „pšenice“ (o 4,8 mld. Kč, nárůst vývozu především do Německa a Rakouska), „mléka a smetany nezahuštěné neslazené“ (o 3,1 mld. Kč, zvýšený vývoz zejména do Německa), „řepkových semen“ a „přípravků používaných k výživě zvířat (shodně o 1,4 mld. Kč), „cigaret“ (o 1,0 mld. Kč) a méně pak u „cukru“ (o 976,9 mil. Kč). Zhoršení aktivní bilance bylo pozorováno především u „slunečnicového oleje“ (o 334,9 mil. Kč, nárůst dovozu z Maďarska a Ukrajiny) „vod, minerálních vod a sodovek slazených“ (o 332,1 mil. Kč) a „pokrutin pro extrahování tuků a olejů“ (o 327,9 mil. Kč).

T9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního zahraničního obchodu ČR

HS	Popis	Vývoz			Dovoz			Balance		
		podíl na agrárním vývozu (%)		index 2022/2021 (%)	podíl na agrárním dovozu (%)		index 2022/2021 (%)	mil. Kč		meziroční rozdíl (mil. Kč)
		2021	2022		2021	2022		2021	2022	
01	Živá zvířata	3,73	3,65	97,86	0,50	0,36	72,00	7 118,6	8 853,9	1 735,3
02	Maso a jedlé droby	2,06	2,39	116,02	10,41	11,12	106,82	-23 473,5	-29 142,2	-5 668,7
03	Ryby, koryšci, měkkýši a jiní vodní bezobratlí	1,92	1,82	94,79	2,53	2,58	101,98	-2 499,5	-3 295,9	-796,4
04	Mléko a mléč. výrobky, vejce, přír. med, jedlé výr. živ. pův.	10,08	10,85	107,64	7,10	7,44	104,79	3 677,1	5 908,2	2 231,1
05	Ostatní produkty živ. původu	0,55	0,55	100,00	0,91	0,94	103,30	-1 190,2	-1 488,9	-298,7
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	0,46	0,38	82,61	2,38	2,14	89,92	-5 394,4	-5 822,0	-427,6
07	Zelenina, požitelné rostliny, kořeny a hlízy	1,55	1,59	102,58	5,73	5,09	88,83	-11 976,1	-11 958,6	17,5
08	Ovoce a ořechy	1,97	1,69	85,79	7,92	6,97	88,01	-16 934,6	-17 737,9	-803,3
09	Káva, čaj, maté a koření	2,14	2,05	95,79	3,02	3,28	108,61	-3 323,0	-4 893,3	-1 570,3
10	Obiloviny	8,54	9,28	108,67	1,70	1,86	109,41	14 767,9	19 542,4	4 774,5
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	1,66	1,69	101,81	0,99	1,20	121,21	1 068,3	788,8	-279,5
12	Olejnatá a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a picniny	4,52	5,22	115,49	3,98	4,16	104,52	-514,3	1 007,5	1 521,8
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	0,63	0,60	95,24	0,43	0,42	97,67	282,8	291,3	8,5
14	Rostlinné pletací materiály	0,05	0,05	100,00	0,03	0,03	100,00	47,3	42,7	-4,6
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	5,02	5,36	106,77	4,00	5,38	134,50	579,8	-2 551,2	-3 131,0
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	2,74	2,65	96,72	2,80	2,68	95,71	-1 369,0	-1 323,3	45,7
17	Cukr a cukrovinky	3,84	4,26	110,94	2,16	2,45	113,43	2 860,9	3 835,7	974,8
18	Kakao a kakaové přípravky	3,33	2,97	89,19	4,30	3,93	91,40	-4 075,2	-4 456,6	-381,4
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; pečivo	8,28	8,17	98,67	6,81	6,81	100,00	359,6	601,2	241,6
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	2,08	1,78	85,58	4,06	3,82	94,09	-6 256,6	-7 396,0	-1 139,4
21	Různé potravinářské přípravky	9,68	9,23	95,35	8,19	7,82	95,48	-188,0	255,3	443,3
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	8,18	6,97	85,21	7,65	6,97	91,11	-2 130,4	-3 233,8	-1 103,4
23	Zbytky a odpady v potravn. průmyslu; připravené krmivo	9,78	9,54	97,55	7,02	7,05	100,43	3 201,7	3 546,4	344,7
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	7,22	7,26	100,55	5,40	5,52	102,22	1 794,7	2 232,0	437,3
Celkem		100,00	100,00	x	100,00	100,00	x	-43 566,1	-46 394,5	-2 828,4

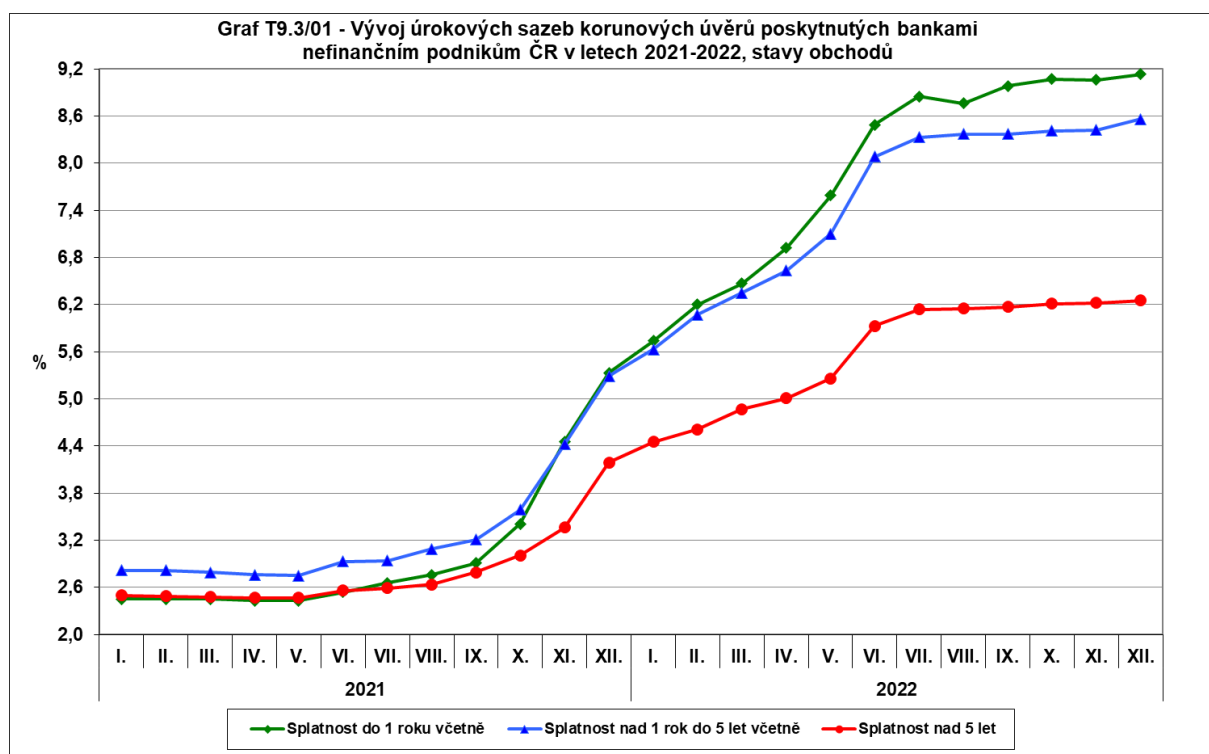
Pramen: ČSÚ - Databáze pohybu zboží přes hranice
Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

9.3 Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství

Vývoj cen finančních vstupů do zemědělství

V roce 2022 byly provedeny čtyři změny nastavení základních úrokových sazeb ČNB. K první změně došlo k 4. únoru 2022, kdy byla zvýšena dvoutýdenní repo sazba o 0,75 % na 4,50 %, ve stejném rozsahu byla zvýšena lombardní sazba na 5,50 % a diskontní na 3,50 %. Dále Bankovní rada ČNB s platností od 1. dubna 2022 zvýšila dvoutýdenní repo sazbu (2T repo sazbu) o 50 bazických bodů na 5,00 %. Současně také rozhodla o zvýšení lombardní sazby na 6,00 % a u diskontní na 4,00 %. Další změna byla provedena s platností od 6. května 2022, kdy se dvoutýdenní repo sazba zvýšila o 0,75 p. b. na 5,75 %. Ve stejném rozsahu byly zvýšeny lombardní a diskontní sazby na 6,75 % a 4,75 %. Růst úrokových sazeb pokračoval 23. června, kdy Bankovní rada rozhodla o zvýšení dvoutýdenní repo sazby na 7,00 %, u lombardní sazby na 8,00 % a u diskontní na 6,00 %.

Úrokové sazby úvěrů zaznamenaly prudký nárůst, který ČNB spojuje s protiinflačními opatřeními. Vývoj úrokových sazeb v jednotlivých měsících v letech 2021 a 2022 u krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých úvěrů je zachycen v grafu T9.3/01.

Pramen: ČNB

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Úrokové sazby korunových klientských úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům a úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od nefinančních podniků k 31. 12. v letech 2020 až 2022 uvádí tab. T9.3/01.

T9.3/01 - Úrokové sazby korunové (stavy obchodů) k 31. 12. (%)

Ukazatel	2020	2021	2022
Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami rezidentům			
Nefinanční podniky - celkem	2,91	4,67	7,33
v tom - krátkodobé (splatnost do 1 roku vč.)	2,82	5,33	9,13
- střednědobé (splatnost nad 1 rok do 5 let vč.)	3,22	5,29	8,56
- dlouhodobé (splatnost nad 5 let)	2,83	4,19	6,25
Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů			
Nefinanční podniky - celkem	0,18	0,41	2,20
z toho - jednodenní	0,11	0,22	1,10
- s dohodnutou splatností	0,77	1,95	5,57
v tom: do 2 let	0,72	1,94	5,58
nad 2 roky	2,60	2,50	3,25
- s výpovědní lhůtou celkem	0,91	1,75	5,53

Pramen: ČNB

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb souvisí s alokací úvěrů v zemědělství, která je vyhodnocena v kapitole 6.4.

Vývoj cen materiálových vstupů do zemědělství

Cena vstupů do zemědělství, dle ČSÚ, se v roce 2022 zvýšila o 24,2 % (tab. T9.3/02).

T9.3/02 - Indexy cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100)

Název	Průměr 2021	Průměr 2022
VSTUPY CELKEM	105,9	124,2
Celkem výrobky a služby běžně spotř. v zem.	106,8	127,3
Osiva a sadba	101,4	113,4
z toho - pšenice ozimá	104,9	124,4
- ječmen jarní	101,1	119,2
- kukuřice	98,2	102,7
- řepka ozimá	103,8	107,5
Energie a maziva	110,7	139,9
Paliva na topení	108,2	129,7
Motorová paliva	113,5	134,2
Elektřina	101,4	161,9
Umělá hnojiva, půdní zlepšovací prostředky	128,6	188,1
z toho - jednoduchá hnojiva	130,2	194,1
- směsi hnojiv	130,6	174,3
Chemické prostředky, pesticidy	99,8	104,5
z toho - fungicidy	99,0	100,0
- insekticidy	96,4	99,4
- herbicidy	102,9	109,9
Krmiva	107,2	130,7
Jednoduchá krmiva	109,8	137,7
Krmné směsi	106,1	127,9
Veterinární služby	104,2	102,1
Ostatní výdaje	101,9	105,8
z toho - voda, její úprava a rozvod	106,2	105,3
- skladování a podpůrné služby v dopravě	101,1	115,1
- telekomunikační služby	99,4	99,3
- neživotní pojištění	100,6	101,6
- právní a účetnické služby	101,8	105,5
Služby pro zemědělství	102,3	126,1
Celkem výrobky a služby přisp. do zem. investic	101,1	108,9
Stroje a ostatní zařízení pro zemědělství	99,5	107,2
Budovy	105,2	112,4

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Největší podíl na růstu cen měl nárůst ceny krmiv s indexem 130,7. Velmi významným faktorem bylo také zvýšení ceny energií a maziv s indexem 139,9. Zejména cena elektřiny vzrostla dosti prudce (o 61,9 %). K nejvyššímu meziročnímu nárůstu v jednotlivých čtvrtletích došlo u jednoduchých hnojiv, kdy ve druhém čtvrtletí byla cena vyšší o 131,1 %. U této položky nakonec celoroční index dosáhl 194,1, cena se tedy oproti roku 2021 téměř zdvojnásobila. Celkový nárůst ceny hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků činil 88,1 %

a k výraznému nárůstu v tomto případě došlo již ve druhém roce po sobě (v roce 2021 dosáhl index 128,6). Položka ostatních výdajů s průměrným ročním indexem 105,8 je významnou položkou vstupů a nárůst její ceny byl poměrně nízký.

V podrobnějším členění cen průmyslových hnojiv s odlišnou metodikou výpočtu ČSÚ zaznamenal nárůst ceny NPK o 107,4 % na 19,6 tis. Kč/t (viz tab. T9.3/03). Ceny všech průmyslových hnojiv vzrostly, kdy u většiny z nich se cena více než zdvojnásobila.

Co se týče osiv a sadby, cena vzrostla o třetinu u ječmene, o čtvrtinu u pšenice a kukuřice a o 10 % u řepky. K poklesu došlo u pozdních konzumních brambor o 3,5 % na 14,3 tis. Kč/t.

T9.3/03 - Průměrné roční ceny osiv, sadby a průmyslových hnojiv prodaných zemědělské prvovýrobě (Kč/MJ)

Ukazatel	MJ	2021	2022	Meziroční index
Osiva a sadba				
Pšenice ozimá	t	10 361	13 045	125,9
Ječmen jarní	t	10 429	13 999	134,2
Kukuřice (cena za výsevní jednotku)	VJ	2 650	3 310	124,9
Pozdní konzumní brambory	t	14 787	14 270	96,5
Řepka ozimá (cena za výsevní jednotku)	VJ	2 008	2 204	109,8
Průmyslová hnojiva				
Dusíkatá - ledek amonný s vápencem 27%	t	7 175	15 952	222,3
- síran amonný 21%	t	5 229	11 216	214,5
- DAM 390	t	6 868	16 239	236,4
- močovina	t	11 018	21 884	198,6
Draselná - draselná sůl gran. 60%	t	8 909	19 536	219,3
Kombinovaná - NPK (15:15:15)	t	9 436	19 566	207,4
- Amofos	t	13 681	26 012	190,1

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Ceny vstupů v ČR odrážejí ceny EU a ceny světové více (energie) či méně. Evropská cena ropy Brent vzrostla meziročně o 42,3 % na 101 USD/barel a dosáhla tak trojciferné roční hodnoty po 9 letech. Konflikt na Ukrajině podle EK vedl k rekordním cenám zemního plynu v EU. To se následně projevilo zvýšením cen hnojiv. Narušení obchodních cest mělo vliv na ceny krmiv.

V roce 2022 došlo po 20 letech k posílení USD nad úroveň parity s eurem, což ještě zvýšilo tlak na růst cen energií.

10 EKONOMICKÉ VÝSLEDKY AGRÁRNÍHO SEKTORU

10.1 Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)

Souhrnný zemědělský účet (SZÚ) je hlavním nástrojem pro sledování a hodnocení ekonomického vývoje zemědělského sektoru, který poskytuje výsledky srovnatelné s ostatními zeměmi EU. Výsledky SZÚ pro rok 2022 potvrzují nárůst hodnot většiny hlavních ukazatelů

nejen proti předchozímu roku, ale i proti časovému období posledních pěti let, a to především díky velmi výraznému růstu hodnoty zemědělské produkce (PZO).

Hodnota produkce zemědělského odvětví (PZO) byla v roce 2022 nejvyšší za posledních pět let (198,9 mld. Kč). Meziročně došlo k nárůstu hodnoty rostlinné produkce z 103,7 mld. Kč v roce 2021 na 120,8 mld. Kč v roce 2022. Po delším úseku stagnace také znatelně narostla hodnota produkce živočišné výroby a to z 53,7 mld. na 66,1 mld. Kč. I přes nárůst ocenění mezispotřeby (MZS), která byla v roce 2022 nejvyšší za posledních 5 let (132,1 mld. Kč), došlo k výraznějšímu růstu výsledného ukazatele podnikatelského důchodu (DU2) na 27,9 mld. Kč, což byla nejvyšší hodnota tohoto ukazatele za posledních 5 let. Podnikatelským důchodem (DU2) se značí kategorie zisku před zdaněním a bez zahrnutí oportunitních nákladů vlastní práce, půdy a kapitálu, která je určena k případné rozšířené reprodukci a k odměnám vlastníků podniků. Meziročně došlo k nárůstu hrubé i čisté přidané hodnoty. Hrubá přidaná hodnota (HPH) stoupla z 59,4 mld. Kč v roce 2021 na 66,8 mld. Kč v roce 2022 a čistá přidaná hodnota (ČPH) z 36,5 mld. Kč na 42 mld. Kč. Důchod z faktorů (DU1) vzrostl na 76,5 mld. Kč a byl tak nejvyšší za celé sledované období. Tento výsledek byl dosažen i přes mírné meziroční snížení ostatních dotací na výrobu¹¹⁶ do sektoru o více než 0,4 mld. Kč na 35,6 mld. Kč.

Celková ekonomická situace odvětví zemědělství měřená ukazatelem důchodu z faktorů v přepočtu na AWU (roční pracovní jednotka 1800 hodin při 100 % pracovním vytížení) dosáhla v roce 2022 hodnoty 807,2 tis. Kč/AWU.

116 *Výše ostatních dotací na výrobu v SZÚ nezahrnuje zejména podpory započítávané do CZV a není proto shodná se souhrnným objemem dotací do sektoru podle kap. 11, ani s dotacemi na úrovni podniků v rámci FADN.*

T10.1/01 - Struktura a výpočet hlavních ukazatelů SZÚ (mld. Kč)

Ozn	Ukazatel	Základní běžné ceny				
		2018	2019	2020	2021 ¹⁾	2022 ²⁾
RV	ROSTLINNÁ PRODUKCE	76,0	79,9	87,4	103,7	120,8
ŽV	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE	51,7	52,8	52,6	53,7	66,1
PZO	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	136,0	141,1	149,0	167,2	198,9
MSP	MEZISPOTŘEBA CELKEM	92,4	96,1	97,8	107,9	132,1
HPH	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (PZO-MSP)	43,6	45,0	51,2	59,4	66,8
SFK	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	19,9	20,6	20,7	22,9	24,8
ČPH	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (HPH-SFK)	23,7	24,3	30,5	36,5	42,0
NZA	NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	31,0	32,7	33,4	34,7	37,3
DAN	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY	1,2	1,2	1,2	1,1	1,0
DOT	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	32,9	34,7	32,8	36,0	35,6
DU1	DŮCHOD Z FAKTORŮ (ČPH-DAN+DOT)	55,4	57,8	62,1	71,4	76,5
PŘE	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK (DU1-NZA)	24,5	25,1	28,7	36,7	39,2
PAN	PACHTOVNÉ A OST. NÁJEMNÉ	7,6	7,8	8,7	9,3	10,5
NUR	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1,6	2,0	1,7	1,7	1,3
VUR	VÝNOSOVÉ ÚROKY	0,5	0,7	0,8	0,7	0,5
DU2	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (DU1-NZA-PAN-NUR+VUR)	15,7	16,0	19,1	26,4	27,9
	Počet pracovníků v zemědělství - AWU ³⁾ (tis. osob)	104,34	102,02	95,37	94,77	94,77
	Důchod z faktorů na 1 pracovníka (tis. Kč/AWU)	531,03	566,92	651,10	752,97	807,20

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) AWU - Annual Working Unit.

Pramen: ČSÚ - SZÚ

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Zedníčková (ÚZEI)

V meziročním porovnání došlo v roce 2022 k velkému zvýšení nákladové náročnosti na produkci (podíl MSP/PZO) o 1,91 p. b., dále ke snížení podílu hrubé i čisté přidané hodnoty na produkci (podíl HPH/PZO, resp. ČPH/PZO) o 1,91 p. b., resp. o 0,72 p. b., stejně jako významnému snížení podílu důchodu z faktorů na produkci (podíl DU1/PZO) o 4,22 p. b. Podíl podpor na důchodu z faktorů (podíl DOT/DU1) meziročně poklesl skoro o 4 p. b., a je nejnižším za sledované období.

V roce 2022 je patrné značné zlepšení ekonomické situace zemědělského odvětví, především ve srovnání s předchozími lety. Mimo pravidelného meziročního nárůstu rostlinné produkce, který je pozorován za posledních 5 let, došlo v roce 2022 i k významnému nárůstu živočišné produkce. Roste mezispotřeba a také hrubá i čistá přidaná hodnota. Celková výše podnikatelského důchodu narostla do nejvyšších zaznamenaných hodnot ve sledovaném období. Výrazný podíl na tomto výsledku měl nárůst ocenění zemědělské produkce.

V pětiletém srovnání vychází rok 2022 nejlépe za poslední období. Podíl mezispotřeby na produkci byl třetí nejnižší (66,42 %), v důsledku toho podíly HPH a ČPH na produkci dosáhly naopak na třetí (HPH), respektive druhou (ČPH) nejvyšší hodnotu. V roce 2022 byl druhý nejvyšší podíl rostlinné výroby na PZO (60,70 %) a naopak druhý nejnižší podíl živočišné výroby na PZO (33,22 %) za uplynulých 5 let.

T10.1/02 - Podílové ukazatele SZÚ (%)

Ukazatel	2018	2019	2020	2021 ¹⁾	2022 ²⁾
Produkce zemědělského odvětví (PZO)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl rostlinné produkce na PZO	55,89	56,64	58,63	62,00	60,70
Podíl živočišné produkce na PZO	37,99	37,44	35,29	32,11	33,22
Podíl mezispotřeby na PZO	67,95	68,12	65,65	64,51	66,42
Podíl hrubé přidané hodnoty na PZO	32,05	31,88	34,35	35,49	33,58
Podíl odpisů na PZO	14,64	14,63	13,91	13,67	12,49
Podíl čisté přidané hodnoty na PZO	17,41	17,26	20,45	21,82	21,10
Podíl náhrad zaměstnancům na PZO	22,75	23,19	22,40	20,74	18,76
Podíl ostatních dotací na výrobu na PZO	24,20	24,58	22,00	21,54	17,88
Podíl důchodu z faktorů na PZO	40,73	41,00	41,67	42,67	38,45
Podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů	59,41	59,96	52,80	50,47	46,49

1) Semidefinitivní údaje.

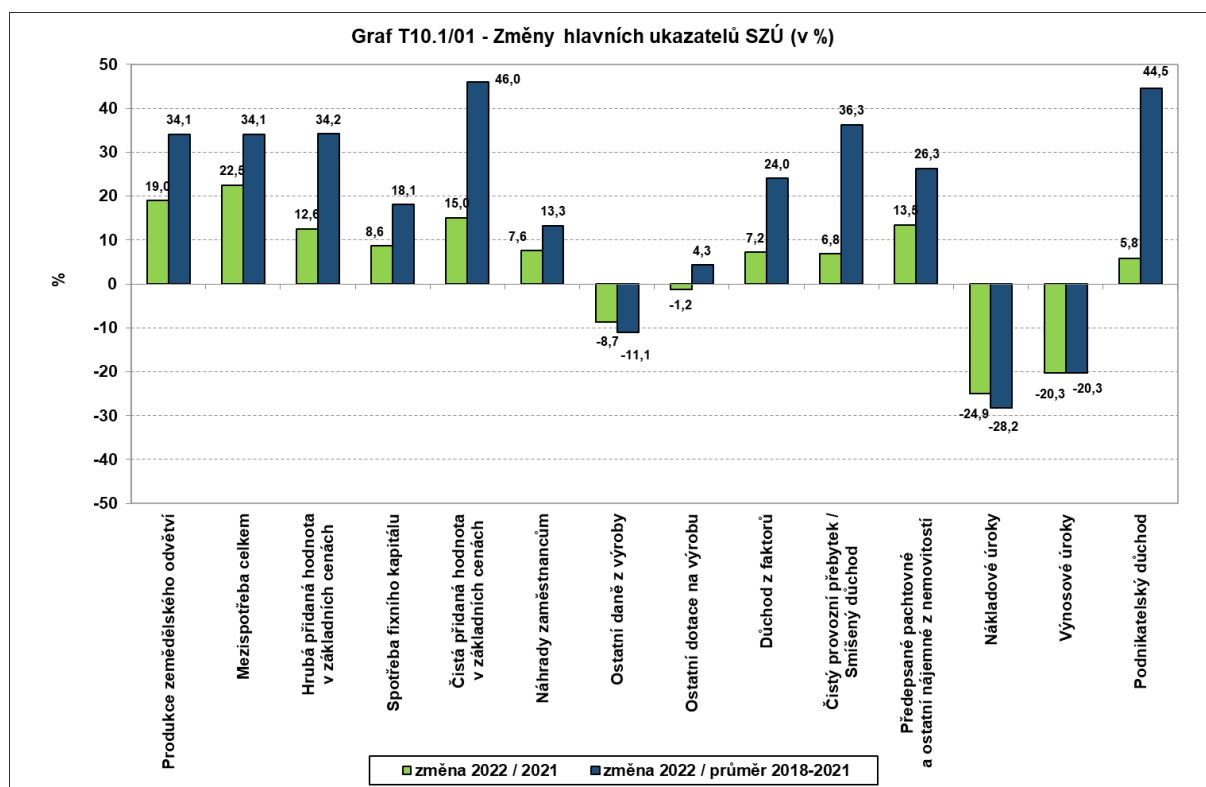
2) Předběžné údaje.

Pramen: výpočty ÚZEI

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Zedníčková (ÚZEI)

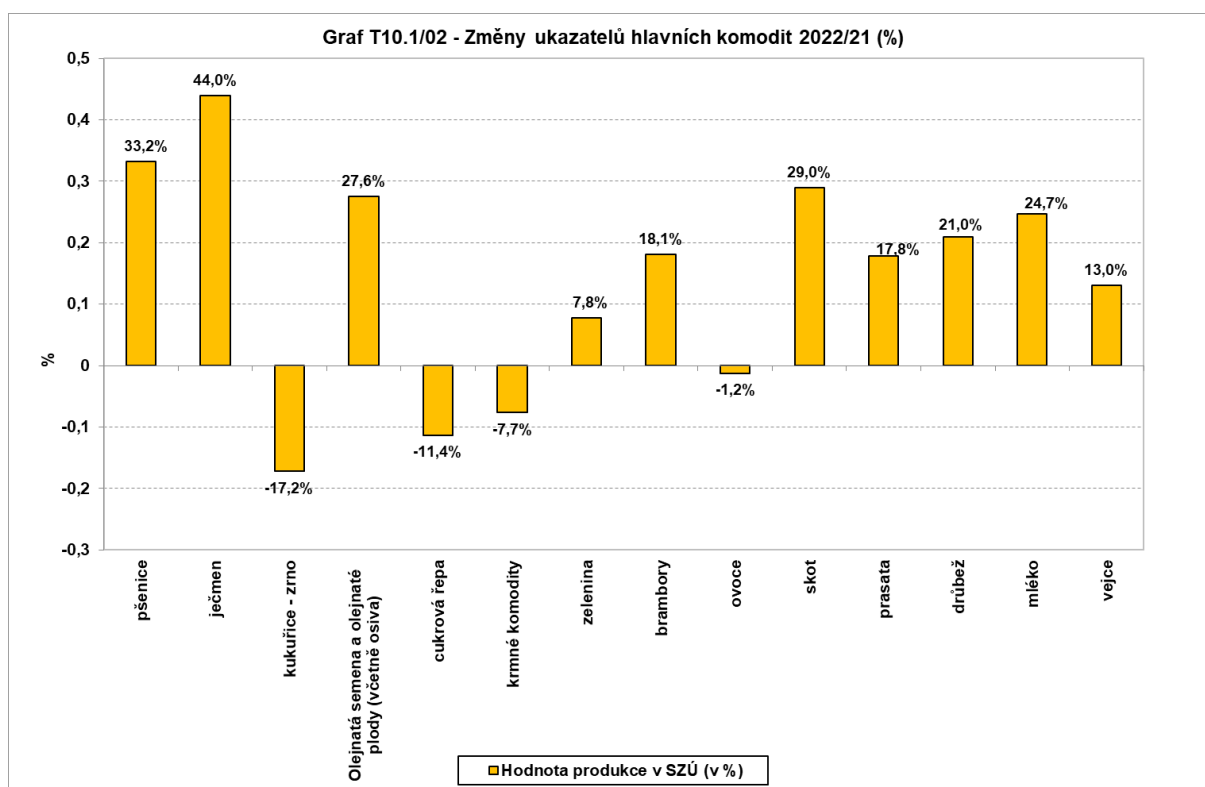
Príslušné změny ekonomických výsledků odvětví zemědělství za období 2021/2022 ilustrují grafy T10.1/01 a T10.1/02.

Z grafu T10.1/02 je patrné, jak k celkovým změnám produkce zemědělství v hodnotovém vyjádření přispěly změny jednotlivých zemědělských komodit.

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka (ÚZEI)

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka (ÚZEI)

10.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků

Kapitola obsahuje hodnocení ekonomických výsledků zemědělských podniků tříděných podle ekonomické velikosti, výrobního zaměření a oblastí ANC. Strukturální charakteristiky a vývoj ekonomické úrovně jednotlivých kategorií zemědělských podniků vycházejí z výběrového šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků FADN ČR za roky 2020 a 2021. Analýza strukturálního a ekonomického vývoje zemědělských podniků je založena na definitivních vážených datech a indikátorech standardního výstupu, stanovených na základě harmonizované metodiky FADN EU¹¹⁷. Systém vážení dat vychází z výsledků strukturálního šetření v zemědělství 2016, které provádí ČSÚ.

Výsledky zemědělských podniků, které byly získány v rámci šetření FADN ČR za účetní rok 2020, jsou ovlivněny zvýšením prahu ekonomické velikosti pro zařazení podniků do výběrového souboru FADN. Od účetního roku 2020 nejsou již v šetření zahrnuty malé podniky

117 Standardní výstup FADN EU je soubor vybraných ukazatelů, poskytující pohled na strukturální charakteristiky a ekonomickou situaci šetřených zemědělských podniků. Metodika standardního výstupu do značné míry koresponduje s postupy účtování v ČR, avšak do hodnocení hospodářských výsledků podniků zahrnuje i ostatní výdělečné činnosti rostlinné výroby, živočišné výroby, služby, agroturistiku a výrobu energie z obnovitelných zdrojů. Do ukazatelů produkce i nákladů se započítává vnitropodniková spotřeba vlastního meziproduktu, dotace investiční povahy jsou započteny do důchodu ze zemědělské činnosti. Ukazatele přidané hodnoty a hospodářského výsledku podle této metodiky se tudíž mohou odlišovat od obdobných ukazatelů z účetních výkazů v České republice.

ekonomické velikosti IV. Kromě definitivních výsledků za účetní roky 2020 a 2021 jsou prezentovány také odhady účetního roku 2022¹¹⁸.

Výsledné ekonomické ukazatele standardního výstupu FADN jsou vyjádřeny v přepočtu na 1 ha využívané z. p., v případě ukazatele „čistá přidaná hodnota“ je uveden také přepočet na 1 AWU (ČPH/AWU, ukazatel je v EU označován také jako „indikátor A“) ¹¹⁹.

Přehled strukturálních a ekonomických ukazatelů jednotlivých kategorií zemědělských podniků je uveden v přílohových tab. 10.2/01-03. Hodnoty „Celkem“ podle metodiky FADN ČR nezahrnují podniky specializované na chov prasat a drůbeže. Tyto kategorie podniků jsou uvedeny v přílohové tab. 10.2/02 v přepočtu na podnik, protože většina těchto podniků hospodářů na minimální výměře z. p., resp. zemědělskou půdou nedisponuje.

10.2.1 Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků

Hospodářské výsledky zemědělských podniků meziročně kolísají zejména vlivem vývoje cen zemědělských výrobců a v rostlinné výrobě navíc vlivem výkyvů výnosů plodin zejména v důsledku vývoje počasí.

V roce 2021 došlo k průměrnému zvýšení cen zemědělských výrobců o 7,9 %. V živočišné výrobě se ceny téměř nezměnily (nárůst o 0,5 %), zatím co v rostlinné výrobě se ceny zvýšily až o 13,2 % (ČSÚ). O příznivý cenový vývoj v rostlinné výrobě se v roce 2021 zasloužilo výraznější zvyšování cen obilovin, průmyslových i krmných plodin nebo zeleniny, výjimkou byly především brambory. V živočišné výrobě nepřevládal jednotící trend ve vývoji cen hlavních komodit. Ceny jatečných prasat výrazněji klesly, ceny jatečných býků a krav se naopak zvýšily. Zvýšila se i cena kravského mléka, konkrétně o 4,7 %.

V roce 2022 se průměrné ceny v zemědělské výrobě zvýšily až o 31,5 %. Mimořádně příznivého meziročního vývoje cen bylo dosaženo v RV. Podle údajů ČSÚ byl zaznamenán 36% nárůst cen, ke kterému přispěl především nárůst cen obilovin, olejnin, luskovin a brambor. Ceny zemědělských výrobců v ŽV se zvýšily o 24,4 %. Za tímto nárůstem stály ceny jatečných býků, krav, prasat i drůbeže. Ceny mléka vzrostly dokonce o více než čtvrtinu.

Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin ukazují v letech 2020–2022 nárůst hektarových výnosů luskovin na zrno a brambor a kolísání výnosů olejnin a obilovin. Pokles

118 Odhady jsou uvedeny za kategorie podniků podle výrobního zaměření, ekonomické velikosti a ANC a jsou zpracovány pomocí matematického modelu se zadáním aktuálně známých proměnných k březnu 2023. Za účelem odhadu ekonomických ukazatelů byla databáze FADN přepočtena pomocí složených indexů, které zohledňují předpokládaný cenový a množstevní vývoj u jednotlivých komodit a nákladových položek. Ve výpočtu se dále uvažuje s dopočtem dotací na základě aktuálních informací v době výpočtu. Meziroční změny jsou zpracovány na základě vstupních informací z ČSÚ, MZe, SZIF, ÚZEI a FADN.

119 ČPH vyjadřuje ekonomický přínos dosažený z produkce po zaúčtování výrobní spotřeby, odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, provozních dotací a daní a je zdrojem k úhradě nákladů na práci, půdu (nájemné) a kapitál (úroky). AWU (Annual Work Unit, roční pracovní jednotka) = 2000 hodin práce za rok. Tento ukazatel je nejdůležitějším ukazatelem příjmové úrovně zemědělských podniků a umožňuje porovnat podniky různého výrobního zaměření, různé velikosti a s různými vztahy k využívání externích výrobních faktorů (práci, půdu, kapitál).

výroby jatečných prasat v roce 2022 obrátil rostoucí trend výroby jatečných zvířat z roku 2021. Prodej mléka si rostoucí trend zachoval.

V roce 2021 a 2022 na ekonomické výsledky podniků s polní výrobou působily příznivě vyšší ceny i hektarové výnosy většiny hlavních komodit. V živočišné výrobě se v roce 2021 ceny stabilizovaly a produkce živočišné výroby se oživila. V následujícím roce byl pozitivní efekt realizačních cen částečně tlumen propadem produkce některých segmentů živočišné výroby.

V roce 2021 se ceny výrobků a služeb vstupujících do zemědělství meziročně zvýšily o téměř 5,9 %, což mělo přirozeně vliv na růst výrobních nákladů v zemědělství. Na zvyšování cen vstupů se podepsal především značný nárůst cen průmyslových hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (o 28,6 %), v nižší míře nárůst cen energií a maziv (o 10,7 %) a krmiv (7,2 %). V následujícím roce tyto položky ještě výrazněji zdražily (nárůst cen průmyslových hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků až o 88,1 %, energií a maziv o 39,9 % a krmiv o 30,7 %) a ceny výrobků a služeb vstupujících do zemědělství se meziročně zvýšily o 24,2 %.

Provozní dotace a podpory se v roce 2021 za soubor podniků FADN snížily o 7,4 % z 12 484 Kč/ha na 11 557 Kč/ha. Za celkovým snížením stojí především nižší jednotná platba na plochu včetně plateb za Ozelenění a Mladého zemědělce (o 8 %), nižší environmentální dotace (o 3,9 %) a nižší dotace na výrobní spotřebu (o 5,2 %).

Provozní dotace a podpory jsou pro rok 2022 odhadovány téměř na stejné úrovni proti předchozímu roku (11 627 Kč/ha). Odhad provozních podpor vychází z aktuálně zjištěných informací o alokaci prostředků v roce 2022, přičemž výpočet celkové částky se opírá o metodiku FADN.

Prognóza očekávaných hospodářských výsledků za rok 2022 se ukazuje jako pozitivní. Pro rok 2022 je odhadován celkový meziroční nárůst ČPH/AWU až o 24,3 % na 966,1 tis. Kč za soubor podniků bez specializovaných chovů prasat a drůbeže. Na odhadovaném zlepšení se podílí vyšší hodnota produkce rostlinné i živočišné výroby.

10.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu FADN EU za období 2020–2022

Jako hlavní výrobní zaměření pro analýzu vývoje ekonomické situace podniků jsou vybrány následující hlavní typy: polní výroba, produkce mléka, chov skotu, ovcí a koz a ostatních zvířat zkrmlujících objemnou píci, smíšená výroba, chov prasat a drůbeže.

10.2.2.1 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle výrobního zaměření

Výrobní zaměření do určité míry umožňuje vyhodnotit i regionální pohled na vývoj hospodaření zemědělských podniků. Podniky se specializovanou polní výrobou reprezentují produkčně intenzivní oblasti, zatímco podniky s převažujícím chovem skotu, ovcí a koz reprezentují spíše extenzivní hospodářství v horských oblastech ANC. Vzhledem k dostatečně

robustní datové základně bylo možné provést odhady za rok 2022 pro všechna hlavní výrobní zaměření kromě chovů specializovaných na chov prasat a drůbeže, protože se v ČR značná část stavů prasat nachází ve smíšených chovech s rostlinnou a živočišnou výrobou.

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik v **polní výrobě** v roce 2021 činila 234,8 ha, u podniků právnických osob byla 1 011,7 ha, podniky fyzických osob využívaly v průměru 99,2 ha. Podniky polní výroby celorepublikově tvoří 40 % všech subjektů s celkovým podílem 36,2 % zemědělské půdy. Většina podniků (69,9 %) hospodaří mimo oblasti s přírodními omezeními (ANC). Ekologický způsob hospodaření je u tohoto výrobního zaměření marginální. Kategorie podniků zaměřených na polní výrobu tvoří 28,8 % hodnoty produkce zemědělského odvětví v ČR.

V období 2020–21 průměrná výměra z. p. v polní výrobě narostla, a to především u podniků právnických osob. Plocha připachtované půdy zaznamenala v souhrnu nárůst o necelých 5 %, čemu odpovídal i mírně zvýšený podíl připachtované zemědělské půdy 69,5 % z celkové výměry zemědělské půdy dané kategorie podniků.

V letech 2020–21 došlo k meziročnímu nárůstu ČPH/AWU o 11,2 % na 976,9 tis. Kč. Příčinou zlepšení byl především pokles pracovní síly (počtu AWU) při příznivém vývoji celkové produkce tvořené převážně produkcí rostlinné výroby. Vstup pracovní síly se meziročně snížil o 2,9 % (1,69 AWU/100 ha), na straně právnických osob se snížil o 3,6 % a fyzických osob o 1,2 %. Pro pěstování většiny hlavních plodin byl rok 2021 navzdory několika extrémům poměrně příznivý, teplotně normální a srážkově lehce nadprůměrný. Značné škody na plodinách způsobilo několik rozsáhlých bouřek na přelomu června a července. Extrémem bylo červnové tornádo na jihu Moravy. Naopak mimořádně suché byly měsíce září a říjen. Na zlepšení hodnoty produkce rostlinné výroby se podílely vyšší výnosy především u brambor (o 28,6 %), ale i cukrovky (o 9,7 %) nebo chmele (o 33,9 %) a máku (o 4,3 %). Ceny většiny hlavních plodin oproti roku 2020 výrazně vzrostly.

Průměrná výše celkových provozních dotací a podpor na hektar využívané z. p. v roce 2021 meziročně poklesla, a to o 7,5 % na hodnotu 7 865 Kč/ha. Jediné dvě skupiny dotací s meziročním zvýšením jsou environmentální dotace a dotace na ANC. Snížení provozních dotací na hektar z. p. dopadlo jak na podniky právnických osob (PPO), tak na podniky fyzických osob (PFO).

V roce 2022 je očekávané zvýšení ČPH/AWU u podniků specializovaných na polní výrobu o 39,9 % v důsledku meziročně vyšší hodnoty celkové produkce (nárůst o 38,6 %).

Zemědělské podniky specializované na **produkci mléka** se na celkové zemědělské produkci v ČR podílejí 10,3 %, na hodnotě mléčné produkce 29,4 %, protože většina produkce mléka je zajišťována podniky se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou. Podniky obhospodařují 8,4 % z celkové výměry zemědělské půdy a vykazují poměrně významný podíl zatrávněných ploch (37,4 %). Většina podniků (89,4 %) hospodařila v roce 2021 v oblastech

s přírodními omezeními ANC; 11,5 % podniků specializovaných na produkci mléka hospodaří ekologicky, kde převažují především podniky fyzických osob.

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik v roce 2021 činila 365,6 ha, podniky fyzických osob využívaly v průměru 89,1 ha/podnik a podniky právnických osob 976,6 ha/podnik. Vyšší podíl připachtované půdy dlouhodobě vykazují podniky právnických osob (82,4 %). V období 2020–21 se průměrná výměra obhospodařované z. p. na podnik v rámci celého výrobního zaměření zvýšila v průměru o 4 % v důsledku nárůstu průměrné výměry jak u podniků fyzických, tak právnických osob. Zhruba dvě třetiny výměry jsou věnovány pěstování krmných plodin.

Vyšší intenzita živočišné výroby klade zvýšené požadavky na počet pracovníků; u podniků zaměřených na produkci mléka je dosahováno nejvyšší hodnoty ukazatele AWU/100 ha ze všech hodnocených VZ. Z hlediska vstupu pracovní síly došlo k průměrnému snížení počtu pracovníků přepočtených na obhospodařovanou půdu o 4,4 % na 3,33 AWU/100 ha. Meziročně byl pokles vstupu pracovní síly téměř shodný u obou právních forem podniků. Od roku 2020 nebyly do výběrového šetření FADN ČR zahrnuty malé podniky třídy ekonomické velikosti (EV) IV, které jsou charakteristické vysokou hodnotou vstupu práce vztažené na jednotku plochy.

Trend v počtu chovaných zvířat se v roce 2021 změnil s meziročním navýšením o 1,8 %. Intenzita chovu přežvýkavců se zvýšila o 6 % na 1,02 DJ/ha krmných plodin.

V období 2020–21 hodnota ČPH/AWU narostla v podnicích s produkcí mléka o 3,0 % na 689 tis. Kč/AWU. Hlavní příčinou bylo navýšení celkové produkce na hektar o 5,6 % při již zmíněném poklesu vstupu pracovní síly.

Zemědělské podniky specializované na produkci mléka dosahují nejvyšší hodnoty celkové produkce ze všech hodnocených výrobních zaměření, což je však doprovázeno vysokými náklady a zvýšenými nároky na vstup práce. Na hodnotě celkové produkce se nejvíce podílela živočišná produkce (60,2 %), z které nejvyšší podíl právě připadá na produkci kravského mléka a mléčných výrobků (83,7 %). V rostlinné výrobě podniků dané kategorie došlo k nárůstu produkce krmných plodin, obilovin a olejnin.

Dlouhodobě dochází k pozvolnému zvyšování dojivosti, která v roce 2021 dosáhla úrovně 8 232 l/dojnici/rok. Vyšší dojivost obecně vykazují podniky právnických osob (8 533 l/dojnici/rok) než podniky fyzických osob (6 877 l/dojnici/rok).

Provozní dotace a podpory v roce 2021 meziročně klesly o 7,9 % a činily 16 221 Kč/ha, což je však o 40,4 % více než činil průměr za všechna výrobní zaměření. Vysoká úroveň podpor v zemědělských podnicích specializovaných na produkci mléka je především důsledkem vyššího zastoupení podniků právnických osob s bioplynovými stanicemi. Rozhodující skupinou dotací jsou v této kategorii podniků ostatní dotace, které tvoří třetinu z celkových podpor. Nicméně jejich podíl v průběhu let klesá, nakolik právě u této skupiny dotací byl zaznamenán

nejvýraznější pokles (o 13,3 %) v důsledku snížení podpor na obnovitelné zdroje energie a rovněž snížením sazeb podpor vázaných na produkci (VCS). Druhý a třetí nejvyšší podíl na objemu celkových provozních dotací měly dotační tituly SAPS včetně Ozelenění a Mladého zemědělce a platby na oblasti s přírodními omezeními ANC, u kterých v roce 2021 v přepočtu na hektar také došlo k snížení.

V roce 2022 je odhadován růst ČPH/AWU u podniků specializovaných na produkci mléka o 15,8 % díky čtvrtinovému nárůstu celkové produkce.

Výrobní zaměření na **chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci** je výrazně extenzivní. Tato kategorie podniků se na hodnotě živočišné produkce v ČR podílí 5,2 %. Při ekologickém způsobu hospodaření, které u podniků tohoto výrobního zaměření převažuje, se chov zvířat soustředí na pastviny horských a podhorských oblastí. V rámci výběrového souboru FADN v roce 2021 hospodařilo v oblastech s přírodními omezeními ANC 90,9 % zemědělských podniků s tímto výrobním zaměřením.

Až třičtvrtě podniků se zabývá výhradně ekologickým způsobem hospodaření (bez souběhu konvenční produkce). V roce 2021 se 82,7 % podniků v souboru FADN věnovalo chovu masného skotu, 10,1 % podniků se zabývalo chovem menších přežvýkavců, 7,2 % podniků se věnovalo kombinovanému chovu skotu v podobě smíšeného chovu dojníc a krav bez tržní produkce mléka.

Průměrná výměra, na které hospodaří podniky tohoto výrobního zaměření, se meziročně snížila o 6,6 % na hodnotu 161,0 ha/podnik, především v důsledku ubytku podniků právnických osob, které hospodaří na výrazně větší průměrné výměře (611,4 ha/podnik) proti podnikům fyzických osob (92,1 ha/podnik). Průměrná intenzita chovu přežvýkavců se meziročně příliš nezměnila a dlouhodobě se pohybuje na úrovni 0,5 DJ/ha krmných plodin. Podniky právnických osob, které vykazují v tomto VZ nižší intenzitu (0,40 DJ/ha), zaznamenaly meziroční pokles o 8,1 %, podniky fyzických osob naopak meziroční nárůst o 2,4 % (0,53 DJ/ha). V sledovaném roce došlo k poklesu vstupu pracovní síly o 5,3 % na hodnotu 1,78 AWU/100 ha. U podniků právnických osob došlo k výraznějšímu poklesu, a to o 12,9 %.

Tak jako v předchozích letech, tak i v roce 2021 přesahovala hodnota výrobní spotřeby s odpisy hodnotu celkové produkce, takže ČPH sestávala pouze z provozních dotací a podpor. Zemědělské podniky se zaměřením na chov skotu a zvířat zkrmujičích objemnou píci stejně jako ostatní sledované zaměření obdržely nižší objem čerpaných podpor. Mezi sledovanými VZ šlo však o nejmenší pokles, a to o 5,2 % na hodnotu 14 868 Kč/ha. Jednotná platba na plochu včetně Ozelenění a Mladého zemědělce, jako nejvýznamnější část provozních dotací a podpor, poklesla o 7,6 %, environmentální dotace zůstaly meziročně téměř bez změny. ČPH/AWU se v roce 2021 meziročně snížila o 2,8 % na hodnotu 550,5 tis. Kč. Mezi sledovanými výrobními zaměřeními byla tato situace výjimkou. ČPH/ha poklesla o 7,9 % na 9 781 Kč/ha (PFO zaznamenaly pokles o 3,3 %, PPO dokonce o 11,0 %).

V roce 2022 se odhaduje meziroční snížení ČPH/AWU o 17,4 % především v důsledku zvýšení hodnoty výrobní spotřeby. Očekává se tedy další prohloubení závislosti extenzivního chovu přežvýkavců na provozních dotacích a podporách.

Zemědělské podniky se **smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou** jsou z hlediska zemědělské produkce nejvýznamnějším výrobním zaměřením v ČR. Na celkové produkci se podílí 43,9 %, respektive na produkci živočišné výroby 49,5 %. V roce 2021 obhospodařovaly 40,6 % celkové výměry využívané zemědělské půdy v ČR. Téměř dvě třetiny podniků (65,4 %) hospodaří v méně příznivých oblastech s pouze okrajovým zastoupením ekologických provozů (6,8 %).

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy dosahuje v tomto VZ největší ze všech sledovaných výrobních zaměření – v roce 2021 konkrétně 467,5 ha na podnik. Mezi podniky fyzických a právnických osob však existují výrazné rozdíly v průměrné výměře – podniky smíšené výroby sestávají z velkých podniků právnických osob s průměrnou výměrou 1 551,1 ha/podnik a z malých podniků fyzických osob s průměrnou výměrou pouhých 66,8 ha/podnik. V sledovaném období k výraznějším strukturálním změnám nedošlo.

V roce 2021 vzrostla ČPH/AWU u podniků se smíšenou výrobou o 4,5 % a dosáhla úrovně 792,8 tis. Kč/AWU. Příčinou byla vyšší hodnota rostlinné produkce (o 5,1 %) a nižší počet AWU/100 ha, který v roce 2021 u podniků právnických osob poklesl o 8,2 %, u podniků fyzických osob byl téměř bez změny.

Klíčovým produktem RV jsou s téměř polovičním podílem obiloviny, které v roce 2021 zaznamenaly výrazný nárůst produkce (o 12,3 %) díky vyšším hektarovým výnosům a tržním cenám. Příznivější průběh počasí a vyšší realizační ceny se postaraly o navýšení produkce i olejin (o 5,1 %) a cukrovky (13,8 %). Výjimkou bylo snížení produkce brambor v důsledku omezení výměry jejich pěstování.

Živočišná produkce v roce 2021 klesla o 5,3 % na hodnotu 19 601 Kč/ha. Dominantní položku živočišné produkce zastává produkce kravského mléka a mléčných výrobků (69,7 %), následuje produkce hovězího masa (18,0 %) a vepřového masa (7,1 %). Ke snížení hodnoty živočišné produkce přispěl meziroční pokles produkce drůbežího (o 41,2 %) i vepřového masa (o 30,6 %) v důsledku omezování chovů prasat a drůbeže v podnicích tohoto VZ. Výkupní cena kravského mléka vzrostla o 5,6 % na 9,03 Kč/l při stejné mléčné užitkovosti 9 088 litrů na dojnici/rok.

Ostatní produkci tvoří u podniků se smíšenou výrobou zpracování produktů rostlinné a živočišné výroby, smluvní práce, agroturistika, výroba elektřiny z OZE a jiné výdělečné činnosti. Podíl ostatní produkce na celkové produkci je významný hlavně u PPO.

Provozní dotace a podpory se v roce 2021 snížily o 6,2 % na 12 551 Kč/ha. Nejvýznamnějším dotačním titulem pro podniky fyzických i právnických osob zůstává dlouhodobě platba SAPS spolu s platbami za Ozelenění a Mladého zemědělce, u kterých se

hodnota meziročně snížila o 8,2 %. Pokles hodnoty ostatních dotací o 6,2 % byl proti roku 2020 způsoben snížením sazeb podpor vázaných na produkci (VCS).

Na rok 2022 se očekává čtvrtinové zvýšení hodnoty ČPH/AWU vlivem vyšší produkce rostlinné i živočišné výroby.

V produkčně intenzivních podnicích specializovaných na **chov prasat a drůbeže** se ČPH/AWU v roce 2021 meziročně snížila o 2,7 % na 604,6 tis. Kč. Hodnota produkce živočišné výroby se zlepšila až o čtvrtinu v důsledku zvýšené produkce všech druhů masa a vajec. Výrobní spotřeba se zvýšila o 32,7 % zejména vlivem vyšších nákladů na nakupovaná krmiva či energie. Zvýšily se také investiční dotace o 76,9 %.

10.2.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle oblastí s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními

Regionální pohled, který zohledňuje rozdílné přírodní a klimatické podmínky, je reprezentován vztahem podniků k přírodním nebo jiným zvláštním omezením. Podniky jsou klasifikovány podle převažující výměry využívané zemědělské půdy v dané kategorii s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními.

Podniky působící převážně v **horských oblastech ANC** hospodařily v roce 2021 na průměrné výměře 244,4 ha využívané zemědělské půdy, tedy o 3,9 % nižší než v roce 2020. Počet AWU/100 ha klesl o 7,6 % na 2,13 AWU/100 ha v důsledku poklesu placené pracovní síly. Intenzita chovu přežvýkavců (0,59 DJ/ha krmných plodin) se snížila o 1,9 %.

Hodnota ČPH/AWU se zvýšila o 2,7 % na 643,0 tis. Kč v roce 2021 a souvisí se snížením vstupu pracovní síly a zvýšením produkce rostlinné výroby o 4,4 %. Zlepšila se zejména produkce obilovin, a to až o 13,8 %. Provozní dotace a podpory se v roce 2021 meziročně snížily o 5,1 % na úroveň 15 218 Kč/ha. Nejvýznamnější dotační titul, platba SAPS včetně Ozelenění a Mladého zemědělce, poklesl o 7,6 %, a to jak u podniků fyzických osob, tak i právnických osob. Významnou roli zde hrají i dotace na ANC, u kterých došlo k navýšení o 2,8 %.

V roce 2022 se očekává ČPH/AWU v horských oblastech ANC o 3,2 % vyšší jako důsledek vyšší produkce rostlinné i živočišné výroby.

Podniky hospodařící v **ostatních méně příznivých oblastech** využívaly v roce 2021 v průměru 282,2 ha zemědělské půdy na podnik (nárůst o 9,0 %). Počet AWU/100 poklesl o 1,3 % na 2,34 pracovníků, intenzita chovu přežvýkavců zůstala téměř nezměněna na úrovni 0,76 DJ/ha krmných plodin.

Čistá přidaná hodnota zůstala při téměř nezměněné výši 727,4 tis. Kč/AWU, avšak při působení několika protichůdných tendencí: zvýšení produkce rostlinné výroby o 11,4 % s avizovaným snížením vstupu pracovní síly, a na druhou stranu zvýšení výrobní spotřeby o 5,3 % a snížení provozních dotací o 4,2 %. Ekonomické výsledky rostlinné výroby se zlepšily

především díky vyšší hodnotě produkce obilovin, která vzrostla o 12,5 %. Provozní dotace a podpory se v roce 2021 snížily na hodnotu 12 531 Kč/ha zejména v důsledku snížení plateb SAPS včetně Ozelenění a Mladého zemědělce.

Pro rok 2022 se odhaduje v ostatních oblastech ANC nárůst ČPH/AWU o 22,8 % vlivem vyšší hodnoty produkce rostlinné i živočišné výroby.

V **oblastech mimo ANC** dominuje rostlinná výroba nad živočišnou výrobou. V roce 2021 v těchto oblastech hospodařily podniky na průměrné výměře 240,9 ha (meziročně o 2,3 % méně). Počet AWU/100 ha klesl o 7,1 % na hodnotu 2,3.

Hlavní příčinou zlepšení ČPH/AWU o 10,7 % na 861,3 tis. Kč v roce 2021 byla, kromě nižšího vstupu pracovní síly, vyšší hodnota produkce rostlinné výroby (o 8,5 %), na které se podílela zejména produkce obilovin, které jsou v produkčně intenzivních oblastech stěžejní komoditou rostlinné výroby. Provozní dotace a podpory se meziročně snížily až o 12 % na průměrných 9 545 Kč/ha. V oblastech mimo ANC jsou provozní dotace tvořeny z poloviny platbami SAPS včetně Ozelenění a Mladého zemědělce, které zaznamenaly 8,3% pokles. Ostatní dotace dokonce klesly o 23,8 %.

V roce 2022 se očekává meziroční zvýšení ČPH/AWU o téměř 30 % vlivem vyšší hodnoty produkce rostlinné i živočišné výroby.

10.2.3 Investiční rozvoj zemědělství

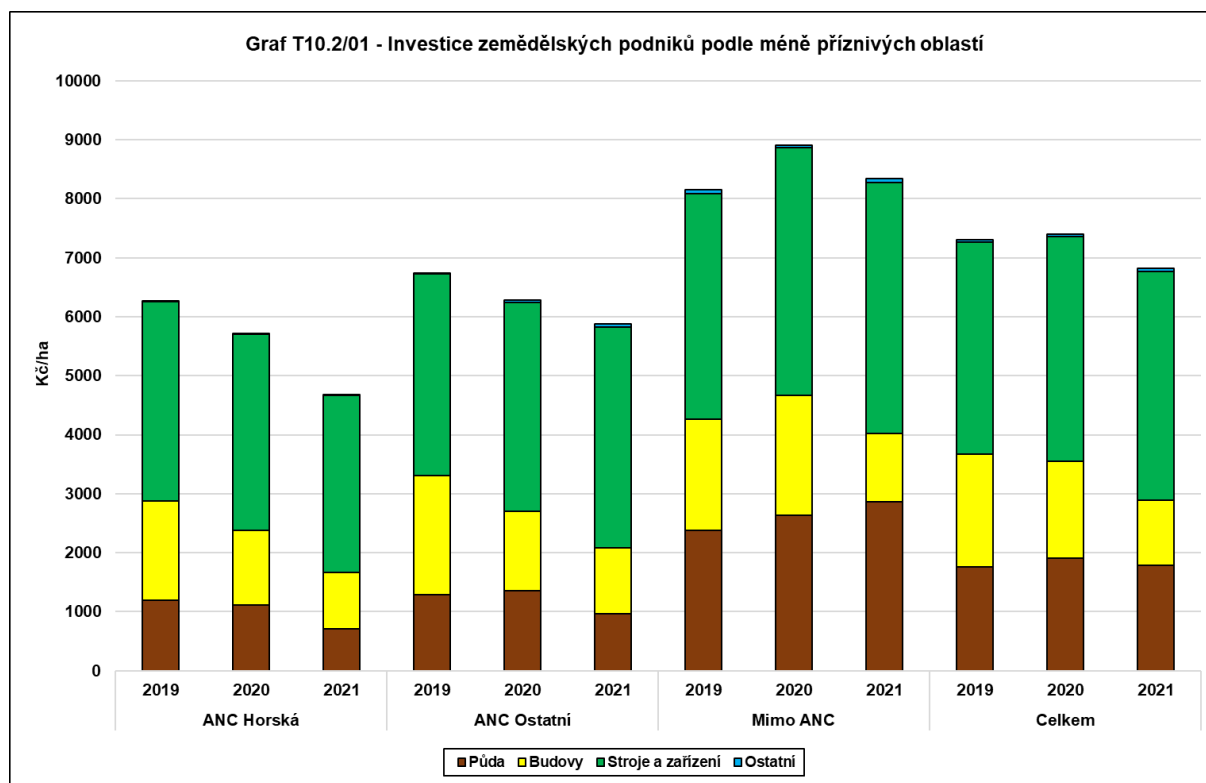
V této části jsou investice vymezeny jako hrubý fixní kapitál, tj. pořízení, rekonstrukce a modernizace bez odpočtu prodejů majetku (v běžných cenách daného roku), tj. navýšení fixních aktiv bez zohlednění úbytku aktiv. Odhady za rok 2022 Kontaktní pracoviště FADN ČR ani ČSÚ neprovádí a k dispozici jsou tedy nejnovější údaje za rok 2021.

Podle předběžných dat ČSÚ za rok 2021 a definitivních výsledků za rok 2020 vzrostla tvorba hrubého fixního kapitálu ve stálých cenách ve strojích, zařízeních a dopravních prostředcích o 0,4 %, v budovách se zvýšila dokonce o 31,2 % a ostatní tvorba hrubého fixního kapitálu v nezemědělských produktech vzrostla o 16,5 %. Čistá tvorba fixního kapitálu po zohlednění odpisů klesla o 17,5 %.

Objemy investic sledují výzvy podávání návrhů investičních projektů z PRV, zejména z operace 4.1.1. „Investice do zemědělských podniků“. K 31. 12. 2021 bylo za všechna kola výzev podáno 17 430 žádostí za 38 mld. Kč (1,5 mld. €), z nichž 7 905 bylo schváleno k podpoře. Z těchto žádostí bylo k 31. 12. 2021 uzavřeno 7 166 Dohod v celkové částce 12 677 mil. Kč (510 mil. €), realizováno a proplaceno bylo k tomuto datu 6 047 projektů v celkové částce 9 801 mil. Kč (377 mil. €). Z rozpočtu opatření byly hrazeny i staré závazky z období 2007–2013 ve výši 192 mil. Kč (7 mil. €). Z hlediska výrobního zaměření bylo nejvíce investováno do smíšené výroby (50 % finančních prostředků), chovu prasat a drůbeže (16 %) a chovu skotu (13 %). Při porovnání počtu projektů bylo nejvíce projektů podpořeno v oblasti chovu skotu (2 084, tedy 35 % všech podpořených projektů) a ve smíšené výrobě (2 062, tj.

34 % všech podpořených projektů). V rámci realizovaných projektů mírně převažovaly podniky z oblastí s přírodním znevýhodněním (3 637 podniků) nad podniky mimo tyto oblasti (2 410). V oblastech s přírodním znevýhodněním byly vyplaceny dotace v částce cca 5 023 mil. Kč (193,6 mil. €). K 31. 12. 2021 bylo v rámci operace 4.1.1 podpořeno 585 inovativních projektů. V podpořených podnicích bylo realizováno 2 391 projektů, které zajistily dobré životní podmínky zvířat.¹²⁰

Graf T10.2/01 znázorňuje vývoj hrubých investic zemědělských podniků podle oblastí ANC v letech 2019–21.

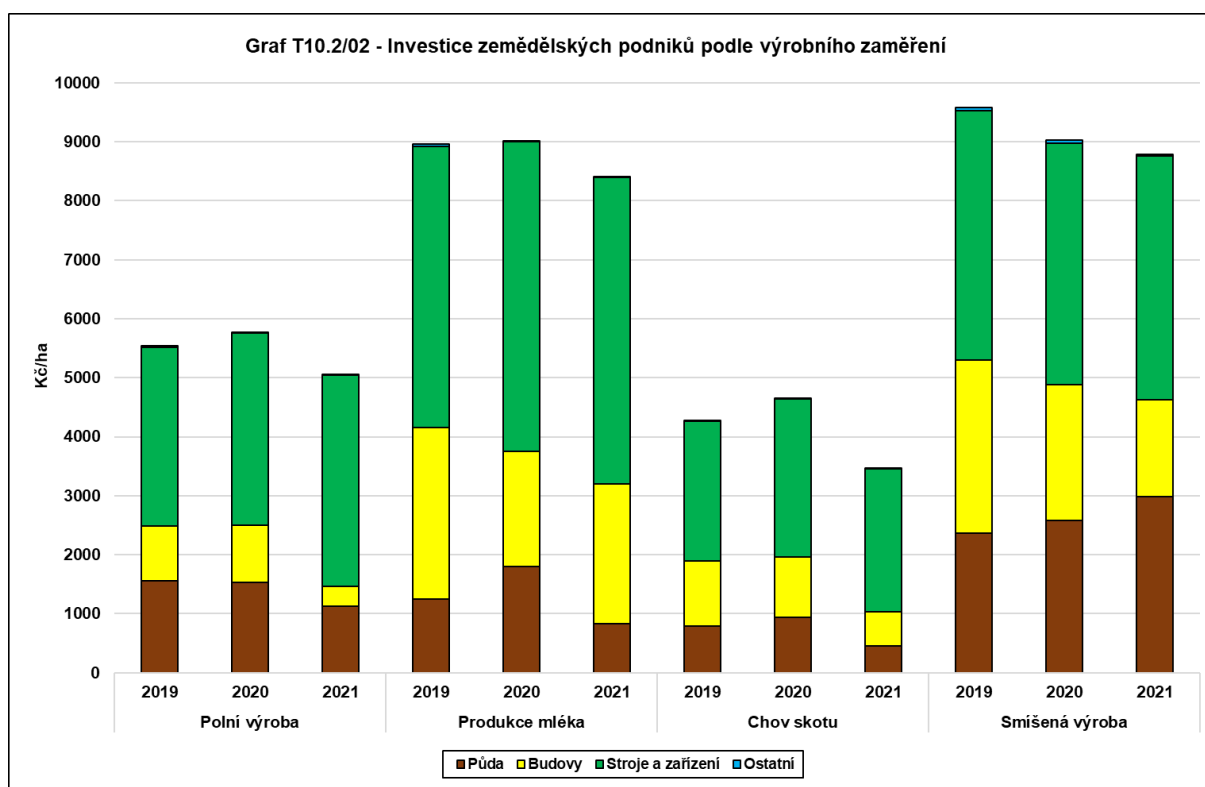

Pramen: Kontaktní pracoviště FADN ČR
Zpracoval: T. Vančová (ÚZEI)

Podniky v horských oblastech ANC hospodaří extenzivněji než podniky v produkčně intenzivních oblastech. Tomu odpovídá i objem investic v přepočtu na hektar zemědělské půdy, který je nižší v horských oblastech. V ekonomicky náročnějším období roku 2021 se vývoj investiční aktivity v ČR oslabil. V roce 2021 celkové investice na hektar z. p. v horských oblastech ANC meziročně výrazněji klesly (o 18,3 %) vlivem nižších investic do zemědělské půdy, budov i strojů a zařízení. Snížily se i investice v oblastech mimo ANC (o 6,3 %) v důsledku poklesu investic do budov. V ostatních oblastech ANC se v roce 2021 snížil objem hrubých investic na hektar o 6,5 % hlavně v důsledku poklesu investic do zemědělské půdy a budov.

120 Výroční zpráva o provádění Programu rozvoje venkova ČR 2014–2020 za rok 2021.

Objem investičních dotací na hektar v období 2019–2021 v různých kategoriích podniků podle výrobního zaměření (Graf T10.2/02) se snížil. Nejvýraznější – až čtvrtinový – pokles byl zaznamenán v podnicích specializovaných na chov skotu v důsledku nižších investic do zemědělské půdy, budov i strojů a zařízení. Vlivem nižších investic do půdy a budov poklesly investice u polní výroby o 12,4 %. K poklesu investic došlo ve sledovaném období i v chovu dojníc (o 6,6 %) vlivem menších investic do půdy. U podniků smíšené výroby docházelo v období 2019–2021 také k poklesu investic na hektar. Pokles byl ze všech VZ nejnižší (o 2,6 %), snížily se zejména investice do modernizace budov. Absolutní hodnoty ukazují nejvyšší objem investic v chovu dojníc a ve smíšené výrobě.

Pramen: Kontaktní pracoviště FADN ČR

Zpracoval: T. Vančová (ÚZEI)

10.2.4 Shrnutí ekonomických výsledků

Ekonomická úroveň měřená ČPH/AWU se v roce 2021 zvýšila o 5,7 % na 777,2 tis. Kč, a to zejména díky poklesu pracovní síly o 4,8 % na 2,30 AWU/100 ha. Zároveň se hodnota celkové produkce meziročně zvýšila o 3,5 % (rostlinná produkce se zvýšila o 9,3 % a živočišná produkce zůstala téměř na úrovni roku předchozího (-1,9 %)).

V roce 2021 došlo k poklesu provozních dotací a podpor o 7,4 %, na průměrných 11 557 Kč/ha, a to především vlivem posílení kurzu koruny ve sledovaném roce proti roku 2020. Platby SAPS včetně Ozelenění a Mladého zemědělce, jako nejvýznamnější dotační titul, se vlivem snížení sazeb těchto plateb snížily o 8,0 %. Druhou nejvýznamnější položkou jsou ostatní dotace, které snížením podpor na obnovitelné zdroje energie a snížením dobrovolných

podpor vázaných na produkci meziročně klesly o 12,9 %. Environmentální dotace, jako třetí nejvýznamnější položka, se oproti předchozímu roku snížily o 3,9 %.

Nejvyšší průměrné výše provozních dotací a podpor na hektar dosáhly v roce 2021 podniky právnických osob specializované na produkci mléka (16 819 Kč/ha), nejnižší naopak podniky fyzických osob specializované na polní výrobu (7 144 Kč/ha). Investiční dotace meziročně poklesly dokonce o 29,5 %.

Výše odpisů se po růstu v předchozích letech a stagnaci v roce 2020 snížila meziročně o 2 %, což svědčí o poklesu investiční aktivity v roce 2021 jak u PPO, tak u PFO.

Odhady ekonomických výsledků za rok 2022

V roce 2022 se očekává výrazný, téměř čtvrtinový nárůst hodnoty ČPH/AWU, která by se za soubor podniků bez specializovaných chovů prasat a drůbeže měla dospět až na úroveň 966,1 tis. Kč, jako důsledek vyšší hodnoty produkce rostlinné a živočišné výroby.

Nejzřetelnější nárůst ČPH/AWU je v roce 2022 odhadován u podniků největší velikosti (28,3 %), následně u velkých (21,5 %) a středních (18,4 %) podniků a nejmenší nárůst (4,6 %) se očekává u podniků malých.

Z hlediska výrobního zaměření se akcelerace ČPH/AWU predikuje u podniků všech VZ kromě kategorie podniků se zaměřením na chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci.

10.3 Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny

10.3.1 Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a hlavních oborů

Tabulka T10.3/01 uvádí vývoj výkonnosti podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, Výroby nápojů CZ-NACE 11 a Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů celkem, tzn. CZ-NACE 10 a 11. Jedná se o údaje za subjekty všech velikostních kategorií (tj. s 0 a více zaměstnanci).

T10.3/01 - Vývoj výkonnosti Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů (podnikatelské subjekty všech velikostních kategorií)

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2021 ¹⁾	2022 ²⁾	meziroční index	2021 ¹⁾	2022 ²⁾	meziroční index	2021 ¹⁾	2022 ²⁾	meziroční index
Tržby celkem	mil. Kč	351 573	419 966	119,5	74 813	84 838	113,4	426 386	504 805	118,4
Tržby na zaměstnance	tis. Kč	4 071	4 871	119,7	5 012	5 662	113,0	4 210	4 988	118,5
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	70 291	72 610	103,3	23 704	24 109	101,7	93 995	96 719	102,9
Účetní přidaná hodnota na zaměstnance	tis. Kč	814	842	103,4	1 588	1 609	101,3	928	956	103,0
Počet zaměstnanců	fyzické osoby	86 358	86 222	99,8	14 927	14 984	100,4	101 285	101 206	99,9
Osobní náklady	mil. Kč	42 945	45 710	106,4	9 845	10 642	108,1	52 790	56 352	106,7
Hrubý operační přebytek	tis. Kč	27 346	26 900	98,4	13 859	13 467	97,2	41 205	40 367	98,0
Hrubý operační přebytek na zaměstnance	tis. Kč	317	312	98,4	928	899	96,9	407	399	98,0
Výkonová spotřeba	mil. Kč	286 350	296 951	103,7	51 394	52 399	102,0	337 744	349 349	103,4

1) Údaje za rok 2021 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

2) Jedná se o odhad ÚZEI.

Pramen: ČSÚ, dopočty ÚZEI

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Dle předběžných výsledků za rok 2022 je patrný pozitivní vývoj ekonomické situace potravinářského i nápojového průmyslu celkem oproti předchozímu roku ve všech uvedených ukazatelích vyjma poklesu hrubého operačního přebytku.

V případě Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) je odhadován meziroční nárůst hodnot všech ukazatelů uvedených v tab. T10.3/01. Výjimkou je pokles hrubého operačního přebytku v absolutní výši i přepočteného na zaměstnance. Počet zaměstnanců meziročně stagnoval. V této výrobě je za rok 2022 odhadován nárůst tržeb¹²¹ na zaměstnance o 19,7 %. Celkové tržby se pak zvýšily o 19,5 %. Dále došlo k nárůstu přidané hodnoty, a to jak v absolutní výši (o 3,3 %), tak i při přepočtu na zaměstnance (nárůst o 3,4 %). Vzrostla i celková výše osobních nákladů o 6,4 %. Z důvodu rychlejšího nárůstu osobních nákladů než přidané hodnoty došlo k mírnému poklesu hrubého operačního přebytku.

Tržby Výroby nápojů (CZ-NACE 11) dle odhadů za rok 2022 meziročně vzrostly o 13,4 %, v případě přepočtu na zaměstnance o 13,0 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance se meziročně zvýšila o 1,3 % a hrubý operační přebytek¹²² stejně jako u Výroby potravinářských výrobků klesl ze stejného důvodu. Z nákladových položek došlo k nárůstu osobních nákladů o 8,1 %, výkonová spotřeba vzrostla pouze o 2,0 %.

Meziroční tempo růstu tržeb je rychlejší v CZ-NACE 10, stejně tak i růst přidané hodnoty. V CZ-NACE 11 bylo tempo růstu pomalejší, více se zde však meziročně zvýšily osobní náklady. Celkové náklady roku 2022 byly ovlivněny podporami MPO nákladů na zemní plyn a elektřinu ve výši 104 mil. Kč (CZ-NACE 10 73,6 mil. Kč, CZ-NACE 11 30,4 mil. Kč).

Hlavní ekonomické ukazatele dle výrobních oborů

Vývoj tržeb celkem a účetní přidané hodnoty na zaměstnance dle výrobních oborů (u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků s 0 a více pracovníky) uvádí tab. T10.3/02. Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je zachycen v tab. T10.3/03. Meziroční vývoj jednotlivých výše uvedených ukazatelů je oborově i sektorově diferencovaný.

Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) se řadí mezi nejvýznamnější obory CZ-NACE 10 z hlediska podílu na tržbách (odhad podílu pro rok 2022 činí 19,5 %). V absolutní hodnotě dosáhl masný průmysl druhé nejvyšší tržby, které

121 Výše celkových tržeb v roce 2021 za podniky s 0 a více zaměstnanci byla odhadnuta z údajů pro tento rok za soubor podniků s 50 a více zaměstnanci dle ukazatele tržby za prodej vlastních výrobků a služeb. Účetní přidaná hodnota představuje rozdíl výkonů a výkonové spotřeby. Odhad účetní přidané hodnoty v roce 2021 za podniky s 0 a více pracovníky byl proveden z dat za předchozí roky uvedeného souboru. Počet zaměstnanců v roce 2021 za podniky s 0 a více zaměstnanci byl odhadnut z údajů pro tento rok za soubor podniků s 50 a více zaměstnanci dle ukazatele průměrný evidenční počet zaměstnanců. Osobní náklady v roce 2021 za podniky s 0 a více zaměstnanci byly odhadnuty z údajů pro tento rok za soubor podniků s 50 a více zaměstnanci dle ukazatele mzdy bez OON. Odhad výkonové spotřeby v roce 2021 za podniky s 0 a více zaměstnanci byl odhadnut z dat za předchozí roky uvedeného souboru.

122 Hrubý operační přebytek = účetní přidaná hodnota – osobní náklady.

oproti předchozímu roku vzrostly o 16,1 %. Meziročně u zpracovatelů masa došlo ke zvýšení přidané hodnoty na zaměstnance o 5,8 %. Absolutní výše hrubého operačního přebytku vzrostla o 2,1 %, při přepočtu na zaměstnance o 4,5 %. Osobní náklady meziročně vzrostly o 4,5 %.

Obor **Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3)** meziročně vykázal růst tržeb v rámci CZ-NACE 10 o 16,2 %. Na celkových tržbách CZ-NACE 10 se obor podílí 2,9 %. Obor vykazuje nejnížší výši tržeb v roce 2022. Rostoucí trend je patrný i u hrubého operačního přebytku, tj. o 4,1 %, při přepočtu na zaměstnance došlo k nárůstu hodnoty ukazatele o 6,5 %. Přidaná hodnota na zaměstnance meziročně také výrazně vzrostla o 5,8 %.

Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) meziročně vykázala vysoký nárůst tržeb o 28,9 %. Obor se na tržbách potravinářství dle odhadů za rok 2022 podílí 6,7 %. Byl zaznamenán mezioborově nejvyšší pokles přidané hodnoty na pracovníka o 8,5 %. V tomto kontextu se snížil hrubý operační přebytek absolutně i na pracovníka (o 8,7 %, resp. 8,6 %). Osobní náklady meziročně vzrostly o 8,4 %. Přidaná hodnota na pracovníka zůstává v rámci hodnocených výrobních oborů nejvyšší.

Výroba mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) meziročně vykázala nárůst tržeb o 22,2 %. Podíl oboru na celkových tržbách CZ-NACE 10 v roce 2022 činí 15,6 %. Meziročně se zvýšila přidaná hodnota na zaměstnance o 4,7 %. Naopak celkový hrubý operační přebytek i hrubý operační přebytek na pracovníka zaznamenal stagnaci. Osobní náklady meziročně vzrostly o 5,3 %.

Výroba mlýnských a škrobářských výrobků (CZ-NACE 10.6) dosáhla meziročního nárůstu tržeb o 27,1 %. Jedná se o druhý nejvyšší nárůst tržeb při mezioborovém srovnání. Na struktuře tržeb potravinářství CZ-NACE 10 se obor podílí 4,2 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance se meziročně mírně zvýšila o 3,4 %. K poklesu došlo u hrubého operačního přebytku celkem (o 9,5 %), ale i přepočteného na zaměstnance (o 8,5 %). Osobní náklady se meziročně zvýšily o 9,9 %, jedná se o nejvyšší nárůst mezi obory.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) se na celkových tržbách potravinářského průmyslu dle odhadů za rok 2022 podílí 13,0 %. Tyto tržby se meziročně zvýšily o 24,1 %. Pozitivní vývoj je patrný i u účetní přidané hodnoty na zaměstnance, která vzrostla o 2,2 %. Hrubý operační přebytek zaznamenal pokles o 16,0 %, při přepočtu na zaměstnance klesl o 16,2 %, což bylo způsobeno rychlejším tempem růstu osobních nákladů, které meziročně vzrostly o 8,6 %. Obor dlouhodobě vykazuje nejnížší účetní přidanou hodnotu na zaměstnance.

Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8)¹²³ se významně podílí na celkových tržbách Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, tj. 21,5 %. Meziročně tržby vzrostly o 16,2 %, účetní přidaná hodnota na zaměstnance se téměř nezměnila. Pokles ukazatelů byl zjištěn i u hrubého operačního přebytku, tj. o 3,6 %, hrubého operačního přebytku na zaměstnance o 8,0 %. Osobní náklady vzrostly o 9,9 %.

Ve Výrobě průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9)¹²⁴ meziročně došlo ke zvýšení tržeb o 17,1 %. Výrobní obor se na celkových tržbách potravinářského průmyslu podílí 16,7 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance vzrostla o 8,9 %. Absolutní hodnota ukazatele je jedna z nejvyšších mezi výrobními obory CZ-NACE 10. Hrubý operační přebytek se meziročně zvýšil o 7,1 %, stejně tak i hodnota ukazatele v přepočtu na jednoho zaměstnance (o 12,9 %). Osobní náklady meziročně klesly pouze v tomto oboru a to o 2,8 %.

Souhrnně lze meziroční vývoj ekonomické situace oborů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 vyhodnotit jako velmi dobrý. Tržby se dle odhadů meziročně ve všech výrobních oborech zvýšily. Meziročně došlo k růstu produktivity práce (měřenou účetní přidanou hodnotou na zaměstnance) také ve všech oborech, vyjma stagnace/mírného poklesu u výroby ostatních potravinářských výrobků. Celkově se v CZ-NACE 10 zvýšily tržby o 19,5 %, účetní přidaná hodnota na zaměstnance vzrostla o 3,4 % a hrubý operační přebytek na zaměstnance klesl o 1,6 %.

V nápojovém průmyslu (CZ-NACE 11) meziročně došlo k růstu tržeb o 13,4 %. Tempo růstu produktivity práce bylo pomalejší než ve Výrobě potravinářských výrobků (CZ-NACE 10), tj. 1,3 %. Hrubý operační přebytek klesl o 2,8 %; při přepočtu na zaměstnance se jedná o pokles o 3,1 %. Osobní náklady rostly rychleji v CZ-NACE 11 (o 8,1 %) než v CZ-NACE 10 (6,4 %).

123 Tj. Výroby cukru, Výroby kaka, čokolády a cukrovinek, Zpracování čaje a kávy, Výroby koření a aromatických výtažků, Výroby hotových pokrmů, Výroby homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin, Výroby ostatních potravinářských výrobků j. n.

124 Z důvodu ochrany dat jsou údaje oboru CZ-NACE 10.2 – Zpracování a konzervování ryb, koryšů a měkkýšů sloučeny s údaji oboru CZ-NACE 10.9 Výroba průmyslových krmiv.

T10.3/02 - Vývoj tržeb a účetní přidané hodnoty na zaměstnance

Výrobní obor	Tržby celkem (mil. Kč)			Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (tis. Kč)		
	2021 ¹⁾	2022 ²⁾	meziroční index	2021 ¹⁾	2022 ²⁾	meziroční index
10.1	70 706	82 069	116,1	704	745	105,8
10.3	10 308	11 980	116,2	675	714	105,8
10.4	21 778	28 065	128,9	3 191	3 461	108,5
10.5	53 602	65 518	122,2	886	928	104,7
10.6	13 784	17 512	127,1	887	917	103,4
10.7	43 849	54 430	124,1	556	568	102,2
10.8	77 696	90 291	116,2	1 023	1 015	99,2
10.9 a 10.2	59 850	70 102	117,1	2 207	2 404	108,9
10	351 573	419 966	119,5	814	842	103,4
11	74 813	84 838	113,4	1 588	1 609	101,3

1) Údaje za rok 2021 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

2) Jedná se o odhad ÚZEI.

Pramen: ČSÚ, dopočty ÚZEI

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

T10.3/03 - Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů

Výrobní obor	Hrubý operační přebytek (mil. Kč)			Hrubý operační přebytek na zaměstnance (tis. Kč)			Osobní náklady (mil. Kč)		
	2021 ¹⁾	2022 ²⁾	meziroční index	2021 ¹⁾	2022 ²⁾	meziroční index	2021 ¹⁾	2022 ²⁾	meziroční index
10.1	4 734	4 834	102,1	243	254	104,5	8 949	9 351	104,5
10.3	656	683	104,1	199	212	106,5	1 567	1 620	103,4
10.4	2 117	2 301	108,7	2 502	2 716	108,6	583	631	108,4
10.5	2 635	2 616	99,3	312	314	100,6	4 851	5 107	105,3
10.6	932	844	90,5	342	313	91,5	1 483	1 630	109,9
10.7	4 041	3 396	84,0	148	124	83,8	11 144	12 101	108,6
10.8	8 151	7 859	96,4	452	416	92,0	10 307	11 323	109,9
10.9 a 10.2	4 078	4 367	107,1	656	741	112,9	4 062	3 948	97,2
10	27 346	26 900	98,4	317	312	98,4	42 945	45 710	106,4
11	13 859	13 467	97,2	928	899	96,9	9 845	10 642	108,1

1) Údaje za rok 2021 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

2) Jedná se o odhad ÚZEI.

Pramen: ČSÚ, dopočty ÚZEI

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

10.3.2 Práce a mzdy v potravinářském průmyslu

Vývoj zaměstnanosti a průměrné měsíční mzdy na fyzickou osobu ve výrobních oborech Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů je uveden v tab. T10.3/04.

Průměrný počet zaměstnanců¹²⁵ u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) meziročně dle předběžných odhadů zůstal na konstantní úrovni, stejně tak i u Výroby nápojů (CZ-NACE 11).

V rámci oborové struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 0 a více zaměstnanci se Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) vyznačuje nejvyšším počtem zaměstnaných osob. V pekárenském průmyslu bylo dle předběžných údajů za rok 2022 zaměstnáno 27 289 osob. Obor se na celkovém počtu

¹²⁵ Do ukazatele se zahrnují všichni stálí i dočasní zaměstnanci, kteří jsou k zaměstnavateli v pracovním poměru.

zaměstnanců v potravinářství podílí 31,6 %. Meziročně v tomto oboru počet zaměstnanců zůstal na konstantní úrovni.

S celkovým počtem 19 050 pracovníků odhadovaných pro rok 2022 zaujímá Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) druhé místo (tj. podíl 22,1 % na celkovém počtu zaměstnanců CZ-NACE 10) s meziročním poklesem o 2,1 %.

Třetí nejvýznamnější místo, co se týče počtu zaměstnaných osob, představuje Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8), kde pracuje 21,9 % osob. Meziročně se počet pracovníků v oboru zvýšil o 4,7 %.

Nejmenší podíl patří Výrobě rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4), se zastoupením 1,0 % na celkovém počtu zaměstnaných v potravinářském průmyslu.

Meziročně došlo k největšímu poklesu osob v již zmiňovaném masném průmyslu a u zpracovatelů ovoce a zeleniny (shodně o 2,1 %). Dále pak v mlýnském průmyslu o 1,6 %.

Průměrné mzdy¹²⁶ se meziročně zvýšily o 6,6 % ve Výrobě potravinářských výrobků, tj. na 31 234 Kč. Ve výrobě nápojů došlo k nárůstu o 7,7 %, tj. na 41 505 Kč. Podstatně vyšší průměrnou mzdou jsou tak odměňováni pracovníci Výroby nápojů než Výroby potravinářských výrobků. Ve všech výrobních oborech byl zaznamenán růst průměrné měsíční mzdy. Nejvíce mzdy vzrostly v mlýnském a pekárenském průmyslu.

T10.3/04 - Vývoj zaměstnanosti a mezd dle oborů Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů

Výrobní obor	Počet zaměstnanců			Průměrná mzda (Kč)		
	2021 ¹⁾	2022 ²⁾	meziroční index	2021 ¹⁾	2022 ²⁾	meziroční index
10.1	19 449	19 050	97,9	27 368	29 195	106,7
10.3	3 294	3 226	97,9	28 069	29 631	105,6
10.4	846	847	100,1	40 002	43 286	108,2
10.5	8 453	8 319	98,4	33 070	35 376	107,0
10.6	2 722	2 699	99,2	32 770	36 333	110,9
10.7	27 330	27 289	99,8	23 995	26 095	108,8
10.8	18 048	18 894	104,7	33 520	35 172	104,9
10.9 a 10.2	6 217	5 897	94,9	38 994	39 956	102,5
10	86 358	86 222	99,8	29 302	31 234	106,6
11	14 927	14 984	100,4	38 544	41 505	107,7

1) Údaje za rok 2021 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

2) Jedná se o odhad ÚZEI.

Pramen: ČSÚ, dopočty ÚZEI

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

¹²⁶ Mzdové náklady bez ostatních osobních nákladů, která připadly v průměru na jednoho zaměstnance za jeden měsíc.

11 SOUHRNNÉ HODNOCENÍ AGRÁRNÍ POLITIKY

Roky 2021 a 2022 měly být původně prvními roky Společné zemědělské politiky (SZP) na období 2021–27. V důsledku pandemie COVID-19 a přípravy tzv. Zeleného údelu (Green Deal) došlo v EU k odsouhlasení strategických plánů jednotlivých členských zemí na období 2023–2027 až v druhé polovině roku 2022 a podpory v roce 2021 a 2022 v rámci SZP byly poskytovány na základě tzv. přechodného období (podle pravidel a podmínek EU – viz kap. 2)

Souhrnná rekapitulace výdajů na podporu agrárního sektoru v období 2021–2022¹²⁷ podle zdrojů a sektorů¹²⁸ a druhů výdajů je uvedena v tab. T11/01. Celkové výdaje v běžných cenách se v roce 2022 meziročně snížily ze 75,5 mld. Kč na 70,9 mld. Kč, tj. o 6,2 %. Na tomto snížení se podílely mírné změny v kurzu Kč vůči EUR, snížení výdajů MZe na národní dotace a zejména ukončování kompenzací podnikům v rámci COVID-19, při podstatně nižších kompenzacích vysokých cen energií podnikům v roce 2022. Ke snížení došlo s výjimkou podpor spotřebitelů a vodního hospodářství u všech ostatních sektorů. Podpory zemědělským podnikům klesly meziročně o 3,2 %, avšak nejvíce (o 64,4 %) se v důsledku ukončení kompenzací COVID-19 snížily podpory potravinářství. Z celkových evidovaných výdajů činil podíl podpor přímo zemědělským podnikům v obou sledovaných letech kolem 66–68 %. Podíl podpor obecných služeb (výzkumu, vzdělávání, poradenství, informatiky ad.), které jsou zaměřeny na podporu dlouhodobého rozvoje a posílení konkurenceschopnosti agrárního sektoru, se udržuje na úrovni 23 % celkových registrovaných výdajů, což je významná pozitivní charakteristika české zemědělské politiky.

127 Pro rok 2022 jde vesměs o předběžné údaje s předpokladem k 30. 6. 2023.

128 Pokud jde o výdaje do jiných sektorů než zemědělství a potravinářství, jedná se v naprosté většině o výdaje pouze z Programu rozvoje venkova, resp. z Operačního programu rybářství.

T11/01 - Výdaje na agrární politiku podle sektorů (mil. Kč)

Zdroj/sektor	2021	2022 ^p	Meziroční index
Celkem výdaje na agrární politiku v daném roce	75 539	70 892	93,85
- zemědělské podniky	49 507	47 944	96,84
- potravinářství	2 576	917	35,61
- lesnictví ¹⁾	523	311	59,43
- vodní hospodářství a rybářství ¹⁾	4 495	4 642	103,28
- venkov ¹⁾	646	400	61,94
- spotřebitelé	668	684	102,47
- obecné služby ²⁾	17 125	15 993	93,39
Podíl jednotlivých sektorů/druhů výdajů na celkových výdajích	100,00	100,00	Proc. body
- zemědělské podniky	65,54	67,63	2,09
- potravinářství	3,41	1,29	-2,12
- lesnictví	0,69	0,44	-0,25
- vodní hospodářství a rybářství	5,95	6,55	0,60
- venkov	0,85	0,56	-0,29
- spotřebitelé	0,88	0,97	0,08
- obecné služby	22,67	22,56	-0,11

p = předpoklad k 30. 6. 2023

1) Výdaje do uvedených sektorů z PRV, resp. OP Rybářství.

2) Obecné služby: veřejné výdaje na výzkum, vzdělávání, kontrolní činnosti apod., které nejsou přímo alokovány na jednotlivé podniky.

Pramen: údaje z tabulek kap. 2

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Podrobnější složení a meziroční vývoj podpor podle zdrojů, resortů a institucí je uveden v příl. tab. 11/01. Lze zdůraznit meziroční mírný pokles podpor z Pilíře 2 Programu rozvoje venkova ze 14,9 mld. Kč na 14,1 mld. Kč v roce 2022, a Pilíře 1 z 22,0 mld. Kč na 21,3 mld. Kč, a výraznější meziroční pokles podpor Ministerstva zemědělství z 12,1 mld. Kč na 10,8 mld. Kč v roce 2022. Podíl výdajů ze zdrojů EU na celkových podporách se meziročně zvýšil z 43,1 % na 45,1 % v roce 2022.

V podporách alokovaných přímo zemědělským podnikům (49,5 mld. Kč, resp. 47,9 mld. Kč v roce 2022) se v obou sledovaných letech potvrdila dlouhodobá výrazná orientace zemědělské politiky především na podporu příjmů a produkce (v obou letech podíl těchto podpor převyšující 80 %). Mimořádně významnou součástí podpor příjmů představují nadále provozní podpory zemědělským bioplynovým stanicím, které se pohybují na úrovni 4,9–5,0 mld. Kč ročně. Investiční podpory se na celkových podporách v roce 2021 podílely 10,1 % a v roce 2022 pouze 8,6 %. Přibližně 10–11% podíl na celkových podporách připadl v obou sledovaných letech na tzv. nekomoditní podpory, především na platby za tzv. ekosystémové služby. Zemědělská politika ČR je tedy nadále prostřednictvím přímých plateb spolu s platbami ANC a ostatními provozními podporami orientována výrazně na podporu příjmů zemědělských podniků, a v podobě podpor spojených s produkcí také na zachování produkce u tzv. citlivých komodit. Tato tendence byla zejména v roce 2021 navíc podpořena mimořádnými národními kompenzacemi za dopady COVID-19.

Podmínky poskytování a reálná implementace zejména investičních podpor zemědělským a potravinářským podnikům je v rozporu s evropskými cíli spojena

s preferencemi velkých podniků či nedostatečnou kontrolou dodržování podmínek (vazby nákladů na cíle, nedostatečná inovativnost investic ad.)¹²⁹.

Provozní podpory se tak nadále významně a v rámci EU nadprůměrně podílejí na celkové produkci zemědělství (meziroční pokles z 21,5 % na 17,9 % v roce 2022) a zejména na podnikatelském důchodu sektoru zemědělství (meziroční pokles z 50,5 % na 46,5 % v roce 2022). Poklesy obou podílů jsou zapříčiněny zejména mimořádným růstem tržních příjmů zemědělských podniků. V přepočtu na jeden ha z. p. evidované v LPIS veškeré podpory zemědělským podnikům meziročně poklesly na 13,9 tis. Kč na 13,4 tis. Kč a v kalkulaci na jednoho přepočítaného pracovníka (AWU) se podpory v obou letech pohybovaly v rozpětí 480–500 tis. Kč. Prakticky žádná kategorie zemědělských podniků by nebyla bez dané výše provozních podpor dlouhodoběji ekonomicky trvale udržitelná.

Z kap. 10 na bázi údajů FADN navíc vyplývá, že ani v roce 2022 podpory již dlouhodoběji nesnižují ekonomické rozdíly mezi jednotlivými kategoriemi podniků, zejména mezi velkými a nejmenšími podniky, mezi podniky orientovanými převážně na polní výrobu a ostatními podniky, či mezi podniky v lepších a horších přírodních podmínkách (ANC).

Z údajů LPIS dále vyplývá, že v důsledku extrémní duální struktury českého zemědělství 20 % největších podniků dlouhodobě spotřebovává kolem 90 % všech podpor, resp. 1 % podniků nad 2000 ha spotřebovává kolem 25 % podpor Pilíře 1. Problémem do budoucna se může stát relativně vysoký podíl podpor z národních zdrojů (ve sledovaném období včetně kompenzací v rámci COVID-19), a zejména provozních podpor OZE (BPS), které v kategorii podniků nad 2000 ha v síti FADN představují téměř 3 tis. Kč/ha.

Podobně jako v roce 2021 opatření DZES, ozelenění přímých plateb, platby a účast podniků v agroenvironmentálních programech pouze zmírňují v roce 2022 dlouhodobé problémy českého zemědělství ve vztahu k životnímu prostředí, zejména pokud jde o erozi půd, vodní režim krajiny a biodiverzitu. Pozitivem jsou podpory investičních aktivit v resortu MZe s jejich cílenějším zaměřením na řešení uvedených problémů, včetně snižování emisí skleníkových plynů a snižování nároků na potřebu lidské práce.

Příjmy na placeného i neplaceného pracovníka v zemědělství jsou zejména v důsledku vysokých provozních podpor relativně (v porovnání s průměrem národního hospodářství) vysoké, nejsou však dostatečně promítnuty do podmínek na agrárním trhu práce. Jde zejména o mzdy v zemědělství, které zůstávají zhruba na 80 % parity v rámci národního hospodářství, i když tato parita je v porovnání s naprostou většinou zemí EU na podstatně vyšší úrovni.

Podpory spojené se stabilizací sektoru tzv. citlivých komodit (VCS) působí většinou na zachování jejich produkce, u některých komodit (ovoce, zelenina) však přetrvává pokles ploch a podílu jejich produkce na domácím trhu. Podobně se vyvíjí produkce monogastrů (zejména

129 *Kontrolní závěr z kontrolní akce 21/33 „Peněžní prostředky státu a Evropské unie vynakládané v resortu Ministerstva zemědělství na podporu zpracování zemědělských produktů“. NKÚ, usnesení č. 14/XV/2022.*

vepřového masa), u kterých jsou však provozní podpory minimální, resp. jsou zpravidla „štedrou“ kompenzací za vyšší náklady v důsledku zlepšování dobrých životních podmínek zvířat.

P1 OFICIÁLNÍ VÝSLEDKY ŠETŘENÍ FADN ZEMÍ EU ZA ÚČETNÍ ROK 2020

Oficiální výsledky šetření Zemědělské účetní datové sítě (FADN) v členských státech EU jsou pravidelně publikovány Evropskou komisí – Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI). Veřejnosti jsou tyto výsledky přístupné mj. na internetových stránkách [Evropské komise](#).

Výsledky jsou prezentovány na základě jednotného metodického postupu ve formě Standardního výstupu FADN. V příloze tab. P1/01 jsou uvedeny oficiální výsledky za EU v rozsahu převážné většiny ukazatelů Standardního výstupu. Ve stejné struktuře jsou obdobné výsledky prezentovány Evropskou komisí i za srovnatelné skupiny zemědělských podniků podle jednotlivých typů výrobního zaměření (polní výroba, zahradnictví, trvalé kultury, chov zvířat zkrmujeících objemnou píci, chov zvířat krmených jadrným krmivem, smíšená výroba) a podle tříd ekonomické velikosti zemědělských podniků¹³⁰. Standardní výstup FADN obsahuje ukazatele popisující základní výrobní strukturu zemědělských podniků v naturálních ukazatelích (ha, DJ) a celou řadu ekonomických indikátorů. Jmenovitě se jedná o ukazatele celkové produkce v členění na jednotlivé komodity rostlinné a živočišné produkce, dále ukazatele nákladů, dotací do zemědělství, salda dotací a daní, ukazatele důchodové povahy a charakteristiky pasiv a aktiv. Za každý průměrný podnik je uveden vstup pracovní síly celkem v přepočtu na AWU¹³¹ a vstup neplacené pracovní síly v přepočtu na FWU¹³².

Způsob výpočtu základních ukazatelů hospodářského výsledku zemědělského podniku podle metodiky Standardního výstupu EU zobrazuje schéma na obr. P1/01.

Oficiální výsledky jsou za jednotlivé země zjišťovány prostřednictvím systému vážení. Každý podnik souboru FADN má přidělen tzv. nápočtový koeficient vyjadřující podniků téhož regionu, výrobního zaměření a ekonomické velikosti, které tento podnik reprezentuje, a to podle skutečného celkového počtu podniků obdobné skupiny v příslušném členském státě. Výsledné hodnoty ukazatelů Standardního výstupu FADN jednotlivých podniků jsou vynásobeny nápočtovým koeficientem, čímž jsou zjištěny extrapolované hodnoty za celé zemědělství příslušného státu EU (resp. za tu část populace, která je pokryta šetřením FADN, tj. tržně orientované farmy). Vydělením těchto hodnot celkovým počtem všech zemědělských podniků

130 Ekonomická velikost – klasifikační systém EU definuje podle hodnoty celkové standardní produkce podniku celkem 14 tříd ekonomické velikosti.

131 AWU – Roční pracovní jednotka (1 AWU je ekvivalent 2 000 hod. práce).

132 FWU – Roční pracovní jednotka neplacené (rodinné) práce (1 FWU je ekvivalent 2 000 hod. neplacené práce).

reprezentovaných v šetření FADN daného regionu, je dosaženo výsledku za průměrný podnik. Jedná se o vážený průměr na jeden podnik, kde jako váhy fungují počty podniků v jednotlivých typech výrobního zaměření, v regionu a v třídách ekonomické velikosti zemědělského podniku tak, jak jsou zjištěny Strukturálním šetřením v zemědělství (FSS). Za účetní období 2020 reprezentuje šetření FADN v České republice všechny zemědělské podniky a farmy zachycené FSS 2016, jejichž ekonomická velikost přesahuje 15 tis. EUR (třída ekonomické velikosti V.–XIV.), tj. 13 765 podniků, které celkově obhospodařují téměř 3 400 tis. ha z. p. Pro lepší srovnatelnost výsledků států EU 28 jsou uvedeny hodnoty ukazatelů přepočtené na 1 ha využívané z. p.

Pramen: Farm Accountancy Data Network, European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development, terminologie podle ÚZEI

Zpracoval: Kontaktní pracoviště FADN ČR (ÚZEI)

P2 TABULKOVÁ PŘÍLOHA

1.1/01	Podíl zemědělství, lesnictví, rybolovu a potravinářského průmyslu na hrubé přidané hodnotě v základních cenách
1.3/01	Daňové zatížení podnikatelů v rezortu zemědělství
1.3/02	Přehled inkasa spotřebních daní v rezortu zemědělství
2.1/01	Předmět a výše plateb opatření AEKO, EZ, Natura 2000 a ANC v PRV 2014–2020
2.1/02	Předmět a výše podpor v ose II v rámci PRV 2007–2013
2.1/03	Předmět a výše plateb v HRDP
2.2/01	Přímé platby v roce 2021 a předpoklad čerpání podpor v roce 2022
6.1/01	Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2022
6.1/02	Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2005–2022
6.4/01	Pojištění hospodářských zvířat a plodin
8.2/01	Stavy hospodářských zvířat
8.2/02	Porážky hospodářských zvířat
10.1/01	SZÚ – Celková produkce v základních cenách
10.1/02	SZÚ – Důchod ze zemědělské činnosti a kapitálový účet
10.2/01	Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti
10.2/02	Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření
10.2/03	Výsledky hospodaření podniků podle ANC
11/01	Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor
P1/01	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2020 – Standardní výstup přepočtený na 1 ha

1.1/01 - Podíl zemědělství¹⁾, lesnictví²⁾, rybolovu³⁾ a potravinářského průmyslu⁴⁾ na hrubé přidané hodnotě v základních cenách (%)

Rok	Zemědělství	Lesnictví	Rybolov	Potravinářský průmysl
Běžné ceny				
2013	1,88	0,79	0,015	2,22
2014	1,98	0,75	0,016	2,24
2015	1,75	0,71	0,015	2,17
2016	1,69	0,60	0,015	2,26
2017	1,71	0,57	0,011	2,25
2018	1,65	0,53	0,012	2,24
2019	1,60	0,48	0,012	2,19
2020	1,79	0,33	0,01	2,16
2021	1,70	0,33	0,008	2,01
2022	1,99	0,33	0,01	2,12
Stálé ceny roku 2010⁵⁾				
2013	1,08	0,63	0,015	2,19
2014	1,18	0,58	0,013	2,15
2015	1,19	0,59	0,012	2,14
2016	1,22	0,57	0,011	2,23
2017	1,11	0,57	0,009	2,36
2018	1,08	0,66	0,011	2,34
2019	1,02	0,74	0,011	2,29
2020	1,90	0,77	0,017	2,26
2021	1,74	0,23	0,01	2,20
2022	1,80	0,12	0,02	2,24

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) CZ NACE 02 Lesnictví a těžba dřeva.

3) CZ NACE 03 Rybolov a akvakultura.

4) CZ NACE 10+11+12 Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků.

5) Od roku 2020 jsou uplatněny stálé ceny roku 2015.

Pramen: ČSÚ, údaje čtvrtletních národních účtů; revidované údaje

Zpracoval: L. Jelínek (ÚZEI)

1.3/01 - Daňové zatížení podnikatelů v resortu zemědělství (mil. Kč)

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Daň z příjmu fyzických osob	481,00	608,00	419,04	713,00	668,65	93,8
Daň z příjmu právnických osob	3 092,00	2 397,00	1 926,56	3 836,25	5 441,14	141,8
Daň z příjmu FO a PO celkem	3 572,00	3 005,00	2 345,59	4 549,25	6 109,78	134,3
Daň z nemovitostí	1 162,00	1 133,00	1 155,93	1 173,90	1 137,23	96,9
Daň z přidané hodnoty (nadměrný odpočet ¹⁾)	-3 252,00	-3 784,00	-4 280,32	-3 603,87	-5 049,38	140,1
Daň spotřební - vratka daně za zelenou naftu ²⁾	-2 427,00	-990,00	-2 844,00	-2 979,00	-2 670,00	89,6

1) Odpočet daně převyšoval v letech 2017 až 2022 daň na výstupu za zdaňovací období.

2) Údaje MZe.

Pramen: GFŘ a MZe

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

1.3/02 - Přehled inkasa spotřebních daní v resortu zemědělství (mil. Kč)

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Spotřební daň z lihu	402,88	389,55	365,79	385,41	75,31	19,5
Spotřební daň z minerálních olejů	441,39	269,96	43,05	0,96	4,42	458,6
Spotřební daň z vína a meziproductů	49,96	64,96	56,10	35,87	92,04	256,6
Spotřební daň z piva	5,36	4,67	4,79	5,11	5,57	109,0

Pramen: GŘC

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

2.1/01 - Předmět a výše plateb opatření AEKO, EZ, Natura 2000 a ANC v PRV 2014–2020

Opatření	Předmět a výše podpor (platné pro rok 2022)
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Integrovaná produkce	Kompenzace pro podniky hospodařící podle pravidel intergovaného zemědělství. Výše podpory: pro ovoce 10 042,63 Kč/ha, pro víno (základní ochrana vinic) 8 029,13 Kč/ha, (nadstavbová ochrana vinic) 16 779,15 Kč/ha, pro zeleninu 10 589,51 Kč/ha, pro jahodník 10 763,51 Kč/ha.
Navazující Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Integrovaná produkce	Kompenzace pro podniky hospodařící podle pravidel intergovaného zemědělství. Výše podpory: pro ovoce 9 943,20 Kč/ha, pro víno (základní ochrana vinic) 4 897,03 Kč/ha, (nadstavbová ochrana vinic) 13 671,90 Kč/ha, pro zeleninu 10 564,65 Kč/ha, pro jahodník 10 713,80 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Ošetřování travních porostů	Rozdělení a výše podpor: Obecná péče o extenzivní louky a pastviny 2 386,37 Kč/ha Mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené 4 126,43 Kč/ha Mezofilní a vlhkomilné louky - bez hnojení 4 598,73 Kč/ha Horské a suchomilné louky - hnojené 4 051,85 Kč/ha Horské a suchomilné louky - bez hnojení 4 225,86 Kč/ha Trvale podmáčené a rašelinné louky 17 201,74 Kč/ha Ochrana modrásků 4 300,43 Kč/ha Ochrana Chřástala polního 4 921,88 Kč/ha Suché stepní trávníky a vřesoviště 8 774,87 Kč/ha Druhově bohaté pastviny 5 294,75 Kč/ha.
Navazující Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Ošetřování travních porostů	Rozdělení a výše podpor: Obecná péče o extenzivní louky a pastviny 2 386,37 Kč/ha Mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené 4 126,43 Kč/ha Mezofilní a vlhkomilné louky - bez hnojení 4 598,73 Kč/ha Horské a suchomilné louky - hnojené 3 007,82 Kč/ha (závazek 1 rok) Horské a suchomilné louky - bez hnojení 4 225,86 Kč/ha Trvale podmáčené a rašelinné louky 17 201,74 Kč/ha Ochrana modrásků 4 300,43 Kč/ha Ochrana Chřástala polního 4 921,88 Kč/ha Suché stepní trávníky a vřesoviště 8 774,87 Kč/ha Druhově bohaté pastviny 5 294,75 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Zatravnňování orné půdy	Výše podpor: - zatravnění, běžnou směsí 7 705,98 Kč/ha - zatravnění, druhově bohatou směsí 8 600,87 Kč/ha - zatravnění, regionální směsí 9 943,20 Kč/ha - zatravnění, podél vodního útvaru běžnou směsí 8 377,15 Kč/ha - zatravnění, podél vodního útvaru druhově bohatou směsí 9 570,33 Kč/ha - zatravnění, podél vodního útvaru regionální směsí 10 639,22 Kč/ha.
Navazující Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Údržba zatravněných DPB	Výše podpor: - základní údržba zatravněných DPB 2 659,81 Kč/ha - údržba zatravněných DPB podél vodního útvaru 2 858,67 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Biopásy	Výše podpory: Biopásy krmné 16 654,86 Kč/ha; Nektarodárné biopásy 14 691,08 Kč/ha.
Navazující Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Biopásy	Výše podpory: Biopásy krmné 16 654,86 Kč/ha; Nektarodárné biopásy 15 138,52 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Ochrana čejky	Zachování ptačích lokalit. 16 580,29 Kč/ha na oblasti hnízdění čejky chocholaté.
Navazující Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Ochrana čejky chocholaté	Zachování ptačích lokalit. 16 580,29 Kč/ha na oblasti hnízdění čejky chocholaté.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Dráhy soustředěného odtoku	Sazba 13 920,48 Kč/ha.
Navazující Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Dráhy soustředěného odtoku	Sazba 3 355,83 Kč/ha.

2.1/01 - Předmět a výše plateb opatření AEKO, EZ, Natura 2000 a ANC v PRV 2014–2020 (pokračování)

Ekologické zemědělství	Podpora - Přechodu na EZ: trvalý travní porost 2 088,07 Kč/ha, orná půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 13 323,89 Kč/ha, orná půda-trávy na semeno 6 587,37 Kč/ha, orná půda-ostatní plodiny 6 090,21 Kč/ha, travní porost 1 963,78 Kč/ha, úhor 845,17 Kč/ha, sad IS 20 507,85 Kč/ha, sad OS 10 415,50 Kč/ha, vinice 22 372,20 Kč/ha, jiná trvalá kultura 4 101,57 Kč/ha, chmelnice 22 372,20 Kč/ha, jahodník 16 630,00 Kč/ha. Podpora - Zachování EZ: trvalý travní porost 2 063,21 Kč/ha, orná půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 11 583,83 Kč/ha, orná půda-trávy na semeno 4 474,44 Kč/ha, orná půda-ostatní plodiny 4 474,44 Kč/ha, pěstování trav na orné půdě 1 715,20 Kč/ha, úhor 720,88 Kč/ha, sad IS 19 364,38 Kč/ha, sad OS 10 365,79 Kč/ha, vinice 21 005,01 Kč/ha, jiná trvalá kultura 4 101,57 Kč/ha, chmelnice 21 005,01 Kč/ha, jahodník 14 492,21 Kč/ha.
Navazující Ekologické zemědělství	Podpora - Přechodu na EZ: trvalý travní porost 2 137,79 Kč/ha, orná půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 13 348,75 Kč/ha, orná půda-trávy na semeno 6 612,23 Kč/ha, orná půda-ostatní plodiny 6 139,93 Kč/ha, pěstování trav na orné půdě 2 013,50 Kč/ha, úhor 870,03 Kč/ha, sad IS 20 632,14 Kč/ha, sad OS 10 440,36 Kč/ha, vinice 22 372,20 Kč/ha, jiná trvalá kultura 1 740,06 Kč/ha, chmelnice 22 372,20 Kč/ha, jahodník 16 654,86 Kč/ha. Podpora - Zachování EZ: trvalý travní porost 2 063,21 Kč/ha, orná půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 11 583,83 Kč/ha, orná půda-trávy na semeno 4 474,44 Kč/ha, orná půda-ostatní plodiny 4 474,44 Kč/ha, pěstování trav na orné půdě 1 715,20 Kč/ha, úhor 720,88 Kč/ha, sad IS 19 364,38 Kč/ha, sad OS 10 365,79 Kč/ha, vinice 21 005,01 Kč/ha, jiná trvalá kultura 1 665,49 Kč/ha, chmelnice 21 005,01 Kč/ha, jahodník 14 492,21 Kč/ha.
Platby v rámci Natura 2000 NV	Natura - 1.zona 2 137,79 Kč/ha. Natura - NP 1 889,21 Kč/ha.
Platby za přírodní znevýhodnění (ANC)	Ve faremním systému "živočišná výroba": - horské oblasti typu H1 5 443,90 Kč/ha - horské oblasti typu H2 5 120,75 Kč/ha - horské oblasti typu H3 3 604,41 Kč/ha - horské oblasti typu H4 4 375,01 Kč/ha - horské oblasti typu H5 3 281,26 Kč/ha - ostatní oblasti typu O1 3 082,39 Kč/ha - ostatní oblasti typu O2 2 436,08 Kč/ha - ostatní oblasti typu O3 1 814,63 Kč/ha - oblasti ovlivněné specifickým omezením (S) 1 665,49 Kč/ha. Ve faremním systému "rostlinná výroba": - horské oblasti typu H1 2 311,79 Kč/ha - horské oblasti typu H2 2 162,65 Kč/ha - horské oblasti typu H3 1 516,34 Kč/ha - horské oblasti typu H4 1 839,49 Kč/ha - horské oblasti typu H5 1 392,05 Kč/ha - ostatní oblasti typu O1 1 317,47 Kč/ha - ostatní oblasti typu O2 1 019,18 Kč/ha - ostatní oblasti typu O3 770,60 Kč/ha - oblasti ovlivněné specifickým omezením (S) 696,02 Kč/ha.
Zalesňování a zakládání lesů	Dotace na založení lesního porostu: Preferované dřeviny: 75 444,03 Kč/ha Ostatní dřeviny: 52 201,80 Kč/ha Dotace na péči o lesní porost: Preferované dřeviny: 16 630,00 Kč/ha Ostatní dřeviny: 7 407,68 Kč/ha Dotace za ukončení zemědělské výroby: Kultura před zalesněním (R, V, C, S, K, J): 12 130,70 Kč/ha Kultura před zalesněním (G, U, T, O): 4 002,14 Kč/ha.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Papoušková (ÚZEI)

2.1/02 - Předmět a výše podpor v ose II v rámci PRV 2007–2013

Opatření	Předmět a výše podpor
Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA). NV č. 75/2007 Sb.	Platby v méně méně příznivých oblastech (LFA) - pouze na travní porosty (Kč/ha): - horské oblasti - oblast A - 4 314,52 (2014), 3 799,70 (2015); - horské oblasti - oblast B - 3 682,45 (2014), 3 577,82 (2015); - ostatní oblasti - oblast A - 3 215,28 (2014), 2 523,89 (2015); - ostatní oblasti - oblast B - 2 583,21 (2014), 3 050,85 (2015); - specifické oblasti - 3 132,83 (2014), 2 302,01 (2015).
Ošetřování travních porostů. NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor v Kč/ha: - louky 2 061,08 (2014), 2 076,98 (2015); - mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené 2 748,10 (2014), 2 769,30 (2015); - mezofilní a vlhkomilné louky - nehnojené 3 187,80 (2014), 3 212,39 (2015); - horské a suchomilné louky - hnojené 3 297,72 (2014), 3 323,16 (2015); - horské a suchomilné louky - nehnojené 3 572,53 (2014), 3 600,09 (2015); - pastviny 3 077,87 (2014), 3 101,62 (2015); - druhově bohaté pastviny 4 644,29 (2014), 4 680,12 (2015); - suché stepní trávníky a vřesoviště 8 464,15 (2014), 8 525,44 (2015).
Zatravnění. NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor na titul zatravňování orné půdy v Kč/ha: - zatravňování orné půdy - 7 419,87 (2014), 7 477,11 (2015); - zatravňování orné půdy podél vodního útvaru - 8 106,90 (2014), 8 169,44 (2015); - zatravňování orné půdy regionální směsí - 9 618,35 (2014), 9 692,55 (2015); - zatravňování o. p. regionální směsí podél vodního útvaru - 10 277,89 (2014), 10 357,18 (2015).
Integrované systémy pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel integrovaného zemědělství. Sazby (Kč/ha): ovoce 11 954,24 (2014), 12 046,46 (2015), vinná réva 13 932,87 (2014), 14 040,35 (2015), zelenina 12 091,64 (2014), resp. 12 184,92 (2015).
Zalesňování zemědělské půdy	Dotace na péči o lesní porost: 12 009,20 Kč/ha (2014), 12 101,84 Kč/ha (2015). Náhrada za ukončení zemědělské výroby: za T nebo O 4 094,67 Kč/ha (2014), za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel 8 079,41 Kč/ha (2014), za T nebo O 4 126,26 Kč/ha (2015), za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel 8 141,74 Kč/ha (2015).
Platby v rámci NATURA 2000 v lesích	Podpora na zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu: sazba 1 648,50 Kč/ha (2014), 1 661,58 Kč/ha (2015).
Lesnicko-environmentální platby	Podpora na zvýšený podíl melioračních a zpevňujících dřevin je v rozmezí od 1 209,16 Kč/ha do 3 847,34 Kč/ha (2014), resp. od 1 218,49 Kč/ha do 3 877,02 Kč/ha (2015).

2.1/03 - Předmět a výše plateb v HRDP

Opatření	Předmět a výše podpor
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	Umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost. Žadatel bude pobírat dávku vypočtenou na základě paušální sazby 75 000 Kč a částky vypočtené na základě počtu převedených hektarů (max. 30 ha) zemědělské půdy násobených sazbou 4 500 Kč.
Lesnictví	a) Dotace na zalesnění zemědělské půdy (tis. Kč/ha): listnaté dřeviny 92, jehličnaté dřeviny 74 + roční dotace na následnou péči o takto vzniklý lesní porost 12 a roční dotace ve formě náhrady za zalesněnou ornou půdu 8,6 a za zalesněné travní porosty 4,2. b) Dotace na založení porostu rychle rostoucích dřevin pouze v roce jeho výsadby, ve výši (tis. Kč/ha): 60 za výsadbu produkčního porostu, 75 za výsadbu reprodukčního porostu.

2.2/01 - Přímé platby v roce 2021 a předpoklad čerpání podpor v roce 2022

Ukazatel	2021			2022 ^p			Meziroční index (výše plateb)
	vyplaceno		tis. Kč	podané žádosti			
	počet	výměra, počet (ha/VDJ/t)		počet žadatelů	výměra, počet (ha/VDJ/t)		
						tis. Kč	
Jednotná platba na plochu (SAPS)	30 122	3 527 542	11 415 355	30 260	3 533 053	11 354 916	99,5
Greening - ozelenění	30 022	3 520 964	6 318 218	30 260	3 533 053	6 245 540	98,8
Mladý zemědělec	2 732	59 647	97 313	2 583	59 266	95 237	97,9
SAPS + ozelenění + mladý zemědělec	-	-	17 830 886	-	-	17 695 693	99,2
Kompensace finanční disciplíny (KFD)	18 994	-	469 921	0	0	0	x
VCS - brambory pro výrobu škrobu	272	5 456	75 810	265	5 297	76 065	100,3
- konzumní brambory	698	10 352	45 091	691	10 048	44 629	99,0
- chmel	119	5 170	77 533	120	5 143	76 065	98,1
- ovoce s velmi vysokou pracností	289	5 634	62 734	311	5 774	63 885	101,8
- ovoce s vysokou pracností	286	3 084	23 956	324	3 328	25 484	106,4
- zelenina s velmi vysokou pracností	331	7 991	77 384	347	7 835	76 151	98,4
- zelenina s vysokou pracností	128	3 953	12 514	126	3 434	12 263	98,0
- cukrová řepa	896	61 196	407 833	869	58 142	400 846	98,3
- bílkovinné plodiny	6 714	23 114	420 129	6 833	234 173	416 402	99,1
- masné tele	6 501	78 490	615 333	6 577	77 432	604 728	98,3
- krávy s tržní produkcí mléka	1 771	353 410	1 267 282	1 755	353 541	1 248 542	98,5
- bahnice nebo kozy	2 356	16 830	69 290	2 382	17 195	70 205	101,3
VCS celkem	-	-	3 154 889			3 115 266	98,7
PP celkem (bez KFD)	-	-	20 985 775			20 810 959	99,2
PVP - zemědělská půda	24 448	3 508 371	422 768	27 509	3 527 603	409 978	97,0
- krávy BTM	7 533	223 012	16 494	7 621	222 159	15 895	96,4
- chov ovcí a koz	2 611	18 423	834	2 673	18 406	822	98,6
- chmel	116	5 472	17 812	114	5 469	17 282	97,0
- brambory pro výrobu škrobu	165	26 060	28 234	166	25 938	27 397	97,0
- přežvýkavci	7 604	956 857	62 988	7 443	954 429	60 893	96,7
PVP - celkem	-	-	549 130			532 267	96,9
Přímé platby celkem (včetně KFD)	-	-	22 004 826			21 343 226	97,0

p = předpoklad k 30. 6. 2023

Pramení: SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

6.1/01 - Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2022 ¹⁾

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Obchodní společnosti celkem				Společnosti s ručením omezeným				Akciové společnosti				Družstva			
	podniky		výměra z. p.		podniky		výměra z. p.		podniky		výměra z. p.		podniky		výměra z. p.	
	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%
> 0 - < 5	768	18,1	1 301	0,1	671	19,4	1 150	0,1	95	12,8	146	0,0	13	2,5	18	0,003
5 - < 10	287	6,8	2 069	0,1	266	7,7	1 920	0,2	20	2,7	143	0,0	5	1,0	37	0,006
10 - < 50	713	16,8	17 588	1,0	653	18,9	15 982	1,7	54	7,3	1 426	0,2	12	2,3	287	0,05
50 - < 100	328	7,7	23 623	1,3	303	8,8	21 853	2,3	22	3,0	1 559	0,2	6	1,2	438	0,1
100 - < 500	1 037	24,5	274 714	15,4	935	27,0	245 726	26,3	90	12,1	25 874	3,1	84	16,3	27 417	4,3
500 - < 1000	537	12,7	385 812	21,6	399	11,5	281 594	30,1	131	17,7	99 165	11,9	142	27,6	108 768	17,2
1000 - < 2000	394	9,3	553 641	31,0	196	5,7	266 957	28,5	195	26,3	283 189	33,9	164	31,8	235 725	37,3
2000 a více	170	4,0	527 578	29,5	34	1,0	100 456	10,7	135	18,2	424 204	50,8	89	17,3	259 109	41,0
Celkem	4 234	100,0	1 786 325	100,0	3 457	100,0	935 640	100,0	742	100,0	835 707	100,0	515	100,0	631 799	100,0

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

6.1/02 - Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2005–2022¹⁾

Právní forma	Počet podniků						Obhospodařovaná z. p.					
							ha			%		
	2005	2010	2015	2022	2005	2010	2015	2022	2005	2010	2015	2022
Fyzické osoby celkem	23 336	21 730	22 769	21 996	1 027 626	1 017 027	1 039 602	1 046 760	29,0	29,2	29,9	29,9
z toho - zemědělní podnikatelé ²⁾	19 729	18 209	17 950	18 857	946 189	963 105	935 292	964 259	26,7	27,6	26,9	27,6
Právníkové osoby celkem	2 519	3 078	3 596	4 375	2 516 194	2 468 711	2 439 135	2 448 484	71,0	70,8	70,1	70,1
z toho - obchodní společnosti celkem	1 868	2 376	2 912	3 655	1 634 369	1 616 907	1 734 331	1 785 763	46,1	46,4	49,9	51,1
z toho - spol. s r. o.	1 298	1 775	2 230	2 950	785 469	813 369	846 433	935 128	22,2	23,3	24,3	26,8
- a. s.	538	567	648	671	834 429	791 642	870 457	835 657	23,5	22,7	25,0	23,9
- družstva	571	560	499	503	848 792	821 724	676 488	631 785	24,0	23,6	19,4	18,1
Celkem	25 855	24 808	26 365	26 371	3 543 820	3 485 738	3 478 737	3 495 245	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Podniky s výměrou od 3 ha z. p.

2) Zaevidovaní zemědělní podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a samostatně hospodařící rolníci (SHR - do roku 2009).

Pramen: ČSÚ: Strukturní výsledky za zemědělství ČR v roce 2005 a aktualizovaný zemědělský registr (stav koncem roku 2010, 2015 a 2022)

Zpracoval: S. Kíslingerová (ÚZEI)

6.4/01 - Pojištění hospodářských zvířat a plodin (mil. Kč)

Ukazatel	2021	2022	Meziroční index ¹⁾
Předepsané pojistné celkem	1 407	1 727	122,7
Plnění celkem	1176	1295	110,1
v tom - zvířata - předepsané pojistné	262	255	97,3
- plnění	90	85	94,4
- plodiny - předepsané pojistné	1145	1472	128,6
- plnění	1084	1210	111,6
Škodní průběh celkem (%) ²⁾	84	75	-9 p. b.

1) Pro škodní průběh se jedná o meziroční rozdíl procentních bodů.

2) Škodní průběh celkem je podíl plnění celkem k předepsanému pojistnému celkem vyjádřený v %.

Pramen: Česká asociace pojišťoven, Agra pojišťovna

Zpracoval: S. Kislíngrová (ÚZEI)

8.2/01 - Stavby hospodářských zvířat¹⁾ (tis. ks)

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Skot celkem	1 416	1 418	1 404	1 406	1 421	101,1
z toho - krávy	587	591	586	586	588	100,3
v tom - krávy bez trž. prod. mléka	222	226	226	227	230	101,1
- krávy s trž. prod. mléka	365	364	360	359	358	99,9
Prasata celkem	1 557	1 544	1 499	1 518	1 432	94,3
z toho - prasnice	92	91	88	90	81	89,3
Ovce celkem	219	213	204	183	174	95,1
z toho - bahnice	134	130	126	117	109	93,7
Kozy celkem	30	29	29	25	25	96,8
Koně celkem	35	37	38	33	37	111,7
Drůbež celkem	23 573	22 979	24 247	23 809	23 026	96,7
z toho - slepice	7 990	7 582	8 502	8 149	7 625	93,6
- husy	20	20	22	19	14	74,0
- kachny	781	768	598	455	519	113,9
- krůty	344	347	304	255	300	117,5

1) Bez "hobby aktivit" obyvatelstva.

Pramen: ČSÚ - Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

8.2/02 - Porážky hospodářských zvířat (tis. ks)

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Skot celkem	256,6	256,3	253,8	251,8	240,2	95,4
z toho - krávy	119,0	114,4	111,8	109,3	108,6	99,4
- jalovice	28,0	28,7	29,0	29,5	28,2	95,4
- ostatní skot	99,8	104,8	105,3	105,0	95,7	91,1
- telata	9,8	8,5	7,8	7,9	7,7	96,6
Prasata celkem	2 342,9	2 341,3	2 313,4	2 386,3	2 278,2	95,5
z toho - ostatní prasata	2 287,6	2 292,4	2 265,8	2 334,3	2 221,1	95,2
- prasnice	55,3	48,9	47,6	52,0	57,1	109,7
Ovce a jehňata	18,0	17,1	12,7	9,9	8,6	86,9
Kozy a kůzlata	1,1	1,4	1,2	1,1	1,0	92,2
Drůbež celkem	120 471,5	123 463,8	125 363,1	127 948,9	121 783,0	95,2
z toho - kuřata	112 979,1	116 685,5	118 891,9	121 646,1	115 610,3	95,0
- slepice a kohouti	2 363,7	2 591,7	2 316,8	2 384,0	2 293,9	96,2
- kachny, husy	4 998,4	4 047,8	3 994,1	3 743,2	3 707,2	99,0
- krůty	130,3	138,8	159,5	175,7	171,6	97,7

Pramen: SVS

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

10.1/01 - SZÚ - Celková produkce v základních cenách¹⁾ (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2018	2019	2020	2021 ²⁾	2022 ³⁾	2018	2019	2020	2021 ²⁾	2022 ³⁾
01	OBILOVINY (VČETNĚ OSIVA)	30 264	31 299	34 511	45 833	58 844	22 214	24 320	25 956	26 501	25 941
01.1	Pšenice a špaldy	18 907	19 085	21 018	28 467	37 914	14 211	15 402	15 746	15 989	16 501
01.2	Žito a sourež	526	655	671	635	930	334	444	479	351	350
01.3	Ječmen	7 263	7 671	7 637	9 039	13 014	4 938	5 280	5 553	5 351	5 706
01.4	Oves a letní obilné směsky	722	614	840	983	1 000	409	347	488	517	424
01.5	Kukuřice na zrno	2 125	2 500	3 488	5 762	4 768	1 885	2 368	3 161	3 802	2 495
01.7	Ostatní obiloviny	720	774	857	947	1 219	438	480	530	491	465
02	TECHNICKÉ PLODINY	20 059	18 011	19 957	24 449	28 388	14 476	13 400	13 781	14 582	14 350
02.1	olejnatá semena a olejnaté plody (včetně osiva)	15 256	13 233	15 368	17 768	22 665	9 813	8 298	9 037	8 241	9 045
02.2	Luskoviny (včetně osiva)	498	464	604	808	1 085	365	343	426	509	554
02.4	Cukrová řepa	3 017	2 554	2 502	3 815	3 381	3 609	3 796	3 514	4 709	4 141
02.5	Ostatní technické plodiny	1 287	1 759	1 482	2 059	1 257	689	963	805	1 123	610
03	PÍCNINY	11 504	15 185	17 027	17 100	15 790	7 637	9 115	10 116	10 363	9 120
04	ZELENINA A ZAHRADNICKÉ PRODUKTY	6 986	8 274	8 859	9 519	10 258	3 457	3 742	4 614	4 009	3 806
05	BRAMBORY (VČETNĚ SADBY)	2 729	3 791	3 379	2 806	3 314	2 623	2 788	3 108	2 978	2 887
06	OVOCE	1 745	1 248	1 642	1 684	1 663	1 509	1 075	1 122	1 093	1 256
07	VÍNO	1 512	872	1 050	1 188	1 180	1 050	688	915	912	929
09	OSTATNÍ ROSTLINNÉ PRODUKTY	1 228	1 223	945	1 109	1 316	970	850	674	869	883
10	ROSTLINNÁ PRODUKCE (01 AŽ 09)	76 026	79 902	87 369	103 689	120 753	53 936	55 978	60 286	61 306	59 172
11	ZVÍŘATA	22 049	22 822	22 123	21 028	25 706	21 651	21 097	21 084	21 265	20 953
11.1	Skot	7 570	7 055	6 757	6 779	8 742	5 953	5 745	5 645	5 638	5 823
11.2	Prasata	7 961	8 895	8 769	7 580	8 933	9 911	9 411	9 543	9 732	9 160
11.4	Ovce a kozy	205	225	221	276	303	220	249	281	323	372
11.5	Drubež	6 290	6 624	6 355	6 370	7 706	5 546	5 672	5 594	5 551	5 578
11.6	Ostatní zvířata	22	22	22	22	22	21	21	21	21	21
12	ŽIVOČIŠNÉ PRODUKTY	29 629	29 997	30 471	32 676	40 373	25 748	25 872	26 640	27 216	27 035
12.1	Mléko	26 763	27 166	27 552	29 439	36 705	22 759	22 718	23 501	23 827	24 038
12.2	Veje	2 790	2 757	2 863	3 156	3 567	2 947	3 115	3 113	3 359	2 961
12.3	Ostatní živočišné produkty	76	74	57	81	101	41	38	26	29	35
13	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE (11+12)	51 678	52 819	52 594	53 704	66 079	47 399	46 968	47 724	48 481	47 987
14	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTŮ (10+13)	127 704	132 721	139 963	157 392	186 832	101 335	102 946	108 011	109 788	107 160
15	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH SLUŽEB	3 696	3 859	3 999	4 345	5 973	1 556	1 612	1 592	1 690	1 842
16	ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE (14+15)	131 400	136 579	143 962	161 738	192 805	102 892	104 558	109 603	111 478	109 002
17	NEZEMĚDĚLSKÉ VEDLEJŠÍ ČINNOSTI (NEODDĚLITELNÉ)	4 640	4 486	5 051	5 492	6 132	3 827	3 669	4 066	4 201	4 186
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ (16+17)	136 040	141 066	149 013	167 230	198 937	106 719	108 227	113 668	115 679	113 188

¹⁾ Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.

²⁾ Semidefinitivní údaje.

³⁾ Předběžné údaje.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Málková, L. Schwarzková (ČSÚ)

10.1/02 - SZÚ - Důchod ze zemědělské činnosti a kapitálový účet (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2018	2019	2020	2021 ²⁾	2022 ³⁾	2018	2019	2020	2021 ²⁾	2022 ³⁾
	Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách										
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ ³⁾	136 040	141 066	149 013	167 230	198 937	106 719	108 227	113 668	115 679	113 188
19	MEZISPOTŘEBA CELKEM	92 433	96 088	97 820	107 879	132 126	69 769	70 004	71 317	73 874	73 000
20	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (18-19)	43 607	44 978	51 193	59 351	66 811	36 949	38 223	42 351	41 806	40 188
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	19 921	20 633	20 725	22 866	24 837	16 048	16 251	15 602	17 024	16 759
22	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (20-21)	23 686	24 345	30 469	36 485	41 974	20 901	21 972	26 749	24 781	23 429
23	NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	30 951	32 709	33 376	34 678	37 313	-	-	-	-	-
24	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY	1 199	1 184	1 157	1 140	1 040	-	-	-	-	-
25	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	32 920	34 679	32 785	36 015	35 566	-	-	-	-	-
26	DŮCHOD Z FAKTORŮ (22-24+25)	55 408	57 839	62 096	71 360	76 499	-	-	-	-	-
27	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK/SMIŠENÝ DŮCHOD (26-23)	24 457	25 130	28 720	36 682	39 186	-	-	-	-	-
28	PŘEDEPSANÉ PACHTOVNÉ A OSTATNÍ NÁJEMNÉ Z NEMOVITOSTÍ	7 615	7 799	8 703	9 293	10 547	-	-	-	-	-
29	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1 578	1 991	1 743	1 669	1 253	-	-	-	-	-
30	VÝNOSOVÉ ÚROKY	483	706	819	670	534	-	-	-	-	-
31	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (26-23-28-29+30)	15 746	16 047	19 094	26 389	27 919	-	-	-	-	-
	Kapitálový účet v základních cenách										
32	THFK V ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	2 546	2 493	2 435	2 558		1 787	1 790	1 681	1 793	
33	THFK V NEZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	20 184	22 222	23 304	24 222		16 740	18 030	18 167	18 734	
34	TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (32+33)	22 730	24 715	25 739	26 780		18 527	19 820	19 848	20 527	
35	ČISTÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (34-21)	2 809	4 082	5 014	3 914		2 479	3 570	4 246	3 503	
36	ZMĚNA STAVU ZASOB	-1 412	455	188	-1 077		-1 124	405	242	-696	
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	3 779	5 544	2 949	2 643		3 042	4 379	2 222	1 958	

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Málková, T. Lukavcová (ČSÚ)

10.2/01 - Výsledky hospodaření podniků podle ekonomické velikosti

Ukazatele	Jednotky	Malé		Střední		Velké		Největší		Celkem	
		V. - VI.		VII. - IX.		X. - XI.		XII. - XIV.		ČR	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Strukturální ukazatele											
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	4,08	4,11	2,11	2,10	2,03	1,76	2,51	2,36	2,42	2,30
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	34,0	32,7	151,8	152,9	593,3	615,2	1 692,7	1 732,0	252,5	257,1
z toho - obiloviny	%	25,4	27,6	33,2	33,0	43,1	43,1	44,8	44,9	40,2	40,5
- ostatní polní plodiny	%	3,0	4,1	14,8	14,9	20,3	20,3	20,5	21,0	17,9	18,4
- krmné plodiny	%	68,0	64,8	49,4	49,0	32,6	34,1	33,1	32,2	39,5	38,8
Využívaná přispachovaná zemědělská půda	%	47,8	50,3	62,6	63,8	76,5	80,4	78,5	78,4	72,1	73,2
Počet dobytých jednotek	DJ/100 ha	40,0	38,9	28,7	28,0	22,1	20,6	40,9	37,3	35,0	32,7
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,8	0,9	2,8	2,9	5,3	5,3	17,0	16,1	10,6	10,3
- ostatní skot	DJ/100 ha	32,2	31,1	22,6	22,2	15,5	14,7	16,6	16,3	19,0	18,5
- ovce a kozy	DJ/100 ha	3,4	2,8	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,3
- prasata	DJ/100 ha	2,6	2,7	2,2	1,8	1,2	0,5	5,1	3,5	3,7	2,6
- drůbež	DJ/100 ha	0,0	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1	2,2	1,4	1,3	0,9
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,53	0,53	0,52	0,51	0,63	0,56	1,01	0,97	0,75	0,73
Ukazatele standardního výstupu EU											
Celková produkce	Kč/ha	20 644	22 233	25 020	29 270	35 612	33 953	52 022	52 202	40 621	42 048
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	13 330	14 571	17 250	21 119	23 495	22 909	26 152	27 872	22 603	24 705
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	4 921	5 386	5 382	5 582	5 498	5 509	18 482	17 672	12 417	12 183
Ostatní produkce	Kč/ha	2 393	2 275	2 388	2 569	6 619	5 534	7 388	6 659	5 601	5 160
Celkové náklady	Kč/ha	24 272	25 613	28 991	32 240	42 982	39 980	61 071	60 255	47 726	48 200
Výrobní spotřeba	Kč/ha	16 963	18 246	18 460	20 855	25 588	24 029	38 290	37 858	29 927	30 425
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	12 893	11 527	11 834	11 180	11 695	10 211	12 972	12 055	12 484	11 557
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 648	5 120	5 486	5 074	5 470	5 057	5 393	4 954	5 443	5 008
- Environmentální dotace	Kč/ha	2 956	2 726	2 381	2 394	1 434	1 357	1 172	1 111	1 644	1 580
- Dotace na ANC	Kč/ha	2 023	1 906	1 670	1 724	1 122	1 173	930	950	1 223	1 242
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	95	24	3	3	5	2	1	1	7	3
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	630	628	628	695	845	813	1 450	1 304	1 097	1 040
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	95	86	168	158	99	112	108	103	124	118
- Ostatní dotace	Kč/ha	1 446	1 036	1 497	1 132	2 719	1 698	3 918	3 632	2 947	2 566
-- z toho podpory OZE	Kč/ha	119	8	130	111	977	696	2 319	2 278	1 411	1 365
Daně a poplatky	Kč/ha	329	345	248	242	221	193	254	245	252	243
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	16 246	15 169	18 146	19 354	21 498	19 942	26 450	26 153	22 927	22 937
Odpisy	Kč/ha	5 110	4 950	4 421	4 576	4 599	4 223	5 631	5 449	5 130	5 029
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	11 136	10 219	13 726	14 778	16 899	15 719	20 820	20 705	17 797	17 908
Mzdové náklady	Kč/ha	754	938	3 909	4 326	9 476	8 252	13 299	13 150	9 482	9 471
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	24 583	26 422	31 119	34 605	40 721	41 866	44 267	46 404	41 609	43 828
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	1 022	1 106	1 648	1 911	2 727	2 906	3 194	3 181	2 580	2 688
Nákladové úroky	Kč/ha	424	373	553	573	591	569	658	618	607	587
Dotace investiční	Kč/ha	1 113	1 400	734	851	384	185	786	348	739	521
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	10 049	9 201	8 349	8 819	4 488	4 176	4 455	4 104	5 867	5 683
x											
Aktiva celkem	Kč/ha	119 324	112 179	79 281	82 989	84 668	74 124	111 762	112 742	99 530	99 668
Stálá aktiva	Kč/ha	102 922	94 480	61 918	62 434	54 846	46 488	72 903	71 832	69 115	67 237
Oběžná aktiva	Kč/ha	16 403	17 699	17 364	20 555	29 821	27 635	38 859	40 911	30 415	32 431
Vlastní kapitál	Kč/ha	110 275	104 566	63 588	66 256	58 839	49 456	72 620	74 603	70 322	70 697
Cizí zdroje	Kč/ha	9 049	7 613	15 694	16 733	25 828	24 668	39 142	38 139	29 207	28 971
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	272,6	248,4	649,2	705,3	831,3	891,7	830,2	875,7	735,4	777,2
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	82,17	82,07	73,78	71,25	71,85	70,77	73,60	72,52	73,67	72,36
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,17	0,20	0,32	0,35	0,42	0,46	0,47	0,46	0,41	0,42
Míra zadluženosti ³⁾	%	7,58	6,79	19,79	20,16	30,51	33,28	35,02	33,83	29,35	29,07
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	8,42	8,20	10,53	10,63	5,30	5,63	3,99	3,64	5,89	5,70

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: T. Vančová (ÚZEI)

10.2/02 - Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření

Ukazatele	Jednotky	Polní výroba		Produkce mléka		Chov skotu, ovcí a koz		Smíšená výroba		Jednotky	Chov prasat a drůbeže	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021		2020	2021
Strukturální ukazatele												
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	1,74	1,69	3,48	3,33	1,88	1,78	2,68	2,49	AWU/podnik	14,15	16,10
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	226,9	234,8	351,6	365,6	172,5	161,0	453,9	467,5	ha/podnik	72,9	101,5
z toho - obiloviny	%	57,5	56,0	25,1	26,6	5,2	5,0	41,3	41,8	ha/podnik	51,0	58,9
- ostatní polní plodiny	%	27,9	28,2	7,4	8,1	0,9	0,7	17,5	17,9	ha/podnik	15,5	15,3
- krmné plodiny	%	12,0	13,2	67,3	65,2	93,4	93,5	39,9	39,3	ha/podnik	4,2	24,7
Využívaná příchaptovaná zemědělská půda	%	68,6	69,5	76,5	78,5	67,1	69,0	76,8	77,1	%	59,5	73,0
Počet dobytých jednotek	DJ/100 ha	6,5	5,9	66,2	67,4	47,5	46,5	50,4	45,8	DJ/podnik	1 431,2	1 813,1
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,5	0,4	36,8	37,5	1,4	1,3	17,8	16,7	DJ/podnik	0,0	0,0
- ostatní skot	DJ/100 ha	4,2	4,5	28,7	29,6	43,5	42,7	21,8	21,3	DJ/podnik	1,0	9,6
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,1	0,1	0,0	0,0	1,7	1,6	0,2	0,1	DJ/podnik	0,2	0,1
- prasata	DJ/100 ha	1,5	0,7	0,5	0,2	0,2	0,2	7,5	5,6	DJ/podnik	785,6	1 018,0
- drůbež	DJ/100 ha	0,1	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	3,0	2,0	DJ/podnik	644,3	785,3
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,39	0,33	0,97	1,02	0,50	0,49	0,99	0,96	DJ/ha	x	x
Ukazatele standardního výstupu EU												
Celková produkce	Kč/ha	34 275	36 669	53 403	56 417	13 559	13 233	50 872	49 889	tis. Kč/podnik	53 127	66 465
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	27 818	30 226	14 986	16 424	4 997	4 815	23 565	24 760	tis. Kč/podnik	1 796	2 640
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	1 513	1 258	31 608	33 961	6 187	6 358	20 694	19 601	tis. Kč/podnik	48 496	60 617
Ostatní produkce	Kč/ha	4 944	5 186	6 809	6 033	2 375	2 060	6 613	5 528	tis. Kč/podnik	2 834	3 208
Celkové náklady	Kč/ha	36 525	37 236	65 378	68 298	24 828	24 291	59 793	58 342	tis. Kč/podnik	57 909	75 522
Výrobní spotřeba	Kč/ha	22 974	23 541	40 720	42 837	14 769	14 560	37 975	37 067	tis. Kč/podnik	45 930	60 954
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	8 500	7 865	17 618	16 221	15 681	14 868	13 379	12 551	tis. Kč/podnik	5 411	8 516
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 463	5 028	5 460	5 034	5 504	5 087	5 399	4 959	tis. Kč/podnik	398	510
- Environmentální dotace	Kč/ha	292	325	2 325	2 190	4 664	4 643	1 427	1 357	tis. Kč/podnik	2 024	2 879
- Dotace na ANC (LFA)	Kč/ha	274	308	2 414	2 403	2 992	3 122	1 217	1 250	tis. Kč/podnik	26	99
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	3	1	0	0	35	9	2	2	tis. Kč/podnik	0	0
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	890	830	1 087	1 082	544	579	1 438	1 328	tis. Kč/podnik	2 645	4 785
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	124	118	168	165	105	104	120	116	tis. Kč/podnik	30	95
- Ostatní dotace	Kč/ha	1 455	1 255	6 163	5 346	1 837	1 324	3 774	3 539	tis. Kč/podnik	288	148
- z toho podpory OZE	Kč/ha	512	503	4 010	3 438	314	99	2 089	2 144	tis. Kč/podnik	153	100
Daně a poplatky	Kč/ha	308	286	192	192	155	157	234	231	tis. Kč/podnik	94	111
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	19 492	20 707	30 109	29 610	14 316	13 383	26 042	25 143	tis. Kč/podnik	12 514	13 916
Odpisy	Kč/ha	4 237	4 233	6 846	6 692	3 692	3 602	5 667	5 394	tis. Kč/podnik	3 725	4 179
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	15 256	16 474	23 263	22 917	10 625	9 781	20 375	19 749	tis. Kč/podnik	8 789	9 737
Mzdové náklady	Kč/ha	6 023	6 142	14 832	15 758	4 373	3 968	12 623	12 323	tis. Kč/podnik	7 547	9 372
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	42 103	43 304	40 007	44 473	36 682	39 556	43 424	45 942	Kč/AWU plac.	47 205	51 025
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	2 808	2 868	2 106	2 254	1 533	1 704	2 838	2 890	tis. Kč/podnik	247	426
Nákladové úroky	Kč/ha	483	452	874	756	461	457	690	669	tis. Kč/podnik	459	591
Dotace investiční	Kč/ha	388	216	1 706	658	784	784	757	417	tis. Kč/podnik	1 150	2 035
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	6 330	7 229	7 157	4 807	5 042	4 437	4 981	4 284	tis. Kč/podnik	1 686	1 382
x												
Aktiva celkem	Kč/ha	82 221	83 717	121 109	121 237	73 528	71 141	113 281	111 366	tis. Kč/podnik	74 335	95 618
Stálá aktiva	Kč/ha	57 052	56 374	84 321	83 950	56 384	53 711	76 510	72 809	tis. Kč/podnik	44 751	61 002
Oběžná aktiva	Kč/ha	25 169	27 344	36 788	37 287	17 144	17 430	36 771	38 557	tis. Kč/podnik	29 584	34 616
Vlastní kapitál	Kč/ha	63 053	64 405	77 884	85 164	57 002	55 607	74 400	73 372	tis. Kč/podnik	40 032	50 293
Cizí zdroje	Kč/ha	19 168	19 312	43 225	36 073	16 526	15 534	38 881	37 995	tis. Kč/podnik	34 304	45 325
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	878,4	976,9	668,6	688,8	566,3	550,5	758,9	792,8	tis. Kč/AWU	621,1	604,6
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	67,03	64,20	76,25	75,93	108,92	110,03	74,65	74,30	%	86,45	91,71
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,42	0,44	0,44	0,47	0,18	0,19	0,45	0,45	x	0,71	0,70
Míra zadluženosti ³⁾	%	23,31	23,07	35,69	29,75	22,48	21,84	34,32	34,12	%	46,15	47,40
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	7,70	8,63	5,91	3,96	6,86	6,24	4,40	3,85	%	2,27	1,45

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: T. Vančová (ÚZEI)

10.2/03 - Výsledky hospodaření podniků podle oblastí ANC

Ukazatele	Jednotky	ANC Horská		ANC Ostatní		Mimo ANC	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021
Strukturální ukazatele							
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,31	2,13	2,37	2,34	2,50	2,32
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	254,3	244,4	258,8	282,2	246,6	240,9
z toho - obiloviny	%	14,0	15,5	35,0	35,9	53,1	52,3
- ostatní polní plodiny	%	4,2	4,0	15,5	15,1	24,4	25,8
- krmné plodiny	%	81,4	79,7	48,7	47,9	18,2	17,9
Využívaná připachtovaná zemědělská půda	%	70,4	72,0	74,7	75,3	70,4	71,5
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	51,6	49,2	41,8	39,9	23,9	21,0
z toho - dojnice	DJ/100 ha	10,8	10,7	13,7	13,4	7,8	7,4
- ostatní skot	DJ/100 ha	37,5	36,0	23,4	23,3	9,2	8,7
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,7	0,7	0,5	0,4	0,1	0,1
- prasata	DJ/100 ha	1,5	1,3	2,7	2,1	5,2	3,5
- drůbež	DJ/100 ha	0,8	0,4	1,1	0,6	1,5	1,3
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,60	0,59	0,77	0,76	0,92	0,83
Ukazatele standardního výstupu EU							
Celková produkce	Kč/ha	25 140	24 817	38 609	40 766	47 289	48 435
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	8 607	8 985	18 944	21 100	30 241	32 806
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	12 945	12 812	15 120	15 108	9 885	9 262
Ostatní produkce	Kč/ha	3 589	3 020	4 545	4 558	7 163	6 367
Celkové náklady	Kč/ha	37 209	36 412	46 341	48 945	52 271	51 055
Výrobní spotřeba	Kč/ha	21 976	21 791	29 510	31 078	32 813	32 415
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	16 034	15 218	13 075	12 531	10 843	9 545
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 493	5 078	5 447	5 024	5 423	4 972
- Environmentální dotace	Kč/ha	3 805	3 717	1 743	1 671	872	852
- Dotace na ANC (LFA)	Kč/ha	3 545	3 645	1 659	1 684	106	104
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	34	9	5	3	0	0
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	776	736	1 059	1 018	1 232	1 152
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	102	105	138	133	117	109
- Ostatní dotace	Kč/ha	2 279	1 929	3 024	2 997	3 093	2 356
-- z toho podpory OZE	Kč/ha	666	608	1 507	1 694	1 564	1 285
Daně a poplatky	Kč/ha	154	144	202	207	327	307
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	19 044	18 100	21 972	22 012	24 992	25 258
Odpisy	Kč/ha	4 570	4 377	4 831	4 978	5 569	5 274
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	14 473	13 723	17 142	17 034	19 423	19 984
Mzdové náklady	Kč/ha	8 250	7 768	9 129	9 822	10 181	9 656
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	37 963	40 716	42 068	44 262	42 290	44 234
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	1 857	1 961	2 262	2 445	3 087	3 135
Nákladové úroky	Kč/ha	556	514	611	624	621	574
Dotace investiční	Kč/ha	834	523	713	521	732	521
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	4 644	4 003	5 853	4 665	6 266	7 140
x							
Aktiva celkem	Kč/ha	83 039	80 066	94 177	96 153	109 440	108 853
Stálá aktiva	Kč/ha	57 574	54 786	67 065	66 170	74 566	71 984
Oběžná aktiva	Kč/ha	25 466	25 280	27 112	29 983	34 873	36 870
Vlastní kapitál	Kč/ha	59 264	58 386	66 375	67 046	77 280	77 813
Cizí zdroje	Kč/ha	23 775	21 680	27 801	29 107	32 160	31 041
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	626,4	643,0	722,6	727,4	778,1	861,3
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	87,42	87,81	76,43	76,24	69,39	66,93
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,30	0,31	0,41	0,42	0,43	0,44
Míra zadluženosti ³⁾	%	28,63	27,08	29,52	30,27	29,39	28,52
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	5,59	5,00	6,22	4,85	5,73	6,56

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: T. Vančová (ÚZEI)

11/01 - Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor (mil. Kč)

Podpory	2021			2022 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Podpory Piliře I SZP a ostatní přímé platby	549	21 456	22 005	532	20 811	21 343
- přímé platby (SAPS, ozelenění, mladí, fin. kompenzace)	0	18 301	18 301	0	17 696	17 696
- vázané dobrovolné podpory komodit (VCS)	0	3 155	3 155	0	3 115	3 115
- přechodné vnitrostátní podpory (PVP)	549	0	549	532	0	532
HRDP	5	9	15	3	7	9
PRV 2007-2013, včetně zdrojů z PRV 2014+	23	34	57	17	29	47
- osa I	18	17	35	11	11	22
- osa II	6	17	22	6	18	24
- platby LFA a NATURA 2000 (včetně lesů)	1	3	3	1	3	4
- osa III	0	0	0	0	0	0
PRV 2014-2020	5 357	9 470	14 827	4 756	9 246	14 002
- podpora investic (opatření 4, 6, 8)	1 728	1 544	3 272	1 484	1 108	2 592
- AE(K)O a ekologické zemědělství (opatření 10, 11, 15)	1 144	3 432	4 577	1 180	3 540	4 720
- platby LFA a NATURA 2000 (opatření 12, 13)	1 201	3 602	4 803	1 132	3 395	4 526
- dobré životní podmínky zvířat (opatření 14)	665	81	746	394	380	774
- ostatní (opatření 1, 16, 19, 20)	619	811	1 430	566	824	1 390
OP Rybářství	52	159	211	30	98	128
Národní podpory rezortu MZe	16 037	0	16 037	14 937	0	14 937
- výdaje MZe (dotace, NV, ostatní)	12 103	0	12 103	10 808	0	10 808
- podpory PGRLF	1 337	0	1 337	1 641	0	1 641
- výdaje ostatních institucí rezortu i mimo rezort MZe ¹⁾	2 597	0	2 597	2 488	0	2 488
SPÚ	2 958	0	2 958	1 570	0	1 570
SSHR	310	0	310	272	0	272
GA ČR, TA ČR	307	0	307	250	0	250
Podpory ostatních rezortů	9 110	966	10 076	7 562	1 024	8 586
- MŽP, MPO, MD, MŠMT	4 581	966	5 547	4 622	789	5 411
- MF - Národní plán obnovy, daňové a podobné úlevy	4 529	0	4 529	2 940	235	3 175
Podpory krajů a obcí	2 905	0	2 905	3 068	0	3 068
Organizace trhu (SOT) a podpora cen	5 393	440	5 833	5 946	734	6 679
- ostatní výdaje v rámci SOT	443	440	883	1 046	734	1 779
- zemědělské BPS a výtopny na biomasu	4 950	0	4 950	4 900	0	4 900
Celkem	43 006	32 534	75 540	38 942	31 949	70 892

p = předpoklad k 30. 6. 2023

1) Včetně výdajů SZIF na opatření mimo spolufinancování podpor v rámci SZP (Piliře 1 a Piliře 2).

Pramen: údaje z tabulek kap. 2

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2020 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p.

	M.J	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Počet reprezentovaných podniků		4 022 700	27 950	60 910	10 480	13 900	21 280	179 230	333 640	437 620	7 630	295 950	72 410	111 240	93 500	559 180
Počet podniků v souboru FADN		80000 - <90000	500 - <1000	2000 - <3000	500 - <1000	1000 - <2000	1000 - <2000	8000 - <9000	3000 - <4000	9000 - <10000	500 - <1000	7000 - <8000	1000 - <2000	2000 - <3000	500 - <1000	10000 - <20000
Vstup pracovní síly	AWU/ložna	3,96	4,00	3,92	12,83	2,53	1,71	2,31	10,86	3,80	1,26	2,19	10,89	3,16	2,46	6,15
Vstup neplacené pracovní síly	FWU/ložna	2,82	2,88	1,71	9,20	0,53	0,67	1,36	8,84	2,17	0,52	1,52	9,53	1,29	2,29	4,75
Vstup placené pracovní síly	AWU/ložna	1,15	1,11	2,21	3,62	2,00	1,05	0,95	2,02	1,64	0,74	0,67	1,36	1,87	0,17	1,40
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	40,12	52,06	69,73	10,76	246,98	132,44	94,85	9,39	47,05	137,37	90,16	14,69	44,97	46,70	21,48
Využívaná přípachovaná zemědělská půda	ha/podnik	22,14	37,15	59,93	7,80	178,25	47,83	62,17	5,27	19,73	89,10	76,12	6,63	26,37	8,92	11,93
Podíl orní půdy	%	65,35	62,70	86,39	85,78	73,22	93,84	72,82	56,12	52,84	73,91	68,22	73,11	81,65	9,10	62,24
Výrobní struktura - výnosy																
Obiloviny	%	35,92	24,38	51,60	24,72	40,41	56,67	39,84	23,11	31,03	38,36	34,67	45,20	47,88	7,43	27,23
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	12,01	13,20	27,52	2,42	17,91	15,05	12,74	15,76	8,01	13,80	13,09	15,93	20,30	0,94	7,03
Energetické plodiny	%	0,52	0,00	0,00	0,00	0,85	0,83	0,33	2,56	0,00	0,00	0,07	0,00	0,02	0,00	0,23
Zelennina a květiny	%	1,02	3,17	0,77	2,42	0,29	0,35	0,48	0,96	1,36	0,11	0,85	1,09	1,78	0,00	2,75
Vínice	%	1,69	0,00	0,92	3,72	0,30	0,00	0,56	1,70	4,27	0,00	2,80	1,50	1,05	0,00	4,93
Trvalé kultury	%	4,24	1,50	1,25	10,32	0,89	1,08	0,51	23,11	15,64	0,31	0,59	4,42	1,89	0,00	11,45
Ovocné sady	%	1,94	1,27	1,20	4,74	0,87	0,25	0,26	5,22	6,40	0,30	0,50	3,00	1,78	0,00	3,96
Olivové sady	%	2,17	0,00	0,00	4,55	0,00	0,00	0,00	17,36	9,12	0,00	0,03	1,43	0,00	0,00	7,36
Ostatní trvalé kultury	%	0,15	0,25	0,04	0,93	0,02	0,84	0,24	0,53	0,13	0,01	0,06	0,00	0,11	0,00	0,14
Krmné plodiny ²⁾	%	41,60	56,07	13,81	45,07	39,31	22,06	43,71	27,80	30,63	45,64	45,79	30,29	23,97	91,01	43,06
Počet dobytčích jednotek celkem	ložna	79,74	267,88	28,88	110,59	47,44	149,55	95,23	65,07	82,47	27,25	82,21	53,78	42,54	140,96	81,33
Dojnice	ložna	14,48	37,96	6,32	18,59	10,56	20,48	25,33	0,21	5,27	9,22	13,91	10,28	5,29	31,69	16,43
Ostatní skot	ložna	24,80	84,29	5,32	15,43	18,88	19,67	26,59	9,90	14,11	11,68	35,97	10,89	8,63	81,35	23,79
Ovce a kozy	ložna	7,58	1,88	4,62	38,29	0,36	0,45	0,79	48,24	11,12	0,74	3,02	8,44	2,49	12,10	6,70
Prasata	ložna	21,76	113,45	5,78	25,09	10,45	102,30	35,95	1,49	37,07	4,79	13,91	12,59	14,45	13,70	19,60
Drůbež	ložna	10,74	29,83	6,73	13,10	7,02	6,24	5,77	5,22	14,73	0,54	15,21	10,28	11,43	1,63	14,29
Výnos pšenice	q/ha	61,40	91,84	41,40	22,56	62,55	81,96	73,94	31,09	48,20	49,44	68,92	62,19	55,57	90,25	57,02
Výnos kukurice na zrno	q/ha	79,52	102,98	56,87	98,16	95,56	80,76	94,16	128,43	121,96	0,00	76,86	93,76	88,33	0,00	111,93
Intenzita chovu přežvýkavců (na ha krmných plodin)	ložna	1,21	2,42	1,24	2,35	0,79	1,94	1,44	2,03	0,93	0,60	1,21	6,81	0,90	1,38	1,45
Roční dojivost	kg/ks	7 369	7 993	3 636	8 208	8 740	9 957	8 246	1 168	8 499	10 077	7 170	4 759	7 907	5 919	6 248
Produkce																
Celková produkce	Kč/ha	61 051	147 884	27 502	101 832	45 039	121 861	77 066	64 307	55 385	27 334	59 782	50 267	48 926	42 985	90 615
Produkce rostlinné výroby celkem	Kč/ha	30 949	58 528	19 997	37 043	22 617	39 974	31 065	45 622	33 478	13 686	31 610	31 215	28 067	6 847	56 587
Obiloviny	Kč/ha	9 090	10 690	10 223	2 827	10 124	16 599	11 959	5 953	6 105	6 934	10 092	11 106	13 027	2 551	9 448
Proteiny	Kč/ha	309	113	80	199	171	414	272	989	426	661	224	47	47	61	447
Brambory	Kč/ha	1 207	6 250	491	4 716	730	2 830	1 962	733	790	384	1 147	1 237	232	22	618
Cukrová řepa	Kč/ha	555	2 920	0	0	852	714	1 417	31	300	0	551	200	105	0	181
Olejnin	Kč/ha	1 991	269	5 291	0	4 465	2 290	2 532	1 051	662	2 189	2 184	2 930	4 992	233	1 192

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2020 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p. - pokračování 1

	M.J	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SLO	SVE	SVK	SVN	UKI
Počet reprezentovaných podniků		62 520	1 460	25 020	3 090	46 780	70 850	749 130	100 640	525 880	35 020	28 640	4 140	44 380	100 240
Počet podniků v souboru FADN		1000 - <2000	200 - <500	1000 - <2000	500 - <1000	1000 - <2000	1000 - <2000	10000 - <20000	1000 - <2000	5000 - <6000	500 - <1000	1000 - <2000	500 - <1000	500 - <1000	2000 - <3000
Vstup pracovní síly	AWU/dělník	3,22	1,71	2,97	50,38	7,46	4,48	7,79	6,18	7,72	1,82	1,43	2,18	10,82	1,44
Vstup neplacené pracovní síly	FWU/dělník	2,60	1,36	1,74	45,00	3,62	4,15	6,92	4,67	6,03	1,33	1,06	0,17	10,45	0,80
Vstup placené pracovní síly	AWU/dělník	0,63	0,34	1,22	5,38	3,82	0,33	0,87	1,51	1,69	0,47	0,36	2,01	0,37	0,65
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	46,23	87,28	65,65	2,60	40,62	33,05	19,51	23,79	17,75	68,17	105,18	437,52	10,72	154,33
Využívaná přispíchaná zemědělská půda	ha/podnik	22,75	47,12	30,19	2,04	16,93	12,54	5,55	4,13	11,70	25,56	58,76	391,77	3,78	61,06
Podíl orní půdy	%	75,08	46,84	74,94	83,08	53,32	57,22	80,98	34,72	83,32	89,82	86,44	69,88	35,73	41,77
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	%	46,48	18,49	41,81	0,00	8,79	30,29	54,74	6,18	50,76	45,20	39,53	38,83	20,99	22,67
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	15,01	5,12	10,78	7,69	14,57	12,22	15,33	0,97	18,08	8,52	8,60	16,19	3,82	6,83
Energetické plodiny	%	0,00	0,16	0,21	0,00	0,00	0,97	0,00	0,04	0,00	0,00	0,07	0,56	0,00	0,70
Zelennina a květiny	%	0,24	0,11	0,47	25,77	6,15	0,36	0,92	2,10	0,56	0,63	0,57	0,32	0,75	0,62
Vinice	%	0,00	0,79	0,00	9,23	0,00	1,91	0,00	4,92	0,73	0,00	0,00	0,51	3,64	0,01
Trvalé kultury	%	0,63	0,09	0,93	6,92	1,97	0,64	2,87	14,08	1,01	0,16	0,08	0,36	2,71	0,20
Ovocné sady	%	0,63	0,00	0,84	5,77	1,06	0,61	2,82	5,93	0,96	0,16	0,01	0,32	2,24	0,19
Olivové sady	%	0,00	0,00	0,00	1,15	0,00	0,00	0,00	6,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,47	0,00
Ostatní trvalé kultury	%	0,00	0,09	0,08	0,00	0,91	0,03	0,05	1,93	0,00	0,01	0,07	0,04	0,09	0,01
Krmné plodiny ²⁾	%	34,50	75,07	40,62	43,08	67,68	52,04	25,12	61,12	28,85	43,08	47,55	41,58	67,91	65,46
Počet dobytčích jednotek celkem	d.t/ha	25,63	125,87	37,06	458,46	364,99	90,71	60,99	57,50	44,79	43,42	54,33	32,23	100,28	82,27
Dojnice	d.t/ha	9,30	41,75	9,78	87,69	93,43	24,24	14,51	7,90	8,85	12,47	11,29	7,44	23,04	11,76
Ostatní skot	d.t/ha	11,68	69,32	12,38	67,69	60,24	30,92	18,91	26,65	4,45	14,52	27,59	11,81	51,87	32,14
Ovce a kozy	d.t/ha	0,58	0,14	0,56	25,38	5,49	1,60	0,41	10,68	24,39	0,62	1,20	1,90	4,10	17,94
Prasata	d.t/ha	1,51	12,72	13,92	150,77	142,17	26,54	15,02	2,61	3,49	8,98	12,56	2,77	13,99	10,74
Drůbež	d.t/ha	2,47	1,09	0,32	122,69	60,22	6,54	11,79	9,29	3,55	6,60	1,39	8,26	5,32	9,30
Výnos pšenice	q/ha	63,47	58,20	54,38	0,00	85,28	58,24	60,96	35,11	35,57	35,49	70,33	56,27	62,30	74,70
Výnos kukurice na zrno	q/ha	68,15	87,96	0,00	0,00	92,05	110,86	92,80	84,05	51,25	0,00	89,64	85,81	125,94	122,93
Intenzita chovu přežvýkavců (na ha krmných plodin)	d.j/ha	0,64	1,53	0,59	7,51	2,49	1,22	1,66	0,70	1,36	0,92	0,90	0,51	1,26	0,97
Roční dojivost	kg/ks	6 150	8 168	6 925	6 842	8 844	7 161	6 175	8 013	4 333	9 601	8 383	7 968	5 533	7 591
Produkce															
Celková produkce	Kč/ha	25 516	69 185	32 157	406 112	369 663	81 872	44 812	38 794	30 380	50 145	53 122	41 029	73 276	45 790
Produkce rostlinné výroby celkem	Kč/ha	17 410	12 858	17 220	179 806	168 427	23 378	23 776	24 482	18 434	23 431	25 449	20 869	35 251	19 856
Obiloviny	Kč/ha	10 358	4 411	8 344	0	3 609	8 310	11 535	1 440	8 287	6 955	9 553	9 562	6 081	7 427
Proteiny a plodiny	Kč/ha	687	15	409	0	74	157	401	119	83	381	388	140	17	386
Brambory	Kč/ha	370	1 449	433	14 500	13 131	1 294	1 136	577	493	719	1 396	388	1 103	1 283
Cukrová řepa	Kč/ha	313	0	0	0	3 575	906	731	0	168	184	705	481	15	444
Olejiny	Kč/ha	3 331	627	2 086	0	62	2 755	2 715	39	2 984	283	1 276	3 537	587	922

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2020 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p. - pokračování 2

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč/ha	409	1 018	629	30	368	3	593	4 516	286	21	452	358	73	0	719
Zelenina a květiny	Kč/ha	6 001	21 976	1 526	10 705	853	5 125	4 340	5 387	7 920	629	4 706	4 419	5 533	0	10 023
Ovoce	Kč/ha	2 398	7 706	502	4 369	837	474	912	6 765	5 450	63	1 312	1 592	1 439	5	6 443
Citrusové plody	Kč/ha	576	0	0	1 313	0	0	0	3 668	2 652	0	77	288	0	0	1 792
Vino a hrozny	Kč/ha	3 530	0	412	1 930	544	0	2 156	2 536	2 797	0	9 856	2 928	881	0	12 912
Olivy a olivový olej	Kč/ha	1 093	0	0	2 198	0	0	0	9 151	4 159	0	41	1 253	0	0	4 764
Krmné plodiny	Kč/ha	2 572	1 988	765	7 688	3 324	6 544	4 104	3 496	1 186	2 499	391	4 360	1 195	3 601	5 621
Ostatní plodiny a výrobky rostlinné výroby	Kč/ha	1 219	5 598	77	1 065	350	4 982	820	1 344	746	306	577	495	542	374	2 425
Produkce živočišné výroby celkem	Kč/ha	26 061	82 966	6 932	62 827	16 599	65 831	38 470	17 944	21 435	10 183	25 191	17 028	12 957	35 529	29 004
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	-266	-4 857	-69	1 020	-28	-1 558	-625	96	538	186	-300	-49	140	-1 037	-287
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	10 108	26 541	2 064	23 869	7 924	20 694	19 539	572	3 960	7 194	9 846	5 343	3 422	16 265	13 313
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	4 395	17 681	412	3 536	2 638	4 481	5 415	811	3 012	1 201	5 798	2 230	1 101	13 667	4 725
Vepřové maso	Kč/ha	5 139	22 855	1 499	7 167	3 025	37 239	9 269	620	4 812	1 138	3 845	3 180	3 365	3 125	4 902
Ovce a kozy	Kč/ha	1 012	324	509	6 302	35	110	116	4 074	1 792	65	474	1 370	299	2 148	587
Drůbeží maso	Kč/ha	1 951	6 878	764	3 614	1 788	710	1 871	893	768	8	2 311	583	3 409	120	195
Veje	Kč/ha	1 411	5 961	902	3 590	940	2 151	1 083	547	3 134	174	698	1 289	903	31	1 053
Ovčí a kozi mléko	Kč/ha	942	1 041	343	12 753	62	0	74	8 500	2 057	6	846	1 241	22	0	1 660
Ostatní zvířata a výrobky živočišné výroby	Kč/ha	1 103	1 685	439	1 996	186	446	1 103	1 930	1 902	398	1 374	1 790	434	174	2 570
Ostatní produkce ³⁾	Kč/ha	4 041	6 389	573	1 962	5 823	16 055	7 531	741	471	3 466	2 980	2 026	7 902	610	5 023
Vlastní spotřeba	Kč/ha	226	46	182	779	42	26	59	1 214	26	78	190	1 830	82	14	628
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	3 198	3 805	1 263	5 660	4 667	8 845	4 030	2 153	1 126	3 095	1 382	8 783	1 927	4 099	4 354
Náklady																
Celkové náklady	Kč/ha	54 540	132 618	28 827	83 244	52 525	112 681	77 486	50 699	39 600	30 166	58 087	40 823	43 970	39 449	60 361
Výrobní spotřeba	Kč/ha	37 767	100 343	15 784	65 332	33 779	76 035	52 379	33 702	27 248	20 594	39 536	29 202	31 225	32 251	42 570
Přímé náklady	Kč/ha	23 719	73 803	10 455	49 071	21 342	54 179	32 034	19 049	17 780	12 767	19 878	22 589	20 571	22 640	28 504
Osiva a sadba celkem	Kč/ha	2 585	8 489	1 739	3 799	1 919	3 466	3 067	1 927	1 773	1 071	2 543	2 379	2 374	355	3 393
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	155	724	343	475	108	214	94	51	12	216	80	67	84	2	41
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	3 091	4 402	2 699	3 359	2 600	3 370	2 917	3 899	2 812	2 136	3 573	3 463	2 510	3 136	3 821
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 106	4 468	1 664	2 540	2 449	2 633	2 457	2 772	1 979	952	2 717	2 109	2 095	508	2 715
Ostatní přímé náklady rostlinné výroby	Kč/ha	1 223	2 815	124	514	804	2 662	1 477	871	408	517	665	828	449	289	3 371
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	6 653	16 025	1 646	28 105	5 664	13 440	8 974	7 004	5 164	5 144	4 492	7 938	2 959	10 968	9 050
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 239	1 947	570	4 517	3 082	5 557	2 623	1 995	912	2 786	637	6 240	1 289	4 111	3 068
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	5 074	26 570	1 848	7 971	3 507	20 351	7 891	1 659	4 257	905	4 246	4 176	4 830	2 119	3 133
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	487	482	142	20	250	3 129	1 278	11	37	106	297	1 687	327	0	289
Ostatní přímé náklady živočišné výroby	Kč/ha	1 944	8 152	478	1 628	1 866	4 600	3 570	592	1 132	857	1 080	780	1 124	5 263	1 205
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	25	0	0	0	10	116	50	0	0	15	0	0	17	2	27
Ostatní věcné náklady	Kč/ha	14 047	26 540	5 329	16 262	12 437	21 856	20 345	14 653	9 468	7 827	19 658	6 613	10 654	9 612	14 066
Náklady budov a strojů	Kč/ha	4 086	7 965	1 318	3 995	4 753	9 375	7 073	3 223	2 366	2 329	5 540	1 995	2 127	3 780	2 423

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2020 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p. - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč/ha	4	17	7	0	272	431	260	89	10	28	77	87	1 806	133
Zelenina a květiny	Kč/ha	507	461	3 029	133 295	105 257	1 594	3 413	5 401	1 093	9 467	6 524	2 936	1 799	2 975
Ovoce	Kč/ha	173	0	722	4 243	7 460	1 374	2 694	5 214	972	219	66	303	2 895	1 029
Citrusové plody	Kč/ha	0	0	0	2 330	0	0	0	1 218	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč/ha	0	4 371	0	13 279	0	4 831	1	6 681	537	0	0	361	8 734	19
Olivy a olivový olej	Kč/ha	0	0	0	448	0	0	0	780	0	0	0	0	716	0
Krmné plodiny	Kč/ha	1 590	1 229	1 738	8 791	8 147	1 095	460	2 381	3 793	5 026	4 890	2 668	10 975	3 604
Ostatní plodiny a výrobky rostlinné výroby	Kč/ha	76	277	451	2 920	26 839	628	428	543	15	168	574	406	526	1 635
Produkce živočišné výroby celkem	Kč/ha	7 522	47 940	11 463	226 184	163 876	42 129	20 570	12 229	11 892	20 997	20 878	12 086	25 315	21 911
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	374	-338	-239	2 798	-7 377	26	-456	132	201	13	-175	-23	1 054	62
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	4 199	31 010	5 050	79 367	81 873	17 758	7 053	4 913	2 917	12 200	9 307	5 257	11 530	7 750
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	1 534	11 013	1 308	9 656	8 494	7 620	3 013	3 238	714	3 269	5 842	1 272	7 606	5 887
Vepřové maso	Kč/ha	474	4 872	4 468	40 385	40 684	10 122	3 284	622	787	2 665	4 251	617	3 001	1 895
Ovce a kozy	Kč/ha	26	15	71	1 852	811	285	26	965	2 429	173	260	72	508	2 996
Drůbeží maso	Kč/ha	265	95	4	20 381	6 891	2 147	7 097	750	194	1 579	623	4 288	131	1 329
Veje	Kč/ha	563	813	134	38 574	14 952	2 667	753	651	1 166	826	378	68	592	1 265
Ovčí a kozi mléko	Kč/ha	19	0	6	31 268	4 065	524	16	606	2 306	10	0	316	202	0
Ostatní zvířata a výrobky živočišné výroby	Kč/ha	442	122	422	4 691	6 107	1 005	-673	485	1 379	274	217	195	1 747	790
Ostatní produkce ³⁾	Kč/ha	584	8 388	3 474	132	37 360	16 366	466	2 083	54	5 717	6 795	8 073	12 709	4 022
Vlastní spotřeba	Kč/ha	173	70	252	4 192	13	969	222	255	575	43	6	71	3 865	15
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 603	1 625	3 219	11 549	8 533	4 264	3 023	2 221	3 811	5 898	5 754	7 301	14 129	3 894
Náklady															
Celkové náklady	Kč/ha	23 294	73 630	32 118	321 200	332 930	73 258	38 203	31 040	25 327	61 797	56 377	45 544	73 123	45 638
Výrobní spotřeba	Kč/ha	15 125	46 623	21 938	268 299	231 981	49 034	27 946	21 426	18 103	43 287	40 737	28 316	48 234	32 261
Přímé náklady	Kč/ha	10 246	28 034	14 271	203 616	153 904	27 761	19 465	14 968	13 869	22 145	22 875	19 574	29 913	21 043
Osiva a sadba celkem	Kč/ha	1 063	2 044	1 308	18 610	28 632	2 345	1 882	1 312	2 052	2 041	2 367	1 866	1 861	1 854
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	427	20	320	1 048	2 009	76	389	221	19	304	60	110	178	183
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	3 062	2 773	2 462	8 069	4 782	1 884	3 993	1 760	2 043	2 832	2 905	2 363	2 164	2 573
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	1 274	1 405	1 198	6 370	6 928	1 320	1 637	1 698	1 420	778	1 173	2 086	1 493	1 597
Ostatní přímé náklady rostlinné výroby	Kč/ha	418	1 150	748	14 327	14 252	1 191	508	2 303	192	2 107	2 043	853	2 293	1 415
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	2 991	12 663	3 383	76 009	33 478	6 226	3 258	5 422	5 595	9 056	9 294	4 964	15 432	7 996
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 136	1 505	1 979	3 409	5 460	1 555	1 501	1 972	2 763	5 105	5 063	3 619	11 720	3 630
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	795	3 139	2 933	63 941	39 579	6 839	7 096	1 502	1 344	2 812	2 726	4 054	2 377	2 773
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	45	101	521	71	124	1 288	1 159	24	309	479	694	385	1 143	101
Ostatní přímé náklady živočišné výroby	Kč/ha	510	4 799	723	8 099	17 834	3 356	953	907	447	2 020	2 219	693	1 915	2 697
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	0	26	97	0	0	828	0	31	0	0	0	3	316	3
Ostatní věcné náklady	Kč/ha	4 879	18 589	7 667	64 684	78 077	21 273	8 480	6 458	4 236	21 142	17 863	8 742	18 321	11 218
Náklady budov a strojů	Kč/ha	1 728	7 594	2 285	24 726	20 068	6 248	2 606	1 915	897	6 413	6 108	2 338	7 053	3 646

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2020 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p. - pokračování 4

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč/ha	3 664	7 580	2 373	8 170	3 944	3 461	5 269	6 018	2 563	2 228	3 041	2 881	4 118	1 845	5 480
Služby	Kč/ha	3 067	7 711	874	942	1 419	5 330	3 851	2 079	1 738	2 261	5 970	767	2 376	2 533	2 270
Ostatní náklady	Kč/ha	3 231	3 284	764	3 154	2 322	3 691	4 153	3 333	2 801	1 010	5 108	969	2 033	1 454	3 894
Odpisy	Kč/ha	7 205	16 583	3 726	6 476	5 425	10 519	10 131	8 979	3 049	3 797	9 424	7 373	4 233	3 711	6 650
Externí faktory celkem	Kč/ha	9 568	15 692	9 316	11 433	13 320	26 128	14 975	8 018	9 304	5 775	9 127	4 250	8 511	3 487	11 143
Osobní náklady	Kč/ha	5 696	6 910	3 831	8 096	10 092	12 812	7 550	4 801	7 554	3 960	4 193	2 950	5 952	1 221	8 222
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	2 983	6 312	5 112	3 093	2 584	6 117	6 099	3 212	1 590	1 219	4 092	1 048	2 340	1 663	2 717
Nákladové úroky	Kč/ha	889	2 471	373	246	644	7 199	1 327	6	159	596	843	254	219	603	203
Dotace																
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	9 659	14 325	7 612	13 412	12 856	10 719	10 898	18 753	6 609	6 231	9 017	20 430	10 337	10 452	13 018
Celkové dotace na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	273	0	482	1 106	385	0	0	2 153	363	10	210	499	439	13	569
Celkové dotace na zvířata	Kč/ha	640	1 792	545	974	612	422	0	594	573	237	915	1 396	778	0	485
Dotace na produkci mléka	Kč/ha	177	57	267	0	405	0	0	0	136	184	136	837	429	0	222
Dotace na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	331	1 727	67	0	191	422	0	149	213	30	660	261	221	0	224
Dotace na ovce a kozy	Kč/ha	107	8	205	897	15	0	0	440	223	9	118	160	127	0	38
Dotace na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	24	0	7	79	1	0	0	6	2	14	0	137	0	0	0
Environmentální dotace ⁷⁾	Kč/ha	1 116	1 460	642	2 461	1 811	958	1 521	2 071	720	1 491	380	1 723	1 814	1 512	2 021
Dotace na ANC (dříve LFA)	Kč/ha	679	154	267	927	1 219	0	396	1 679	244	0	1 069	1 381	0	1 279	704
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	212	178	259	403	7	3	85	1 076	47	45	207	877	136	215	798
Dotace na výrobní spotřebu ⁹⁾	Kč/ha	344	157	77	0	1 320	0	903	0	56	0	466	0	563	0	0
Dotace na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	34	186	0	0	126	587	45	0	1	2	0	0	14	0	0
Platby oddělené od produkce ¹¹⁾	Kč/ha	5 856	7 484	5 078	7 538	5 594	7 792	7 250	10 303	4 425	4 440	5 489	7 494	5 885	7 134	7 421
Základní platba (BPS)	Kč/ha	2 733	3 947	0	0	0	5 221	4 609	6 632	2 857	0	2 815	3 762	0	4 963	4 832
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	832	0	3 044	4 976	3 640	0	0	0	0	3 109	0	0	3 703	0	0
Ostatní dotace ¹²⁾	Kč/ha	505	2 934	262	0	1 783	956	697	876	179	6	281	7 060	709	299	1 019
Bilance dotací a daní																
Bilance provozních dotací a daní	Kč/ha	9 352	13 162	7 888	11 089	12 598	9 681	11 066	17 876	6 961	6 128	8 404	18 962	9 741	9 368	12 488
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	9 659	14 325	7 612	13 412	12 856	10 719	10 898	18 753	6 609	6 231	9 017	20 430	10 337	10 452	13 018
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	247	438	399	-2 090	0	0	931	-440	707	-2	0	0	-144	-1 010	665
Daně	Kč/ha	553	1 601	123	236	259	1 038	763	434	354	101	613	1 468	452	74	1 196
Bilance investičních dotací a daní	Kč/ha	154	619	96	1 011	836	85	-706	93	-41	724	481	0	-10	1 249	499
Investiční dotace	Kč/ha	307	1 251	65	1 011	836	85	102	93	56	714	481	0	76	401	241
Bilance DPH z investic	Kč/ha	-153	-631	31	0	0	0	-807	0	-97	10	0	0	-86	848	257

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2020 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p. - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč/ha	1 693	3 221	2 955	31 482	18 529	4 562	3 475	2 504	2 197	5 519	4 186	3 173	6 268	2 302
Služby	Kč/ha	407	4 070	647	2 910	16 748	4 872	1 441	1 089	939	4 356	3 331	1 932	1 878	2 348
Ostatní náklady	Kč/ha	1 051	3 704	1 780	5 566	22 732	5 590	957	949	203	4 854	4 237	1 299	3 122	2 923
Odpisy	Kč/ha	4 926	18 824	4 845	27 626	38 855	17 985	6 918	4 367	2 713	10 759	6 798	5 391	22 184	5 565
Externí faktory celkem	Kč/ha	3 243	8 183	5 336	25 275	62 094	6 238	3 337	5 249	4 512	7 750	8 841	11 837	2 707	7 813
Osobní náklady	Kč/ha	1 939	2 862	4 038	21 734	37 404	2 365	2 185	4 307	2 546	3 695	3 724	9 253	955	4 959
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	976	3 824	671	2 228	11 941	2 785	742	821	1 820	2 767	3 498	1 950	930	1 930
Nákladové úroky	Kč/ha	328	1 497	627	1 323	12 748	1 089	411	120	146	1 288	1 619	634	819	924
Dotace															
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	6 806	17 366	7 151	26 008	12 571	17 346	8 773	8 972	6 677	22 022	9 338	8 062	17 613	7 310
Celkové dotace na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	205	31	243	2 951	0	0	346	297	270	475	4	256	444	0
Celkové dotace na zvířata	Kč/ha	636	0	1 079	7 316	1	97	708	1 561	1 066	4 326	1 266	684	624	117
Dotace na produkci mléka	Kč/ha	297	0	423	5 545	0	0	0	415	300	2 616	332	464	415	4
Dotace na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	308	0	322	1 526	1	96	692	753	58	1 451	908	128	207	103
Dotace na ovce a kozy	Kč/ha	26	0	17	244	0	2	15	394	438	90	0	93	0	10
Dotace na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	4	0	318	0	0	0	0	0	270	170	26	0	0	0
Environmentální dotace ⁷⁾	Kč/ha	538	4 273	760	4 864	1 062	5 297	412	1 441	86	4 938	1 664	838	4 237	1 096
Dotace na ANC (dříve LFA)	Kč/ha	522	3 315	0	5 118	0	2 501	578	1 416	15	6 365	1 269	989	2 525	72
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	19	133	453	0	1 040	239	259	56	0	242	1	20	200	79
Dotace na výrobní spotřebu ⁹⁾	Kč/ha	82	1 511	192	0	315	2 608	500	162	159	76	0	458	1 876	8
Dotace na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	26	132	145	0	122	75	0	0	0	92	101	7	0	65
Platby oddělené od produkce ¹¹⁾	Kč/ha	4 171	7 166	3 650	5 759	9 478	5 919	5 592	3 989	4 927	4 808	5 022	4 640	6 792	5 743
Základní platba (BPS)	Kč/ha	0	4 736	0	722	6 497	3 464	0	2 028	0	2 859	3 174	0	3 936	3 851
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	1 962	0	2 273	0	0	0	2 883	0	3 170	0	0	3 011	0	0
Ostatní dotace ¹²⁾	Kč/ha	607	806	628	0	554	609	378	71	152	701	11	170	911	132
Bilance dotací a daní															
Bilance provozních dotací a daní	Kč/ha	6 636	21 018	6 777	26 008	9 398	19 351	8 198	8 669	6 160	21 591	9 296	7 678	16 473	7 196
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	6 806	17 366	7 151	26 008	12 571	17 346	8 773	8 972	6 677	22 022	9 338	8 062	17 613	7 310
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	-80	4 173	-12	0	0	2 898	-24	-133	0	0	0	0	-950	0
Daně	Kč/ha	91	521	362	0	3 173	893	549	169	517	432	42	384	190	114
Bilance investičních dotací a daní	Kč/ha	1 467	1 315	910	2 157	1 630	-2 473	-117	450	18	598	19	150	192	212
Investiční dotace	Kč/ha	1 519	4 556	957	2 157	1 630	692	282	474	18	598	19	150	1 540	212
Bilance DPH z investic	Kč/ha	-52	-3 241	-48	0	0	-3 164	-397	-23	0	0	0	0	-1 347	0

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2020 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p. - pokračování 6

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod																
Celková produkce	Kč/ha	61 051	147 884	27 502	101 832	45 039	121 861	77 066	64 307	55 385	27 334	59 782	50 267	48 926	42 985	90 615
Výrobní spotřeba	Kč/ha	37 767	100 343	15 784	65 332	33 779	76 035	52 379	33 702	27 248	20 594	39 536	29 202	31 225	32 251	42 570
Bilance provozních dotací a daní	Kč/ha	9 352	13 162	7 888	11 089	12 598	9 681	11 066	17 876	6 961	6 128	8 404	18 962	9 741	9 368	12 488
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	32 637	60 702	19 605	47 588	23 857	55 507	35 753	48 482	35 098	12 869	28 650	40 027	27 443	20 102	60 532
Odpisy	Kč/ha	7 205	16 583	6 476	3 726	5 425	10 519	10 131	8 979	3 049	3 797	9 424	7 373	4 233	3 711	6 650
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	25 432	44 120	15 879	41 109	18 432	44 989	25 622	39 503	32 049	9 072	19 226	32 654	23 209	16 391	53 883
Externí faktory celkem	Kč/ha	9 568	15 692	9 316	11 433	13 320	26 128	14 975	8 018	9 304	5 775	9 127	4 250	8 511	3 487	11 143
Bilance investičních dotací a daní	Kč/ha	154	619	96	1 011	836	85	-706	93	-41	724	481	0	-10	1 249	499
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	16 018	29 047	6 659	30 687	5 948	18 946	9 940	31 580	22 705	4 021	10 580	28 404	14 688	14 153	43 240
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	640 496	1 106 230	405 494	320 670	728 468	2 619 691	1 107 630	362 272	844 271	720 341	879 007	300 660	732 930	668 132	874 544
Důchod ze zemědělské činnosti / FWU	Kč	544 377	1 011 124	305 982	334 491	616 397	2 829 798	733 927	355 469	966 105	503 255	695 997	268 179	929 609	610 423	909 585
Aktiva, pasiva																
Aktiva celkem	Kč/ha	273 332	510 231	62 619	365 115	105 515	637 805	282 638	303 931	217 251	71 786	137 332	253 737	130 422	559 712	486 289
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	216 711	435 848	40 085	309 389	72 651	529 748	247 456	284 730	132 515	53 264	78 191	237 665	84 848	491 711	347 667
Pozemky, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	149 927	266 051	16 045	237 893	26 596	402 941	164 680	191 347	102 077	16 516	19 344	131 238	35 805	428 632	281 630
Stavby	Kč/ha	30 234	91 535	7 329	23 026	25 264	69 327	33 157	26 058	14 441	15 042	20 659	56 534	22 623	25 082	34 911
Stroje a zařízení	Kč/ha	26 545	44 990	12 426	31 983	16 084	46 941	36 453	56 833	8 442	16 074	23 018	43 685	23 240	19 595	21 951
Dospělá zvířata a jejich skupiny	Kč/ha	8 841	31 046	2 495	16 486	4 676	10 242	8 661	10 447	7 515	3 562	12 163	6 208	3 090	18 403	9 174
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	56 622	74 383	22 534	55 726	32 864	108 057	35 183	19 201	84 736	18 522	59 141	16 071	45 574	68 001	138 623
Mladá a ostatní zvířata	Kč/ha	6 666	28 349	1 416	9 031	3 844	11 907	7 849	4 660	4 296	2 109	7 342	4 524	3 249	17 184	6 746
Výrobky	Kč/ha	6 982	4 768	5 447	96	4 790	14 220	2 412	1 612	694	4 357	17 188	7 191	5 239	2 546	8 915
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	42 973	41 266	15 671	46 600	24 230	81 930	24 921	12 929	79 745	12 055	34 611	4 356	37 087	48 271	122 963
Cizí zdroje	Kč/ha	44 080	110 187	15 575	6 343	32 004	364 534	66 624	121	8 429	24 102	59 024	7 973	21 075	12 904	8 011
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	33 686	99 437	7 478	5 955	19 785	322 613	48 907	76	5 803	15 075	38 055	6 557	10 133	11 804	7 752
Krátkodobé závazky	Kč/ha	10 395	10 750	8 097	388	12 220	41 921	17 717	45	2 626	9 027	20 970	1 416	10 942	1 101	259
Vlastní kapitál	Kč/ha	229 252	400 044	47 044	358 772	73 511	273 271	216 014	303 810	208 822	47 684	78 308	245 764	109 347	546 809	478 279
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	5 497	9 579	786	2 594	2 328	14 380	2 424	-7 920	4 940	3 011	1 116	-68	7 626	3 202	25 604
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	132 060	256 625	49 001	137 780	79 184	235 633	120 305	171 189	126 843	52 321	120 165	147 270	91 634	152 252	210 660
Hrubé investice	Kč/ha	8 193	24 142	5 111	7 664	7 005	15 830	13 293	4 085	2 176	6 030	10 789	7 301	6 805	6 737	2 819
Netto investice	Kč/ha	988	7 560	1 385	1 188	1 580	5 311	3 162	-4 894	-873	2 233	1 364	-72	2 571	3 027	-3 830

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2020 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p. - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková produkce	Kč/ha	25 516	69 185	32 157	406 112	369 663	81 872	44 812	38 794	30 380	50 145	53 122	41 029	73 276	45 790
Výrobní spotřeba	Kč/ha	15 125	46 623	21 938	268 299	231 981	49 034	27 946	21 426	18 103	43 287	40 737	28 316	48 234	32 261
Bilance provozních dotací a daní	Kč/ha	6 636	21 018	6 777	26 008	9 398	19 351	8 198	8 669	6 160	21 591	9 296	7 678	16 473	7 196
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	17 026	43 580	16 996	163 821	147 079	52 187	25 064	26 038	18 437	28 448	21 681	20 391	41 514	20 725
Odpsy	Kč/ha	4 926	18 824	4 845	27 626	38 855	17 985	6 918	4 367	2 713	10 759	6 798	5 391	22 184	5 565
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	12 100	24 756	12 151	136 195	108 224	34 202	18 146	21 671	15 724	17 689	14 883	15 000	19 331	15 161
Externí faktory celkem	Kč/ha	3 243	8 183	5 336	25 275	62 094	6 238	3 337	5 249	4 512	7 750	8 841	11 837	2 707	7 813
Bilance investičních dotací a daní	Kč/ha	1 467	1 315	910	2 157	1 630	-2 473	-117	450	18	598	19	150	192	212
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	10 325	17 888	7 725	113 087	47 761	25 492	14 692	16 873	11 232	10 537	6 061	3 313	16 818	7 559
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	376 060	1 448 961	409 824	270 553	1 451 189	763 572	233 676	349 831	203 307	974 207	1 044 632	688 070	178 368	1 053 055
Důchod ze zemědělské činnosti / FWU	Kč	379 198	1 314 827	344 124	235 539	1 317 585	615 455	203 194	360 229	162 371	785 158	568 509	980 187	164 999	951 347
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč/ha	78 114	400 796	78 937	2 056 620	2 002 166	484 200	258 407	112 667	83 394	209 228	319 990	74 277	589 950	366 003
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	51 445	336 238	58 144	1 923 549	1 778 690	380 483	230 271	92 232	64 034	168 227	261 198	49 012	524 475	332 234
Pozemky, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	24 650	180 041	22 236	917 182	1 414 445	150 203	137 832	52 843	22 202	96 356	178 533	9 376	281 680	286 742
Stavby	Kč/ha	5 576	79 229	15 262	743 216	195 738	148 693	50 206	13 314	20 550	35 424	36 231	21 371	145 873	11 760
Stroje a zařízení	Kč/ha	17 024	60 080	15 484	225 910	122 681	75 200	37 409	19 057	16 158	32 246	40 203	12 655	85 319	23 404
Dospělá zvířata a jejich skupiny	Kč/ha	3 115	16 881	3 427	36 732	45 826	6 389	4 736	7 017	5 023	3 670	6 231	2 152	11 604	10 329
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	26 669	64 558	20 792	133 071	223 475	103 717	28 137	20 434	19 359	41 001	58 792	25 264	65 475	33 789
Mladá a ostatní zvířata	Kč/ha	2 556	10 955	2 490	47 315	22 295	10 693	5 802	3 989	2 787	3 617	5 976	3 119	16 801	8 261
Výrobky	Kč/ha	4 651	2 494	3 826	1 007	23 129	5 100	8 937	5 090	903	11 764	6 293	3 432	25 723	4 656
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	19 461	51 109	14 476	84 749	178 052	87 925	13 397	11 355	15 671	25 620	46 523	18 714	22 951	20 852
Cizí zdroje	Kč/ha	14 923	86 302	25 100	80 465	559 092	74 857	13 321	6 639	2 198	57 046	73 576	30 287	29 913	37 799
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	8 207	75 272	16 875	51 252	506 341	60 219	9 963	3 023	1 143	52 020	63 364	10 836	27 522	27 256
Krátkodobé závazky	Kč/ha	6 715	11 030	8 225	29 213	52 749	14 637	3 359	3 616	1 055	5 026	10 212	19 451	2 389	10 543
Vlastní kapitál	Kč/ha	63 192	314 493	53 836	1 976 155	1 443 074	409 344	245 086	106 027	81 195	152 182	246 414	43 990	560 037	328 204
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	6 723	7 461	4 478	20 320	9 045	6 966	-355	3 116	1 921	6 300	41 469	-463	14 894	5 339
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	51 563	222 284	54 444	1 159 443	821 202	335 078	126 662	71 814	63 195	119 824	134 819	62 560	335 304	85 097
Hrubé investice	Kč/ha	8 816	23 501	5 826	47 508	53 168	21 516	5 010	8 303	2 723	13 675	12 212	4 164	22 433	7 563
Netto investice	Kč/ha	3 890	4 677	981	19 882	14 313	3 530	-1 908	3 936	10	2 916	5 414	-1 227	249	1 998

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

3) Tržby za smluvní práce pro cizí (nebo pro druhé), z agroturistiky, z výroby el. energie z obnovitelných zdrojů, zpracování produktů RV, ŽV, lesní výroby a nevymenovaných ostatních výdělečných činností.

4) Dotace na polní plodiny, zahradnictví a trvalé kultury.

5) Dotace na ostatní skot mimo dojnice.

6) Dotace na ostatní zvířata (např. včely).

7) Agroenvironmentálně klimatické platby (AEKO, Navazující AEKO), platby na zajištění dobrých životních podmínek zvířat (DŽPZ), ekologické zemědělství (EZ), Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomoci zemědělcům přizpůsobit se normám SZP, podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z. p. a ekologické stability lesů.

9) Dotace na výrobu spotřebu (např. zelená nafta, podpora pojištění).

10) Dotace na mzdy, nájemné a dotace úroků z úvěrů.

11) BPS, SAPS (včetně decouplovaných TNA), redistributivní platba, Greening, platba pro mladé zemědělce, platba na oblasti s přírodními omezeními z EAGF (Dánsko, Slovinsko) a režim pro malé zemědělce.

12) Dotace na katalstrofy, mimořádné dotace a dotace jiné neuvedené.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI)

Zpracoval: Kofíaktní pracoviště FADN ČR (ÚZEI)